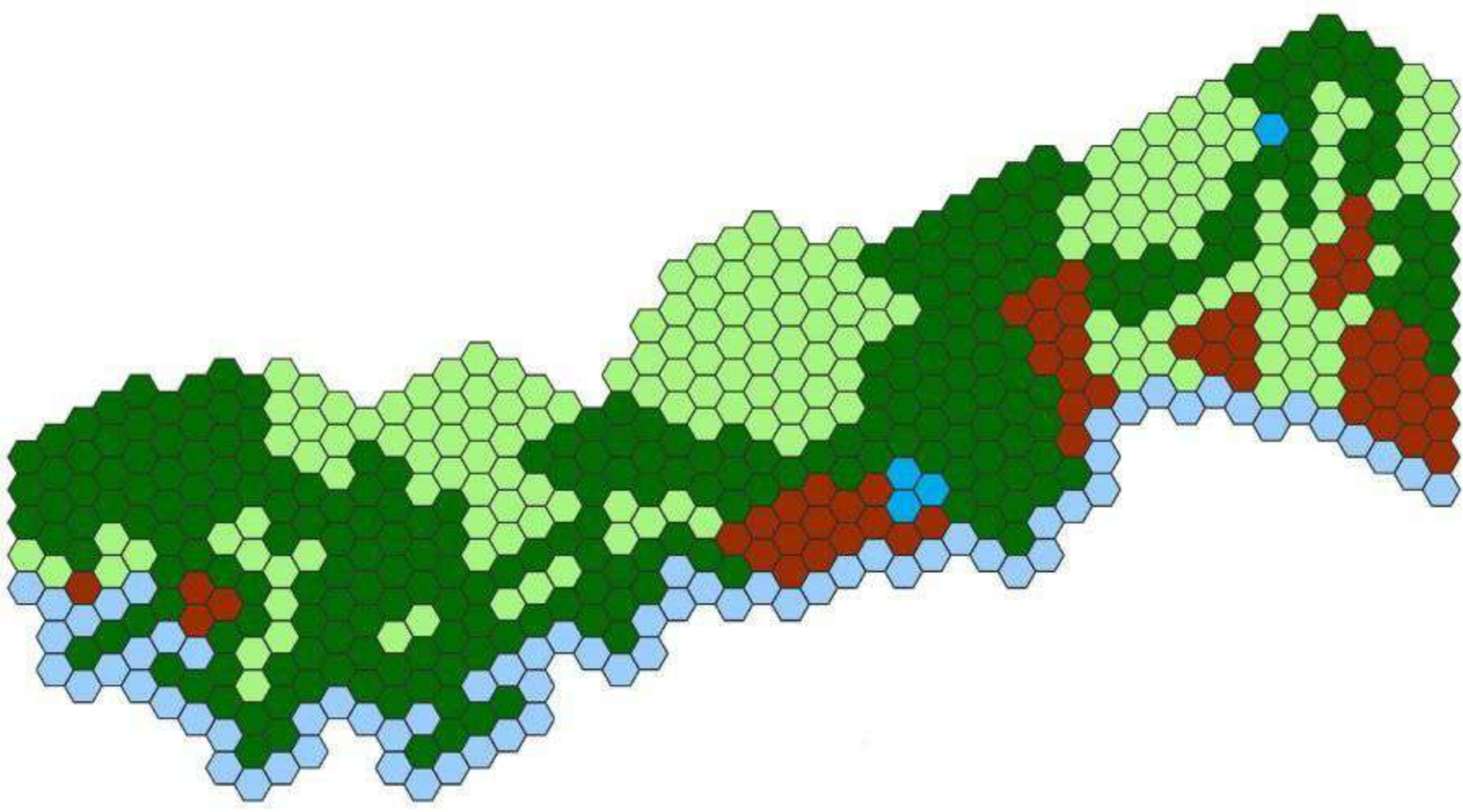

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ

**MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ**

**ANTALYA/ KAŞ-DEMRE-KUMLUCA
ANALİTİK ETÜT RAPORU**

MAYIS 2020

PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
MİMARLIK VE TASARIM FAKÜLTESİ
ŞEHİR VE BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

ANTALYA/KAŞ-DEMRE-KUMLUCA
ANALİTİK ETÜT RAPORU

MAYIS 2020

PROJE YÜRÜTÜCÜLERİ

ÖĞRETİM ÜYELERİ

Doç. Dr. Oğuz ÖZBEK

Dr. Öğr. Üyesi Nur Sinem PARTİGÖÇ

Arş. Gör. Aysun AYGÜN

YAYINA HAZIRLAMA GRUBU

EDİTÖRLER

Merve COŞANDAL

Nazife COŞKUN

Sümeyye AKTAŞ

Zeynep ŞERGİ

KAPAK TASARIMI

Ali Atakan KUNDAKÇI

Yaşar ALBAYRAK

ÇALIŞMA GRUPLARI

TARİHSEL YAPI

Ali Atakan KUNDAKÇI

Duygu İVEK

Gamze YORULMAZ

Ezgi RUŞİTLER

Ali Furkan DUYAN

Hanife KOKLUK

Nidanur YURDAKUL

Beyza ÖZBEK

Arife Nur TAŞDEMİR

MEKÂNSAL YAPI

Ayşenur DENİZ

Burcu GÜN

Buse EVCİN

Eda Bahar DELİOĞLU

Emine KAPLAN

Fatma ÖZEL

Gülsüm TEKELİ

Hanife AKIN

Melis KESGİN

Zeynep ŞERĞİ

ÇEVRESEL YAPI

Mert ÇALIŞKAN

Mustafa Enes KARABULUT

Yaşar ALBAYRAK

Ahmet Faruk ETE

Gizem GÜNGÖR

Fatih KARAKAYA

Hüseyin YETİŞKİN

Atacan GÜNGÖR

Mehmet EMİN DİLER

Nazife COŞKUN

SOSYO-KÜLTÜREL YAPI

Merve TOKSAL

İrem YILMAZ

Nihayet AVCI

Derya ÇOKGÜLER

İbrahim YILMAZ

İrem BARUT

Rabia ÇAKIR

Eda BAYGÜR

Merve COŞANDAL

EKONOMİK YAPI

Ece BALTALI

Şule KUZU

Kübra İNCİ

Aysu DALKILIÇ

Nalin PİLATİN

Aysu HAZIROĞLU

Diyar SONDUK

Nursu KARTAL

Sinan GEMİCİ

KURUMSAL YAPI

Cihan BAYCAN

Emre ÇİFTÇİ

Fatih YILDIZ

Ozan SONDUK

Serhat KARKAYA

Mehmet Tolga ARIKAN

Ufuk ÖZER

Uğur KORKMAZ

İÇİNDEKİLER

ÇALIŞMANIN AMAÇ VE KAPSAMI.....	17
BÖLÜM BİR	18
ÇALIŞMA ALANININ KONUMU VE TARİHİ YAPI.....	18
1.1. KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR	18
1.2. COĞRAFİ KONUM.....	20
1.3 ETİMOLOJİK KÖKENİ	24
1.4 TARİHSEL GELİŞİM SÜRECİNİN KENTSEL MAKROFORMA ETKİSİ	26
1.5 LİKYA UYGARLIĞININ TARİHSEL GELİŞİMİ	28
1.6 YERLEŞMELERİN TARİHÇESİ.....	34
1.7 TARİHİ VE ARKEOLOJİK YERLEŞİMLER	37
1.8 KIRILMA NOKTALARI.....	73
1.9 TARİHSEL YAPIYA İLİŞKİN ANALİZLER	75
1.9.1 SEKTÖREL UZMANLAŞMA PAFTASI.....	81
1.9.2 GZFT ANALİZİ	85
BÖLÜM İKİ	86
MEKANSAL YAPI.....	86
KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR	86
2.1. KULLANIM ALANLARI-TEKNİK ALTYAPI –ULAŞIM	87
2.2. ÇALIŞMA ALANINDAKİ PLAHLAR VE KOYLAR	99
2.3. MEKÂNSAL YAPI ANALİZ ÇALIŞMALARI.....	109
2.3.1. KIYI MORFOLOJİSİ ANALİZİ.....	109
2.3.2. MAHALLE SINIRLARI ANALİZİ.....	110
2.3.3. TEKNİK ALTYAPI VE ENERJİ ANALİZİ	111
2.3.4. DOKU ANALİZİ	111
2.3.5. MEKANSAL KARAKTER VE İŞLEVSEL KİMLİK ANALİZİ	113
2.3.6. ÇEVRESEL GÖRSEL DEĞERLER ANALİZİ.....	114

2.3.7.	GZFT ANALİZİNİ PAFTASI	115
	BÖLÜM ÜÇ	116
	ÇEVRESEL YAPI.....	116
	KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR.....	116
3.1.	TOPOĞRAFYA	117
3.2.	EĞİTİM.....	118
3.3.	BAKİ	119
3.4.	İKLİM.....	120
3.5.	TOPRAK YAPISI	132
3.6.	TOPRAK SINIFLARI	134
3.7.	HİDROLOJİK VE HİDROJEOLJİK DURUM	137
3.8.	AFET RİSK DURUMU.....	140
3.9.	BİYOÇEŞİTLİLİK.....	143
3.10.	TARIM	149
3.11.	ORMAN ALANLARI.....	154
3.12.	ENDEMİK TÜRLER	156
3.13.	ÇEVRE SORUNLARI	161
3.14.	KIYI MORFOLOJİSİ.....	164
3.15.	YENİLENEBİLİR ENERJİ KAYNAKLARI	166
3.16.	SİT VE KORUMA ALANLARI.....	168
3.17.	JEOLJİ FORMASYONU	174
3.18.	MORFOLOJİK YAPI	176
	BÖLÜM 4: SOSYOKÜLTÜREL YAPI	177
4.1.	DEMOGRAFİK YAPI VE NÜFUS PROJEKSİYONLARI	177
4.2.	KENT KIR DAĞILIMLARI	179
4.3.	YILLARA GÖRE NÜFUS VE CİNSİYET YAPISI	179
4.4.	DOĞUM VE ÖLÜM SAYILARI.....	185
4.5.	NÜFUS ARTIŞ HIZI.....	187
4.6.	HANEHALKI BÜYÜKLÜKLERİ	188

4.7.	NÜFUS ANALİZİ PAFTASI	189
4.8.	MEDENİ DURUM.....	189
4.9.	EĞİTİM DURUMU.....	190
4.10	EĞİTİM KURUMLARI.....	192
4.11	SAĞLIK KURUMLARI	193
4.12	İBADET ALANLARI	195
4.13	İŞGÜCÜ ORANLARI	197
4.14	BAĞIMLI NÜFUS ORANLARI	198
4.15	İLÇELERE GÖRE SOSYO-EKONOMİK STATÜ VERİLERİ... 198	
4.15.1	SOSYO-EKONOMİK GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ.....	200
4.15.2	GÖÇ OLGUSU	200
	YOLCULUK DESENİ ANALİZİ	201
4.16	KÜLTÜR BİRİKİMİ	206
4.16.1	YERLEŞİMLERİN KÜLTÜREL ÖZELLİKLERİ.....	207
4.16.2	GELENEK GÖRENEK VE YÖRESEL ÜRÜNLER.....	211
4.16.3	EFSANELER.....	213
4.17	KÜLTÜR SANAT VE ENTELEKTÜEL YAŞAM.....	216
4.17.1	ETKİNLİKLER VE FESTİVALLER	216
4.18	FARKINDALIK	219
4.18.1	DERNEKLER.....	219
4.18.2	BASIN VE MEDYA	219
4.18.3	MÜZELER.....	220
4.19	TARİHİ VE KÜLTÜREL MEKANLAR	220
4.20	SOSYO-KÜLTÜREL YAPI KIRILMALARI	224
	BÖLÜM BEŞ.....	228
	EKONOMİK YAPI	228
	KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR.....	228
5.	ALANIN EKONOMİK VE SEKTÖREL AÇIDAN DEĞERLENDİRİL-	
	MESİ VE ANALİZLER,,,,,,,,,,,,,	237

5.1. İLÇELERİN EKONOMİK YAPILARI.....	229
5.2 SEKTÖREL YAPI VE UZMANLAŞMA ANALİZİ.....	232
5.3 SEKTÖREL DAĞILIM	234
5.4 HAYVANCILIK SEKTÖRÜ.....	238
5.5 TARIM SEKTÖRÜ VE ANALİZİ.....	244
5.6 TURİZM SEKTÖRÜ VE ANALİZİ	254
5.7 TİCARET- SANAYİ SEKTÖRÜ.....	266
5.8 PROJE VE YATIRIMLAR	271
5.9 ARSA-ARAZİ DEĞERLERİ ANALİZİ.....	280
5.10 POSTER ÇALIŞMASI.....	282
BÖLÜM ALTI.....	284
KURUMSAL YAPI.....	284
6.1. YASAL DEĞİŞİMLER VE YÖNETSEL İLİŞKİLER.....	284
6.1.1. TÜRKİYE BÜYÜKŞEHİR YASASI	284
6.2. YEREL ÖRGÜTLENME	293
6.2.1. SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	293
6.2.2. PAYDAŞLAR	295
6.3. AMAÇ HEDEF VE STRATEJİLER	296
6.4. PLAN SÜREÇLERİ	303
6.4.1. ÜST ÖLÇEKLİ PLANLAR	303
6.5. KURUMSAL YAPI ANALİZLERİ	313
6.5.1. KURUM DAĞILIMI ANALİZİ	313
6.5.2. MAHALLE SINIRLARI ANALİZİ.....	314
6.5.3. YERLEŞİM KADEMELENMESİ ANALİZİ.....	314
6.5.4. KURUMSAL YAPIDA TARİHSEL SÜREÇ.....	315
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	316
KAYNAKÇA	325
EKLER	Error! Bookmark not defined.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1:Antalya İli' nin Türkiye'deki Konumu.....	20
Şekil 2: Antalya İli İlçeleri	20
Şekil 3: Kaş İlçesinin Antalya'daki Konumu	21
Şekil 4: Kaş İlçesinin Mahalleleri	21
Şekil 5: Demre İlçesinin Antalya İlindeki Konumu.....	22
Şekil 6: Demre İlçesinin Mahalleleri.....	22
Şekil 7: Kumluca İlçesinin Antalya İlindeki Konumu.....	23
Şekil 8: Kumluca İlçesinin Mahalleleri.....	24
Şekil 9: Coğrafi Konum Analizi	24
Şekil 10: Likya Uygarlığı Antik Kentleri	33
Şekil 11: Telmessos Antik Kenti	38
Şekil 12: Pınara/Pinale Antik Kenti.....	39
Şekil 13: Tlos Antik Kenti.....	40
Şekil 14: Sidyma – Dodurga Asarı Antik Kenti	41
Şekil 15: Ksanthos Antik Kenti	42
Şekil 16: Letoon Antik Kenti	43
Şekil 17: Patara Antik Kenti.....	44
Şekil 18: Oinoanda Antik Kenti	45
Şekil 19: Antiphellos Antik Kenti	46
Şekil 20: Aperlai Antik Kenti.....	47
Şekil 21: Kyaneai Antik Kenti	48
Şekil 22: Simena Antik Kenti	49
Şekil 23: Khoma Antik Kenti.....	50
Şekil 24: Andriake Antik Kenti.....	51
Şekil 25: Myra Antik Kenti.....	52
Şekil 26:Arykanda Antik Kenti.....	53
Şekil 27: Arykanda Antik Kenti	53
Şekil 28:Lımyra Antik Kenti	54
Şekil 29: Lımyra Antik Kenti	55
Şekil 30: Rhodiapolis Antik Kenti	56
Şekil 31: Rhodiapolis Antik Kenti	56
Şekil 32: Olympos Antik Kenti	57
Şekil 33: Phaselis Antik Kenti	58
Şekil 34: Theimussa (Kale İskelesi-Üçağz) Antik Kenti.....	59

Şekil 35: Sura Antik Kenti	60
Şekil 36: Kral Mezarı – Anıt Mezarı	62
Şekil 37: Kral Mezarı – Anıt Mezarı	62
Şekil 38: Helenistik Mabet	64
Şekil 39: Helenistik Mabet	64
Şekil 40: Kozağacı (İdebessos) Antik Kenti	66
Şekil 41:Asar Önü (Akalissos) Antik Kenti	67
Şekil 42:Melanippe (Karaöz) Antik Kenti	68
Şekil 43:Atrasas-Adrasan (Çavuşöyü) Antik Kenti	69
Şekil44: Gagae Antik Kenti Planı	70
Şekil 45: Gagae Antik Kenti Planı	70
Şekil 46:Aziz Nikolaos Kilisesi	72
Şekil 47: Aziz Nikolaos Kilisesi	72
Şekil 48:Kekova Batık Şehir	73
Şekil 49:Tarihsel Yerleşim-Rotalar Analizi Paftası	77
Şekil 50:Tarihi Değerler Analizi	80
Şekil 51:Tarihsel Gelişim ve Kırılma Noktaları Paftası	81
Şekil 52:Sektörel Uzmanlaşma Paftası	83
Şekil 53:Fotoğraf Paftası	84
Şekil 54:Tarihi Değerler Analizi Fotoğraf Paftası	85
Şekil 55: GZFT Analizi	85
Şekil 56:Arazi Kullanım Analiz Paftası	96
Şekil 57:Ulaşım Analizi Paftası	97
Şekil 58:Tekne TURLarı ve Güzergahları	99
Şekil 59: Patara Plajı.....	99
Şekil 60: Büyükçakıl Plajı	100
Şekil 61: Akçagerme Plajı	100
Şekil 62:İnceboğaz Plajı.....	101
Şekil 63:Seyrek Çakıl Plajı.....	101
Şekil 64: Limanağzı Plajı	102
Şekil 65:Kaputaş Plajı	102
Şekil 66:Asmaaltı Plajı	103
Şekil 67: Fakdere Koyu	103
Şekil 68:Fırnaz Koyu	104
Şekil 69:Kekova Batık Şehir	104

Şekil 70:Kaleköy	105
Şekil 71:Demre Taş Dibi Plajı.....	105
Şekil 72: Beymelek Lagünü	106
Şekil 73:Burguç Suyu.....	106
Şekil 74:Adrasan Koyu	107
Şekil 75:Olympos Plajı.....	107
Şekil 76:Phaselis Plajı	108
Şekil 77:Korsan Koyu.....	108
Şekil 78:Kıyı Morfolojisi Analiz Paftası	110
Şekil 79:Mahalle Sınırları Analiz Paftası	110
Şekil 80:Ulaşım ve Teknik Altyapı Analiz Paftası	111
Şekil 81:Doku Analizi Paftası	112
Şekil 82:Mekansal Karakter İşlevsel Kimlik Analizi Paftası	114
Şekil 83:Çevresel Görsel Değerler Analizi	114
Şekil 84:GZFT Analizi Paftası	115
Şekil 85:Topoğrafya Analizi	118
Şekil 86:Eğim Analizi	119
Şekil 87:Bakı Analizi	119
Şekil 88: Kaş İlçesi Rüzgâr Diyagramı	124
Şekil 89:Demre İlçesi Rüzgâr Diyagramı.....	128
Şekil 90:Toprak Grupları Analizi	133
Şekil 91:Toprak Sınıfları Analizi	136
Şekil 92:Türkiye Deprem Tehlike Haritası	140
Şekil 93:Afet Riski Analizi	143
Şekil 94:Kaş Ormanları Ağaç Türleri.....	144
Şekil 95:Bitki Örtüsü Analizi	149
Şekil 96 :Demre İlçesi Tarım Arazisi Kullanımları	152
Şekil 97: Kumluca İlçesi Arazi Dağılımı	155
Şekil 98: Çevresel ve Görsel Değerler Analizi.....	156
Şekil 99: Biyolojik Çeşitlilik Analizi	160
Şekil 100: Çevre Sorunları-Yenilenebilir Enerji kaynakları-Su Kaynakları Analizi	163
Şekil 101:Kıyı Morfolojisi Analizi	166
Şekil 102: Antalya İli Güneşlenme Haritası	167
Şekil 103: Antalya İli Rüzgâr Hızı Haritası	167
Şekil 104: Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi	170

Şekil 105: Sit ve Koruma Alanları Analizi.....	174
Şekil 106: Jeolojik Formasyon Analizi	176
Şekil 107: Morfolojik Yapı Analizi.....	176
Şekil 108:Nüfus Analizi Paftası	189
Şekil 109:Sosyal Donatı Alanı Paftası	197
Şekil 110:Yolculuk Deseni Analiz Paftası	202
Şekil 111:Sosyokültürel Yapı Analizi.....	213
Şekil 112:Sosyo-Kültürel Yapı Kırılma Analiz Paftası	227
Şekil 113: Sektörel Uzmanlaşma Analiz Paftası	234
Şekil 114: İlçelere Göre Bitkisel Üretim Değerleri.....	246
Şekil 115: İlçelere Göre Bitkisel Üretim Değerleri.....	250
Şekil 116: Tarım-Hayvancılık Sektörel Analiz Paftası	253
Şekil 117: Turizm Sektörü Analiz Paftası	266
Şekil 118:Kaş Ağullu Otobüs Terminali Projesi	272
Şekil 119:Kaş Yat Limanı	272
Şekil 120:İnceboğaz Mesire Alanı ve Sosyal Tesis Yatırımları	273
Şekil 121:İnceboğaz Mesire Alanı ve Sosyal Tesis Yatırımları	273
Şekil 122:Kınık Toptancı Hali Projesi	274
Şekil 123: Kaş Kasaba Kıbrıs Barajı Projesi Çalışması	274
Şekil 124:Kaş Kasaba Kıbrıs Barajı Projesi Çalışması	274
Şekil 125: Demre Kruvaziyer Yat Limanı Projesi.....	276
Şekil 126: Karatepe Çok Amaçlı Stadyum Projesi.....	277
Şekil 127:Karatepe Çok Amaçlı Stadyum Projesi	277
Şekil 128: Adrasan Baraj Projesi	278
Şekil 129: Adrasan Baraj Projesi[.....	278
Şekil 130: Antalya-Kemer-Tekirova-Finike Yol Projesi	279
Şekil 131: Yatırım Alanları Analizi	280
Şekil 132: Arsa- Arazi Değerleri Analizi	282
Şekil 133: Poster Çalışması	283
Şekil 134: Yerel Yönetimler ve Yasal Düzenlemeler	285
Şekil 135: 5216 Sayılı Yasa Öncesi Ve Sonrası Antalya Büyükşehir Belediyesi Sınırları	288
Şekil 136: Kaş İlçesi Yönetmelik İlişkiler	291
Şekil 137: Demre İlçesi Yönetmelik İlişkiler Şeması.....	292
Şekil 138: Kumluca İlçesi Yönetmelik İlişkiler	293
Şekil 139 :Kaş Belediyesi Paydaşları.....	296

Şekil 140:Demre İlçesi 1/25000 Nazım İmar Planı	305
Şekil 141:Kaş İlçesi 1/25000 Nazım İmar Planı.....	307
Şekil 142:Çevre Düzeni Planı'nda Kumluca İlçesi	308
Şekil 143:Antalya-Burdur-Isparta 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı.....	309
Şekil 144:Kurum Dağılımı Analiz Paftası	314
Şekil 145:Mahalle Sınırları Analizi	314
Şekil 146: Yerleşim Kademelenmesi Analiz Paftası	315
Şekil 147: Kurumsal Yapıda Tarihsel Süreç Paftası Poster Çalışması.....	315

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1: Kaş İlçesi 1989-2019 Yılları Arası Ortalama Sıcaklık Değeri [13].....	121
Tablo 2: Kaş İlçesi 2005-2019 Yılları Arası Ortalama Yağış Değeri [13]	122
Tablo 3: Kaş İlçesi 1997-2019 Yılları Arası Rüzgâr Değeri [13]	122
Tablo 4: Kaş İlçesi Donlu Gün Değeri [13].....	124
Tablo 5: Kaş İlçesi Fırtınalı Günler [13].....	124
Tablo 6: Kaş İlçesi Açık Gün Sayısı [13]	125
Tablo 7: Demre İlçesi 1992-2019 Yılları Ortalama Sıcaklık Değeri [14]	126
Tablo 8: Demre İlçesi 2005-2019 Yılları Yağış Değeri [14]	127
Tablo 9: Demre İlçesi 1992-2019 Yılları Rüzgâr Hızı Değeri [14].....	127
Tablo 10: Kumluca İlçesi Aylık İklim Değeri [16]	129
Tablo 11: Kumluca İlçesi Güneşli Gün Sayısı [16]	131
Tablo 12: Kaş İlçesi Arazi Dağılımı [21]	150
Tablo 13: Demre İlçesi Bitkisel Üretim Türü [23]	152
Tablo 14: Kumluca İlçesi Arazi Dağılımı [22].....	153
Tablo 15: Kumluca İlçesi Örtü Altı Tarım Dağılımı [22].....	153
Tablo 16: Antalya- Kaş Orman Alanlarının Karşılaştırılması [21].....	154
Tablo 17: Demre İlçesi Orman Alanları Niteliği [3].....	154
Tablo 18: Kumluca İlçesi Orman Alanlarının Dağılımı [12].....	155
Tablo 19: Kumluca GES Kurulu Güç Durumu.....	168
Tablo 20:Antalya İli Kaş İlçesi Arkeolojik Sit Alanları[26].....	169
Tablo 21:Antalya İli Demre İlçesi Arkeolojik Sit Alanları[URL 71]	170
Tablo 22:Kumluca İlçesi Arkeolojik Sit Alanları[URL 73]	173
Tablo 23:Kaş İlçesi Nüfus Verileri (2019)[28].....	177
Tablo 24:Demre İlçesi Nüfus Verileri (2019)[28]	178
Tablo 25:Kumluca İlçesi Nüfus Verileri (2019)[28]	178
Tablo 26:Yıl ve Yerleşim Yerlerine Göre Kent ve Kır Dağılımları [29]	179
Tablo 27:Kaş Demre Kumluca İlçeleri 2016 Yılı Kentleşme Oranları [29]	179
Tablo 28:Kaş İlçesi Yıllara Göre Erkek Kadın Nüfusları [28]	180
Tablo 29:Demre İlçesi Yıllara Göre Kadın ve Erkek Nüfusu[28]	182
Tablo 30: Kumluca İlçesi Yıllara Göre Kadın Erkek Nüfusu [28]	184
Tablo 31:Yıllara Göre Doğum Sayıları [30]	185
Tablo 32:Yıllara Göre Ölüm Sayıları[30].....	186
Tablo 33:2014-2018 Yılları Arası Nüfus Artış Hızları[31]	187
Tablo 34:Yerleşimlere Göre Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü[32]	189
Tablo 35:Yerleşmelere Göre Medeni Durum[33].....	190
Tablo 36:Cinsiyet ve Yerleşimlere Göre Eğitim Düzeyleri[35]	191
Tablo 37:2018 Yılı Kaş İlçesi Eğitim Kurumları[35].....	192
Tablo 38:2018 Yılı Demre İlçesi Eğitim Kurumları[36]	192
Tablo 39:2018 Yılı Kumluca İlçesi Eğitim Kurumları[37].....	193
Tablo 40:Sağlık Kurumları ve Mevcut Bilgileri[38]	194
Tablo 41:Sağlık Personelleri Sayısı[38]	194
Tablo 42:İlçelere Göre Engelli Bireylerin Engel Türü ve Sayıları[38].....	195
Tablo 43:Evde Bakıma Muhtaç Engelli Sayıları[39].....	195
Tablo 44:Evde Bakıma Muhtaç Engelli Sayıları	195
Tablo 45:2018 Yılı Kilise ve Cami Sayıları[URL 75]	196
Tablo 46:Antalya İl Geneli 2013 Yılı İşgücü Oranları[40].....	198
Tablo 47:Yerleşimlere Göre 2018 Yılı Bağımlı Nüfus Oranları[41].....	198
Tablo 48:2004 Yılı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Düzeyi[42].....	200
Tablo 49:Yerleşimler Arası 2016 Yılı Göç Verileri[44].....	201
Tablo 50:Antalya İli 2014-2018 Yılları Göç Verileri[44]	201
Tablo 51: Gelen Toplam Ziyaretçi Sayıları[5].....	202
Tablo 52:Yerleşim Yerlerindeki Etkinlik ve Festivaller[5]	218
Tablo 53:Dernekler[URL 75-76-77].....	219
Tablo 54: Çalışanların Sektörel Dağılımı (2011) [18]	236

Tablo 55: Çalışanların Sektörel Dağılımı (2017) [54]	237
Tablo 56: Demre İlçesi İş Gücünün Sektörlere Göre Dağılımı [2]	237
Tablo 57: Kaş İlçesi Hayvan Varlığı [56].....	239
Tablo 58: Kaş İlçesi Hayvansal Üretim [56]	239
Tablo 59: Kaş İlçesi Su Ürünleri Üretimi [56]	240
Tablo 60: Demre İlçesi Hayvansal Üretimi [2].....	241
Tablo 61: Kaş İlçesi 2011 Yılı Arazi Dağılımı [58]	245
Tablo 62: Tarım Alanlarının Kullanım Amaçlarına Göre Dağılımı [58].....	245
Tablo 63: Üretim Değerleri [59]	247
Tablo 64: Demre İlçesi Bitkisel Üretim Türü [61]	249
Tablo 65: Turizm Seyahat Acenteleri [64]	255
Tablo 66: Kaş İlçesi Yatak Kapasitesi [64]	256
Tablo 67: Türkiye'ye Gelen Ziyaretçilerin Yıllara Ve Aylara Göre Dağılımı [66].....	256
Tablo 68: Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Yıllara Ve Aylara Göre Dağılımı [66]	257
Tablo 69: 2015 Yılı Ülkelere Göre Gelen Turist Sayıları [64]	258
Tablo 70: Tesislerin Doluluk Oranları [57]	260
Tablo 71: Liman Verileri [67]	261
Tablo 72: Belediye ve İşletme Belgeli Tesislere Geliş, Geceleme, Ortalama Kalış Sürelerininİllere ve İlçelere Göre Dağılım [2].....	263
Tablo 73: Turizm Tesisleri Sayısı [51]	265
Tablo 74: Turizm Tesis Bilgileri [51].....	265
Tablo 75: Kaş İlçesi Üretim Yapan Firmalar Listesi [69].....	268
Tablo 76: Demre'de İmalat Yapan Firma Sayısı [2].....	269
Tablo 77: İlçenin Genel Sanayi Durumu [71].....	271
Tablo 78: Kaş İlçesinde Bulunan Sivil Toplum Kuruluşları [5]	294

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1:Kaş İlçesi Arazi Kullanım Dağılımları	88
Grafik 2: Demre İlçesi Arazi Kullanım Dağılımları.....	91
Grafik 3: Kumluca İlçesi Arazi Kullanım Dağılımları.....	95
Grafik 4:Kumluca İlçesi Rüzgâr Diyagramı	131
Grafik 5:Kaş İlçesi Yıllara Göre Kadın ve Erkek Nüfusu	181
Grafik 6:Kaş İlçesi Cinsiyete Göre Nüfusu	181
Grafik 7:Demre İlçesi Yıllara ve Cinsiyete Göre Nüfus	183
Grafik 8:Demre İlçesi Cinsiyete Göre Nüfus.....	183
Grafik 9:Kumluca İlçesi Yıllara ve Cinsiyete Göre Nüfusu	184
Grafik 10:Kumluca İlçesi Kadın ve Erkek Nüfusu.....	185
Grafik 11:Yıllara Göre Doğum Sayıları.....	186
Grafik 12:Yıllara Göre Ölüm Sayıları	186
Grafik 13:Nüfus Artış Hızı.....	187
Grafik 14:Okur Yazarlık Oranı	190
Grafik 15:Cinsiyet ve Yerleşimlere Göre Eğitim Düzeyi	191
Grafik 16:Kaş İlçesi Sosyo-Ekonomik Statü Grafiği.....	199
Grafik 17:Kaş İlçesi Sektörel Dağılım.....	235
Grafik 18: Turizm İşletmelerinin Niteliği	235
Grafik 19: Bitkisel Üretim Miktar	246
Grafik 20: Tarım Alanlarının Yıllara Göre Değişim Miktarları	247
Grafik 21: Bitkisel Üretim Alanı (Da)	251
Grafik 22: Bitkisel Üretim Değerleri (TL)	251
Grafik 23: Örtü Altı Üretim ve Üretim Değerleri	252
Grafik 24: Kumluca İlçesi 2019 Yılı Üretim Verileri (Tarla Bitkileri)	252
Grafik 25: Kaş İlçesine Gelen Turist Sayısı.....	258
Grafik 26: Yabancı Turist Yaş Aralığı Dağılımı.....	259
Grafik 27: Yerli Turist Yaş Aralığı Dağılımı	259
Grafik 28: İşletmelerin Aktif Olduğu Aylar	260
Grafik 29: Türkiye’de Yapılan Yabancı Turist Gecelemelerinin Dağılımı	264
Grafik 30: Kaş İlçesi Ticaret Türleri	267
Grafik 31: Ticaret Borsası Anket Çalışması.....	270
Grafik 32:Sivil Toplum Kuruluşlarının Mahallelere Göre Dağılımı.....	294
Grafik 33:Demre Sivil Toplum Kurumları	295
Grafik 34 : Kumluca Sivil Toplum Kurumları	295

ÇALIŞMANIN AMAÇ VE KAPSAMI

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019 - 2020 Eğitim-Öğretim yılı Güz Yarıyılı'nda yürütülen SBP 301 Stüdyo 5 ve Bahar Yarıyılı'nda yürütülen SBP 351 Stüdyo 6 Dersleri kapsamında; İstatistiki Bölge Birimleri sınıflandırma sistemine (İBBS) göre Batı Akdeniz TR61 Bölgesi, Batı Antalya Alt Bölgesi, Antalya İli'nin Kaş-Demre ve Kumluca İlçeleri çalışma alanı olarak belirlenmiştir. Çalışma alanına ait havza/bölge/il bütününde yerleşmeler sistemi (kent ağı), kademelenmesi ve üretim-dağıtım sistemi (ulaşım-iletişim ağı) konuları irdelenmiştir. Farklı ölçeklerde yürütülen planlama çalışmaları kapsamında ilçelere ait tarihsel, mekânsal, çevresel, sosyo-kültürel, kurumsal ve ekonomik yapıya ilişkin veriler toplanmıştır. Toplanan veriler baz alınarak, 1/50.000 ölçeğinde mekânsal analizler ve planlama çalışmaları yapılmıştır. SBP 301 Stüdyo 5 Dersi'nin devamı niteliğinde, Bahar Yarıyılı'nda SBP 351 Stüdyo 6 Dersi yürütülmüştür. Bu ders kapsamında çalışma alanında alt ölçekte Kaş ve Kumluca İlçeleri'nin merkez mahalleleri incelenmiştir. Bu çerçevede temel amaç; kentsel ve kırsal yerleşmelerin mekânsal karakter ve işlevsel kimlik değerleri esas olmak üzere, tarihi, coğrafi, idari ve sosyal-ekonomik ilişkiler ağı göz önünde bulundurularak, kendi içinde bütünlük ve süreklilik gösteren bölge-altbölge-havza kapsamında yerleşmelerin kademelendirilmesi ve sistem kurgusu oluşturulmasıdır. Yürütülen projeler kapsamında bölgesel ölçekli analiz ve sentez becerilerinin kazandırılması, tarihsel, mekânsal, sosyokültürel, ekonomik, kurumsal ve ekolojik özelliklerinin irdelenmesi ve görselleştirilmesi, koruma-kullanma seçeneklerinin değerlendirilmesi, toplumsal ve mekânsal yapının gelişimini etkileyecek plan kararlarının verilmesi için gereken bilgi ve becerilerin edinilmesi hedeflenmiştir. Çalışma alanına ilişkin mekânsal stratejik planlama kararlarının verilme sürecinde ilçe merkezlerinin, mahallelerin ve çevre ilçe/illere olan etkilerinin potansiyelleri, sorunları, güçlü yönleri ve zayıf yönleri saptanmıştır. Doğal ve kültürel değerler açısından zengin olan çalışma alanı genellikle engebeli bir arazi yapısına sahiptir.

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

BÖLÜM BİR

ÇALIŞMA ALANININ KONUMU VE TARİHİ YAPI

1.1.Kavramsal Açıklamalar

Metropolis: Metropolis, Romalılar zamanında eyalet işlerinin görüşüldüğü göreceli büyük, zengin veya eski şehirler (civitates) de bu terimle adlandırılmıştır. [URL1]

Lahit: Lahit; özellikle Antik Çağ'da insanların ölümlerini muhafaza ettikleri, genellikle yeryüzünde sergilenen ve çoğunlukla taştan oyulan, sandık şeklinde mezardır. [URL2]

Kaya Mezarları: Kaya mezarları, statüsü yüksek kişiler için yapılmış, oyulmaya ve işlenmeye uygun kayalarda oluşturulmuş mezarlardır. [URL3]

Piskoposluk Merkezi: Piskoposluk, bir piskoposun dini idaresi altında olan bölgedir. [URL4]

Garnizon: İçinde ve civarında yerleşmiş kıta, karargâh veya askeri kurum bulunan meskûn yerlere garnizon denilmektedir. [URL5]

Eksedra: Genellikle bir binanın cephesine yerleştirilen veya serbest duran yarım kubbe ile taçlanan yarım daire biçimli bir mimari girintidir. [URL6]

Stoa Binası: Stoa, Antik Yunanistan mimarisinde bir sokak ya da agoranın yanında yer alan, üstü kapalı, sütunlu galerilere verilen addır. Yönetim ve ticaret merkezleri olarak kullanılmakta olup halka açık yerlerdir. [URL7]

Kehanet: Eski uygarlıklardan beri var olan bir uzmanlık alanı olup, kısaca, meydana gelecek olayları birtakım yöntemlerle önceden bilmeye çalışma olarak tanımlanmaktadır. [URL8]

Epikürosçu Felsefe: Epikürcülük, MÖ 307'de kurulan ve Antik Yunan filozofu Epikür'ün öğretilerine dayanan bir felsefe sistemidir. [URL9]

Nekropolis: Ayrıntılı mezar anıtlarına sahip büyük, tasarlanmış bir mezarlıktır. [URL10]

Akropolis: Antik Yunan kentlerinde, kentlerin yanı başındaki yüksekliklere verilen addır. Yunanca akropolis, "yukarıda bulunan şehir" anlamına gelmektedir. [URL11]

Sarnıç: Sarnıç, içinde su biriktirmek için yer altında yapılan depo olmakla birlikte gemilerde saçtan yapılmış tatlı su deposudur. [URL12]

Amfora: Amfora, gövdesinden daha ince olan boyun kısmının altında dibe doğru daralarak sonlanan iki kulplu, Antik dönemlere özgü bir çeşit Yunan çömleğidir. [URL13]

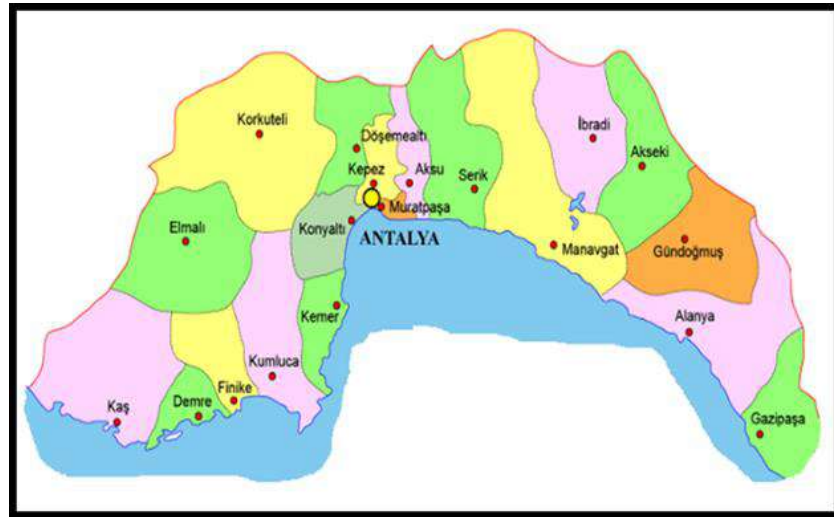
1.2.Coğrafi Konum

1.2.1 Antalya İli Coğrafi Konumu

Antalya ili, Akdeniz Bölgesi'nin batısında, Akdeniz' e açılan Antalya Körfezi'nin en kuzeyindeki doğal liman kıyısında yer alır. İlin güneyinde Akdeniz, kuzeyinde denize paralel uzanan Toros Dağları ile çevrili olup, ilin kuzeyinde; Burdur, Isparta, Konya, doğusunda; Karaman, Mersin, batısında; Muğla illeri yer almaktadır. İlin yüz ölçümü 20815 km²'dir. [URL 14]

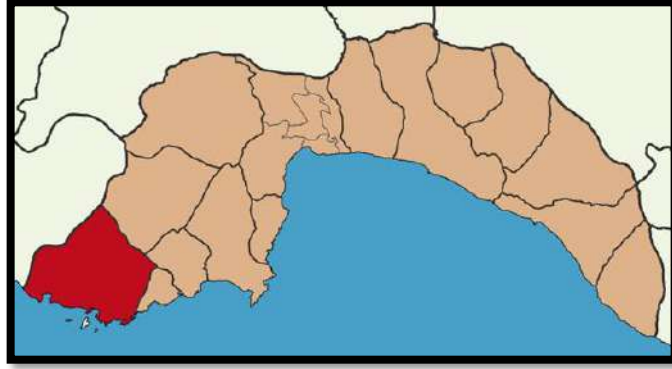
Şekil 1:Antalya İli' nin Türkiye'deki Konumu
[URL 15]

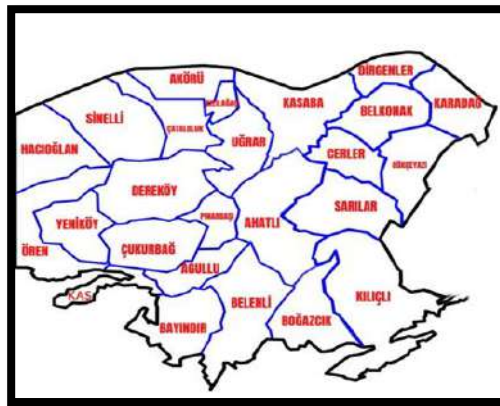
Şekil 2: Antalya İli İlçeleri
[URL 16]

1.2.2 Kaş İlçesi Coğrafi Konumu

Kaş, Antalya ilinin batısında yer almaktadır. Kaş'ın Antalya 'ya olan uzaklığı 168 km'dir. Doğusunda Demre ilçesi, güneyinde Akdeniz Denizi, batısında Fethiye ilçesi, kuzeyinde ise Elmalı ilçesi yer almaktadır. Kaş ilçe merkezi Demre 'ye 55 km, Fethiye 'ye 105 km ve Elmalı 'ya 3 km uzaklıktadır. Kaş ilçesi yüz ölçümü 2231 km² olup toprak yönünden Antalya'nın 4.büyük ilçesidir. Akdeniz 'in bozulmamış beldelerinden biri olan Kaş, Antalya'dan Fethiye'ye uzanan sahil şeridinde yer alan bir liman kasabasıdır. Deniz seviyesinden 700 m yüksekliktedir. Kıyısı, batıda Eşen çayından başlayarak, doğuda Üçağız merkezine kadar uzanır.Toplam uzunluğu 90 km'dir. Batıdan Toros Dağlarının dik yamaçlarının denizle buluştuğu noktada; yarımadalar, adacıklar ve Meis Adası ile kuşatılmıştır. Kaş ilçesi, 36.12 N enlemi ile 29.39 E boylamı arasında yer almaktadır.[1]

Şekil 3: Kaş İlçesinin Antalya'daki Konumu
[URL 17]

Şekil 4: Kaş İlçesinin Mahalleleri
[URL 18]

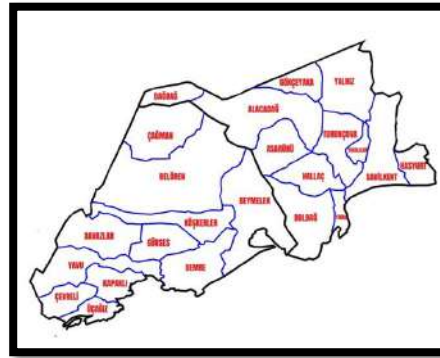
1.2.3 Demre İlçesi Coğrafi Konumu

Demre ilçesi Antalya'nın güneybatısında yer almaktadır. Antalya körfezinin batısında Teke Yarımadası'nın güneyinde bir yerleşim yeri olan Demre, doğusunda Finike İlçesi, batısında Kaş İlçesi, güneyinde ise Akdeniz ile sınırdır. Finike'ye 25 km. ve Kaş'a 48 km. uzaklıkta olan Demre, Antalya Merkezine uzaklığı 143 km'dir. Demre'nin deniz seviyesinden yüksekliği 25 m, kıyı uzunluğu ise 47 km'dir. 36.2442 enlemi ve 29.9879 boylamı arasında yer almaktadır.

İlçenin toplam olarak yüzölçümü yaklaşık 47.322 hektar olup, Antalya ilinin yüzölçümüne oranı %1,7'dir. Tarım arazisi 5.350 hektar, çayır mera 50 hektar, orman arazisi 31.922 hektar, su yüzeyi 300 hektar, tarım dışı arazi ise 9.600 hektardır. Üç tarafı dağlarla çevrili bulunan ilçenin kurulduğu arazi Demre Çayı'nın getirmiş olduğu verimli alüvyonlu topraklardan meydana gelmiştir. [URL 19]

Şekil 5: Demre İlçesinin Antalya İlindeki Konumu
[URL20]

Şekil 6: Demre İlçesinin Mahalleleri
[URL 21]

1.2.4 Kumluca İlçesi Coğrafi Konumu

Kumluca ilçesi, Akdeniz Teke Bölgesinde, Antalya Körfezi ile Fethiye Körfezi arasında Yarımadası adı verilen Akdeniz’e doğru uzanan çıkıntı üzerinde yer almaktadır. Antalya ilinin batısında yer alan ilçelerinden biri olan Kumluca, merkeze 95 km uzaklıktadır. İlçe, güneyden Akdeniz, doğudan Kemer, kuzeyden Korkuteli, kuzeybatıdan Merkez ilçe, batıdan Elmalı ve Finike ilçeleri ile çevrilidir. Kumluca ilçe merkezi Kemer’e 53 km, Korkuteli’ne 131 km, Elmalı’ya 80 km ve Finike’ye 17 km uzaklıkta yer almaktadır. İlçe merkezi 36° 23’ Kuzey enlemi ile 30° 18’ doğu boylamları arasında bulunmasından dolayı Ülkemizin güneydeki en uç noktaların birisini oluşturmaktadır.

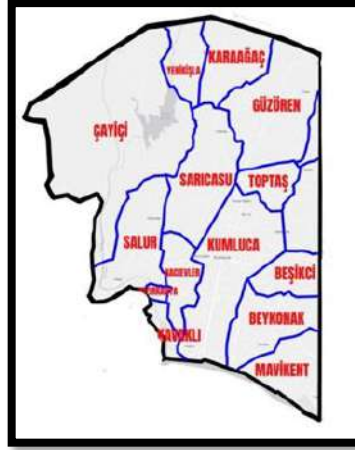
Kumluca İlçesi’nin güney kısımları deniz seviyesine yakın ovalık, kuzey kısımları ise dağlıktır. İlçe merkezi, Alakır Çayı ile Gavur Deresi’nin dağlardan sürükleyip getirdiği alüvyonlu bir ova üzerinde kurulmuştur. Üç tarafı dağlarla çevrili Kumluca, güneyde denizin hemen gerisinden kuzeye doğru 15 km kadar uzanarak Datlık mevkiinde son bulan verimli bir ova üzerinde yer almaktadır. Kumluca ilçesinin yüzölçümü 1.253 km²’dir. Deniz seviyesinden yüksekliği 15 metredir.

[URL 22]

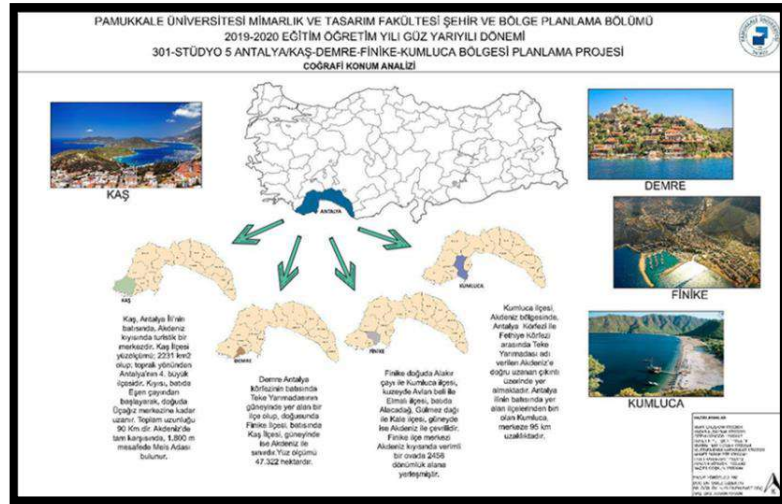

Şekil 7: Kumluca İlçesinin Antalya İlindeki Konumu

[URL 23]

Şekil 8: Kumluca İlçesinin Mahalleleri
[URL 24]

Şekil 9: Coğrafi Konum Analizi
[5]

1.3 Etimolojik Kökeni

1.3.1 Kaş İsminin Etimolojik Kökeni

Arkeolojik buluntularla kanıtlanan Habesos adı, Antiphellos'un Likya dilindeki en eski adıdır. Kaş limanı yani günümüzde Kaş merkezinin konumlandığı alan Phellos Antik Kenti'nin limanı olma durumundaydı ve Akdeniz gemi ticaretinin en önemli noktalarından biriydi. Binlerce yıllık geçmişiyle, yunanca“taşlık” anlamına gelen Phellos, Likyalılar zamanında önemli bir merkezdi. Kaş

Limanı'nın konumlandığı alan antik dönemde Antiphellos yani taşlık olmayan alan anlamına geliyordu. M.Ö 4. yüzyıla kadar uzanan bir geçmişe sahip olan Phellos Antik Kenti, Bizans Devleti'nin yıkılması ve Antiphellos'un Liman Kenti olarak ön plana çıkması ile beraber stratejik ve ekonomik olarak önemini yitirmiştir.

Antik kent, Roma Dönemi'nde önem kazanmış ve Bizans Dönemi'nde Piskoposluk merkeziydi. Bu dönemde Arap akınlarına uğramış daha sonra Anadolu Selçuklu topraklarına katılarak “Andifli” adını almıştır. Bu isim Selçuklu döneminde de kullanılmıştır.

Cumhuriyet Dönemine gelindiğinde, Türkiye'de şehir isimleri değiştirilmeye başlandı. Birçok şehrin ismi 1923-1933 yılları arasında değiştirilerek şu an ki hallerini almıştır. Kaş ismi ise ilçenin şeklinden dolayı, bir kaşı andırmasından ötürü bu isme layık görüldü. Hatta karşıda bulunan Meis Adasının, göze benzemesinden dolayı bu ismin verildiğine dair rivayetlerde mevcuttur.[URL 30]

1.3.2 Demre İsminin Etimolojik Kökeni

Kentin isminin geçtiği ilk belge M.Ö. 168-43 yılları arasında basılan Likya Birliği sikkeleridir. Myra isminin ya kentin yakınından geçen Myros Irmağı'ndan (Demre Çayı) ya da Eski Yunanca 'da vücuda sürülen güzel koku verici bir yağ olan “mür” (müron) sözcüğünden türetilmiş olduğu düşünülmektedir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde, 1904 yılında Eynihal adıyla köy statüsüne kavuşan Demre, Cumhuriyet Döneminde ise 6 Haziran 1968 tarihinde 4 köyün birleşmesiyle Belde Belediyesi, 4 Temmuz 1987 gün ve 3392 sayılı Yasa ile de Kale adıyla ilçe olmuştur.

Finike, Denizli ve Malatya illerimizin de “Kale” adını taşıyan birer ilçesi mevcuttur. Bundan dolayı da idarî ve hukukî sorunlar ortaya çıkmış ve karışıklıkların önlenmesi, ilçenin bilinen ve tanınan adını alabilmesi amacı ile 1987 yılında bir kanunla ilçe olarak yeniden düzenlenmiştir. 24.03.2005 tarih ve 5322 sayılı Kanunla ise Kale ismi Demre olarak değiştirilmiştir. [2]

1.4.2 Kumluca İsmiinin Etimolojik Kökeni

Rhodiapolis: Antalya'nın Kumluca İlçesi, Sarıcasu Köyü sınırlarında yer alan kent, Rhodos kolonizasyonunda kurulduğu için adını da buradan alır. Adını Hekataios'tan öğrendiğimiz yerleşim, Theopompos'a göre ismini Mopsos'un'un kızı Rhodos'tan almıştır. Ancak eski adı olan "Wedrei (Wedrennehi/Wedrenni)", Rhodiapolis adını almadan önce de burada bir yerleşim olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Kumluca bugünkü ilçe merkezinde hiç yerleşme yokken, Sarıkavak 'ta bir köylü Gavur deresinin batı kıyısında kumluk ve fundalık bir arazi olan şimdiki şehir merkezinin bulunduğu yere karpuz ekmişlerdir. Kumsal ve verimli arazide karpuzlar irice olmuşlar. Yetişen karpuzları köylere götürüp satılırken, köylüler bu karpuzları nerede yetiştirdiğini sormuşlar. Onlarda ‘ ‘ derenin kıyısında Kumluca yerde’’ diye cevap vermişlerdir. Karpuzların methi, karpuzların yetiştiiği yerin adının zamanla ‘ ‘Kumluca’’ olmasına neden olmuştur. [3]

1.4 Tarihsel Gelişim Sürecinin Kentsel Makroforma Etkisi

Günümüzde Teke Yarımadası olarak adlandırılan Antalya ile Fethiye Körfezleri arasındaki Akdeniz'e uzanan yarımada, antik coğrafyada Likya olarak adlandırılmaktadır. Likya Uygarlığı 26 antik kentten oluşmaktadır. Bu antik kentlerin yer seçimleri belirli kriterler dikkate alınarak yapılmıştır. Bu kriterler;

- Tarıma elverişli dağlara (tarım terası), yayla düzlüklerine, ovalar ve platolara,
- Nehir ve çaylardan yararlanabilmek için yakın çevresine,
- Küçük antik kentler, büyük antik kentlerin ekonomisinden ve askeri gücünden yararlanabilmek için çevresine,
- Savunma amaçlı ve askeri avantaj sağlamak amacıyla yüksek, ulaşımı zor olan alanlara, yerleşmişlerdir.

Batı Likya kentleri (Patara, Pınara, Sdyma, Telmessos ve Tlos), Fethiye Körfezi çevresinde deniz ile buluşan Karacasu, Kızıldere, İnlice Dere gibi sularla taşınmış düzlüklere kurulmuşlardır.

Orta Likya kentleri (Khoma, Antiphellos, Phellos, Aperlai, Apollonia, Arykanda, Myra, Simena, Sura, Theimussa), Alacadağ'ın güney eteklerinden başlayıp denizde biten Demre Çayı ve kolları başta olmak üzere, Helen Çayı, Tokluca Deresi gibi zengin olanaklara sahip yerlere kurulmuşlardır.

Doğu Likya kentleri (Gagi, Myra, Oinoanda, Phaselis, Rhodiapolis), Pomphlia Denizi ve dağlar arasına kurulmuşlardır. [4]

Yapılan Tarihsel Yerleşim Analizi'ne göre; bulunan en eski kalıntılar baz alınarak MÖ.9 yüzyıl öncesi bölgeye yerleşim başladığı tespit edilmiştir. En eski yerleşim MÖ. 4 bin yıllarında kurulan Khoma kentidir. Eski Yunanca “yığın” anlamına gelen Khoma kentinin yer aldığı höyük üzerinde toplanan en eski seramik M.Ö. 4. bin sonu 3. bin başlangıcına aittir. Daha sonra MÖ. 2 bin yıllarında Arykanda ve MÖ. 13 yüzyılında Patara izlemiştir. Bu kurulan kentler birbirinden bağımsız olarak ve yüksek yerlere konumlanmıştır. Bunun sebebi topografik-doğal (nehir ve çaylar, dağlar vb.) eşiklerin bulunması ve yüksek alanların tüm bölgeye hâkim olmasının savunma avantajı sağlamasıdır.

MÖ. 8 – MÖ. 7 yüzyılında Letoon, Phellos, Phaselis, Telmessos kentleri kurulmuştur. Bu kentlerin birçoğu deniz kıyısında kurulmuş liman kentleridir. Kıyıya yerleşmelerinin sebebi Akdeniz ülkeleri ile ticaret yapılmasında deniz ulaşımının daha ekonomik ve zaman kazandırmasıdır.

MÖ. 6 – MÖ. 5 yüzyılında Tlos, Aperlai, Myra, Limyra, Rhodiapolis, Soura, Korydalla, Gagae, Apollonia kentleri kurulmuştur. Teke Yarımadası'nın güneyine yerleşmişlerdir.

MÖ. 4 – MÖ. 3 yüzyılında Pınara, Antiphellos, Kyaneai, Simena, Oinoanda, Theimussa kentleri kurulmuştur. Likya'nın kıyılarında, diğer antik kentler ile ekonomik ve savunma amacıyla kompakt yerleşim kurmuşlardır.

MÖ.2 – MÖ. 1 yüzyılında Xanthos, Sidyma, Andriake, Olympos kentleri kurulmuştur. Teke Yarımadası'nın güneyinde yerleşmişlerdir. Andriake, Myra'nın liman kentidir.[5]

1.5 . Likya Uygarlığının Tarihsel Gelişimi

Lukka'dan Likya'ya

MÖ. 2. binyıl Hitit, Mısır ve Mezopotamya kaynaklarında Lukka veya Lukki, Hemoros'un İlyada' sında ise Lyklalılar, Antik Yunan tarihçisi Herodotos'a göre kendilerini "termilal" olarak adlandırmıştı. Hitit-Mısır kaynaklarında anılan Lukkalar ile Lukka ülkesindeki bazı yer isimleri Klasik Likya' da ki kent isimleriyle ses bilgisi ve coğrafi uyumu, Anadolu'nun yerli halkı oldukları düşüncesine kesinlik kazandırmıştır.

Lukka kelimesinin kökeni ve türevleri incelendiğinde ışıık, parıltı, aydınlanmak, gün doğumu, şafak vb. Hititçe ve Luvice kelimelerinden türetilmiştir. Sadece bu kelimelerin anlamları bile, 'Işıık Ülkesi' olarak da bilinen Likya ile Lukka ülkesi arasında bir bağ kurmaya yeterlidir. Tüm bu veriler ışığında Hemoros'un bahsettiği Lykialılar ile MÖ. 2. binyıl Hitit ve Mısır kaynaklarında adı geçen Lukkalılar aynı halk olduğu kesinlik kazanmış ve 'Lukka' adı Hellen dilinde 'Likya' ya dönüşmüştür. [6]

Paleolitik ve Tunç Çağları

Likya Bölgesi ekolojik koşulları, mağara ve kaya sığınakları oluşumları ve yaban av hayvanları bakımından Paleolitik çağ insanları için oldukça elverişli görünmesine karşın çok iyi bilinmemekte ve zengin Akdeniz Paleolitik' i içinde değerlendirilmemektedir. Karain Mağarası, Beldibi ve Belbaşı kaya sığınakları ile son yıllarda Tlos çevresinde bulunan Girme Mağarası Likya'nın Paleolitik Çağını aydınlatmaya başlamıştır. Beldibi kaya sığınağında epipaleolitik öncesinden Orta Paleolitik sonuna kadar, Belbaşı'nda ise Neolitik'ten itibaren ele geçen bulgular sahil Likya'nın Orta Paleolitik'ten itibaren yerleşim bulunduğu görölmektedir. Elmalı'da yer alan Karain mağarasında yapılan araştırmalarda Orta Paleolitik dönem özelliklerini gösteren bilgiler elde edilmiştir. Ancak iç Likya' da ve sahil Likya'daki sığınaklardaki bulgular tam açıklayıcı değildir.

Khanthos, Tios ve Kyaneai' da erken dönem baltalar ile Patara kazılarında Tunç Çağa ait seramik kalıntılar ve taş baltalar ele geçmiştir. Ayrıca kuzey Likya' da MÖ 3. Binyıl yerleşmelerine ışık tutan yapı kalıntıları ve küp mezarlar da açığa

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

çıkarılmıştır. Likya'da MÖ 2. Binyıla ait arkeolojik buluntular mevcutsa da herhangi bir yerleşime henüz rastlanamamıştır. Likya bölgesinden ve bazı kentlerinden Hititçe adlarıyla bahseden Yalburt metinleri ile ilk kez Likya'nın (Lukka'nın) yeri tam olarak belirlenmiş olur. Bu dönemde Lukka Ülkesi ve bölgenin Erken Tunç halkı Trmmililer Hitit kontrolü altına girmiştir. [6]

Arkaik Dönem (M.Ö. 480-M.Ö. 8)

MÖ 6. yüzyılın ilk yarısında Batı Anadolu Likya'nın egemenliği altındadır. Ancak Likya ve işgal altında olan topraklarının büyük bir kısmı bu yeni egemenden kurtulacak kadar güçlüydü. Bu durum Likya'nın kendi bağımsızlığını koruyabilmesi için kuvvetli bir kara ve deniz gücüne sahip olmasına ek olarak Likya kentlerinin güçlerini birleştirip birlikte hareket edebildikleri ulusal bir ruha sahip olmaları ile açıklanabilir.

Likya'nın bağımsızlık günleri MÖ.540' da İonia'dan başlayan Pers işgali ile sonlanır. Bu işgal de Likya'nın başkenti Khanthos, insanları ile birlikte intiharı seçerek destanlaşmıştır. MÖ 545 yılında ülkenin tek egemeni Harpagos'tur. Pers egemenliğindeki Likya MÖ. 540'tan itibaren Perslere vergi öder ve MÖ 480'de Kserkes Yunanistan işgali için başlattığı sefere 50 gemi ile katkıda bulunur.

Pers hakimiyeti idari organizasyonun gelişiminde itici bir güç olmuştur. Nümismatik veriler Likya yerel beylerinin kendi adına sikke bastırabildiklerini ve belirli bir bağımsızlığa sahip olduklarını göstermektedir.

Bu dönemden sonra Likya kentleri Limyra Dynastı Perikle'nin Satrap İsyanına katılmasına kadar Kayseri'ye vergi ödeyen yerel beyler tarafından yönetilmiştir. Khezige Hanedanı MÖ 526'dan MÖ.380'e kadar Khanthos'un egemen ailesidir. Erken Arkaik dönemden mimari kalıntılar oldukça azdır. Ksanthos Akrapolü'nün ortaya çıkarılan ve yükselteleri 3 metreye ulaşan taş örgü Duvarlar Bey Sarayları olarak düşünülmektedir. Likya'nın en erken Plastik anıtsal mezarları ile arkaik dönemin dikme mezarlığıdır. [6]

Helenistik Dönem (M.Ö. 323-30)

İskender MÖ. 333'de Likya'ya girdiğinde önemli bir Pers direnişi ile karşılaşmadan kentlere sahip olmuştur. İdari bir yenilik getirilmemesine karşın, Teke yarımadası kültürel bakımdan bu dönemde değişiklikler yaşamıştır. İskender, Anadolu halklarına Eski Yunanca konuşma ve yazma zorunluluğu getirmiştir.

İskender'in Babil'de ölümünden (MÖ). 323) sonra Likya topraklarına önce Makedonlar, daha sonra MÖ. 306 Ptolemaioslar girer ve güçlü filolarıyla Likya'yı fethederler. MÖ.301 de ise bölgeye Lysimakhos egemen olmuştur. Likya MÖ. 279-78'de I. Antiokhos'un, MÖ. 278-77'de II. Ptolemaios Philadelphos'un kontrolündedir. MÖ. 196 da ise bölgede Seleukos egemenliği hâkimdir. III. Antiokhos, Likya'nın en önemli limanları olması nedeniyle Myra, Andriake, Patara, Phaselis ve Limyra'nın alınmasını istemiştir. Suriye Kralı III. Antiokhos'un Anadolu'yu ele geçirme serüveni, MÖ.189'dakiMagnesia Savaşı'nda yenilmesi ile son bulmuştur.

Savaşın ardından imzalanan Apameia barışı (MÖ. 188) sonrasında Romalılar (Telmessos hariç) tüm Likya'yı Rodos'a armağan eder. Ancak, bu dönemde Likya'da büyüyen şiddetli hoşnutsuzluk, 22 yıl sürecek bir başkaldırı dönemini başlatmıştır. Rodos'un Likya işgali karşısında ilk kez MÖ. 168/167'de Likya Birliği kurulur. Sonuç olarak, Romanın Rodos politikasını değiştirmesi ve Likya'ya egemen olmak istemesiyle Likya'ya bağımsızlığı verilir. Likya Birliğiyle birlikte ortak yönetim dönemi başlamıştır. Gerçek bağımsızlık ise MÖ. 81'de Sulla tarafından verilir ve Likya ilk kez "Hür" Devlet konumunu kazanır. Bunu da Mithridates Savaşı'nda Roma'yı desteklemesiyle kazanmıştır. Anadolu'nun büyük bir bölümü Roma himayesi altında olurken Likya MÖ.43 yılına kadar bağımsızlığını sürdürür.[6]

Roma Dönemi (M.Ö.8- M.S.395)

Helenistik dönemin sonlarına doğru Likya'nın, Roma'yla ilişkilerinin iyi olduğu, imparatorlar için yapılan anıtlardan anlaşılmıştır. Deniz taşımacılığıyla ilgili çok seçeneğin olmadığı dönemlerde bu dönemde önemli limanlara sahip

olmasına karşın Likya, sorun yaratmayan bir müttefik olarak imparatorluk sınırlarına dâhil edilmekte gecikmiştir. MS.40'larda Likya Birliği artık çalışmamaktadır ve iç savaş vardır. İmparator Claudius bu duruma son verir ve MS. 43 yılında Likya Romanın bir eyaleti olur.

Likya ve Pamfilya'nın idari nedenlerle birleştirilerek tek eyalete dönüştürülmesi ise MS. 68-69 yılında İmparator Galba döneminde gerçekleşmiştir. MS.1 yüzyılın ikinci yarısında yoğunlaşan hareketlenme, MS. 2. yüzyılda Likya'ya en parlak döneminin yaşamasını sağlamıştır. İmparator Traian'dan (MS. 98-117) İmparator Marcus Aurelius'a (MS. 161-180) kadarki yaklaşık 100 yıllık süreçte, özellikle İmparator Hadrian (MS). 117-138) ve İmparator Antonius Pius (MS. 138-161) dönemlerinde Likya en parlak ve en güçlü dönemini yaşamıştır.

MS. 3. yüzyılın başlarında İmparator Caracalla'nın öldürülmesiyle çöküş ve savaş dönemi başlar. Bu karışıklıklar ve imparatorluğun eski gücünü yitirmesi Likya'ya da yansır barış ve imar yılları geride kalmıştır. İmparator 3. Gordianus döneminde (MS. 238-244) Likya'da sikke basan ve basmayan kentler bir araya getirilerek tekrar birleştirilme çabasına girilmiştir. MS. 313 yılına kadar Likya ve Pamfilya aynı vali tarafından idare edilmiştir. MS. 325 yılı meclis kayıtlarında ise Likya ve Pamfilya piskoposlukları ayrı ayrı anılmıştır. Roma imparatorluğunun ikiye ayrılması ile Likya'da yeni bir dönem başlamıştır. [6]

Doğu Roma (Bizans) Dönemi (MS. 395- 1453)

MS. 73-74 yıllarında Pamfilya ile birleştirilen Likya, İmparator Diokletianus (MS. 284-305) ve I.Konstantinos'un (MS. 324-337) reformları ile tek başına bir eyalet haline getirilir. II.Theodosios döneminde (408-450) Likya eyaletinin başkenti Myra'dır. Bölgenin yerleşim tipolojisinde, 7. yüzyıl piskoposluk listelerinde otuz yedi kent adı geçer. Likya limanları, Kıbrıs, Suriye, Filistin ve Mısır limanlarına ulaşan Doğu Akdeniz'in önemli yolları üzerinde bulunması nedeniyle özellikle Avrupa'dan Kudüs'e giden haclıların ve ticaret gemilerinin uğrak noktasıdır. 7. yüzyılın ilk yarısında başlayan Sasani istilasını Arap akınları izler. Mısır'ın 642 yılında Araplar tarafından fethine kadar Konstantinopolis'in yiyecek ihtiyacı olan tahıl ürünleri Mısır'dan alınarak Andriake ve Patara limanları üzerinden taşınır.

Likya sadece tüccarlar ve hacılar için değil aynı zamanda Bizans donanması ve Haçlılar için de önemli idi. Bizanslılar Likya kıyılarında devamlı bir donanma bulundururdu. 12 yüzyıl başlarında Likya kıyılarını dolaşan gezginler yörenin ve özellikle Telmessos ve Myra'nın, Kıbrıs'tan önce Doğu yolu için son büyük merkezler olduğunu belirtirler. Doğu Roma İmparatorluğu çökerken Likya kıyılarında Levant (Doğu Akdeniz) tüccarları ve Haçlı orduları üstünlük kurmaktadır. 1176 yılında Doğu Roma ordusu, Myriokephalon'da Selçuklu ordusuna yenilmesinin ardından Likya Türklere tamamen açılır. 1204 yılında İstanbul'un Haçlılar tarafından işgali ile Türkler sınırlarını genişletir ve İznik İmparatorluğu döneminde (1204-1261) Telmessos (Fethiye) dâhil olmak üzere İndus (Dalaman) Çayı'na kadar tüm Likya Türklerin eline geçer. [6]

Osmanlı Dönemi (MS.1453 SONRASI)

Doğu Roma İmparatorluğu'nun Likya'da ki varlığı MS. 6 yüzyıldan itibaren veba, büyük depremler ve Arap baskınları sonucu zayıflamaya başlar. 9. ve 10. Yüzyıllarda bölgedeki Doğu Roma egemenliği 11. yüzyılda Türklerin gelişi ile bir anda yok olur. Artık tamamen farklı bir kültür ve yönetimin söz konusu olduğu yeni bir dönem başlamış; göçebeTeke Aşireti ile birlikte bölgenin adı Teke olmuştur.

Selçukluların yıkılışının Menteşeoğulları Beyliği izler. 390'da Sultan I.Beyazıt Osmanlı bayrağını Likya'ya diker. Tüm Likya sahillerinin Osmanlı egemenliğine geçmesi yaklaşık 100 yıllık bir mücadele sonrasındadır. Venedikliler, Cenevizliler ve St. John Şövalyeleri ile yapılan mücadele mücadeleler 1479'da biter ve Osmanlı Anadolu'nun güney batı sahillerine yerleşir. Anadolu'daki gibi Likya'da Türkiye Cumhuriyeti ile yeni bir çağa girer. Likya bölgesine yerleşen Türkler bu coğrafyada kendilerine has bir kültür oluşturmuş ve yaşatmışlardır. Dili, dini, mimarisi, gelenekleri ve dünya tarihinin bilinen en eski büyük savaşlarını katılımları ile Likya'nın özgün uygarlığının izleri tahıl ambarları ve arı kovanlarını mimarileri ile hala devam etmektedir. [6]

• Likya Yolu

Likya; tarihi MÖ.2000’li yıllara kadar giden Hititlerin çağdaşı olan günümüzde Teke Yarımadası olarak bilinen Fethiye ve Antalya körfezi arasında yaşamış, günümüze arkeolojik açıdan pek çok eser bırakan bir uygarlıktır. Likya Yolu ise; 509 km’den oluşan; bilinen 17 Likya şehrini birbirine bağlayan, günümüzde yürüyüş rotası olarak kullanılan eski bir ticaret yoludur. Garanti Bankası’nın 1996 yılında ülkemizin sahip olduğu değerleri ortaya çıkarabilmek için proje yarışması düzenlemesi ve İngiliz uyruklu Cate Clow’un sunduğu “*Likya Yolu*” projesinin birinci seçilmesiyle günümüze kazandırılmıştır. Yol üzerindeki patikalardan bir kısmının gönüllüler ve Cate Clow tarafından işaretlenip haritalanması ile oluşturulmuş yürüyüş rotası 1999 yılında hizmete açılmıştır. Şu an yer yer kaybolursa da parkurun tamamı işaretlenmiş olup, destekleyici kuruluşlar ve gönüllüler tarafından bakımı yapılmaktadır. Likya yolu üzerinde yer alan antik şehirler; Sidyma, Pınara, Letoon, Xanthos, Patara, Phellos, Antiphellos, Apollonia, Aperlai, Simena ve Kekova, Teimioussa, Sura, Andriake, Myra, Limra, Olimpos, Fasalis’ tir. [7]

Şekil 10: Likya Uygarlığı Antik Kentleri
[URL 31]

1.6 Yerleşmelerin Tarihçesi

1.6.1 Kaş Tarihçesi

M.Ö 4.y.y.'da Antiphellos çok küçük bir yerleşim yeri olup biraz yukarısında bulunan Phellos'un limanı idi. Ancak Helenistik döneme girilirken Phellos gerilemiş, Antiphellos ise gelişerek daha ön plana çıkmıştır. Bu durum roma döneminde de devam etmiş ve kendine yeten zengin bir şehir durumuna gelmiştir. Antik kent Roma Döneminde önem kazanmış ve Bizans Döneminde ise Piskoposluk merkezi olmuştur. Bu dönemde Arap akınlarına uğramıştır. Türkler 7. Yüzyılın daha ilk yarısında yörenin önlerine kadar gelmişler yörede etkili olmaya başlamışlardır. 1148 yılındaki 2. Haçlı Seferi yazarları Türklerin şehrin yakınlarına kadar geldiklerini halkın bu sebeple verimli tarlaları ekemediklerini yazmışlardır. Türkler 1176 savaşından Diyarı Rum-a kesin olarak yerleşme azminde olduklarını göstermişlerdir. 2. Kılıçaslan 1182 yılında Antalya 'yı kuşatmış fakat şehri alamamıştır. 3. Kılıçaslan zamanında yeniden denizlere açılma hareketi başlamıştır. Daha sonra kaş ve çevresi Anadolu Selçuklu topraklarına katılarak Andifli adını almıştır.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin zayıfladığı sıralarda 13. Yüzyılın sonu 14.yüzyılın başlarında bu bölge Hamitoğulları'nın Antalya şubesinin yani Tekeoğulları'nın eline geçmiştir. Tekeoğulları döneminde Antalya ve çevresi bir süre Kıbrıs Krallığının eline geçse de Mehmet Bey (Teke Bey) burayı tekrar almayı başarmıştır.

Bu bölge OsmanlıDevleti'nin eline Yıldırım Beyazıt zamanında geçmiştir. Zaman zaman Kahramanoğulları ve bazı Avrupalı devletlerin saldırılarına uğramış olsa da Anadolu eyaletine bağlanmış ve bu durumunu sonraki dönemlerde de devam ettirmiştir.

Kaş ilçesi, Kalkan ve Üçağz gibi Teke yarımadasının sahil iskelesi durumundaydı. 1970 yılına kadar bu yörenin malları bu limandan sevk edilirdi. Mübadeleye kadar şehirde bulunan Rumlar iskeleye yakın yerlerde oturURLardı. Kaş'ın eski muhtarı dahi Rumdu. İskele şeridi ile şehrin doğu kısmında 20 kadar zengin Rum evi bulunuyordu. Bugün Kaş'ın Uzun çarşı caddesi üzerinde bulunan

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

evler Rumlardan kalma 100 yaşını geçkin evler olup, eski yerleşim yeri burasıdır.[URL 32]

1.6.2 Demre Tarihçesi

Demre, çok eski bir yerleşim yeri olmasından dolayı bünyesinde pek çok doğal ve tarihi alanları barındırmaktadır. Bugün Teke yarımadası olarak adlandırılan Antalya ile Fethiye Körfezleri arasındaki Akdeniz'e uzanan yarımada, antik coğrafyada Likya olarak adlandırılmaktadır. Finike ile Kaş arasında bulunan Demre (Myra) Likya uygarlığının en önemli 6 kentinden birisidir. M.Ö. 5. yüzyılda yerleşim merkezi haline gelen Demre, önceleri deniz kıyısında Xanthos ile Arykandos vadilerinde kurulmuş iken Demre çayının getirdiği alüvyonlar sonucunda denizle olan bağlantısı kesilmiştir.

M.S. 9. yüzyılda Arap akınları sonucu terk edilmiştir. Kaya Mezarları, Tiyatro ve St. Nicholas Kilisesi varlığını günümüze değin sürdürebilmiş yapılardan bazılarıdır. Hadrian tarafından yaptırılan içinde tahıl ambarı da bulunan Andriake, Myra'nın (Demre) liman kenti olarak gelişmiştir. Günümüzde Likya Uygarlıklar Müzesi olarak kullanılmaktadır.

Myra yerleşimde bulunan yapı kalıntıları, Likçe yazıtlar, seramikler ve sikkeler; Myra'nın M.Ö. 5. Yüzyıldan itibaren varlığını sürdüren önemli bir kent olduğunu göstermektedir. Kentin isminin geçtiği ilk belge M.Ö. 168-43 yılları arasında basılan Likya Birliği sikkeleridir. Myra, II. Theodasios zamanında (MS.408-450) Pamphylia'dan ayrılan Likya Eyaleti'nin başkenti ilan edilmiştir. Bizans döneminde Myra, önemli idari ve dini bir merkez olmuştur.

İlk defa 1904 yılında Eynihal adıyla köy statüsüne kavuşan Demre; 6 Haziran 1968 yılında dört köyün birleşimiyle Belediyelik, 4 Temmuz 1987 de İlçe olmuştur.[URL 33]

1.6.3 Kumluca Tarihçesi

M.Ö 2000 yıllarında Lukka veya Lukki adındaki boylar Hitit Uygarlığına isyan ederek Antalya ve çevresine yerleşmek için gelmişlerdir. Lukki'ler Antalya'nın kıyı bölgelerine yerleşmişlerdir. Daha sonra Antik dönemde Likya adını

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

almışlardır. Antalya kıyılarına yerleşen Likyalıların bir kısmı da günümüzde Kumluca sınırları içerisinde bulunan ve Likya kentlerinden Rhodiapolis antik kenti, Korydalla antik kenti, Gagae antik kenti ve Likya uygarlığı içerisindeki üç oy hakkına sahip 6 büyük kentten biri olan Olympos'a yerleşmişlerdir. Daha sonra Rhodiapolis'in önderliğinde Korydalla ve Gagae arasında üç kent birliği kurulmuştur. Rhodiapolis bu birlikte yönetsel ve savunma amaçlı bir öneme sahiptir. Birliğin kurulma nedeni Gagae'nin kıyı kenti olmasından dolayı Rhodiapolis ve Korydalla'nın Gagae'nin bu ekonomik yapısından faydalanmak istemesidir.

Günümüzdeki Kumluca bölgesi Likya döneminde M.Ö 540 yılında Persler tarafından, M.Ö.333 yılında Büyük İskender tarafından ve son olarak M.S. 43 yılında Roma İmparatorluğu tarafından işgal edilerek bu imparatorluğun yönetimi altına giriyor.

1207 yılında Doğu Roma (Bizans) egemenliği altında olan Kumluca bölgesi Selçuklu beyliği tarafından işgal edilmiştir. I. Gıyasettin Keyhüsrev'in Borgulu tarafından Moğolistan'dan gelen İğdir boyunu Sarıkavak bölgesine yerleştirmiştir. Daha sonra bu bölge Kumluca'nın merkezi konumuna gelmiştir.

1393 yılında Yıldırım Bayezid Teke elini işgal etmiştir. Osmanlı arşiv belgelerinde 16.y.y.'dan itibaren İğdir bölgesine ilişkin verileri görmek mümkündür. 16.yy'ın 2.yarisında İğdir bölgesinde 781 hanede 4000-4500 arasında nüfusun yaşadığı belgelenmiştir. 17. yüzyılda İğdir kazasının merkezi konumundadır.

EskiKumluca'nın merkezi olan Sarıkavak'ın ismi, bölgede ilk kez Vakıflar Genel Müdürlüğü kaynaklarından alınan bilgilere göre 15. yüzyılın başlarında görülmektedir.1567 yılı kaydına göre Elmalı-Kaş sınırında bulunan Zemin-i Kumluca-Belen ismi 19.yüzyılın sonlarından itibaren bugünkü Kumluca bölgesinin genel adına verilmiştir.

Alakır nehri ve Kumluca bölgesinde 19.y.y.'da tanzimattan sonra adalardan gelen Rumlar Sarıkavak bölgesine yerleşerek değirmencilik ve fırıncılık ile uğraşmakla birlikte ticaret ve tarımla da meşgul oluyorlardı. Bölgede bulunan dere Sarıkavak köyünde bulunan değirmenlerin çarklarını çevirdikten sonra Kumluca

merkezinden denize ulaşmaktadır. Bu dereye Rum değirmencilerden dolayı Gavur deresi denilmektedir. 19. yüzyılda bölgeyi dolaşan seyyahlardan öğrenilen bilgilere göre bölgede yaşıyan bir kısım göçer evliler, kışlak olarak Corydalla ve Rhodiapolis'i kullanmışlardır. 19. Yüzyılın sonlarında bugünkü Kumluca kurulup gelişmeye başlayınca Corydalla'daki halk yavaş yavaş Kumluca'ya gelmeye başladı. 1842 yılında bölgeye gelen Spratt ve Forbes ilk olarak Hacıveliler'e uğramış burayı yörük çadırları ile bir demirci dükkanından oluşan küçük bir köydür şeklinde tarif etmişlerdir.

Millî mücadelenin kazanılmasından sonra Türkiye-Yunanistan Nüfus Mübadelesinden sonra Anadolu'nun diğer yerlerinde olduğu gibi İçdir-Kardıç bölgesinde yaşıyan Rumlar da ülkeyi terk etmişlerdir.

Günümüzde ise Olympos, Gagae, İdebessos, Akalissos, Kormos, Adrasan gibi antik kentler Rhodiapolis antik kentinden kalan kalıntılar hala mevcuttur fakat antik kente ulaşımın olmaması kentin zamanla önemini kaybetmesine neden olmuştur. Rhodiapolis'in yakınında bulunan Korydalla antik kentinin henüz kazı çalışmalarının yapılmadığı ve bu sebeple kaybolup gitmiştir. [URL 34]

1.7 Tarihi ve Arkeolojik Yerleşimler

• Telmessos (Muğla)

Likçe ismi Telebehi olan ve İ.Ö. 477/78 yıllarında Pers'lere karşı kurulan Atika Delos Deniz Birliği'ne tribut (vergi) ödeyen kentler arasında yer alan Telmessos, dönemde Lykia'ya bağlı bir kent değildir. Yazılı kaynaklardan Lykia'lıların açtığı savaş sonucu kentin Lmyra Kralı Perikles tarafından İ.Ö.372 yılında ele geçirildiği anlaşılr.

İ.Ö. 334-333 yılında Büyük İskender'in ele geçirdiği kent, Büyük İskender'in ölümünden sonra bir süre Ptolemaios'lara bağlanmıştır. Fakat İ.Ö. 197 yılında diğer Lykia kentleri gibi III. Antiokhos'un yönetimine girmiştir.

İ.Ö. 188'de Pergamon krallığına bağlanmış olan Telmessos, İ.Ö. 133 yılında, Eumenes krallığının son bulmasıyla özgürlüğüne kavuşarak Lykia Birliği'ne katılmıştır. Ptolemaios, Seleukos ve Lykia Birliği sikkeleri basan kent; Limyra,

Patara, Myra, Tlos ve Ksanthos gibi Lykia Birliği'nde üç oy hakkına sahip olamasa da metropolis (anakent) unvanını almıştır.

M.S. 43 yılında Likya'nın Roma eyaleti olması ile birlikte Telmessos kenti diğer Lykia kentleri gibi Roma Dönemi'nde genişlemiş ve resmi yapılarla donatılmıştır. Telmessos'un çevresi yazıt, kaya mezarları ve lâhitler yönünden oldukça zengindir. Kent merkezinden denize kadar uzanan alanda kabartmalı lâhitler dikkati çeker. Tapınak tipi mezarlara bir örnek olan Kral Amyntas'ın İon tarzındaki mezarı bugün Fethiye'nin simgesi durumundadır. [6]

Şekil 11: Telmessos Antik Kenti
[URL 72]

• Pınara/Pinale – Minare Köy (Muğla)

Antik Pınara kentine ait kalıntılar Kaş-Fethiye karayolunda Eşen mevkiine 5 km uzaklıktaki Minare Köyü yakınlarında yer almaktadır.

Kentin Likçe'deki ismi Pinale olarak bilinir. Bununla birlikte, Pınara sözcüğü, yuvarlak anlamına gelmekte ve bunun da kentin gerisindeki yuvarlakça, yüzü kuş yuvası türünden dikdörtgen mezarlarla dolu minareye benzeyen kayalıktan kaynaklanmış olduğu düşünülür. Antik yazarlardan Ksanthoslu Menekrates, Pınara'nın Ksanthos'tan gelen kolonistlerce kurulduğunu bildirmektedir.

Strabon ve Byzantionlu Stephanos Pınara'nın çok büyük bir kent olduğunu aktarırlar. Lykia Birliği'nde önde gelen altı kentten biri olarak üç oy hakkına sahiptir.

5 Ağustos 240 depreminden sonra Pınara diğer Lykia şehirleri gibi III. Gordianus'un öze izni ile kısa süre sikke basma hakkına sahip olmuştur. İsmi bazen Pınara, bazen da Pinale şeklinde kilise kayıtlarına giren kent, piskoposluk merkezi olarak tanınmakta ve yaşamını 9. yüzyıla kadar giderek küçülerek sürdürdüğü bilinmektedir.

Kentin mimari düzeni oldukça geniş bir yapıya sahiptir. Bu bağli olarak antik dönemden başlayarak Yunan mimarisi başta olmak üzere, Lykia bölgesine has mimari, Roma mimarisi ve Bizans mimarisine ait özellikler taşıdığı görülür. [6]

Şekil 12: Pınara/Pinale Antik Kenti
[URL 72]

- **Tlos (Muğla)**

Lykia Bölgesi'nin önemli kentlerinden olan Tlos, Ksanthos'un 24 km kuzeyinde, Düver'in 3 km doğusunda yer alan bugünkü Kaleköy kalıntılarında yer almaktadır.

Tlos Lykia bölgesinin en eski yerleşim yerlerinden birisidir. İ.Ö. 5. ve 4. yüzyıllarda sikke bastığı bilinen kentte görülen Lykia dilindeki yazıtlar ve kaya kabartmaları da erken dönem tarihine ışık tutmaktadır. Strabon Tlos'u, Ksanthos, Patara, Pınara, Olympos ve Myra ile birlikte Lykia Birliği'nde üç oy hakkına sahip kentler arasında sayar ve Kibyra'ya geçişin sağlandığı bir konumda yer aldığını söyler. Plinius da Tlos'u Lykia'nın ünlü kentleri arasında saymaktadır. Tlos, Lykia Birliği'ne üyeliği sırasında ve III. Gordianus zamanında tekrar sikke basmıştır.

Lmyra, Myra, Patara, Ksanthos ve Telmessos gibi Tlos da yazıtlar üzerine sık sık Metropolis (ana kent) unvanını almıştır. Hierokles tarafından Lykia Eyaleti içinde yer alan kentlerden biri olarak tanıtılan Tlos, piskoposluk listelerinde 12. yüzyıla kadar eyaletin piskoposluk merkezi olarak gösterilmektedir.

Tlos kentine ait tüm yapılar; akropolisin çevresine Roma döneminde örülen kent surunun dışında yer almaktadır. Bu sur Bizans döneminde onarım görmüştür. Tiyatronun kuzey duvarının altında, İ.Ö. 5. yüzyıla ait Izraza Anıtı'na ait kalıntılar bulunmaktadır. Ayrıca Roma Dönemi'nden kalma büyük bir kule oldukça iyi korunmuş durumda hala ayakta durmaktadır. [6]

Şekil 13: Tlos Antik Kenti
[URL 72]

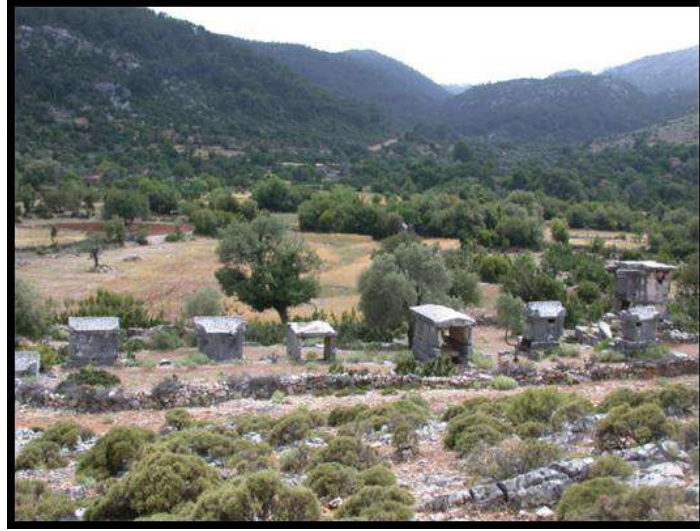
- **Sidyma – Dodurga Asarı (Muğla)**

Sidyma kentine ait kalıntılar, Kaş-Fethiye karayolu Dodurga mevkiinde bulunmaktadır.

Sidyma'da bugüne kadar sistematik kazı ve yüzey araştırmaları gerçekleştirilmemiştir. Bu nedenle kentin tarihsel süreci detaylıca bilinmez. Yerleşimin ismi tıpkı İdyma, Didyma gibi Anadolu'nun yerli isimlerindendir ve bu nedenle iskan sürecinin M.Ö. I. bin başlarına, hatta daha eskiye gidebileceği vurgulanmaktadır. Buna karşın, yüzeyden toplanan seramikler ancak Klasik Devir'e kadar ulaşmaktadır. Antik yazarlarda Sidyma ismine ilk kez M.Ö. 1.

yüzyılda rastlanılması kentin bu süreçten önce etkin bir kimliğe sahip olmadığı yolunda yorumlanmaktadır. Sidyma'nın gelişerek büyümeye başlaması, eldeki verilere göre, Geç Helenistik Çağda vuku bulmuştur.

Dodurga Asar'ına ulaşan yolun son noktası, antik kentin merkezini teşkil etmektedir. Kente ait görülebilen kalıntılar ise kente ait bazı yazıt kalıntıları ile mimari yapıların bazı bölümleridir. [6]

Şekil 14: Sidyma – Dodurga Asarı Antik Kenti
[URL 72]

- **Ksanthos (Kaş)**

Antik Ksanthos kentine ait kalıntılar, Fethiye-Antalya/Kaş karayolunun 46. km'sinde Eşen Irmağı kıyısında Kınık mevkiinde yer almaktadır.

Kazılardan elde edilen bulgulara göre, şu anda ancak M.Ö. 8. yüzyılın sonundan itibaren devamlı iskânedilmiş bir yer olarak karşımıza çıkmaktadır. M.Ö. 8. yüzyılın son çeyreği içinde, Lydialılar'ın Güneybatı Anadolu'ya yönelen yayılım politikalarına karşın Likya ve doğal olarak Ksanthos bu yayılımın dışında kalmamıştır.

Kent M.Ö. 167'de birliğe katılmış ve üç oy hakkına sahip olmuştur. Konuya Lykia genelinde değil de, Ksanthos özelinde baktığımızda Lysanias ve Eudemos'un oluşturdukları Lykia Birliği'nde Ksanthos yalnız yanı başındaki Letoon olarak dini merkez değil, aynı zamanda idari merkez konumundadır.

Bununda, Helenistik Dönem'den itibaren birçok özel ayrıcalıklar getireceği, kente birçok yararlar sağlamıştır.

Bizans egemenliği sırasında, Ksanthos'un bir piskoposluk merkezi olduğu kilise kayıtları ile bellidir. Harun-el Reşit ile başlayan Arap akınları ve ardından Finike'de sürekli bir garnizonun oluşturulması, yöredeki birçok kentin başında kara kâbus olarak kalmıştır. Bu yüzden kent önemini yitirerek köy hüviyetine dönüşmüştür.

Kentin günümüze kadar ulaşan yapıları dış etkilere bağlı olarak bölgesel üslup olan Lykia mimarisi dışında; Pers, Roma ve Bizans özelliklerini de taşır. Harpyler anıtı ile Nereidler anıtı üzerlerinde bulunan plastik eserler dolayısıyla hem kentin hem de yapıldıkları dönemin önemli eserleri arasında yer alırlar. [6]

Şekil 15: Ksanthos Antik Kenti
[URL 72]

- **Letoon (Muğla)**

Letoon antik kentine ait kalıntılar, Kaş-Fethiye karayolu Eşen mevkiinin 4 km kadar güney yanında, günümüz Kumluova yerleşiminde bulunmaktadır.

Letoon kutsal alanı, Lykia dilinde ismi Lada veya Latta olan Leto, ikiz çocukları Apollon ve Artemis ile Likya'nın yerel kaynak tanrıçaları olan Eliyana'ya adanmıştır. Bu tanrılar Lykia' nın ulusal tanrıları olarak tapınım görmüşlerdir.

Lykia Birliği sırasında da Letoon Lykia Federasyonu'nun dini merkezi olmuş; burada birliğin baş rahipleri hizmet vermişlerdir.

Letoon'daki kazılar sonucu yan yana üç tapmak ortaya çıkartılmıştır. Bunlardan ortadaki cellası ana-kaya üzerine inşa edilmiştir ve yazıtlar aracılığıyla tanrıça Artemis'e (Lykia dilinde Ertemidi) ait olduğu saptanabilmektedir. Bu tapınak erken M.Ö. 4. yüzyıla tarihlenirken yapının temellerinde yapılan sondajlar M.Ö.7. ve 6. yüzyıla değin ulaşılmıştır. Artemis Tapınağı'nın iki yanında biri dor, diğer i ion düzeninde ve her ikisi de 6x11 sütun sayılı iki tapınak daha yer alır.

Tapınakların güneybatı yanında büyük bir nymphaion yapısı yer almaktadır. Nymphaionun her iki yanında birer eksedra yer almaktadır. Mevcut kalıntılar M.S. 3. yüzyıla aittir ama onlar da daha önceki, olasılıkla Helenistik Dönem yapısının üzerine inşa edilmişlerdir.

Bunların dışında kente ait Helenistik dönemde inşa edilmiş olan stoa ve skene (sahne) binası belli olmayan bir tiyatro bulunmaktadır. Kente ait yazıtlarda geçen stadion yeri ise hala belirlenememiştir.[6]

şekil 16: Letoon Antik Kenti
[URL 72]

- **Patara (Kaş)**

Kent, Batı Lykia'nın Dünya'ya açılan deniz kapısıdır. Patara'da ele geçen arkeolojik bulgularla kentin tarihi Erken Tunç Çağı'na inmektedir. Kentin adının geçtiği en erken yazılı belge ise, Yalburt'taki MÖ 13. yüzyıla tarihlenen kaynak tapınağının Luvice hieroglif yazıtıdır. Burada Hitit Büyük Kralı IV.

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

Tuthaliya, Lukka Ülkesi'ndeki seferlerini anlatmakta ve "Patar Dağı önünde adaklar ve armağanlar sunduğunu, steller diktiğini ve kutsal mekanlar" yaptığını söylemektedir. Tepecik'de ele geçen mimari ve seramik buluntuların MÖ 10.-7. yüzyıl arasındaki tarihleriyle, Patara Hitit Lukkası'ndan Homeros Lykia' sına kesintisiz geçmiştir.

MÖ 168/67'de "*Lykia Birliği*"nin kurulmasıyla Roma Senatosu Lykia'nın bağımsızlığını tanımıştır ve Patara da "Lykia'nın Başkenti"dir. MS 43'de Lykia'nın bir Roma Eyaleti'ne dönüştürüldüğü dönemde ve MS 74 yılında İmparator Vespasianus tarafından oluşturulan "*Lycia et Pamphylia*" çifte eyaletinin de başkenti Patara'dır.

Pax Romana sürecinde Pataralılar MS 131 yılında İmparator Hadrianus ve karısı Sabina'yı ağırlar. Ticaret ve Apollon kehanetiyle gelen yüksek yaşam düzeyiyle Patara, Lykia'nın en büyük ve zengin kentlerinden biri olur.

Patara'nın en önemli yapılarından birisi Erken Roma Dönemi'nde yapılan Yol Kılavuz Anıtı'dır (Miliarium Lyciae). Bunun yanı sıra Patara Nekropolü ve mezar mimarisi kentin önemine koşut olacak denli çeşitli ve zengindir. [6]

Şekil 17: Patara Antik Kenti
[URL 72]

- **Oinoanda (Muğla)**

Kent, Seki-Elmalı yol ayrımının 1-2 km. güneyindeki İncealiler Köyü yakınlarında bulunmaktadır. Oinoanda'nın M.Ö. 3. yy.'da Termessos'un bir

kolonisi olarak kurulduğu düşünülse de gerek 'nd' li ismi gerekse de yüzeyde ele geçen M.Ö. 5. yy. seramikleri, kentin çok daha erken tarihlerde iskân edildiğini göstermektedir.

Strabon'a göre kent, liderliğini Kibyra'nın yaptığı Oinoanda, Kibyra, Balbuora ve Bubon kentlerinin oluşturduğu tetrapolise üyedir. M.Ö. 81 yılında Sulla Dönemi'nde Murena tarafından Likya Birliği'ne üye edilen tetrapolis kentleri gibi Oinoanda da iki oy hakkına sahip olup sonrasında Roma egemenliğine girmiştir.

Oinoanda kentinin en önemli kişisi hiç kuşkusuz Epikuros okulu filozoflarından biri olan Diogenes'tir. Kentte, Diogenes'in görüşlerini anlattığı uzunca bir yazıtın bir kısmı ele geçebilmiştir. Yazıtta; dünyanın oluşumu, hayallerin ve rüyaların doğası, şans teorileri ve Epikurosçu felsefe gibi pek çok konu yer almaktadır.

Kentin neredeyse tüm çevresi nekropol olarak kullanılmıştır. Tiyatronun batısındaki kayalıkta kaya mezarları yoğunluktadır. Kentin güneybatısında yer alan anıtsal mezar M.S. 2. yy'a tarihlenir.

Günümüze yıkık durumda ulaşabilen mezarda bulunan yazıttan, mezar sahibinin Kibyra antik kentinin kurucusu olduğu söylenen Spartalı Kleandros'un soyundan geldiği anlaşılmaktadır. Lahitlerin de kentin güney kesiminde yoğunlaştığı görülür.[6]

Şekil 18: Oinoanda Antik Kenti
[URL 72]

- **Antiphellos (Kaş)**

Antiphellos kenti, Meis Adası'nın karşısında bulunan, daha önceki ismi Andifli olarak bilinen bugünkü Kaş ilçesine yerleştirilir.

M.S. 1. yüzyıl yazarlarından olan Plinius'tan öğrenildiğine göre Antiphellos'un Lykçe ismi Habesos'tur. Yerleşimde görülen kaya mezarları ve Lykçe yazıtlar da kentin M.Ö. 4. yüzyıldan itibaren iskân gördüğüne işaret etmektedir.

M.Ö. 4. yüzyılın ikinci yarısında ya da erken 3. yüzyılda tek başına bir kent olarak karşımıza çıkmakta ve M.Ö. 200-168 yılları arasında sikke basmaktadır. Daha sonra Phellos ile birlikte Lykia Birliği'nde yer alan Antiphellos, M.Ö. 168-M.S. 43 yılları arasında birlik sikkeleri basmıştır.

Antiphellos da diğer Lykia kentleri gibi III. Gordianus ve eşi Tranquillina zamanında sikke basmıştır. Roma yollarını derleyen Orta çağ eseri Tabula Peutingeria adlı eserde Antiphellos Antifillon olarak adlandırılmaktadır. M.S. 6. yüzyıl yazarlarından Hierokles tarafından geç dönem Lykia Eyaleti'nin kentleri arasında sayılan Antiphellos M.S. 9. yüzyıla kadar Myra metropolitliğine bağlı piskoposluk merkezi olarak varlığını devam ettirmiştir.

Akropolis'ten Bucak Limanı'na kadar, Roma Dönemi'nden Lykia tipi lahitler görülmektedir. Burada yer alan geçidin doğu kaya duvar üzerinde de mezarlar bulunmaktadır. Modern yerleşimin içinde yer alan iki katlı, semerdam kapaklı ve üzerinde Lykçe yazıtı olan lahit görülmeye değer bir ihtişamdır. Bunun dışında modern yerleşimin doğusunda, deniz içinde ya da kıyıda Roma Dönemi lahitleri yer almaktadır. [6]

Şekil 19: Antiphellos Antik Kenti
[URL 72]

- **Aperlai (Kaş)**

Aperlai kenti, Myra'nın 21 km güneybatısındaki, Sıcak Yarımadası kıstağında, Sıcak/Kılınçlı Köyü'nün yaklaşık 5 km güneyinde, deniz kıyısında yer alır.

Doğal bir körfez üzerinde korunaklı bir mevkide kurulmuş olan Aperlai kenti tarih sahnesine ilk olarak M.Ö. 5. yüzyılda, APR veya PRL kısaltması taşıyan sikkeleriyle çıkmaktadır. Fakat Aperlai'nin bulunduğu ören yerinde şimdiye kadar Helenistik Dönem öncesine ait herhangi bir kalıntı ya da mezara rastlanmamıştır. Daha sonra Lykia Birliği'ne üye olan kent, diğer kentler gibi birlik sikkesi basmıştır. Yerleşim yerinden ele geçen yazıtlardan, Aperlai'nin M.S. 1. yüzyılda Simena, Apollonia ve Isinda kentleriyle birlikte dört kentin oluşturduğu (tetrapolis) bir sympoliteia'ya (siyasi birlik) üye olduğu ve bu sympoliteia'nın başını çektiği öğrenilmektedir.

Aperlai, III. Gordianus ve eşi Tranquillina zamanında (242-244) diğer Lykia kentleri gibi sikke basmıştır. M.S. 6. yüzyıl yazarlarından Hierokles tarafından geç dönem Lykia Eyaleti'nin kentleri arasında sayılan Aperlai kenti M.S. 9. yüzyıla kadar Lykia Eyaleti'nin piskoposluk merkezlerinden biri olarak gösterilir. Aperlai kentinde görülebilen arkeolojik kalıntıların çoğu Roma Dönemi'ne aittir. Yerleşimdeki bilinen en erken kalıntı Helenistik Dönem'dendir.

Kentin güney yamacından başlayan ve denize kadar devam eden nekropolis (mezarlık) alanında, Roma Dönemi'ne ait, yerel kireç taşıdan yapılma semerdam kapaklı lahitler yer almaktadır. Bu lahitlerin bir kısmı günümüzde denizin içinde görülebilir durumdadır.[6]

Şekil 20: Aperlai Antik Kenti
[URL 72]

- **Kyaneai (Demre)**

Kyaneai kenti, Myra'nın 16 km batısında, Yavu Köyü'nün kuzeybatısında yükselen Asar Tepe üzerindeki harabelikte yer almaktadır.

Lykia Bölgesi'nin önemli kentlerinden biri olan Kyaneai'da görülen kaya mezarları, Lykçe yazıtlar, oda mezarlar ve akropolis'te (yukarı kent) görülen kaya odaları, yerleşimin en geç M.Ö. 4. yüzyıldan itibaren var olduğunu göstermektedir. Kentin Lykçe isminin Turaxssi ya da Khbahñ olabileceği öne sürülmektedir.

M.Ö. 4.yüzyılın 1. çeyreğinde yoğun bir şekilde Yunan etkisinin görüldüğü kent, Lykia Birliği'ne dahildir ve M.Ö. 167-M.S. 43 yılları arasında birlik sikkeleri basmıştır.

Kyaneai, III. Gordianus ve eşi Tranquillina zamanında (M.S. 242-244) diğer Lykia kentleri gibi sikke basmıştır. M.S. 6. yüzyıl yazarlarında Hierokles tarafından geç dönem Lykia Eyaleti'nin kentleri arasında sayılan Kyaneai kenti, M.S. 12. yüzyıla kadar Myra metropolisine bağlı piskoposluk merkezi olarak varlığını devam ettirmiştir.

Yavu'dan Kyaneai'a giden sarp yolun kayalık kenarlarında Klasik Dönem'den kaya mezarları görülebilmektedir. Kentin güney nekropolü bu kayaya oyulmuş mezarlardan oluşmaktadır. Güneybatı nekropolü daha çok düz çatılı Roma Dönemi lahitlerini içermektedir. Doğu nekropolü ise semerdam kapaklı Lykia tipindeki lahitler ile doludur. Güney kapısı ile Tiyatro arasında uzanan yolda ise batı nekropolis'i uzanmaktadır. Bu alanda Erken Bizans Dönemi'nden üç nefli bir bazilika kalıntısı dikkat çekmektedir. [6]

Şekil 21: Kyaneai Antik Kenti
[URL 72]

- **Simena(Demre)**

Simena, Myra'nın 12 km güneybatısında, Kaş-Demre arasında yer alan Kekova (Tersane) adasının karşısındaki burnun ucunda, Kale köyünün bulunduğu yerdedir.

Kentin tarihi ile ilgili bilgiler oldukça yetersizdir. Bununla beraber yöredeki kaya mezarlarına ve bunlardan birinin üzerinde tespit edilen Lykçe yazıta dayanarak tarihinin M.Ö. 4. yüzyıla kadar indiği düşünülmektedir. Antik literatürde, M.S. 1. yüzyıl Roma yazarlarından Plinius Simena'nın bir Lykia kasabası olduğunu bildirmiş, M.S. 6. yüzyıl yazarlarından Bizans'lı Stephanos da yerleşimi bir Lykia kenti olarak tanıtmıştır.

Yerleşimden ele geçen yazıtlardan Simena'nın M.S. 1. yüzyılda, başını Aperlai'nin çektiği ve Apollonia ile Isinda'nın da üye olduğu bir sympoliteia'ya (siyasi birlik) dahil olduğu öğrenilmektedir.

Bölgenin en eski yerleşim alanı Klasik Dönem'e denk gelir. Tüm yerleşim bölgesinde dağınık olarak tespit edilmiş yedi kaya mezarı bulunmaktadır.

Yerleşim alanında Idagros oğlu Mentor'a ait olan yazıtlı iki lahde rastlanmaktadır. Ayrıca kentin birçok yerinde çok kenarlı taş örgüsüyle inşa edilmiş yapı kalıntısı bulunmaktadır. Yerleşimin nekropolis alanı, akropolis'in yer aldığı tepenin kuzey eteklerine yayılmıştır. Burada çok sayıda lahit ve kaya mezarına rastlanmaktadır. Akropolis'in yer aldığı tepenin yamacında, şimdiki iskeleye yakın bir yerde "Aperlai halkı ve meclisi ile sympoliteia'nın diğer kentleri tarafından İmparator Titus'a ithaf edilmiştir" yazıtını taşıyan küçük bir hamama ait yapı kalıntıları bulunmaktadır. [6]

Şekil 22: Simena Antik Kenti
[URL 72]

- **Khoma (Elmalı)**

Khoma kenti, kuzey Lykia'da Elmalı'nın 14 km. güneybatısında, Hacımusalar Mahallesi'nin 1 km. güneyinde bulunan höyüğe yerleştirilir.

Ele geçen seramik buluntular ve yapı kalıntılarına dayandırılarak Khoma tarihçesinin, Kalkolitik Dönem'den Bizans Dönemi'e kadar uzanan geniş bir zaman dilimini kapsadığı düşünülmektedir. Eski Yunanca “yığın” anlamına gelen Khoma kentinin yer aldığı höyük üzerinde toplanan en eski seramik M.Ö. 4. bin sonu 3. bin başlangıcına aittir. Khoma kentinin M.Ö. 1. yüzyılda sikke bastığı bilinmektedir.

Khoma diğer Lykia kentleri gibi III. Gordianus ve eşi Tranquillina zamanında (M.S. 242-244) sikke basmıştır. M.S. 6. yüzyıl yazarlarından Hierokles tarafından geç dönem Lykia Eyaleti içinde yer alan bir kent olarak gösterilen Khoma M.S. 12. yüzyıla kadar Myra metropolitliğine bağlı bir piskoposluk olarak varlığını devam ettirmiştir.

İmparatorluk Dönemi'nde genişletildiği anlaşılan yerleşimin kuzeydoğu etekleri üzerinde üç nefli Erken Bizans Dönemi kilisesi yer almaktadır. Bunun yanında bir de hamam yapısı dikkat çekmektedir. Kente ait Roma dönemi yapı malzemesi ve yazılı taşlar komşu köyler Hacımusalar ve Sarılar'a götürülmüştür. Sarılar'ın 1,5 km güneybatısında Orta Bizans Dönemi'nden (12. yy) dekorlu bir lahit kapağı yer almaktadır. Khoma arazisi içinde Sarnıç Alanı Düzü alanı olarak adlandırılan mevkide Helenistik Dönem'den Roma Dönemi'ne kadar kullanıldığı anlaşılan bir seramik fırını bulunmaktadır. [6]

Şekil 23: Khoma Antik Kenti
[URL 72]

- **Andriake (Demre)**

Antik Dönemde Lykia bölgesinin önemli limanlarından biri sayılan, fakat günümüzde Kocarçay'ın (Andriakos) taşıdığı alüvyonlar nedeniyle kapanmış ve bataklık halini almış olan Andriake kentinin kalıntıları küçük bir koyun her iki yakasına yayılmış durumdadır.

Andriake yerleşim Antik Dönemde ayrı bir kent olmaktan çok, konumu nedeniyle Myra'nın bir dış mahallesi ve limanı olarak yapılaşmıştır. Kentte bulunan Lykia Eyaleti'nin gümrük yasasını içeren, İmparator Nero dönemine (MS 54-68) ait gümrük yazıtı, Andriake'nin liman olarak bu dönemdeki önemini ortaya koymaktadır.

Andriake, en parlak dönemini İmparator Hadrian (MS 117-138) zamanında yaşamıştır. Güney yerleşimde Granarium / Tahıl Ambarı yapısı (Likya Uygarlıkları Müzesi) ile birlikte doğu bitişiğindeki Ticari Agora yapısı bu dönemde inşa edilmiştir. Kentten II. Constantinus, Julianus ve Valens için dikilmiş onur yazıtlarının ele geçmesi, Andriake'nin geç dönemlerde de MS. 4.y.y. önemini korumayı başardığını göstermektedir. [6]

Şekil 24: Andriake Antik Kenti
[URL 72]

- **Myra (Demre)**

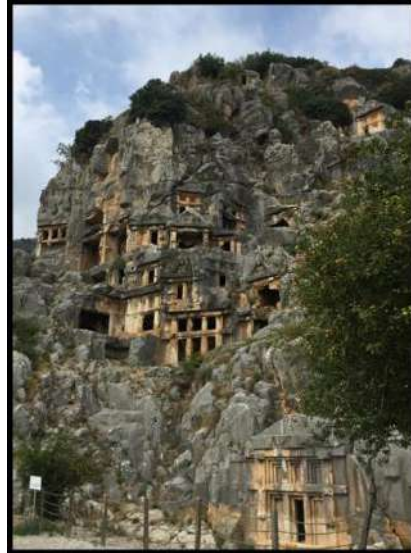
Lykia'nın en önemli kentlerinden biri olan Myra, sahilden 3-5 km. içeride konumlanan bugünkü Kale /Demre ilçesinin 1,5 km uzağında yer almaktadır.

Yerleşimde bulunan yapı kalıntıları, Likçe yazıtlar, seramikler ve sikkeler, Myra'nın M.Ö. 5. yüzyıldan itibaren varlığını sürdüren önemli bir kent olduğunu göstermelerine rağmen, kentin isminin geçtiği ilk yer M.Ö. 168-43 yılları arasında basılan Lykia Birliği sikkeleridir.

Strabon Myra'yı, Lykia Birliği'nde üç oy hakkına sahip olan altı kentten biri olarak gösterir. Muhtemelen Ptolemaios hakimiyeti sırasında Myra, bölgenin politik ve ekonomik olarak en güçlü kenti olmayı başarmıştır. Bu dönemden itibaren orta Lykia'nın merkezi konumunda olan kent, Trebendai ile bir Sympolitia oluşturmuş ve bir kehanet merkezi olan Sura'yıda teritoryumu içerisine almıştır.

Myra Metropolis (anakent) unvanını ilk olarak M.S. 146 yılında almıştır. Myra, III Gordianus ve eşi Tranquillina zamanında (242-244) sikke basmıştır. Bizans İmparatoru VII. Konstantinos'un (M.S. 913-957) döneminden, M.S. 1400 yılına kadar Lykia Eyaleti'nin baş piskoposluk merkezi olmuştur.

Akropolis'in dik yamaçlarına oyulmuş, Lykia'ya özgü tapınak ve ev cepheli kaya mezarları da Myra'nın etkileyici kalıntılarındandır. Büyüklük ve biçim açısından birbirlerinden farklı olan bu kaya mezarları M.S. 3-4. yüzyıllar arasına tarihlenmektedirler. [6]

Şekil 25: Myra Antik Kenti
[URL 72]

- **Arykanda (Finike)**

Antik kent, Finike-Elmalı ilçesi arasında Arif Köyü içinde ve kuzeyde tepe eteğinde konumlanmaktadır. Likya dilinde ‘Arykawanda’ “yüksek kayalığın yanındaki yer” anlamına gelen Arykanda’nın “-anda –wanda” bitimli yer isimlerinin Luwi kökenli olduğu bilinmektedir.

Arykanda’da arkeolojik araştırmalar ilk kez 19.y.y.’da Th. Mommsen’in yazıtları incelemesi ile başlamıştır. Kentin tam yerini ise daha sonra Ch. Fellows, Mommsen’in kitabelerine dayanarak bulmuştur. İlk kazı çalışmalarına ise 1978’de C. Bayburtluoğlu tarafından başlamış ve günümüze kadarda devam etmektedir.

Yapılan kazılarda M.Ö. 2000’lere ait iki adet taş balta bulunmuştur. Bu baltaların benzerlerinin de Limyra, Patara ve Kyneai’de bulunması bu bölgedeki ilk yerleşimlerin Bronz Çağı’nda başladığını göstermektedir.

M.Ö. 2. Yy’da Likya Birliği’nin üyesi olmuş ve kendi adına sikke bastırmıştır. M.S. 43’te Roma’ya bağlanmış ve bu devrinde kent son derece gelişmiştir. Bizans döneminde ise kent Orykanda, Akalanda adı ile anılmaya başlamış ve Myra Metropolitliği’ne bağlı bir piskoposluk merkezi olmuştur. [6]

Şekil 26:Arykanda Antik Kenti
[URL 72]

Şekil 27: Arykanda Antik Kenti
[URL 72]

- **Limyra (Finike)**

Limyra, Finike'nin 9 km. doğusundaki Tocak Dağı'nın eteği ve önündeki düz alanda yer almaktadır. Hitit kralı IV. Tuthaliya Dönemi'ne ait metinlerde Zemuri olarak anılan Limyra, Lykia'nın bilinen en eski kentlerindendir.

M.Ö. II. yüzyılda Lykia Birliği içinde gördüğümüz Limyra, üç oy hakkına sahip altı kentten biridir ve kendi adına sikke bastırmıştır. Perikle döneminden sonra Limyra'nın en parlak dönemi M.Ö. I. yüzyıl ve M.S. II. yüzyıl arası oluşmuştur.

Bizans Dönemi'nde de önemini yitirmeyen Limyra'nın, bu dönemde piskoposluk merkezi olduğunu antik kaynaklardan öğreniyoruz. Ancak 7. yüzyılda başlayan Arap akınlarıyla birlikte kent önemini yitirerek terk edilmiştir.

Kentin merkezinde işlevi kesin olarak anlaşılamayan ama yüzeyde görülen çoğunluğu Roma ve Bizans döneminden olan birçok yapı kalıntısı bulunmaktadır. Mimarisiyle ayrılabilen en önemli yapılar arasında devlet agorası, tapınak, hamamlar, sütunlu cadde ve Bizans Dönemi piskoposluk yapılarını sayabiliriz.

Limyra'da en çok göze çarpan, sayıları birkaç yüze ulaşan ve altı ana grup oluşturarak şehrin doğusuna dek devam eden kaya mezarlardır. Büyük bir alana yayılmış olan mezarların çoğu Limyra'nın önemli kişilerine aittirler ve tasar olarak Lykia ev tipindedir. Form ve bezeme açılarından farklılıklar içerseler de tarihsel olarak bu mezarlar Likya'nın Klasik Dönemi'nden Roma Dönemi'ne kadar çeşitlilik göstermektedirler. [6]

Şekil 28: Limyra Antik Kenti
[URL 72]

Şekil 29: Limyra Antik Kenti
[URL 72]

• Rhodiapolis (Kumluca)

Sarıcasu Köyü'nün arkasında yükselen denizden 300 m yüksekliğindeki tepe ve çevresinde kurulmuştur. Tepenin 185 m uzunlukta 50 m yükselen kısmında asıl yoğun şehircilik görülür. Akropol üstü kalıntılar dışında tepenin doğu ve güneyindeki yamaç yapılarla doludur. Rhodos Kolonizasyon'u kurulduğu için adını buradan almıştır. Bir diğer varsayım ise Mopsos'un kızı Rhodos'tan almıştır. Ancak kentin Likçe isminin Wedrei olduğu düşünülüyor (Dynastik Dönem sikkelerinde de Wedrei adı görülmektedir.)

Görülen kalıntılar yoğunlukla roma ve Bizans dönemlerindendir. (Tiyatro, hamam, agora ve iki katlı stoa, Opramoas mezar anıtı, Opramoas stoası, G yapısı, kilisedir. Henüz kazılma aşamasında olan yapılar sebastion, tapınaklar, kütüphane, Asklepeion, anıtsal kent girişi, ana cadde, konutlar, su yapıları, nekropoller ve fonksiyonu bilinmeyen birçok yapıda kazılacağı günü beklemektedir.)

Rhodiapolis'in en önemli farkı şehirciliktir. Dar ve zor arazide oldukça başarılı kompakt bir kent yaratılmıştır. Hiçbir Roma Dönemi yerleşiminde bu denli iç içe ve bir arada yapılaşma görülmez.

Tiyatronun üst sıralarında oturan birisi kent merkezinde bulunan tüm kamu yapılarını bir arada görme şansına sahiptir. Yapılar arasında sadece cadde ve sokak boşlukları dışında bir boşluk bulunmadığı gibi yapılar birbiriyle organik bir bağ içerisinde inşa edilmiştir. Oldukça eğimli bir arazide kentsel yapılaşmaya olanak tanıyan çok sayıda teras, çoğunlukla sarnıçlardan oluşmuştur. Bu akılcı

çözümde hem yerleşimin su ihtiyacı karşılanmış hem de yapılara uygun düzlükler sağlanmıştır. Su kaynakları konusunda yetersiz bir yerleşim alanıdır. Kentin gereğince büyümemesindeki asıl faktörde budur. Kente iki yolla su sağlanmıştır. İlki yerleşimin çevresinde bulunan doğal kaynaklardır. Kentin su ihtiyacını ikinci olarak sarnıçlardan karşılanmıştır. Yerleşimin hemen yer yanından birçok teras sarnıçlı alt yapıya sahiptir. [6]

Şekil 30: Rhodiapolis Antik Kenti
[URL 72]

Şekil 31: Rhodiapolis Antik Kenti
[URL 72]

- **Olympos (Kumluca)**

Olympos'un ilk kuruluş tarihi bilinmese de ilk Helenistik döneme kadar uzanır ve Kumluca'nın 25 km uzaklığındadır. Özellikle güney kentte ve nehrin iki yanında Helenistik duvar kalıntıları halen görülebilmektedir. M.Ö. 2. yüzyıldan itibaren Roma ile Anadolu'daki kentler arasında çatışmalar yaşanmış ve bu mücadelede Kilikyalı korsanlar Anadolu'daki kentleri desteklemiştir. M.Ö. 77-76 yıllarında

Servilius Vatia, Likya'da Olympos, Phaselis ve Korykos kentlerini zorla almışlardır. Likya genelinde korsanlarla iş birliğine girilmemesine rağmen Doğu Likya'da karışıklıklar başlamış ve Phaselis, Korykos, Olympos ile Pamphylia'da pek çok yeri zorla almışlardır. M.Ö. 77-76'da Vatia'nın beyliğine son vermesine kadar bu kentlerde hâkimiyetini sürdürmüştür. M.Ö.100'de Likya Birliğinin önde gelen ve üç oy hakkına sahip altı şehirden biridir. M.Ö. 1 yy.'da korsanlık için önemli bir merkezdir. Özellikle dağların arasındaki vadi içine yayılan kentin bir tarafı da Akdeniz ile buluşur ve korunaklı doğal liman içerir. Bu özellikleri nedeniyle kentin tarihinde önemli yeri olan Olympos'u yerleşim yeri olarak seçtiği görülür. Özellikle M.S. 7.yy. da Akdeniz'de Arap akınları etkili olmuştur. Bu dönemde Akdeniz'in deniz yolu olarak etkin rol oynaması nedeniyle Olympos sığınma ve ticaret amacıyla kullanılmıştır. 2000 yılı aşkın süreden beri deprem ve bunla bağlantılı gelişen doğal afetlerden etkilendiğini söylemek mümkündür. Depremlerin yanı sıra M.S. 542 yılından başlayarak 8.yy'a kadar aralıklı olarak devam eden, ayrıca 1346-47 tekrar eden veba salgınlarının Olympos'unda içinde yer aldığı birçok kıyı kentinde %50'lere varan nüfus kayıplarına yol açtığı görülmektedir. Yanartaş, Çıralı- Olympos yamaçlarında yaklaşık 300 m yükseklikte yer alır. Bir Likya kenti olan Chimaera'da antik çağlardan bu yana hiç sönmeden yanan ateş bir doğalgaz kaynağının çatlaklardan yeryüzüne ulaşması sonucu oluşmuştur. [6]

Şekil 32: Olympos Antik Kenti
[URL 72]

- **Phaselis (Kemer)**

Antalya'nın 35 km. batısındaki Tekirova yakınında yer alır. Phaselis, Hellen dilinde “Tanrı esirger” anlamında bir sözcüktür. .Phaselis, M.Ö. 690'da Lakios önderliğinde Rhodoslular'ın bir koloni kenti olarak kurulmuştur. Kent ilk sikkelerini M.Ö. 6. yy.'ın ortalarında Pers standartlarına göre basmıştır. Gümüş sikkelerinin üzerinde bir tarafında gemi diğer tarafında da bir yıldız bulunur. M.S. 3.yy.'a kadar da sikke basımına devam eder. M.Ö. 436-435 yıllarına kadar Attika-Delos Deniz Birliği'ne üyedir. M.Ö. 160'da kent özgürlüğüne kavuşur ve Lykia Birliği'ne katılır. Bu arada kent bir süre Olympos ile birlikte korsanlara yataklık etmiştir. Kent, özellikle korsan Zeniketes'e yardım ettikleri gerekçesi ile birlik dışı ilan edilmiş ve sikke basma yetkisi elinden alınmıştır. Bizans Dönemi'nde kent önemli bir piskoposluk merkezi olmuşsa da M.S. 3.yy.'da elverişli limanlarından dolayı korsan baskınları yeniden başlamıştır. Bunun yanı sıra Arap akınlarında da zarar gören kent M.S. 9.yy.'da önemini yitirmiş 18.yy.'da tamamen terkedilmiştir. [6]

Şekil 33: Phaselis Antik Kenti
[URL 72]

- **Theimussa (Kale İskelesi-Üçağz)**

Teimiusa yerleşimi, Myra'nın 14 km güneybatısında, Demre ile Kaş arasında, Kekova sahil şeridinde, bugünkü Üçağz köyünde yer almaktadır.

Teimiusa'nın yerleşim tarihine dair en erken kalıntı, üzerinde Lykçe yazıt taşıyan kaya mezarıdır. Bu mezar sayesinde yerleşimin M.Ö. 4. yüzyıldan itibaren

varlığını devam ettirdiği öğrenilmektedir. Geç Helenistik Dönem’de Tyberissos’un liman yerleşimi olarak aynı meclis altında toplandığı bilinen yerleşim, yazıtlardan öğrenildiğine göre Augustus Dönemi’nde, Tyberissos ile birlikte, Myra’nın başı çektiği bir sympoliteia’ya (siyasi birlik) dahil olmuştur.

Teimiusa antik yerleşiminden günümüze kadar korunabilmiş kalıntılar arasında, Helenistik ve Roma dönemlerinden kalma, kayaya oyulu, ahşap konut mimarisinden esinlenerek yapılmış ev ve lahit tipli kimi anıtsal mezarlar öne çıkmaktadır. İskelenin hemen doğusundaki ana kayanın üzerine ahşap konut mimarisi tipinde oyulmuş ikiz görünüşteki iki kaya mezarı özellikle dikkat çekmektedir. Bunlardan sağdaki mezarın yanında ayakta duran genç bir erkek ya da bir çocuğa ait olduğu düşünülen insan figürü kabartma tekniğiyle kayaya oyulmuştur. Mezarın üzerindeki Lykçe yazıt, mezar sahibinin isminin *Kluwanimi* olduğunu bildirir. Köy iskelesinin doğusunda akan küçük çayın her iki tarafında birçok lahit bulunmaktadır. Semerdam biçimli kapakları olan lahitlerin üzerinde yer alan yazıtlardan burada yaşayanların Myra ve Kyaneai vatandaşları oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca söz konusu mezarlara zarar verenlerin cezalarını adı geçen iki kentten birine ödemeleri buyrulmaktadır. [6]

Şekil 34: Theimussa (Kale İskelesi-Üçağız) Antik Kenti
[URL 72]

- **Sura**

Sura, Myra’dan 4 km batı güneybatıda, Demre-Kaş karayolu üzerinde, bugün Sura Mahallesi ve Çağıl Limanı Körfezi olarak adlandırılan yerde konumlanmaktadır.

Yerel bir Lykia ismine sahip olduğu düşünülen Sura yerleşiminin, Lykia tipi kaya mezarları ve Lykçe yazıtlar sayesinde, en azından M.Ö. 4. yüzyılın ortalarından

beri mevcut olduğu bilinmektedir. Yerleşimden ele geçen yazıtlar, Sura'nın Myra teritoryumunda bulunduğunu göstermektedir.

Antikçağın ünlü biyografi yazarı Plutarkhos ise Sura'daki Apollon Surios Rahipleri'nin Etrüsk, Helen ve Roma'daki rahiplerin oturup kehanet kuşlarını izledikleri gibi balıkları incelediklerini ve konulan kurallara uygun olarak ya da içgüdüsel olarak, balığın yüzerken nasıl kıvrılıp büküldüğünü, birbirlerini nasıl kovalayıp, birbirlerinden nasıl kaçtıklarını gözlemleyerek kehanetin niteliği konusunda karar verdiklerinden söz eder.

Akropolis'in güneydoğu eteklerinde kayalardan kesilmiş üç cepheli bir mezar evin üzerinde, kaidesi olan, semerdam biçiminde kapaklı bir lahit bulunmaktadır. Güney etekte, anayolun kenarında ise üzerlerinde Lykçe ve Eski Yunanca yazıt bulunan bir düzineden fazla lahit görülmektedir. [6]

Şekil 35: Sura Antik Kenti
[URL 72]

- **Phellos (Kaş)**

Phellos kenti, Antiphellos'un 5 km kadar kuzeyinde, Felen Dağı yamacında bulunan Febüs Harabeliğinde yer almaktadır. Gerek ören yerinde bulunan arkeolojik kalıntılar gerek numizmatik ve epigrafik belgeler gerekse de antik literatürde geçen bilgiler Phellos tarihçesinin oldukça erken dönemlere uzandığını göstermektedir. Phellos'un yoğun olarak iskanı M.Ö. 7. yüzyıl ile M.Ö. 4. yüzyıl

arasına denk düşmektedir. Lykçe adı Wehñti olan Phellos bu dönemde Ksanthos, Trysa ve Limyra ile birlikte Lykia'nın 4 dinast (bey) yerleşiminden biridir.

M.Ö. 425 yılında sikke bastığı bilinen kent, Helenistik Dönem'de bu üstünlüğü, kendisine ait liman kenti olan, Antiphellos'a kaptırmıştır. Öyle ki Helenistik Dönem'de sadece Antiphellos sikke basmıştır. Fakat İ.Ö. 168-İ.S. 43 yılları arasında her iki kent de Lykia Birliği üyesi olarak sikke basmıştır.

M.S. 6. yüzyıl yazarlarından Herakleitos'un geç dönem Lykia Eyaleti kentleri arasında saydığı Phellos, M.S. 12. yüzyıla kadar Myra metropoliti altında Lykia'nın piskoposluk merkezi olarak varlığını devam ettirmiştir.

Arkaik Dönem'den bir payeli mezar anıtı ve M.Ö. geç 5. ve M.Ö. erken 4. yüzyılda yaşamış kentin ileri gelen ailelerinin gömüldüğü ev tipi kaya mezarlar bulunmaktadır. İç kalenin batısında yer alan ev tipi kaya mezarlarında yer alan mimari özellikler bunların aristokrat ailelerine ait olduğunu gösteren önemli bir özelliktir. [6]

- **Kral Mezarı – Anıt Mezarı (Kaş)**

Kral mezarı Kaşlıların Körüstan dediği yerde, yani uzun çarşı caddesinden okul sokağına sapılan yerdedir. Bu yapıtın muhtemelen bir kral veya komutana ait olduğu tahmin edilmektedir. Kral mezarı 3 bölümden oluşan yükseltilmiş bir lahittir. Alt mezar odası yaklaşık 1.5m yüksekliğindedir ve zemin çökmüştür. Bu zeminin üstünde yaklaşık 0.80m yüksekliğinde düz bir tavan vardır. Lahitin en üstünde ise ayrı bir kayadan yontulmuş tipik bir Likya ogivali veya sivri kemerli bir taş kapak vardır. Anıtın dört tarafında bekçilik ve koruma görevini üstlenen dört aslan kafası yer alır. Kapağın kısa tarafı 4 levhaya bölünmüştür. Üsteki ikisinde ayakta duran bir kadın ve erkek figürleri vardır. Mezar M.Ö 4.yy'a dayanmaktadır. [8] [Bkz.Şekil36,Şekil37]

Şekil 36: Kral Mezarı – Anıt Mezarı
[URL 72]

Şekil 37: Kral Mezarı – Anıt Mezarı
[URL 72]

- **Dansözler Mezarı (Kaş)**

MÖ 4. yüzyıldan kalma, kayalar oyularak ve kesilerek yapılan ev tipi anıt mezar, Antiphellos Tiyatrosu'nun kuzeyindeki tepede yer alıyor. Kare biçimindeki mezar, 4,5 genişliğindedir. Mezar, üzerinde dans eden 21 figürün bulunduğu kayadan oyulmuş iki sedir, giriş kapısının karşısındaki duvarda ise el ele tutuşarak dans eden figürler bulunuyor. İşlemelerinden dolayı anıt mezar, halk tarafından "Dansözler mezarı" olarak adlandırılıyor.[8] [Bkz.Şekil38, Şekil39]

Şekil 38: Dansözler Mezarı
[5]

Şekil 39: Dansözler Mezarı
[5]

- **HelenistikMabet (KurtarmaKazıları) (Kaş)**

Yapının Helenistik Döneme ait iki bölümlü bir tapınak, Doğu Roma Dönemi'nde MS 5. yüzyılda yeniden kullanıma açıldığının ve mezarlık olarak kullanıldığı tahmin edilmektedir.6. yüzyılda konut olarak kullanıldığı tahmin edilen yapının yanında yağhane ortaya çıkarılmış ve burası da koruma altına alınmıştır. 2012 yılı Nisan ayının başlarında yapılan kazılarda, yaşları henüz belirlenemeyen,

6.yüzyılda gömüldüğü tespit edilen 4 çocuğa ait iskeletler bulunmuştur. Mezarlardan birinde 3 çocuğun bir arada gömüldüğü ve iskeletlerden birinin boynunda madalyon olduğu görülmüştür. Diğer çocuğun gömüldüğü mezarda ise iskeletin yanında küpe bulunmuştur. [8]

Şekil 38: Helenistik Mabet
[5]

Şekil 39: Helenistik Mabet
[5]

- **Tarihi Sarnıç (Kaş)**

Başlangıçta, su depolamak için tasarlanmış olan sarnıç, M.Ö. 5. Yüzyıla kadar uzanır. Kaş'ın yakın geçmişinde şarap, zeytinyağı, sebze ve su depolamak üzere kullanılmıştır. Sarnıcın üzerinde oturduğu yapı, yerel olarak yerleştirilen meşe palamudunu depolamada kullanılmıştır. Sarnıç; 12mx6m yekpare bir taş bloğu oyularak yapılmıştır ve tavan 7 oyma sütunun üzerinde durmaktadır. Antik

tiyatroya kadar uzanan alandaki birçok sarnıçtan, günümüze ulaşan tek sarnıçtır. Diğerleri zaman içerisinde yok olmuştur. Kazılar sırasında çeşitli amforalar, tabaklar ve kaplar bulunmuştur. Sarnıç içerisinde bugün amforalar sergilenmektedir. [9]

Şekil 43: Tarihi Sarnıç
[5]

Şekil 44: Tarihi Sarnıç
[5]

- **Opramoas Anıt Mezarları (Kumluca)**

Kentin en ünlü siması Opramoas'tır. Antonius Pius döneminde (İS. 138-161) yaşamış olan bu kişi Likya'nın en zengin adamı ve en ünlü hayırseveri (Euergetes) dir. Opramoas, Apollonios II'nin oğludur. Annesi Aristokila adıyla da bilinen Aglais, Korydallalı'dır. Hermaios ve Apollonios III adlarında iki erkek kardeşi vardır. Opramoas'ın Lykia Birliği'nde üstlendiği ilk görev '*Arkhiphylakia*'

olmuştur. Opramoas'ın neredeyse tüm Likya'da yardım etmediği kent yok gibidir. Özellikle 141 depreminden sonra yıkılan pek çok yapı Opramoas tarafından onarılmıştır. 3000 dinardan 100.000 dinara kadar değişen miktarlarda yardım etmiştir. En büyük yardımı 100.000 dinarla Myra ve 60.000 dinarla Tlos almıştır. [9]

•Kozagacı(İdebessos) (Kumluca)

Karacaören köyü Kozagacı mahallesinde bulunur burada İdebessos antik kenti olarak adlandırılır. Yapıların çoğu geç Bizans dönemine aittir. Kentte bir tiyatro ve hamam, suyu, kilise ve kitabeli kabartmalı aile mezarları ve gözetleme kulesine rastlanır. Şehrin en önemli özelliği lahitlerin U planı oluşturacak şekilde üç mezarın yan yana konulmasıyla aile mezarlarının meydana getirilmesidir. [6]

Şekil 40: Kozagacı (İdebessos) Antik Kenti
[URL 72]

•Asar Önü (Akalissos) (Kumluca)

İdebessos antik kentinin 2km güney-doğusundaki incir ağacı köyünde Yedi Pencere denilen yerdedir. Eski Likya birliğinden gelişmiş olan bir kenttir. Akalissos Luwi kökenli bir sözcük olup anlamı bilinmemektedir. Kentin kuruluşuna dair yetersiz bilgiler olmasına rağmen Helenistik dönem öncesi var olduğu sanılmaktadır. İsmi ilk Roma döneminde geçmiştir ve bu dönemde komşuları olan İdebessos ve Kormos, Akalissos ile üç kent birliğini kurmuşlar ve amaçları politik ve ticari olarak birbirlerine destek sağlamaktadır. Bizans devrinde Myra metropolitliğine bağlı bir piskoposluk merkezi olmuştur. Akalissos'dan

günümüze yeterli bir kalıntı gelememiştir. Sadece sur parçaları, Bizans devrine ait iki kilise kalıntısı, imparator Comondos'un (M.S 180-192) heykelinin kaidesi ve 30'a yakın lahit bugün görünmektedir.[8]

Şekil 41:Asar Önü (Akalissos) Antik Kenti
[5]

- **Kormos (Kumluca)**

Kormos Antik Kenti Antalya ilinin Kumluca ilçesine bağlı Karacaören Köyünün Karabük mahallesinde, Akalissus Antik Kenti ise Karacaören İncirağacı mahallesindedir. Her ne kadar her iki kente ait kalıntılar halen varlığını göstermekte ise de şimdiye kadar herhangi bir araştırma yapılmadığından bu kentler hakkında yeterli bilgiye sahip değiliz. [8]

- **Korydalla (Haciveliler) (Kumluca)**

Korydalla Kumluca'nın arkasındaki iki tepede üzerinde ve aralarındaki düzlükte yer alır. Tarihte Korydalla Rhodiapolisli'lerin şehri olarak bilinmiştir ve sebebi Rhodiapolis'e çok yakın bir konumda yer almasıdır. Kazılarda bulunan yazıtlar ve sikkeler Roma Dönemine aittir. Rhodiapolis'e gelmeden önce küçük bir birim olan Korydalla'dan geçilir. Gagae, Rhodiapolis ve Korydalla ile birlikte Gagae'nin liman kenti olması fırsatını değerlendirerek ticari amaç olarak iş ve kent birliği kurmuşlardır. Korydalla kalıntılarında bugüne hiçbir şey kalmamıştır. Araştırmacı Spratt 1842 yılında bu bölgeye gelerek içerisinde tiyatro ve su kemerinin de içinde bulunduğu çok fazla kalıntı gördüğünü anlatmaktadır. Fakat günümüzde hemen hemen tamamı yok edilmiştir. [8]

- **Melanippe (Karaöz) (Kumluca)**

Gelidonya Burnu'nun Finike'ye bakan yüzündeki korsan koyunun hemen yanında yükselen ve küçük güvenli koyu oluşturan alçak kayalık tepenin üstüne kuruludur. Melanippe Gagae'ye bağlıdır ve Gagae'de Likya birliği içerisinde Rhadiapolis ve Korydolla ile ilişki içerisinde. Önemli yanı ise çevresindeki diğer yerleşimlere de hizmet veren korunaklı küçük bir doğal limanından kaynaklanmıştır. Kayalık tepeye çıkan yol boyunca 5 adet oda mezar bulunmaktadır. Tüm kayalık tepe Bizans sURLarıyla çevrilidir. Rhodiapolis'ten de bildiğimiz tonozlu sarnıçlar üzerine yapı inşa etme tekniği bu kentte de görülmektedir. Özellikle batı uçtaki sağlam korunmuş yapı bunun en iyi ve sağlam kalmış örneğidir. Bazı sur duvarlarında Roma dönemine ait yapı taşlarına rastlanmıştır tüm yerleşimde çok yoğun günlük kullanılan seramik eşyalar da bulunmuştur ve bunların tamamı Bizans seramikleridir. Melanippe koyunda denizaltında lahitler ve ostotheke (küçük lahit) bulunmuştur. Deniz altında görülen 8 adet mezar bulunmaktadır. [8]

Şekil 42: Melanippe (Karaöz) Antik Kenti
[5]

- **Atrasas-Adrasan (Çavuşöyü) (Kumluca)**

Antik adı Atrasas'dır. Dönemler boyunca önemli bir deniz sığınağı olan Adrasan sınırlarında iki belirgin kalıntı alanı vardır. İlki Adrasan limanının kuzeyinde yükselen Kız Kalesi'ndedir. Limana tamamen egemen konumdaki kalede korunaklı savunma yapısı bulunmaktadır. Çevresinde de savunma görevini yürüten garnizon askerlerinin sarnıç ve konutları vardır. Yapısal özellikleri Bizans

dönemine işaret eder. İkinci kale Çakmak mahallesinin arkasındaki kayalık tepededir. Adrasan koyuna ve arkasındaki araziye egemen konumdadır. Bu sebeple korunaklı yapıya sahiptir. Olası saldırılara bir sığınak görevi üstlenmektedir. Günümüzde içerisinde kilise, 2 adet kaya mezarı, 11 adet mezar bulunmaktadır. Bu kalıntılar Bizans döneminden Evliya çelebi Osmanlı kullanımından ve nekropol bulguları da Roma döneminin yaşam izlerini göstermektedir bulguları da Roma döneminin yaşamizlerini göstermektedir. [8]

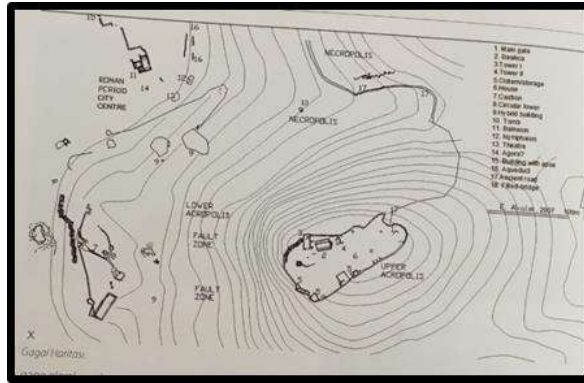

Şekil 43:Atrasas-Adrasan (Çavuşöyü) Antik Kenti
[8]

- **Gagae (Mavikent)**

Kumluca'nın Mavikent beldesi içinde Aktaş harabeleri/ asar tepe olarak adlandırılan yerleşiminin orada bulunmaktadır. Gagae'nin içinde bulunduğu üç kent birliğinin öncüsü konumunda olmasının nedeni kara ve deniz yollarının kontrolü Gagae kulesinden rahatlıkla görülebildiği için çok önemli bir konuma sahiptir. Yörede yeteri kadar bilimsel anlamda arkeolojik kazıların yapılmamış olması, diğer Likya uygarlığının sınırları içerisinde kalan pek çok antik şehir gibi, Gagae Antik Şehri hakkında da elimizde çok fazla bir veriye ulaşamamamıza neden olmuştur. Bugünkü konumuyla iki tepe üzerinde yer alan kalıntıların hangisinin akropole ait kalıntıların izlerini taşıdığı bilinmemektedir. Burada erken Bizans dönemine ait dikdörtgen formu bir kalenin duvarı ile bölgenin her yerine hâkim, en yüksek tepesine kurulmuş bir kule vardır. Sur duvarlarının 6.-7.yüzyıllarda bölgeye gerçekleştirilmiş olan Arap saldırılarından dolayı yapıldığı tahmin edilmektedir. Yörede yeteri kadar bilimsel anlamda arkeolojik kazıların

yapılmamış olması, diğer Likya uygarlığının sınırları içerisinde kalan pek çok antik şehir gibi, Gagae Antik Şehri hakkında da elimizde çok fazla bir veriye ulaşamamamıza neden olmuştur. Bugünkü konumuyla iki tepe üzerinde yer alan kalıntıların hangisinin akropole ait kalıntıların izlerini taşıdığı bilinmemektedir. Burada erken Bizans dönemine ait dikdörtgen formlu bir kalenin duvarı ile bölgenin her yerine hâkim, en yüksek tepesine kurulmuş bir kule vardır. Sur duvarlarının 6.-7.yüzyıllarda bölgeye gerçekleştirilmiş olan Arap saldırılarından dolayı yapıldığı tahmin edilmektedir. Deniz yolu ulaşımı vasıtasıyla çok kolay bir şekilde eserlerin çocuğunun kaçırılabilceği ihtimali düşünülebilir. İçerisinde kilise, sURLar ve kuleler bulunmaktadır. [8]

Şekil 44: Gagae Antik Kenti Planı
[8]

Şekil 45: Gagae Antik Kenti Planı
[8]

- **Aziz Nikolaos Kilisesi Anıt Müzesi**

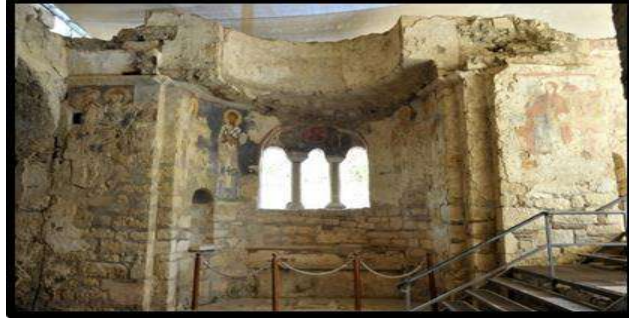
Nikolaos Hristiyan Dünyasında Rum ve Rus Ortadokslarca büyük önem taşıyan büyük bir azizdir. 3.yy. sonu 4.yy. başlarında Likya'nın liman kentlerinden biri olan Patara'da doğmuş ve Myra (Demre) piskoposu oluncaya dek orada yaşamıştır. Bu yıllarda Myra, Likya Eyaleti'nin başkenti olduğu gibi burada görev yapan piskopos da Anadolu'nun en büyük ikinci din otoritesi olarak kabul edilmekteydi. Hem yaptığı iyiliklerle hem de Hristiyanlık dünyasındaki önemli yeri ile Myra halkının sevgisini kazanan Nikolaos'un adına ölümünden sonra ilk olarak anıt mezar ardında da kilise inşa edilmiştir.

Azizlerin mezarları üzerine kilise inşa edilmesi Erken Hristiyan ve Bizans dini mimarisinde bir gelenek olarak görülmektedir. MS. 3-4. Yüzyılda inşa edilen Nikolaos Kilisesi zaman içinde birçok değişikliklere uğratılmıştır. MS. 808 ve 1034 yıllarında Araplar tarafından tahrip edilen kilise MS.1043 yılında Bizans İmparatoru Konstantinos IX. Monomakhos (1042-1055) tarafından onarılmıştır.

Kilisenin tarihinde önemli bir olay dönem kaynaklarında aktarılır: 20 Nisan 1087 tarihinde İtalya'dan deniz yoluyla Kudüs'e giden Bari'li tüccarlar Aziz Nikolaos'un mezarını açarak, kemiklerini Bari'ye kaçırmışlardır.

1862 yılında ise çatısı çöken kilise Rus Çarı II. Aleksander tarafından tamir ettirilmiş ve bugüne kadar ulaşan çan kulesi eklenmiştir. Rus ve Fransız sermayesi ile tekrar restore edilmesi Rus ve Osmanlı yetkilileri arasında çıkan anlaşmazlık yüzünden yarım kalmıştır.

Aziz Nikolaos Kilisesi'nin günümüzdeki durumu 1962 yılından itibaren Türkiye Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün de katkılarıyla Antalya Müzesi, Ankara ve Hacettepe Üniversitelerinin yaptığı restorasyon ve temizleme çalışmalarının bir sonucudur. Ölümünden sonra 'aziz' mertebesine yükselen Nikholaos Yunanistan ve Rusya'nın patron azizi olmuştur. Aziz'in adına inşa edilmiş, içinde mezarının yer aldığı kilise günümüzde anıt müze olarak kullanılmaktadır. Azizin ölüm yıldönümü olan 6 Aralık Nikholaos'un anma günü olarak her yıl dünya ülkeleriyle birlikte Demre'de Hristiyanlarca kutlanmaktadır. [URL30]

Şekil 46: Aziz Nikolaos Kilisesi
[5]

Şekil 47: Aziz Nikolaos Kilisesi
[5]

- **Kekova Batık Şehir**

“Işık Ülkesi” olarak anılan Likya’nın zengin mirasını, Yörük yaşamının kendine has kültürü ile harmanlayan ve Dünya’nın en güzel maviliklerini sunan bölge Akdeniz’in incisi konumundadır.

Kekova Adası’nda Antik Dönem’e ait iki yerleşim vardır. Biri; 3-4 kata varan, teras biçiminde Roma ve Bizans yapılarının yer aldığı 700 metre uzunluğundaki Batık Kent’tir. Kekova Adası’ndaki ikinci yerleşim ise, Tersane Koyu’nda yer alan Dolichiste Antik Kenti’dir. Tersane Koyu’nun antik dönemde tekne yapım yeri olduğu tahmin edilmektedir. Dolichiste Antik Kenti’nde Helenistik Dönem’e ait bir kule, liman ve liman yapıları bulunur. Antik kentte üç büyük kilise ve iki şapel de tespit edilmiştir. Adada Sualtı Arkeologları tarafından kazılar devam

etmektedir. Bu çalışmaları yürüten uzmanlar, adada şu ana kadar yaklaşık 150-200 kadar konut, işlik, sarnıç ve kent dokusu belirtilmiştir. [URL 31]

Şekil 48:Kekova Batık Şehir
[URL 31]

1.8 Kırılma Noktaları

Paleolitik ve Tunç Çağları

- M.Ö 3000 yılında Luwi kavimi Anadolu' ya göç etti.
- M.Ö 2000 yılında Luwi, Hititlerden ayrılarak Akdeniz'e indiler. Akdeniz'e inen LuwilerLikya Uygarlığını kurdular.

Arkaik Dönem

- M.Ö 550 'da Likya Bağımsızlığı Pers işgali ile son bulur.
- MÖ. 546 Likya' nın başkenti Ksanthos' da işgale karşı toplu intihar etmiştir. (Ksanthos İşgali)
- M.Ö 545 'de Pers Komutanı Harpagos Likya' nın tek egemeni olmuştur.
- MÖ 526'dan MÖ.380'e kadar Khezige Hanedanı Ksanthos' un tek egemen ailesidir.

Helenistik Dönem

- M.Ö 333' de Pers Direnişiyle karşılaşmayan İskender Likya 'yı işgal etmiştir
- MÖ. 323 'de İskender'in Babil'de ölümünden sonra Likya topraklarını Makedonlar işgal etmiştir.
- M.Ö 306' da Ptolemaioslar girer ve güçlü filolarıyla Likya'yı fethederler.

- MÖ.301' de ise bölgeye Lysimakhos Krallığı egemen olmuştur.
- MÖ. 279-278'de Kommagene Krallığının hükümdarı I. Antiokhos tarafından işgal edilmiştir.
- MÖ. 278-277'de Ptolemaios Krallığının hükümdarı II. Ptolemaios Philadelphos'un kontrolündedir.
- MÖ. 196'da bölgede Seleukos İmparatorluğu egemenliği hâkimdir.
- M.Ö 188'de Magnesia Savaşı'nın ardından imzalanan Apameia Barışı sonrasında Romalılar (Telmessos hariç) tüm Likya'yı Rodos'a vermiştir.
- MÖ. 168/167'de Rodos'un Likya' yı işgali karşısında ilk kez Likya Birliği kurulur. Sonuç olarak, Romanın Rodos politikasını değiştirmesi ve Likya'ya egemen olmak istemesiyle Likya'ya bağımsızlığı verilir.
- M.Ö 81'de gerçek bağımsızlık Sulla tarafından verilir ve Likya ilk kez "Hür" Devlet konumunu kazanır. Bunu da Mithridates Savaşı'nda Roma'yı desteklemesiyle kazanmıştır.

Roma Dönemi

- M.S 43 yılında Likya Birliği artık çalışmamaktadır ve iç savaş vardır. Roma İmparatoru Claudius bu duruma son verir ve Likya' yı işgal eder.
- M.S 68-69 yılında Likya ve Pamfilya'nın idari nedenlerle birleştirilerek tek eyalete dönüştürülmesi Roma İmparatoru Galba döneminde gerçekleşmiştir.
- M.S. 68 yılında Myra ve Patara' da şiddetli deprem sonucu tsunami felaketi yaşanmıştır.
- M.S 98-161 yılları arasında Likya, en parlak ve en güçlü dönemini yaşamıştır.
- MS. 141 'de Tüm Likya'yı büyük ölçüde etkileyen deprem meydana gelmiştir.
- M.S. 240 yılında 5 Ağustos' ta deprem meydana gelmiştir. Arykanda tiyatrosu ve stadyumu ile Lykiarkhın mezarında tahribata yol açan depremde bazı Likya sahil şehirleri su baskınlarına uğramıştır.

- M.S 320 ‘de Roma imparatorluğunun ikiye ayrılması ile Likya’da yeni bir dönem başlamıştır.

Doğu Roma (Bizans Dönemi)

- M.S 324 – 337 yılları arasında Likya Pamfilya’ dan ayrılarak tek eyalet haline getirildi.
- M.S 408 – 450 yılları arasında Likya eyaletinin başkenti Myra’ dır.
- M.S. 542-740 yılları arasında büyük miktarda insan ölümlerinin yaşandığı veba salgını yaşanmıştır. (Karanlık Dönem)
- MS. 7. Yüzyıl: Myra, Patara, Kekova, Phellos ve Ksanthos’un tahrip olduğu büyük deprem yaşanmıştır.
- M.S 1176 yılında Doğu Roma ordusu, Selçuklu ordusuna yenilmesinin ardından Likya Türklere tamamen açılır.

Osmanlı Dönemi

- M.S 1390 yılında Osmanlı Sultanı 1.Beyazıd Likya’ yı işgal etti.
- M.S 1479 yılında Osmanlı Anadolu'nun güney batı sahillerine yerleşir.
- M.S 1800’ lü yıllarda Tanzimat’ tan sonra adalardan gelen Rumlar bu bölgelere yerleşmiştir.

Cumhuriyet Dönemi

- M.S 1923 ‘de Millî Mücadelenin kazanılmasından sonra Türkiye – Yunanistan nüfus mübadelesi ile Rumlar ülkeyi terk etmiştir.[2]

1.9 Tarihsel Yapıya İlişkin Analizler

• Tarihsel Yerleşim-Rotalar Analizi Paftası

Yapılan Tarihsel Yerleşim Analizi’ne göre; bulunan en eski kalıntılar baz alınarak MÖ.9 yüzyıl öncesi bölgeye yerleşim başladığı tespit edilmiştir. En eski yerleşim MÖ. 4 bin yıllarında kurulan Khoma kentidir. Eski Yunanca “yığın” anlamına gelen Khoma kentinin yer aldığı höyük üzerinde toplanan en eski seramik M.Ö. 4. bin sonu 3. bin başlangıcına aittir. Daha sonra MÖ. 2 bin

yıllarında Arykanda ve MÖ. 13 yüzyılında Patara izlemiştir. Bu kurulan kentler birbirinden bağımsız olarak ve yüksek yerlere konumlanmıştır. Bunun sebebi topografik-doğal (nehir ve çaylar, dağlar vb.) eşiklerin bulunması ve yüksek alanların tüm bölgeye hâkim olmasının savunma avantajı sağlamasıdır.

MÖ. 8 – MÖ. 7 yüzyılında Letoon, Phellos, Phaselis, Telmessos kentleri kurulmuştur. Bu kentlerin birçoğu deniz kıyısında kurulmuş liman kentleridir. Kıyıya yerleşmelerinin sebebi Akdeniz ülkeleri ile ticaret yapılmasında deniz ulaşımının daha ekonomik ve zaman kazandırmasıdır.

MÖ. 6 – MÖ. 5 yüzyılında Tlos, Aperlai, Myra, Limyra, Rhodiapolis, Soura, Korydalla, Gagae, Apollonia kentleri kurulmuştur. Teke Yarımadası'nın güneyine yerleşmişlerdir.

MÖ. 4 – MÖ. 3 yüzyılında Pınara, Antiphellos, Kyaneai, Simena, Oinoanda, Theimussa kentleri kurulmuştur. Likya'nın kıyılarında, diğer antik kentler ile ekonomik ve savunma amacıyla kompakt yerleşim kurmuşlardır.

MÖ.2 – MÖ. 1 yüzyılında Xanthos, Sidyma, Andriake, Olympos kentleri kurulmuştur. Teke Yarımadası'nın güneyinde yerleşmişlerdir. Andriake, Myra'nın liman kentidir.

Kaş-Demre-Kumluca bölgelerinin yer aldığı Antik dönemdeki Likya Uygarlığının egemen olduğu alan tarihi, kültürel ve doğal güzellikleri açısından zengin bir yapıya sahiptir. Alanda bulunan Likya yolu, Aziz Nikolas Yolları ve Mavi Yolculuk Rotaları birbiriyle tarihi, dini, kültürel ve doğal güzellikler bakımından entegre olmuştur. Alanda bulunan rotalar ise ziyaretçiler için bir çekim faktörüdür.

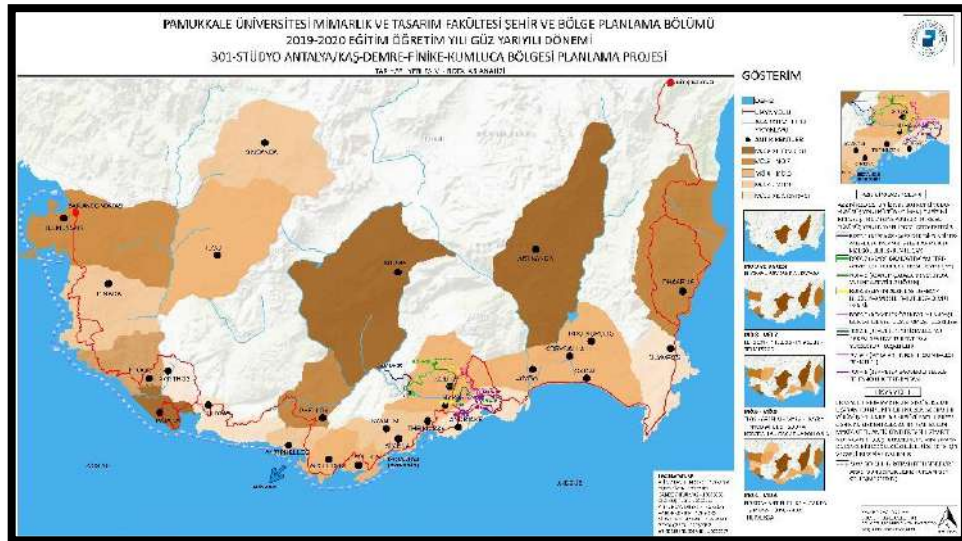
Likya Yolu: Likya Yolu, Fethiye'den Antalya'ya kadar uzanan Türkiye'nin ilk en uzun yürüyüş yoludur. Bu yürüyüş yolu güzergahında birden fazla antik kent bulunmakta ve bu antik kentler tarihi ziyaret noktalarını oluşturmaktadır. Aynı zamanda çevrenin doğal güzellikleri de rota için vazgeçilmez bir unsurdur.

Likya yolunun ilgi çekici noktaları; Olimpos Dağı'ndan görünen manzaralar, endemik orkideler, yaşlı zeytin ağaçları ve keçi sürüleriyle geleneksel tarım köylerinin sıcak dostluğu ve misafirperverliği, geçmiş medeniyetlerin ören yerleri,

mezarlar , sütunlar, her yamaca ve çite gizlenmiş oyma taşlar, Kaş ve Kalkan'ın üzerindeki tepelerde Yunan adalarına kadar yayılan muhteşem manzara, Üçağız'daki Neviz Kalesi, yat limanı ve batık Roma kenti, Gelidonya Burnu'ndaki fenerden Suku Ada üzerinden gün doğumunu seyretmektir.

Aziz Nikolas Yolları: Aziz Nikolaos'un izinde 100 km'lik olan yürüyüş yolu kültür ve inanç turizminin geliştirilmesine yöneliktir ve bu yürüyüş yolu 8 farklı rota içermektedir.

Mavi Yolculuk Rotası: Günübirlikmavi yolculuk rotası Fethiye'den Demre'ye, Demre'den Fethiye'ye kadar uzanmaktadır. Bu güzergâh üzerinde sadece deniz yoluyla ulaşımı olan Aperlai Antik Kenti ve Simena Antik Kenti'ne ulaşım sağlanmaktadır. Ayrıca Kekova Batık Şehir de bu güzergâh üzerindedir. Kaş'tan kalkan günübirlik tURLar da Meis Adası'na seferler düzenlemektedir. [Bkz.Şekil 49] [5]

Şekil 49:Tarihsel Yerleşim-Rotalar Analizi Paftası
[27]

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

• Tarihi Değerler Analizi Paftası

Likya bölgesinde bulunan 23 tane antik kent gösterilmiştir. Gösterilen bu antik kentlerin yanında 4 tane tarihi değerde gösterilmiştir. Bunlar: aziz Nikolaos kilisesi, Alakent(Meryem) kilisesi, Kaş'ta bulunan anıt(kral) mezarı ve Kekova batık şehirdir.

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

Likya bölgesinde bulunan 23 tane antik kent yönetsel ve savunma amaçlı olarak kendi içlerinde ayrılmışlardır. Bu ayrımın getirdiği sonuç neticesinde verdikleri oy hakları Likya Birliği'nce 3 oy, 2 oy ve 1 oy olarak sıralanmıştır.

Bu sıralamada 3 oy hakkına sahip olan döneminin 6 büyük kenti: Patara, Myra, Pınara, Olympos, Tlos, Ksanthos'dur. Ksanthos ve Myra kenti belirli dönemlerde Likya Uygarlığına başkentlik yapmışlardır. Bu sıralamada 2 oy hakkına sahip olan kentler ise: Soura ve Oinoanda'dır.

Bu sıralamada 1 oy hakkına sahip olan kentler ise: Telmessos, Sdyma, Letoon, Antiphellos, Phellos, Khoma, Aperlai, Theimussa, Simena, Andriake, Rhodiapolis, Phaselis, Arykanda'dır.[Bkz.Şekil 50]

3 oy hakkına sahip 6 büyük kentlerin açıklamaları ise şu şekildedir:

Pınara

Kentin Likçe' deki ismi Pinale olarak bilinmektedir. Bununla birlikte Pınara sözcüğü, yuvarlak anlamına gelmekte ve bunun da kentin gerisindeki yuvarlakça, yüzü kuş yuvası türünden dikdörtgen mezarlarla dolu minareye benzeyen kayalıktan kaynaklanmış olduğu düşünülmektedir. Pınara İskender'in ölümüyle Bergama Krallığı'na bağlanmış daha sonra Roma'nın bir şehri olmuştur. Bu dönemde canlanmış ve imar edilmiş ancak 141 ve 240 yılındaki depremlerden büyük zarar görmüştür. M.S. IX. yüzyılda terk edilmiştir. 1957'de görülen depremde de hasar gören dağdaki kayalar aşağı kaymıştır. Antik çağda geçirdiği depremler ile büyük oranda tahrip olmuş mezarlarıyla dikkat çekmektedir.

Myra

Kent, Myros Nehri'nin (Demre Çayı) batısındaki ulaşım elverişli kanal ile şehrin denizle bağlantısı sağlamaktaydı. Myra Antik Kenti özellikle Likya Dönemi kaya mezarları, Roma Dönemi tiyatrosu ve Bizans Dönemi Aziz Nikolaos Kilisesi (Noel Baba) ile ünlüdür. Myra'nın "En parlak kent" unvanıyla anılması ne denli önemli bir kent olduğunu göstermektedir. Şehre hayat veren Demre Çayı, pek çok antik kentte olduğu gibi, zamanla getirdiği alüvyonlarla kentin sonunu hazırlamıştır. Myra M.S. 7. yüzyıldan M.S. 9. yüzyıla kadar süren Arap akınları

sonunda, 809'da ele geçirilerek önemini yitirmiştir. En parlak zamanını ise M.S. 408-450 arasında 2. Theodosius zamanında yaşamıştır. Bu dönemde Likya'nın "metropolis"i yani başkenti olmuş ve Çayağzı bölgesindeki Andriake liman kentiyle denize uzanarak ticaretle öne çıkmıştır.

Ksanthos

Ksanthos, Antik Çağda Likya'nın en büyük idari merkeziydi. M.Ö. 545'te Perslerin egemenliğine girene kadar bağımsız olan kent, bundan yaklaşık olarak yüzyıl kadar sonra tamamıyla yanmıştır. Bu yangından sonra şehir tekrar inşa edilmiş, hatta M.Ö. II. yy.da Likya Birliğinin başkenti olmuştur. Daha sonra Romalıların kontrolüne giren kent, bundan sonra Bizans egemenliğine girmiş ve 7. yy.daki Arap akınlarına kadar Bizans egemenliğinde kalmıştır. 1988 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne alınmıştır.

Patara

M.Ö.13'üncü yüzyıla ait Hitit metinlerinde şehrin adı Patara olarak geçmektedir.1988 yılından beri kazıları sürdürülen kent, Hristiyanlık için de büyük bir anlam taşımaktadır. "Noel Baba" diye anılan Saint Nicholaos, Patara'da dünyaya gelmiştir. Ayrıca Aziz Paul'un da Roma'ya gitmek için buradan gemiye bindiği bilinmektedir. Patara aynı zamanda Anadolu'dan Roma'ya nakledilen tahılların depolanıp saklandığı bir liman olarak da ünlenmiştir. Roma egemenliğine geçtikten sonra da önemini yitirmeyen kent, Doğu eyaletleriyle bağlantı kurduğu bir deniz üssü olarak da önemini korumuştur.

Olympos

MÖ. 167–168 yıllarında basılan Likya Birlik sikkelerinde adı geçen Olympos, Helenistik Dönem'de kurulmuş olan bir kenttir. MÖ 1. yüzyılda korsanların yerleştiği bir yer haline gelmiştir. MÖ 78'de Roma komutanı Servilius İsaureus Olympos'u korsanlardan temizleyerek Roma topraklarına katmıştır. Kent, Roma Dönemi'nde hemen yakınındaki tabii gazların sürekli olarak kendi kendine yandığı Çıralı'daki demirci tanrı Hephaistos kültüyle büyük bir ün kazanmıştır.

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

Tlos

Tlos antik kenti Unesco Dünya Mirası Geçici Listesi'ndedir. Hristiyanlık tarihi açısından da önemli bir merkez olan Tlos, Likya'nın en önemli piskoposluk merkezlerinden biridir. Tlos kentine ait tüm yapılar; Akropolisin çevresine Roma döneminde örülen kent surunun dışında yer almaktadır. [5]

Şekil 50: Tarihi Değerler Analizi

[27]

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

• Tarihsel Gelişim ve Kırılma Noktaları Paftası

Likya'nın tarihi Orta Paleolitik Dönem'e denk gelen MÖ. 4. Yüzyılda Hititlere isyan eden Luwiler'in güneye inerek Likya Uygarlığı'nı kurması ile başlamıştır. Yapılan kazılarda Paleolitik ve Tunç çağlarına ait çeşitli araç-gereçlere ulaşılmıştır.

Arkaik dönemde Batı Anadolu tamamen Likya'nın egemenliğindedir. Likya'nın egemenliği Perslerin işgali ile son bulmuştur. Bu işgal sonucunda Likya'nın merkezi olan Ksanthos toplu intihar ederek Persler'e karşı direniş göstermişlerdir.

Helenistik dönemde Likya çok zor zamanlar geçirmiştir. Büyük İskender Likya'yı işgal ederek Perslerin elinden almıştır. İskender'in ölümünden sonra parçalanan imparatorluktan ayrılan krallıklar dönem dönem Likya üzerinde egemen olmuşlardır. Rodos'un Likya'yı işgali öncesinde Likya kentleri kendi aralarında Likya Birliği'ni kurmuşlardır.

Roma döneminde Likya, Akdeniz uygarlıkları ile deniz ticareti yaparak ekonomik olarak çok parlak bir dönem yaşamıştır. Fakat yönetsel olarak Likya Birliği'nde

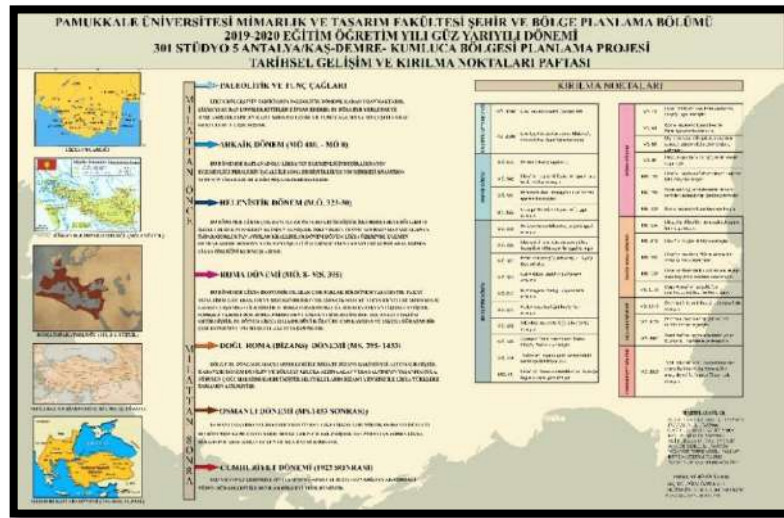
Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

sıkıntıların çıkması ve Likya kentleri arasında iç savaşın yaşanması ile birlikte Roma İmparatorluğu resmen Likya'yı işgal etmiştir. Sonraki tarihlerde Roma, Pamfilya ve Likya'yı birleştirerek tek eyalet haline getirmiştir. Bu dönemde ayrıca Likya halkını büyük ölçüde can kaybına ve yıkıma uğratan birçok deprem ve tsunami felaketi yaşanmıştır.

Bizans (Doğu Roma) döneminde, haçlı seferleri ile birlikte Likya bölgesi Bizans hakimiyeti altına girmiştir. Karanlık dönem denilen ve bölgeyi abluka altına alan veba salgınının yaşanmasıyla nüfusun çoğu hayatını kaybetmiştir. Daha sonra Selçukluların Bizans'ı yenmesi ile Likya, Türklere tamamen açılmıştır.

Osmanlı döneminde Osmanlı Hanedanı 1.Bayezid tarafından Likya işgal edilmiştir. Osmanlı devleti bu dönemde güney batı sahil bölgelerine ilerlemiştir. Tanzimattan sonra Likya bölgesine adalardan gelen Rumlar yerleşmiştir.

1923 yılında Cumhuriyet'in ilanından sonra Türkiye-Yunanistan arasındaki nüfus mübadelesi ile Rumlar bölgeyi terk etmiştir. [Bkz.Şekil 51] [5]

Şekil 51: Tarihsel Gelişim ve Kırılma Noktaları Paftası
[27]

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

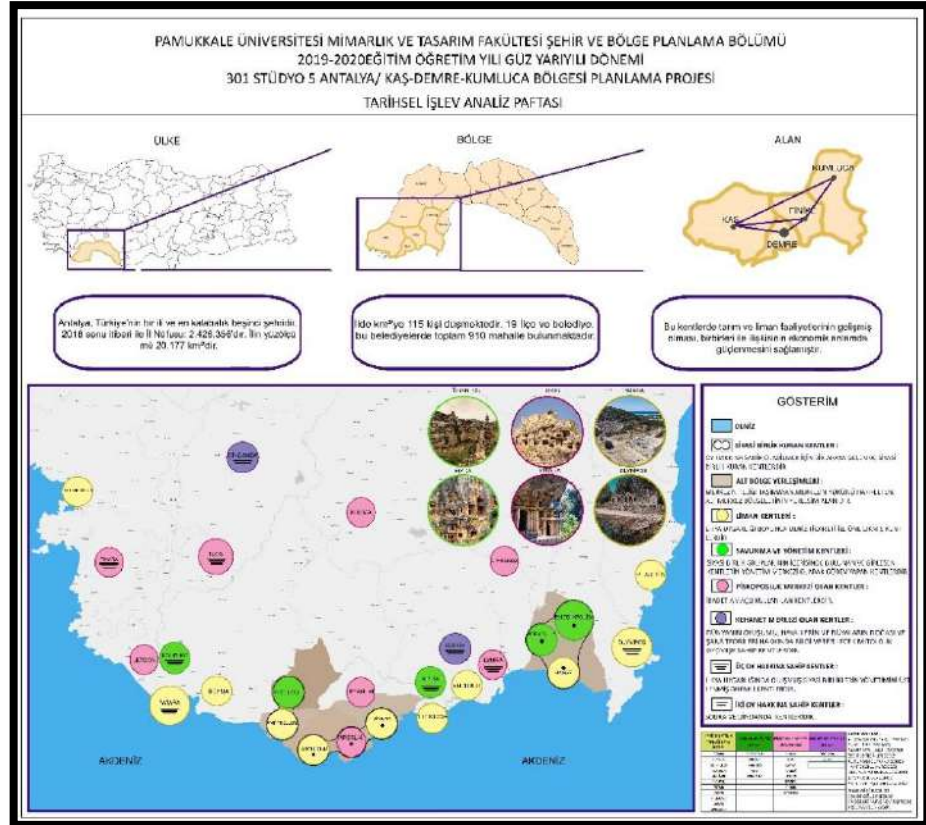
1.9.1 Sektörel Uzmanlaşma Paftası

Likya uygarlığı kentlerinin sektörel uzmanlaşmasına göre yapılmış olan paftaya bakıldığında, M.Ö. 4bin – M.Ö. 1 yılları arasında 26 kentin burada bulunduğu

ve bu kentlerin belli kategorilere göre uzmanlaştığını görüyoruz. Bu uzmanlaşmayı;

- Deniz ticaretinin yapıldığı liman kentleri,
- Savunma ve yönetim kentleri,
- Piskoposluk merkezi olan kentler ve
- Kehanet merkezi olan kentler olarak ayırabilmekteyiz.

Deniz ticaretinin yapıldığı kentler; Patara, Olympos, Antiphellos, Telmessos, Andriake, Phaselis, Sidyma, Simena, Theimussa, Gagae ve Apollonia'dır. Bu liman kentleri deniz ticaretinin ve lojistik depolamanın yapıldığı kentlerdir. Özellikle Patara kenti 'Batı Lykia'nın Dünya'ya açılan deniz kapısı' olarak nitelendirilmektedir. Savunma ve yönetim Kentleri; Rhadiapolis, Phellos, Ksanthos, Myra, Korydalla'dır. Bu kentler yüksek tepeliklere savunma veya siyasi yönetim amacıyla kurulmuş kentlerdir. Yüksekte kurulmuş olmasıyla geniş bir görüş alanına sahip bu kentler, kale kalıntıları ve köşelerdeki kule kalıntıları ile bunu ispatlamaktadır. Aynı zamanda siyasi birlik gruplarının içerisinde bulunan ve birleşen kentlerin yönetim merkezi olarak görev yapan kentlerdir. Piskoposluk merkezi olan kentler; Pınara, Tlos, Lmyra, Aperlai, Letoon, Kyaneai, Khoma, Arykanda'dır. Bu kentlerde bulunan mezar, türbe vb. yapılar geçmiş zamanlarda insanlar için bir çekim kaynağı olmuştur. İnsanlar bu kentlere gelip ibadet etmektedir ve yapılan araştırmalarımız sonucu piskoposluk merkezi olarak nitelendirilmiş kentlerdir. Kehanet Merkezi olarak nitelendirdiğimiz kentler ise Oinoanda ve Soura kentleridir. Oinoanda kentinde yaşayan en önemli kişi filozof Diogenes'tir. Kentte, Diogenes'in görüşlerini anlattığı yazıtta; dünyanın oluşumu, hayallerin ve rüyaların doğası, şans teorileri ve Epikürosçu felsefe gibi pek çok konu yer almaktadır. Bu durum kenti diğer kentlerden ayıran en önemli özelliktir. Soura kenti Antik dönemde federasyonun "kehanet" merkezi olarak nitelendirilmekteydi ve Apollon Tapınağı kalıntıları, akropol, lahitler ve kaya mezarları günümüzde de sergilenmektedir. [Bkz.Şekil 52] [5]

Şekil 52:Sektörel Uzmanlaşma Paftası

[27]

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

Fotoğraf Paftası

Günümüzde Teke yarımadası olarak bilinen çalışma alanı 4 bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgeler Kaş, Demre, Kumluca ve Likya bölgeleridir. Fotoğraf paftası, bu bölgeleri daha iyi tanıtmak ve tarihi değerlerini göstermek amacıyla yapılmıştır. [Bkz.Şekil 53]

• Likya

Likya Bölgesi, Fethiye Körfezi ile Antalya Körfezi arasında bir U harfi biçiminde Akdeniz'e uzanmış Anadolu parçasıdır. Günümüzde Teke Yarımadası olarak bilinen ve tarihi MÖ. 2. yy'a kadar dayanan eski Anadolu uygarlığıdır.

- **Kaş**

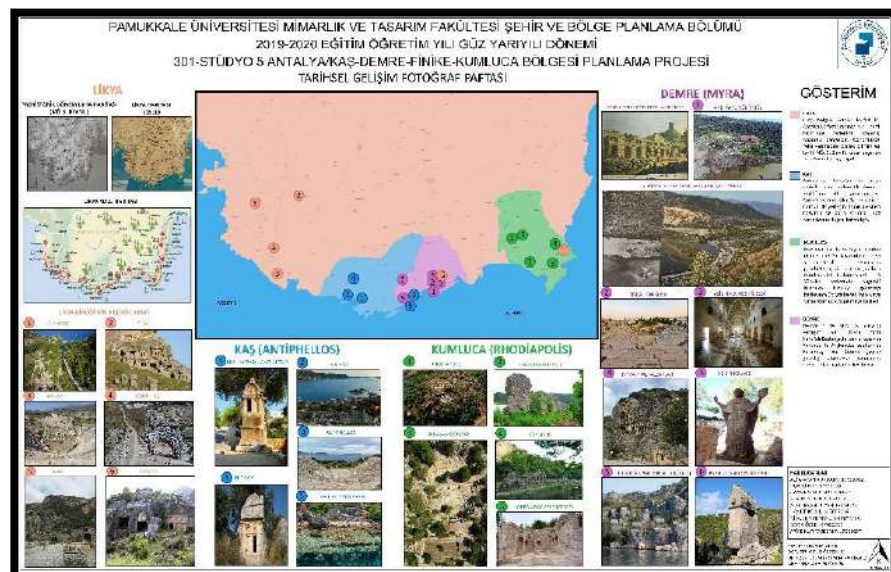
Antiphellos; Phellos'un bir liman mahallesiye Helenistik döneme girildiğinde Phellos gerilemiş ve Antiphellos öne çıkarak gelişmiştir. Burada ilk yerleşim liman kıyısınca başlamış ve daha sonraları dağ yamaçlarına doğru ilerlemiştir.

- **Demre**

Demre ‘de M.Ö. 5. yüzyılda yerleşim yeri Myra Antik Kenti’dir.Başlangıçta deniz kıyısında Xanthos ile Arykandos vadilerinde kurulmuş iken Demre çayının getirdiği alüvyonlar sonucunda denizle olan bağlantısı kesilmiştir.

- **Kumluca**

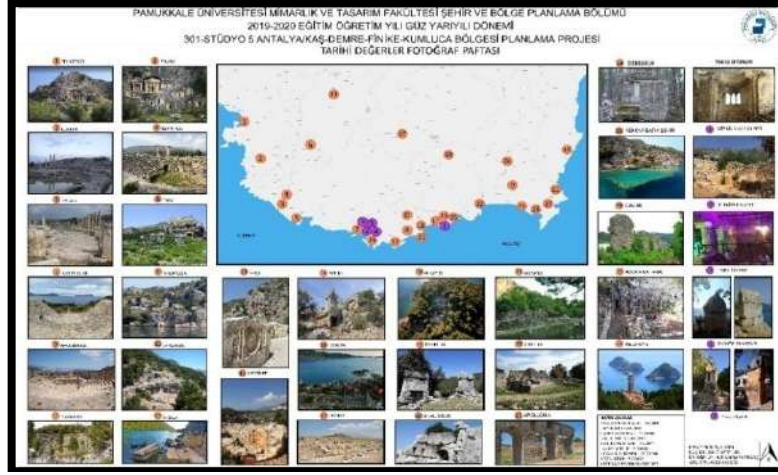
Kumluca da ilk yerleşim merkezi olan eski adı Sarıkavak olan bölgeye yerleşmişlerdir. 19.yüzyılda göçebeler kışlak olarak Corydalla ve Rhodiapolis'i kullanmışlardır. 19. Yüzyılın sonlarında bugünkü Kumluca kurulup gelişmeye başlayınca Corydalla'daki halk yavaş yavaş Kumluca'ya gelmeye başladı. [5]

Şekil 53:Fotoğraf Paftası

[27]

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

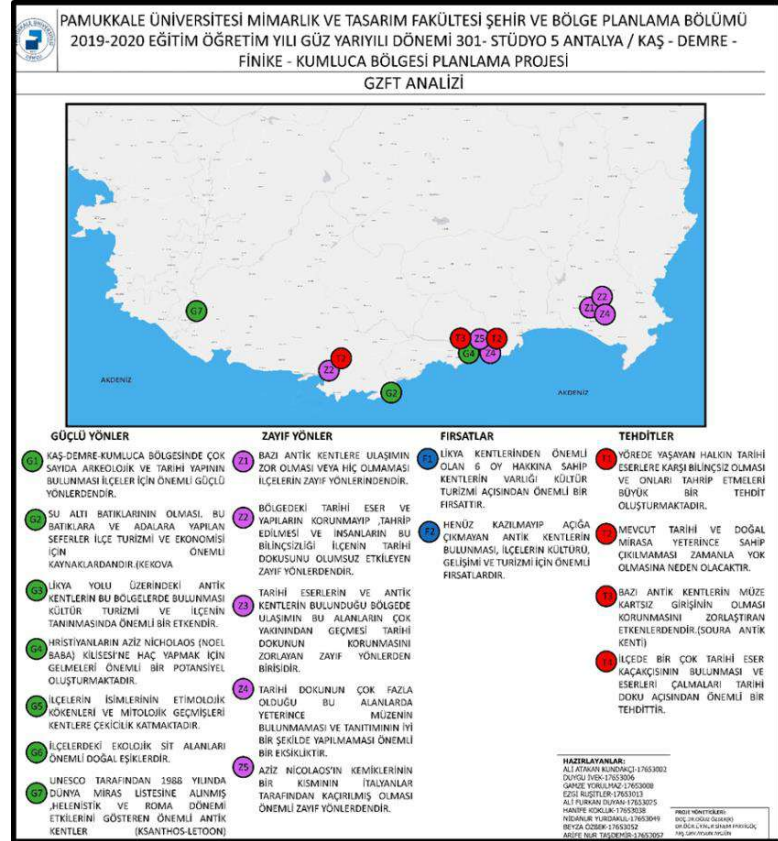

Şekil 54: Tarihi Değerler Analizi Fotoğraf Paftası

[27]

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

1.9.2 GZFT Analizi

Şekil 55: GZFT Analizi

[27]

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

BÖLÜM İKİ

MEKANSAL YAPI

Kavramsal Açıklamalar

Jeomorfoloji: Jeomorfoloji yardımcı dalı jeoloji olan ve Yer'in yüzey şekillerinin tanımlanmasını ve oluşum süreçlerinin açıklanmasını konu edinen bilim dalıdır. Jeomorfoloji, fiziksel coğrafyanın bir alt alanıdır. [URL 32]

Koy: Denizlerin karaların içine doğru yaptığı küçük girintiler, sığ yerlerdir. [URL 33]

Liman: Gemilerin karaya yanaşarak yük ya da yolcu alıp verdikleri dalgalara karşı korunaklı kıyı. [URL 34]

Marina: Tekneler için güvenli demir atma yerleri sağlayan ve genellikle tedarik, onarım ve diğer ihtiyaçları karşılayacak imkanlar sunan bir rıhtımdır. [URL 35]

Plaj: Denizin, gölün kumluk yerlerindeki yüzme, güneşlenme böylece sağlık kazanma yerlerini belirtir. [URL 36]

Tabiat Koruma Alanları: Bilim ve eğitim bakımından önem taşıyan nadir, tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş, ekosistemler, türler ve tabii olayların meydana getirdiği seçkin örnekleri ihtiva eden ve mutlak korunması gerekli olup sadece bilim ve eğitim amaçlarıyla kullanılmak üzere ayrılmış tabiat parçalarına denir. [URL 37]

Antiklinal: Antiklinal, kelime anlamı bakımından birbirinden ayrı yöne doğru eğimli demektir. Yer kabuğunun okyanus ve deniz çukurlarında biriken tortullar yatay tabakalar oluşturmaktadır. Levha hareketleri ile yan basınca uğrayan bu tortulların önce su altı kısımları kıvrılmaktadır. [URL 38]

Paket Tur: Ulaştırma, konaklama ve bunlara yardımcı sayılmayan diğer turistik hizmetlerin en az ikisinin birlikte yer aldığı, her şeyin dahil olduğu fiyatla satılan veya satış taahhüdü yapılan ve hizmeti yirmi dört saatten uzun bir süreyi kapsayan veya gecelik konaklamayı içeren tURLar. [URL 39]

2.1. Kullanım Alanları-Teknik Altyapı –Ulaşım

2.1.1. Kaş İlçesi

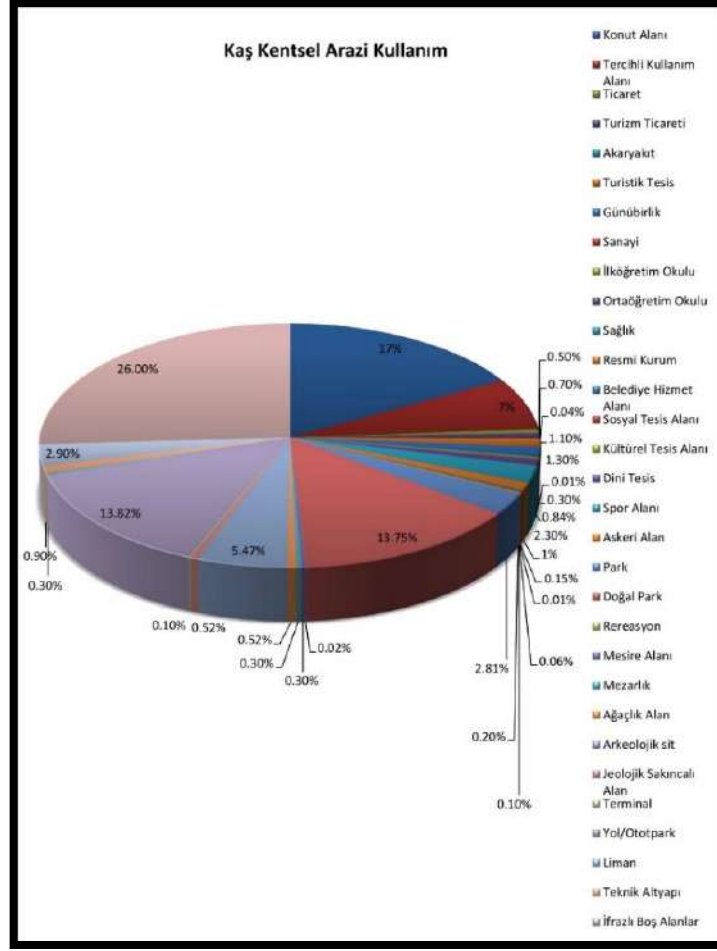
2.1.1.1.Kentsel Arazi Kullanım:

Kaş Merkez İlçenin hâlihazır makroformunun oluşumunda bazı yapay ve doğal eşikler etkili olmuştur. Bu etkenlerden bazıları; alanın genel konumu, topoğrafik yapısı, orman alanları dağılımıdır. Arazi etütlerinde arazi eğimi ve mülkiyet dokusu, çalışma fonksiyonu odaklı eski kent merkezini saran ve yamaçlara dağılan konut alanları ile bu merkez çevresinde yaklaşık 7-10 km uzaklıklarda yer alan sıçrama alanları diyebileceğimiz yerleşim alanları oluşmuştur.

Bu süreç üst ölçekli plan çalışmalarından öncesine dayanmakta olup, 1976 yılı Çukurbağ Yarımadası mevzi planlama çalışmaları ile başlamıştır. Daha sonra üst ölçekli 1987 yılında onanmıştır. Bu plan kısa sürede yetersiz kalarak 1992 yılında tekrar revize edilmiştir.

Üst ölçekli plan revizyonundan sonra kent merkezine ilave olarak Çerçiler Mevkii İlave İmar Planı, Gökçeören ve Bayındır, Çetikli mevkii Mevzii İmar Planları çalışmaları yapılmıştır. Ancak bu mevzii planlar daha sonra mahkeme kararı ile iptal edilmiştir.[5]

Kaş Merkez İlçe planlama alanında meskun alan toplamı 440,55 ha, planlı alan toplamı 386,73 ha olup aradaki 53,82 ha' lık alan farkı üst ölçekli plan kararları doğrultusunda gelişen meskun alanlardır. Kaş İlçe Merkezi'nde planların öngördüğü nüfus konut alanları için 15192 kişi, tercihli kullanım alanları için 3008 kişi, her ikisinin toplamında da 18200 kişidir. [Bkz.Grafik 1]

Grafik 1:Kaş İlçesi Arazi Kullanım Dağılımları
[5]

2.1.1.2.Ulaşım ve Teknik Altyapı

Kaş İlçesi Antalya İl merkezine 187 km mesafede olup kara ve denizyolu ile ulaşım sağlanmaktadır. Karayolu sahil ve yayla yolu olmak üzere iki güzergah ile Antalya İl merkezine bağlanmaktadır. Sahil karayolu güzergahı sırası ile Antalya İli otogarından başlar, Kemer, Kumluca, Finike ve Demre İlçesinden Kaş kent merkezine bağlanır. Bu güzergah 187 km'dir. Yayla karayolu güzergahı ise yine Antalya Otogarı'ndan başlar, Korkuteli, Elmalı İlçelerinden sonra Kaş İlçesi'ne bağlanır. Bu güzergah ise 215 km dir. Kent içi ulaşım ve çevre köylerle olan bağlantılar minibüsler aracılığıyla sağlanmakta, yaz aylarında sefer süreleri sıklaşmakta, kış aylarında ise saat başı sefer aralığı uygulanmaktadır. Kullanılan

yolların hepsi asfaltlıdır. Kent merkezi içinde kalan kentsel sit alanı yayalaştırılmıştır.

Denizyolu ulaşımı Kaş çevresindeki doğal koylarının çekim merkezi olmasından dolayı deniz seferleri genellikle turizm amaçlı kullanılmaktadır. Yunanistan'a bağlı Meis Adası ile İlçe yine deniz yolu ile bağlantı kurmaktadır. Kaş ve Kalkan beldesinde mevcut yat ve balıkçılık limanları olmakla birlikte kapasite doluluk oranı yaz-kış yüksektir. Bu nedenle inşası yeni tamamlanmış yaklaşık 470 yat kapasitesine sahip olan, bucak denizi ile Çukurbağ Yarımadası arasında kalan yat limanı uluslararası yat turizminde önemli bir güzergah belirleyici olacak ve ilçeye bölgesel açıdan önemli bir ekonomik gelir kaynağı sağlayacaktır. Yunanistan ile vize uygulamasında sınırlı uygulamanın gelmesi ile günübirlik Meis Adası ziyaretleri ve çevre koylardaki plaj kullanımı günlük gezi teknelerinin de önemini arttırmaktadır. Günlük gezilerde Olimpos- Kekova- Fethiye tURLarı yapılmaktadır.

İlçe belediye sınırları içerisinde kanalizasyon hattı büyük oranda tamamlanmış olup Çukurbağ Yarımadasındaki arıtma tesisine bağlanmıştır. Atık Su arıtma tesisi kapasitesi 20000 kişi olup, 160 m'lik deniz deşarj hattı mevcuttur. Halen evsel atıklar için kanalizasyon çalışmaları sürmekte olup, hat dışında foseptik çukur ve vidanjörle boşaltım devam etmektedir. Katı atık için ise belediye hizmet alımı temizlik firmalarıyla anlaşmakta ve Demre ilçesi ile birlikte katı atık tesisi kullanılmaktadır.[5]

2.1.2. Demre İlçesi

2.1.2.1.Kentsel Arazi Kullanım

Demre İlçesi'nin makroformunun oluşumunda; topoğrafik yapı, tarım alanları, orman vb. fiziksel etmenler yönlendirici olmuştur. İlçenin arazi yapısını ovalar, nehirler, dağlık alanlar, vadiler, su yüzeyleri ve çok çeşitli bitki örtüsü oluşturmaktadır.

İlçenin güneyinde bir kıyı ovası olan Demre Ovası mevcuttur. Bu kıyı ovasının oluşumunda, karstik kaynaklarla beslenen Demre Çayı etken olmuştur. Demre

Ovasının bitiminden itibaren yükseklik artmaya başlar. Nispeten yükseltinin çok fazla olmadığı ilçedeen yüksek rakım, ilçenin kuzey doğusunda bulunan Beydağları'nın uzantısı olan Alaca – Gülmez Dağı'nda yer almaktadır.

Yerleşim alanları fiziksel ve beşeri eşiklere göre konumlanmışlardır. Mevcut yerleşim topoğrafyanın müsait olduğu Demre Ovası'nın kıyı ve kuzeye uzanan bölümlerinde gelişmiştir. Nüfusunyoğun olduğu mahalleler bu alanlarda yer almaktadır.

İlçeye ulaşım D-400 karayolu üzerinden sağlanmaktadır. Demre merkezi oluşturan mahalleler ile eskiden belde olan Beymelek Mahallesi bu ana arter boyunca gelişmiştir.

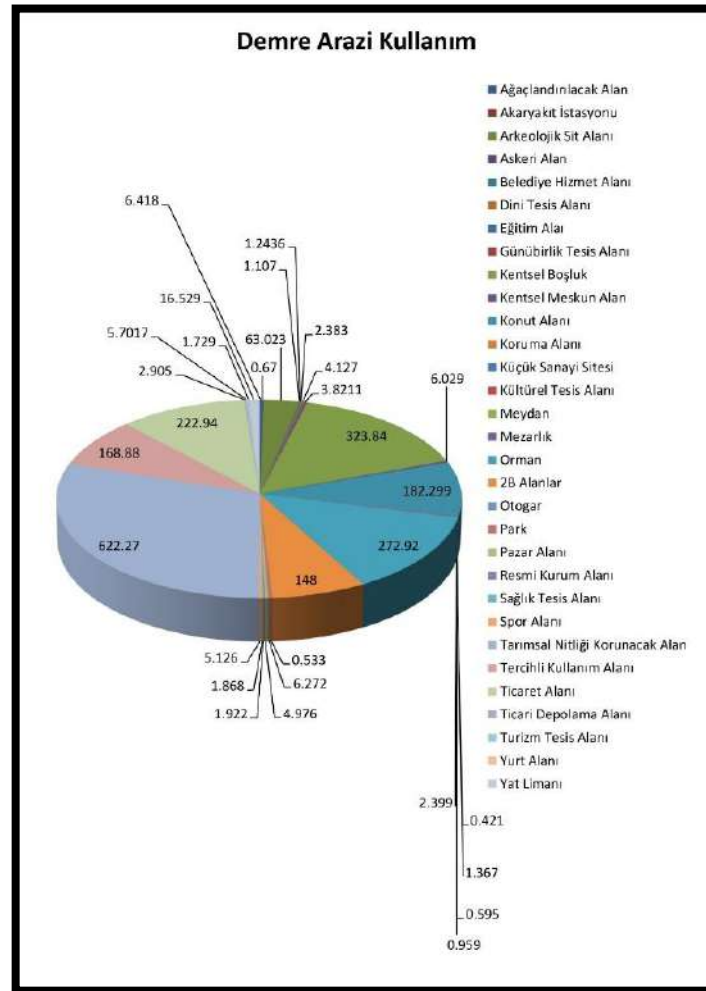
Halkın ana geçim kaynağının tarım olması yerleşim desenini etkileyen en önemli unsURLardan biridir. Özellikle merkez mahalleler ve beldeyken mahalle olan Beymelek'te örtü altı tarım yoğun olarak yapılmakta ve buna bağlı olarak kırsal nitelikli yapılaşma görülmektedir. Bu alanlarda imar planları olmasına rağmen plana uygun yerleşim dokusu gelişmemiştir. İlçenin kuzeyinde ve batısında topoğrafyanın yükseldiği düzlük alanlarda ise eskiden köy statüsünde olan kırsal nitelikli yerleşimler yer almaktadır.

Demre ilçesinde gelişmiş sanayi kolları bulunmamaktadır. Sadece küçük çaplı, yerel ihtiyaçlara cevap verebilecek otomotiv, tarım, mobilya ve inşaat sektörüne yönelik işler ile tekne imalatı yapılmaktadır. İlçe içerisinde, D-400 karayolu üzerinde küçük sanayi sitesi, ilçe bütününe hizmet etmekte yetersiz kalmakta ve genişleme ihtiyacı bulunmaktadır. Fakat küçük sanayi sitesinin bulunduğu alan, 1. derece arkeolojik sit ve 1. derece doğal sit alanı ilan edildiği için başka bir alana taşınması gerekmektedir. İlçe bütününe hizmet edecek küçük sanayi sitesi ihtiyacının karşılanabilmesi için Beymelek Mahallesi sınırları içinde, ahşap işleri, motor işleri, maden işleri ve mermer işlerinin yer alabileceği küçük sanayi sitesi planlanmıştır.

Ayrıca tarımsal üretimden elde edilen ürünlerin pazara katılımını sağlamak amacıyla Küçükum Mahallesi sınırları içerisinde, Demre Çayı'nın batısı ve D-400 karayolunun kuzeyinde, Antalya'nın 3. büyük yaş sebze meyve toptancı hali

olan Demre Toptancı Hali ile Demre Çayı'nın doğusunda Beymelek toptancı hali bulunmaktadır.[5]

İlçede turizm sektörünün çok gelişmemiş olmasıyla birlikte Taşdibi Yarımadasının doğusunda ve batısında, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından tahsis edilen alanlarda işletmeye açılan ve inşaatı devam eden, 4 ve 5 yıldızlı turizm tesis alanları yer almaktadır. Pansiyonlar ile daha küçük ölçekli oteller ise Üçağz ve merkez mahallelerinde bulunmaktadır. Günöbirlik turizm tesis alanları ise Büyökkum ve Küçökkum Mahallelerinin kıyı kesiminde Taşdibi Plajında ve Beymelek sahil kesiminde görölmektedir. Büyökkum Mahallesi'nin kıyı kesiminde küçük ölçekli turizm tesisleri yer almaktadır. [Bkz.Grafik 2]

Grafik 2: Demre İlçesi Arazi Kullanım Dağılımları
[5]

2.1.2.2.Ulaşım ve Teknik Altyapı

- **Karayolu Ulaşımı**

Demre D-400 karayolu üzerinde bulunmaktadır. Doğu ve batı ulaşımı bu yol üzerinden sağlanmaktadır. Demre, Kaş ve Finike ilçelerinin arasında bulunmaktadır. İlçeye Antalya terminalinden her 30 dakikada bir kalkan araçlarla ulaşım sağlanabilmektedir. İlçenin ana ulaşım omurgasını D-400 karayolu oluşturmaktadır. Kent içinde yoğun olarak kullanılan diğer yollar; Ertuğrul Günay Caddesi, Çevre Yolu Caddesi, Yaylakaya Caddesi, Kömürlük Caddesi ve Beymelek Caddesi'dir.

İlçeye Antalya istikametinden ulaşımı sağlayan D-400 karayolunun Finike – Demre arasındaki yaklaşık 25 km'lik bölümü, deniz kıyısından geçmesi nedeniyle son derece virajlı ve bazı yerlerde çok dardır. İlçeye yılın her ayı gelen tur otobüsleri ile Demre Hali'nden sebze meyve taşıyan tırlar 25 km'lik virajlı mevkiiler nedeniyle aşırı yavaş gitmekte ve bu esnada trafik akışı neredeyse durma noktasına gelmektedir. Yolda kısmi iyileştirmeler yapılsa da her yıl trafik yoğunluğu artmaktadır. Bu nedenle Karayolları Genel Müdürlüğü tarafından, 95 kilometrelik Finike – Kalkan güzergahındaki 112 adet virajın kaldırılarak bölünmüş yol ve tünel geçiş projesi yapılmıştır. Bu yol projesi hayata geçirildiğinde virajların ortadan kaldırılarak, Finike – Kalkan yolunun 19 km kısalaacağı belirtilmektedir.[5]

- **Havayolu Ulaşımı**

İlçede havalimanı bulunmamakla birlikte en yakın havalimanları Antalya Havalimanı ve Dalaman Havalimanı'dır. Antalya Havalimanı, yolcu trafiğine göre hazırlanan Avrupa'nın en yoğun havalimanları listesinde 14. , Türkiye'nin en yoğun havalimanları listesinde ise 2. sırada yer almaktadır. sıradadır. 100 uçak kapasiteli havalimanı, yıllık yaklaşık 30.000.000 yolcuya hizmet vermektedir. İlçenin ve bölgenin yoğun olarak kullandığı diğer havaalanı, Dalaman Havalimanı'dır. 21 uçak kapasiteli havalimanı, yıllık yaklaşık 5.000.000 yolcuya hizmet vermektedir.

Demre ilçesinin Antalya Havalimanına 180 km, Dalaman Havalimanına 210 km mesafede oluşu; gerek bölgedeki turizm tesislerine ulaşımı, gerekse narenciye ve

seracılık faaliyetlerinden elde edilen ürünün iç ve dış piyasaya ulaştırılmasını zaman ve konfor açısından olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeple bölgede yapılacak yeni bir havalimanı ile bu sorunların büyük ölçüde bertaraf edilebileceği, ulaşımın daha kısa zamanda ve konforlu olması ile birlikte bölgeye gelen konaklamacı sayısındaki artışa bağlı olarak turizmin büyümesine katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu doğrultuda Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından proje aşamasında olan Batı Antalya Havalimanı için ikisi Kaş, ikisi Demre ilçesi sınırlarının içinde olmak üzere 4 alternatif belirlenmiştir. Söz konusu havalimanı orta ve büyük ölçekli uçaklara hizmet verecek şekilde projelendirilecektir.[5]

- **Demiryolu Ulaşımı**

Demre ilçesine günümüzde demiryolu ile direkt ulaşım olanağı bulunmamaktadır. Demre ilçesine en yakın demiryolu istasyonu Burdur istasyonudur ve karayolu ile uzaklığı yaklaşık 280 km'dir. Bir diğer yakın nokta ise 300 km uzaklıktaki Isparta istasyonudur.[5]

- **Denizyolu Ulaşımı**

Demre'nin turizm potansiyelinin daha üst düzeye çıkarılması amacıyla Taşdibi Yarımadası Burnunda Yat Limanı yapılması planlanmıştır. İnşaat aşamasında olan Demre Yat Limanının; denizde 400, karada 300 yat olmak üzere 700 yat kapasiteli olması planlanmıştır. Üst yapı inşaatı yap- işlet - devret modeline göre yapılmaktadır. Yat Limanı tamamlandığında bölgedeki turizm tesisleri ve yat limanının bütünleşmesi ile birbirini destekleyen fonksiyonların ilçe ekonomisine katkı sağlayacağı ve turizmin gelişmesinde de önemli rol oynayacağı öngörülmektedir. İlçede Kruvaziyer Liman Projesi de bulunmaktadır. Demre Kruvaziyer Limanı'nın, Demre Yat Limanı'nın ana dalgakıranının bitişiğinde yapılması planlanmaktadır.[5]

- **İçme Suyu ve Arıtma Tesisleri**

Demre ilçesine bağlı mahallelerin tamamında içme suyu hattı bulunmasına rağmen, kanalizasyon şebekesi merkez mahalleleri ve mülga belediye olan Beymelek Mahallesi'nde tamamlanmış olup, sisteme evsel bağlantılar yapılmaya

başlanmıştır.Demre ilçesinin su ihtiyacı ise Köşkerler Su Kaynağı, Beymelek Su Kuyusu 1, Beymelek Su Kuyusu 2, Demre Su Kuyusu ve Ahmetler Su Sondajı kaynaklarından karşılanmaktadır. Demre’de bulunan Çağman Barajı ise birçok zirai tarım arazisinin sulanmasında kullanılmaktadır. [5]

- **Atıksu Arıtma Tesisleri**

Demre İlçesi’nin Küçükkum Mahallesi’nde 1 adet atıksu arıtma tesisi bulunmaktadır.Yaklaşık 12.000 m2 alan üzerine kurulan tesisin kapasitesi 8.500 m3/gün olup 70.000 kişiye hizmet verebilmektedir. Denize 250 m mesafede yapılan tesisten çıkan arıtılmış suların denize deşarjı için karada ve denizde deşarj hattı yapılmıştır.[5]

- **Katı Atık Depolama ve Bertaraf Tesisi**

Demre İlçesi’nde düzenli katı atık toplama ve bertaraf tesisi bulunmamaktadır. Davazlar Mahallesi sınırları içerisinde çöp depolama için ayrılmış bir alan mevcuttur ve bu alanda vahşi depolama yapılmaktadır.[5]

- **İletim Hatları ve Trafo Merkezleri**

Demre ilçesi sınırları içerisinde 154 kV Kaş-Finike-Kemer Enerji İletim Hattı geçmektedir.[5]

- **Yenilenebilir Enerji Kaynakları**

Gürses ve Davazlar mahalleleri sınırları içerisinde, Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik Üretim Santralleri (GES) onanlı imar planları bulunmaktadır.Gürses GES Demre’nin kuzeydoğusunda, Demre-Kaş karayolunun hemen güneyinde yer almaktadır, alan yaklaşık 21.55 hektar büyüklüğündedir.Davazlar GES ise Demre’nin kuzeydoğusunda yer almakta ve yaklaşık 2.86 hektar büyüklüğündedir.[5]

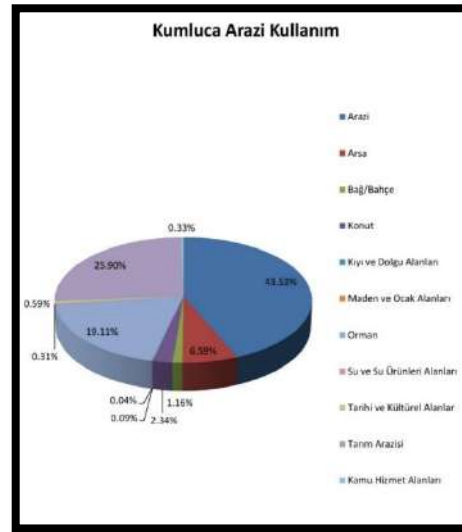
2.1.3. Kumluca

- **Kentsel Arazi Kullanımı**

Kumluca İlçesi’ndeki yerleşmelerin çoğu dağınık ve kırsal yerleşmelerdir. İlçenin genel itibariyle engebeli arazilerden oluşması buna en büyük nedendir. Dağınık yerleşmelerden oluşan mahallelerin genelinde tarım faaliyetleri ön plana

çıkılmaktadır. İlçe'deki toplu yerleşmeler ise çoğunlukla ilçe merkezi etrafında ve ovada kurulmuş yerleşmelerdir. Beşikçi, Beykonak, Mavikent, Hacıveliler, Hızırkahya, Kavakköy, Çavuşköy ve Salur yerleşmeleri toplu yerleşme alanlarındandır.[5]

Kumluca'da bulunan Erentepe Barajı 2.300 dekar zirai arazinin sulanmasını sağlamak üzere inşaa edilmeye başlanmış ve 1.26 milyon m³ depolama alanına sahip olacak olan barajın planlama raporu 2016 yılında tamamlanmıştır. Bunun yanı sıra Kumluca Köürocağı Barajı da faaliyete geçirilecektir. 870 dekar zirai alanın sulanmasını sağlayacak barajın depolama kapasitesi 3.56 milyon m³'tür.[Bkz.Grafik 3]

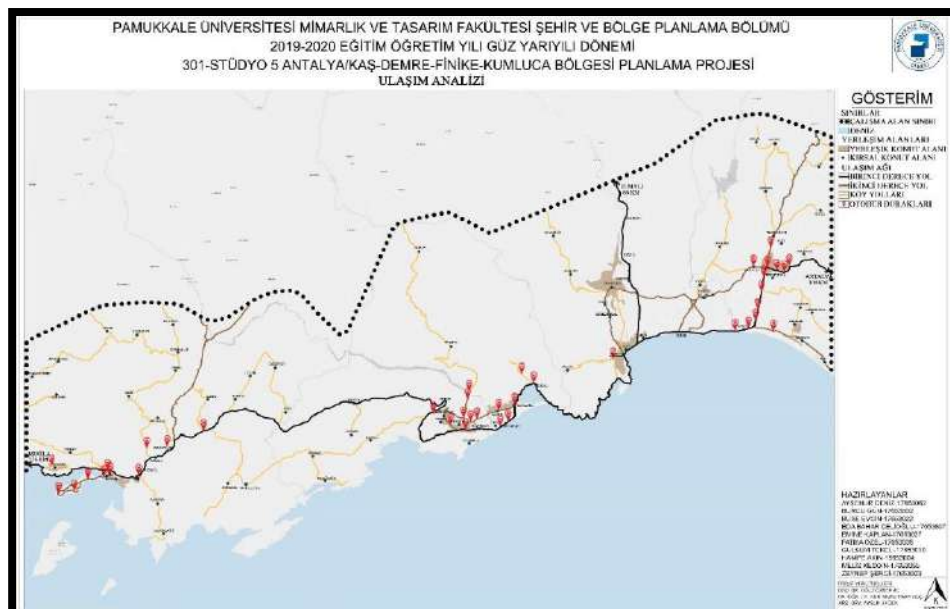
Grafik 3: Kumluca İlçesi Arazi Kullanım Dağılımları [5]

Kaş Merkez İlçenin hâlihazır makro formunun oluşumunda bazı yapay ve doğal etkenler etkili olmuştur. Bu etkenler arasında yerleşmenin genel konumu, topoğrafik yapısı, orman alanları dağılımı, kıyı formu önemli olmuştur. Arazi etütlerinde arazi eğimi ve mülkiyet dokusu, çalışma fonksiyonu odaklı eski kent merkezini saran ve yamaçlara dağılan konut alanları ile bu merkez çevresinde yaklaşık 7-10 km uzaklıklarda yer alan sıçrama alanları diyebileceğimiz yerleşim alanları oluşmuştur.

Demre İlçesi'nin makroformunun oluşumunda; topoğrafik yapı, tarım alanları, orman vb. fiziksel etmenler yönlendirici olmuştur. İlçenin arazi yapısını ovalar,

- **Ulaşım Analizi**

Paftada ulaşım ağı olarak yol kademelenmesinde birinci derece yol, ikinci derece yol ve mahalle yolları gösterilmiştir. Ayrıca otobüs durakları paftada işlenmiştir. Ulaşım ağı analizinde birinci derece yol olarak Antalya ve Muğla'yı birbirine bağlayan D400 karayolu ile Finike ve Elmalı'yı birbirine bağlayan D635 karayolu gösterilmiştir. İkinci derece yollar ise ilçeleri birbirine bağlamaktadır. Otobüs durakları yoğunlukla Kaş, Demre, ve Kumluca merkezlerinde bulunmaktadır. İlçeler arası ulaşım mesafeleri; Kaş – Kumluca: 92,3 km, Kaş – Demre: 45 km, Kaş – Finike: 75 km, Kaş – Antalya: 188 km, Demre – Finike: 29 km, Demre – Antalya: 142 km, Demre – Kumluca: 46 km, Kumluca – Antalya: 97 km, Kumluca – Finike: 17 km 'dir.[Bkz.Harita 3]

Şekil 57:Ulaşım Analizi Paftası
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

- **Tekne Turları Ve Güzergahları**

Kekova Tekne Turu: Kaş – Demre ilçeleri arasında bulunan Kekova, doğal ve kültürel zenginliklere sahiptir ve Özel Çevre Koruma Bölgesi İlan edilmiştir. Bu yüzden alana olan ilgi fazladır.

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

Sayfa 97

Kalkan Tekne Turu: 1920 yılına kadar "Kalamaki" adıyla anılan Kalkan, Kaş'a bağlı bir turizm yerleşimidir. Tarihin, doğanın ve denizin iç içe girdiği evleri ile Kalkan bu sebeplerden son zamanlarda popüler bir yer haline gelmiştir.

Kaputaş Tekne Turu: Kaş – Kalkan arasında sahil yolunun üzerinde bulunan Kaputaş Plajı, dünyanın en güzel plajları arasında gösterilmektedir. Kaputaş plajınının arkasında bir kanyon bulunur, buraya akan sular sebebiyle deniz daha farklı bir renk alır. Hemen 500 metre doğusunda Mavi Mağara adında bir mağara bulunmaktadır. Mavi Mağaraya da sadece tekne ile ulaşılabilir.

Aperlai Tekne Turu: Bir antik Likya kenti olan Aperlai, millattan önce 5. yüzyılda kurulmuştur. En önemli Likya şehirlerinden olan Aperlai'nin büyük bir kısmı sular altında kalmış olsada şehrin doğu kesiminde bulunan taşan lahitler günümüze kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Kaş Adalar Tekne Turu: Meis adasının en yakın noktalarında bulunan Kaş Takım Adaları ve çevre koylarına yapılan günlük tekne turudur.

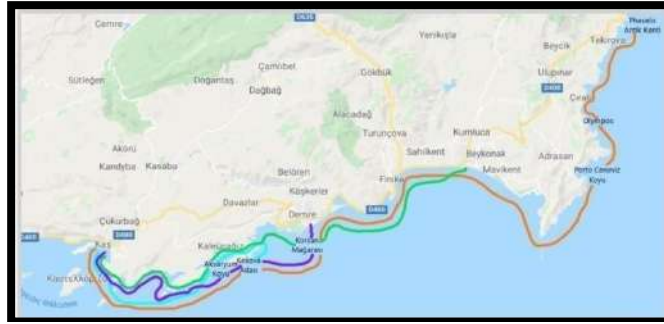
Kaş -Antalya -Kaş Mavi Turu: Türkiye'yi mavi tur tatilinde dünyaya tanıtan en önemli tur rotasından birisidir. Myra, Phaselis Antik Kenti, Adrasan, Ceneviz Koyu, Olympos Plajı ve Kemer bu tur kapsamında ziyaret edilen yerlerden sadece birkaçıdır.

Kaş-Göcek-Fethiye Mavi Tur: Dinlenme, yüzmeye ve eğlence amaçlı 1 hafta süren bir tur güzergahıdır.

Kaş-Kalkan-Kekova Mavi Turu: Mavi yolculuk için en çok tercih edilen tur rotalarından bir tanesidir. Akdeniz'in koylarını görme fırsatı sunmaktadır.

Kekova - Likya Mavi Turu: Mini mavi yolculuk rotalarından birisidir.

Olympos Tekne Turu: Sosyal aktiviteler için daha çok tercih edilen bir tur rotasıdır. Birden fazla etkinlik imkanı sunmaktadır.[5]

sağlamaktadır. Plaj kısmı çakıllarla kaplı olsa da denizin iç kısmı genel olarak kum zemin olma özelliğine sahiptir. [URL 40]

Şekil 60: Büyükçakıl Plajı
[URL 41]

Akçagerme Plajı:Kaş-Kalkan yolu üzerinde, Kaş ilçe merkezine 4 km uzaklıkta yer almaktadır. Merkezden kalkan şehir içi minibüslerle 10 dakikada plaja varılabilmektedir.Plaj, 2010 yılından beri her sene mavi bayrak ödülüne layık görülmektedir. Plajın işletmesi Kaş Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi tarafından yapılmaktadır. [URL 42]

Şekil 61: Akçagerme Plajı
[URL 42]

İnceboğaz Plajı: Çukurbağ Yarımadası'nın anakara ile birleştiği yerde konumlanmıştır. Hem açık denize hem de Kaş Setur Marina'ya bakan iki plajdan oluşmaktadır ve bu iki plajı da aynı işletme işletmektedir. Açık deniz tarafına bakan koy daha rüzgarlı ve dalgalı olabilmektedir buna karşılık olarak marina

tarafına bakan koy ise daha korunaklı bir yapıya sahiptir.İnceboğaz’a merkezden kalkan şehiriçi minibüsler ya da taksi ile ulaşılabilir. [URL 42]

Şekil 62:İnceboğaz Plajı
[URL 42]

Seyrek Çakıl Plajı:Kaputaş Plajı’nın komşusu olan Seyrek Çakıl Plajı’na daha çok çevre mahallerde yaşayan yerel halk gelmektedir. Çünkü 200-300 metre uzaklıkta bulunan Kaputaş Plajı turistler tarafından daha çok tercih edilmektedir ve Seyrek Çakıl Plajı’nın suyu birden derinleşmektedir. Doğallığını korumayı başaran ender yerlerden birisi olan Seyrek Çakıl Plajı’nda herhangi bir işletme bulunmamaktadır. [URL 43]

Şekil 63:Seyrek Çakıl Plajı
[URL 43]

Limanağzı Plajı:Limanağzı’na sadece merkezden kalkan teknelerle ulaşılabilir ve ilçe merkezinden bakıldığında görülebilir. Bulunduğu yönden dolayı da güneşin en uzun kaldığı koy olarak bilinmektedir. Limanağzı daha çok güneybirlik turizm hizmetleri ile bilinmekle birlikte konaklama imkanı

sunan 4 adet turizm tesisine de ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca Limanağzı Mevkii’den Likya Yürüyüş Rotası da geçmektedir ve içerisinde patika bir yol barındırmaktadır. Likya Yürüyüş Yolu ile Limanağzı koyu arası yaklaşık yürüyüş mesafesi 45 dakikadır. [URL 43]

Şekil 64: Limanağzı Plajı
[URL 43]

Kaputaş Plajı: Bir kanyon ağzında konumlanan Kaputaş Plajı, konumu itibari ile genelde sakin ve serin bir yapıya sahiptir. Sahil yapısı kum ve çakıldan oluşan plaj, birinci derece doğal sit alanında (kesin korunacak hassas alan) bulunmaktadır. Deniz altında kaynayan doğal su kaynakları ile dağlardan gelen doğal su burada birleşmektedir. Ayrıca bu bölgede irili ufaklı pek çok mağara da bulunmaktadır ve mağaralardan en çok bilineni Mavi Mağara’dır. Önceden fok balıklarının yaşadığı bu mağaraya ulaşımın sadece tekneler ile mümkün olduğu bilinmektedir. [URL 43]

Şekil 65: Kaputaş Plajı
[URL 43]

Asmaaltı Plajı: Kış mevsiminde Kaş halkının en çok uğradığı plajlar arasındadır. Yazın burada ahşap platformlar kurulmakta ve burası bir beach halini almaktadır. [URL 44]

Şekil 66: Asmaaltı Plajı
[URL 44]

Fakdere Koyu: ‘Ufakdere’ adıyla da bilinen Fakdere Koyu, Uluburun ile Çoban Koyu’nun kuzeydoğu köşesinde bulunan adanın arkasında yer almaktadır. Adanın doğu tarafı oldukça sığ, batı tarafı ise dardır. Bununla birlikte, adanın batı tarafında derinliği yaklaşık 20 metre olan bir geçit bulunmaktadır. Fakdere Koyu’nun dibi kumdur ve demir tutmaktadır. Koyda tekneler için uygun alanlar bulunmaktadır. Plajın batısında ise küçük bir su denize karışmakta, doğu tarafında ise ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayabileceği tesisler bulunmaktadır. Koya ulaşım karayolu araçlarıyla sağlanamamaktadır. [URL 45]

Şekil 67: Fakdere Koyu
[URL 45]

Fırnaz Koyu:Kalkan'a 4 kilometre uzaklıkta bulunan Fırnaz Koyu, yat ve teknelerin uğrak yerleri arasındadır. Koy, çamur banyosuyla ünlü olan küçük bir plaja sahiptir. [URL 45]

Şekil 68:Fırnaz Koyu
[URL 45]

2.2.2. Demre İlçesi

Kekova:Ülkemizin Akdeniz kıyısındaki en büyük adası olan Kekova Adası, Antalya'nın Demre İlçesi yakınlarında kıyıdan birkaç deniz mili açıkta yer almaktadır. Kaleköy ve Üçağız Mahalleleri'nin yakınında bulunmaktadır. Kekova, Likya tarihinin önemli yerleşim merkezlerinden birisidir. MS 2. yüzyılda depremlerle yok olmuş Dolkisthe Antik Kenti'nin batıkları da buradangörülebilmektedir ve Kekova Batıkşehir olarak adlandırılmaktadır. Kekova Adası ve çevresindeki kıyıları kapsayan 260 kilometre karelik bu alan 'Kekova Özel Çevre Koruma Alanı' ilan edilerek 1990'da koruma altına alınmıştır. [URL 46]

Şekil 69:Kekova Batık Şehir
[URL 46]

Kaleköy:Antalya'nın Demre İlçesi'nde bulunan Kaleköy, tarihi ve doğal birikimleriyle rağbet görmektedir ve kara ulaşımının olmadığı ender yerler arasında yer almaktadır.Denizden gelince antik evlerin yer aldığı, tepesinde bir kalenin bulunduğu kartal yuvasını andıran Kaleköy'ün denizden yüksekliği 400 metredir ve kalenin zirvesinde dev bir Türk bayrağı dalgalanmaktadır. [URL 47]

Şekil 70:Kaleköy
[URL 47]

Demre Taşdibi Plajı: Çayağzı ve Sülüklü Plajları arasında bulunan Taşdibi Plajı Demre'nin doğal limanıdır ve rüzgarlı havalardasakin kalabildiği için tercih edilmektedir. [URL 47]

Şekil 71:Demre Taş Dibi Plajı
[URL 47]

Beymelek Lagünü:Demre İlçesi Beymelek Mahallesi'nin doğusunda yer alan lagündür. Gülmez Dağı antiklinal kısmının alçalan kısmında oluşan koyun denizle bağlantısının kapanmasıyla oluşmuştur. Demre Çayı'nın taşıdığı alüvyon malzeme rüzgar, akıntılar ve gel-git ile taşınıp, koyun önünü tıkamıştır. 255 hektar alana sahip lagün 40 km²'lik alanın yeraltı ve yer üstü sularını toplamaktadır. Lagün Demre'ye 8 km, Antalya'ya 120 km, Finike'ye 18 km uzaklıktadır. Biri lagün

ağzında diğeri kuzeyde olmak üzere anakayadan oluşan iki küçük ada bulunmaktadır. [URL 48]

Şekil 72: Beymelek Lagünü
[URL 48]

Burguç Suyu:Antalya'nın Demre İlçesi'nin Çayağzı Mevkii'nde, Demre-Kaş karayolu üzerinde yer alan Burguç Şifalı Suyu bölgeye gelen yerli ve yabancı çok sayıda turistin ilgisini çekmektedir. Romatizma, siyatik, bağırsak, cilt hastalıkları ve basur gibi birçok hastalığın tedavisinin gerçekleştiğine inanılan şifalı suya özellikle yaz aylarında rağbet artmaktadır. [URL 49]

Şekil 73:Burguç Suyu
[URL 49]

2.2.3. Kumluca İlçesi

Adrasan Koyu:Kumluca İlçesi'nin Adrasan Mahallesi'nde bulunmaktadır. Burası yaklaşık 2 km kumsala ve berrak bir denize sahiptir. Koyu çevreleyen dağlar ormanlarla kaplıdır. Koyda pansiyonlar, ücretli - ücretsiz plajlar ve yeme içme mekanları mevcuttur. Son yıllarda Adrasan'a olan ilgi artmıştır; bunun başlıca sebebi "Suluada Tekne TURLarı"dır.Adrasan'danSuluada tekne tURLarı dışında Kemer yönünde yer alan cennet koylara da tekne turu düzenlenmektedir. Bu koylar sırası ile Akseki Koyu, Korsan Koyu (Çoban Limanı), Sazak Koyu, Yalancı Koy ve Porto Ceneviz Koyu'dur.Adrasan dünyaca ünlü Likya Yürüyüş Yolu üzerinde de yer almaktadır.Eski adı Çavuşköy olan Adrasan halkı turizmle uğraşmaktadır. Adrasan, Kumluca İlçesi'ne 30 km, Antalya İl Merkezine 95 km, Kemer İlçesi'ne 55 km, Olimpos bölgesine ise 15 km uzaklıktadır. [URL 50]

Şekil 74:Adrasan Koyu
[URL 50]

Olimpos Plajı:Olimpos Beydağları Sahil Milli Parkı'nın parçası olan Olimpo Plajı, Avrupa'nın en iyi plajları arasında gösterilmektedir. Antalya'ya 87 km uzaklıkta, Kumluca ilçesi sınırlarında yer alan plaj, kilometrelerce uzanan sahil şeridi, koyları, tekne turu, yamaç paraşütü gibi aktiviteleri ile her mevsim rağbet almaktadır. [URL 46]

Şekil 75:Olympos Plajı
[URL 51]

Phaselis Plajı:Phaselis Antik Kenti, Beydağları Milli Parkı'nın sınırları içerisinde yer almaktadır. Kemer İlçesi'ne 16 kilometre olan Phaselis Harabeleri'ne, Kumluca Karayolu'nun 57. kilometresinden güneye gidildiğinde de varılmaktadır. [URL 51]

Şekil 76:Phaselis Plajı
[URL 52]

Korsan Koyu: Kumluca İlçesi Mavikent Mahallesi Karaöz Mevki ile Gelidonya Feneri arasında yer almaktadır. Koy, Karaöz sahiline yaklaşık 3 km uzaklıktadır. Günübirlik ziyaretler için daha sık ziyaret edilen bir noktadır. Aynı zamanda Likya Yolunun güzergahı üstünde yer alan konaklama noktalarından biridir. Tatlı su kaynağı mevcuttur. [URL 51]

Şekil 77:Korsan Koyu
[URL 53]

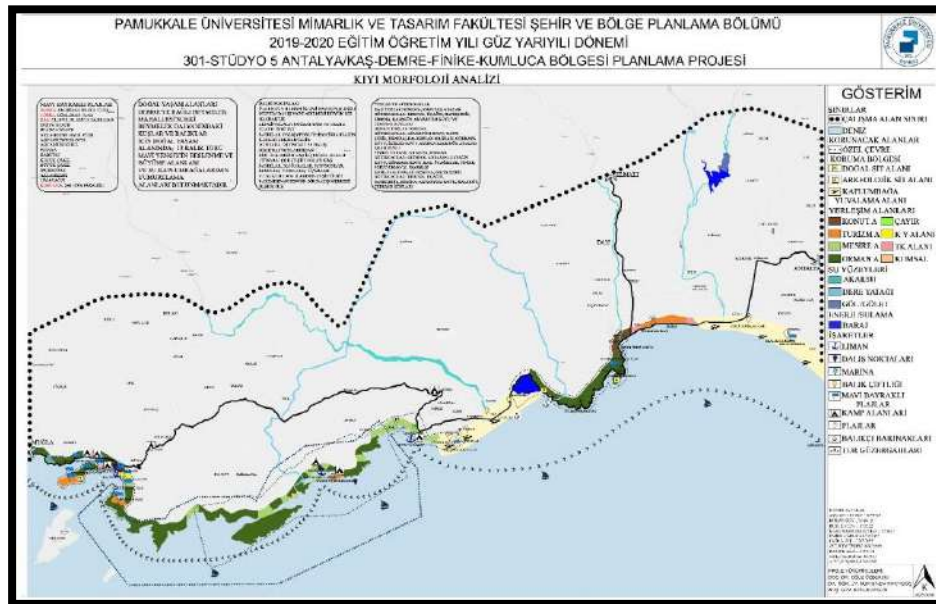
2.3.Mekânsal Yapı Analiz Çalışmaları

2.3.1. Kıyı Morfolojisi Analizi

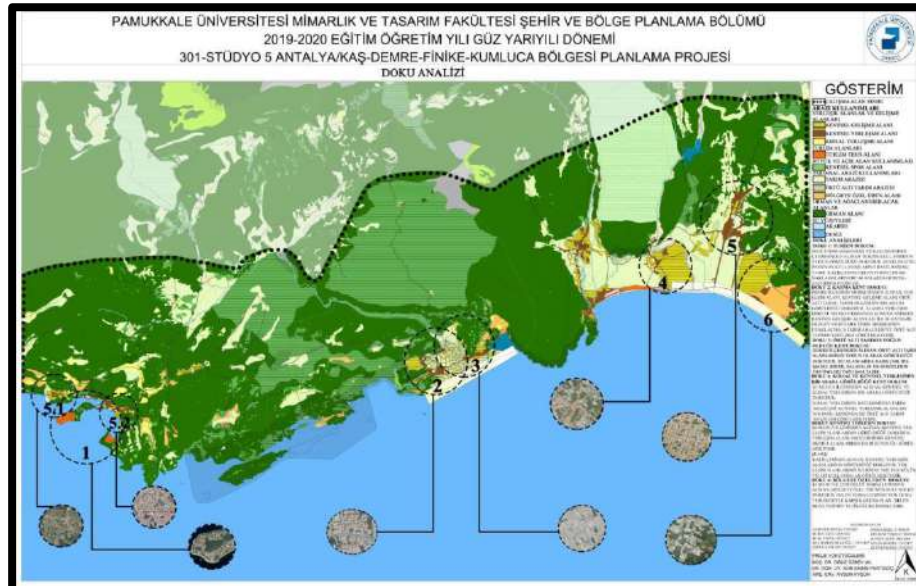
Kıyı bandında bulunan özel koruma bölgeleri, balıkçı barınakları, limanlar, kentsel arazi kullanım farklılıkları, teknelerin rota güzergahları, Caretta caretta yuvalama alanları bulunmaktadır.

“Kaş – Kekova Özel Çevre koruma Bölgesi” yaklaşık 260 km²'lik bölgenin %45'i Demre ilçe sınırları içerisinde. Bölge; Kaş İlçesi'nin doğusunda Ulu Burun'dan başlayan ve Kekova Burnu'nun doğusunda, Demre Ovasında biten çok hareketli bir kıyı ve kıyı boyunca uzanan adalardan oluşur. İçinde Üçağz, Çevreli ve Kapaklı köyleri bulunmaktadır. Demre ilçesi sınırları içinde, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu uyarınca belirlenen Alacadağ Tabiatı Koruma Alanı bulunmaktadır. Alacadağ Tabiat Koruma Alanı; nadir orman ağacı türlerinin yer aldığı yirmiden fazla ağaç türüne sahip, bir arboretum görünümü, bozulmamış doğal dokusu ve anıt ağaçların mevcudiyeti ile nadir bulunan ekosistemlerdendir. Öte yandan Finike – Kumluca Koyunun en iyi izlenebildiği yerlerden biridir. Finike Elmalı yolunun 12 km. sinden ayrılan orman yolu ile ulaşılmaktadır. 423 hektar büyüklüğünde olan Alacadağ Tabiatı Koruma Alanı 01.10.1990 tarihinde ilan edilmiştir. Alanın yalnızca %2'si Demre ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır.

Deniz Kaplumbağası Yuvalama Alanları: Demre ilçe sınırları içerisinde bulunan Kale Deniz Kaplumbağaları Yuvalama Alanı 1988 yılında ilan edilmiştir. Kale Deniz Kaplumbağaları Yuvalama Alanı, Sülüklü Plajı ile Beymelek Lagünü arasında, bazı yerlerde 50 metre genişliğe ulaşan yaklaşık 8.5 kilometre uzunluğa sahip bir alandır. İlçenin güneybirlik turizm alanıdır. Finike – Kaş ulaşımını sağlayan D – 400 karayolunun Demre Çayı ile Beymelek Lagünü arasında kalan bölümü bu sahillerden geçmekte olup kumul ekosisteminin her yıl daralmasına neden olmaktadır. Ayrıca sahillerden yoğun kum alımları, kumsalda yaz boyu yapılan düğünlerde kullanılan havai fişekler ve kumsalda yakılan ateşler ile kumsala araçla girilmesi hem yumurtlayan deniz kaplumbağalarını hem de yumurtadan çıkan kaplumbağa yavrularını olumsuz etkilemektedir.[Bkz.şekil78]

[illegible]

Doku 5 (Kentsel Yerleşim Dokusu):Kumluca ilçesinden alınan kentsel yerleşim alanlarının bulunduğu dokudur. Yerleşim alanları içerisinde kentsel hizmet alanlarının da bulunduğu görülmektedir.[Bkz.Şekil 81]

Şekil 81:Doku Analizi Paftası
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

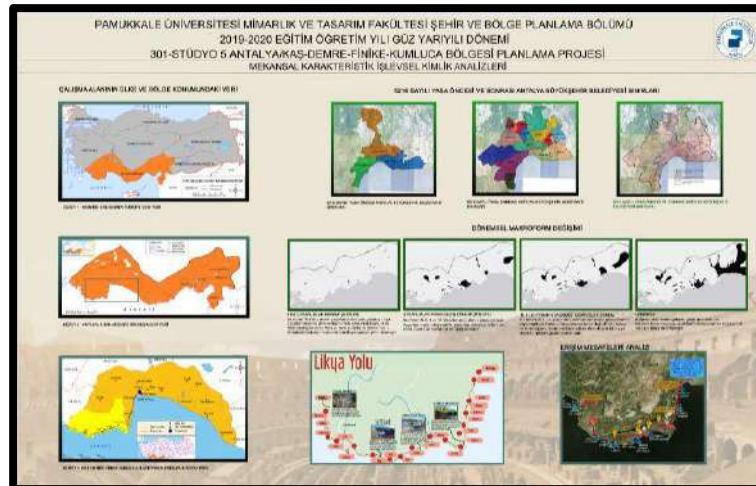
2.3.5. Mekansal Karakter ve İşlevsel Kimlik Analizi

Bu çalışmada çalışma alanının ülke ve bölge içindeki konumu, erişim mesafeleri analizi, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu öncesi ve sonrasında değişen mahalle sınırları ve dönemsel makroform gelişimi detaylandırılarak analiz edilmiştir.

Alanın ülke bölge içindeki konumundan; Akdeniz bölgesinin Türkiye içeresindeki konumu, Antalya ilinin Akdeniz bölgesindeki konumu, Kaş-Demre-Finike ve Kumluca ilçelerinin Antalya ilindeki konumu belirtilmiştir. Yıllara göre makroform analizinde ilk olarak tarih öncesinde alana yerleşen ilk uygarlıkların konumları belirtilmiştir.

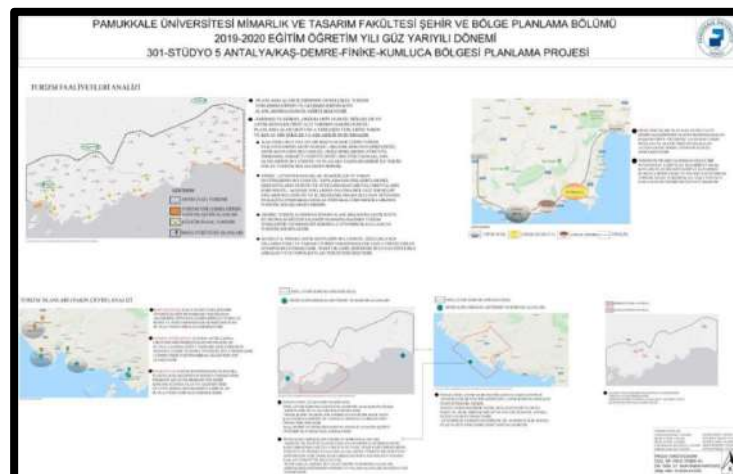
İkinci olarak alana yerleşik halde bulunan Likya uygarlığının alan içerisindeki dağılımı gözlemlenmiştir. Kaş içerisinde liman ve etrafında, Demre’de Myra antik kentinin bükündüğü tepeden kıyıya Finike’de şimdiki iskele mahallesinin bulunduğu iç kısımdan denize ve Kumluca’da Rhodiapolis’in bulunduğu tepeden kıyıya doğru bir yapılaşma gözlenmektedir. Üçüncüde ise 10. Ve 20. yy’lar arası geçiş dönemi olarak alana Türk boylarının yerleşip kıyı yönünde gelişme gösterdiği görülmektedir. Son olarakta güncel haldeki günümüz yerleşim makroform lekesini görmekteyiz. Alanda yaygın halde bulunan örtülü tarım ve ara ara konutların bulunduğu bir yerleşim lekesi oluşmuştur.

Erişim mesafeleri analizinde alan sınırları içerisinde kalan merkezlerin birbirine uzaklıkları belirtilmiştir. Alan içerisinde kalan ilçe merkezleri sırası ile Kaş Demre Finike ve kumucadır. Alana en yakın havalimanı olan Antalya hava limanı Kumluca merkeze uzaklığı 110 km Finike merkeze uzaklığı 127 km Demre merkeze uzaklığı 154 km ve Kaş merkeze uzaklığı ise 203 km mesafedir.[Bkz.Şekil 82]

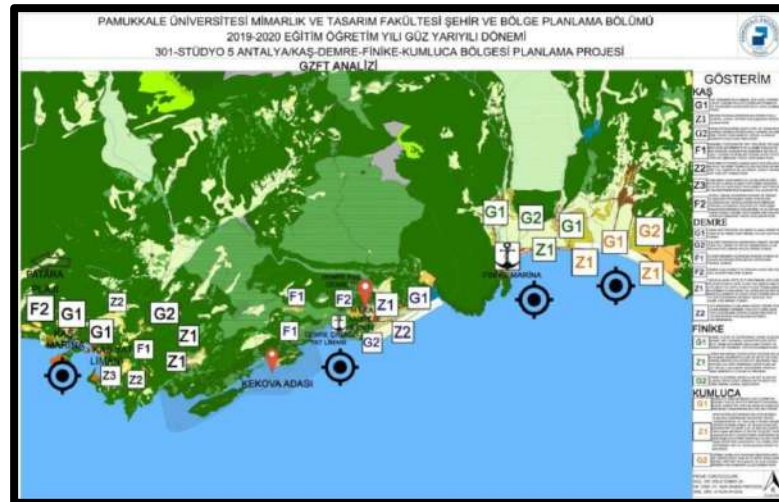

2.3.6. Çevresel Görsel Değerler Analizi

Bu çalışmada planlama alan sınırının ve yakın çevresinin Turizm Faaliyetleri analizi yapılmıştır. Planlama alanı içerisinde genellikle Turizm yerleşmelerinin ve gelişmelerinin kıyı alanlarında olduğu görülmektedir. Kaş, Kumluca ve Demre arasında odak sıralaması yapılarak yönelimin Doğu tarafından Antalya'ya, Batı tarafından ise Muğla'ya olduğu görülmektedir. Kıyıda Özel Çevre Koruma Bölgeleri (ÖÇKB) ve Deniz Kaplumbağaları Üreme Ve Koruma Alanları görülmektedir. Analizlere ek olarak Güneş Enerji Santralleri ve Hidroelektrik Enerji Santralleri gösterilmiştir.[Bkz.Şekil83]

2.3.7. GZFT ANALİZİNİ PAFTASI

Şekil 84:GZFT Analizi Paftası
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

BÖLÜM ÜÇ

ÇEVRESEL YAPI

KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

Ekoloji: Ekoloji, canlıların birbirleri ve çevreleriyle ilişkilerini inceleyen bilimdir. Ekosistemse canlı ve cansız çevrenin tamamıdır. [URL 54]

Jeoloji:Jeoloji ya da Yerbilimi, temel inceleme konusu dünya ve özellikle de, yer kürenin üzerinde yaşadığımız dış kabuğunu oluşturan katı maddesi "taş küre" nin içeriğinin, yapısının, fiziksel özelliklerinin, tarihinin ve yer kabuğunu şekillendiren süreçlerin incelenmesi olan bilim dalıdır. [URL 55]

Doğal Sit:Doğal sit, 2863 sayılı Kanunun 3.Maddesinin a bendinde yer alan tanımlara göre; Jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yeraltında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır.[URL 56]

Arkeolojik Sit:İnsanlığın varoluşundan günümüze kadar ulaşan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlardır. [10]

Hidroloji:Suların yerküre üzerindeki dağılımını ve mekanik, fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerini inceleyen disiplinler arası bir bilimdir. [URL 57]

Endemik Tür:Endemik türler, yeryüzünün yalnızca belirli bölgelerinde yayılış gösteren yerel ve ender (yaşam alanı belirli bir bölge ile sınırlı) canlılardır. [URL 58]

Flora:Flora ya da bitey bir ülke, bir bölge veya belirli bir yöredeki bitki, mantar ve bakteri türlerinin tümüne verilen addır. [URL 59]

Fauna:Fauna veya direy, belli bir bölgede yaşayan hayvanların tümüne verilen addır. [URL 60]

2B Orman Arazisi:Orman vasfını kaybetmiş hazine arazileri ya da 2B, Türkiye sınırları dahilinde, orman vasfını yitirmiş, kadaströ marifetiyle orman alanları

dışına çıkartılmış, bir daha geri kazanılamayan ve ıslah edilemeyen arazilerdir.
[URL 61]

3.1.Topoğrafya

3.1.1. Kaş İlçesi

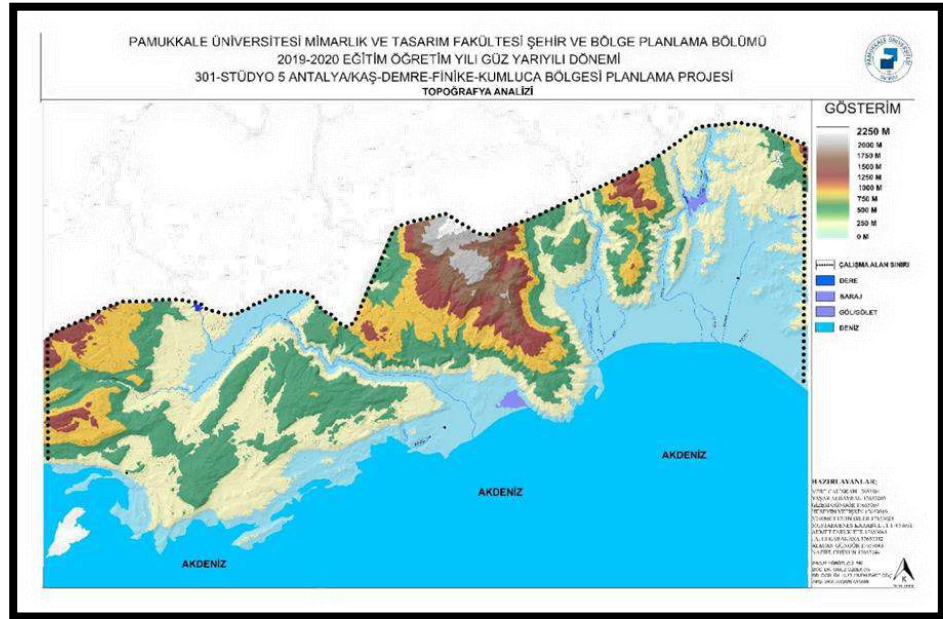
Kaş' da genelde kuzeyden güneye eğimli bir topoğrafya sunmaktadır. Çingene Tepe, Erendağ Tepe ve İndik Tepe bölgedeki en önemli yükseltilerdir. Arazinin en yüksek kotu 627 metre ile Erendağ Tepesidir. İnceleme alanında topoğrafya genelde kuzeyden güneye doğru eğimlidir.[Bkz.Şekil 85][11]

3.1.2 Demre İlçesi

Demre Ovası'nın jeomorfolojik gelişmesinde temel etken olan Demre Çayı, Kıbrıs ve Tokluca çaylarının iki ana kol halinde birleşmesinden oluşmuştur. İki akarsu da kuzeybatıdaki Kasaba Ovası'nı çevreleyen yüksek alanlardan gelen küçük kollarla beslenir. Kıbrıs çayı Kasaba Ovası'nda Felenk Çayı adı ile Demre Çayı'na kavuşur. Yaz aylarında büyük ölçüde akımı azalan bu akarsular yağışlı dönemlerde bol su taşırlar. Felenk Çayı ile Tokluca Çayı kollarının birleştiği noktadan itibaren Demre Çayı dar ve derin bir vadide akmaya başlar. Kanyon tipli bu vadi, yapısını kalkerlerin oluşturduğu yerkabuğu bölümünün yükselerek gerilmesi sonucu oluşan tektonik bir dislokasyon hattına yerleşmiştir. Bu yörede tektonik lineasyonlar (çigisellikler) genellikle kuzeydoğu-güneybatı yönlü olmakla birlikte, yerkabuğu bölümünün Akdeniz' e doğru çökmesine bağlı çarpılması sonucu kuzeybatı-güneydoğu yönlü açılmalara da neden olmuştur. Söz konusu yerkabuğu hareketlerinin yöredeki Burdugaîen (Alt Miosen) yaşlı kayalar da etkilemesi, bu hareketlerin Miosenden itibaren sürdüğünü göstermektedir. Demre' de yerleşim alanlarının büyük kısmı Demre Ovası'nda yer almaktadır. Bu duruma Demre'nin topografik yapısı neden olmaktadır. İlçenin yaklaşık %82'sini engebeli yapıdaki alanlar, %8' ini ova ve düzlükler, %10' unu ise vadi tabanları oluşturmaktadır.[Bkz.Şekil 85][2]

3.1.3. Kumluca İlçesi

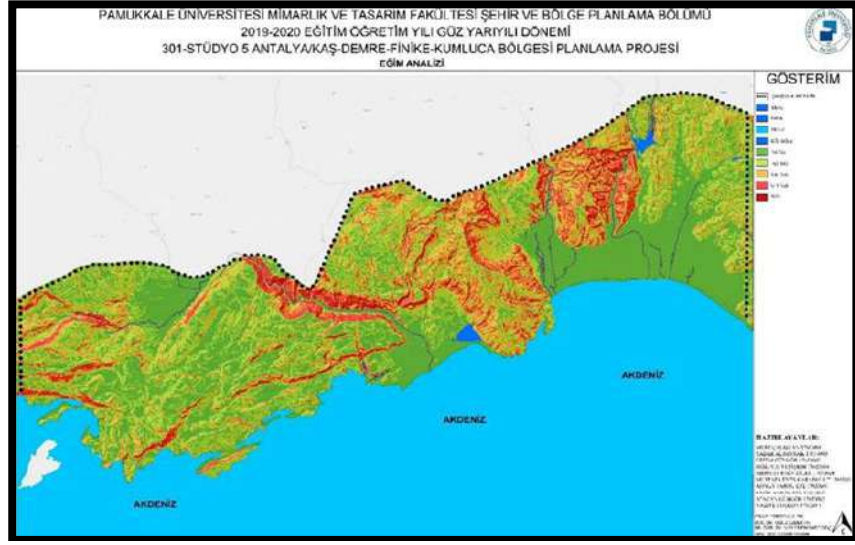
Kumluca ilçesi engebeli, farklı yükseltilere sahip arazilerden oluşmaktadır. İlçe sınırları içerisinde deniz seviyesinde araziler bulunduğu gibi, değişik yükseltilerde dağ ve platolar da bulunmaktadır. İlçe daha çok kuzeye doğru yükselen engebeli sahalardan oluşmaktadır. İlçenin güneyinde rakım çok düşük olsa da kuzeyinde yüksektir. İlçenin yüksek ve engebeli alanlarının geniş yer tutması sonucu, ilçenin ortalama yüksekliğinin 1000 metrenin üzerinde olduğu görülmektedir.[Bkz.Şekil 85] [12]

Şekil 85:Topoğrafya Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

3.2.Eğim

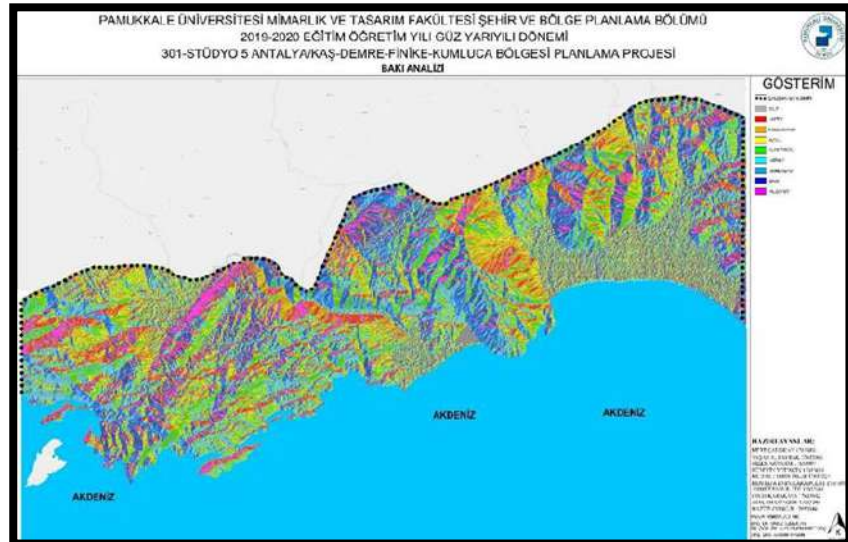
Çalışma alanında eğim genellikle %0-10 arasındadır. Demre çayı yakın çevresi yüksek eğimli vadi niteliğinde olup eğim %15-20 arasındadır Ulaşım sistemleri açısından, kent içi yollar genelde %12 eğimi tolere edebilir hatta buzlanmanın olduğu alanlarda bu oran %8' e düşmektedir. Eğimin yüksek olduğu alanlar toprak verimini sınırlamaktadır. Eğim değerleri yükseldikçe yapılaşmaya uygunluk azalmaktadır. Bu değerler yerleşim lekesinin gelişmesini önleyici doğal eşiklerdir.[Bkz.Şekil 86]

Şekil 86:Eğim Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

3.3.Bakı

Çalışma alanında yerleşimin olduğu bölgelerde doğu bakı yönü belirleyici olmuştur. Topoğrafyaya göre eğimin yüksek olduğu bölgeler bakı açısından doğu ve batı olmak üzere ayrılmakta ve eşik oluşturmaktadır.[Bkz.Şekil 87]

Şekil 87:Bakı Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

3.4.İklim

3.4.1. Antalya Genel İklim Özellikleri

Antalya ili iklimi genel olarak Akdeniz iklimine girmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı olarak ifade edilen iklim tipi diğer bir deyişle mutedil deniz ve sıcak deniz iklim sınıfına girer, daha iç kesimlerde ise soğuk ve yarı-kara iklim tipi görülmektedir. Yazın ortalama sıcaklık 30-34 derece arasındadır. Ocak ayında ise sıcaklık ortalama 9-15 derece arasında değişir. Şehirde kar yağması ve don gibi meteorolojik olaylar hemen hemen hiç olmaz. [URL 62]

İlde yıllık ortalama nispi nem %64 civarındadır. Antalya'nın kıyı bölgesinde yazlar hem uzun hem de sıcaktır. Kışlar bile ılığa yakın serinlikte geçer. Yazın hiç görülmeyen yağmur, Aralık, Ocak ayları ile çok nadir olarak ilk ve sonbahar aylarında sağanak halinde yağar. Yılın ancak 40-50 günü kapalı ve yağışlıdır. Antalya, yılda ortalama 300 güneşli günü, 18,7 derece yıllık sıcaklık ortalaması ile yılın 12 ayı turizm hareketlerine açık, ender bölgelerden birisidir. Yılın en az dokuz ayı denize girilebilir. Bitki örtüsü ise Akdeniz ikliminin getirdiği maki adlı kısa ve her mevsim yeşil ağaçlardan oluşur. [URL 62]

3.4.2. Kaş İlçesi

- **İklim**

Kaş İlçesi, 36.12 N enlemi ile 29.39 E boylamı arasında yer almaktadır. Tekeli Yarımadasının güney ucundaki İlçenin sınırlarını Kuzeybatı – Güneydoğu yönünü kaplayan dağlar, Güneydoğu – Kuzeybatı yönünü kaplayan deniz belirler. İlçede Akdeniz iklimi hakimdir. [URL 62]

- **Sıcaklık**

Kaş Meteoroloji İstasyonunun 27 Yıllık verilerine göre sıcaklığın yıllık ortalama değeri 19.6 C dir. En soğuk aylar Ocak, Şubat ve Mart aylarıdır. En sıcak aylar ise Temmuz ve Ağustos' tur. Ekstrem Maksimum sıcaklık 13 Temmuz

2000 tarihinde 43.0 C, minimum sıcaklık 14 Şubat 2004 tarihinde -1.0 C olarak ölçülmüştür.[Bkz.Tablo 1] [URL 62]

Tablo 1:Kaş İlçesi 1989-2019 Yılları Arası Ortalama Sıcaklık Değeri [13]

Yıl/Ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1989	11.9	12.9	15.3	18.9	20.9	23.4	27.4	27.9	26.0	21.0	17.4	14.2
1990	11.0											
1995	13.8	13.9	13.5	15.4	20.1	25.7	27.8	28.2	25.1	20.4	14.3	13.6
1996	11.2	12.1	12.7	15.1	21.8	25.4	27.5	27.7	23.8	19.5	18.2	14.8
1997	13.5	11.3	12.0	13.7	20.0	24.4	28.0	26.3	24.1	20.0	17.3	13.4
1998	12.1	12.8	11.7	17.2	19.2	25.0	28.7	29.4	25.2	22.1	18.0	13.4
1999	13.2	12.0	13.8	16.3	21.4	25.5	27.7	28.2	25.6	22.8	17.9	14.8
2000	9.8	11.1	12.0	17.0	20.5	26.3	29.0	27.7	25.6	21.5	18.1	14.1
2001	13.1	12.3	16.1	16.9	21.7	24.9	28.1	28.9	26.0	22.4	16.3	12.2
2002	11.1	15.4	15.2	16.3	20.9	26.0	28.6	28.2	24.6	21.7	18.5	12.9
2003	13.9	9.7	12.4	16.2	23.4	26.0	29.1	29.4	25.6	22.2	18.1	13.6
2004	10.3	11.8	14.5	16.3	20.4	24.8	29.1	27.9	25.6	22.8	16.9	13.1
2005	11.9	10.9	14.1	17.3	20.8	24.6	28.4	28.7	26.5	20.6	16.3	14.0
2006	11.4	11.9	13.5	17.9	20.8	25.4	27.7	28.8	26.1	21.3	15.9	13.7
2007	12.8	12.6	14.9	16.7	21.2	25.9	29.4	28.5	26.1	22.6	17.2	14.0
2008	12.1	11.6	16.1	17.3	20.8	26.6	28.7	29.5	25.9	21.6	18.9	14.8
2009	13.5	12.1	13.7	17.6	20.7	26.0	28.7	28.6	25.6	23.4	17.9	15.2
2010	13.7	14.0	16.1	18.1	21.5	24.9	27.5	29.7	27.5	22.1	20.1	15.9
2011	12.9	13.1	13.9	16.8	20.1	25.1	28.6	29.0	27.2	20.6	15.9	13.6
2012	11.0	11.4	13.7	17.4	20.4	26.3	29.9	30.1	26.2	23.1	19.4	13.7
2013	12.5	13.6	15.1	18.4	23.2	25.2	28.1	29.3	26.1	21.1	18.6	13.1
2014	13.9	14.0	14.8	17.4	20.5	25.4	27.6	29.6	26.0	22.0	17.7	16.0
2015	11.8	12.1	14.6	16.2	21.1	23.6	27.9	29.7	26.6	22.9	19.2	14.7
2016	11.8	15.5	15.9	19.4	20.7	26.4	28.8	28.6	26.0	23.1	18.2	11.6
2017	10.6	12.6	15.4	17.1	21.1	25.8	29.6	28.5	26.3	21.8	17.0	14.8
2018	13.1	14.6	16.4	19.5	23.9	25.4	28.8	28.6	27.2	22.8	18.9	13.4
2019	11.0	12.9	14.2	16.1	21.4	25.6	28.2	29.3	26.4			

- **Yağış**

Kaş'ın ortalama yağış miktarı 782.9 mm dir. Bu değer Türkiye ortalamasına göre (Türkiye ortalaması 638.9 mm) yüksek bir değerdir. Aylara göre dağılımında en fazla yağış 181.9 mm ile Aralık ayıdır.[Bkz.Tablo 2]

Tablo 2:Kaş İlçesi 2005-2019 Yılları Arası Ortalama Yağış Değerleri [13]

Yıl/Ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2005	13	16	9	6	1	0	1	0	2	6	6	7
2006	15	13	11	7	1	0	0	0	4	7	6	7
2007	8	12	6	4	4	1	0	0	0	6	9	13
2008	5	2	7	7	2	0	0	0	2	2	10	11
2009	14	21	12	6	5	0	0	0	4	5	6	14
2010	16	18	2	3	2	0	1	0	1	9	2	10
2011	13	11	7	8	4	1	0	2	1	7	4	10
2012	17	13	5	5	7	3	0	0	0	8	5	19
2013	13	14	7	7	2	0	1	0	0	4	7	8
2014	11	8	7	7	7	1	0	0	2	9	6	14
2015	19	13	10	5	3	1	0	0	8	8	4	4
2016	19	7	9	6	6	1	0	3	2	1	4	14
2017	17	8	11	9	4	1	0	0	0	6	8	13
2018	19	17	9	5	5	2	0	1	1	5	8	18
2019	29	17	10	11	1	4	1	1	2			

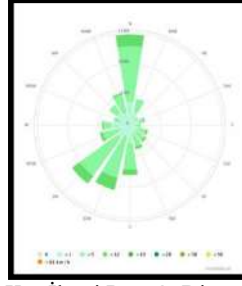
- Rüzgar**

Yıllık ortalamalara bakıldığında en çok esen rüzgarın WSW (Batı Güneybatı), NNE(Kuzey Kuzeydoğu) ve ENE (Doğu Kuzeydoğu) yönlerinden olduğu görülmektedir. Uzun yıllar ortalama rüzgar hızı 2,4 m/sec dir. Kaş İlçesinde ölçülen en kuvvetli rüzgar WSW (Batı Güneybatı) yönünden 29,6 m/sec (106,6 km/saat) olarak kaydedilmiştir.[Bkz.Tablo 3]

Tablo 3:Kaş İlçesi 1997-2019 Yılları Arası Rüzgâr Değerleri [13]

Yıl/Ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1997	NE 24.9	ENE 18.8	SW 24.0	SW 22.0	S 18.2	NE 15.2	ESE 17.9	WS 19.4	WS 13.5	NE 18.8	N 16.8	NNE 21.2
1998	NE 21.5	NN 23.4	NNE 30.3	ENE 28.7	ENE 23.1	ESE 15.8	ESE 15.8	E 18.9	WS 19.7	W 17.4	E 27.7	WSW 23.1
1999	S 23.4	SW 24.4	E 25.1	ENE 19.0	ESE 25.0	WS 18.5	WS 11.1	SSW 13.4	SW 17.2	WS 14.1	WS 21.6	WSW 20.1
2000	SW 21.6	SW 23.6	ENE 23.0	NNE 27.0	NNE 14.6	ENE 15.4	SW 14.2	NE 19.7	ENE 19.0	SSW 24.5	ENE 23.8	NNE 23.0
2001	NE 16.1	NN 22.3	WS 32.2	NE 23.8	NNW 24.9	SW 18.2	WS 15.2	E 29.8	SW 21.0	ENE 17.5	NNE 26.6	NE 23.0
2002	SSW 22.8	SS 23.4	NNE 25.4	NNW 18.3	ENE 16.4	W 22.0	SE 18.8	ESE 21.5	WN 19.6	WS 19.8	NNE 28.1	NE 24.5

2003	ENE 24.1	NN E 24. 4	ENE 24.2	NE 24.4	ENE 21.4	ENE 23.5	NE 13.7	E 17.0	WS W 21.4	SW 19.2	ENE 18.0	W 25.2
2004	NE 23.9	E 26. 0	NE 21.3	W 20.3	WN W 17.2	WN W 12.8	W 15.1	WS W 17.8	ESE 15.0	E 25.8	ESE 25.7	SE 19.5
2005	NE 24.0	ESE 21. 0	W 20.3	ESE 22.2	W 21.0	SW 16.9	WS W 14.3	WS W 15.4	NE 18.0	W 17.0	NE 18.9	SE 20.1
2006	E 18.0	E 19. 0	SW .20.4	SE 22.6	WS W 17.5	ESE 15.8	W 10.0	ESE 15.7	NE 14.2	NE 22.8	WS W 19.0	SE 27.3
2007											WS W 20.6	W 15.0
2008	ESE 19.6	E 17. 7	N 17.9	WS W 20.7	NE 11.5	ESE 12.5	W 9.3	E 11.4	WS W 14.2	ENE 20.5	W 17.7	NE 17.3
2009	NE 21.6	ENE 20. 4	ENE 21.8	W 16.5	NE 15.0	W 12.1	N 19.4	W 9.9	NE 15.4	E 20.9	WS W 18.0	E 22.4
2010	W 18.5	NE 20. 1	ENE 20.3	WN W 16.0	W 15.2	ENE 14.3	E 15.7	ESE 11.1	W 27.4	E 18.8	NNE 17.8	WSW 22.6
2011	NE 19.9	E 19. 3	NE 14.8	NE 16.6	ESE 16.8	WN W 14.8	WS W 10.6	ESE 14.9	E 13.2	WN W 13.3	NE 15.9	ENE 18.4
2012	W 19.2	ENE 27. 5	ENE 21.7	NE 20.9	W 13.8	E 13.6	ENE 11.3	SE 13.2	W 12.3	NE 15.8	ENE 14.4	WSW 20.1
2013	WS W 17.1	NN E 19. 3	NE 21.8	ENE 17.5	ESE 18.8	ESE 13.1	NE 13.3	ESE 11.7	W 13.7	ESE 15.9	ENE 17.4	E 23.0
2014	WS W 15.9	E 15. 8	ENE 18.7	NE 15.1	NE 18.9	W 17.1	W 11.0	E 12.1	WS W 14.3	E 15.5	E 17.6	NNE 18.0
2015	E 18.8	E 17. 2	ENE 24.7	ESE 17.7	NE 16.8	WS W 13.0	NE 7.5	W 11.2	ENE 18.6	ESE 11.0	SW 12.4	E 15.5
2016	NE 16.5	NE 21. 6	WS W 21.1	NNE 15.9	ENE 14.9	NE 18.0	E 12.3	N 8.2	WS W 14.9	WN W 12.9	SW 13.9	NE 22.6
2017	SSW 21.1	ESE 15. 4	NE 15.9	SW 17.0	ENE 12.3	WS W 12.9	WS W 13.4	W 9.8	WS W 14.9	E 13.4	ESE 14.4	E 17.0
2018	WN W 24.0	ENE 18. 0	ENE 17.4	E 14.5	ESE 12.2	NNE 12.5	N 12.1	NNE 9.1	NNE 11.3	WS W 19.8	SSW 14.4	SSE18. 3
2019	N 16.6	SS W 20. 0	SW 17.1	SSW 15.8	SSW 13.9	S 13.2	SSE 14.4	NNE 8.2	SW 10.3			

Şekil 88: Kaş İlçesi Rüzgâr Diyagramı
[78]

- **Basınç- Nem**

Kaş' ın Uzun yıllar ortalama basıncı 994.9 mb' dır. Yüksek değerlere ait bilgiler incelendiğinde en yüksek basınç 1010.1 mb, en düşük basınç 969.9 mb olarak kaydedilmiştir. Yıllık verilere göre, Kaş' da ortalama nispi nem %54 dür. Ekstrem olarak en düşük %2 olarak Aralık ayında kayıtlara geçirilmiştir. [URL 62]

- **Sayılı Günler**

Kaş ilçesinde donlu gün yaşanmamaktadır. Sadece 1997 ve 2001 yıllarında şubat ayında yaşanan donlu günler yaşanmıştır. Bunun dışında 1997-2019 yılları arasında en fazla fırtınalı günlerin yaşandığı yıl 44 gün ile 2001 yılıdır.[Bkz.Tablo 4-5]

Tablo 4:Kaş İlçesi Donlu Gün Değerleri [13]

Yıl/A	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1997		1										
2004		1										

Tablo 5:Kaş İlçesi Fırtınalı Günler [13]

Yıl/Ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1997	4	2	8	10	2		1	1		1		3
1998	4	4	8	5	4			1	2	1	1	2
1999	4	6	7	2		1			1		1	2
2000	8	5	5	7				1	4	1	2	4
2001		4	4	8	6	1		1	2	1	7	10
2002	4	4	5	1		2	1	3	2	4	4	11
2003	9	11	7	5	1	3			4	5	1	6
2004	7	7	3	3	1			1		1	5	2
2005	11	7	3	2	1				1		4	1
2006	3	4	3	4	1					4	1	2
2007											1	
2008	2	1	1	5						1	2	
2009	4	2	4				1			1	2	1
2010	3	2	2							1	1	2
2011	2	3										4
2012	1	2	1	1								1
2013	1	3	5	1	1							1
2014			1		2						1	3
2015	2	1	2	1					1			1
2016		1	1			1						
2017	3											1
2018	1	2	1							1		
2019		2										1

Tablo 6: Kaş İlçesi Açık Gün Sayısı [13]

Yıl/A y	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1989	1	1			1						2	
1995		4	3	7	9	4	8	4	5	6	8	
1996	2	4	5	5	11	9	8	14	11	11	5	3
1997	14	13	10	8	25	24	29	29	25	13	10	3
1998	12	10	13	19	11	25	29	31	25	22	7	6
1999	9	13	18	16	23	28	30	26	26	25	12	11
2000	12	12	13	7	18	29	30	31	24	7	5	4
2001	2	8	17	7	17	30	31	30	28	21	5	3
2002	11	16	10	14	24	29	26	31	25	16	16	4
2003	4	4	7	8	23	26	31	27	25	15	11	6
2004	3	7	17	10	17	22	30	28	24	23	10	4
2005	10	5	14	12	24	29	28	29	28	24	11	3
2006	4	4	7	9	23	27	31	28	22	12	13	16
2007	1											
2008												12
2009	4	2	12	15	20	28	31	29	20	12	15	4
2010	3	5	13	19	18	21	29	27	20	12	15	3
2011	12	8	9	9	14	27	31	29	25	19	14	10
2012	11	8	16	17	14	28	29	27	28	13	10	2
2013	7	7	8	12	15	26	30	30	27	26	17	9
2014	5	6	13	11	18	22	31	28	26	16	11	9
2015	8	5	11	18	14	21	27	29	21	16	24	17
2016	13	14	16	23	16	26	29	30	25	27	10	11
2017	11	8	15	15	17	27	30	21	26	22	18	10
2018	15	8	9	23	15	22	31	28	26	25	17	8
2019	3	11	17	14	20	22	30	29	26			

3.4.3. Demre İlçesi

- **İklim**

Antalya ili iklimi genel olarak Akdeniz iklimine girmektedir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı olarak ifade edilen iklim tipi diğer bir deyişle mutedil deniz ve sıcak deniz iklim sınıfına girer, daha iç kesimlerde ise soğuk ve yarı-kara iklim tipi görülmektedir. Yazın ortalama sıcaklık 30-34 derece arasındadır. Ocak ayında ise sıcaklık ortalama 9-15 derece arasında değişir. Şehirde kar yağması ve don gibi meteorolojik olaylar hemen hemen hiç olmaz.

İlde yıllık ortalama nispi nem %64 civarındadır. Antalya'nın kıyı bölgesinde yazlar hem uzun hem de sıcaktır. Kışlar bile ılığa yakın serinlikte geçer. Yazın hiç görülmeyen yağmur, Aralık, Ocak ayları ile çok nadir olarak ilk ve sonbahar aylarında sağanak halinde yağar. Yılın ancak 40-50 günü kapalı ve yağışlıdır. Antalya, yılda ortalama 300 güneşli günü, 18,7 derece yıllık sıcaklık ortalaması ile yılın 12 ayı turizm hareketlerine açık, ender bölgelerden birisidir. Yılın en az dokuz ayı denize girilebilir. Bitki örtüsü ise Akdeniz ikliminin getirdiği maki adlı kısa ve her mevsim yeşil ağaçlardan oluşur. [2]

- **Sıcaklık**

Demre meteoroloji istasyonu sıcaklık verilerine göre; en yüksek sıcaklığın görüldüğü gün sayısı 6 ve en düşük sıcaklığın görüldüğü gün sayısı 21'dir. En yüksek sıcaklık 2000 yılında ve en düşük sıcaklık 1993 yılında tespit edilmiştir. En sıcak ay Temmuz ayı, en soğuk ay ise Şubat ayıdır. [Bkz.Tablo 7] [2]

Tablo 7:Demre İlçesi 1992-2019 Yılları Ortalama Sıcaklık Değerleri [14]

Yıl/Ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1992	5.1											
1993	8.4	8.5	10.8	15.3	18.8	24.2	27.1	28.0	24.4	21.3	14.9	12.0
1994	11.8	10.5	12.5	17.0	20.8	24.1	27.7	28.2	26.1	21.9	14.6	10.5
1995	11.6	11.3	12.3	14.2	19.4	25.4	27.6	28.1	24.9	19.0	13.0	11.5
1996	10.0	11.7	12.3	14.6	21.2	25.2	27.9	28.5	23.7	18.3	15.3	13.2
1997	11.0	10.1	11.4	13.7	20.5	24.5	28.0	26.8	23.3	18.8	15.6	12.5
1998	10.6	11.4	11.5	16.8	20.2	25.5	29.2	29.9	24.9	20.6	16.6	12.0
1999	11.7	11.6	13.0	16.1	21.5	25.4	29.1	28.9	25.6	21.5	15.9	12.6
2000	8.7	10.0	11.3	16.4	20.4	25.7	29.4	28.2	25.5	19.4	15.4	11.5
2001	11.4	10.9	15.5	16.5	21.1	24.9	28.3	29.0	25.1	20.5	14.8	11.4
2002	9.3	12.5	14.1	16.1	20.4	25.2	28.3	27.4	24.8	20.2	15.6	12.0
2003	12.6	9.8	11.4	15.8	22.3	25.5	27.9	27.9	24.3	21.2	15.4	12.2
2004	10.0	10.7	13.3	16.1	19.9	24.9	28.2	28.4	25.5	21.3	15.3	11.3
2005	10.4	10.1	12.8	16.1	19.9	24.3	28.3	28.6	24.6	18.7	13.4	11.4
2006	9.9	10.9	12.9	16.7	20.5	25.4	28.5	29.2	25.7	20.4	13.9	10.7
2007	10.3	11.3	13.5	15.6	21.5	27.9	29.6	29.6	26.2	21.5	15.4	12.0
2008	9.9	10.1	15.0	16.9	20.7	26.6	29.5	30.4	26.3	20.3	16.8	12.5
2009	12.1	11.6	13.4	17.5	20.9	26.4	29.4	29.3	25.3	22.1	15.7	13.5
2010	12.3	13.2	15.3	17.7	21.6	25.6	29.2	31.0	26.7	21.4	18.0	14.0
2011	11.6	12.2	13.4	17.0	20.5	25.9	29.6	30.0	26.7	19.7	13.7	11.7
2012	10.2	10.7	12.7	17.1	20.9	26.7	30.5	30.3	26.2	21.6	17.4	12.3
2013	11.2	12.8	14.1	17.6	22.5	25.4	28.4	29.6	25.5	18.6	15.9	11.3
2014	11.9	12.0	13.7	16.7	20.3	25.1	28.7	29.8	26.1	20.5	15.9	13.9
2015	10.7	11.2	14.0	15.8	21.2	24.4	28.7	30.1	26.9	21.9	16.2	11.4
2016	10.2	13.9	14.8	18.5	20.8	26.4	29.7	29.8	25.9	21.7	16.0	9.8
2017	9.5	11.3	13.6	16.9	20.7	25.6	30.1	29.3	26.2	20.1	14.5	12.8
2018	11.1	13.1	15.0	18.2	22.9	25.6	29.0	29.3	26.4	20.8	16.0	12.1
2019	10.7	12.0	13.2	15.6	21.1							

- **Yağış**

Yağış Miktarları Türkiye'de, Doğu Karadeniz Bölümü'nden sonra en fazla yağışı Batı Toroslar' ın denize dönük yamaçları ile bu dağlarla kıyı arasında bulunan geniş veya dar kıyı ovaları alır. Kış aylarındaki bol yağışlı dönemin etkisi mart ve mayıs ayları arasında giderek azalır. Azor antisiklonunun yer değiştirmesine bağlı olarak meydana gelen depresyonların oluşturduğu yağışlar kış mevsimindeki kadar fazla olmaz. Bu aylarda deniz yüzeyi karalara göre daha serindir ve gelen hava kütleleri geçtikleri kara yüzeyi üstünde ısındıkları için yağış miktarı ve bulutluluk oranı azalır. Yaz mevsimi yağışların en az olduğu mevsimdir. [Bkz.Tablo 8][2]

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

Tablo 8: Demre İlçesi 2005-2019 Yılları Yağış Değerleri [14]

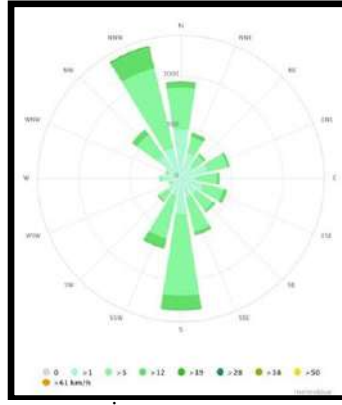
Yıl/Ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2005	97.0	108.2	42.2	9.6	1.4	28.4	1.0	0.8	17.2	31.6	77.2	52.4
2006	120.4	84.8	96.8	8.6	4.6	0.0	1.0	0.0	7.4	90.6	5.6	27.8
2007	77.8	90.6	34.0	44.0	10.8	0.0	0.0	0.0	0.0	43.0	186.0	177.4
2008	48.2	208.0	40.0	22.4	9.8	0.0	0.0	0.0	50.0	30.8	133.0	72.6
2009	155.8	190.0	84.4	29.2	31.6	0.0	3.6	0.0	87.4	64.0	110.0	324.8
2010	232.2	321.4	0.8	3.8	3.6	0.6	0.8	0.0	0.0	49.0	60.0	130.8
2011	140.0	111.0	21.2	48.2	26.4	0.8	0.0	0.2	23.2	125.8	3.0	78.6
2012	223.0	179.0	52.4	36.0	22.0	7.4	0.0	0.2	0.0	75.4	106.4	299.8
2013	202.6	107.8	42.6	26.2	49.2	2.0	17.4	0.0	0.0	43.2	70.6	107.4
2014	123.4	36.8	166.8	56.8	14.4	19.8	0.4	0.2	14.8	55.0	104.0	147.2
2015	306.2	156.2	103.4	18.6	3.8	1.6	0.8	0.6	46.2	50.1	43.9	49.8
2016	174.9	30.0	77.6	21.9	6.6	2.0	0.8	8.8	1.2	0.4	69.0	105.6
2017	114.0	49.0	75.8	42.2	3.2	0.0	0.0	0.2	0.0	91.6	60.2	90.8
2018	160.6	108.0	66.6	4.4	8.2	4.0	2.8	0.0	1.4	14.2	47.4	231.8
2019	318.4	118.8	68.4	32.2	0.2							

- Rüzgar**

Demre meteoroloji istasyonunun verileriyle hazırlanan rüzgar analizlerine göre hakim rüzgar yönü kuzey-kuzeybatı' dır. İkinci hakim rüzgar yönü güney yönüdür. Demre'de etkin rüzgâr yönü üzerinde topografik durum ile kara-deniz ilişkisinin büyük bir etkisi vardır. Yıl boyunca NNW yönlü rüzgâr diğer yönlere göre çok daha fazla esmektedir. Bu durumu, özellikle kış aylarında, İç Anadolu üzerinde etkili olan Sibiryâ alçak basınç alanından çevreye yayılan hava akımları yaratmaktadır. Dağlık alandan kıyıya doğru uzanan vadilerde kanalize olan hava akımları etkin rüzgâr yönünü oluşturmaktadır.[Bkz.Tablo 9][2]

Tablo 9: Demre İlçesi 1992-2019 Yılları Rüzgâr Hızı Değerleri [14]

Yıl/Ay	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1992	4.4											
1993	2.1	2.9	2.0	1.8	1.5	1.5	1.5	1.5	1.4	1.1	1.1	0.7
1994	0.9	1.1	1.1	1.6	1.2	1.5	1.6	1.9	1.5	1.1	1.4	1.2
1995	1.4	1.1	1.7	1.7	1.6	1.7	1.8	1.8	1.6	1.5	1.5	0.9
1996	1.2	1.7	1.6	1.9	1.8	1.8	1.7	1.7	1.9	1.2	1.0	1.0
1997	1.1	1.5	1.9	2.4	1.5	1.6	1.8	2.0	1.5	1.1	1.0	1.2
1998	1.2	1.3	2.0	1.6	1.7	1.8	1.8	1.6	1.8	1.5	1.3	1.1
1999	1.2	2.1	1.8	1.6	1.7	1.7	1.8	1.7	1.6	1.2	1.3	1.1
2000	1.5	1.5	1.9	1.8	1.7	1.8	1.8	1.8	1.6	1.4	1.1	1.1
2001	1.1	1.6	1.7	2.3	2.1	1.8	1.7	1.7	1.6	1.2	1.4	1.7
2002	1.2	1.5	1.6	1.8	1.7	1.8	1.7	1.8	1.8	1.4	1.1	1.4
2003	1.4	2.3	1.6	2.0	1.7	1.6	1.7	1.7	1.6	1.1	1.6	
2004	1.8	1.5	1.7	1.9	1.7	1.8	1.8	1.8	1.6	1.3	1.6	1.2
2005	1.6	1.7	1.4	0.5	0.2	0.1	1.1	1.6	1.5	1.3	1.3	1.2
2006	1.4	1.6	1.6	1.6	1.6	1.7	1.6	1.6	1.6	1.4	1.3	1.1
2007	1.3	1.4	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7	1.6	1.4	1.4	1.2	1.1
2008	1.4	1.3	1.8	1.7	1.6	1.6	1.7	1.6	1.6	1.3	1.2	1.2
2009	1.5	1.6	1.9	1.7	1.7	2.0	2.0	2.0	1.6	1.3	1.2	1.4
2010	1.4	1.7	1.6	1.6	1.8	2.1	1.6	1.5	2.5	1.7	1.0	1.2
2011	1.2	1.5	1.3	1.7	1.6	1.6	1.5	1.6	1.4	1.3	1.1	1.2
2012	1.5	1.8	1.7	1.7	1.7	1.6	1.7	1.7	1.5	1.3	1.1	1.2
2013	1.7	1.8	1.0	1.5	1.6	1.8	1.7	1.7	1.6	1.4	1.0	1.6
2014	1.2	1.2	1.6	1.7	1.6	1.7	1.6	1.6	1.7	1.3	1.2	1.2
2015	1.8	1.8	1.6	1.6	1.6	1.7	2.2	1.8	1.8	1.1	1.0	0.9
2016	0.9	1.1	1.8	1.3	1.4	1.4	1.5	1.5	1.1	0.1	1.0	1.2
2017	1.4	1.3	1.4	1.6	1.5	1.6	1.9	1.7	1.6	1.5	1.3	1.2
2018	1.3	1.4	1.7	1.4	1.6	1.8	1.7	1.6	1.5	1.4	1.1	1.2
2019	1.5	1.6	1.4	1.5	1.6							

Şekil 89: Demre İlçesi Rüzgâr Diyagramı

- **Basınç-Nem**

Atmosfer basıncı, yıl içerisinde ilçe iklimine bağlı olarak değişim göstermektedir. Demre'nin yıllık ortalama basıncı 1011,83 hPa' dır.

- **Sayılı Günler**

Genel olarak, bir yerdeki bulutluluk ve güneşlilik durumunu hava kütleleri ile coğrafi faktörler belirlemektedir. Bu konuda basınç, nem, sıcaklık, güneşlenme süresi gibi iklim elemanları da etkili olmaktadır. Batı Toroslar' ın yer aldığı bu yörede, yükseltinin kıyıdağdan itibaren hızlı artışı bulutluluk ve güneşlilik üzerinde çok etkili olmaktadır. Kış mevsiminde Akdeniz' den gelen hava kütleleri Toroslara ulaştıklarında yükselerek yağışlarını kıyı kesimine bırakırlar. Böylece, Demre'nin çevresindeki dağlık alanda sürekli bir bulutluluğa neden olmaktadır. [2]

3.4.4. Kumluca İlçesi

- **İklim**

Kumluca' da yazları kurak ve sıcak, kışları ılık ve yağışlı geçen tipik bir Akdeniz İklimi hüküm sürer. İlçe merkezine hemen hemen hiç kar yağmaz. Fakat Altinyaka, Gölcük, Kuzca, Büyükalın ve Dereköy gibi yüksek yerlere kış aylarında kar yağar. [15]

- **Sıcaklık**

İlçede Ocak ayı sıcaklık ortalaması 10 derecenin üstündedir. Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü Kumluca’da kışlar ılık ve serin, yazlar ise sıcak ve kurak olmaktadır. Aralık (12,3°C), Ocak (10,9°C) ve Şubat (11,2°C) aylarını kapsayan kış mevsiminde sıcaklık ortalaması 11,4 derecedir. Şubat ortalarında sıcaklık değerinin belirgin bir şekilde artması ile artık bu mevsim sona erer. Mart’tan (13,0°C) itibaren sıcaklık değerleri biraz daha artarak Nisan’da sıcaklık 16,3 dereceye çıkar. Mayıs (20,3°C) ayı ise yazın habercisidir. Haziran (24,6°C), Temmuz (27,4°C) ve Ağustos (26,9 °C) yazın en sıcak aylarıdır. Bu sıcaklık Eylül (23,8°C) ve Ekim (19,4°C) aylarında da devam eder. Böylelikle yazın yüksek sıcaklığı, sonbaharın ilk iki ayını da kapsar. Ekim ayı sonlarında ilçeye düşen ilk yağışlarla birlikte sıcaklıklar düşmeye başlar.[Bkz.Tablo 10] [15]

- **Yağış**

Akdeniz Bölgesi yağışlarına iki önemli faktör sebep olur: Kuzeyde, kışın soğuk ve yüksek basınç merkezleri oluşturan karalarla, güneyde devamlı olarak alçak basınç merkezi oluşturan ılık, dolayısıyla devamlı su baharı kaynağı oluşturan geniş bir denizin yan yana bulunmasıdır. Diğer faktörler bundan türemedir.[Bkz.Tablo 10] [15]

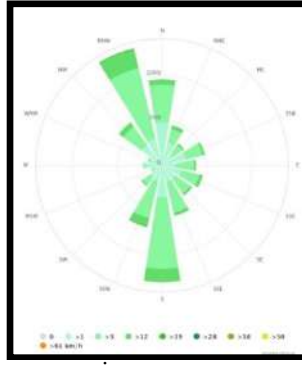
- Rüzgar

Genellikle rüzgar yönü güney yönünden esmektedir. Kuzey batı yönünden de rüzgarların estiği görülmektedir.[Bkz.Tablo 10]

Tablo 10: Kumluca İlçesi Aylık İklim Değerleri [16]

[illegible]

Günlük Ortalama Sıcaklığın 10 °C ve Üzerinde Olduğu Gün Sayısı Ortalaması	12	17.58	19.75	29.08	29.83	30.58	29.75	30.33	30.58	29.25	30.58	28.58	23.00	328.89
Günlük Maksimum Sıcaklıkların Aylık Ortalaması (°C)	12	16.3	17.1	19.4	22.6	25.9	30.4	33.7	34.0	30.7	26.6	22.3	18.0	24.8
Günlük Minimum Sıcaklıkların Aylık Ortalaması (°C)	12	5.5	6.1	7.5	10.1	14.4	18.2	21.1	22.0	18.4	14.2	10.3	7.0	12.9
Aylık Maksimum Sıcaklık (°C)	12	23.4	25.9	28.1	35.2	35.5	42.0	44.3	41.6	38.7	35.8	32.2	27.2	44.3
Aylık Maksimum Sıcaklığın Kayıt Edildiği Tarih (Gün-Ay-Yıl)	12	09/01/2010	17/02/2016	01/03/2016	30/04/2013	01/05/2013	16/06/2012	01/07/2017	13/08/2014	01/09/2007	02/10/2007	01/11/2012	04/12/2010	01/07/2017
Maksimum Sıcaklığın 30 °C ve Üzerinde Olduğu Gün Sayısı Ortalaması	12				0.58	3.33	13.58	29.41	30.75	18.91	2.41	0.16		99.13
Maksimum Sıcaklığın 25 °C ve Üzerinde Olduğu Gün Sayısı Ortalaması	12		0.16	1.33	5.75	17.50	28.33	30.91	30.75	29.00	23.58	3.75	0.25	171.31

Grafik 4: Kumluca İlçesi Rüzgâr Diyagramı

- **Basınç –Nem**

İlçede yaz aylarının kararlı havası Eylül’ den itibaren bozulmaya başlar. Güneşin yavaş yavaş Güney Yarıküre’ ye kaymasıyla birlikte, karalar soğumaya başlar, basınç dengesi bozulur, tersine döner; karadan denize doğru ve Ekim’den sonra artık sürekli bir yüksek basınç, kıyı bölgesini tehdidi altında bulundurur. Diğer taraftan, Akdeniz’ in yüzey suları, en soğuk ayda bile 15,5 derecedir. Bunun sonucunda da kara ile ılık deniz arasında büyük sıcaklık farkları meydana gelir.

Kumluca ilçesi’ nin Akdeniz’ e kıyısı olmasından dolayı, ilçe merkezinde nem miktarı oldukça yüksektir. Nemin etkisi sonucu, ilçe merkezinde yıllık ve günlük sıcaklık farkları arasında çok fazla fark yoktur. Ancak ilçenin kuzeyi daha yüksek olduğu için, yıllık ve günlük sıcaklık farkları bu kesimlerde daha fazla hissedilmektedir. [15]

- **Sayılı Günler**

Kumluca ilçesinde güneşlenme gün süresi yaz aylarında çok fazla (12 gün) iken, kış aylarında (4 gün) azalmaktadır. Ülkenin en güneyinde bulunduğu için Güneş ışınları en fazla açı (77 derece) ile gelmektedir. Güneş ışınlarının gelme açısının yanında, güneşli gün sayısının da fazla olması güneş enerjisine dikkati çekmektedir.[Bkz.Tablo 11]

Tablo 11:Kumluca İlçesi Güneşli Gün Sayısı [16]

	OCAK	ŞUB.	MART	NİS.	MAYIS	HAZ.	TEM.	AĞU.	EYL.	EKİM	KAS	ARA	YIL O
OR.GÜN. SÜRE	4,4	4,7	6,5	7,7	10,5	11,6	11,6	10,7	9,1	6,9	6,5	5,1	7,9
OR.GÜN SİD	184,29	236,96	326,60	403,28	505,72	523,48	491,68	457,32	379,76				389,90

3.5.Toprak Yapısı

3.5.1. Toprak Grupları

- Ofiyolitli Melanj: Başlıca radyolarit, pelajik ve neritik kireçtaşı, spilitik bazalt, serpantinit, kumtaşı, şeyl ve silttaşı bloklarından oluşur. Melanj bindirme fayı ile Hozbirikyayla kireçtaşı üzerinde yer alır; bir yırtılma fayı bindirmeyi iki kesime ayırır. Yırtılma fayının doğusunda kalan kesimde ofiyolitli melanj kayaları düşük açılarla Hozbirikyayla kireçtaşı üzerinde yer alır; bu bölgede ofiyolitli melanjdan oluşmuş ince uzun bir klip de bu kireçtaşı üzerinde durmaktadır. Yırtılma fayının batısında ise, muhtemelen daha sonraki güneye doğru devrilmelerle, bindirme fayı kuzeye doğru bir eğim kazanmış olup, Hozbirikyayla kireçtaşı orta derecede eğimli bir bindirmeyle ofiyolitli melanjın üzerinde yer almaktadır. [URL 63]
- Konglomera: Kum ve çakılların basınçla birleşmesi ve zamanla sertleşmesi sonucu oluşan kütlelerdir. Antik Çağ'da özellikle sağlam olması istenen sütun gibi yapılarda kullanılmıştır. [URL64]
- Alüvyon: Akarsular tarafından taşınan kil, kum, çakıl taşı gibi kütle parçalarının, suyun akış hızının azalması sonucu elverişli yerlere birikmesiyle meydana gelen tortulardır. Alüvyonlar, geniş vadilerin birçoğunda tabanda geniş yer kaplar veya daha geniş yerlere yayılarak, alüvyon ovalarını teşkil etmektedirler. [URL 65]
- Killi Kireçtaşı: Kil terimi; kayaç olarak doğal, topraklı, ince taneli ve su ile karışıtklarında plastik özellikleri gelişen materyalleri içine almaktadır. Kayaç oluşturan kil mineralleri değişik oranlarda bir kayaç içerisinde bulunabilmektedirler. Bunlar killi kayaçların temel bileşenleridirler. Genellikle kristalin formda ve küçük partiküller halinde oluşmaktadırlar. [URL 66]
- Kıltaşı: Çapı 2 mikrondan daha küçük olan ve kil adı verilen tanelerin yapışması sonucu oluşan fiziksel tortul bir taştır. [URL 66]
- Niretik Kireçtaşı: Orta-geç Senomaniyen yaşlı neritik kireçtaşlarının 5 farklı düzeyinde çoğunlukla planktonik foraminifer ve kalsisifer içeren pelajik dolgular gözlenmiştir. Dolgular daha çok, ayrışma yüzey rengi açık gri, taze

yüzey rengi kreme yakın olan gri renkli mikritik kireçtaşlarından yapıldır. [URL 66]

Bu analizde çalışma alanı sınırları içerisinde bulunan Kaş, Demre, Kumluca bölgelerinde bulunan toprak grupları incelenmiştir. Bu kapsamda alandaki toprak grupları Neritik Beydağ Kireçtaşı, Alüvyon Toprak, Ofiyolitli Melanj, Algli Kireç Taşı, Kil Taşı, Killi Kireç Taşı ve Neritik Kireç Taşından oluşmaktadır. Çalışma alanı sınırları içerisinde 41 % ' ini Neritik Beydağ Kireç Taşı, %24'ünü Alüvyon Toprak %19 'unu Ofiyalitli Melanj, 9% ' unu Algli Kireç Taşı, 4%'ünü Kil Taşı, 2%'sini Killi Kireç Taşı, %1' ini Killi Kireç Taşı ve %1' den daha az bir kısmında Neritik Kireç Taşı bulunmaktadır.[Bkz.Şekil 90]

Şekil 90:Toprak Grupları Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

3.6.Toprak Sınıfları

Sınıf I: Bu sınıf tarım arazilerindeki toprakların kullanılmalarını kısıtlayan, hafif derecede bir veya iki sınırlama olabilir. Topografyaları hemen hemen düzdür. Su ve rüzgar erozyonu zararı yok veya çok azdır. Toprak derinliği fazla, drenajları iyidir. Tuzluluk, sodiklik (alkalilik) ve taşlılık gibi sorunları yoktur. Su tutma kapasiteleri yüksek ve verimlilikleri iyidir veya gübrelemeye iyi cevap verirler. Çok üretken olup, geniş bir bitki seçme aralığına sahiptirler. Kültür bitkilerinin yetiştirilmesinde olduğu kadar, çayır-mera ve orman içinde güvenli olarak kullanılabilirler. Toprakları kolay işlemekte olup, gübreleme, kireçleme, örtü ve yeşil gübre bitkileri yetiştirilmesi, bitki artıkları ve hayvansal gübrelerin korunması, adapte olmuş bitkilerin münavebeye alınması gibi olağan amenajman işlemlerinden bir veya birkaçının uygulanmasına ihtiyaç gösterirler.

Sınıf II: Bu sınıftakiler kötüleşmeyi önlemek veya işleme sırasında hava ve su ilişkilerini iyileştirmek için yapılan koruma uygulamalarını içeren dikkatli bir toprak idaresini gerektirir. Bu alanlar kültür bitkileri, çayır-mera ve orman için kullanılabilir. Bu tür alanlarda ki topraklar hafif bir eğime, orta derecede su ve rüzgar erozyonuna, geçmişte ki erozyonun orta derecede olumsuz etkilerine, idealden daha az toprak derinliğine, elverişsiz toprak yapısı ve işlenebilirliğine, hafiften ortaya kadar değişenen, kolayca düzeltilebilen, fakat yinede görülebilir tuzluluk ve sodikliğe maruz kalabilmektedir. Bu sınıftaki topraklar, bitki seçimi ve amenajman uygulamaları bakımından Sınıf I' dekinden daha az serbestlik sağlarlar. Bunlar aynı zamanda özel toprak koruyucu bitki yetiştirme sistemleri, toprak koruma uygulamaları, su kontrolü yapılar veya kültür bitkileri için kullanıldıklarında uygun işleme yöntemleri gerektirirler.

Sınıf III: Bu sınıftaki tarım alanları, II. Sınıftakilerden daha fazla sınıflandırmalara sahiptir. Kültür bitkileri için kullanılmaları gerektiğinde, koruma önlemleri almak ve alınan önlemlerin sürekliliğini sağlamak oldukça zordur. Kültür bitkileri tarıma alınabilecekleri gibi çayır-mera ve orman arazisi olarak da kullanılabilirler. Fakat sınırlandırmalar bitki seçimini, ekim, dikim, hasat zamanı ve ürün miktarını olumsuz yönde etkiler. III. Sınıf arazilerde; orta derecede

eğime, şiddetli su veya rüzgar erozyonuna, geçmişteki erozyonun şiddetli olumsuz etkilerine, ürüne zarar veren sık taşkınlara, alt toprakta çok yavaş geçirgenliği, drenajdan sonraki yaşlılık veya bir süre devam edecek olan göllenmeye, sık kök bölgesine, düşük rutubet tutma kapasitesine, kolayca düzeltilemeyen düşük verimliliğe ve orta derecede tuzluluk veya sodikliğe rastlanabilir.

Sınıf IV: Bu sınıfta, toprakların kullanılmasındaki sınırlandırmalar III. Sınıftakinden daha fazla ve bitki seçimi daha sınırlıdır. İşlendiklerinde daha dikkatli bir idare gerektirirler. Koruma önlemlerinin alınması ve muhafazası daha da zordur. Çayır-mera ve orman için kullanılabilecekleri gibi, gerekli önlemlerin alınması halinde iklime adapte olmuş tarla ve bahçe bitkilerinden bazıları için kullanılabilirler. Bu sınıf araziler, dik eğim, şiddetli tuzluluk ve sodiklik, şiddetli su ve rüzgar erozyonu, geçmişteki erozyonun şiddetli olumsuz etkileri, sık toprak, düşük rutubet tutma kapasitesi, ürüne zarar veren sık taşkınlar, uzun süren göllenme veya yaşlık gibi olumsuz şartların etkisi altındadır.

Sınıf V: V. Sınıf tarım arazileri yetişecek bitkiyi kısıtlayan ve kültür bitkilerinin normal gelişmelerini önleyen sınıflandırmalara sahiptir. Bunlarda topoğrafya hemen hemen düzdür. Toprakları ya sık sık sel basması nedeni ile sürekli olarak yaş ya da çok taşlı ve kayalıdır.

Sınıf VI: Bu sınıfa giren toprakların fiziksel koşulları, gerektiğinde tohumlama, kireçleme, gübreleme ve kontur karıkları, drenaj hendekleri, saptırma yapıları ve su dağıtıcıları ile su kontrolü gibi çayır ve mera iyileştirmelerinin uygulanmasını pratik kılar. Bu sınıftaki toprakların dik eğim, ciddi erozyon zararı, geçmişteki erozyonun olumsuz etkileri, taşlık, sık kök bölgesi, aşırı yaşlılık ve taşkın, düşük rutubet kapasitesi, tuzluluk veya sodiklik gibi düzeltilemeyecek sürekli sınırlandırmaları vardır. Bu sınırlandırmaların biri veya daha fazlası dolayısıyla bu topraklar genellikle kültür bitkilerine uygun değildir. Fakat çayır - mera veya orman için kullanılabilirler.

Sınıf VII: Bu sınıfa giren topraklar çok dik eğim, erozyon, toprak sığılığı, yaşlılık, tuzluluk veya sodiklik gibi, kültür bitkilerinin yetiştirilmesini engelleyen çok şiddetli sınırlandırmalara sahiptir. Çayır ve mera ıslahı için kullanılma olanakları da çok kısıtlıdır. Bazı yerlerde toprak muhafaza önlemleri almak veya alttaki

Sınıf VIII: Bu sınıf araziler, erozyon, yaşlılık, taşlılık, kayalık, düşük rutubet kapasitesi, tuzluluk ve sodiklik gibi kısıtlayıcılardan bir veya birkaçının, önlenemeyecek derecedeki şiddetli sınıflandırmaları nedeni ile ot, ağaç ve kültür bitkilerinin yetiştirilmesine elverişli değildir. Çok aşınmış araziler, kumsallar, kayalar, ırmak yatakları, maden işletmesi yapılan eski ocak ve artık alanları bu sınıfa girerler. Bitki yetiştirilmesine uygun olmasalar da yaban hayatı için ve dinlenme yeri olarak kullanılabilirler. [17]

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

3.7.Hidrolojik Ve Hidrojeolojik Durum

3.7.1. Kaş İlçesi

Çevre Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü D.S.İ. 13. Bölge Müdürlüğü'nün, halihazırda İlçe sınırları içerisinde 13593 ha' lık sulama kapasiteli Gömbe Beldesinde Çayboğazı Barajı ile Kaş Palamut mevkiinde de brüt 376 ha, Çavdır mevkiinde brüt 743 ha' lık sulama sahası tesisleri ve Kaş İlçesine bağlı Sarılar Köyü 80 ha, Bezirgan Deresi 300 ha, Uğrar Köyü 65 ha, Sarıbelen ve Hacıoğlu köyleri 150 ha, Eşen Çayı 100 ha, Çukurbağ Köyü 3 ha, Palamut Köyü 174 ha kapasiteli olmak üzere Taşkın koruma, erozyon ve rusubat tesisleri mevcuttur. Ancak Çevre Orman Bakanlığı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü D.S.İ. 13. Bölge Müdürlüğü'nün 20.04.2010 tarih ve 3048 sayılı yazısında planlamaya konu etüt alanı içerisinde kurum bünyesinde mevcut ve mutasavver bir projelendirme işleminin olmadığı belirtilmiştir.

İçme ve Kullanma Suyu Sağlanan Kaynaklar ; ilçenin içme ve kullanma su ihtiyacı Saklıkent'ten 60 km irsaliye hattı 100lt /sn debi ile Gömbe' den yine 60 km irsaliye hattı 20lt/sn debi ile sağlanmaktadır. Geçmişte yaşanan su sıkıntısı Saklıkent irsaliye hattı ile ortadan kaldırılmıştır. [18]

3.7.2. Demre İlçesi

Demre ilçesinde 2 adet sulama alanı bulunmaktadır. Bunlardan Demre Sulaması 1995 yılında işletmeye açılmış 1.230 hektar sulama alanına sahiptir. Diğer sulama alanı olan Demre Çağman Göleti Sulama Alanı ise ön inceleme master plan aşamasındadır.

Yeraltı suyu; yer altındaki durgun veya hareket halinde olan bütün sıvılardır. Yeraltı suları birçok amaçla kullanılabildiği gibi ülkemizde en çok tarımsal faaliyetlerde sulama amaçlı kullanılmaktadır. Demre ovasında turfanda sebze ve meyve üretimi yapılmakta, tarımsal faaliyetlerde kullanılan su yeraltından sağlanmaktadır. Tarımsal faaliyetlerde DSİ tarafından yeraltı suyu işletme sahası olarak belirlenmiş alanlardan veya 10 m derinliği geçmeyen özel şahıs kuyularından yararlanarak sulama işlemi gerçekleştirilmektedir. 10 m derinliği

geçmesi durumunda DSI'den belge alınması gerekmektedir. Demre Ovası'nın güneyde deniz ile sınırlandırılmış olması yeraltı suyunun çekiminin fazla olduğu dönemlerde havzada yeraltı suyunun tuzlanmasına neden olmaktadır. Aynı şekilde sahil bandı boyunca 100 m genişlikteki bir saha içerisinde 10 m'den daha derin açılan kuyular yeraltı suyunun tuzlanmasına neden olmaktadır. Bu nedenlerle yeraltı sularının mevcut durumunun nitelik ve nicelik olarak korunması, kirlenmesinin ve bozulmasının önlenmesini sağlamak için kuyu açma ve sulama işlemlerinde çeşitli hususlara dikkat edilmesi gerekmektedir. İlçe sınırları içerisinde, Demre Ovası Yeraltı Suyu İşletme Sahası bulunmaktadır. Resmi Gazetenin 23.11.1967 tarih ve 12758 sayılı kararı ile ilan edilen söz konusu saha içerisinde Demre(Kale)-Alakent, Demre(Kale)-Köşkerler ve Demre(Kale)-Beymelek YAS Sulama Kooperatifleri bulunmaktadır. [2]

3.7.3. Kumluca İlçesi

Kumluca ve çevresindeki akarsular, Akdeniz ikliminin karakteristik özelliklerini gösterir. Yağışın bol olduğu kış döneminde su seviyesi yükselirken yaz kuraklığının yaşandığı aylarda da azalır. Hatta çevremizdeki birçok akarsu mevsimlik özellik gösterir. Sonbahar aylarında ilk yağışlarla akışa geçen dere, zaman zaman taşkınlarla birlikte can ve mal kaybına da neden olmaktadır. Hem bu taşkınları önlemek hem de tarımsal sulamada kullanmak amacıyla Toptaş Köyü yakınlarında bir gölet yapımı için çalışmalar başlatılmıştır. Göksu Çayı, Salur dağının doğu cephesinden Salur köyünün kuzeybatı tarafından kaynağını alır. Salur köyünün ortasından geçerek Hızırkahya ve Hacıveliler köylerinden geçerek güneye yönelmekte ve Akdeniz'e dökülmektedir. Ömerbeleni ve Ortaköy'ün doğu tarafından kaynağını alan Baysı Deresi mevsimlik akarsu özelliği taşır. Yapılan ıslah çalışması neticesinde taşkın döneminde bu akarsu etrafı için tehdit olmaktan çıkmıştır. Belen Köyü' nün batısından kaynağını alıp Beşikçi Köyü' nden ovaya inen Üleşik Deresi de mevsimlik akarsulardandır. [URL 22]

- **Alakır Çayı**

Bu akarsuyun ilk kaynağını aldığı yer Antalya körfezinin batısında kabaran dağlık kütlenin en sulak bir yeri olan Dere Köyü sınırları içerisindeki Beydağ yaylasıdır. Bu yaylanın batı tarafında kabaran dağların dibinden kükreyerek çıkan birkaç kuvvetli pınar Alakır çayını meydana getirirler. "Alakır çayı 3000 lt./sn. kuvvetinde çıkan bir kaynağa sahiptir." Daha sonra bu çay, Aksu, Karaağaç, Gönen çayı, Gödene çayı, Çaltı çayı, Balıklıağa çayı ve en son olarak da Koca çayı sularına katarak Dereboğazı denilen dar ve uzun vadiden ovaya ulaşır. Eskiden Hasyurt' un batısından denize dökülen çay, ovaya ulaştığı yerde Romalılardan kalma Kırkgöz Kemerı' nin (köprüsü) gözlerinin dolarak bir set vazifesini görmesi sonucunda yatak değiştirerek doğuya yönelmiş ve günümüzde Göksu' yun yatağından denize dökülmektedir. (Debisi 4.5 metreküp/saniye) [URL 22]

- **Alakır Barajı**

Alakır çayının Dereboğazı' na girdiği noktada sulama ve taşkından koruma amacıyla bir baraj kurulmuştur. Yüzölçümü 469 hektar, kapasitesi ise 80 milyon metreküp sudur. Sulama maksadıyla kullanılan bu barajın üzerinde hidroelektrik üretmek için çalışmalara devam edilmektedir. [URL 22]

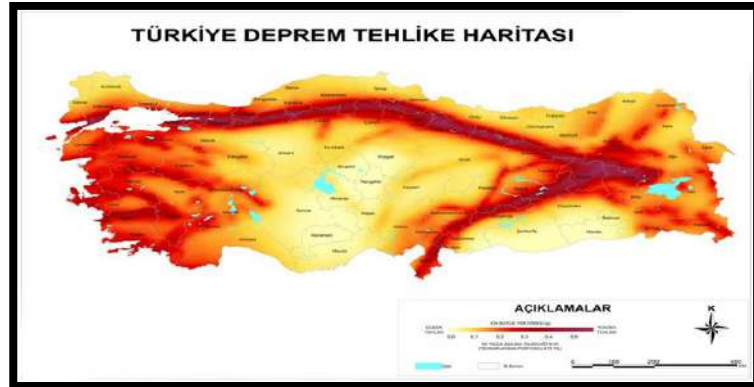
- **Yer Altı Suyu**

Kumluca Çevresi (Ova hariç) karstik bir yapıda olduğu için zengin karstik su kaynaklarına sahiptir. Başta Alakır Çayı olmak üzere bu kaynaklar dere ve çayları beslemektedir. Ancak bu karstik yapı suyun toprak tarafından emilimini hızlandırdığı için toprak çoğu vakit kurudur. Bundan dolayı ilçe kırsalında daha ziyade kuru tarım yöntemleri hakimdir. Suyun dağınık olması yerleşmenin de dağınık olmasına neden olmuştur.[URL 22]

3.8.Afet Risk Durumu

3.8.1. Deprem

Antalya ve çevresinin sismik etkinliği: Diri fayların tarihsel ve aletsel dönemde oluşturduğu hasar yapıcı ve yıkıcı depremler ile uzun süredir suskun olan yüksek deprem potansiyelli sismik boşluklardır.

Şekil 92:Türkiye Deprem Tehlike Haritası
[19]

- **Antalya İli**

Deprem Bölgeleri Haritasına göre Antalya, batı ve kuzey-batı kesimi sismik aktivitesi fazla olan 1.ve 2. derecede, doğu ve kuzey-doğu kesimi ise sismik aktivitesi daha az olan 3. ve 4. derecede yer almıştır. Antalya ve çevresinde 1924 tarihinden günümüze kadar 153 deprem olmuştur. [20]

- **Kaş İlçesi**

14 Ocak 1969 Fethiye – Kaş Depremi ($M_s = 6.2$) Fethiye-Kaş depremi, Ege-Akdeniz bölgesi illerinde etkili olan orta şiddette bir depremdir. Bu depremde Kaş ilçesi ve Kalkan civarındaki evlerin %50' si oturulamayacak duruma gelmiştir.

24 Ocak 2005 Kaş Açıkları – Akdeniz Depremi Akdeniz depremi, can ve mal kaybına neden olabilecek bir büyüklüğe sahip değildir. Depremi dış merkezine en yakın yerleşim yeri Kaş ilçesi olup, ilçenin yaklaşık 40 km. güneyindedir. Depremi dış merkezi Akdeniz'dir. Depremi odak derinliği yaklaşık 34 km olup,

karada olan depremlere nazaran derin odaklı bir depremdir. Bu depremin, büyüklüğü $M = 4,5$ civarında artçıların olması muhtemeldir. [21]

- **Demre İlçesi**

İlçe, Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığınca 1996 yılı içerisinde yayınlanan ve Bakanlar Kurulunun 18.04.1996 tarih ve 96/8109 sayılı kararı ile yürürlüğe giren Türkiye Deprem Haritasına göre 1. derece deprem kuşağı içerisinde yer almaktadır. Dolayısıyla yapılacak yapıların projelendirilmesinde “Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkındaki Yönetmelik” esaslarına titizlikle uyulmalıdır. Demre İlçesi sınırlarında Kale fayı ve Kekova fayı bulunmaktadır. MTA diri fay haritasına göre ilçeye en yakın faylar kuzey batı yönünde yaklaşık 100 km mesafede Gölhisar Çamyeli fayı ve 154 km mesafede Burdur-Fethiye Fay Zonu’ dur. [21]

3.8.2. Antalya ve Tsunami

Tsunamiye ait şu ana kadar bilinen tek olay M.S 68 yılında Antalya’nın Kumluca ve Kaş ilçelerinin sular altında kaldığı Demre, Patara-Likya tsunamisiidir. Meydana gelen tsunamiye ait yükseklik, can ve mal kaybı verisi bulunmamaktadır. [22]

3.8.3. Sel, Hortum ve Fırtına

1997 yılında en fazla, Antalya merkez olmak üzere (3 kez), Serik, Kaş ve Manavgat’ta da sel görülmüştür. Bu afetlerden 08.01.1997 tarihinde, Antalya’da selle beraber fırtına ve hortum da etkili olmuştur. Bu tarihte düşen yağış miktarının 141 mm olduğu ve rüzgârın ise SSE’ dan 21 m/sn hızla estiği saptanmıştır. Bu sel olayında 21 köyde 668 çiftçinin zararı 253,30 hektar sera alanı, 74,60 hektar karanfil ve süs bitkisi, 13.958,80 hektar tarla ürünü, 529,00 ha meyve bahçesinin yanı sıra, 102.660 adet balık, 3 adet büyükbaş, 218 adet de küçük baş havyanın telefiyle toplam zarar 78.859,50 TL olarak belirlenmiştir.

03.02.1998 tarihinde Kale’de meydana gelen sel, 88,6 mm yağışın etkisiyle oluşan selden en fazla sera alanlarını etkilemiştir (4.394,00 hektar). Seracılığın

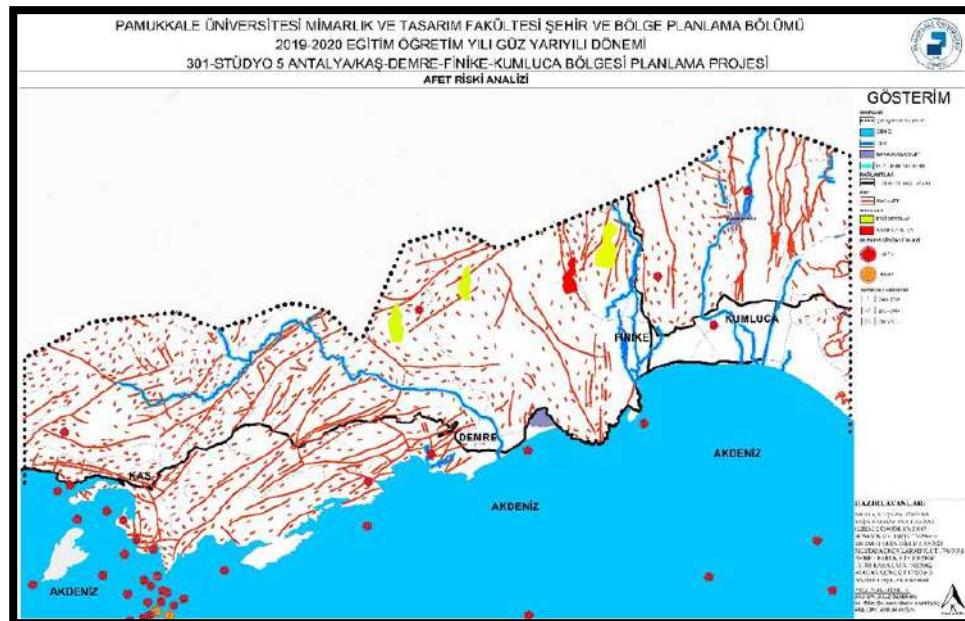
maliyetinin yüksek olması nedeniyle zararlar da büyük olup milyonları YTL maddi kayıp meydana gelmiştir.

2001 Yılı Zararlar 2000 yılında meteorolojik olaylara dayalı afet meydana gelmemiştir. Ancak rasat süresince zararın en fazla olduğu yıl 2001 yılında gerçekleşmiştir. Başta Antalya merkez (5 kez) olmak üzere, Serik (4 kez), Kale (2 kez), Kaş (3 kez), Manavgat (3 kez), İbradı, Kumluca, Korkuteli ve Gazipaşa'da sel, dolu, fırtına ve hortum etkili olmuştur.

2004 yılında, sel ve fırtına zararlarının büyük olduğu bir başka yerde Finike'dir. 11-22.01.2004 tarihinde sel ve fırtına şeklinde etkili olan afette sele, 11 Ocak'ta başlayan (132,3 mm) ve 22 Ocak tarihine kadar, birkaç gün hariç aralıksız devam eden yağışlar etkili olmuştur.

24 Ocak 2019 tarihinde Kumluca yaşanan hortum büyük hasarlara yol açmıştır. Seralar zarara uğramış çiftçiler ürün kaybı yaşamıştır. Hortumda yaralanma yaşanmıştır.[22]

Kumluca-Finike-Demre-Kaş bölgesi 1. derece deprem kuşağında yer almaktadır. 14 Ocak 1969 Fethiye-Kaş Depremi ($M_s = 6.2$) Fethiye-Kaş depremi, Ege-Akdeniz bölgesi illerinde etkili olan orta şiddette bir depremdir. 18 Mart 1926 Finike Depremi: Kastellorizo yakınında, Episantrı kıyından uzakta ve büyüklüğü $M_s 6.8$ olan bu deprem On İki Adalarda ve Finike ile Fethiye arasındaki kıyı bölgesinde geniş ölçüde hasar yapmış, can ve mal kaybına neden olmuştur. Bölge de fay hatları yoğunluk göstermektedir. Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü (Krdae) Bölgesel Deprem-Tsunami İzleme ve Değerlendirme merkezinden edinilen bilgilere göre 2003-2019 yılları arasındaki depremler pafta üzerinde yıl aralıkları ve büyükleri ile konumsal olarak belirtilmiştir.[Bkz.Şekil 93]

Şekil 93:Afet Riski Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

3.9.Biyocoşetlilik

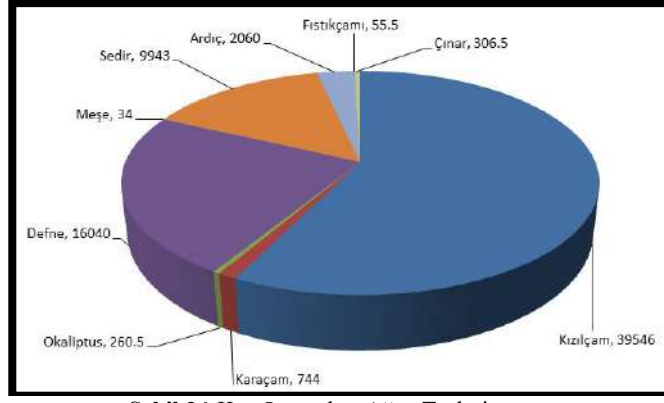
3.9.1. Kaş İlçesi

Kaş ilçe sınırları, kıyı bandından yukarı doğru gidildikçe birbirinden farklı iklim ve bitki örtüsü çeşitlerinin gözlemlenebileceği oldukça zengin bir flora ve fauna yapısına sahiptir. Genel olarak ormanlarla kaplı olan arazi, dikkatli incelendiğinde esasen yükseklik farklılıkları ile farklı tipte ağaç ve bitki örtüsü ile birlikte yaban hayatı bakımından da farklı yaşam formlarını barındırmaktadır.

- **Flora**

Kaş florası kıyı kesimlerinde maki bitki örtüsü ile kaplıdır. Bu bitki örtüsü Akdeniz bölgesinde 0-500 metre yükseklikte görülebilen, kısa, çalımsı bir yapıdadır. İklimin denizin yarattığı nem ile birlikte dağ yüksekliğinin belirli bir yüksekliğe ulaştığı noktada ortaya çıkan bu bitki örtüsü bütün kıyı şeridinde hakimdir.

Kaş ormanları yaklaşık 115 bin hektar civarındadır ve bu varlığın yarısı verimli koru yarısı ise bozuk koru alanı olarak tanımlanmıştır.[URL 67]

Şekil 94:Ka  Ormanları Ağaç Türleri.
[URL 67]

- **Fauna**

Ka  faunası, yoğun orman varlığının bir sonucu olarak son derece zengin bir yapıdadır. Doğal yaşamda küçük türlerden b   k türlere kadar birçok hayvan Ka  ormanlarında ve havzalarında yaşamaktadırlar.

Genel bir sınıflama yapılacak olursa, yaklaşık 10'un üzerinde kurba a çeşidi, bukalemun ve oluklu kertenkeleyi içerecek şekilde kertenkeleler, k r yılan, sarı yılan, kara yılan ve hazer yılanı, kumru, bahri, ibibik, a a kakan, çeşitli kargalar, guguk ku u, sülün,  ulluk,  ahin ve doğan, leylek, bayku  ve türleri gibi kuşlar, tilki, kurt,  akal gibi yırtıcılarla beraber karaca, kirpi, tav an, fareler, gelincik, porsuk, sansar, ayı, yaban domuzu ve sincap bölgeye has hayvan türleridir.

Ormanların derinliklerine girildikçe yaban hayatı da  e itlenmektedir. Bunlardan en ilgi çekenleri va ak, yabani kedi, kızıl geyik, alageyik, yaban keçisi, yabani koyun ve Avrupa kunduzu olarak sayılabilir.

Akya, Akdeniz genelinde yaygın olarak bulunan, b   kl   2 m civarına kadar çıkabilen özel bir balıktır. Ka  ve çevresinde de bu tür balıklar önemli yer tutmaktadır. [URL 67]

3.9.2.Demre İlçesi

- **Flora**

Demre ilçesinin doğal bitki örtüsü makilerden oluşmakta olup genel anlamda ormanlık bir alandan söz etmek oldukça zordur. Demre'de deniz kıyısında kumul alanlarda sıkça rastlanan kum zambakları nesli tehlike altında olan önemli bir

bitki türüdür. Kum zambağı (*Pancratium maritimum* L.), nergisgiller (*Amaryllidaceae*) familyasına ait, kıyı kumullarında yetişen soğanlı bir bitkidir. Çiçeklenme zamanı Ağustos ve Ekim ayları arasındadır. Tüm Akdeniz ülkelerinde ve Karadeniz’ in güney kıyılarında yetişir. Türe yönelik en önemli tehdit, kıyı bölgelerinde hızla yayılan yapılaşmadır . İlçede Kıbrısçık bölgesi, başta bitkiler olmak üzere birçok canlı grubunu içeren bir alandır. Alanda Türkiye’de endemik birçok bitki türü bulunmaktadır. Bu türlerden *Ophrys lyciainn* bilinen dağılımı bu alanla sınırlıdır. [2]

- **Fauna**

Demre merkezin batısında bulunan Çayağzı mevkiinde, yaklaşık 100 ha alana sahip, kükürtlü-sodali özelliğinde sulak alan yer almaktadır. Sulak alanda Hasırotu, Kargı, Su kamışı ve Koyungözü gibi sucul bitkilerin yoğun olarak yayılış göstermesi, bataklık ve su kuşlarına beslenme, dinlenme, korunma ve kuluçka yapma imkânı sağlamaktadır. Alanın kuzey ve güneyinde yaygın olan maki vejetasyonu, özellikle ötücü kuşlar için uygun yaşam alanlarıdır.

Demre Kuş Cenneti’nde 46 familyadan 168 kuş türü tespit edilmiştir. Bunlardan 88 kuş türü non-passeres, 80 kuş türü ise passeres (ötücüler) grubundadır. Bölgede yayılış gösteren 41 kuş türü yerli, 39 tür yaz göçmeni, 35 tür kış göçmeni, 40 tür transit göçer, 13 türün ise bazı bireyleri yaz göçmeni, diğerleri transit göçerdir. Ender sulak alanlardan bir diğeri olan Beymelek Lagünü’ nde çipura, levrek, sargoz, 6 kefal türü, mırmır, yılan balığı başta olmak üzere 20’nin üzerinde balık türü yaşamaktadır. Lagünde yaşayan en özel canlı ise “mavi yengeç” tir. Kekova doğal sit alanında Tepeli karabatak (*Phalacrocorax aristotelis desmarestie*) ve kızıl şahin (*Buteo rufinus*) gözlenen kuş türleri arasındadır. Kekova ayrıca nesli dünya ölçeğinde tehlike altında olan Akdeniz foku (*Monachus monachus*) için önemli yaşam ve potansiyel üreme alanıdır. Alanda ayrıca susamuru (*Lutra lutra*) yaşamaktadır. Kekova nadir bulunan ikiyaşayışlı bir tür olan *Lyciasalamandra luschanyi* barındırır. Dar yayılışlı başka bir tür olan toprak kertenkelesi de (*Ophiomorus punctatissimus*), alandaki önemli sürüngen türüdür. Karagözlü mavi

kelebek (*Glaucopsyche alexis*) ilçede görülen diğer önemli canlı türlerindendir. [2]

3.9.3. Kumluca İlçesi

- **Flora**

Deniz Kıyısı Kumul Vejetasyonu: Kumluca'nın deniz kıyısı kumulları Mavikent' in doğusundan başlayıp Alakır Çayı'nın denize döküldüğü yere kadar uzanan dar bir şerittir. Bu kumul şeridinin denizle temas halinde olan kısımları hareketli, iç kısımları ise kısmen stabildir. Bu kumulların hareketli kısımlarında bitki örtüsü seyrek ve genellikle tek yıllıktır.

Bu kumul habitat, az da olsa bazı omurgalı ve omurgasız hayvanları da barındırmaktadır. Kumul alanların bazı kısımlarını Deniz Kaplumbağaları (*Caretta caretta*) sınırlı bir durumda yumurtlamak için kullanmaktadırlar. Bu habitatlarda kuş türlerine ve deniz kaplumbağalarına rastlamak mümkündür.

Kumul habitatı sera, yazlık evler ve günübirlik kullanım ile baskı altındadır. Bu alanların kullanılması esnasında bu sözü edilen canlıların da buraların bir parçası olduğu unutulmamalıdır.

Maki Vejetasyonu: Genellikle kuraklığa dayanıklı yaprak dökmeyen her dem yeşil bitkilerin oluşturduğu bir vejetasyon tipi olan maki, çoğunlukla çalı formu bitkilerden oluşmaktadır. Bazı maki bitkileri ise ağaç formundadır. Makinin içinde yaprak döken maki bitkileri de bulunmaktadır. Maki vejetasyonu deniz kıyısından başlayıp 600 m yüksekliğe kadar bol yayılış gösterir. Hatta 900-1000 m yüksekliğe kadar çıktığı görülmüştür. Maki vejetasyonu bazı yerlerde saf bir şekilde bulunurken bazı yerlerde *Pinus brutia* (Kızıl Çam) ormanı ile beraber bulunur. Maki içinde çok çeşitli tek ve çok yıllık otsu bitkiler de yetişmektedir.

Orman Vejetasyonu: Kumluca ilçesinin ormanları bazı bölgelerde deniz kenarından, bazı bölgelerde ise daha yukarılardan başlamakta olup 1000-1200 m'ye kadar çıkmaktadır. Bölgede baskın orman türü *Pinus brutia*(Kızıl Çam)' dır. Akdeniz bölgesine dolayısıyla Kumluca'da hakim olan bu Kızıl çam ormanı aşağı kesimlerde yaklaşık 700 m'ye kadar maki bitkileri olan *Ceratonia siliqua*, *Quecus coccifera*, *Olea europea*, *Myrtus communis*, *Pistacia terebinthus* ile beraber,

vadilerde ise *Platanus orientalis*, *Nerium oleander*, *Vitex agnus-castus* gibi nem seven türlerle beraber bulunURLar.

Orman Vejetasyonunun 1000 m yüksekliğinde ise *Pinus brutia* arasına *Pinus nigra* (Kara Çam) türleri yer almaya başlar ve böylece *Pinus nigra* ormanı 1000-1200 m'ler arasında *Pinus brutia* ile beraber karışık orman oluştururken 1200 m'den yukarıda *Cedrus libani* (Sedir Ağacı) ile karışık orman oluşturur. Orman vejetasyonunun içinde yer yer tek ve çok yıllık otsu bitki türleri ile birlikte yumrulu ve soğanlı bitkiler de yetişmektedir.

Yüksek Dağ Vejetasyonu: *Cedrus libani* orman sınırı üzerine çıkıldığında seyrek bir şekilde çalı formuna dönüşmüş Ardiç (*Juniperus*) ve hanımtuzluğu (*Berberis*) gibi odunsu formlar görülmektedir. Daha yükseklerle çıkıldıkça çoğunlukla yastık formuna dönüşmüş *Acantholimon ulucimum*, *Astragalus angustifolius*, *Astragalus lycius* ve *Onobrychis cornuta* türleri ile *Asphodeline taurica* ve *Crocus* gibi soğanlı yumrulu bitkiler görülmektedir. Bu bitkiler yüksek dağ vejetasyonuna ayrı bir zenginlik katmaktadır. Kumluca ilçe sınırları içinde yer alan Torosların yüksek dağ vejetasyonu endemik türler bakımından da oldukça zengindir. Bunlardan bazıları; *Salvia caespitosa*, *Onobrychis cornuta*, *Astragalus angustifolius*, *Acantholimon ulicinum* subsp. *lycaonicum*, *Ptilostemon afer* subsp. *eburneus*, *Cerasus prostrata* var. *glabrifolia* ve *Asyneuma compactum*.

Kaya Vejetasyonu: Kumluca ilçesinin doğusu Tahtalı Dağı, kuzeyi Toroslar ve batısı Çatalkatran Dağı ile çevrilidir. Sözü edilen dağların yüksek ve alçak kesimlerinde sarp kayalıklar bulunmaktadır. Bu kayalıklarda ortama uyum sağlamış birçok bitki yetişmektedir. Bu türlerden bazıları; *Cymbalaria microcalyx*, *Hyoscyamus aureus*, *Dianthus orientalis*, *Verbascum pestalozzae*, *Potentilla speciosa* var. *speciosa*, *Calamintha pamphylica* subsp. *davisii*, *Globularia dumulosa*, *Tanacetum argenteum* subsp. *canum* var. *Pumilum*, *Valeriana dioscoridis*, *Euphorbia hierosolymitana*'dır. [URL 22]

• Fauna

Kumluca yöresi ve çevresinde 1993 yılından günümüze kadar yapılan çalışmalarımız ve literatür incelemelerimize göre; 4'ü kurbağa, 31'İ sürüngen,

205 kuş ve 28'i memeli türü olmak üzere toplam 268 tür tespit edilmiştir. Bu türlerden birçoğu nesli tehlike ya da tehdit altında olan türler olup (kuşlardan 35, memelilerden 8 tür) uluslararası kuruluşlarca koruma altına alınmışlardır. Bu türlerin Kumluca yöresinde yayılış göstermesi bölgenin uluslararası düzeydeki önemini arttırmaktadır.

Yukarıdaki veriler de göstermektedir ki; Kumluca ve çevresi, Türkiye'deki amfibi ve sürüngen türlerinin yaklaşık %25' ini, kuş türlerinin %45' ini ve memeli türlerinin %20' sini barındırmaktadır. Bu da yörenin biyolojik çeşitlilik bakımından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Yörede yayılış gösteren amfibi, sürüngen, kuş ve memelilere ait türlerin familyaları, bilimsel ve Türkçe adları ile yaşamış oldukları habitat vb. bilgiler aşağıdaki Çizelgede; ayrıca, bu türlerden bazılarına ait fotoğraflar da ekte verilmiştir. [URL 22]

Çalışma alanının %71' ini orman ,%13' ünü maki, %10 tarım ve %6' sını kırsal alanlar çayır mera kumsal alanlar, kayalık taşlık ve bölge ve özel üretim alanları oluşturmaktadır.

- **Kaş**

Turizmin yanında büyük ölçüde ekonomisinin tarıma dayandığı görülmektedir. İlçede tarımsal gelirim büyük ölçüde örtü altı sebze üretiminden sağlanmaktadır. Örtü altı tarımdan yetiştirilen en önemli ürünler domates ve biberdir meyve üretiminde ise zeytin ve elma ön plana çıkmaktadır.

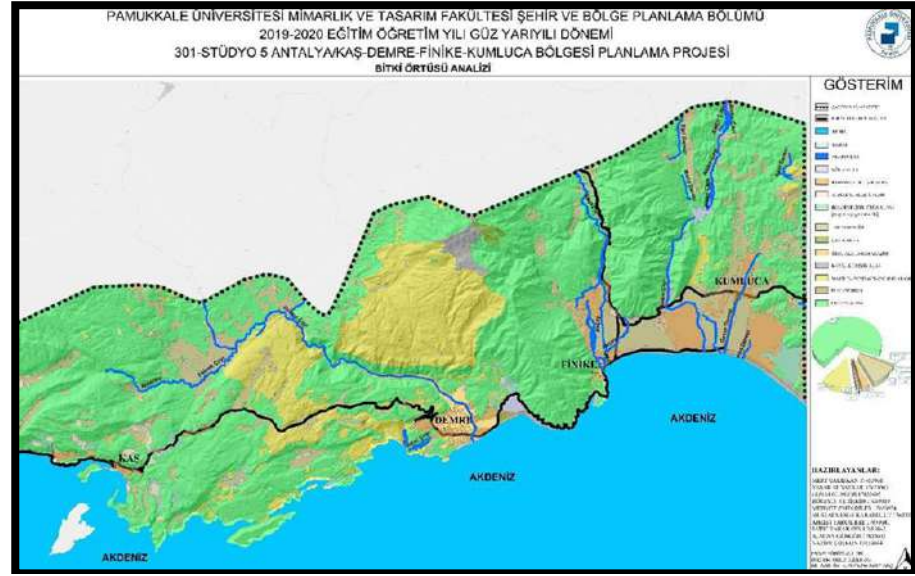
- **Demre**

İlçenin mevcut nüfusunun %80' inin tarımla uğraştığı dikkate alındığında tarımsal alanın ne kadar değerli olduğu ortaya çıkmakta ve istihdamın buradan sağlandığı görülmektedir. İlçe sebze meyve üretiminde ülke genelinde ilk sırada gelmektedir, Aynı zamanda Türkiye de en çok sivri biber üreten ilçedir. Demre tarım anlamında ülkeye liderlik eden ilçelerden biridir.

- **Finike-Kumluca**

Finike ekonomisine hâkim olan sektör genel itibari ile tarım sektörü olup bu sektör içinde de bitkisel üretim ağırlıklıdır. Aynı zamanda Finike turuncgiller ile ünlenmiş bir bölgedir.

Kumluca’ da örtü altı tarımı önemli bir yer kaplamakta ve bu alanlar her geçen gün artmaktadır. Örtülü alanların %30’ lük bölümünde yılda iki defa ekiliş yapılmaktadır. İlçe merkezi dahil 19 köyde 12.500 aile örtü altı tarımı ile geçimlerini sağlamaktadır. [Bkz.Şekil 95]

Şekil 95:Bitki Örtüsü Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir

3.10. Tarım

3.10.1. Kaş İlçesi

Tarım ve Hayvancılık: İlçe ekonomisi Turizmin yanında büyük ölçüde tarıma dayanmaktadır. Sanayii ve ticaretin ilçe ekonomisine katkısı yok denecek kadar az seviyededir. İlçemde tarımsal gelirin büyük bir bölümü örtü altı sebze üretiminden sağlanmaktadır. 22.000 dekar örtü altı sera varlığı (Kınık, Ova, Yeşilköy, Çayköy, Çavdır, Dirgenler, Karadağ, Kasaba vb.) mevcut olup, örtü altında yetiştirilen en önemli ürünler domates ve biberdir. Meyve üretiminde ise zeytin (30.000 dekar) ve Gömbe bölgesinde ise elmacılık (12.000 dekar) gelişmiştir. Tarımsal üretim değeri içinde tarla bitkilerinin ise önemli bir payı bulunmamaktadır. İlçemizde iki adet Su Ürünleri Kooperatifi, dört adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ve bir adet Tarımsal Sulama Kooperatifi bulunmaktadır.

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

Hayvancılıkta ise ilçe küçükbaş hayvancılığın çok yoğun olarak yapıldığı, Çam Balı için florasının uygun olması nedeni arıcılığın son yıllarda büyük gelişme gösterdiği ilçelerden bir tanesidir. İlçede beş adet Su Ürünleri Yetiştiriciliği Tesisi ve elli üç adet ruhsatlı Balıkçı Teknesi bulunmaktadır. [21]

Kaş İlçesi'nin arazi dağılımına bakıldığında 225.360 dekarlık alanın tarım, 95.156 dekarlık alanın çayır ve mera, 1.546.000 dekarlık alanın tarım dışı alanlardan oluştuğu görülmektedir. Tarım alanları %12 payla 2.sırada yer almasında rağmen turizmin gelişmesinden dolayı ilçedeki tarımsal faaliyetlerin gerilmesine neden olmuştur. Bu yüzden ilçede tarım çok gelişmemiştir.2011 yılında açılan Liman bunun sebeplerindendir. [Bkz.Tablo12]

Tablo 12:Kaş İlçesi Arazi Dağılımı [21]

İlçe Arazisinin Dağılımı		
	Miktar	Oran (%)
Tarım Alanı	225.360	12
Çayır ve Mera	98.532	5
Orman ve Tarım Dışı Arazi	1.543.108	83
Toplam Yüzölçümü	1.867.000	100

3.10.2. Demre İlçesi

Demre' nin 35.687 ha olan yüzölçümünün yaklaşık %15' i tarım arazileri oluşturmaktadır. İlçenin iktisadi faal nüfusunun %79,2' sinin tarımla uğraştığı dikkate alındığında tarımsal arazinin ne kadar değerli olduğu ortaya çıkmaktadır. Demre Ziraat Odası 2016 verilerine göre odaya kayıtlı 15 işletme ve 3.846 çiftçi bulunmaktadır. Demre Çayı' nın getirdiği alüvyonlardan oluşan Demre Ovası tarımsal anlamda yüksek üretim potansiyeline sahiptir. İlçede 9.068 ha alanda meyvecilik ve cam, plastik seralardan oluşan 1.862 hektar alanda örtü altı tarım alanı bulunmaktadır. İlçe turfanda sebze meyve üretiminde, ülke genelinde ilk sırada yer alır. Örtü altı tarımda yoğun olarak turfanda sebzelerden domates, salatalık, biber ve patlıcan üretimi yapılmaktadır. Demre Türkiye' de en çok sivri biber üreten ilçedir. Demre Sivrisi adıyla isim patentli bulunan biber çeşidi

mevcuttur. Meyve üretimi içerisinde portakal %94,4 ile birinci sırada gelmektedir. Türkiye genelinde %28,4' ü Antalya'da üretilen portakalın %1.25' i Demre'de yetişmektedir. Limon ve nar ilçede yetiştirilen diğer meyvelerdir. Türkiye yüksek tahıl üretimine sahip olmasına rağmen Antalya ve Demre' nin, Akdeniz iklimi ve toprak yapısının doğal sonucu olarak tahılda Türkiye içerisindeki payı oldukça düşüktür. Demre buğdayda, Antalya' nın %0,46' sını, arpada %0,36' sını ve fiğde %0,42' sini kapsarken bu üç ürün Türkiye genelinde %0,05' in altında kalan çok düşük oranlara sahiptir. [76]

Demre İlçesi sınırları içerisinde 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun Kapsamında edinilmiş arazilerin, Büyükkum Mahallesi, Karabucak Mahallesi (Boz Mevkii), Kapaklı Mahallesi (Kırcatepe ve Enişdibi Mevkii), Üçağz Mahallesi (Kamışlık ve Bucak Mevkii), Gürses Mahallesi, Köşkerler Mahallesi, Beymelek Mahallesi ve Kekova ada içerisinde bulunduğu Antalya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün 13.04.2016 tarih ve 1298 sayılı görüşünde belirtilmiştir.

Hayvancılık sektörü, halkın beslenmesi, hayvancılığa bağlı yan sanayinin gelişmesi, çevre kirlenmesine neden olabilecek sanayi atıklarının hayvan yemi olarak değerlendirilip milli ekonomiye kazandırılması, kırdan kente göçü önleyebilecek bir iş kolu olması ve dış ticaret dengelerinin sağlanması açısından Türkiye için önem arz eden bir sektördür. Hayvancılık sektörünü etkileyen birçok bileşen bulunmaktadır. Yeryüzü şekilleri, iklim, bitki örtüsü ve yapılan tarımsal etkinlikler ilçedeki hayvancılık faaliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Örneğin; buğday tarımının yan ürünü saman, şeker pancarının yan ürünü küspe hayvancılık için çok önemlidir. Demre için hayvancılık önemli bir gelir kaynağıdır. İlçenin büyük bir bölümü dağlık alanlarla kaplıdır ve eğimin çok fazla olduğu bu bölgeler araziye adapte olabilen hayvanlar için uygun zeminler teşkil etmektedir. Genel olarak bu alanlar kıl keçisi, nispeten koyun ve arıcılık faaliyetlerine elverişli koşullar oluşturmaktadır. İlçenin güneyi alüvyal düzlüklerle kaplıdır ve tarımsal amaçla yoğun olarak kullanıldığı için hayvancılık kısıtlanmaktadır. Bu yüzden tavukçuluk ve ahır hayvancılığı gibi büyük alan kullanımı gerektirmeyen üretim şekilleri uygulanmaktadır. [2]

Şekil 96 :Demre İlçesi Tarım Arazisi Kullanımları
[23]

Demre ilçesi örtü altı üretimde uzmanlaşmıştır. İlçede özellikle domates, biber, hıyar ve patlıcanda üretim yapmaktadır. %57.9'luk oranla ilçede biber en fazla üretilen sebzedir. %40.50 ile domates biberden sonra gelmektedir. Gayri safi üretim değerlerine bakıldığında en fazla ekonomik katkı sağlayan sebze biberdir. Bu değerler incelendiğinde ilçenin ekonomik kaynağının tarım sektörü olduğunu anlaşılmaktadır.[Bkz.Tablo13]

Tablo 13: Demre İlçesi Bitkisel Üretim Türü [23]

Bitkisel Üretim Türü	Ürün Adı	Ekili/Dikili Alan (da)	Dekara Verim ORT. (ton/yıl)	Yıllık Toplam Üretim (ton)	Gayri Safi Üretim Değeri (TL)	Yüzde Oranı
Örtüaltı Üretim	Domates	7058	16.9	118,976	278,207,074.23	% 40.50
	Biber	8199	9.1	74,655	397,608,023.14	% 57.89
	Hıyar	242	13.5	3,255	6,762,499.23	% 0.98
	Patlıcan	19	16.9	322	1,094,029.31	% 0.16
	Kabak	63	20.4	1,284	3,081,537.06	% 0.45
	Muz	0	1.5	19.5	136,500.00	% 0.02
Örtüaltı Sebzecilik Toplamı		15581		198,512	686,889,662.96	% 96.25
Meyvecilik	Zeytin	14540	0.003	44	139,581.22	% 1.25
	Üzüm	33	1.5	49	108,256.50	% 0.97
	Portakal	2327	3.5	8,145	8,144,500.00	% 72.86

3.10.3. Kumluca İlçesi

Kumluca İlçemizin toplam yüzölçümü 125.000 hektardır. Bu alanın %13,6 ile 170.000 dekarı tarım arazisi %6,2 ile 77.760 dekarı çayır-mera %48 ile 600.490 dekarı orman ve fundalıklar, %0,4 ile 5040 dekarı su yüzeyi %31,8 ile 396.710 dekarı tarım dışı alanlar ve yerleşim alanları oluşturmaktadır. İlçede örtü altı tarımı önemli bir yer kaplamakta ve bu alanlar her geçen gün artmaktadır. Örtülü alanların %30'luk bölümünde yılda iki defa ekiliş yapılmaktadır. Örtü altı alanları aşağıdaki tabloda görülmektedir. İlçe merkezi dahil 19 köyde 12.500 aile örtü altı tarımı ile geçimlerini sağlamaktadır. [Bkz.Tablo 14-15][22]

Tablo 14: Kumluca İlçesi Arazi Dağılımı [22]

Tarım Alanı	170.000
Çayır Mer'a Alanı	77.760
Orman ve Fundalık	600.490
Su Yüzeyi	5.040
Tarım Dışı Alan	396.710
TOPLAM	1.250.000

Tablo 15: Kumluca İlçesi Örtü Altı Tarım Dağılımı [22]

Tesisler	Alan (da)
Cam Sera	6.740
Plastik Sera	30.030
Toplam Örtü Altı Alanları	36.130

İlçe hayvancılığı son yıllarda örtü altı tarımın gelirlerinin yükselmesine ve yem girdilerinde görülen artışa bağlı olarak giderek azalmakta işletmeler küçük aile işletmeciliği şekline dönüşmekte bunun neticesi olarak da hayvan sayısında gözle görülür bir düşüş yaşanmaktadır. 2000 yılı verilerine göre büyük baş hayvan sayımız ilçe genelinde 3.620 adet, küçükbaş hayvan mevcudu ise yine 2000 yılı verilerine göre 20.500 adet iken; bu sayılar 2005 yılında azalmıştır. [22]

3.11.Orman Alanları

3.11.1. Kaş

Antalya il toplamında %54' lük orman alanı ile orman alanı bakımından Ülkemizin en zengin ilidir. Kaş ilçesi toplam alan içerisinde %66'lık orman alanı oranına sahiptir.[21]

Tablo 16: Antalya- Kaş Orman Alanlarının Karşılaştırılması [21]

ALAN NİTELİĞİ	ANTALYA	KAŞ
NORMAL ORMAN (Ha)	576818,90	58305,50
BOZUK ORMAN (Ha)	538167,00	56474,50
TOPLAM ORMAN (Ha)	1114985,90	114780,00
ORMANSIZ (Ha)	934879,20	57177,50
GENEL ALAN (Ha)	2049865,10	171957,50

3.11.2. Demre

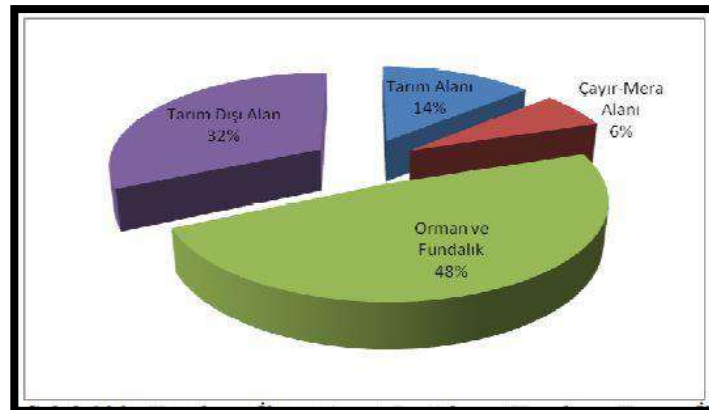
Demre İlçesi' nin sınırları içerisinde orman alanları 26.962 ha ile ilçe yüzölçümünün %75' ini oluşturmaktadır. Antalya Orman Bölge Müdürlüğü' nün mevcut orman kadastro haritaları ve mahkeme kararları esas alınarak hazırladığı verilere göre; 2B alanları Çağman, Kapaklı, Karabucak mahalleleri başta olmak üzere ilçe genelinde yer yer görülmektedir. 2B alanları, Demre ilçesinde ormanın yaklaşık %5,6' sını oluşturmaktadır. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Amenajman Planı verilerine göre Demre ilçesi sınırları içerisindeki orman alanlarının niteliğine göre dağılımına bakıldığında; yaklaşık %21,2' lik kısmının koruluk alanlar, yaklaşık %78' inin Bozuk Orman ve %0,8' inin baltalık ormanlardan oluştuğu görülmektedir.[Bkz.Tablo17] [3]

Tablo 17: Demre İlçesi Orman Alanları Niteliği [3]

Orman Alanlarının Niteliği	Orman	21.2
	Bozuk Orman	78
	Baltalık Orman	0.8

3.11.3. Kumluca

Kumluca İlçesi'nin yüzölçümü 1.244.960 dekadır. Bu alanın 170.000 dekarı tarım alanı, 77.760 dekarı çayır mera alanı, 600.490 dekarı orman ve fundalık, 396.710 dekarı da tarım dışı alandır [101]. Bu da gösteriyor ki, Kumluca İlçesi'nin yarıya yakın bir kısmını orman ve fundalık alanlar oluşturmaktadır. Bu nedenle, büyük bir alan kaplayan orman alanları doğal olarak orman varlığının zenginliğine bir işaret olup, ormancılık faaliyetlerinin yürütülebilmesi için çok büyük potansiyel teşkil etmektedir. [12]

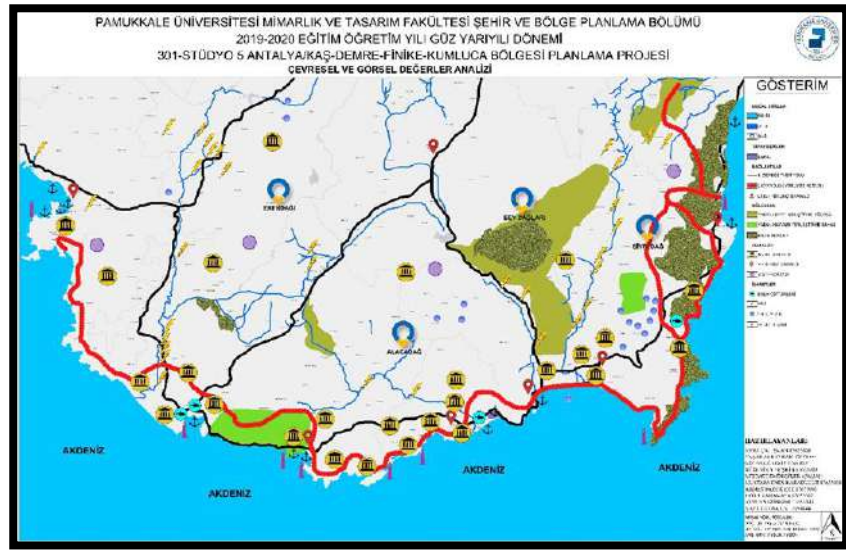
Şekil 97: Kumluca İlçesi Arazi Dağılımı [12]

Tablo 18: Kumluca İlçesi Orman Alanlarının Dağılımı [12]

Verimli Orman Alanı	39.028,5
Bozuk Orman Alanı	18.601,5
Ormansız Alan	45.082
Genel Alan	102.712

Çalışma alanında kentsel yerleşimler genel olarak eğim ve yükseltinin az olduğu kıyı kesimde yoğunlaşmıştır. Likya antik kentlerini birbirine bağlayan 555 km'lik Likya Yolu' nun bir kısmı çalışma alanından geçmekte çalışma alanının içerisinde kalan rotasında 8 tane antik kent bulunmaktadır. Çalışma alanında yenilenebilir enerji kaynaklarından bir tanesi olan; Hidroelektrik Santrallerinden 6 tane bulunmakta olup çevre dostu enerji üretimi yapmaktadır. HES' lerden 2 tanesi

Demre Çayı üzerinde, diğer 4 tanesi ise alanın doğusunda Kumluca ve Finike’de bulunmaktadır. Yerleşim alanlarına içme suyu sağlayan 6 tane su kuyusu bulunmakta olup bunlardan 4 tanesi Kumluca’ da 1 tanesi Finike’ de ve 1 tanesi de Demre’ de faaliyet göstermektedir. Bölgenin arazi yapısı marjinal tarım için çok uygun değildir. Bu nedenle tarımın büyük bölümü örtü altı tarım şeklinde yapılmaktadır. Örtü altı tarım arazileri genel olarak yerleşim alanları ile iç içe geçmiş durumda olduğundan tarım alanları kentleşme baskısı altında değildir. Alanda bulunan 3 deniz feneri ve 3 liman ise görsel güzelliğin yanı sıra deniz ulaşımı açısından önem taşımaktadır.[Bkz.Şekil 98]

Şekil 98: Çevresel ve Görsel Değerler Analizi

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir

3.12. Endemik Türler

Ülkemizde endemik tür sayısı 3000 civarındadır. Bu rakamın 650 kadarı Akdeniz Bölgesinde yetişmektedir.

3.12.1. Kaş İlçesi

• Ophrys Lycia (Likya Kaş Orkidesi)

Dünyada Antalya ili Kaş ilçesi dışında hiçbir yerde yetişmeyen Likya Kaş Orkidesi diğer yumrulu orkide türleri gibi salep hammaddesi elde etmek amacıyla

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

yumruları söküldüğünden dolayı kritik olarak tehlike altındadır. Nisan ayının ilk haftalarında çiçeklenen Likya Kaş Orkidesinin yaprakları dikdörtgensimzraksıdan mızraksıya kadar değişen şekillerdedir. [24]

- **Nepeta Conferta (Çığlıkara Kedinanesi)**

Zengin sedir ormanlarıyla kaplı Çığlıkara Tabiatı Koruma alanının saklı güzelliklerinden biri de Nepeta Conferta' dır. Çığlıkara kedinanesi çok yıllık bir hayat döngüsüne sahiptir. Yaprakları ovat-dik-dörtgensi biçimli olup kısa saplıdır. [24]

- **Phlomis Lycia (Şalba-Likya Şalbası-Tüylü Şapla)**

Likya şalbası ülkemizde yayılış gösteren nadir türlerdendir. Patara Antik Kenti yakın çevresinde fotoğraflanan tür, bölgede geniş popülasyonlar oluşturmaktadır. Likya şalbası çalimsı, salgısız çok yıllık formdadır. Yapraklar basık, sarımsı yıldızsı-keçemsi tüylüdür. Gövde yaprakları yere yakın kısımda küçük, dikdörtgensimzraksı biçimlidir. [24]

- **Salvia Pisidica (Adaçayı-Pisidya Adaçayı)**

Adaçayı, tıbbi amaçlı olarak kullanılan bitkiler içerisinde önemli yer tutmaktadır. Haziran ayında Çığlıkara Tabiatı Koruma alanının yakın çevresinde fotoğraflanmıştır. Gövdeleri yapraklı ve tabandan odunsu yapılı çok yıllık formdadır. [24]

- **Alyssum Aurantiacum (Işık Kevkesi)**

Alyssum aurantiacum' a ait tip örnekleri 1860 yılında Antalya ilinin Likya olarak bilinen bölgesi içerisinde yer alan Akdağ'ın yüksek kesimlerinden toplanmıştır. Gövdeleri genellikle yoğun yapraklıdır. Gövde üzerindeki yapraklar verimsiz sürgünlerdeki yapraklara benzer olup şeritsi-ters mızraksıdan eliptiğe kadar değişen biçimlerde ve pulsu tüylerle kaplıdır. [24]

- **Campanula Aktascii (Çançiçeği)**

Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi ile Kaş ilçe merkezi arasındaki kayalık alanlar bu özel çançiçeği türüne ev sahipliği yapmaktadır. Tabandan yoğun biçimde dallanmış genellikle kaba tüylerle kaplı çok yıllık bitkilerdir. [24]

- **Colchicum Sanguicolle (Zurnak-Acı Çiğdem)**

Zurnak sonbaharda çiçeklenen bir tür olup karların beklendiği dönemde Akdağ'da tespit edilmiştir. Sap kısmı toprak seviyesinde saran örtü yapısının uçta kırmızımsı-mor renklidir. [24]

- **Inula Sechmenii (Kaputaş Andızotu)**

Kaputaş andızotu Kaş Kalkan' daki Kaputaş Kanyonu'nun denize bakan uçurum kayalıklarında, sarkık demetler halinde gelişen yöreye özgü bir kaya bitkisidir. [24]

- **Centaurea Pestalozzae (Bodur Sarıbaş)**

Türe ait ilk örnekleri 1846 yılında Kaş Akdağ' dan toplanmıştır. Gövdesiz veya oldukça kısa gövdelere sahiptirler. Yapraklar rozet formunda, uzun-batıcı tüylerle kaplı mızraksı biçimli, tüylü parçalı ve her parçası 3-5 mm genişliğindedir. [24]

- **Potentilla Nerimaniae (Sultan Parmakotu)**

İlk örnekleri Çıglikara Tabiat Koruma alanında görülmüştür. Tabanda odunsu yapılı gövdelere sahip çok yıllık bitkilerdir genellikle yatık-yükselici duruşlu olup uzun-yumuşak-salgısız ve kısa-salgılı tüylerle kaplıdır. [24]

Nesli küresel ölçekte tehlikede olan Akdeniz fokı (*Monachus monachus*) için önemli yaşam ve potansiyel üreme alanıdır. Kıyıda içerideki dağlık bölgelerde yaban keçisinin (*Capra aegagrus*) yaşadığı ve özellikle kışın ve ilkbaharda nisan ayına kadar sahile indikleri de bilinmektedir. Kaş-Fethiye arasındaki Mavi (Deniz) Mağarası'nda nesli küresel ölçekte tehlike altında olan Akdeniz nalburunlu yarasası (*Rhinolophus euryale*) ve Mehely' in nalburunlu yarasası (*Rhinolophus mehelyi*) bulunmaktadır.

Toprak kertenkelesi (*Ophiomorus punctatissimus*) adlı sürüngen türünün Teke Yarımadası popülasyonu bölgesel ölçekte önem taşır.

Bölgesel ölçekte nesli tehlike altında olan sarı lekeli zıpzıp (*Thymelicus acteon*) kelebek türü alandaki önemli türler arasındadır. [URL 68]

3.12.2. Demre

- **Salsola Cyrenaica (Sahil Sodaotu)**

Salsola cinsine ait türler halofit (tuzcul) bitkilerdir. Dolayısıyla yaşam alanı olarak farklı tuzcul habitatları tercih ederler. Bu türlerden biri olan S. Cyrenaica' nın iki alttürü bulunur. Bunlardan biri olan Antalyennis alt türünün yaşam alanı sadece Finike-Demre güzergahındaki denize yakın sarp ve kayalık yamaçlarda bulunur.

Fauna Demre ilçesi sahip olduğu zengin ekolojik değerler sayesinde birçok canlı türüne ev sahipliği yapmaktadır. Endemik türlerden biri olan deniz kaplumbağaları Demre ilçesinde bulunan türlerden biridir. İlçedeki kumsallar deniz kaplumbağası yuvalama alanı olarak ilan edilmiştir. Türkiye'nin de üyesi olduğu, IUCN (Uluslararası Dünya Doğa Koruma Birliği) kriterlerine göre Akdeniz'de yuva yapan deniz kaplumbağalarından Caretta caretta L. “zarar görebilir”, Chelonia mydas L. ise “nesli tehlikede” olan türler statüsündedir. Her iki deniz kaplumbağası aynı zamanda, 1984 yılında taraf olduğumuz Bern sözleşmesinin “Kesin Koruma Altına Alınan Fauna Türleri” listesinde yer almaktadır. Sözleşmenin 6. Maddesi taraf ülkeleri bu listede yer alan fauna türlerinin korunmasını güvence altına alacak uygun ve gerekli yasal ve idari önlemleri almakla yükümlü kılmaktadır. [2]

3.12.3. Kumluca

- **Belen Bezelyesi**

Diğer bezelye türlerine göre bitki yapısı daha narindir. Belen bezelyesini diğer bezelye türlerinden ayıran en önemli iki özelliği sarı kırmızı çiçekleri ve kalıcı hoş kokusu olmasıdır.

- **Muscari Racemosum (Misk Soğanı-Müşkürüm)**

Misk soğanı hoş kokulu çiçekleriyle bilinir. Yeşilimsi-mavimsi renkteki çiçekleriyle hemcinslerinden ayrılan tür, Antalya ilinde genellikle Konyaaltı, Kemer, Kumluca, Elmalı sınırları içerisinde yoğun yayılım gösterir. [24]

- **Paeonia Turcica**

Expo 2016 Antalya sembol çiçeği olan Şakayık bol yapraklı gövdesi ve özellikle kırmızı iri çiçekleriyle sedir altı orman yapısının ülkemiz florasındaki nadir

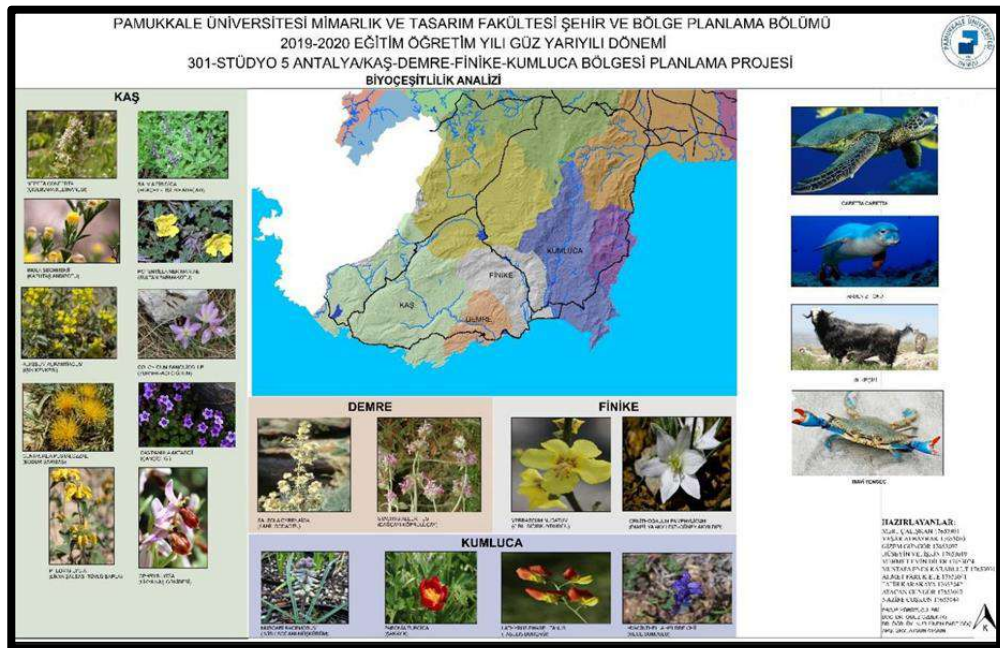
örneklerinden biridir. Bu karakterleriyle oldukça dikkat çeken tür, Konyaaltı, Elmalı, Kumluca ve Akseki sınırları içerisinde yayılış göstermektedir. [24]

- **Lathyrus Phaselitanus (Faselis Burçağı)**

Lathyrus phaselitanus türüne ait tip örnekleri 1950 yılında Tahtalı Dağı' nın eteğinde konumlanmış olup Phaselis Antik Kenti civarında toplanmıştır. Narin yapılı ve tırmanıcı formdaki tek yıllık bitkilerdir. Puslu yeşil bir görünümüne sahiptir. Tüysüz olan bu bitkinin gövdeleri hafifçe kanatlı yapılıdır.

Bitkilerin yanı sıra alan özellikle yırtıcı kuşlar açısından öncelikli bir bölgedir. Kaya kartalı (Aquila chrysaetos), nesli küresel ölçekte tehlike altında bulunan şah kartal (Aquila heliaca) ve sakallı akbaba (Gypaetos barbatus) alanda üreyen yırtıcı türlerinden birkaçıdır.

Beydağları memeli türleri açısından da oldukça önemli bir alandır. Alanda yabankeçisi (Capra aegagrus), vaşak (Lynx lynx) ve ülkemize endemik kaya uyuru (Dryomys laniger) yaşamaktadır. [URL 69]

Şekil 99: Biyolojik Çeşitlilik Analizi

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

3.13. Çevre Sorunları

3.13.1. Kaş İlçesi

Çevre Sorunları Yönünden Durum İlçe genelinde çevre sorunları açısından en önemli konu atık su deşarjında yaşanmaktadır. Kent merkezinde yer alan 20000 kişi kapasiteli atık su arıtma tesisi kanalizasyon çalışmaları sürmekte olup bunun yanında kanalizasyon hattı olmayan bölgelerde halen fosseptik ve vidanjörle deşarj yapılmaktadır. Turistik tesislerin yoğunlaşması ve yat turizmin artması ile deniz kirliliği riski artmaktadır. Ancak düzenli kontrollerle kanalizasyon hattı bağlantıları ve yat limanlarında deşarj olanakları sağlanması ve deniz çevre kontrollerinin artırılması ile bu deniz kirliliği mümkün olduğunca önlenmektedir. Gürültü kirliliği yaratan unsURLardan inşaat sektörü faaliyetleri yaz aylarında ilgili belediyesince durdurulmakta, eğlence yerleri ses ve gürültü kirliliği açısından sürekli denetlenmektedir. [11]

3.13.2. Demre İlçesi

Demre İlçesi'nde düzenli katı atık toplama ve bertaraf tesisi bulunmamaktadır. Davazlar Mahallesi sınırları içerisinde çöp depolama için ayrılmış bir alan mevcuttur ve bu alanda vahşi depolama yapılmaktadır.

Demre'de 15 bin dönüm kapalı alan üzerine yapılan seraların atıkları, çevreyi tehdit etmektedir. Sökülen sera atıkları, depolama alanı bulunmadığı için Kömürlük Plajı'ndan Demre Çayı yatağına kadar yaklaşık 5 kilometre uzunluğundaki bir alana dökülmektedir. Demre Çayı yatağını ve sahili tehdit eden sera atıkları daha sonra imha edilmek için yakılmaktadır. Hiçbir önlem alınmadan yakılan atıklar, Demre ilçesindekileri çevre kirliliği ve hava kirliliği ile karşı karşıya bırakmaktadır.

3.13.3. Kumluca İlçesi

Antalya' nın Kumluca ilçesinde Alakır Barajı'ndan beslenen, özellikle Portakal bahçelerini sulamak için kullanılan "Koca Kesik" sulama kanalı baraj kapaklarının kapanması ve su akışının azalmasıyla birlikte bilinçsiz insanların attığı zirai ilaç

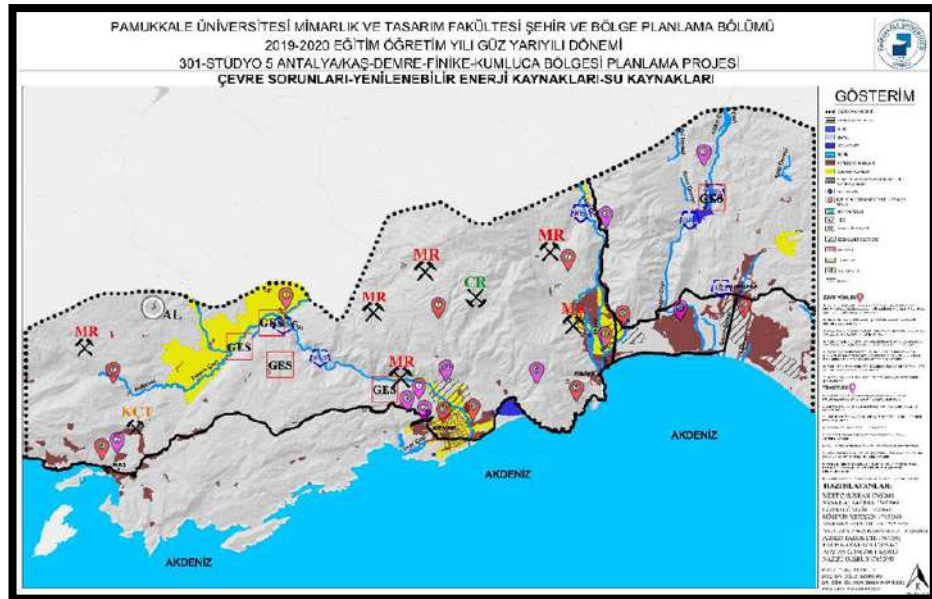
atıkları, pet şişeler ve sera atıklarıyla dolmaktadır. Örtü altı yetiştiriciliği çeşitli nedenlerle giderek genişlemekte ve sera bitki atıklarının miktarlarında da buna paralel olarak artışa sebep olmaktadır. Artan sera bitki atıklarının; Kumluca’ da çoğu zaman gelişigüzel, boş arazilere döküldüğü görülmektedir. Bu atıkların kuruyan bölümleri yakılmakta ve çevrede çok çeşitli kirliliklere neden olmaktadır. Bu nedenle sera bitki atıklarının değerlendirilmesi ve atılan bu atıklarla ne kadar bitki besin maddesinin kaybolduğu konusu ekonomik öneme sahiptir.

Bu çalışmada Antalya ilinin ilçeleri olan Kaş, Demre, Kumluca bölgelerindeki bulunan çevre sorunları, enerji ve su kaynakları işlenmiştir. Elde edilen verilere göre çevre sorunları bazında bulunan öğeler şunlardır:

- Katı atık bertaraf tesislerinin yetersiz olmasından dolayı; düzensiz depolama tesisleri kullanılmakta ve bu da çevre kirliliği oluşturmaktadır.
- Mevsimlik aşırı nüfus artışına bağlı olarak ekolojik denge bozulmaktadır.
- Arazi yapısının marjinal tarıma uygun olmaması nedeniyle sadece örtü altı tarım yapılmaktadır.
- Yenilenebilir enerji kaynaklarından olan rüzgar enerji santrali (res) için uygun iklim yapısına sahip değildir.
- Topoğrafyanın engebeli olması; yol ve inşaat yapım maliyetlerini arttırmakta ve yerleşimlerin teknik altyapı bakımından eksik kalmasına neden olmaktadır.
- Sahillerin bakımının az olmasından dolayı deniz canlıları olumsuz yönde etkilenmektedir. 7. Maden ocakları, faaliyetleri sırasında çevreyi tahrip etmektedir.
- Düzensiz depolanan atıklar zamanla birikerek patlamalara ve yangınlara neden olmaktadır.
- Zamanla turistik tesislerin artmasıyla deniz kirliliği artmaktadır.
- Hidroelektrik santrali (HES), ekosistemi olumsuz yönde etkilemektedir.
- Deprem bölgesinde bulunmaktadır.
- Engebeli topoğrafya; toprak erozyonu riskini arttırmaktadır.
- Balık çiftlikleri ekolojik dengeye zarar vermektedir.

- Artan turizm faaliyetleri ile örtü altı tarım alanlarının zamanla kaybolma riski bulunmaktadır.
- Seracılığın artmasıyla bitki artıklarının miktarı buna paralel olarak artış göstermekte ve çevreyi kirletmektedir.
- Fırtına riskinin yüksek olması örtü altı tarımı olumsuz etkilemektedir.

Analiz edilen bu sorunlar çalışmada mekânsal olarak da konumlandırılmıştır. Çalışmada yenilenebilir enerji kaynaklarına ilişkin veriler ise 6 adet mermer ocağı ile 1 adet kireçtaşı madeni ; 1 adet eski krom madeni işletmesi ve 1 adet alüminyum zuhuru bulunmaktadır. Alanda enerji santralleri olarak 5 adet güneş enerji santrali ; 6 adet hidroelektrik santrali bulunmaktadır. Bu çalışmada elde edilen verilere bazında su kaynakları kapsamında Alakır çayı, Alakır barajı, Eğri deresi, Koca deresi, Asar deresi, Demre çayı, Felenk çayı, Ar deresi, Okar çayı en önemli doğal su kaynaklarındandır[Bkz.Şekil 100]

Şekil 100: Çevre Sorunları-Yenilenebilir Enerji kaynakları-Su Kaynakları Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

3.14. Kıyı Morfolojisi

3.14.1. Dalış Turizmi

Kekova' nın güney kesiminde 31 nokta, su altı tutkunları için dalış parkuru olarak ilan edilmiştir. Dalma tutkunlarının, bu bölgede dalış yapmak için Demre Limanı'ndan çıkış yapması gerekmektedir. Demre bölgesindeki batık gemileri de içeren dalış noktaları şunlar: Deniz Feneri, Kaya, Koy, Mağara, Mavi Mağara (Blue Cave), Antrum, İberian Gemi Batığı, Yelkenli Gemi Batığı, Buzalık Koyu, Buzalık Burnu, Ambar, Gökkaya, Arda, Duvar, Duvar 2, Eğri Liman, Kara Ada, Sualtı Tepesi (Reef), Reef 1, Shark's Point, Kara Burnu, Son Nokta (The End), Bora Burnu, Çapa, Akar Burnu, Akar Burnu 2, Sıçan Burnu, İç Ada Koyu, Akıntı Burnu, Ufuk Burnu ve Taşucu' dur.

3.14.2. Kaş ve Kalkan Bölgesi

Kaş bölgesinde ise 28 nokta su altı parkuru olarak belirlenmiş durumdadır. Bu dalış noktaları şöyle sıralanmaktadır: Köfte Adası, Gürmeli Ada, Küçük Kaya, Akıntı Burnu, Çapabanko, Üçkaya, Mavi Batık, Hidayet, Vatoz Burnu, Mendirek Önü, Mağara 1, Mağara 2, Fener Kulesi, Likya Batığı, Karides Mağarası, Tünel, Kanyon, Uçan Balık, Uçak Batığı, Besmi Adası, Anfora Vadisi Reef, Kaplumbağa Noktası, Uluburun kayalıkları, Altuğ Mağarası, Büyük Rif, Sarı Ada, İkiz Kardeş ve Deve Hörgücü Rifi' dir.

Kalkan' daki dalış noktaları ise Kalakar Köyü, Yeşilköy Koyu, Yılan Adası, Sıçan Adası, Heybeli Ada, Öksüz Ada, Sakarya Batığı, Frenk Koyu, Sıçan Adası Sığılığı, Orta Sığılık ve Kalkan Koyu' dur.

3.14.3. Mavi Bayraklı Plajlar

Mavi bayrak, bir yıl geçerliliği olan, belirli kriterleri taşıyan plaj ve marinalara verilen bir çevre ödülüdür. Plajlar için başta temiz deniz suyu, sonrasında güvenilir bir ortam demektir. Çalışma alanı içerisinde 7 adet mavi bayraklı plaj bulunmaktadır.

3.14.4. Likya

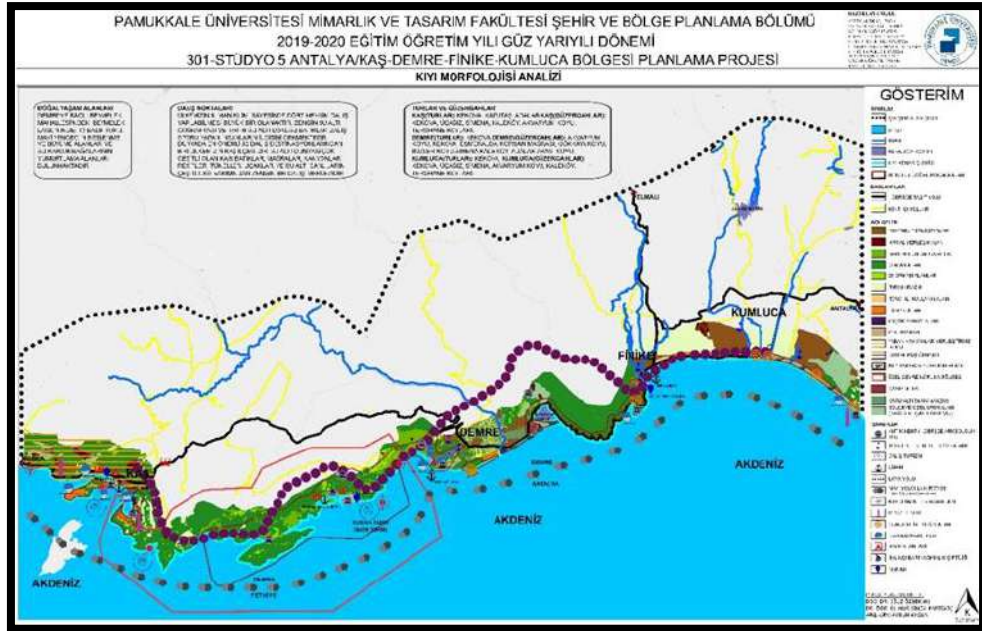
Fethiye' den başlayarak Antalya' ya kadar uzanan ve tarihte Likya olarak adlandırılan Teke yarımadasındaki patikalardan bir kısmının işaretlenip haritalanması ile oluşturulmuş yürüyüş rotasıdır.

3.14.5. Beymelek Lagünü

Akdeniz bölgesinin batı kıyılarında bulunan tek doğal lagün gölü olan Beymelek Lagünü, 36°16'N - 30°03'E coğrafi koordinatlarında yer alır. İdari bakımdan Antalya' nın Demre ilçesi sınırlarında kalan Lagün, ilçe merkezine 8 km, doğusundaki Finike' ye 18 km, Antalya' ya ise 120 km uzaklıktadır. Gülmez Dağı' nın güneybatısındaki yapısal alçalım alanında yer alan lagün, iklim elemanları ve bitki örtüsü bakımından doğu ve kuzeyini kuşatan bu yüksek kütle ve batısında uzanan Demre deltasından farklılıklar gösteren bir sulak alan olarak mikroklimatik özelliğe sahiptir. Üçgen biçimindeki gölün kapladığı alan 255 ha, derinliği en fazla 3 m, kıyı uzunluğu ise 6,2 km' dir. Göl içerisinde, biri kuzeyde diğeri güneydoğusundaki lagün boğazında olmak üzere, anakayadan oluşan iki ada bulunur. Koyun batı ucundan kuzeydoğuya doğru uzamış olan kıyı kordonunun oluşumunda, Demre Çayı' nın getirdiği alüvyonların hakim güney rüzgarlarının etkisiyle, dalga ve akıntılar tarafından koy ağzına yığılması etkili olmuştur. [105]

Kıyı morfolojisi analizinde; kıyı boyunca bulunan ve göz önüne çıkan özelliklere değinilmiştir. Çalışma alanında bulunan Kaş merkezinin batısında, türü tehlike altında olan yabani hayvan ve bitki türlerinin korunduğu yaban hayatı yerleştirme sahası mevcuttur. Çalışma alanı içerisinde 7 adet mavi bayraklı plaj mevcuttur. Bunlardan 4 tanesi Kaş, 1 tanesi Demre 1 tane Finike ve 1 tanesi Kumluca'da yer almaktadır. Aynı zamanda 4 adet kıyı denizaltı mağarası bulunmaktadır. Fethiye-Demre arası mavi yolculuk rotası mevcuttur. Demre-Antalya arası tur güzergahları bulunmaktadır. Çalışma alanı içerisinde bulunan 1. Derece Arkeolojik sit niteliği taşıyan antik kentler kıyı boyunca yer almaktadır. Kekova Adasının da (Batık Şehir) içerisinde bulunduğu dalış noktaları bulunmaktadır.

Kekova Adası Akdeniz Foku başta olmak üzere birçok deniz canlısına ev sahipliği yapmaktadır. 149 tür kuşa ev sahipliği yapan Demre Kuş Cennetinde (Noel Baba Kuş Cenneti) son yıllarda Flamingoların da görülmesiyle beraber tür çeşitliliği artmıştır. Bu bölgede Çayağzı limanına akan ve şifalı olduğu söylenen (Kükürtlü 14-15 derece) su bulunmaktadır. Özel Çevre Koruma Bölgesi ve kesin korunacak hassas alan niteliği taşıyan koruma alanları bulunmaktadır. Beymelek Lagün’ ün batısındaki ve Kumluca ilçesinde bulunan sahillerde nesli tükenmekte olan Caretta Caretta için yuvalama alanı bulunmaktadır. [Bkz.Şekil 101]

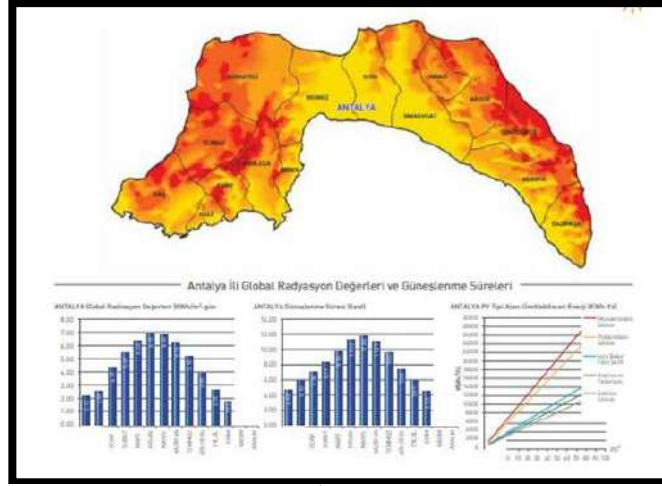

Şekil 101:Kıyı Morfolojisi Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

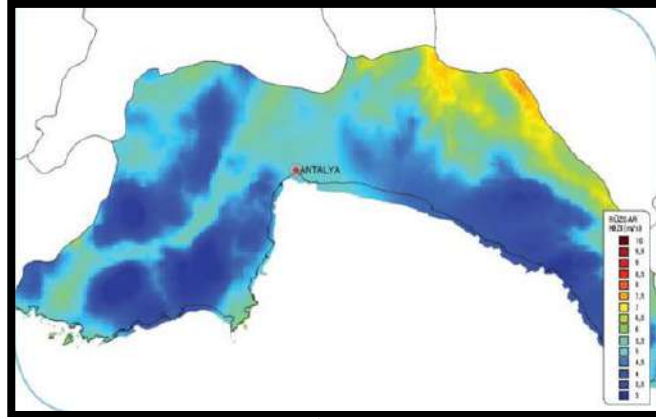
3.15. Yenilenebilir Enerji Kaynakları

3.15.1. Antalya

Antalya ili Türkiye’ nin güneş enerjisi potansiyeli yüksek olan illeri arasındadır. Yatırım yapma olanağı büyük bir fırsat oluşturmaktadır.

Şekil 102: Antalya İli Güneşlenme Haritası
[25]

Şekil 103: Antalya İli Rüzgâr Hızı Haritası
[25]

3.15.2. Kaş İlçesi

Antalya'nın Kaş ilçesinde Kaş Kopuz Enerji 5,00 MW Güneş Enerjisi Santrali ve Antalya Kaş Güneş Enerji Santrali 3,12 MW olmak üzere iki adet güneş enerji santrali bulunmaktadır.[URL 70]

Kaş Belediyesi olarak 3 Ekim 2016 tarihinde Akörü Mahallesi Güneş Enerjisine Dayalı Üretim Tesisi olarak kullanılmak için hazırlanmış olan 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planı yürürlüğe geçmiş olup, planlama alanı yaklaşık 85198.6736 m² olup; toplam 4,0 MW Enerji gücüne sahiptir.

3.15.3. Demre İlçesi

Yenilenebilir Enerji Kaynakları Gürses ve Davazlar mahalleleri sınırları içerisinde, Güneş Enerjisine Dayalı Elektrik Üretim Santralleri (GES) onanlı imar planları bulunmaktadır. Gürses GES Demre'nin kuzeydoğusunda, Demre-Kaş karayolunun hemen güneyinde yer almaktadır. Alan yaklaşık 21.55 hektar büyüklüğündedir. Davazlar GES Demre' nin kuzeydoğusunda yer almaktadır. Alan yaklaşık 2.86 hektar büyüklüğündedir. Elektrik Üretim AŞ Genel Müdürlüğü Çevre ve Kamulaştırma Daire Başkanlığı Emlak ve Kamulaştırma Müdürlüğü' nün 18.03.2016 tarih ve 13317 sayılı yazısında; Demre İlçesi sınırları içerisinde Hidroelektrik Santralinin bulunmadığı belirtilmiştir. Ayrıca Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü' nün 05.04.2016 tarih ve 10013 sayılı yazısında; Demre ilçesinde Genel Müdürlüğün devam eden ve planlanan herhangi bir projesi bulunmadığı belirtilmiştir.

Hidroelektrik Santraller (HES) Demre İlçesi sınırına yaklaşık 500 metre mesafede fizibilite aşamasında bir adet hidroelektrik santrali bulunmaktadır. Demre Çayı üzerinde bulunan Dirgen Hidroelektrik Santrali' nin yıllık enerji üretimi 6.9 GWh' dır.[2]

3.15.4. Kumluca İlçesi

Kumluca' da bir adet GES projesi bulunmaktadır. Rüzgâr yeterli olmadığı için rüzgâr enerji santraline uygun değildir. [URL 70]

Tablo 19: Kumluca GES Kurulu Güç Durumu

İL	İLÇE	FİRMA ADI	ENERJİ (MW)
Antalya	Kaş	Durdaşlar Çatı GES	0.55 MW

3.16. Sit ve Koruma Alanları

3.16.1. Kaş İlçesi

Kaş İlçesinde toplamda 17 adet arkeolojik sit, Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi bulunmaktadır. Bunun yanısıra Sürdürülebilir Kontrollü Kullanım alanı olarak Çukurbağ Yarımadası mevcuttur [Bkz.Tablo20]

Tablo 20:Antalya İli Kaş İlçesi Arkeolojik Sit Alanları[26]

SİT TÜRÜ	İL	İLÇE	ADI
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Antiphellos Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Phellos Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Xantos Antos Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Patara Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Aperlai Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Apollania Antik Kenti (Kılınçlı)
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Uluburun Batığı
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Simena Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	İsinda Antik Kenti (Belenli)
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Tuminehi / Tymnessos Antik Kenti (Bezirgan)
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Dereagzı (Dirgenler Köyü)
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Seveda (Limanağzı) Antik Sit Alanı
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Nisa (Meryemlik)Antik Sit Alanı
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Asarcık (Eski İzmir) Antik Sit Alanı
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Hacıoğlu Ören Yeri
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Kaletepe Antik Sit Alanı
Arkeolojik Sit	Antalya	Kaş	Sidek (Saribelen Adası)

• Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi

Antalya ili ne bağlı 3 köyden oluşmaktadır. Bölge; Antalya İli, Kaş İlçesi’ nin doğusunda Ulu Burun’ dan başlayan ve Kekova Burnu’ nun doğusunda, Kale (Demre) ovasında biten çok hareketli bir kıyı ve kıyı boyunca uzanan adalardan oluşur. Yaklaşık 260 km²’ lik alanı kaplayan, Özel Çevre Koruma Bölgesi kıyısında yer alan Kale- Üçağzı yerleşmeleri yanında iç kesimlerde Çevreli ve Kapaklı köyleri bulunmaktadır.

Bölgeye adını veren Kekova, bölge içinde yer alan en büyük adadır. Kekova adası, Anadolu yakasına yapışık bir boğaz oluşturarak uzanır. Anadolu yakasında ise girintiler, çıkıntılar, koylar denize gömülmüş eski kent sURLarı, kale kalıntıları bulunur. İç Ada, Toprak Adası, Aşırılı Ada ve Kışnali Ada önemli diğer adalardır. Kıyıya paralel uzanan Sıcak Yarımadası ve Kekova Adası bir iç deniz niteliği taşıyan Ölüdeniz’ i oluşturur.Bölgedeki yükseklikler kuzeye doğru uzanmaktadır. Kıyıdan itibaren hemen yükselmeye başlayan eğimli araziler, dar düzlüklerden sonra dik yamaçlarla aniden yükselerek 550 m’ yi aşan dağlara dönüşmektedir. Kıyıları girintili çıkıntılı koylardan meydana gelen bir topografya göstermektedir. Kara ulaşım imkanlarının kısıtlı olduğu bölge kıyılarına denizden ulaşım teknelerle sağlanmaktadır. Jeolojik yapıda ise miaesen, kireç taşları ile kaplı alanlar vardır. [27][Bkz.Şekil104]

Şekil 104: Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi

[27]

3.16.2. Demre İlçesi

Demre İlçesi Arkeolojik Sit Alanları

Demre İlçesi'nde toplamda 21 adet arkeolojik sit alanı mevcuttur.[110]
[Bkz.Tablo21]

Tablo 21:Antalya İli Demre İlçesi Arkeolojik Sit Alanları[URL 71]

SİT TÜRÜ	İL	İLÇE	ADI
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Myra Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Andriake Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	İsion (Beymelek) Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Sura Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Tyrsa Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Kekova Adası (Dolikhiste)
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Aşırlı Adası
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Theimiussa Antik Kenti (Üçağız Köyü)
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Kyaenai Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Avşar Tepesi
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Istlada Antik Kenti (Kapaklı Köyü- Eski Hoyran -Hayıtlı)
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Trbenda Antik Siti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Tyberissos Antik Siti (Asar Tepe)
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Yavu Köyü, İlvit Mevkii, Eseler Mahallesi
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Taşdibi Tepesi Antik Yerleşim Alanı
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Gökkaya Antik Siti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Mucuk Beleni Antik Siti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Buzağılık Antik Siti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Pınarlı Antik Siti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	İnceyer Antik Siti
Arkeolojik Sit	Antalya	Demre	Belörenj Köyü, Zeytin Mahallesi Antik Yerleşim Alanı

Demre İlçesi Önemli Doğa Alanları

Demre ilçesi, önemli biyoçeşitlilik ve ekolojik özelliklere ev sahipliği yapmaktadır. Bu değerlerin korunmasında devamlılığın ve sürdürülebilirliğinin önemi büyüktür. Günümüzde bitki ve hayvan türü yok oluşlarının en önemli

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

nedeni insan faaliyetleridir. Ancak bu yok oluşu durdurabilecek yeterli zaman ve kaynak mevcut değildir. Bu nedenle pek çok korumacı kurum ve kuruluş kısıtlı kaynaklarla doğa koruma çalışmalarından en yüksek geri dönüşü almak için çalışmaktadır. "Önemli Doğa Alanı" (ÖDA) yaklaşımı, kısıtlı kaynakların en öncelikli alanlarda kullanılabilmesi için geliştirilmiş yöntemlerden biridir.

- **Kıbrısçık ÖDA:** ÖDA, Antalya' nın batısında Bey Dağları, Çıglıkara Ormanları ve Kekova Doğa alanları arasında yer almaktadır. Alanın doğu sınırını Finike İlçesinden Akdeniz' e dökülen Karasu Çayı, batı sınırını ise Kaş-Elmalı karayolunun batısındaki tepeler oluşturmaktadır. Alan güneyde Kaş Kale karayolu ile sınırlanır. ÖDA' nın doğu kısmı, en yüksek noktası 2358 metre olan Alacağ silsilesini kapsamakta ve Finike bölgesinde Akdeniz ile buluşmaktadır. Batı kısmı ise Kıbrıs, Demre ve Tokluca çaylarını çevreleyen alçak tepelerden oluşur.
- **Kale ÖDA:** Demre ilçesinin güneyindeki kıyılardan oluşan ÖDA, deniz kaplumbağasının (*Caretta caretta*) yuvaladığı ve Akdeniz fokunun (*Monachus monachus*) görüldüğü önemli kumsallardan biridir. Alan, batıda Kokarsu Vadisi, doğuda ise Beymelek Lagünü ile sınırlandırılmıştır. Lagün Demre Çayı' nın getirmiş olduğu alüvyonun eski Demre Körfezi' ni doldurmasıyla ortaya çıkmıştır. Alandaki kumsallar, deniz kaplumbağası üreme alanı olarak ilan edilmiştir. Bazı yerlerde 50 metre genişliğe ulaşan kumsalların toplam uzunluğu yaklaşık 8,5 kilometredir.

Doğal Sit Alanları Antalya Koruma Kurulunun 26.11.1999 tarih ve 4444 sayılı kararıyla Finike Beymelek Kıyı Bandı I. Derece Doğal Sit Alanı sınırları belirlenmiştir. Koruma Bölge Kurulu'nun 20.10.2010 tarih ve 4539 sayılı inceleme raporu ile alan sınırları güncellenerek kabul edilmiştir. Söz konusu Finike-Beymelek Kıyı Bandı I. Derece Doğal Sit Alanı'nın bir kısmı Beymelek Mahallesi içerisinde yer almaktadır. Toplam alan büyüklüğü 2.470 hektar olan kıyı bandı doğal sit alanının yaklaşık %35'i Demre sınırları içerisinde yer almaktadır. Antalya Koruma Kurulunun 07.11.1989 tarih ve 532 sayılı kararıyla Kekova I. Derece Doğal Sit Alanı sınırları belirlenmiştir. Toplam alan büyüklüğü 9.702 hektar olan doğal sit alanının yaklaşık %60' ı Demre sınırları içerisinde yer

almaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Bakanlık Makamı' nın 21.07.2017 tarihli ve 8491 sayılı olur' u ile Taşdibi Yarımadası, Doğal Sit – Kesin Korunacak Hassas Alan ve Doğal Sit – Nitelikli Doğal Koruma Alanı olarak tescil edilmiştir. Alan büyüklüğü yaklaşık olarak 31 hektardır.

Demre İlçesi Kentsel-Arkeolojik Sit Alanları

Antalya'da 16 adet kentsel sit alanı bulunmaktadır. Bu kentsel sit alanlarından 2 tanesi Demre sınırları içerisinde yer alan, Üçağız kentsel- arkeolojik sit alanlarıdır. Yaklaşık 12 hektar alanı kapsamaktadır.

- **Özel Çevre Koruma Bölgesi**

Demre ve Kaş ilçeleri içerisinde, 18.01.1990 tarih ve 77 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edin “ Kekova ve Çevresi Özel Çevre Koruma Bölgesi” nin adı, 08.11.2006 tarih ve 11266 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile “Kaş – Kekova Özel Çevre koruma Bölgesi” olarak değiştirilmiştir. Yaklaşık 260 km², lik bölgenin %45' i Demre ilçe sınırları içerisinde. Bölge; Kaş İlçesi' nin doğusunda Ulu Burun' dan başlayan ve Kekova Burnu' nun doğusunda, Demre Ovasında biten çok hareketli bir kıyı ve kıyı boyunca uzanan adalardan oluşur. İçinde Üçağız, Çevreli ve Kapaklı köyleri bulunmaktadır. Kekova, bölge içinde yer alan pek çok endemik türe sahip flora ve zengin faunasıyla doğal güzelliklerin yanı sıra, çok geniş tarihi bir mirasa sahiptir. Bölgede çok sayıda batık kent, Likya yazısı ile yazılmış kitabeli mezarlar, lahitler, orta çağ kalesinin içinde kayaya oyulmuş tiyatro, su içinde kalmış rıhtım mevcuttur.

- **Tabiatı Koruma Alanları**

Demre ilçesi sınırları içinde, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu uyarınca belirlenen Alacadağ Tabiatı Koruma Alanı bulunmaktadır. Alacadağ Tabiat Koruma Alanı; nadir orman ağacı türlerinin yer aldığı yirmiden fazla ağaç türüne sahip, bir arboretum görünümü, bozulmamış doğal dokusu ve anıt ağaçların mevcudiyeti ile nadir bulunan ekosistemlerdendir. Öte yandan Finike-Kumluca Koyunun seyredilebildiği yerlerden biridir. Finike Elmalı yolunun 12 km. sinden ayrılan orman yolu ile ulaşılmaktadır. 423 hektar büyüklüğünde olan Alacadağ Tabiatı

Koruma Alanı 01.10.1990 tarihinde ilan edilmiştir. Alanın yalnızca %2' si Demre ilçesi sınırları içerisinde yer almaktadır.

- **Deniz Kaplumbağası Yuvalama Alanları**

Demre ilçe sınırları içerisinde bulunan Kale Deniz Kaplumbağaları Yuvalama Alanı 1988 yılında ilan edilmiştir. Mülga Çevre ve Orman Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından yürürlüğe koyulan 2009/10 sayılı Deniz Kaplumbağalarının Korunması Konulu Genelge kapsamındadır. Kale Deniz Kaplumbağaları Yuvalama Alanı, Sülüklü Plajı ile Beymelek Lagünü arasında, bazı yerlerde 50 metre genişliğe ulaşan yaklaşık 8.5 kilometre uzunluğa sahip bir alandır. İlçenin güneybirlik turizm alanıdır. Finike – Kaş ulaşımını sağlayan D – 400 karayolunun Demre Çayı ile Beymelek Lagünü arasında kalan bölümü bu sahillerden geçmekte olup kumul ekosisteminin her yıl daralmasına neden olmaktadır. Ayrıca sahillerden yoğun kum alımları, kumsalda yaz boyu yapılan düğünlerde kullanılan havai fişekler ve kumsalda yakılan ateşler ile kumsala araçla girilmesi hem yumurtlayan deniz kaplumbağalarını hem de yumurtadan çıkan kaplumbağa yavrularını olumsuz etkilemektedir. [2]

3.16.3. Kumluca İlçesi

- **Kumluca İlçesi Arkeolojik Sit Alanları**

Kumluca İlçesi'nde toplamda 12 adet arkeolojik sit alanı mevcuttur. [Bkz.Tablo22] [URL 73]

Tablo 22:Kumluca İlçesi Arkeolojik Sit Alanları[URL 73]

SİT TÜRÜ	İL	İLÇE	ADI
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Olympos Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Adrasan Beldesi
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Gagae Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Corydalla Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Rhodiapolis Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Melanippe Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Yukarı Olympos Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Kitanaura Antik Kenti
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Ceneviz Koyu Yapıları
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Belen Köyü Lahit I
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Belenköyü Lahit II
Arkeolojik Sit	Antalya	Kumluca	Belen Köyü Kaya Mezarı

Kireç taşları, mermerlerin yapıcı taşlarıdır. Başlangıçta kireçtaşı tabakaları ve serileri olan kayaç yığınları, metamorfizma geçirerek, yani yüksek basıncın, sıcaklığın ve geçen uzun zamanın etkisi ile değişerek mermere dönüşmüşlerdir.

Çimentonun, asfaltın keşfinden beri, çimento üretiminde %60 oranında ana hammadde olarak; beton dökümünde ve asfaltlı yol yapımında ise, çimento harcına ve asfalta karıştırılan mıcır olarak bol miktarda kullanılmaktadır. [URL 74]

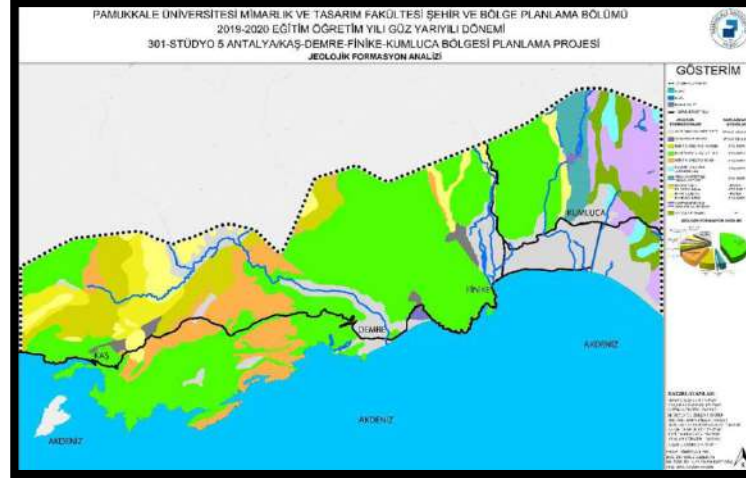
- **Pelajik Kireçtaşı, Jura-Kretase**

Pek çok bitki ve hayvanın içerdikleri CaCO_3 ; organizmalar öldükten sonra kireçtaşını oluşturmak üzere çökebilmektedir. Yapılaşma için uygundur.[URL 74]

- **Kumtaşı, Kireçtaşı Orta Triyas-Kretase**

Kumtaşı, kum tanelerinin doğal bir çimento maddesi yardımıyla yapışması sonucu oluşan fiziksel tortul bir taştır. Bir kumun doğal çimentolaşmasından doğan ve kuvars taneleri oranı yüksek olan tortul kayaç; kumtaşı inşaatta, yol ve kaldırımlara taş döşemede, çok ince olanları da bileme taşı olarak kullanılır. [URL 74]

Çalışma alanının güneybatısında ve Finike çevresinde Neritik Kireçtaşı; batısında daha çok Kırıntılılar ve Karbonatlar, doğusunda ise Kumtaşı, Kireçtaşı formasyonları yoğunlaşmıştır. Ofiyolitik Melanj ve Kumtaşı, Kireçtaşı' na alanın sadece doğu kısmında yer yer rastlanmakta olup, ikisi birlikte toplam alanın %8' ini kaplamaktadırlar. Özellikle Kumluca' nın kıyı kesimlerinde ve Demre' nin Kuzeybatısı boyunca uzanan Demre Çayı ve çevresinde daha çok Ayrılmamış Kuvarterner bulunmaktadır. Finike ve Kaş' ta yer yer Alüvyon yelpazesine rastlanmakta olup, Ayrılmamış Kuvarterner formasyonu ile birlikte alanın toplam %15' lik yapılaşmaya uygun olmayan kısmını kapsamaktadır. Çalışma alanının %65' lik bir kısmı yerleşime uygun olan Neritik Kireçtaşı formasyonlarından oluşmuş olup alanın büyük bir kısmı yerşime uygundur.

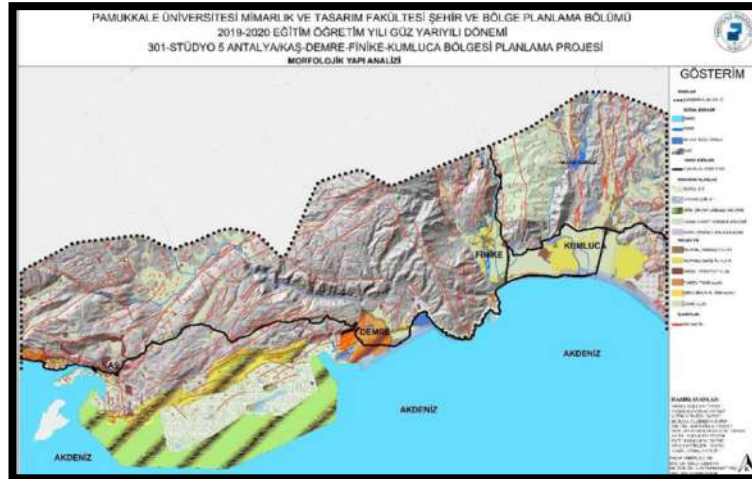

Şekil 106: Jeolojik Formasyon Analizi

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

3.18. Morfolojik Yapı

Çalışma alanı 144.689,52 hektardır. Alanı geneli engebeli arazilerden oluşmaktadır. Doğal yaşam ve tarihi önem taşıyan bölgeler koruma altına alınmıştır. Alan içerisinde yoğun kırık faylar vardır. Tarım arazileri yoğunluktadır, tarım bölge için en önemli ekonomik kaynaklardır. Bölgenin topoğrafya, iklim ve toprak yapısı tarım için uygun olmadığından örtü altı tarım yapılmaktadır. Uzun kıyı bandında; sahiller, kaplumbağa koruma alanları, Beymelek lagünü, güneybirlik tesis alanları, ticaret ve turizm kullanımları mevcuttur. Çalışma alanında yaban hayatı koruma bölgesi vardır, bu bölgede yaşayan hayvanlar av yasaklarıyla korunmaktadır.

Şekil 107: Morfolojik Yapı Analizi

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

BÖLÜM 4: SOSYOKÜLTÜREL YAPI

4.1.DEMOGRAFİK YAPI

KAŞ İLÇESİ GENEL NÜFUS ÖZELLİKLERİ

Antalya İli Kaş İlçesi'ne ait toplam 54 adet mahalle bulunmaktadır. Kaş ilçesinin nüfusu; 59716'dır. 2019 yılı Antalya ili Kaş ilçesi Mahalle nüfusları tablosuna göre en fazla nüfusun Andifli Mahallesi'nde olduğu, en az nüfusun ise Belkonak Mahallesinde olduğu görülmektedir.[5][Bkz.Tablo23]

Tablo23:Kaş İlçesi Nüfus Verileri (2019)[28]

Yıl	İlçe	Mahalle Adı	Mahalle Nüfusu	Yıl	İlçe	Mahalle Adı	Mahalle Nüfusu
2019	Kaş	Andifli Mah.	8.51	2019	Kaş	Akörü Mah.	406
2019	Kaş	Kımk Mah.	5.801	2019	Kaş	Aklar Mah.	379
2019	Kaş	Ova Mah.	5.285	2019	Kaş	Yaylakıncılı Mah.	371
2019	Kaş	Kalkan Mah.	3.617	2019	Kaş	Yuvacık Mah.	325
2019	Kaş	Yeşilköy Mah.	3.534	2019	Kaş	Cemre Mah.	299
2019	Kaş	Çavdır Mah.	3.481	2019	Kaş	Beldibi Mah.	285
2019	Kaş	İslamlar Mah.	2.616	2019	Kaş	Boğazcık Mah.	284
2019	Kaş	Beziran Mah.	1.89	2019	Kaş	Hacıoğlu Mah.	267
2019	Kaş	Çayköy Mah.	1.433	2019	Kaş	Ahatlı Mah.	257
2019	Kaş	Kasaba Mah.	1.376	2019	Kaş	Kızılağaç Mah.	251
2019	Kaş	Üzümlü Mah.	1.357	2019	Kaş	Yaylapalamut Mah.	249
2019	Kaş	Gökçeören Mah.	1.326	2019	Kaş	Gürsu Mah.	244
2019	Kaş	Gömbe Mah.	1.301	2019	Kaş	Sahilköy Mah.	241
2019	Kaş	Karadağ Mah.	1.283	2019	Kaş	Ortabağ Mah.	232
2019	Kaş	Palamut Mah.	1.052	2019	Kaş	Çamlıköy Mah.	209
2019	Kaş	Ağullu Mah.	1.012	2019	Kaş	Dere Mah.	207
2019	Kaş	Sarıbelen Mah.	977	2019	Kaş	Çeşme Mah.	198
2019	Kaş	Dirgenler Mah.	968	2019	Kaş	Çamlıova Mah.	190
2019	Kaş	Sütçe Mah.	901	2019	Kaş	Sarılar Mah.	184
2019	Kaş	Bayındır Mah.	863	2019	Kaş	Pınarbaşı Mah.	176
2019	Kaş	Uğrar Mah.	857	2019	Kaş	İkizce Mah.	175
2019	Kaş	Belenli Mah.	833	2019	Kaş	Yeniköy Mah.	160
2019	Kaş	Gelemiş Mah.	817	2019	Kaş	Sınneli Mah.	151
2019	Kaş	Doğantaş Mah.	725	2019	Kaş	Çataloluk Mah.	134
2019	Kaş	Yeşilbarak Mah.	609	2019	Kaş	Gökçeyazı Mah.	123
2019	Kaş	Kemer Mah.	587	2019	Kaş	Çerler Mah.	102
2019	Kaş	Çukurbag Mah.	574	2019	Kaş	Belkonak Mah.	32

DEMRE İLÇESİ GENEL NÜFUS ÖZELLİKLERİ

Adrese Dayalı Kayıt Sistemi verilerine göre, Demre ilçesi sınırları içerisinde bulunan mahallelerin nüfusları incelendiğin; 2019 yılında en fazla nüfusa sahip olan mahallenin %24.8'lik bir oranla Gökyazı Mahallesi olduğu görülmektedir. [5][Bkz.Tablo24]

Tablo24:Demre İlçesi Nüfus Verileri (2019)[28]

Yıl	İlçe	Mahalle Adı	Mahalle Nüfusu
2019	Demre	Gökyazı Mah.	7.288
2019	Demre	Beymelek Mah.	3.551
2019	Demre	Büyükkum Mah.	2.797
2019	Demre	Karabucak Mah.	2.476
2019	Demre	Köşkerler Mah.	2.077
2019	Demre	Alakent Mah.	1.678
2019	Demre	Küçükkum Mah.	1.31
2019	Demre	Yaylakaya Mah.	1.224
2019	Demre	Çevreli Mah.	790
2019	Demre	Belören Mah.	617
2019	Demre	Kapaklı Mah.	501
2019	Demre	Kaleüçağız Mah.	495
2019	Demre	Kayaaltı Mah.	437
2019	Demre	Yavu Mah.	408
2019	Demre	Gürses Mah.	316
2019	Demre	Çağman Mah.	296
2019	Demre	Davazlar Mah.	101

KUMLUCA İLÇESİ GENEL NÜFUS ÖZELLİKLERİ

Adrese Dayalı Kayıt Sistemi verilerine göre, Kumluca ilçesi sınırları içerisinde bulunan mahallelerin nüfusları incelendiğinde, 2019 yılına göre en fazla nüfusa sahip olan mahallenin 6895 nüfusla Mavikent Mahallesi olduğu, en az nüfusun ise 138 kişi ile Yenikişla Mahallesi olduğunu görülmektedir. [5][Bkz.Tablo25]

Tablo 25:Kumluca İlçesi Nüfus Verileri (2019)[28]

Yıl	İlçe	Mahalle Adı	Mahalle Nüfusu	Yıl	İlçe	Mahalle Adı	Mahalle Nüfusu
2019	Kumluca	Mavikent Mah.	6.895	2019	Kumluca	Toptaş Mah.	785
2019	Kumluca	Yeni Mah.	5.87	2019	Kumluca	Hızırkahya Mah.	719
2019	Kumluca	Beykonak Mah.	5.346	2019	Kumluca	Karacaören Mah.	698
2019	Kumluca	Bağlık Mah.	5.339	2019	Kumluca	Kavakköy Mah.	683
2019	Kumluca	Merkez Mah.	3.956	2019	Kumluca	Erentepe Mah.	659
2019	Kumluca	Temel Eğitim Mahallesi Mah.	3.769	2019	Kumluca	Beşikçi Mah.	589
2019	Kumluca	Karşıyaka Mah.	3.496	2019	Kumluca	Sarıkavak Mah.	568
2019	Kumluca	Meydan Mah.	3.398	2019	Kumluca	Güzören Mah.	517
2019	Kumluca	Eskicami Mah.	3.083	2019	Kumluca	Ortaköy Mah.	506
2019	Kumluca	Sarcasu Mah.	2.497	2019	Kumluca	Belen Mah.	368
2019	Kumluca	Hacıveliler Mah.	2.467	2019	Kumluca	İncircik Mah.	337
2019	Kumluca	Adrasan Mah.	2.437	2019	Kumluca	Kuzca Mah.	286
2019	Kumluca	Kum Mah.	2.433	2019	Kumluca	Karacaagaç Mah.	263
2019	Kumluca	Salur Mah.	1.992	2019	Kumluca	Dereköy Mah.	248
2019	Kumluca	Narenciye Mah.	1.841	2019	Kumluca	Altınyaka Mah.	242
2019	Kumluca	Göksu Mah.	1.746	2019	Kumluca	Çaltı Mah.	204
2019	Kumluca	Cumhuriyet Mah.	1.72	2019	Kumluca	Gölcük Mah.	178
2019	Kumluca	Kasapçayın Mah.	1.326	2019	Kumluca	Büyükalın Mah.	177
2019	Kumluca	Ellinci Yıl Mahallesi Mah.	1.233	2019	Kumluca	Yeşilköy Mah.	171
2019	Kumluca	Yazır Mah.	1.105	2019	Kumluca	Çayıçi Mah.	138
2019	Kumluca	Yenikişla Mah.	138				

4.2.KENT KIR DAĞILIMLARI

Antalya geneline bakıldığında kentsel nüfus yüzdeliği %86,2 den %87,4 e gelerek artış göstermiş, kırsal nüfus yüzdeliği ise %13,8 den %12,06 ya gerileyerek düşüş göstermiştir.

İlçeler bazında incelendiğinde ise Kaş ve Demre ilçelerinin de Antalya il genelinde olduğu gibi kentsel nüfus yüzdeliğinin arttığı görülürken kırsal nüfus yüzdeliğinin azaldığı görülmektedir. Fakat bu durumla ters olarak Kumluca İlçesi'nin kentsel nüfus yüzdeliği %47,6 dan %36,12 gerilemiş, kırsal nüfusu ise %52,4 den %63,88 e çıkarak artış göstermiştir. Kumluca ilçesindeki bu durumun ilçenin temel geçim kaynağı olan seracılık faaliyetlerinin artması kırsal yerleşim alanlarının da artışına sebep olduğu tahmin edilmiştir. [5][Bkz.Tablo26]

Tablo26:Yıl ve Yerleşim Yerlerine Göre Kent ve Kır Dağılımları [29]

YIL VE YERLEŞİM YERLERİNE GÖRE KENT VE KIR DAĞILIMLARI										
YERLEŞİM YERİ	KENT (%)					KIR(%)				
	2012 YILI	2013 YILI	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI	2012 YILI	2013 YILI	2014 YILI	2015 YILI	2016 YILI
KAŞ	21,77	49,29	50,47	51,77	51,93	78,23	50,71	49,53	48,23	48,07
DEMRE	75,54	79,49	79,75	79,85	79,68	24,46	20,51	20,25	20,15	20,32
KUMLUCA	47,6	35,73	35,34	35,77	36,12	52,4	65,27	64,66	64,33	63,88
ANTALYA	86,2	86,6	87	87,2	87,4	13,8	13,4	13	12,8	12,06

Tablo27:Kaş Demre Kumluca İlçeleri 2016 Yılı Kentleşme Oranları [29]

TOPLAM NÜFUS		KENT NÜFUSU	KENTLEŞME ORANI (%)
DEMRE	25959	20622	79.4
KAŞ	56720	17474	30.8
KUMLUCA	67605	51487	76.1

4.3.YILLARA GÖRE NÜFUS VE CİNSİYET YAPISI

Kaş, Demre, Kumluca ilçelerinin Antalya il geneline göre nüfus yapısı incelenmiştir. Bunun sonucunda Kaş ilçe nüfusu Antalya il nüfusunun %2,41 in, Kumluca ilçesi %2,82 sini, Demre ilçesi ise %1,06 sını oluşturmaktadır.

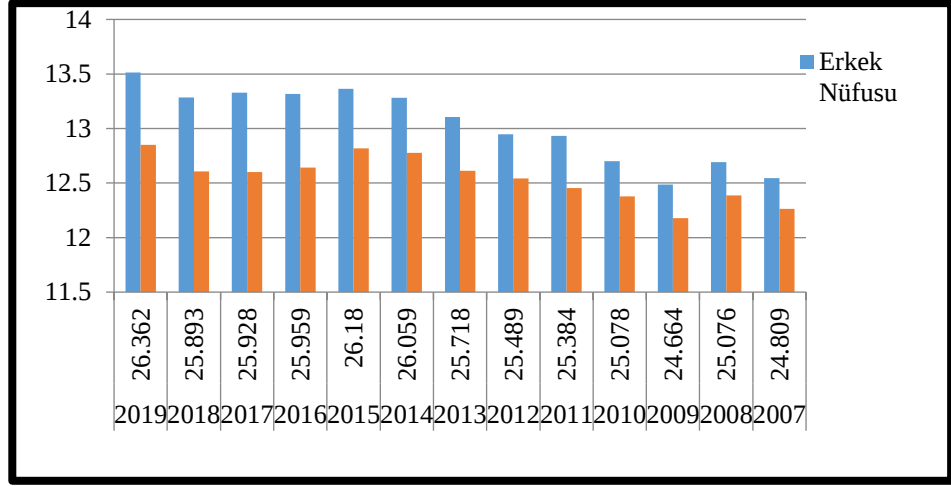
Antalya il genelinde 2008 – 2018 yılları arasında hem erkek hem de kadın nüfusu sürekli olarak artış gösterirken; Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerinde hem artış hem de azalış gözlemlenmiştir. Antalya il genelinde ve Kaş, Demre, Kumluca ilçelerinde erkek nüfusunun kadın nüfusundan fazla olduğu görülmüştür.[5]

4.3.1. KAŞ

Kaş İlçe nüfusu 1980-1997 döneminde artış, 1997-2000 döneminde azalış, 2000-2010 döneminde tekrar artış göstermiştir. 1980-2010 Kaş İlçesi, Antalya İli ve Türkiye Geneli Yıllık Nüfus Artış Oranlar (%)’ının gösterildiği Tablo 18’ e göre; Antalya İli yıllık nüfus artış oranı 1980-1990 döneminde artış, 1990-2000 döneminde azalış, 2000-2005 döneminde artış, 2005-2010 döneminde azalış göstermiş, dalgalanmalı bir yapı göstermiştir. Kaş İlçesi yıllık nüfus artış oranı 1980-1990 döneminde eksi, 1990-1997 döneminde artı, 1997-2000 döneminde eksi, 2000-2005 döneminde artı, 2005-2010 döneminde eksi değer göstermiştir.[5][Bkz.Tablo28,Grafik 5]

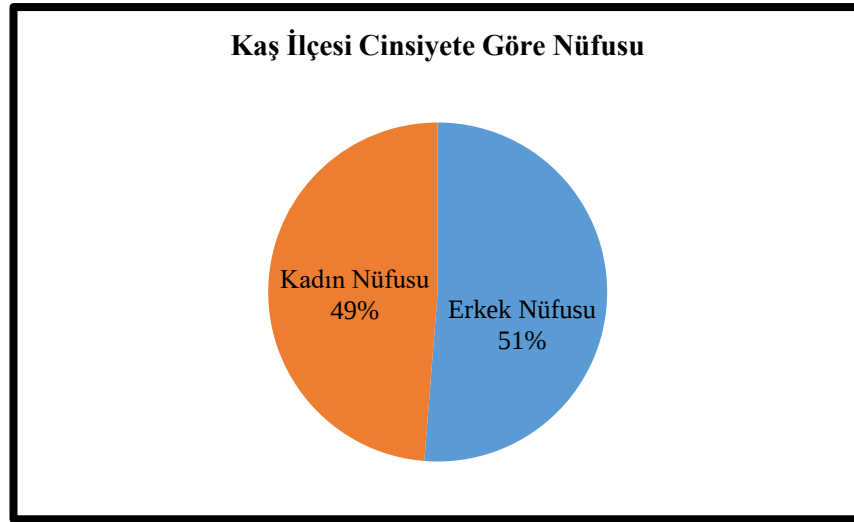
Tablo28:Kaş İlçesi Yıllara Göre Erkek Kadın Nüfusları[28]

YIL	KAŞ NÜFUSU	ERKEK NÜFUSU	KADIN NÜFUSU
2019	59.716	30.8	28.916
2018	58.6	30.185	28.415
2017	57.123	29.338	27.785
2016	56.72	29.122	27.598
2015	56.386	28.984	27.402
2014	55.574	28.56	27.014
2013	55.061	28.244	26.817
2012	53.633	27.378	26.255
2011	53.588	27.502	26.086
2010	53.145	27.294	25.851
2009	52.564	26.968	25.596
2008	50.786	25.994	24.792
2007	49.629	25.306	24.323

Grafik 5:Kaş İlçesi Yıllara Göre Kadın ve Erkek Nüfusu
[28]

Yaşa göre dağılımda en büyük kesimi 30 -34 yaş grubu oluşturmaktadır. Cinsiyete göre dağılımda ise erkek nüfus oranı kadın nüfus oranına göre fazladır. Kaş İlçe Merkezi nüfusunun % 53.27'si 60 erkek, %46.73'ü kadındır. Kaş nüfusu 2018 yılına göre 58.600.Bu nüfus, 30.185 erkek ve 28.415 kadından oluşmaktadır.Yüzde olarak ise: %51,51 erkek, %48,49 kadındır. [Bkz. Grafik 6]

Grafik 6:Kaş İlçesi Cinsiyete Göre Nüfusu
[28]

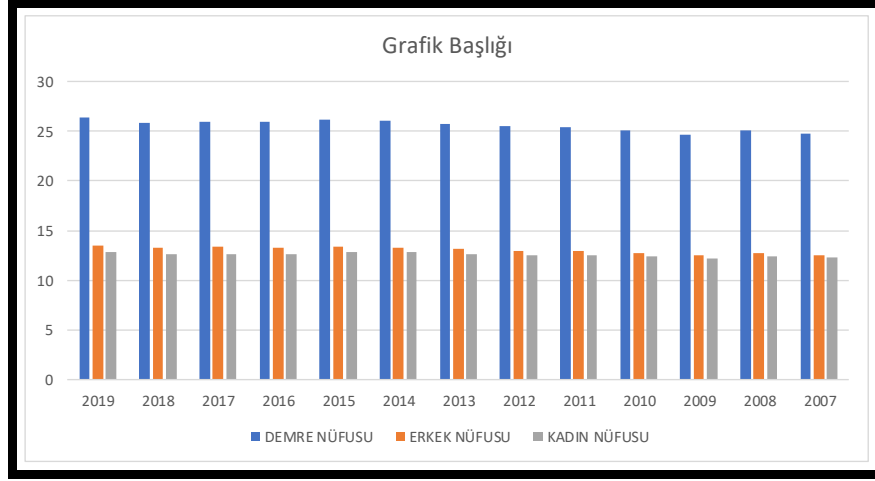
4.3.2. DEMRE

Adrese Dayalı Kayıt Sistemi verilerine göre, Demre ilçesi sınırları içerisinde bulunan mahallelerin nüfusları incelendiğinde, 2016 yılına göre en fazla nüfusa sahip olan mahallenin %24.8’lik bir oranla Gökyazı olduğu görülmektedir. Beymelek, Büyükkum, Karabucak, Köşkerler, Alakent, Küçükkum ve Yaylakaya nüfus yoğunluğunu oluşturan diğer mahallelerdir.

Coğrafi faktörler nedeniyle ilçeye ulaşımın zor olması, turizm olgusunun yeteri kadar ekonomisinin tarıma dayalı olmasına rağmen işçi potansiyelinin büyük oranda yerli halktan karşılanıyor oluşu, eğitim-öğretim imkânlarının kısıtlı olması gibi nedenlerle Demre ilçesi az sayıda göç almaktadır. Demre ilçesinin 2015 yılı net göç hızı ‰ 3.05 olmuştur. Demre’nin aldığı göç 633 iken verdiği göç 553 ve net göç 80 kişidir. TÜİK 2015 yılı verilerine göre Demre İlçesi’nde 3.3 olduğu görülmektedir. Hane halkı büyüklüklerinin kırsal alanda kentsel alana göre daha düşük olduğu göze çarpmaktadır.[5][Bkz.Tablo 29, Grafik 7,Grafik 8]

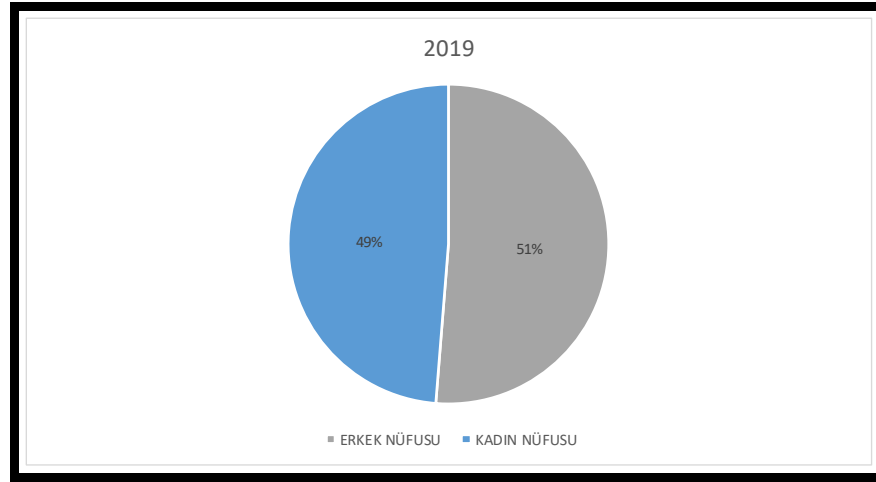
Tablo 29:Demre İlçesi Yıllara Göre Kadın ve Erkek Nüfusu[28]

YIL	DEMRE NÜFUSU	ERKEK NÜFUSU	KADIN NÜFUSU
2019	26.362	13.513	12.849
2018	25.893	13.286	12.607
2017	25.928	13.328	12.6
2016	25.959	13.317	12.642
2015	26.18	13.363	12.817
2014	26.059	13.281	12.778
2013	25.718	13.105	12.613
2012	25.489	12.946	12.543
2011	25.384	12.931	12.453
2010	25.078	12.701	12.377
2009	24.664	12.485	12.179
2008	25.076	12.691	12.385
2007	24.809	12.545	12.264

Grafik 7:Demre İlçesi Yıllara ve Cinsiyete Göre Nüfus

[28]

Grafik 8:Demre İlçesi Cinsiyete Göre Nüfus

4.3.3. KUMLUCA

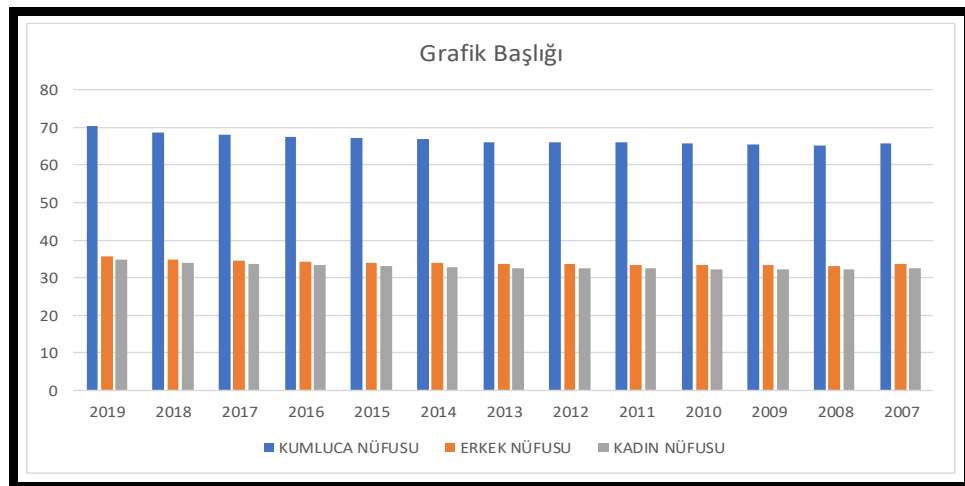
Kumluca İlçesi'ndeki şehir nüfusu, ülke genelindeki şehir nüfusu ile mukayese edildiğinde yavaş da olsa artmaktadır. 2007 yılı itibariyle, ilçedeki kır ve şehir nüfusu arasındaki fark kapanmak üzeredir. İlçede şehir nüfusunun artıyor olması yadsınamaz bir gerçektir. İlçedeki kırdan kente göçle birlikte meydana gelen şehirleşmenin altında farklı nedenler vardır. Bu nedenler; kırların itici faktörleri, iletici faktörler ve şehirlerin çekici faktörleri olarak üçe ayrılabilir. Hızlı nüfus

artışıyla ilçe kırlarında genç nüfusun artması sonucu kırlarda meydana gelen iş yetersizliği, arazilerin miras yoluyla küçülmesi, eğitim ve sağlık hizmetlerinin yetersiz olması ilçe kırlarının itici faktörleri olmuşlardır. Ülke genelindeki haberleşme ağının genişlemesi ve ilçedeki ulaşım imkânlarının artması iletimci faktörler olarak öne çıkar. İlçe merkezindeki yaşam kalitesinin, sağlık ve eğitim hizmetlerinin, eğlence ve iş alanlarının kırlara oranla daha iyi olması, şehrin çekici faktörlerini meydana getirmiştir.

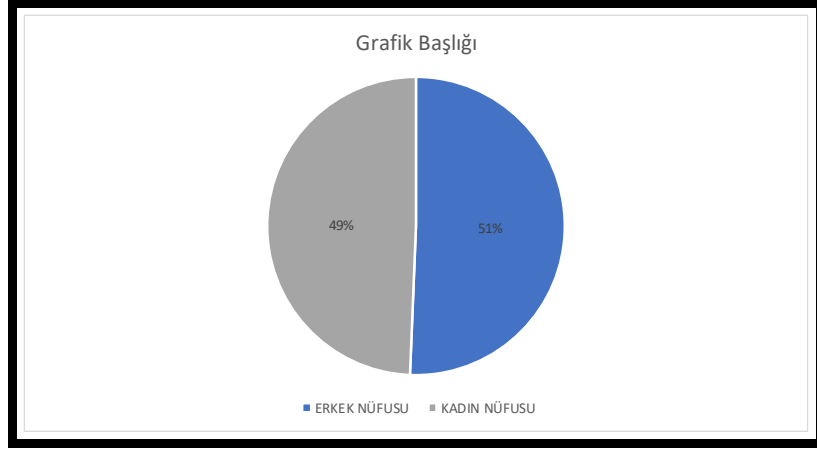
Kumlucanın yıllara göre gelişme düzeylerine bakıldığında: erkek nüfusu 35,665 kadın nüfusu ise 34,758'dir. Kumluca İlçesi sürekli göç alan ve yükselen bir nüfus çizgisine sahiptir.[5][Bkz. Tablo30,Grafik 9, Grafik 10]

Tablo 30: Kumluca İlçesi Yıllara Göre Kadın Erkek Nüfusu[28]

YIL	KUMLUCA NÜFUSU	ERKEK NÜFUSU	KADIN NÜFUSU
2019	70.423	35.665	34.758
2018	68.61	34.659	33.951
2017	67.942	34.388	33.554
2016	67.605	34.335	33.27
2015	67.135	34.02	33.115
2014	66.783	33.939	32.844
2013	66.159	33.655	32.504
2012	66.186	33.679	32.507
2011	65.923	33.441	32.482
2010	65.652	33.32	32.332
2009	65.543	33.404	32.139
2008	65.109	33.04	32.069
2007	65.904	33.57	32.334

Grafik 9:Kumluca İlçesi Yıllara ve Cinsiyete Göre Nüfusu

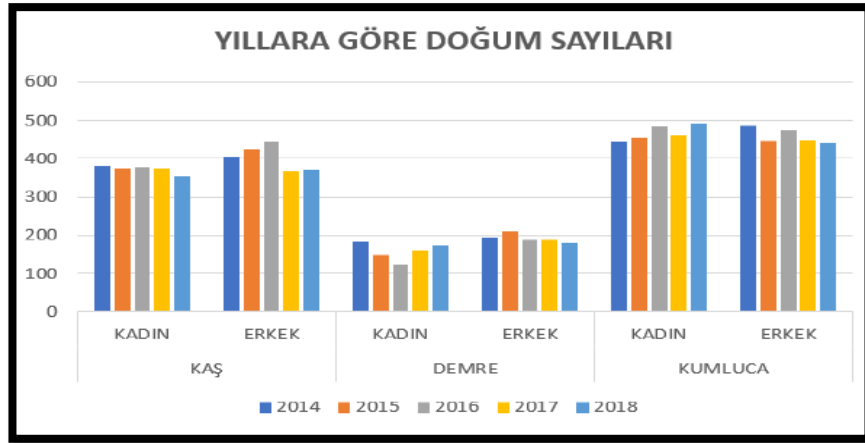
Grafik 10:Kumluca İlçesi Kadın ve Erkek Nüfusu

4.4.DOĞUM VE ÖLÜM SAYILARI

Yıllara göre doğum sayıları karşılaştırıldığında en çok artışın Kumluca ilçesinde olduğu görülmüştür. Kaş ve Demre ilçelerinin doğum sayıları ise giderek azalmıştır. İlçeler arasındaki doğum sayılarında cinsiyet verilerine bakıldığında ise Kaş ve Demre de erkek doğum sayısının, Kumluca da ise kadın doğum sayısının daha fazla olduğu görülmüştür.[5][Bkz.Tablo31,Grafik 11]

Tablo 31:Yıllara Göre Doğum Sayıları[30]

YILLARA GÖRE DOĞUM SAYILARI						
	KAŞ		DEMRE		KUMLUCA	
YIL	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK
2014	381	407	183	195	443	485
2015	376	424	149	211	455	447
2016	377	443	124	188	483	475
2017	374	367	161	190	461	450
2018	352	371	173	178	492	440

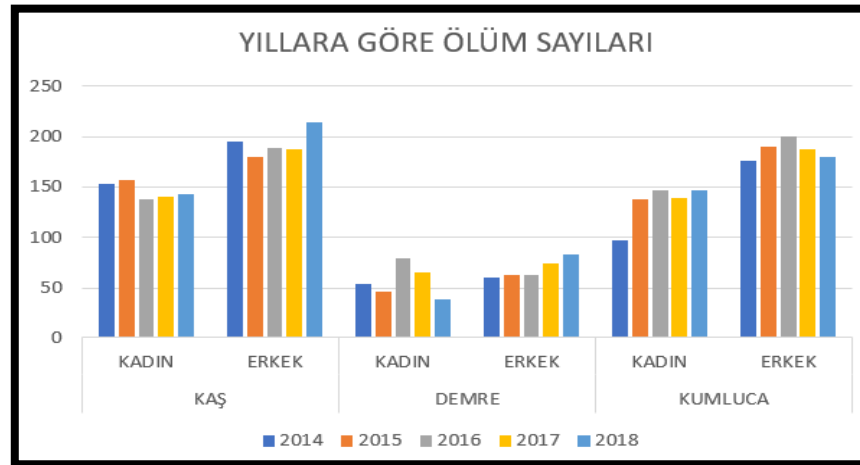

Grafik 11:Yıllara Göre Doğum Sayıları

Yıllara göre ölüm sayıları incelendiğinde ilçeler arasında genel bir artış gözlemlenmiştir. Ölüm sayılarındaki en fazla artış ise Kumluca ilçesinde olmuştur. İlçeler arasındaki ölüm sayılarında cinsiyet verilerine bakıldığında ise Kaş ve Demre de erkek ölüm sayılarının, Kumluca da ise kadın ölüm sayısının daha fazla olduğu görülmüştür.[5][Bkz.Tablo32]

Tablo 32:Yıllara Göre Ölüm Sayıları[30]

YILLARA GÖRE ÖLÜM SAYILARI						
YIL	KAŞ		DEMRE		KUMLUCA	
	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK	KADIN	ERKEK
2014	152	196	54	60	97	176
2015	156	180	46	63	138	191
2016	138	189	80	63	146	200
2017	140	188	65	74	139	188
2018	143	215	39	83	146	180

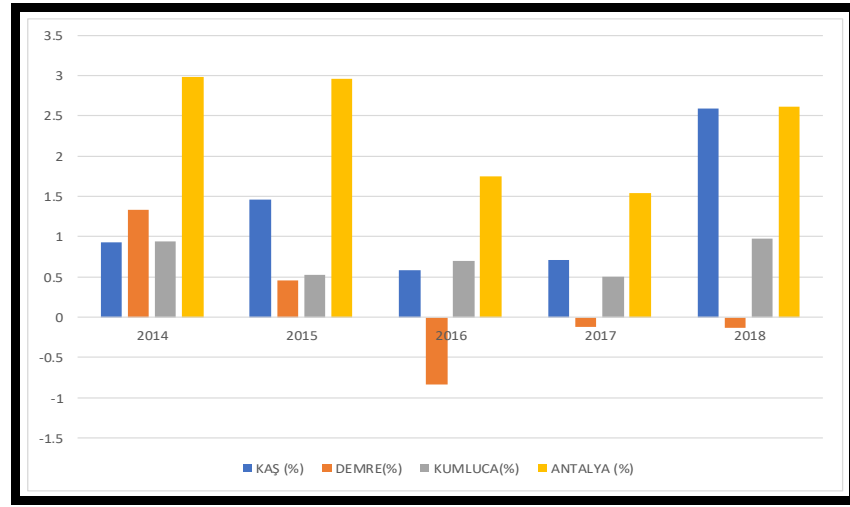
Grafik 12:Yıllara Göre Ölüm Sayıları

4.5.NÜFUS ARTIŞ HIZI

İlçeler arası nüfus artış hızına bakıldığında Antalya İli ve Demre İlçesi'nde nüfus artış oranı düşerken, Kaş ve Kumluca İlçeleri'nde artmıştır.[Bkz.Tablo33]

Tablo33:2014-2018 Yılları Arası Nüfus Artış Hızları[31]

YIL	KAŞ (%)	DEMRE(%)	KUMLUCA(%)	ANTALYA (%)
2014	0.93	1.33	0.94	2.98
2015	1.46	0.46	0.53	2.96
2016	0.59	-0.84	0.7	1.75
2017	0.71	-0.12	0.5	1.54
2018	2.59	-0.13	0.98	2.62

Grafik 13:Nüfus Artış Hızı

4.5.1. KAŞ

Grafikler incelendiğinde Kaş nüfus sayısı 2007 yılından bu yıla hızlı bir artış göstermektedir. Kaş'ta bu nüfus artışına etki eden faktörler arasında en etkili turizm faktörüdür. Kaş'ta yaşayıp da ikametgahı başka bir il ve ilçede bulunan kişi sayısı Kaş nüfusunun %20 sini oluşturmaktadır. Kaş'a gelen turist sayılarını incelediğimizde turist sayısında 2016 yılında düşüş yaşanmıştır. 2017 yılında ise daha da düşmüştür. Bu düşüşün sebepleri arasında o dönemin siyasi olayları etkili olmuştur. Kaş ilçesi 2017 yılıyla birlikte doğum sayısında azalış meydana gelmiştir. Ölüm sayıları incelendiğinde ise erkeklerin yıllık ortalama ölüm sayısı kadınların yıllık ortalama ölüm sayısından fazladır.

4.5.2. DEMRE

2009 yılından itibaren Demre nüfusu hızlı bir artış yaşamıştır, 2015 yılında ise düşüş yaşamaya başlamıştır. Nüfusun artmasının sebebi Demre’de Seracılık faaliyetlerinin gelişmesidir. Bu hızlı artışın sonunda 2015 yılından itibaren düşüş yaşaması ise Antalya’nın diğer ilçelerinde de seracılık faaliyetlerinin artmasından kaynaklanmaktadır.

4.5.3. KUMLUCA

Grafikler incelendiğinde Kumluca nüfusu 2008 yılından itibaren artış göstermeye başlamıştır. 2012-2013 yılları arasında durağanlık gösterse de 2013 yılından itibaren hızlıca artış göstermeye devam etmiştir. Kumluca’da yaşıyıp da ikametgahı başka illerde kayıtlı olan kişi sayısı 15.168, ikametgahı Antalya iline kayıtlı olup da Kumluca’da yaşayan kişi sayısı 43.922 dir. Bu sayılar Kumluca’ya %24 oranında göç olduğunu göstermektedir. Kumluca ilçesindeki doğum sayısı 2016 yılında %6 artış göstermekte olup daha sonraki yıllarda azalmıştır. Ölüm sayısına bakıldığında kadınların yıllık ortalama ölüm sayısı 133, erkeklerin yıllık ortalama ölüm sayısı 187 dir. 26,26 kişi/kilometre yoğunluğa sahiptir. Nüfusu 58600 kişidir. Kadın sayısı 12.607, erkek sayısı 13.286 dır. Kaş nüfusunun %48 ini kadınlar, %52 ini erkekler oluşturmaktadır. 18 yaş altını oluşturan nüfus sayısı 14407, 18 yaş ve üstünü oluşturan nüfus sayısı ise 44191’dir. Bu sayılara göre Kaş’ta yaşayan yetişkin ve yaşlı sayısı, çocuk sayısından %52 fazladır.

4.6. HANEHALKI BÜYÜKLÜKLERİ

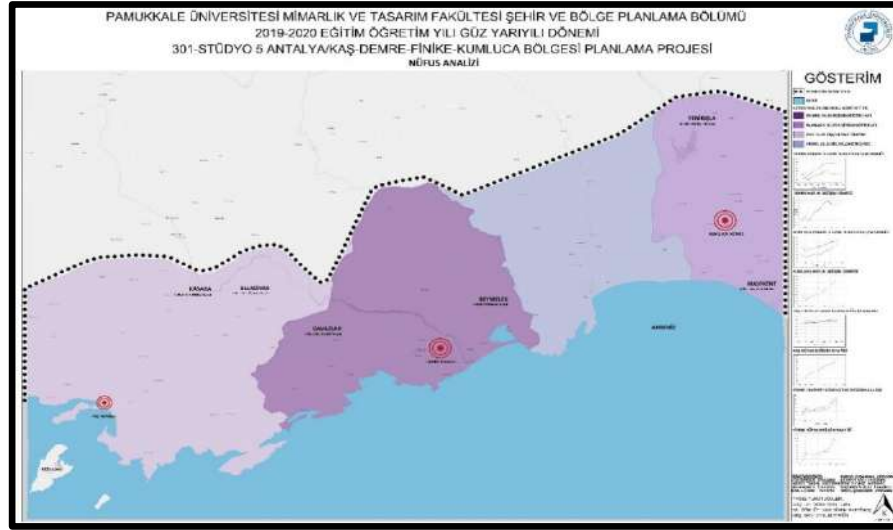
Yerleşim kademeleri arasında ortalama hane halkı büyüklüğü incelendiğinde; Türkiye’nin ortalama hane halkı büyüklüğü Antalya ili ve ilçelerine göre daha büyük olduğu gözlemlenmiştir.[5][Bkz.Tablo34]

Tablo34:Yerleşimlere Göre Ortalama Hanehalkı Büyüklüğü[32]

YERLEŞİM ADI	ORTALAMA HANEHALKI
KAŞ	3.03
DEMRE	3.30
KUMLUCA	3.33
ANTALYA	3.2
TÜRKİYE	3.4

4.7.NÜFUS ANALİZİ PAFTASI

Nüfus Analizi Paftasında ilçelere göre nüfus yoğunlukları, 2006-2018 yılları arası nüfus değişimleri, ilçe nüfuslarının cinsiyete ve yaşa göre dağılımları, ikametgahı diğer il ve ilçelerde kayıtlı olup da Kaş, Demre, Finike ve Kumluca ilçelerinde yaşayan yerli ve göçmen nüfusu, 2014-2018 yılları arasında değişim gösteren turist sayıları ve yine 2014-2018yılları arasında değişen doğum sayıları ve ölüm sayıları incelenmiştir.[Bkz.Şekil108]

Şekil 108:Nüfus Analizi Paftası
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

4.8.MEDENİ DURUM

Medeni durum verileri karşılaştırıldığında Demre' nin evlilik oranı Kaş, Kumluca ilçeleri ve Antalya il geneline göre daha yüksektir. Boşanma durumuna

bakıldığına ise Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerinin Antalya il geneline kıyasla daha az boşanma oranına sahip olduğu görülmüştür.[Bkz.Tablo35]

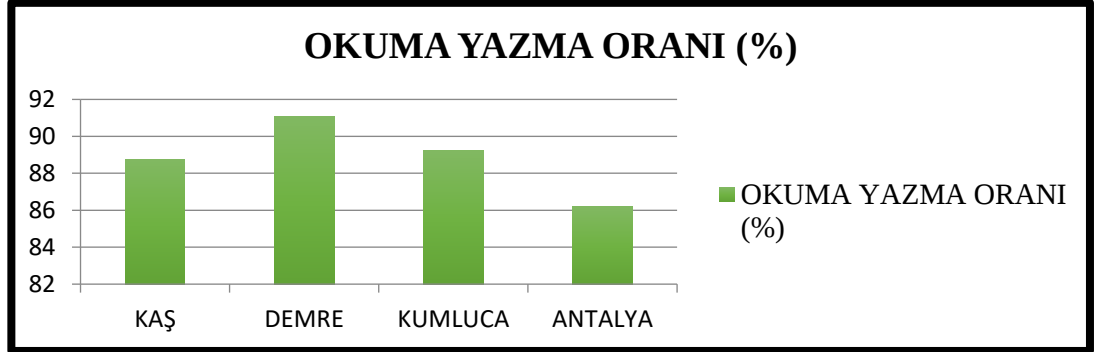
Tablo 35:Yerleşmelere Göre Medeni Durum[33]

İLÇELERE GÖRE MEDENİ DURUM VERİLERİ			
YERLEŞİM	EVLİ	BEKAR	BOŞANMIŞ
KAŞ	31531	9795	1721
DEMRE	14249	4519	449
KUMLUCA	36682	12120	1876
ANTALYA	1179812	452593	112900

4.9.EĞİTİM DURUMU

Okur Yazarlık Oranı

Okuma-yazma oranları incelendiğinde en yüksek okuma yazma oranı %91,07 ile Demre ilçesinde aittir. Okuma yazma oranı en düşük ilçe ise %88.77 ile Kaş ilçesidir. Antalya il genelinde okuryazarlık oranı düşünüldüğünde %86,19 dur ve bu durum Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerinin okur yazarlık oranının altındadır[Bkz.Grafik10]

Grafik 14:Okur Yazarlık Oranı

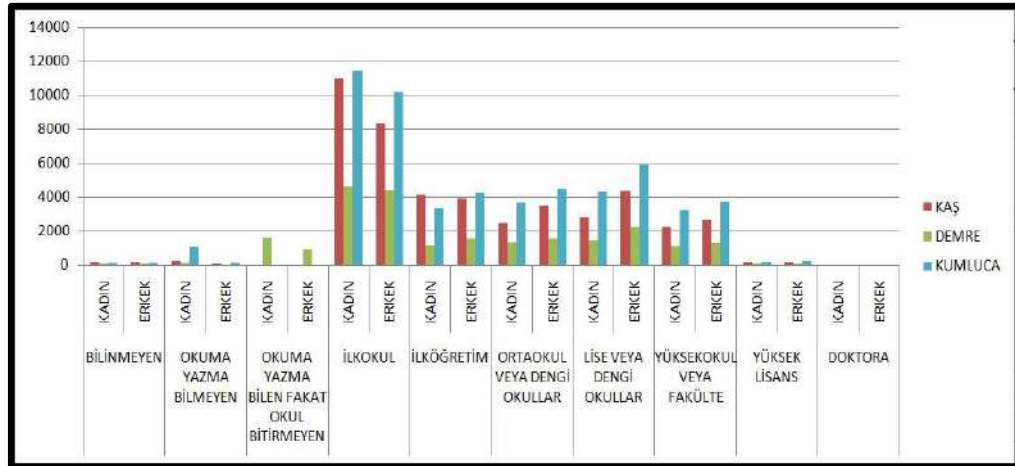
[34]

Eğitim Düzeyi

İlçeler arasında eğitim düzeyi verileri incelendiğinde; ilkokul eğitimini tamamlamış olan kadın nüfusun daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. İlkokuldan sonraki eğitim düzeylerinde ise erkek nüfusun giderek arttığı görülmüştür[Bkz.Tablo36]

Tablo36:Cinsiyet ve Yerleşimlere Göre Eğitim Düzeyleri[35]

EĞİTİM DÜZEYİ	CİNSİYET	KAŞ	DEMRE	KUMLUCA
BİLİNMEYEN	KADIN	172	57	153
	ERKEK	191	73	163
OKUMA YAZMA BİLMEYEN	KADIN	230	107	1061
	ERKEK	60	20	145
OKUMA YAZMA BİLEN FAKAT OKUL BİTİRMEYEN	KADIN	3765	1612	3468
	ERKEK	2309	949	2517
İLKOKUL	KADIN	11001	4654	11460
	ERKEK	8398	4419	10229
İLKÖĞRETİM	KADIN	4158	1175	3377
	ERKEK	3935	1533	4242
ORTAOKUL VEYA DENGİ OKULLAR	KADIN	2454	1345	3681
	ERKEK	3500	1574	4491
LİSE VEYA DENGİ OKULLAR	KADIN	2821	1465	4301
	ERKEK	4357	2236	5909
YÜKSEKOKUL VEYA FAKÜLTE	KADIN	2241	1102	3252
	ERKEK	2646	1240	3755
YÜKSEK LİSANS	KADIN	183	64	195
	ERKEK	210	72	272
DOKTORA	KADIN	17	3	33
	ERKEK	28	11	31

Grafik 15:Cinsiyet ve Yerleşimlere Göre Eğitim Düzeyi
[5]

4.10 Eğitim Kurumları

KAŞ

Kaş ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 2018 yılı verilerine göre; en çok öğrenci sayısı ortaokul düzeyine aitken en az öğrenci sayısı anaokulu ve ilkokula aittir. İlçede en çok ortaokul düzeyinde eğitim veren kurumlar mevcuttur. İlçe genelinde ilkokul, ortaokul, lise düzeyinde özel okul bulunmamaktadır.[Bkz.Tablo37]

Tablo37:2018 Yılı Kaş İlçesi Eğitim Kurumları[35]

2018 YILI KAŞ İLÇESİ OKUL,DERSLİK,ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ SAYILARI								
	OKUL SAYILARI		ÖĞRENCİ		DERSLİK		ÖĞRETMEN	
	RESMİ	ÖZEL	RESMİ	ÖZEL	RESMİ	ÖZEL	RESMİ	ÖZEL
İLKOKUL	22	0	1054	0	52	0	64	0
ORTAOKUL	24	0	3549	0	224	0	326	0
LİSE	11	0	1926	0	108	0	201	0
ANAOKULU	6	0	1054	0	52	0	64	0

DEMRE

Demre ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 2018 yılı verilerine göre; en çok öğrenci sayısı ortaokul düzeyine aitken en az öğrenci sayısı anaokuluna aittir. İlçede en çok ilkokul düzeyinde eğitim veren kurumlar mevcuttur.Demre'deki 10 okul taşınalı ilköğretim uygulamasına tabii olup bunun 9'u ilçe merkezine, 1'i ise Kaş ilçesi Karadağ ilköğretim okuluna taşınmaktadır.[Bkz.Tablo38]

Tablo38:2018 Yılı Demre İlçesi Eğitim Kurumları[36]

2018 YILI DEMRE İLÇESİ OKUL, DERSLİK,ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ SAYILARI				
	OKUL SAYILARI		ÖĞRENCİ	
	RESMİ	ÖZEL	RESMİ	ÖZEL
İLKOKUL	10	2	1601	-
ORTAOKUL	9	2	1603	-
LİSE	6	1	1163	-
ANAOKULU	4	2	553	-
YÜKSEKOKUL/FAKÜLTE	1	-	-	-

KUMLUCA

Kumluca ilçesi Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 2018 yılı verilerine göre; en çok öğrenci sayısı ortaokul düzeyine aitken en az öğrenci sayısı anaokuluna aittir. İlçede en çok ortaokul düzeyinde eğitim veren kurumlar mevcuttur.[Bkz.Tablo39]

Tablo 39:2018 Yılı Kumluca İlçesi Eğitim Kurumları[37]

2018 YILI KUMLUCA İLÇESİ OKUL, DERSLİK, ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ SAYILARI								
	OKUL SAYILARI		ÖĞRENCİ		DERSLİK		ÖĞRETMEN	
	RESMİ	ÖZEL	RESMİ	ÖZEL	RESMİ	ÖZEL	RESMİ	ÖZEL
İLKOKUL	21	2	4197	194	229	8	1159	
ORTAOKUL	23	2	4618	-	141	-		
LİSE	13	5	4126	339	217	81		
ANAOKULU	2	3	239	266	27			
ANASINIFI	20	1	872	50	-			
KREŞ	-	2	-	199	-	21		
KURS	-	2	-	28	2	-		
AÇIK ORTAOKUL	1	-	583	-	-	-		
AÇIK LİSELER	1	-	2726	-	-	-		
YÜKSEK-OKUL/ FAKÜLTE	1	-	-	-	-	-	-	

Halk Eğitim Merkezleri

Antalya'da 20 adet, Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerinde ise birer adet halk eğitim merkezi bulunmaktadır. Halk eğitim merkezlerinde okuma yazma kursları, mesleki-teknik kurslar ve sosyal-kültürel kurslar olmak üzere 3 farklı alanda kurslar açılmaktadır. Bu kurslar; okuma yazma, resim sanat eğitimi, satranç, seramik biçimlendirme, işaret dili, gitar, keman, bağlama, halk oyunları, İngilizce, Arapça, arıcılık, hızlı ve etkili konuşma, girişimcilik, el sanatlarıdır.[5]

4.11 Sağlık Kurumları

Antalya ili Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerinin sağlık kurumları ve nitelikleri 2019 yılına göre tablo haline getirilmiştir.[Bkz.Tablo40]

Tablo40:Sağlık Kurumları ve Mevcut Bilgileri[38]

SAĞLIK KURUMLARINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER			
	KAŞ	KUMLUCA	DEMRE
Hastane Sayısı (K:Kamu – Ö:Özel)	1 (K:1 Ö:0)	2 (K:1 Ö:1)	1 (K:1 Ö:0)
Aile Merkezi Sayısı	8	7	3
Eczane Sayısı	14	31	11
Ambulans Sayısı (K:Kamu – Ö:Özel)	K:1	K:1 Ö:1	2
112 İstasyonu Sayısı	4	2	1
Toplam Yatak Sayısı	50	125	50
Yatak Başına Düşen Kişi Sayısı	-	400	-
Yatak İşgal Oranı	-	%74,57	-
Ağız ve Diş Sağlığı Muayenehanesi (Özel)	4	17	4
Ayakta Teşhis ve Tedavi Merkezi	2	10	1
Hemodiyaliz	-	-	1

Sağlık Personelleri

Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerine ait genel verilere göre Kumluca sağlık birimlerinin ve sağlık personeli sayısının diğer ilçelere göre daha fazla olduğu gözlemlenmiştir.[Bkz.Tablo41]

Tablo 41:Sağlık Personelleri Sayısı[38]

SAĞLIK PERSONELİ SAYILARI			
	KAŞ (2013)	DEMRE (2018)	KUMLUCA (2019)
Uzman Hekim	6	5	30
Pratisyen Hekim	3	4	10
Diş Hekimi	3	3	5
Hemşire	31	-	79
Ebe	10	-	32
Diğer Sağlık Personeli	33	-	16
GENEL TOPLAM	86	-	172

Engelli Bireylerin Engel Türleri ve Sayıları

Kaş, Kumluca ve Demre ilçelerinde engelli durumuna bakıldığında; ilçe genellerinde en çok zihinsel engelli bireylerin bulunduğu gözlemlenmiştir. Engelli sayıları ile ilçe nüfusları oranlandığında Kaş ilçesinin %0,82 sini, Demre ilçesinin %1,5 ini, Kumluca ilçesinin ise %0,48 ini engelli bireyler oluşturmaktadır.[Bkz.Tablo42]

Tablo42:İlçelere Göre Engelli Bireylerin Engel Türü ve Sayıları[38]

KAYITLI ENGELLİ BİREYLERİN ENGEL TÜRÜ VE SAYILARI								
İLÇELER	ENGEL TÜRÜ							TOPLAM
	BEDENSEL	GÖRME	İŞİTME	ZİHİNSEL	RUHSAL/DUYGUSAL	SÜREGELEN HASTALIKLAR	DİĞER	
DEMRE	46	24	5	50	10	51	5	414
KAŞ	133	57	13	156	26	84	13	482
KUMLUCA	92	37	10	106	15	59	16	335

Antalya ili Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerine ait evde bakıma muhtaç ve yatağa bağımlı hasta sayıları incelenerek aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.[Bkz.Tablo43]

Tablo43:Evde Bakıma Muhtaç Engelli Sayıları[39]

EVDE BAKIMA MUHTAÇ VE YATAĞA BAĞIMLI HASTA SAYILARI				
İLÇELER	EVDE BAKIMA MUHTAÇ	YATAĞA BAĞIMLI	DİĞER	
DEMRE	104	104	0	104
KAŞ	98	98	88	186
KUMLUCA	161	161	34	195

Antalya ili Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerine ait sosyo-ekonomik araştırmalar sonucunda edinilen bilgiler dahilinde yardıma muhtaç kişi sayıları ve yapılan maaş yardımları tablosu oluşturulmuştur.[Bkz.Tablo44]

Tablo44:Evde Bakıma Muhtaç Engelli Sayıları

YERLEŞİMLER	ENGELLİ VE YAŞLILIK MAAŞI ALANLAR	EŞİ VEFAT ETMİŞ KADINLARA YÖNELİK YARDIMLAR DUL MAAŞI	ŞARTLI SAĞLIK VE EĞİTİM	MUHTAÇ ASKER ANNELERİNE MAAŞ	ÖKSÜZ-YETİM YARDIMI
KAŞ	2297	332	255	18	-
DEMRE	-	-	-	-	-
KUMLUCA	1126	164	607	9	15

4.12 İbadet Alanları

Antalya’da Ortodoks, Katolik, Protestan kiliseleri bulunmaktadır. Antalya inanç turizmi kapsamında da ziyaret edilmektedir. Antalya’da Rum, Rus, Alman ve Norveç kiliseleri de mevcuttur. Kaş merkez camii (Kilise-Camii), Yeni Camii, Merkez Süleyman Camii, Çerçiler Camii ve Büyükçakıl Cami olmak üzere

toplamda 5 adet camii bulunmaktadır.Kilise-camii, Kaş İlçesi'nde 1924 yılında mübadeleden sonra eski kiliseden camiye çevrilmiştir. Bu nedenle adı kilise camisi olarak kalmıştır.

Demre ilçesinde,Güvercinlik Camii, Alakent Camii, Yaylakaya Camii, Demre Merkez Camii, Sanayi Camii ve Kumtepe Cami kent merkezinde olmak üzere ilçede toplamda 18 adet camii bulunmaktadır. Demre ilçesinde Aziz Nikolaos Kilisesi olarak bilinen ve şu an bir kısmı turizm amaçlı ziyaretçilere açılan 1 adet kilisede bulunmaktadır. Kilise de her yıl 6 Aralık'ta kutlamalargerçekleştirilmektedir.

Kumluca ilçesinde, Merkez Eski Camii, Hacıveliler Camii, Göçmenler Camii ve Kır Camii kent merkezinde olmak üzere ilçede toplamda 99 adet camii bulunmaktadır. Kumluca ilçesinde kilise veya diğer bir ibadet alanı bulunmamaktadır.[Bkz.Tablo45]

Tablo 45:2018 Yılı Kilise ve Cami Sayıları[URL 75]

İL/İLÇE	KİLİSE	CAMİİ
KAŞ	1	5
DEMRE	1	18
KUMLUCA	0	99
ANTALYA	-	2161

Sosyal Donatı Analizi Paftası

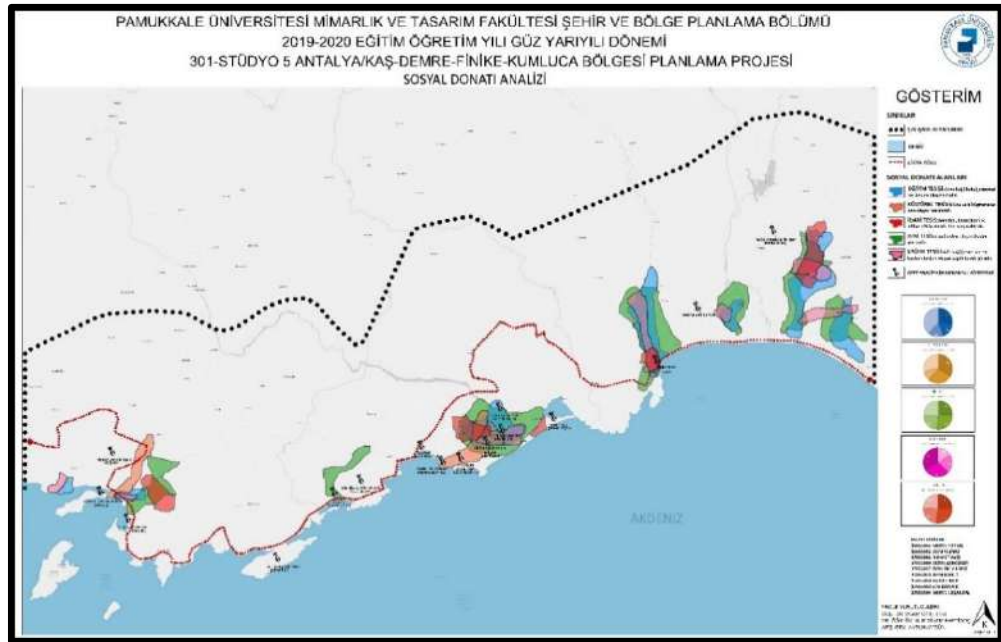
Çalışma alan sınırı içerisinde bulunan sosyal donatı alanları; eğitim tesisi, idari tesis, sağlık tesisi, kültürel tesis ve dini tesis olmak üzere 5 gruba ayrılmıştır ve pafta üzerinde gösterilmiştir.Eğitim tesisleri; anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liseden oluşmaktadır. Kaş ilçesinde 63, Demre ilçesinde 36, Kumluca ilçesinde 87 tane olmak üzere çalışma alanında toplam 223 tane eğitim tesisi bulunmaktadır.

Ayrıca Kaş da ve Kumluca'da bulunan yatılı okullar, çevre köy ve kasabalara hizmet vermektedir.İdari tesisler; belediye, kaymakamlık gibi kamu kurumlarından oluşmaktadır. Kaş ilçesinde 10, Demre ilçesinde 12,Kumluca ilçesinde 10 tane olmak üzere çalışma alanında toplam 42 adet idari tesis bulunmaktadır.

Sağlık tesisleri; aile sağlık merkezleri ve hastanelerden oluşan sağlık kuruluşlarından oluşmaktadır. Kaş ilçesinde 5, Demre ilçesinde 6, Kumluca ilçesinde 10 tane olmak üzere çalışma alanında toplam 30 tane sağlık tesisi bulunmaktadır. Kültürel tesisler müzeler ve kütüphanelerden oluşmaktadır. Kaş ilçesinde 6, Demre ilçesinde 5, Kumluca ilçesinde 5 tane olmak üzere çalışma alanında toplam 18 tane kültürel tesis bulunmaktadır.

Dini tesisler camilerden oluşan ibadet yerleridir. Kaş ilçesinde 18, Demre ilçesinde 20, Kumluca ilçesinde 19 tane olmak üzere çalışma alanında toplam 64 tane dini tesis bulunmaktadır.

Tüm bu verilerin dahilinde üç ilçe içinde sosyal donatı analizi yapılmış ve bilgiler tablo ve grafiklere dönüştürülerek pafta üzerine aktarılmıştır.[Bkz.Şekil109]

Şekil 109: Sosyal Donatı Alanı Paftası

4.13 İşgücü Oranları

2013 yılı Antalya il geneli iş gücü oranları incelendiğinde; iş gücüne katılma oranının %57,5, işsizlik oranının %7,9, istihdam oranının ise %52,9 olduğu görülmüştür.[Bkz.Tablo46]

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

Tablo46:Antalya İl Geneli 2013 Yılı İşgücü Oranları[40]

2013 YILI İŞ GÜCÜ ORANLARI			
YERLEŞİM	İŞ GÜCÜNE KATILMA ORANI (%)	İŞSİZLİK ORANI (%)	İSTİHDAM ORANI (%)
ANTALYA	57,5	7,9	52,9

4.14 Bağımlı Nüfus Oranları

Antalya il geneli ve Kaş, Demre, Kumluca ilçeleri bağımlı nüfus oranları incelendiğinde; genç bağımlı nüfus oranının en yüksek olduğu yerleşim yeri Kumluca ilçesi iken düşük olduğu yerleşim yeri Kaş ilçesidir. Yaşlı bağımlı nüfus oranı incelendiğinde ise en yüksek bağımlılık oranı Kaş ilçesine, en az bağımlılık oranı ise Kumluca ilçesidir. Tabloya bakıldığında ise genel bağımlı nüfus oranının en fazla olduğu yerleşim yerinin Kaş ilçesi olduğu görülmüştür. [Bkz.Tablo47]

Tablo47:Yerleşimlere Göre 2018 Yılı Bağımlı Nüfus Oranları[41]

2018 YILI BAĞIMLI NÜFUS ORANI				
	KAŞ	DEMRE	KUMLUCA	ANTALYA
0-14 YAŞ ARALIĞI (KİŞİ)	12048	5564	15160	531212
15-64 YAŞ ARALIĞI (KİŞİ)	39487	17994	47647	1696485
65 YAŞ VE ÜSTÜ (KİŞİ)	7065	2335	5823	198659
BAĞIMLI NÜFUS ORANI (%)	48,4	43,8	44,03	43,02

4.15 İlçelere Göre Sosyo-Ekonomik Statü Verileri

Sosyo-ekonomik seviyeyi göstermekte ve istatistiki modeller kullanılarak hesaplanmaktadır. Kullanılan parametreler negatif (Örneğin; Yaşlı Nüfusu) ve pozitif (Örneğin; Yüksek Öğrenim) etkilerine göre sınıflandırılmakta ve her bölge için ağırlandırılmaktadır. Etken parametreler şunlardır:

- Etkin yaş grubu,
- Arsa emlak değeri
- Konut kira ve satış değerleri
- Eğitim seviyesi
- Hanehalkı büyüklüğü
- İş yeri sayısı
- ATM-banka sayıları
- Harcama alışkanlığı dağılım oranları
- Yaşlı nüfus oranı.

A+ Sosyo-Ekonomik Statü: Sosyal elit tabaka, soylu aileler, serveti en az 2-3 nesilden gelenler, büyük sanayiciler, üst düzey yöneticiler ve ünlü serbest meslek sahiplerinden (doktor, avukat) oluşan gruptur.

A Sosyo-Ekonomik Statü: Yeni zengin olan bu grup, özel sektör yöneticileri, gazeteci, yazar, kamu üst düzey yöneticileri ve orta-büyük esnaftan oluşan guptur.

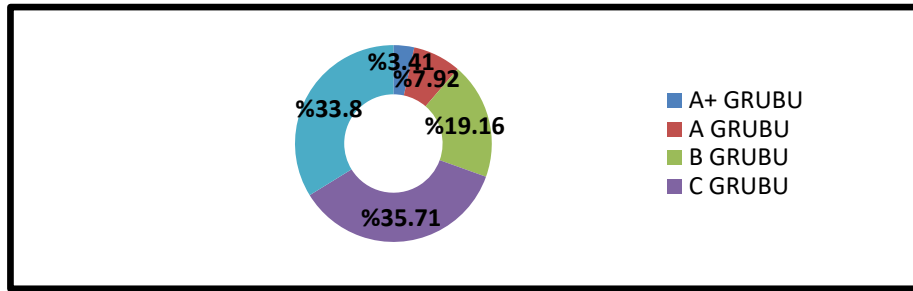
B Sosyo-Ekonomik Statü: Profesyonel meslek sahipleri ve yöneticilerinden oluşan gruptur.

C Sosyo-Ekonomik Statü: Mavi yakalı çalışanlar, kalifiye ve yarı kalifiye işçilerden oluşan gruptur.

D Sosyo-Ekonomik Statü: Kalifiye olmayan işçiler, vücutları ile çalışanların (tarım işçileri, hamallar vb.) olduğu gruptur. [URL 76]

KAŞ İLÇESİ SOSYO-EKONOMİK STATÜ VERİLERİ

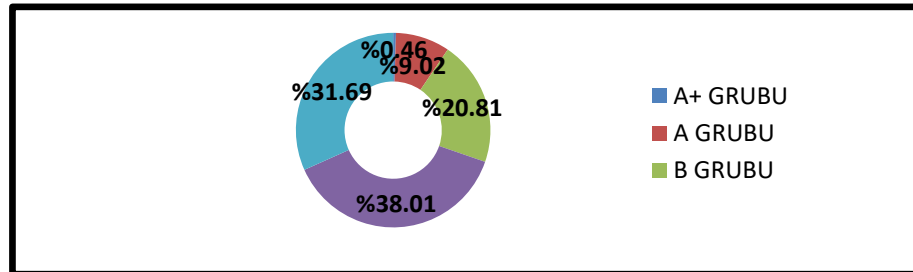
Kaş İlçesinin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi incelendiğinde C gurubunun ağırlıkta olduğu görülmektedir. [Bkz.Grafik12]

Grafik 16:Kaş İlçesi Sosyo-Ekonomik Statü Grafiği

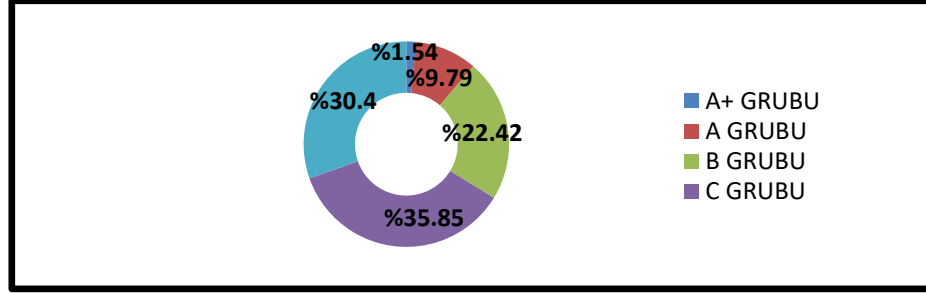
DEMRE İLÇESİ SOSYO-EKONOMİK STATÜ VERİLERİ

Demre İlçesinin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi incelendiğinde C gurubunun ağırlıkta olduğu görülmektedir.[Bkz.Grafik13]

KUMLUCA İLÇESİ SOSYO-EKONOMİK STATÜ VERİLERİ

Kumluca İlçesinin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi grafiğine göre; C gurubunun ağırlıktadır. [Bkz.Grafik14]

4.15.1 Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Düzeyi

Antalya İline bağlı ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasını gösteren tabloya bakıldığında yerleşimler arası gelişmişlik sıralamasının 2004 yılında 872 ilçe içerisinde Kumluca İlçesi'nin 250.sırada olduğu, Demre İlçesi'nin 278.sırada olduğu, Kaş İlçe'sinin 321. sırada olduğu ve ilçelerin 3.kademe gelişmişlik düzeyi içinde oldukları, Antalya İl genelinin ise 1.kademe gelişmişlik düzeyinde olduğu gözlemlenmiştir. [Bkz.Tablo 48]

Tablo48:2004 Yılı Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Düzeyi[42]

YERLEŞİMLER	GELİŞMİŞLİK DÜZEYİ 2004 YILI (6 DÜZEY)	872 İLÇE İÇİNDE SİRAMASI 2004 YILI	GELİŞMİŞLİK ENDEKSİ	
			2004 YILI	2011 YILI
KAŞ	3	321	0,030	-0,23
DEMRE	3	278	0,120	-0,31
KUMLUCA	3	250	0,205	0,05
ANTALYA	1	-	3,99	1,50

4.15.2 Göç Olgusu

Antalya'da tarımsal faaliyetlerin yoğunluğundan kaynaklanan mevsimlik işçi talebi yüksektir. Yerel halk bu talebin bir kısmını karşılayabilmekte, talep fazlası ise Konya, Isparta, Burdur, Mersin ve doğu illerinden karşılanmaktadır. Mevsimlik işçi olarak gelenlerin Antalya'yı sürekli ikamet yeri olarak tercih etmeleri ildeki nüfus yoğunluğunu arttırmaktadır. Antalya ilinde göçü etkileyen

bir diğer faktör ise emeklilik sonrası tercih edilen yerleşim yeri olması özelliğidir. Demre ve Kumluca için ise il genelinde bahsedilen durumlar geçerli değildir. Coğrafi faktörler nedeniyle ilçeye ulaşımın zor olması, turizm olgusunun yeteri kadar gelişmemesi, ilçe ekonomisinin tarıma dayalı olmasına rağmen işçi potansiyelinin büyük oranda yerli halktan karşılanıyor olması gibi nedenlerle Demre ve Kumluca ilçesi az sayıda göç almaktadır.[43][Bkz.Tablo 49]

Tablo49:Yerleşimler Arası 2016 Yılı Göç Verileri[44]

2016 YILI GÖÇ VERİLERİ (KİŞİ)			
YERLEŞİMLER	ALDIĞI GÖÇ	VERDİĞİ GÖÇ	NET GÖÇ
KAŞ	1722	1658	64
DEMRE	455	569	-204
KUMLUCA	1906	2047	-141
ANTALYA	79203	73119	6084

Antalya il genelinde 2014 ve 2018 yıllarının net göç oranları karşılaştırıldığında 2014 yılında gerçekleşen net göç oranı %1,27 iken 2018 yılında %0,64'e düşmüştür. Antalya ilinin en çok göç verdiği ve göç aldığı il İstanbul'dur.2018 yılında Antalya il genelinin aldığı göçlerin %14,9'unu, verdiği göçlerin ise %11,42'sini İstanbul ili oluşturmaktadır.[Bkz.Tablo50]

Tablo50:Antalya İli 2014-2018 Yılları Göç Verileri[44]

ANTALYA İLİ 2014-2018 YILLARINA AİT GÖÇ VERİSİ			
YIL	ALDIĞI GÖÇ	VERDİĞİ GÖÇ	NET GÖÇ
2014	93057	64631	28426
2018	95920	80349	15571

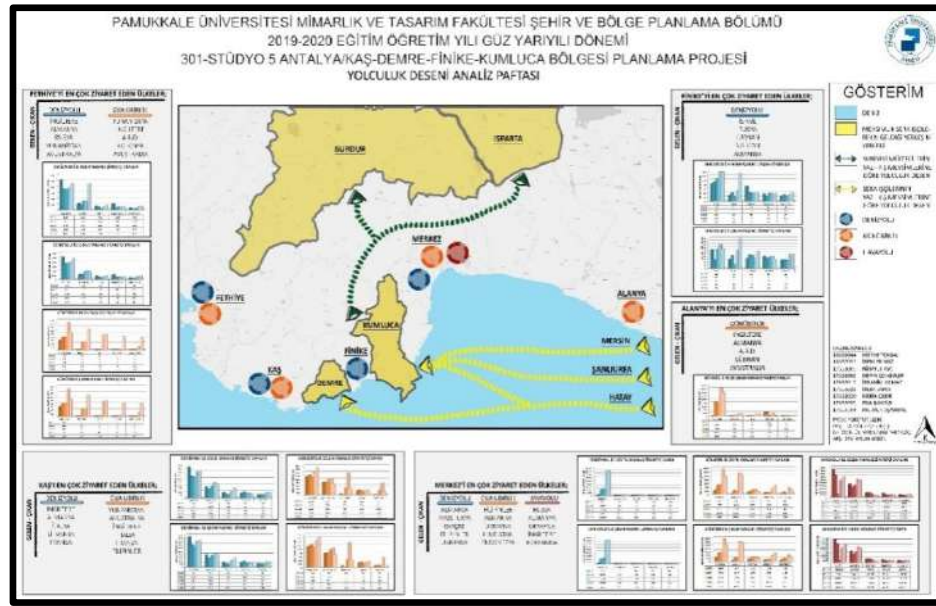
Yolculuk Deseni Analizi

Antalya ili Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerinin ulaşım ağları, gelen ziyaretçi sayıları, ekonomik kaynaklı içe-dışa göçler deniz yolu, kara yolu ve hava yolu ayrımı yapılarak araştırılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda elde edilen veriler yolculuk deseni analizi paftası üzerine eklenmiştir.

Mevsimlik Sera İşçileri: Kumluca ve Demre'nin geçim kaynağı olan Sera için gerekli olan mevsimlik işçi ihtiyacı yapılan teknik gezi kapsamında, Kumluca ve

Demre halkı, ayrıca Kumluca İlçe Emniyet Müdürlüğü ile yapılan görüşmeler sonucunda Demre için gerekli olan mevsimlik işçi ihtiyacı Hatay ilinden, Kumluca için gerekli olan mevsimlik işçi ihtiyacı ise Hatay, Mersin ve Şanlıurfa illerinden ayrıca da Suriyeli mültecilerin geldiği Burdur ve Isparta'dan karşılanmaktadır. Hatay, Mersin, Şanlıurfa, Burdur ve Isparta illerinden gelen mevsimlik işçiler, sera başlangıcı olan kış aylarında Kumluca ve Demre'ye gelmekte ve sera sonu olan yaz aylarında ise geldikleri şehirlerde çalışmak için geri dönmektedirler.

Yurtdışından Gelen Ziyaretçi Sayıları: Yapılan teknik gezi kapsamında bu konu hakkında veri elde edilememiş olup, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Turizm İstatistikleri Veri Tabanından elde edilmiştir. Bu analiz proje kapsamındaki ilçelerin çevresiyle birlikte ele alınmıştır.[Bkz.Şekil110]

Şekil 110:Yolculuk Deseni Analiz Paftası
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

Gelen Toplam Ziyaretçi Sayısı

Tablo51: Gelen Toplam Ziyaretçi Sayıları[5]

	MERKEZ		KAŞ		FİNİKE		FETHİYE		ALANYA	
	2014	2018	2014	2018	2014	2018	2014	2018	2014	2018
DENİZYOLU	82290	3553	9182	8414	396	246	11057	8565	-	-
GÜNEBİRLİK	29584	4614	3325	2321	-	-	2412	304	17067	2231
HAVAYOLU	7533921	8620443	-	-	-	-	-	-	-	-

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

Merkez’i En Çok Ziyaret Eden Ülkeler

Denizyolu ile en çok gelen-çıkan ülkeler sırasıyla; Almanya, Avusturya, İsviçre, Filipinler ve Ukrayna’dır.

Gelen Ülke İstatistikleri incelendiğinde;2018-2014 yılları arasında en çok gelen ülke 201730 ziyaretçi ile Almanya, en az gelen ülke ise 754 ziyaretçi ile Ukrayna’dır.

Çıkan Ülke İstatistikleri incelendiğinde;2018-2014 yılları arasında en çok çıkan ülke 200909 ziyaretçi ile Almanya, en az çıkan ülke 713 ziyaretçi ile Ukrayna’dır.

İnceleme sonucunda 2018 yılında en çok ziyaretçi geldiği ve çıktığı aylar Mart ve Nisan ayları, 2014 yılında en çok ziyaretçi geldiği ve çıktığı aylar Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül ve Ekim ayları olduğu görülmektedir. Günübirlilik ise en çok gelen-çıkan ülkeler sırasıyla; Filipinler, Almanya, Ukrayna, Hindistan ve Endonezya’dır.

Gelen Ülke İstatistikleri incelendiğinde; 2018-2014 yılları arasında en çok gelen ülke 35129 ziyaretçi ile Filipinler, en az gelen ülke 8489 ziyaretçi ile Endonezya’dır.

Çıkan Ülke İstatistikleri incelendiğinde; 2018-2014 yılları arasında en çok çıkan ülke 35129 ziyaretçi ile Filipinler, en az çıkan ülke 9673 ziyareti ile Endonezya’dır. Ziyaretçilerin geldiği ve çıktığı aylar bir yılın tüm aylarına dağılmıştır.Havayolu ile en çok gelen-çıkan ülkeler sırasıyla; Rusya, Almanya, Ukrayna, İngiltere, Hollanda’dır.

Gelen Ülke İstatistikleri incelendiğinde; 2018-2014 yılları arasında en çok gelen ülke 15169823 ziyaretçi ile Rusya, en az gelen ülke 1868073 ziyaretçi ile Hollanda’dır.

Çıkan Ülke İstatistikleri incelendiğinde;2018-2014 yılları arasında en çok çıkan ülke 15128071 ziyaretçi ile Rusya, en az çıkan ülke 1874804 ziyaretçi ile

Hollanda'dır. Ziyaretçilerin geldiği ve çıktığı aylar Ocak, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül ve Ekim aylarıdır.[5]

Kaş'ı En Çok Ziyaret Eden Ülkeler

Denizyolu ile en çok gelen-çıkan ülkeler sırasıyla; İngiltere, Almanya, İtalya, Litvanya, Fransa'dır.

Gelen Ziyaretçi İstatistikleri incelendiğinde; 2018-2014 yılları arasında en çok gelen ülke 19268 ziyaretçi ile İngiltere, en az gelen ülke 3075 ziyaretçi ile Fransa'dır.

Çıkan Ziyaretçi İstatistikleri

2018-2014 yılları arasında en çok çıkan ülke 19443 ziyaretçi ile İngiltere'dir. en az çıkan ülke 3030 ziyaretçi ile Fransa'dır.2018-2014 yıllarında ziyaretçilerin geldiği ve çıktığı aylar Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarıdır. Gününbirlik en çok gelen-çıkan ülkeler sırasıyla; Yunanistan, Avustralya, İngiltere, İtalya, Fransa, Filipinlerdir.

Gelen Ziyaretçi İstatistikleri incelendiğinde;2018-2014 yılları arasında en çok gelen ülke 6589 ziyaretçi ile Yunanistan, en az gelen ülke 1269 ziyaretçi ile Filipinlerdir.

Çıkan Ziyaretçi İstatistikleri incelendiğinde; 2018-2014 yılları arasında en çok çıkan ülke 6589 ziyaretçi ile Yunanistan, en az çıkan ülke 1012 ziyaretçi ile Fransa'dır.Ziyaretçilerin geldiği ve çıktığı aylar Temmuz ve Ağustos aylarıdır.[5]

Finike'yi En Çok Ziyaret Eden Ülkeler

Denizyolu ile en çok gelen-çıkan ülkeler sırasıyla; İsrail, Rusya, Lübnan, İngiltere, Almanya'dır.

Gelen Ziyaretçi İstatistikleri incelendiğinde; 2018-2014 yılları arasında en çok gelen ülke 563 ziyaretçi ile İsrail, en az gelen ülke 151 ziyaretçi ile Almanya'dır.

Çıkan Ziyaretçi İstatistikleri incelendiğinde;

2018-2014 yılları arasında en çok çıkan ülke 298 ziyaretçi ile İsrail, en az çıkan ülke 171 ziyaretçi ile Almanya'dır. 2018 yılında ziyaretçi geldiği ve çıktığı aylar Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarıdır.2014 yılında en çok ziyaretçi geldiği ve çıktığı aylar Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarıdır.[5]

Fethiye'yi En Çok Ziyaret Eden Ülkeler

Denizyolu ile en çok gelen-çıkan ülkeler sırasıyla; İngiltere, Almanya, Rusya, Yunanistan Avustralya'dır

Gelen Ziyaretçi İstatistikleri incelendiğinde;2018-2014 yılları arasında en çok gelen ülke 20448 ziyaretçi ile İngiltere, en az gelen ülke 2158 ziyaretçi ile Avustralya'dır.

Çıkan Ziyaretçi İstatistikleri incelendiğinde;2018-2014 yılları arasında en çok çıkan ülke 20741 ziyaretçi ile İngiltere, en az çıkan ülke 2523 ziyaretçi ile Avustralya'dır.

2018-2014 yıllarında ziyaretçilerin geldiği ve çıktığı aylar Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos, Eylül ve Ekim aylarıdır.Günübirlik en çok gelen-çıkan ülkeler sırasıyla; Yunanistan, İngiltere, A.B.D, Polonya, Avustralya'dır.

Gelen ve Çıkan Ziyaretçi İstatistikleri incelendiğinde; 2018-2014 yılları arasında en çok gelen ülke 20741 ziyaretçi ile Yunanistan, en az gelen ülke 2158 ziyaretçi ile Polonya'dır. 2018 yılında en çok ziyaretçi geldiği ve çıktığı aylar Haziran ve Temmuz,.2014 yılında en çok ziyaretçi geldiği ve çıktığı aylar Temmuz, Ağustos, Eylül, Ekim ve Aralık aylarıdır.[5]

Alanya'yı En Çok Ziyaret Eden Ülkeler

Günübirlik en çok gelen-çıkan ülkeler sırasıyla; İngiltere, Almanya, A.B.D, Lübnan, Avustralya'dır.

Gelen ve Çıkan Ziyaretçi İstatistikleri incelendiğinde; 2018-2014 yılları arasında en çok gelen ülke 45969 ziyaretçi ile İngiltere, en az gelen ülke 1327 ziyaretçi ile Avustralya'dır.2018 yılında en çok ziyaretçi geldiği ve çıktığı aylar Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül ; 2014 yılında en çok ziyaretçi geldiği ve çıktığı aylar Mayıs, Haziran ve Temmuz aylarıdır.[5]

4.16 Kültür Birikimi

Bugün Teke yarımadası olarak adlandırılan Antalya ile Fethiye Körfezleri arasındaki Akdeniz'e uzanan yarımada, antik coğrafyada Likya olarak adlandırılmaktadır. Likya Bölgesi ilk kez Mısır'ın Byblos metinleri "Lukka" olarak görülmektedir. Yazılı belgelerin yardımıyla "Lukki" ya da "Lukka"nın erken isim olduğu artık bilinmektedir ve bugün hala kullandığımız eski yunanca "Likya" adlandırması da buradan kaynaklanmaktadır. Likyalılar ülkelerine Trmmise, kendilerine de Trmmiliyiz demektelerdi, Luvica'de anlamı "Dağ Doruğu"dur. Siyasi olarak Attaleia 'dan Gagai'ye uzanan deniz sahili Likya'nın doğu sınırı olsada, bu yönde kültürel sınırı Limyros Vadisi belemektedir. Antik Çağ denizciliğinde dönülmesi zorunlu tehlikeli burun pek çok tekneye mezar olmuştur. Bu nedenle bugün sualtı arkeolojisine yönelik bulgularımızın çoğu Likya sahillerinden gelmektedir. Roma döneminde imparatorluğun gücüyle gelen uzun barış zamanları ve ekonomik yükseliş Likya'nın en parlak günlerini yaşamasını sağlamıştır. Özellikle İ.S. 2. yy. bölge kentlerinin biçimlendiği, anıtsal yapıların yükseldiği bir altın çağ olmuştur. Bizans varlığı ise 11. yy. 'da Türkler'in gelişiyile bir anda yok olmuştur. Hazar bölgesinden gelip yöreye yerleşen Teke Aşiretiyle birlikte adı da artık Teke olmuştur. Bölge, yöresel gelenekleri ve özellikle kendine özgü mezar mimarileri ile dikkat çeken bir bölge olup, şehirleri genellikle kıyılarda ve Xanthos ile Arykandos vadilerinde kurulmuştur. Kendi dil ve alfabeleri ile tanınan Likyalılara ait yazıtların bir kısmı son yıllarda günümüz dillerine çevrilmiştir ki, bunların çoğu mezar yazıtlarına aittir.[5]

4.16.1 Yerleşimlerin Kültürel Özellikleri

KAŞ

Bulunduğu coğrafi konumu nedeni ile Kaş, tarihte Karia ve Likya bölgeleri arasında bağlantıyı sağlayan yolların kesişme noktası olmuştur. Ticaret limanı olarak dikkat çeken kent,tarihi süreçte bu önemini korumuştur. Özellikle Roma Dönemi'nde önem kazanmış olan kent, Bizans Dönemi'nde ise psikoposluk merkezi olmuştur. İçerisinde çok sayıda kültürel miras barındıran kentte birden fazla kalıntı, dini yapı, su yolları, gözetleme kuleleri ve lahit mezarları bulunmaktadır. Antiphellos, Patara, Xanthos Kaş İlçesi'nin başlıca tarihi mekanlarıdır. Bunun yanı sıra İlçe'de Felen Yaylası'nda Phellos, Bezirgan Yaylası'nda Pirha, Sütleğen Yaylası'nda Nisa, Belenli Mahallesi'nde ise Isinda Antik Kentleri bulunmaktadır. Halkın başlıca gelir kaynağı turizmdir. Butik otel ve pansiyon tipi konaklama imkanları daha yaygındır. Bunun asıl sebebi 1982'de gerçekleşen turizm teşvik kanunundan sonra 1984 yılında yapılan Kaş İlçesi imar planında konut alanlarının kullanımını mülk sahiplerinin tercihine bırakılmasıdır. Böylece konut alanları giderek turizm alanları olarak kullanılmaya başlanmış ve İngilizlere satılmıştır. Yerli halkın mülksüzleşmesi sürecini hızlandıran bu gelişmenin yanı sıra turizm gelirlerinin de yabancıların eline geçtiği saptanmıştır. Günümüzde ise yayla turizmi ile de adını duyuran Kaş'ta her mevsim yaylalara çıkılabildiği bilinmektedir ve en çok tercih edilen yaylalar arasında Gömbe ve Elmalı Yaylası yer almaktadır. 2010 yılında açılan Elmalı Arkeoloji Müzesi yayla turizminin önemli bir parçası haline gelmiştir. Gömbe'de Erken Hristiyanlık dönemi yaşanmış ve Artemis adına bir tapınak yapılmıştır. Hristiyanlık döneminde piskoposluk merkezi olarak önem kazanmış Gömbe'de çeşitli kilise kalıntıları vardır. Yörük yaşamı hala sürmektedir ve tarihi Gömbe panayırı hala kurulmaktadır. Gömbe Kaş ve Demrelilerin "yayla yurdu" olarak tanımlanmaktadır ve günümüzde yerli halk tarafından yazlık yer olarak da kullanılmaktadır. Yerli halkın yaz aylarında Gömbe Yaylası'nı tercih etmelerinin nedenleri arasında sahil kesiminin çok sıcak olduğu belirtilmektedir. Bölgede kısa ve uzun süreli ev kiralaması yaygındır. Bölgede yaşayan halk kendilerini

“Atalarımız Eskiden Yörükmüş” diye anlatmaktadır; yörükler Anadolu’da yaşayan göçebe-çoban ya da yarı göçebe Türkmen topluluklardır.

Gece hayatında da dinamik bir yapıya sahip olan Kaş İlçesi’nde geç saatlerde açık mekan bulmak ve alışveriş yapmak mümkündür. İlçe merkezinde haftada 1 gün (Perşembe) pazar kurulmakta, yayla ve civar köylerden gelen ürünler bu pazarda satılmaktadır. Aynı zamanda o gün Yunanistan’ın Meis Adası’ndan alış-veriş için kent merkezine seferler düzenlenmektedir.[5]

DEMRE

Eski bir yerleşim yeri olmasından dolayı bünyesinde pek çok doğal ve tarihi alanları barındırmaktadır. Kentin isminin geçtiği ilk belge M.Ö. 168-43 yılları arasında basılan Likya Birliği sikkeleridir.

Demre’nin kültürel yapısı uzun yıllar boyunca değişmeyerek günümüze kadar süregelmiştir. Bu durumun en önemli nedeni coğrafi faktörler nedeniyle ilçeye ulaşımın zor olması, turizm olgusunun gelişmemesi ve ilçe ekonomisinin halen tarıma dayalı oluşu halkın yaşam şekli ve kültüründe değişikliklere yol açmamıştır. Demre İlçesi sınırları içerisinde kültürel değere sahip alanlar ile ilgili bilgiler aşağıda verilmektedir:

Antik Kentler: Demre’nin tarih boyunca pek çok uygarlığa ev sahipliği yapması nedeniyle günümüzde birçok antik kent ve antik yerleşim Demre sınırları içerisinde yer almaktadır. Bunlardan bazıları Myra, Andriake, Sura, Simena, Theimussa ve Kyaenai antik kentleridir.

St. Nikolaos (Noel Baba) Kilisesi: Bütün dünyada Noel baba olarak tanınan Aziz Nikolaos, Türkiye’nin Akdeniz kıyılarında önemli bir Likya kenti olan Patara’da doğmuş ve Myra’da yaşayıp gömülmüştür. St. Nikolaos doğduğunda göğün bir hediyesi, ana-babasının dualarının ve sundukları adakların bir meyvesi, fakirlerin bir kurtarıcısı olarak dünyaya geldiğine işaret edilmiştir. Denizcilerin ve öğrencilerin de koruyucusu olduğuna inanılan Aziz Nikolaos’un 6 Aralık 343’te 65 yaşında iken öldüğü sanılmaktadır. Aziz Nikolaos’un din adamlarını Myra’da

bir araya getirmesinin ardından kilisesinin asıl popülerliğini kazandığı ve hac merkezi olarak yoğun ziyaretlerin başladığı bilinmektedir.

St. Nicholas kilisesi yapı olarak orta Bizans dönemine ait kubbeli bir bazilika olup İstanbul Ayasofya'sı ve Efes Yahya Kilisesinden sonra uzmanlar tarafından Anadolu'daki üçüncü en önemli Bizans yapısı olarak kabul edilmektedir. Mimarisinde kolay ayırt edilen en büyük değişiklik 1850 yıllarındadır. Üç nefli kiliseye sonradan bir nef daha eklenmiştir. Rus Çariçesi'nin satın aldığı kilisede, büyük çaplı bir onarım başlatılır. Orijinal yapıya uymadığı hemen göze çarpan kubbelerin 1885 'deki onarımında eklendiği kilise duvarındaki Rusça yazıtta anlatılmaktadır.

Likya Uygarlıkları Müzesi:Myra antik kentinin liman şehri olan Andriake'de, Roma dönemine ait Granarium (tahıl deposu) yapısı günümüzde Büyükkum Mahallesi sınırlarında “Likya Uygarlıkları Müzesi” adı altında 2012 yılında ziyarete açılmıştır. Likya Uygarlıkları Müzesi, ülkemizde Likya Uygarlıklarını konu alan ilk müze olması bakımından önem taşımaktadır. Likya uygarlıkları Müzesi sekiz sergileme salonundan oluşmaktadır. Bunlar; Myra, Patara, Olympos, Arykanda, Tlos, Antiphellos salonları ve bir liman kenti canlandırılmasının yapıldığı salonlardır.[5]

KUMLUCA

Kumluca ilk çağlardan beri birçok devletin yerleşim alanı içinde yer almıştır. Bunlardan Likyalılar, Fenikeliler, Romalılar ve bir kavim olan Selimler sırasıyla ilk yerleşip dağılan topluluklar olarak bilinmişlerdir. Kentte bilinen en eski kalıntılar ise klasik çağ kaya mezarlarıdır. Yerli Beyler'in dar egemenlik alanlarını genişletme çabaları ve birbirleriyle girdikleri mücadeleler bölge içindeki kültürel akışlara yol açmıştır. Kentin en çok dikkat çeken özelliği; küçük taşlardan harçlı veya harçsız olarak inşa edilmiş hala ayakta olan çok sayıdaki yapılardır. Bunlar değişik ölçülerde olup, birçoğu özel kişilere ait evlerdir. XX. yy ortalarına doğru Kumluca 'da Finike Limanı'nın etkisiyle olsa gerek her türlü mal bulunmakla beraber, yaygın meslek olarak mefruşat ve terzilik görülmektedir. Bu

dönemlerde Kumluca'da üretilen ürünler yurt içi ve yurt dışına Finike limanı vasıtasıyla gönderilmiştir. Bölgedeki en önemli limanlar ise Patara, Andriake, Finike ve Melanippe (Karaöz) limanlarıdır.

1830 ile 1918 yılları arasında Kumluca da Rum halkı ve Türk halkı birlikte yaşamaktayken Rumlar daha çok değirmencilikle ve fırıncılıkla uğraşmışlardır. Sonrasında Milli Mücadele'nin kazanılmasıyla Rumlar bölgeyi terketmiştir. Kumluca 1900'lü yıllarda Korkuteli, Elmalı, Fethiye gibi yakın yerlerden göç almaya başlamıştır.

İlçede önceden geçim kaynağı olarak kereste ticareti, arıcılık, meyvecilik (en çok yetiştirilen karpuz), demircilik, ağaç işleri ve hayvancılık faaliyetleri yapılmaktayken, plastik kullanımının artmasıyla örtü altı yetiştiricilikte artmıştır ve ilçe ekonomisinin büyük bir kısmı tarıma dayalı hale gelmiştir. Toplum gelirinin %80'ini seracılık oluşturmaktadır. Örtü alanlarının %30'luk bölümünde tek (sezonluk) ve çift (güzlük ve baharlık) olmak üzere iki farklı üretim modeli uygulanmaktadır. Ocak, şubat ve mart aylarında seracılık faaliyetleri yüksektir. Seracılıktan sonra gelen en çok üretim narenciyedir. Yetiştirilen ürünler genellikle götürü usulü bahçelerde satılmaktadır. 1997'den beri Kumluca da MYO seracılık eğitimi verilmektedir.

Kültürel ve doğal güzelliklerin içiçe yaşandığı bir mekan olan İlçede son yıllarda yayla turizmi oldukça gelişmektedir. Günümüzde Kumluca yaylaları, yerli ve yabancı turistlerin de uğrak yeridir. Bunun başlıca sebepleri arasında yerli halkın kendisini 'yörük' diye adlandırıyor olmasıdır. Yörükler mevsime bağlı olarak yaylara çıkmakta ya da kent merkezlerine inmektedir. Yörük ve Türkmen boyları ilçeye 13.y.y.'ın başlarında gelmişlerdir ve günümüzde ilçede iki yörük aşiretinin ön plana çıktığı görülmektedir; Alaçıklı ve Çadırılı Yörükleri. Yörüklerin ilçedeki yerleşim yerleri ise genellikle Karacaören, Sarıcasu, Salur, Hacıveliler ve Beykonak Mahalleleridir. Karaöz, Adrasan, Finkum ve Mavikent Mahallelerinde ise genellikle diplomatlar yaşamaktadır. Özellikle Mavikent Mahallesi; Kemer, Tekirova, Çıralı, Olympos, Adrasan hattından gelerek Finike-

Kaş istikametine giden turistlerin yeri olup mahalleye turizm katkısı sağlamaktadır. İlçede yaz aylarında turizm ile ön plana çıkan bir diğer merkez ise yazlık ikinci konutların fazlalığı ile dikkat çeken Karaöz'dür. Ayrıca ilçede Olympos, Corydella, Rhodiapolis, İdebessiois, Gagae gibi önemli antik kentler bulunmaktadır. Özellikle Olympos çok fazla yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmektedir. İlçenin en çok rağbet alan kumsalları ise Kıyıbandı, Adrasan (Çavuş) Olimpos Koyu ve Kemer-Çıralı kumsallarıdır.

Günümüzde Kumluca'ya ait suç verilerinde en çok Kişilere Karşı İşlenen Suçlar kategorisine rastlanmaktadır. Bu kategori içerisinde ise ilk sıralarda yer alan suçlar; kasten yaralama ve taksirle yaralamadır. Ayrıca bölgede trafik kazalarında daha çok motorsiklet kazaları yer almaktadır. [5]

4.16.2 Gelenek Görenek ve Yöresel Ürünler

Antalya ili ve ilçelerine özgü olan yöresel lezzetlerini (Keşkek,kabak tatlısı, kölle, içi fesleğenli ince patlıcan yemeği, tirmis,..) günümüz sofralarında ve düğünlerde de görmek mümkündür; özellikle kölle yemeği özel anma günlerine özgü bir yemektir. Fes, oyalı yazma, içlik-göynek, iç (delme) yelek, üçetek, şalvar, Direm kuşak (şal kuşak) kebe (cepken), çarık ise bölgeye ait yöresel kıyafetlere örnektir. Teke Bölgesi yörüklerinde karşılaşılan ‘‘Boğaz Çalma’’ geleneği bir tür özel türkü söyleme tekniğidir. Boğaz Çalma geleneğinin en önemli özelliği ise kadınlar tarafından icra ediliyor olmasıdır. Bölgede kıl, çul, çuval, ipek, gönek, dastar gibi el dokumacılığı ile semer, kalaycılık, demircilik gibi el sanatları faaliyetleri de görülmektedir.

Kaş İlçesi'nin gelenek ve göreneklerini inceleyecek olursak; patlıcan reçeli,tahinlipiyaz,yanıkdondurma,hibeş ve harnup pekmezi ilçede sıklıkla tercih edilen ve üretilen yöresel ürünlerdir.Barakkilimi, sepet örme, hasırdokuma ise ilçeye ait yöresel el sanatları ürünleridir.Cenazeler geçmiş yıllardayken kilime sarılmaktadır.

Demre İlçesi'nin gelenek ve göreneklerini inceleyecek olursak; ilçeye ait el sanatları arasında yer alan kaşıkcılık faaliyeti özellikle Davazlar Mahallesi ile ün kazanmıştır. İlçenin anıldığı bir diğer el sanatı ise tekne yapımıdır.

Kumluca İlçesi'nin gelenek ve göreneklerini inceleyecek olursak; isteme törenlerinde aileler perşembe günü bir araya gelmektedir. Eskiden erkekler “çokşır” denilen şalvarları, kadınlarda daha ziyade düğünlerde “üç etek” giymektelerdi. Yörenin en meşhur oyunları; teke zortlatması, yayla yolları, çiftetelli ve kırmızıgül oyunlarıdır. Höşmerim, göce çorbası, tabak kızartması ise Kumluca İlçesi'nin yöresel lezzetleridir. Yemekler genellikle ailenin en yaşlı kişinin evinde yapılır, diğer akrabalar bu eve davet edilir ve sohbet edilir. Sohbet sonrasında ise “zekir oyunları” oynanır. Erentepe Mahallesi'nde çul, çuval, ihram denilen örtüler dokunurken, Adrasan Mahallesi'nde hasır dokumacılığı yapılmaktaydı. Fakat seracılığın artmasıyla ve Adrasan Gölü'nün kurumasıyla bu işler artık yapılamamaktadır. İlçe merkezinde ise orak, çapa, keser, tahra ve pulluk yapan demirciler çoğunluktadır. Bayramlarda bayram namazı sonrası köy meydanında yere kilim serilir ve kilime birer ikişer kilo şeker dökülür sonrasında imam ile dua edilir.[5]

Sosyo-Kültürel Yapı Analizi Fotoğraf Paftası

Çalışma alanı içerisinde Kaş, Demre, Finike ve Kumluca ilçesi sosyo-kültürel yapısı bakımından incelendiğinde, çalışma alanı genelinde Yörük kültürünün egemen olduğu, çeşitli festivallerin 4 alan içerisinde de aynı şekilde yapıldığı görülmektedir. Tarih boyunca Roma ve Bizans imparatorluklarına ev sahipliği yapmış bölgede döneme ait yoğun bir şekilde var olan antik kentler, doğal ve yapılı çevredeki kültür egemenliğinin kanıtı niteliğindedir. Günümüzde ise yoğun olarak ilçelerde festivallerin yapıldığı, yapılan festivallerde ilçelerin kültürünün, yapılan tarım faaliyetlerinin tanıtılması, gösterilmesi geleneklerin hala devam edilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır. Yöresel yemeklerin, kıyafetlerin ve el sanatları gibi geleneklerin yok olmaması için ilçelerin hepsinde gerekli çabalar gösterilmektedir. İlçeler içerisinde bulunan mavi bayraklı plajlar, dalış noktaları,

deniz kum güneş turizmi ve seracılık faaliyetleri gibi etmenlerin ilçelerin ekonomisine katkısı oldukça fazladır.

Sonuç olarak bölge genelinde antik kentlerin varlığı, yöresel kültür, deniz kum güneş turizmi, ilçelerde bulunan kültür merkezleri, kırsal ve kentsel yerleşim alanları, festivaller ve sosyo-kültürel yapıya etkisini gösteren tüm veriler sosyo-kültürel yapı analizi haritasında gösterilmiştir.[Bkz.Şekil111]

Şekil 111: Sosyokültürel Yapı Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

4.16.3 Efsaneler

Toplular bazı olayları açıklamak ya da fikir öne sürmek için bazı hikayeler oluşturmaktadır. Bu hikayelerin kim tarafından ne zaman ortaya atıldığı belli olmasa da bu anlatılanlar toplum tarafından benimsenmekte ve çağlar boyunca anlatılarak gelecek kuşaklara aktarılmaktadır. Antalya il ve ilçeleri içinde de geçerli olan bazı efsaneler yer almaktadır:

Kumluca-Kemer ilçeleri arasında (Olimpos): Yanartaş Efsanesi; Antik Yunan döneminde Argos ilinde Ephyra Kralı'nın yiğit bir oğlu yaşarmış. Asıl adı

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

Hipponus olan bu delikanlı, bir gün avlanırken yanlışlıkla talihsiz bir şekilde kardeşi Belleron'u öldürmüştü. Bu olaydan sonra ona "Belleron'u yiyen" anlamında olan 'Bellerophon'

ismini takmışlar. Kardeşinin ölümüne ve bu olaylara çok üzülen yiğit Hipponus, keder içinde baba ocağını terk ederek; o zamanki Tiryns şehrine, o bölgenin kralı olan Proitos'un yanına gitmiş ve onun konduğu olmuş. Kral Proitos'un güzel karısı Ante, yakışıklı ve yiğit Hipponus'a tutulmuş. Ne var ki, yiğit olduğu kadar dürüst de olan delikanlı, kralın karısının bu aşkına karşılık vermemiş ve her defasında kraliçenin yaklaşma çabalarından bir şekilde yolunu bularak, kurtulmuş. Aşkına bir türlü karşılık bulamayan Ante, hırsla ve kinle kocasına: "Bana aşkını ilan ederek, benimle birlikte olmak isteyen Bellerophon'u öldürmezsen, Tanrılardan senin lanetini isterim." demiş. Karısının bu sözleri üzerine çok kızan Kral yine de elini, konğunun kanıyla kirletmek istememiş. Bir tahtanın üzerine bir şeyler yazmış, tahtayı dokuz kez sarmış onu, Bellerophon'un eline tutuşturarak delikanlıya elindekini; akrabası olan Lykia Kralı Lobates'e götürmesini söylemiş. Tahtada, delikanlının kraliçeye sarkıntılık ettiği ve bu yüzden öldürülmesi gerektiği yazılıymış. Tüm bu olanlardan habersiz olan delikanlı, ölüm fermanı koltuğunun altına alarak Lykia ülkesinin başkenti olan Xanthos (Kınık)'taki kralın sarayına varmış. Kral Lobates, delikanlıyı sevgiyle karşılamış, onu dokuz gün dokuz gece konuk etmiş. Konuğuna, her gün bir boğa kestirip, ikramda bulunmuş. Onuncu günün sabahı kral, damadı Proitos'tan gelen mektubu istemiş. Kral, mektubu okuduğunda Bellerophon'un öldürülmesi gerektiğini anlamış. Ne var ki, Lobates de elini kana bulamak istememiş ve onu Lykia ülkesinde dehşet saçan Chimeraejdarhasına göndermiş. Chimeraejdarhası o zamanlar Chimera'da, Olympos dağının eteklerinde yaşamış. Ejderha; bir aslan gibi kükreyerek, ağzından ateşler saçarmış ve bu ateşin alevleri, değdiği her şeyi yakıp kül edermiş. Bu ejderhanın kafası aslan kafası, vücudunun yarısı keçi vücudu ve vücudunun arka kısmı da yılan şeklindeymiş. Delikanlı, kendisine söylenen, ejderhanın yaşadığı yere gitmiş ve bu canavarla karşılaşmış. Canavar, gördüğü yerde delikanlıya, ağzından ateşler saçmaya başlamış. Bellerophon, tek başına bu ejderhayla baş edemeyeceğini anlamış ve tanrılardan yardım istemiş. Mitolojide

kanatlı at olarak bilinen Pegasus, tanrılar tarafından delikanlıya yardım etmesi için gönderilmiş. Delikanlı, kendisine yardım için gelen bu atı yakalamış ve üzerine binmiş.

Atın üzerinde, Bellerephon'u gören ejderha, doğruya doğru kaçmaya başlamış ancak, ejderhanın önüne deniz çıkmış. Delikanlı, ejderhayı denizin kıyısında yakalayarak, atıyla gökyüzüne yükselmiş ve onu yukarıda tam Yanartaş tepesinin üzerinde mızraklayarak, onu öldürmüştür. Ejderha ölmeden önce son bir kez olanca gücüyle ağzından saçtığı alevler her yere düşmüştür. Ejderhanın bu yakan kavuran ateşinin, tam öldürüldüğü yerde hala daha yandığına inanılır. Lakin araştırmalara göre ise bölgedeki doğalgaz sızıntılarından dolayı ateşin yandığı söylenmektedir.[5]

Demre, Noel Baba Efsanesi; Dünyada “Noel Baba” olarak bilinen Aziz Nikolas'ın, Türkiye'nin Akdeniz kıyılarında önemli bir Likya kenti olan Patara'da doğduğuna inanılmaktadır. M.S. 270'li yıllarda Patara'da zengin bir buğday tüccarının oğlu olarak doğan ve babası öldüğünde büyük bir servetin tek mirasçısı olan Aziz Nikolas, servetini yoksullar için harcamaya karar vermiştir. Bu sırada Patara'da önceleri çok zengin olan bir kişi, fakirleşmiş ve kızlarının çeyizini yapamayacak duruma gelmiştir. Aziz Nikolas durumu görerek onlara yardım etmeyi düşünmüştür. Kendini belli etmemek ve gurURLarını kırmamak için kızların evine gece gider. Uykudayken büyük kızın açık olan penceresinden çeyizine yetecek olan bir kese altını içeri bırakmıştır. Ortanca ve küçük kızın çeyiz paralarını ise pencereleri kapalı olduğu için bacadan atmıştır. İşte Noel Baba'nın yılbaşında bacadan girerek hediye bırakma öyküsü böyle ortaya çıkmıştır.[5]

Kaş –Gömbe (Teke Köyü ve Abdal Musa) Uçarsu Şelalesi Efsanesi;Rivayete göre; Abdal Musa yerleştiği Teke Yarımadası'nda bölgeyi dolaşıyormuş. Fethiye yakınlarına geldiğinde, çobanlardan su istemiş. Ancak ona kimse su vermemiş. Abdal Musa Yumru Dağı'nda karşısına çıkan bir çobandan da su istemiş. Çoban gidip pınardan doldurduğu su çanağını getirip ona vermiş.

Burada namazını kılan Abdal Musa, çobanlara bir istekleri olup olmadığını sorduğunda, su verdikleri ak sakallı pirin kim olduğunu bilmeyen çobanlar, “Bu pınar yaz aylarında susuzluğumuzu gideriyor. Ancak kışın taşıp seller oluyor ve tüm ekili alanlarımız zarar görüyor,” diye yakınmış. Bunun üzerine Tanrı’ya dua eden Abdal Musa, “Bu pınar yazın Gömbe’ye, kışın da bardak suyu çok görenlere gitsin” diye yakarmış. Derler ki, o zamandan bu yana, Uçarsu Şelalesi, 6 Mayıs Hidrellez gününden itibaren Gömbe’ye, Ekim ayından itibaren de Fethiye’ye akmaya başlamış. Bu nedenle, bölge Aleviler için kutsal bir anlam kazanmış ve her Hidrellez günü ülkenin çeşitli yerlerinden gelen binlerce Alevi, Uçarsu etrafında kurban kesip, dilekte bulunur olmuş.

Yörenin jeolojik yapısı çeşitli üniversiteler tarafından incelenmiştir. Yapılan bilimsel açıklamaya göre bu mucizevi olayın sebebi; killi ve çok farklı bir toprak yapısı olan bölgede, havanın soğumasıyla birlikte toprak donmakta ve oluşan buz setleri suyun yönünü değiştirmektedir.

Kaş: Uyuyan Dev Efsanesi; Kaş’ta dağın üzerine yatmış dev bir erkek silüeti görülmektedir. Bu dev Kaş’ın ve Meis’in ortak efsanesi olarak bilimektedir. Bu devin dışısının de Kaş’ın karşısında olan Meis adasında olduğu söylenmektedir. Efsaneye göre karşılıklı bulunan bu iki devin her yerine deniz suyunun teması halinde devler uyanıp birbirlerine kavuşacaklar ve aşk yaşayacaklardır.[5]

4.17 Kültür Sanat Ve Entelektüel Yaşam

4.17.1 Etkinlikler ve Festivaller

Noel Baba ile Dünya Barışına Çağrı Etkinlikleri: 1-7 Aralık tarihleri arasında gerçekleştirilmektedir. Noel Baba adına olan bu etkinlik 1993 yılından itibaren Antalya’nın Demre İlçesi’nde kutlanmaya başlanmıştır. Etkinliklerin amacı, günümüz dünyasına, başta doğu-batı kültür ayrımcılığı olmak üzere her türlü farklılıkların yaşanmasının gerekli olduğunu ve barışın tüm değerlere saygılı olmakla sağlanacağını, sürekliliği olan bir uluslararası etkinlik hatırlatmaktır.

Etkinliklerin isminde yer alan “Noel Baba” ;dünyaca tanınan barışın, kardeşliğin, hediye vermenin, çocukları sevindirmenin, çocukça duyguların ve çocuk sevgisinin evrensel bir sembolü olmasındandır. Bu amaçlara yönelik ortaya çıkan, “Uluslararası Noel Baba ve Dünya Barışına Çağrı Etkinlikleri” konusunun tek örneğini oluşturmuştur.

Geleneksel Tarım ve Seracılık Festivali: Festival kapsamında öncelikle kortej yürüyüşü yapılmaktadır. Eski yıllarda kullanılan kıyafet ve aletler sergilenmektedir. Domates ile dolu olan bir havuzda domates güreşleri yapılmaktadır. Konserler ve sahne performansları düzenlenmektedir.

Geleneksel Kumluca Deve Güreşi Etkinliği: Gelir etmek amacıyla genellikle dernekler tarafından aralık, ocak, şubat ve mart aylarında yapılmaktadır.

Geleneksel Yağlı Güreş Etkinliği: Güreşler er meydanı denilen alanda evlenme merasimleri ve zafer şölenleri için yapılmaktadır. Güreşte birinci olana altın kemer verilmektedir.

Turizm Haftası Etkinlikleri: Her yıl 15-22 Nisan tarihleri arasında kutlanmaktadır. Sergiler ve konferanslar düzenlenmektedir. Hafta süresince yakın çevreye düzenlenen tanıtım gezilerine yerli ve yabancı turistler katılmaktadır.

29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Etkinlikleri: 1923 yılından beri Cumhuriyet Bayramı kutlanmaktadır. Cumhuriyet Meydanı’nda düzenlenen kendine özel ve farklı aktivitelerle kutlanan Cumhuriyet Bayramı etkinliklerine yerli ve yabancı turistler katılmaktadır.

Kültür ve Sanat Festivali: Her yıl düzenlenen Kültür ve Sanat Festivali’nde mevsime bağlı olarak antik tiyatrodaki klasik müzik konserleri ve limanda açık hava gösterisi verilmektedir. Altın Portakal Film Şenliği çerçevesinde sunulan bir film izlenmektedir.

Uluslararası Meis-Kaş Yüzme Yarışı: Haziran ayında gerçekleşmektedir.[Bkz.Tablo52]

Tablo 52:Yerleşim Yerlerindeki Etkinlik ve Festivaller[5]

İLÇELER	ETKİNLİK TARİHİ	ETKİNLİK VE FESTİVAL İSİMLERİ
KUMLUCA	22 Ocak	Geleneksel Kumluca Deve Güreşi
	18 Şubat	Gelidonya Feneri Doğa Yürüyüşü
	8 Mart	8 Mart Dünya Kadınlar Günü Etkinliği
	3-5 Nisan	Enduro Motosiklet Kampı
	20-28 Nisan	Geleneksel Tarım Ve Seracılık Festivali
	25 Nisan	Yörük Göçü Korteji
	25-26 Nisan	Geleneksel Kumluca Belediyesi Yağlı Pehlivan Güreşleri
	27-29 Nisan	53. Cumhurbaşkanlığı Türkiye Bisiklet Turu
	29 Nisan-3 Mayıs	Adrasan Yoga Şenliği
	1 Temmuz	Deniz Bayramı
	24-27 Temmuz	Olympos Gökyüzü Ve Bilim Festivali
	6-10 Eylül	Uluslararası Olympos Kültür Ve Edebiyat Festivali
	11-13 Ekim	Olympos Gençlik Festivali
	Aralık-Ocak-Şubat-Mart	Geleneksel Kumluca Deve Güreşi Etkinliği
KAŞ	15-22 Nisan	Turizm Haftası Etkinlikleri
	1-2 Mayıs	7 Güneş 7 Ay Festivali
	Haziran	Uluslararası Meis-Kaş Yüzme Yarışı
	1 Temmuz	Kalkan Denizcilik Ve Bayram Şenliği
	Haziran-Temmuz	Kaş Uluslararası Likya Kültür Ve Sanat Festivali
	12-14 Eylül	Kaş Klasik Müzik Festivali
DEMRE	6-25 Mayıs	Demre Bahar Şenlikleri
	Mayıs-Haziran	Noel Baba Festivali

Sportif Faaliyetler

Kumluca ve Demre İlçeleri’nde futbol, voleybol, basketbol aktivitelerine ağırlık verilirken Kaş İlçesi’nde o bölgeye özgü aktivitelre daha çok yer verilmektedir: Kaş’ta yaklaşık 50 adet dalış noktası bulunmaktadır ve dalış ilk kez 1986 yılında gerçekleşmiştir. En önemli dalış noktası; dünyanın en eski ticari batığı olma özelliği taşıyan Uluburun Batığı’dır. Batıkta; Mısır ve Kenan ülkesinden mühürler, mücevherler, Afrikadan fildişi, hipopotam dişleri gibi kalıntılar bulunmaktadır. Bulunan bu kalıntılar Bodrum Su Altı Arkeolojik Müzesinde sergilenmektedir. Bölgede ayrıca Kano,YamaçParaşütü,Doğayürüyüşleri,Mavi Yolculuk ve Balıkçılık da yapılmaktadır.Kano için Esençayı çok uygundur.Seyahat acenteleri kono tURLarını Kınık’ta başlatıp Patara kumsalında sonlandırmaktadır. Kayalık kıyı şeritlerinde ise kıyı yürüyüşeri yapılması tercih edilmektedir. Aynı zamanda yamaç paraşütü aktivitesine elverişli olan ilçe önceleri bu durumdan dolayı rağbet almış ancak günümüz koşullarında siyasi

sebeplerden dolayı istenilen etkiyi yaratamamıştır. 2013 yılı verilerinde; Sualtı dalışları için yaklaşık 18.000,deniz kanosu için yaklaşık 6000, rafting için yaklaşık 10000,yamaç paraşütü için yaklaşık 3500,Likya Yolu yürüyüşü için ise yaklaşık 30000 kişinin geldiği belirlenmiştir.[5]

4.18 FARKINDALIK

4.18.1 DERNEKLER

En bilindik olanı; öğrencilerin barınma ve beslenme sorunlarını gidermek amacıyla Kumluca Eğitim Vaktı (KUMEV) desteğiyle yapılmış yurt ve yemekhane vardır.[Bkz.Tablo53]

Tablo 53:Dernekler[URL 75-76-77]

NO	DERNEK ADI
1	Kaş Eğitim ve Sağlık Vakfı
2	Kınık Köyü Kurs ve Okul Talebelerine Yardım Derneği
3	Kaş ziraat odası başkanlığı
4	Kaş Esnaf ve Sanatkarlar Odası
5	Kaş Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
6	Demre Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı
7	Demre Avcılar Atıcılar ve Amatör Balıkçılar Derneği
8	Demre Esnaf Sanatkarlar ve Nakliyeciler Odası
9	Demre ziraat odası
10	Demre tarım kredi kooperatifi
11	Kumluca Esnaf ve Sanatkarlar Odası
12	Kumluca Ticaret ve Sanayi Odası
13	Kumluca ticaret borsası
14	Kumluca Rehberlik ve Araştırma merkezi
15	1255 Sayılı Kumluca Tarım ve Kredi Kooperatifi
16	Kumluca eğitim vakfı
17	Kumluca Kültür ve Turizm Tanıtma ve Dayanışma Derneği (KUMTAD)
18	Kumluca Masal Diyarı Eğitim ve Kültür Derneği

4.18.2 BASIN VE MEDYA

Kaş İlçesi'nde etkin yayın olarak haftalık yayın yapan Likya Haber ve Aydın Haber Gazeteleri Bulunmaktadır. Kumluca İlçesi'nde Kumluca'nın Sesi adlı gazete yayımlanmaktadır. Demre İlçesi'nde ise Batı Antalya ve Toros Gazetesi yayım yapmaktadır.[5]

4.18.3 MÜZELER

Kumluca İlçesi'nde Olimpos Ören Yeri,50.Kumluca Kent Müzesi, Demre İlçesi'nde Likya Uygarlıkları, Noel Babası, Myra, Kaş'ta ise Phellos Antik Kenti müze olarak kullanılmaktadır.[5]

4.19 TARİHİ VE KÜLTÜREL MEKANLAR

Likya Yolu

Çalışma alanlarımız olan Kaş-Demre-Kumluca İlçelerini de içine alan Teke Yarımadası Antik Çağda Likya Bölgesi olarak bilinmektedir. Likya Bölgesi günümüzde Muğla ve Antalya illeri arasındaki bölgeyi kapsamaktadır. Likya Yolu olarak bilinen güzergah; Türkiye'nin ilk işaretli yoludur ve Muğla İli Fethiye İlçesi Ovacık Mahallesi'nden başlayıp, Antalya İli Konyaaltı İlçesi Hisarçandır Mahallesi'nde son bulmaktadır. Likya Bölgesi büyük, orta ve küçük ölçekli kentlerden; liman kentlerinden, kuleyerleşimlerinden, askeri ve yarıçiftlik kentlerinden oluşmaktadır. Bölgenin engebeli ve geçilmesi zor arazi şartlarına rağmen limanların son derece iyi korunduğu bilinmektedir. Likya Birliği askeri ve mimari alanlarda çok başarılı olup, tarihteki ilk demokratik birliktir günümüz demokratik sistemleri için de örnek oluşturmuştur. Likya Yolu'nda Pınara, Sidyma, Xanthos(Ksantos), Pydnai, Letoon, Antiphellos, Phellos, Apollonia, Aperial, Simena, Olympos, Theimussa, Sura, Limyra, Phaselis, Typalia, Belos, Myra, Trebenna Antik Kentleri bulunmaktadır.[5]

Demre İlçesi Tarihi ve Kültürel Mekanları

Myra Antik Kenti: Likya birliğinde üç oy hakkına sahip olan altı büyük kentten biridir. Bizans döneminde Myra, önemli idari ve dini bir merkez olmuştur. Erken Hristiyan Dönemi misyonerlerin en ünlüsü olarak kabul edilen Aziz Paul Roma'ya gitmek için Andriake Limanı'ndan hareket etmeden evvel M.S. 6. yy da şehri ziyaret etmiştir. Bizans İmparatoru VII. Konstantinos'un (M.S. 913-957) , “Likyalıların üç kez kutsanmış ve mür teneffüs eden kenti” olarak tasvir ettiği Myra, M.S. 1400 yılına kadar Likya Eyaleti'nin başpiskoposluk merkezi olmuştur.

Bütün dünyada Noel Baba olarak bilinen Aziz Nikolas, Patara'da doğmuş Demre Piskoposu olarak hizmet vermiş, halka kendini sevdirmiş, inancı uğruna çok acılar çekmiştir. 6. Yüzyılda din adamlarını bir araya getiren Synod'un Myra 'da toplanmasıyla iyice ünlenen Myra, o tarihten sonra Hristiyan turistlerin ilgi odağı olmuş, kutsal bir merkez sayılmıştır.

Myros (Demre) Çayı'nın getirdiği alüvyonların oluşturduğu delta üzerine kurulmuştur. Çayın getirdiği alüvyonlar daha sonra kentin sonunu da getirmiştir. Kazı çalışmaları ve jeomorfolojik araştırmalar modern Demre'nin altında çok sayıda kalıntının varlığını göstermiştir.

Andriake Antik Kenti: Andriake, Likya'nın Helenistik dönemden başlayarak 7. yüzyıla kadar olan süreçte önemli bir limanı olmuştur. Ancak liman özellikle Roma döneminde gelişmiş ve Akdeniz'deki bölgelerarası ticaretin önemli limanlarından biri hâline gelmiştir. Andriake, Erken Bizans döneminde de önemini korumuştur. II. Theodosius (408-450) Likya'yı Lykaonia'dan ayırarak yeni bir eyalet oluşturmuş ve Myra kentini de bu eyaletin metropolisi, yani dini ve idari merkezi yapmıştır. Öte yandan, Myra kentinde bulunan Aziz Nicholas Kilisesi'nin Hristiyanlar için önemli bir hac merkezi olması da limanın canlılığını artıran bir faktör olmuştur.

Sura (Soura) Antik Kenti: İlçeye 6 km. uzaklıktaki Sura Köyü'nün yakınındadır. Andriake'den Kaş'a giden yol da buradan geçmektedir. Soura Hellen dilinde "Soura

halkı" anlamında bir sözcüktür. Antik tarihçiler buranın Apollon'un kehanet merkezlerinden biri olduğunu ileri sürmüşlerdir.

Simena Antik Kenti: Günümüzde Kaleköy olarak anılan antik Simena küçük bir Likya kıyı kenti olup M.Ö. 4.y.y. dan günümüze kadar iskan görmüş stratejik bir nokta olma özelliği gösterir. Bu özelliğini en canlı yansıtan kalıntı günümüze dek sağlam kalmış kale olup, buradan Kekova ve çevresini izlemek mümkündür. Simena Türkiye'nin sadece denizden ulaşılabilen nadir yerleşimlerinden biridir.

Kekova Özel Çevre Koruma Alanı'nın içerisinde yer alan Simena antik kenti, 1. Derece arkeolojik sit alanı olarak tescillidir.

Theimussa Antik Kenti:Theimussa, Kekova yakınında Üçağız Koyu'nun bulunduğu yerde doğal bir limandır. Üçağız da antik çağdan kalma mezar kalıntıları ile söveleri ayakta kalan bir kapı ve yakınındaki kayalığın üzerinde bir kulenin kalıntısı dikkat çekmektedir. Kentin çevresindeki mezarlar Helenistik ve Roma dönemine aittir.

Kyaneai Antik Kenti:Kyaneai ismi koyu mavi anlamına gelmekte ve "Çınlayan Kayalar" adıyla da anılmaktadır. Bunun nedeni rüzgarın buradaki kayalara çarparak çıkardığı sestten ileri gelir. Ona Likya'nın en büyük hakimi anlamına gelen "Lykiakn" ünvanı verilmiştir. Roma Devrinde büyük gelişme gösteren şehir Bizans döneminde de psikoposluk merkezi olarak varlığını sürdürmüştü, X. yüzyılda ise terk edilmiştir.

Trysa Antik Kenti:Davazlar Köyü'nün Gölbaşı Mahallesi yakınındaki platonun doğusunda yer alır. M.Ö. 2'nci yüzyılda oluşan Likya Birliği'nde Trysa üye kentlerden biri olarak görünmektedir. Kentin ilk iki harfinin yazıldığı 'TP' kısaltması ile Likya Birlik dönemine ait sikkeleriyle tanınmaktadır. Arkeoloji literatüründe adından ve özellikle Heroonu'ndan XIX. yüzyılın sonundan beri söz edilen Trysa'da Phellos, Istlada, Sura gibi ufak bir beyin veya kralın oturduğu iyi korunan bir kale görünümündedir.[5]

Kumluca İlçesi Tarihi Mekanları

Rhodiapolis (Sarıcasu) Antik Kenti:Antalya'nın Kumluca ilçesi, Sarıcasu Köyü yakınında bir tepe üzerinde yer alan Rhodiapolis, isminden dolayı Rodoslular'ın kurduğu bir şehir olarak kabul edilir. Theopompos'un belirttiğine göre Rhodiapolis, adını Mopsos'un kızı Rhodos'tan alır.Rhodiapolis'in en önemli farkı şehirciliktir. Dar ve zor arazide oldukça başarılı kompakt bir kent yaratılmıştır. Hiçbir Roma dönemi yerleşiminde bu denli iç içe ve bir arada yapılaşma görülmez. Tiyatronun üst sıralarında oturan birisi kent merkezinde bulunan tüm kamu yapılarını bir arada görme şansına sahiptir. Kentin en ünlü siması

Opramoas'tır. AntoniusPius döneminde (İ.S. 138-161) yaşamış olan bu kişi Likya'nın en zengin adamı ve en ünlü hayırseveri (Euergetes) dir. Opramoas'ın neredeyse tüm Likya 'da yardım etmediği kent yok gibidir. Özellikle 141 depreminden sonra yıkılan pek çok yapı Opramoas tarafından onarılmıştır. Büyük çoğunluğunu Roma Çağı'na ait lahitlerin oluşturduğu alanlarının en ilginç kalıntısı Lykia dilinde kitabeli kaya mezarıdır.

Korydalla Antik Kenti: Korydalla günümüzde Hacıvelililer olarak adlandırılmaktadır. Korydalla Antik Kenti arkeoloji literatürüne "Kumluca Definesi" olarak geçen Bizans maden sanatında ayrı bir yeri olan, bir kısmı yurt dışına kaçırılan altın ve gümüş kilise eşyaları ile de anılmaktadır

Olympos:Günümüzde Kumluca İlçe sınırları içerisinde yer alan Olympos, Likya Birliği'nde üç oy hakkına sahip 6 şehirden biri ve bir liman kentidir. Olimpos, Patara'da bulunan Likya Yol Kılavuz Anıtı'nda Korykos adı ile anılmaktadır. Olimpos Antik Kenti'nin içerisinden kıyıda denizle birleşen Olimpos Çayı geçmektedir ve çayın iki yanında çok sayıda antik tapınak, mezar ve kalıntılar bulunmaktadır. Olympos yakınlarındaki Çıralı'da yer alan Yanartaş ise "Likya'nın sönmeyen ateşi" olarak bilinmektedir.[5]

Kaş İlçesi Tarihi Mekanları

Kaş İlçesi'nde çok sayıda kültürel miras değerleri bulunmakta olup, bunlardan en çok bilinenleri Antiphellos, Xanthos, Patara, Antik kentleri ve Kaş Kaya Mezarları, Kaş Uzunçarşısı, Likya Lahiti, Uluburun Batığı'dır. Bunların dışında Apollonia, Phellos, Simena, İsinde, Nisa, Kandyba, Aperlai Antik Kentleri, Kaleköy ve Dereagzı Kilisesi de ilçenin tarihi ve kültürel birikimlerindendir.[5]

Antiphellos Antik Kenti:Antik kentten günümüze ulaşan eserlerin başında şehrin kuzeyinde kayalara oyulmuş mezarlar ile dört bir tarafa serpilmiş Likya lahitleri gelir. Lahitlerin en görkemlisi, bugün Uzunçarşısı Caddesi'nde bulunan ve halk arasında Kral Mezarı olarak adlandırılan Likya Yazıtlı Anıt Mezar'dır. Antiphellos'da bulunan önemli eserlerden bir tanesi de Kaş Antik Tiyatrosu'dur.26 basamaktan oluşan tiyatronun sahnesi yoktur ve yapının en

önemli özelliği Anadolu'daki denize cepheli tek tiyatro oluşudur. Yapının temel taşlarının Roma Dönemi'nden kaldığı tespit edilmiştir.

Xanthos:Günümüzde UNESCO Kültür Miras Listesi'nde bulunan antik kent, Likya'nın en eski ve en büyük kentidir. Kent, Likya döneminde bölgenin idari ve dini konumu olmuştur.

Patara Antik Kenti:Antik kent, limanın doğu yakasında geniş bir alana yayılmış durumdadır. Son kazılarda Likya şehirleri arasındaki mesafeyi gösteren yol kılavuzu bulunmuştur. Kılavuz, Dünya karayollarının en eski ve en kapsamlı yol levhasıdır. Patara antik kentinde yapılan arkeolojik kazı çalışmaları devam etmektedir.

Patara Plajı, Türkiye'nin en uzun kumsalına sahip plajıdır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca 'Özel Çevre Koruma Bölgesi' ilan edilen Patara plajı, Caretta-Caretta deniz kaplumbağalarının üreme alanıdır.

Uluburun Batığı:Uluburun Batığı 1982 yılında tespit edilmiştir. 11 yıl süren su altı kazısı sonucunda ortaya çıkartılan bu batık dünya müzelerindeki en eski batıktır. Çıkarılan eserler, Bodrum Su Altı Arkeoloji Müzesi'nde Uluburun Salonu'nda sergilenmektedir. Uluburun batığının Kaş yarımadası üzerindeki Hidayet koyunda batırılan bir replikası ve yakınına konuşlandırılan yapay batık alanı eğitimlerde kullanılan bir arkeopark oluşturmuştur.[5]

4.20 SOSYO-KÜLTÜREL YAPI KIRILMALARI

MÖ 200-100 Likya Birliğinin kurulması: Likyalıların erken tarihlerde Anadolu halklarıyla ve kendi aralarında birleşerek sergiledikleri bu ulusal bilinç, İ.Ö. 2. yüzyılın ilk yarısında resmen kurumsallaşmıştır. Ve sonuçta, özünde Likya kentlerinin ve vatandaşlarının demokratik bir yasa çerçevesi içinde oylama esaslı seçimle yönetilmelerine dayanan 'Likya Birliği' kurulmuştur. Çünkü İ.Ö. 187–168 arası süreçte Rodos'a karşı bağımsızlığı hedefleyen başkaldırı ve ayaklanmalarda tüm ülkeyi saran birlik ve beraberlik ruhu doruğa ulaşmıştır. İ.Ö. 168/67 yılında kazanılan özgürlüğün ardından da bu tarihsel karara varılmıştır. Likya toplumu

yaşanan bütün olumsuz olaylar sonrasında Ms81 de yeniden kentler ve toplum tam bir birlik meydana getirmişlerdir.

MÖ 168 Roma Dönemi: Roma İmparatorluğu Patara kalkan Demre ve Kaş ele geçirmiş ancak buralarda katliam yapmamıştır. Vergiye bağlamıştır. Artık Likya halkı ekonomik anlamda toplumun yaşamına büyük etki sağlayan tarımsal faaliyetlerle ürettiği ürünlerinin kullanımı ve dağılımı dış bir güce bağlıdır.

MÖ 547 Perslerin dönemi: M.Ö. 6.yy'da bütün Anadolu, Persler tarafından işgal edildiğinde, Likyalıların yenilgiyi kabullenmediğini anlatır tarihçiler. Persler, o zamanki Likya başkenti Xanthos' a saldırınca, Likyalı erkekler teslim olmak yerine kentlerini ateşe verir, kendi ailelerini öldürür, Sonra da kanlarının son damlasına kadar savaşırlar. Ama Likya sanatı, Pers egemenliği boyunca da varlığını sürdürür. M.Ö. 4. yy' da Büyük İskender Anadolu'ya girdiğinde Likyalılar çok fazla direnç göstermez, böylelikle pers yönetimi sona erer.

MÖ 6 yy: İlk kez sikke basımı yapılmıştır. Bu sikkeler üzerindeki yazılan yazılardaki harfler İonia alfabesinin harflerinin de kullanıldığı görülmektedir.

Likya alfabesi

toplamda 29 harften oluşurken, bu alfabenin 14 ü Likya alfabesine özgün, 15' i ise İonia alfabesinden alınan harflerdir. Tarihi boyunca sürekli farklı uygarlıkların egemenliğinin altında olan Likyalılar, sosyal yaşamda ve kültürel değişim yansımalarında alfabelerini oluştururken de bir nevi esir düştüğü uygarlıklarında harflerini benimseyerek kullanmışlardır.

MS 141: Likya kentleri korkunç bir depremle yerle bir olmuş, sahildeki yapılar denize gömülmüştür. Daha sonra imar gören ve eski haline dönen kentler ms241 yılında tekrar bir deprem daha olmuştur ama bu depremden sonra kentler eski haline dönememiştir. Yıllar içerisinde Likya kentleri birçok deprem yaşamış olsalar da kentleri ikinci derece olumsuz etkileyen MS 529 yılında Myra kenti merkezli ve çevresini de etkileyen büyük bir deprem meydana gelmiştir. Bu depremde çoğu yapı yıkılmış ve birçok insan ölümü yaşamıştır.

MS 3.yy: Likya kentleri Bizans imparatorluğunun egemenliği altında iken Arap istilasına uğramıştır. Bu istila sırasında çoğu kent zarar görmüş, Likyalılar

katledilmiş ve kiliseler yıkılmıştır. Likya halkı bu istilalardan kaynaklı toplumsal değerleri, kültürel değerleri, yaşam biçimi ve fiziksel olarak olumsuz etkilenmiştir. Ekonomik anlamda Likya kentlerini tam bir çöküş haline getiren bu istilalar halkın tekrar toparlanmasına fırsat vermemiştir.

MS 1071: Malazgirt zaferinden sonra Selçuklu sultanı Antalya ve çevresini ele geçirmiş, 1207 yılında ise Antalya limanına üs olmuştur. Zaferden sonra bölgeye Türk kavimleri göç etmiş böylelikle bölge Türkleşmiştir. Bölgenin Türkleşmesiyle toplumların sahip olduğu din anlayışı, var olmuş ve olan yaşam şekilleri kültürel bir karmaşıklıkla yol açmıştır.

MS 7yy: Arap akınları Likya kentlerindeki yaşamı güvensiz bir hale getirdiği için halk kurtuluşu dağlık yerlere göç etmekte arar ve dağ eteklerine yerleşir, kıyı yerleşimleri önemini kaybeder

MS 6 yy: Bütün din adamlarının Myra da toplanarak dini tören yapmaları ve toplantılar düzenlenmesi buraya dini bir merkez niteliği kazandırır. Bu toplantılardan sonra Myra turistlerin ilgi odağı olmuş kutsal bir merkez haline gelmiştir. (AzizNikoloas kilisesi ms529 yılında kurulmuştur ve kilise haç merkezi olmuştur.)

MS 542-740: Likya halkı ansızın gelen ve çare bulunamayan veba salgınına esir olmuş. Kıyamet tabakası diye anılan bu zaman diliminde birçok insan ölümü yaşamıştır.

1830: Göçebe yaşayan toplum ilk olarak kent merkezinin 5 km uzağındaki tepelerin eteklerine yerleşmiş ve buraya Sarıkavak ismi verilmiştir (Kumluca).

1992: Likya yürüyüş yolu Fethiye, Kaş, Demre, Finike ve Kumluca' da bulunan rotalara uğrayarak 1992 yılında yapılmaya başlanmıştır. Bu yürüyüşler turistik bir boyut haline gelmiş ve resmi olarak ilk yürüyüşler 1999 yılında başlamıştır.

1933-1934: Bir yıl boyunca süren kuraklık tarımla uğraşan toplumu zor durumda bırakmıştır. (Kumluca)

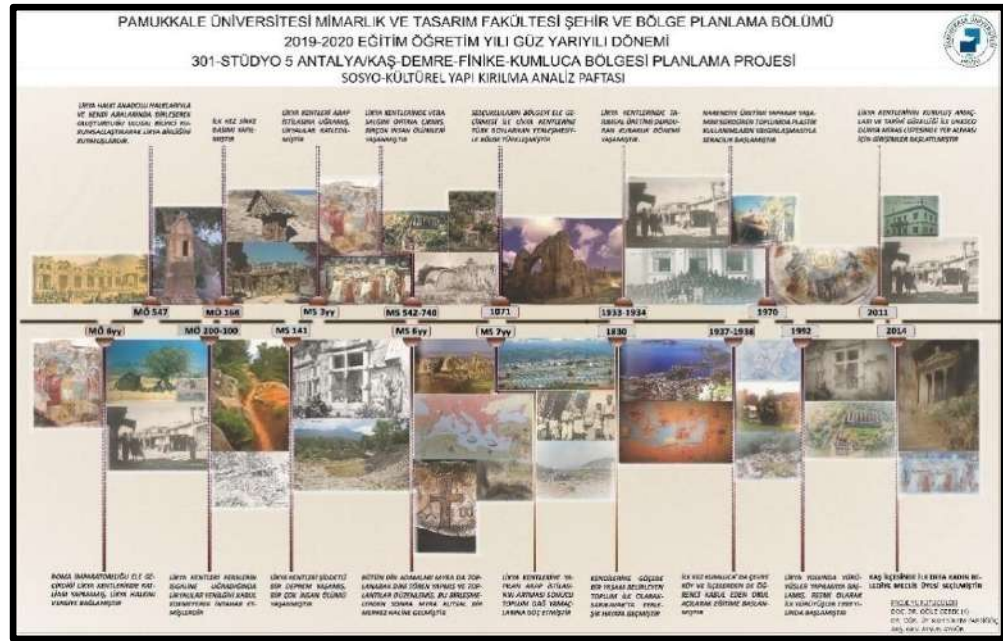
1937-1938: Kumluca' da ilk kez çevre köy ve ilçelerden de öğrenci kabul eden okul açılarak eğitime başlamıştır

1970: Narenciye üretimi yapılarak yaşamını sürdüren toplumda plastik kullanımların yaygınlaşmasıyla örtü altı tarımının öne çıkması diğer tarımsal

faaliyetler azaltılmış, seracılık giderek önemini arttırmış ve 1997 yılında Kumluca Meslek Yüksekokulu açılarak burada seracılık eğitimi verilmeye başlandı.

2011: Likya kentleri antik kentleri ve kentlerdeki yaşamı ile günümüzde önemli bir tarihi kültürel bir değere sahiptir. Bu değer en önemli yapılarından birisi ise ilk TBMM tarafından restore edilen ve birlik başkenti olarak anılan Patara' dır. Patara' nın hak ettiği değeri görebilmesi için UNESCO Dünya Miras Listesine önerilmesi girişimi başlamıştır ve halen sonuç beklemektedir.

2014: Kaş ilçesinde 14 Nisan 2014 de ilk kadın meclis üyesi seçilmiştir. Farklı partilere bağlı olan kişilerden seçilen üyelerle belediye meclisinde üç kadın üye yer almıştır. [Bkz. Şekil 112]

Şekil 112:Sosyo-Kültürel Yapı Kırılma Analiz Paftası
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

BÖLÜM BEŞ

EKONOMİK YAPI

KAVRAMSAL AÇIKLAMALAR

İstihdam: Üretim faktörleri olan emek, sermaye, girişimci ve doğalkaynakların optimal kullanılarak üretim sürecine katılması. [45]

Nüfus Projeksiyonu: Nüfus projeksiyonu doğum, ölüm ve göç hareketlerinin ilerdeki eğilimleri ile ilgili belli varsayımlara dayanarak nüfusun gelecek zamanda gelişmesi hakkında tahminlerin yapılması. [46]

Aktivite Oranı: İşgücünün yaş gruplarına göre kestirim yapılması. [47]

İşgücü: Emek; mal veya hizmet üretimi sırasında ortaya konan insan kaynağıdır. [48]

Rant: Kıt üretim faktörlerinin özellikle de toprağın belirli bir süre için kullanımı karşılığında ödenen bedeldir. [49]

Ekonomi: Ekonomi bilimi kişilerin ve toplumların, önceki nesiller ve doğa tarafından kendilerine sağlanmış olan kıt kaynakları kullanmak konusunda yaptıkları tercihleri analiz eder. [50]

İthalat: Yurtdışında üretimi yapılmış bir malın ülkede bulunan alıcılar tarafından satın alınması işlemidir. Diğer bir adıyla dışalımdır. [URL 80]

İhracat: İthalatın tam tersidir, yani ülkede üretilen bir malın döviz karşılığında yabancı bir ülkeye satılması işlemidir. Buna da aynı zamanda dışsatım adı verilir. [URL 80]

Kışlatma: Arıların kış aylarında kışı geçirme dönemine verilen addır. [URL 89]

Toptancı Hali: Üreticilerden çok miktarda mal satın alıp perakende satış yerlerine satan kişi veya işletme. [URL 82]

Narenciye: Narenciye ya da turunçgiller, turunç, portakal, mandalina, greyfurt ve limon gibi ekonomik değeri yüksek olan Citrus cinsi meyve ağacı türlerini de içine alan bir bitki topluluğudur. [URL 83]

Turfanda: Mevsimin dışında yapılan yetiştiricilik (meyve, sebze). [URL 84]

5. Alanın Ekonomik ve Sektörel Açıdan Değerlendirilmesi ve Analizler

5.1. İlçelerin Ekonomik Yapıları Kaş

Kaş ilçesinde, son yapılan nüfus sayımına göre 47,000 kişi civarında kişi yaşamaktadır. 1980'den günümüze kadar, turizmin sebep olduğu iç ve dış göçün etkisiyle Kaş'ın nüfusunda %48,5' lik bir artış meydana gelmiştir. Yazın turizmin etkisiyle sadece Kaş merkezinde nüfus 6000'lerden 15-20 bine kadar çıkmaktadır. 80'li yıllara kadar ekonomisi tarım, özellikle zeytincilik ve balıkçılığa bağlı olan Kaş ilçesi, bu yıllardan sonra gelişen turizm sektörünün etkisiyle farklı bir yöne kaymıştır. Ekonomisinin çoğunlukla turizme dayalı olduğu Kaş' ta, son sayımlara göre 7500 yatak kapasitesine sahip 60 otel ve 43 pansiyon bulunmaktadır. Antik çağlarda denize bağımlı bir hayat süren Kaş'ın denizle ilişkisi 80'lerin başında dalış ve tekne gezisi gibi turizm faaliyetleriyle farklılaşırken; Türkiye'nin güney sahillerinde görülen kitle turizminin aksine, doğal yapısı nedeniyle Kaş'ta bugün turizm, başta dalış olmak üzere aktivite ve spor turizmine (Yamaç paraşütü, Kano tURLarı, Doğa yürüyüşleri, Mağara dalışları, Rafting, Kanyon yürüyüşü, Otantik kültür tURLarı vb.) yönelmektedir. İlçede küçük ölçeklide olsa, kent ihtiyaçlarına yönelik balıkçılık sürdürülmektedir.

Kıyı bölgelerindeki turizm faaliyetlerinde ve buna bağlı olarak da kentleşmede görülen artış hem kara hem de deniz ekosistemini olumsuz yönde etkilemektedir. Bugün, Akdeniz'de yaşayan birçok canlı türü giderek artan insan aktivitelerinin getirdiği baskı sonucunda tükenme aşamasına gelmiş ve uluslararası sözleşmelerle koruma altına alınmıştır. Akdeniz'in batısıyla kıyaslandığında nispeten bozulmamış durumda olan kıyılarımız, gerek barındırdığı bazı ender türlerinin bolluğu, gerekse Süveyş Kanalı vasıtasıyla Akdeniz'e geçen İndo-Pasifik kökenli türler açısından, Akdeniz ekosistemi içerisinde büyük öneme sahiptir. Dalış turizminin en faal olduğu bölgelerin yer aldığı Güneybatı Antalya kıyıları, koruma altına alınmış birçok deniz canlıları (orfoz ve lahoz) tür bakımından da çok zengindir. Bu da ilçemizde 1986 yılından beri yapılmakta olup Kaş'taki turizm

faaliyetlerinin motoru olan dalış turizmini olumlu yönde etkilemektedir. İlçenin tarımsal potansiyelleri son yıllarda özel girişimler sayesinde ihracat edilebilen gıdaya dönüştürülerek yeni ekonomik girdiler sağlanmaktadır. Özellikle kış aylarında ilçenin batısında yer alan Yeşilköy, Ova ve Kınık beldelerindeki seracılık faaliyetleri de ilçenin ekonomik yaşamına katkı sağlamaktadır. [51]

Demre

Demre, adını ilçeden alan Demre Çayının denize döküldüğü bir delta ovası üstünde kurulmuştur. Kuzeyi, doğusu ve batısı Toros Dağları ile kaplı bu ova, Türkiye'de turfanda sebzeçiliğin önemli merkezidir. Her mevsimde ilçeye gelen konukları iki renk karşılar ovada. Beyaz ve yeşil. Beyaz 10.000 dekarlık plastik ve cam seraların rengi. Yeşil ise 4635 dekarlık portakal bahçelerinin. Halkın geçim kaynağı turfanda sebzeçiliktir ve narenciye üretimine dayalıdır. Üç tarafının dağlarla kaplı olması, turfanda sebze ve narenciye üretiminde büyük bir avantaj sağlıyor Demre'ye Özellikle biber üretim ve ihraç merkezi konumundadır. Son yıllarda 10'a yakın biber türü üretilmektedir. Adını Demre'den alan "Demre Sivrisi" adlı sivri biber ünlüdür Avrupa insanının damak tadına uygun Kapia, California Harikası, Macar Dolması, Charleston türü biberler Kale'de üretilmektedir. Özellikle Toros Dağlarının eteklerinde kurulan Köşkerler Köyünün Portakalı, Türkiye'nin en kaliteli portakalıdır. Baharın ilk günlerinde ister doğudan ister batıdan gelin, sizi ilk karşılayan portakal ve limon çiçeklerinin kokusudur. Demre'de turizm, henüz gününbirliktir. Özellikle azımsanmayacak bir grup Demreli, Çayağzı limanından Kekova'ya düzenlenen yat tURLarından geçim sağlamaktadır. Ticaret küçük ölçeklidir. Sanayi tesisi yoktur. İlçe Merkezi ve Beymelek Beldesinde birer sebze ve meyve toptancı hali mevcuttur. Antalya ili sahip olduğu tarımsal ve ekolojik potansiyel ile sektörel dağılımında tarımsal faaliyetler her zaman ön planda olmuştur. Antalya, topraklarının beşte birinde tarım yapılan bir bölgedir. 1970'li yıllarda nüfusun yaklaşık %75'i tarıma bağlı sektörlerden geçiniyorken bu oran 2000'li yıllara gelindiğinde, turizm sektörünün hızlı gelişmesi nedeniyle %50'lere düşmüştür. Gerek iklim şartlarıyla gerek coğrafi özellikleriyle ve gerekse toprak yapısıyla tarıma, özellikle seracılığa uygun olan Demre'nin ekonomisi için de Antalya'da olduğu gibi ana sektör Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

tarımıdır. Türkiye genelinin turfanda sebze, meyve ihtiyacının yaklaşık %60'ı Demre ve çevre ilçelerden sağlanmaktadır. [52]

Kumluca

Kumluca, 1 Nisan 1958 tarihinde Finike'den ayrılarak ilçe olmuştur. İlçenin kuruluş yıllarında ekonomisi hububat, hayvancılık ve az miktarda da meyvecilik gelirlerine dayanmaktaydı. 1952 yılında pamuk üreticileri birliği olarak kurulan Antalya Birlik 'in 1969 yılında Kumluca kooperatifinin açılmasıyla birlikte ilçede pamuk ekimi yaygınlaşmıştır (Kumluca kooperatifi, ilçede pamuk üretiminin azalmasıyla birlikte 1992 yılında kapatılmıştır). İlçede 1960'lı yıllardan sonra narenciye tarımı da rağbet görmeye başlamıştır. 1970'li yıllardan itibaren plastiğin örtü materyali olarak kullanılması ile örtü altı tarımı hızla yayılmış ve seracılık önemli gelir kaynaklarından biri halini almıştır. Günümüzde de ilçenin en önemli gelir kaynağı örtü altı tarımı (seracılık) ve narenciyedir. İlçenin güneyinde yer alan sahil kesiminde örtü altı tarımı ve narenciyecilik faaliyetleri yoğun şekilde yapılmaktadır. İlçenin kuzeyinde yer alan yüksek kesimlerde ise elma, armut gibi çeşitli meyve türleri ile birlikte tahıl ürünleri de yetiştirilmektedir. [12]

Bölgede tarım ve hayvancılığın yanında Alakır/Kardıç vadisinde bulunan Kardıç bölgesi özellikle ağaç işçiliği ve demircilik konusunda ünlüdür. Bölgede kurulan pazarlarda “Kardıç bıçağı” aranan bir bıçak türüdür. 107 Bölgede arıcılık ve bal üretimi önemli faaliyetlerdendir. Antalya vilayetinde 27.440 arı kovanı, 128 fenni kovan mevcuttur. Senede ortalama 300.000 kg bal, 28000 kg bal mumu üretilmektedir. Vilayette üretilen ballar arasında Alaiye' nin dağ köyleri ile Köprülü havalisi, Korkuteli'nin İmecik ve Avdan köyleri, Finike'nin Kardıç havalisinde üretilen ballar ünlüdür.108 Alakır/Kardıç vadisinin yukarı kesiminde çok sayıda arı kovanını günümüzde de görülmesi eski bir faaliyetin devamı olmalıdır. [53]

5.2Sektörel Yapı ve Uzmanlaşma Analizi

Kaş

Kaş İlçesi'nin sektörel yapısı incelendiğinde ilçenin sahip olduğu doğal ve tarihi güzellikleri ile ulusal ve uluslararası düzeyde bir turizm merkezi olması, ilçedeki temel sektörün tarım olmasına rağmen ekonomik girdi oluşturma açısından hizmetler, alt sektör olarak da turizm ve ticaret sektörlerinin ağırlıklı olmasına yol açmıştır. İlçede çalışanların çok büyük bir bölümü tarım sektöründe faaliyet göstermektedir. Turizm sektörü ve turizme dayalı yan sektörler ilçe ekonomisinde belirleyici ve en fazla ekonomik girdi oluşturan sektördür. İlçe ekonomisi içinde yer alan diğer faaliyet kolları turizm sektörü ihtiyacına yönelik olarak gelişme göstermiştir.

Kaş'ta faaliyet gösteren sektörler arasında yer alan sanayi sektörü, ilçe ekonomisinde ağırlıklı sektör konumunda değildir. İlçenin turizm merkezi olması ve sanayi gelişimi için uygun alanların olmayışı, ilçenin pazar yerlerine uzak olması sanayi sektörünün gelişme gösterememesinin başlıca nedenleridir. İlçede yer alan 13 sanayi tesisi ile küçük sanayi kapsamındaki oto tamir sitesinde yer alan birimler yerleşimin sanayi sektörünü oluşturmaktadır.

İlçe tarımsal üretime uygun arazi az olsa da Tarım ve hayvancılık sektörü ilçe ekonomisi için hala önemini korumaktadır. Kaş'ta tarım sektöründeki en önemli faaliyet konusu seracılıktır. Hayvancılık sektörü de tarım sektöründe olduğu gibi hayvan yetiştiriciliğine uygun alanların kısıtlı olması, mera ve çayırın az oluşu bu sektörünün gelişmesinde kısıtlayıcı faktör olmuştur. [54]

Demre

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen “2000 yılı Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri” verilerine göre Demre İlçesi'nde işgücünün sektörel dağılımı Antalya İli ile paralel bir gelişim sergilemektedir; tarım sektörünün %79,2 oranı ile ilk sırayı aldığı, ikinci sırayı da %18,5' lik bir oranla hizmetler sektörünün aldığı görülmektedir. Sanayi sektörü ise %2,3 oranı ile son sırada yer almaktadır.

Antalya ili sahip olduğu tarımsal ve ekolojik potansiyel ile sektörel dağılımında tarımsal faaliyetler her zaman ön planda olmuştur. Antalya, topraklarının beşte birinde tarım yapılan bir bölgedir. 1970’li yıllarda nüfusun yaklaşık %75’ i tarıma bağılı sektörlerden geçiniyorken bu oran 2000’li yıllara gelindiğinde, turizm sektörünün hızlı gelişmesi nedeniyle %50’lere düşmüştür. Gerek iklim şartlarıyla gerek coğrafi özellikleriyle ve gerekse toprak yapısıyla tarıma, özellikle seracılığa uygun olan Demre’nin ekonomisi için de Antalya’da olduğu gibi ana sektör tarımdır. Türkiye genelinin turfanda sebze, meyve ihtiyacının yaklaşık %60’ı Demre ve çevre ilçelerden sağlanmaktadır. [2]

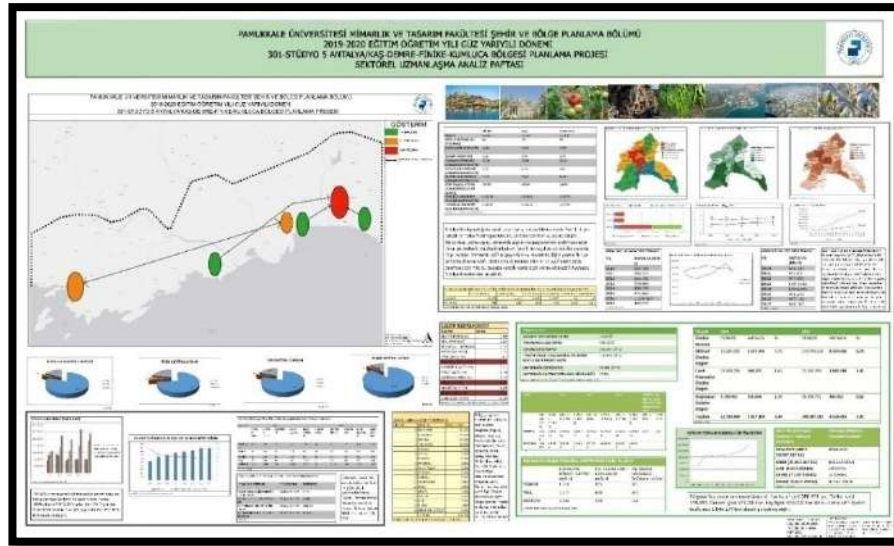
Kumluca

Kumluca tarım sektörünün ön planda olduğu bir ilçedir. İlçe merkezinde hizmetler sektörünün yoğunlaştığı görülmektedir. Merkez dışında örtü altı tarım hakimdir. Tarım alanları ve konut alanları iç içe olmasından dolayı dağınık bir yerleşime sahiptir. Örtü altı tarım alanlarının büyük bir kısmı plastik seralardan oluşmaktadır. Bunun yanında cam seralarda mevcuttur. Cam seralarda daha kaliteli ürün yetiştirilmesine rağmen maliyetinin fazla olmasından dolayı cam sera tercih edilmemektedir.

Kaş, Demre, Kumluca ilçelerine bakıldığında ilçelerde sektörler farklılık göstermektedir. Kaş ilçesinin geneline bakıldığında ilçede turizm sektörü ön planı çıkmaktadır. İlçe ekonomisi de genel olarak turizm sektöründen sağlanmaktadır. İlçede bulunan yat limanı, mavi bayraklı plajlar, halk plajları ayrıca ilçenin iklim koşulları turizmi ön plana çıkarmaktadır.

Demre ilçesinde ağırlıklı sektör örtü altı tarımdır. İlçenin ekonomisi tarım sektörüne dayanmaktadır. Demre ilçesinin iklim koşullarının örtü altı tarıma uygun olması tarım sektörünü ön plana çıkarmaktadır.

Kumluca ilçesinde tarım sektörü önemli bir konumda olmasına rağmen lojistik sektör daha baskındır. Antalya’nın en büyük hallerinden biri olan Kumluca hali diğer ilçelerle de bağlantılı konumdadır. İthalat ve ihracat ürünleri Kumluca’da bulunan halden yapılmaktadır.[Bkz.Şekil 113]

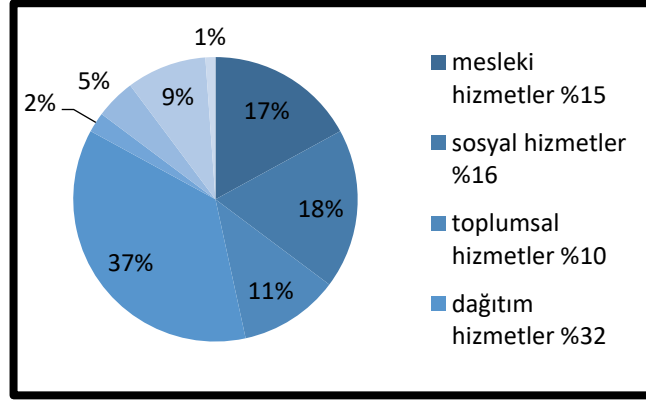
Şekil 113: Sektörel Uzmanlaşma Analiz Paftası
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

5.3 Sektörel Dağılım

Kaş

Hizmetler sektörü içerisinde %47 oran ile toptan ve perakende ticaret, lokanta ve oteller alt sektörü 1.sırada, %34 oran ile toplum hizmetleri, sosyal ve kişisel hizmetler alt sektörü 2.sırada, %11 oran ile ulaştırma, haberleşme ve depolama 3.sırada ve %8 oran ile mali kurumlar, sigorta, taşınmaz mallara ait işler ve kurumları, yardımcı iş hizmetleri 4.sırada yer almaktadır. Bu alt sektörler doğrudan ve 1.dereceden turizm sektörünü etkilemektedir. Bunların yanında 9 adet Sualtı dalış, Yamaç Paraşütü, Kano Gezisi, Doğa Yürüyüşü, Mavi Yolculuk, Yüzme vb. turizm olanakları sağlayacak işletmeler mevcuttur. Aynı zamanda eski kent merkezi ve liman çevresinde eğlence yerleri (kafe, bar, lokanta vb.) işletmeleri, Kaş Antalya Karayoluna bağlanan ve limana kadar uzanan taşıt yolu üzerinde bankalar, özel meslek ofisleri, toptan ve perakende ticaret alanları yer almaktadır. Aynı taşıt aksı üzerinde Kaş Otobüs terminali de yer almakta olup 1 adet şehirler arası ulaşım firması ile 2 adet ilçe ulaşım firmaları yer almaktadır. Bunun yanında kent merkezinde 1 adet internet kafe ile GSM firmaları ve PTT yer almaktadır. Toptan ve perakende ticaretin ürün temini büyük oranda Antalya 18 Merkezinden karayolu ile sağlanmaktadır. Az da olsa İstanbul ve diğer şehirlerden de ürün temini yapılmaktadır.[18]

Kaş ilçesi turizm sektörü alanında uzmanlaşmış bir ilçedir. Her yaz artan nüfus sayısı ilçede hizmetler sektörünün gelişmesinde en önemli etkenlerden biridir. İlçede bulunan hizmetler incelendiğinde en fazla hizmet alanı %32 payla dağıtım hizmetleri en az hizmet alanı ise %2 payla haberleşme hizmetleridir.[Bkz.Grafik 17] [140]

Grafik 17:Kaş İlçesi Sektörel Dağılım

[55]

İlçedeki turizm işletmeleri incelendiği zaman %83 oranında otel, %14 oranında pansiyon ve en az da %3 oranında apart hotel bulunduğu görülmektedir. Yaz aylarında turist sayısı ilçede turizm işletmelerinin yoğun bir şekilde görünmesini sağlamaktadır. Yaz aylarında ilçenin ekonomisinin turizme dayanması ilçeye önemli katkılarda bulunmakta turizm alanında istihdam sağlamaktadır.[Bkz.Grafik 18

Grafik 18: Turizm İşletmelerinin Niteliği

[55]

Kaş ilçesi 2011 ve 2017 tabloları incelendiğinde yıllar içerisindeki en fazla artış hizmetler sektöründen yaşanmıştır. Gelişen turizm, tarım ve sanayi hizmetler sektöründe artışa neden olmaktadır. Artan turizm faaliyetleri tarımın geride kalmasına sebep olmuştur. Turizm artması ticari faaliyetlerinde gelişmesine sebep olmuş ilçede istihdam sağlamıştır. Sanayi turizmden sonra gelmektedir. Tarım sektörü ise en az çalışan sayısı ile en son sırada yer almaktadır.[Bkz.Tablo 54-55]

Tablo 54: Çalışanların Sektörel Dağılımı (2011) [18]

SEKTÖRLER	FAALİYET KOLU	TOPLAM ÇALIŞAN SAYISI	TOPLAM ÇALIŞAN SAYISINA ORANI %
TARIM	Hayvancılık, Avcılık ve Ormancılık, Balıkçılık	65	2,44
HİZMETLER	Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller	1050	39,47
	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	235	8,83
	Mali Kurumlar ve Sigorta	180	6,76
	Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	770	28,9
	Toplam	2235	83,96
	İmalat Sanayi	150	5,61
SANAYİ	Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5	0,19
	Elektrik gaz ve su	10	0,38
	Toplam	165	6,17

Tablo 55: Çalışanların Sektörel Dağılımı (2017) [54]

SEKTÖRLER	FAALİYET KOLU	TOPLAM ÇALIŞAN SAYISI	TOPLAM ÇALIŞAN SAYISINA ORANI %
TARIM	Hayvancılık, Avcılık ve Ormancılık, Balıkçılık	72	2,41
HİZMETLER	Toptan ve Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller	1178	39,53
	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	263	8,88
	Mali Kurumlar ve Sigorta	201	6,74
	Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	864	28,99
	Toplam	2506	84,14
	İmalat Sanayi	168	5,63
SANAYİ	Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5	0,16
	Elektrik gaz ve su	11	0,36
	Toplam	184	6,15

5.3.1 Demre

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen “2000 yılı Genel Nüfus Sayımı Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri” verilerine göre Demre İlçesi’nde işgücünün sektörel dağılımı Antalya İli ile paralel bir gelişim sergilemektedir; tarım sektörünün %79,2 oranı ile ilk sırayı aldığı, ikinci sırayı da %18,5’ lik bir oranla hizmetler sektörünün aldığı görülmektedir. Sanayi sektörü ise %2,3 oranı ile son sırada yer almaktadır.[Bkz.Tablo 56] [2]

Tablo 56: Demre İlçesi İş Gücünün Sektörlere Göre Dağılımı [2]

Sektörler	Kişi	Oran (%)	Sektörel Oran (%)
Tarım	Ziraat, Avcılık, Ormancılık, Balıkçılık	8.661	79.2
Sanayi	Madencilik ve Taş Ocakçılığı	14	0.1
	İmalat Sanayi	226	2.1
	Elektrik, Gaz ve Su	6	0.1
Hizmetler	Toptan, Perakende Ticaret, Otel vb.	604	5.5
	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	194	1.8
	Mali Kurumlar, Sigorta, Yard. Hiz.	143	1.3
	Toplum Hiz., Sosyal ve Kişisel Hiz.	881	8.1
	İnşaat	208	1.9
İyi Tanımlanmamış Faaliyetler		4	0.01
TOPLAM		10.941	100

5.3.2 Kumluca

Kumluca tarım sektörünün ön planda olduğu bir ilçedir. İlçe merkezinde hizmetler sektörünün yoğunlaştığı görülmektedir. Merkez dışında örtü altı tarım hakimdir. Tarım alanları ve konut alanları iç içe olmasından dolayı dağınık bir yerleşime sahiptir. Örtü altı tarım alanlarının büyük bir kısmı plastik seralardan oluşmaktadır. Bunun yanında cam seralarda mevcuttur. Cam seralarda daha kaliteli ürün yetiştirilmesine rağmen maliyetinin fazla olmasından dolayı cam sera tercih edilmemektedir.

5.4. Hayvancılık Sektörü

Kaş

Susuz ve kıraç olan mahallelerimizin dağlık kesimlerinde 66 bin adet küçükbaş hayvan varlığı ile İlçemizde küçükbaş hayvancılık önemli bir gelir kaynağıdır. Hayvancılık alanında 46.500 keçi bulunmaktadır ve il sıralamasında 6.dır. 5400 sığır, 19.500 koyun bulunmakta olup 7883 ton süt üretimi vardır. Yılda 265 ton civarında bal üretilmektedir. 33.028 arılı kovan bulunmaktadır. İlçede küçük ölçeklide olsa, kent ihtiyaçlarına yönelik balıkçılık Balıkçılar Kooperatifince sürdürülmektedir. Genel olarak tutulan balık ilçe içinde tüketilmektedir. En çok bulunan balıklar Grida-Orfoz, Iskaroz, Sokar ve Mercan'dır. Ayrıca Gömbe baraj gölünde, İslamlar ve Aklar mahallelerinde alabalık üreticiliği yapılmaktadır. Yıllık üretim yaklaşık 260 ton civarındadır. [URL 85]

2010 ve 2011 yılı hayvan çeşitleri incelendiğinde tavuk, hindi, ördek, kaz, eşek ve katır çeşitlerinde artış yaşanmamaktadır. Diğer çeşitlerde ise azda olsa bir artış yaşanmıştır. Yeni yapılaşma ve artan turizm hayvancılığa zarar vermiştir. Ekolojinin bozulması doğal alanların tahribatı hayvancılıkta gerileme yaşanmasına sebep olmuştur. Öncelerden hayvancılıktan ekonomik gelir sağlanırken günümüzde bu çok azalmış ve hayvancılığın geri planda kalmasına sebep olmuştur. [Bkz: Tablo 57]

Tablo 57: Kaş İlçesi Hayvan Varlığı [56]

HAYVAN ÇEŞİDİ	2010 YILI SAYISI	2011 YILI SAYISI
Tavuk	34,3	34,3
Arı (Kovan)	19,5	20,4
Keçi	18	23
Koyun	14	15
Sığır	4,5	5,5
Hindi	450	450
At	180	180
Ördek	175	175
Kaz	100	100
Eşek	68	68
Katır	38	38
Toplam	91.311	98.711

2010 ve 2011 yıllarında inek sütü, keçi sütü, koyun sütü, kırmızı et, beyaz et üretiminde değişiklik olmazken; yumurta, bal, gübre, bal mumu ve kıl üretiminde artış olmuştur. Kaş' ta beslenen ev, kümes ve besi hayvanlarının insan sağlığını etkilememesi için Tarım İlçe Müdürlüğü bünyesinde koruyucu hayvan sağlığı çalışmaları devam etmektedir. Kaş'ta her yıl 98.711 hayvanın kontrolü yapılırken hastalıklara karşıda aşılama çalışmaları yapılmaktadır. Aşılama çalışmalarının bir kısmı devlet tarafından programlanan koruyucu aşılama, bir kısmı ise hayvan sahipleri tarafından talep edilen aşılama çalışmalarıdır. Kaş'ta koruyucu aşılama mücadelesi yıllardır etkin bir şekilde devam etmektedir.[Bkz.Tablo 58]

Tablo 58:Kaş İlçesi Hayvansal Üretim [56]

ÜRETİM ÇEŞİDİ	2010 YILI KİLOGRAM	2011 YILI KİLOGRAM
İnek Sütü Üretimi	3.970.400	3.970.400
Yumurta Üretimi	2.442.520	2.433.625
Keçi Sütü Üretimi	345,6	345,6
Bal Üretimi	172	187
Koyun Sütü Üretimi	134.062	134.062
Kırmızı Et Üretimi	72.389	72.389
Gübre Üretimi	46.538	49.352
Beyaz Et Üretimi	37.825	37.825
Bal Mumu Üretimi	13,68	14,96
Kıl Üretimi	9.852	11.701
Deri Üretimi	1.478	1.614

İlçede 53.375 kg deniz balığı ve 271.950 kg alabalık üretimi ve 2.728 kg diğer su ürünleri üretimi yapıldığı görülmektedir ve toplamda 328.053 kg üretim yapılmaktadır. İlçede balıkçılık çok gelişmemiştir. Bazı bölgelerde balıkçılık yasaklanmıştır. İlçe ekonomisi çok fazla katkı sağlamamaktadır.[Bkz.Tablo 59]

Tablo 59: Kaş İlçesi Su Ürünleri Üretimi [56]

ÜRETİM ÇEŞİDİ	2010 YILI KİLOGRAM	2011 YILI KİLOGRAM
Alabalık Üretimi	265.585	271.95
Deniz Balığı Üretimi	52.286	53.375
Diğer Su Ürünleri Üretimi	2.835	2.728
Toplam	320.709	328.053

Demre

Hayvancılık sektörü, halkın beslenmesi, hayvancılığa bağlı yan sanayinin gelişmesi, çevre kirlenmesine neden olabilecek sanayi atıklarının hayvan yemi olarak değerlendirilip milli ekonomiye kazandırılması, kırdan kente göçü önleyebilecek bir iş kolu olması ve dış ticaret dengelerinin sağlanması açısından Türkiye için önem arz eden bir sektördür. Hayvancılık sektörünü etkileyen birçok bileşen bulunmaktadır. Yeryüzü şekilleri, iklim, bitki örtüsü ve yapılan tarımsal etkinlikler ilçedeki hayvancılık faaliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Örneğin; buğday tarımının yan ürünü saman, şeker pancarının yan ürünü küspe hayvancılık için çok önemlidir. Demre için hayvancılık önemli bir gelir kaynağıdır. İlçenin büyük bir bölümü dağlık alanlarla kaplıdır ve eğimin çok fazla olduğu bu bölgeler araziye adapte olabilen hayvanlar için uygun zeminler teşkil etmektedir. Genel olarak bu alanlar kıl keçisi, nispeten koyun ve arıcılık faaliyetlerine elverişli koşullar oluşturmaktadır. İlçenin güneyi alüvyal düzlüklerle kaplıdır ve tarımsal amaçla yoğun olarak kullanıldığı için hayvancılık kısıtlanmaktadır. Bu yüzden tavukçuluk ve ahır hayvancılığı gibi büyük alan kullanımı gerektirmeyen üretim şekilleri uygulanmaktadır.[Bkz.Tablo 60] [2]

Tablo 60: Demre İlçesi Hayvansal Üretimi [2]

	Sığır	Koyun	Kıl Keçisi	Kümes Hayvanları(Adet)	Süt Üretimi(Ton)	Bal Üretimi(Ton)
TÜRKİYE	14415257	29284247	9225548	270202034	18223712	94694
ANTALYA	153300	638498	537634	534466	224347	2332
DEMRE	657	2006	22045	10609	2386	216

Demre’ de küçükbaş hayvancılık faaliyetleri genel olarak koyun ve kıl keçisi üzerinde yoğunlaşmaktadır. TÜİK 2013 yılı verilerine göre toplam 22.045 kıl keçisi, 2.006 koyun tespit edilmiştir. İlçe genelindeki hayvan dağılımına bakıldığında kıl keçisi sayısının fazla oluşunun nedeni arazi yapısı ve bölgenin iklim durumudur. Akdeniz bölgesinin karakteristik bitki örtüsü olan maki ve arazinin engebeli olması, kıl keçisi için ideal bir ortam oluşturmaktadır. İlçede koyun ise ikinci sırada yer almaktadır. Koyun daha çok iç bölgelere doğru iklimin karasallaşmaya başladığı nispeten düzlük alanlarda yetiştirilmektedir. Demre’de büyükbaş hayvan yetiştiriciliği için topoğrafyanın uygun olmaması nedeniyle daha çok küçükbaş hayvan üretimi tercih edilmiştir.

Demre’ de büyükbaş hayvancılık her geçen gün azalmaktadır. Bu durum halkın daha çok gelir getiren tarımsal faaliyetlere yönelmesi ve bilhassa seracılık faaliyetleri ile hayvancılık faaliyetlerinin birlikte yapılmasının zorluğundan ileri gelmektedir. Kümes hayvanları yetiştiriciliğinde de gerileyen Demre İlçesi’nde yumurta tavuğu sayısı her geçen yıl düzenli olarak azalmış 2013 yılına gelindiğinde 10.609’a gerilemiştir. Bu gerileme büyük işletmelerin üretim miktarını arttırması ve ilçeye dışarıdan paketlenmiş tavuk ürünlerinin girmesi, halkın tarımsal faaliyetlere daha fazla önem vermesi, küçük üreticilerin başka alanlara yöneliyor oluşundan kaynaklanmaktadır.

Demre İlçesi arıcılık faaliyetleri için çok elverişlidir. İlçenin dağlık kesiminde bulunan köylerde bal ve balmumu üretimi yapılmaktadır. Üretilen hayvansal ürünlerde bal üretimi ilçede %38’ lik bir paya sahiptir. Demre ilçesi uzun kıyı şeridine sahip olmasına rağmen balıkçılık fazla gelişmemiştir. Bilinçsiz avcılık, balık yuvalarının tahrip edilmesi ve diğer çevresel faktörler nedeniyle mevcut

stokların giderek azaldığı görülmektedir. Bu yüzden kültür balığı yetiştiriciliği önem kazanmaktadır. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına bağlı Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsünün Beymelek Mahallesi'nde Deniz balıkları üretimi, lagün yönetimi ve uygulamalarının yürütüldüğü bir birimi mevcuttur. Burada deniz balıkları yavru üretiminin gerçekleştirildiği kuluçkahanede yumurtlama, canlı yem, larva ve adaptasyon üniteleri mevcuttur. Çipura, kalkan, levrek, mırmır, sivri burun, karagöz, minakop, lahoz, sazan vb. üretimi gerçekleştirilmektedir. [2]

Kumluca

Toplumun gıda güvencesini sağlamak, gelişme düzeyi ne olursa olsun, her ülkenin temel politikaları arasında yer almaktadır. İnsan beslenmesinde önemli bir yere sahip olmasından dolayı, toplumun süt ve et talebini karşılamak gıda güvencesi politikasının ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. Bağımsız olma ve mevcut kaynakları değerlendirme gibi gerekçelerle ihtiyacın yurt içinden karşılanmasına çalışılarak, yetersiz kalınması durumunda ithalata başvurulmaktadır. Dünya genelinde olduğu gibi, Türkiye'de de süt üretimi temel olarak sığırdan elde edilmektedir. Nitekim 1997 yılı verilerine göre inek sütünün toplam dünya süt üretimindeki payı % 89,7, Türkiye süt üretimindeki payı da % 88,6 dolayındadır. Sığırın et üretimindeki payı dünyada %25, Türkiye'de ise %30-35 dolayındadır. [12]

Et ve süt üretimi bakımından çok tercih edilen sığırların (inek, öküz, boğa, manda) etinden, sütünden, derisinden ve gücünden Anadolu'da çok eski zamanlardan beri yararlanılmaktadır. Genel olarak ülkemizde mera hayvancılığı yaygındır. Yurdumuz ılıman iklim kuşağında yer aldığı için, Doğu Anadolu ve Karadeniz yaylaları hariç, yurdumuzda büyükbaş hayvanların beslenebileceği gür çayırliklar çok azdır. Bu yüzden Türkiye'nin yerli sığır ırklarında et ve süt verimi azdır. Fakat modern mandıra ve çiftliklerin artışı sonucu Türkiye'de sığır sayısı çoğalmaktadır. Bunların soyları da giderek ıslah edilmekte ve sağlanan ürün miktarları artmaktadır. [12]

TR61 Bölgesinde hayvancılık faaliyetleri genellikle küçük ölçekli aile işletmeleri şeklinde olup, bitkisel üretim faaliyetleri ile birlikte yürütülmektedir. Hayvancılık ile bitkisel üretimin birlikte yapılması hayvansal üretimde profesyonelleşmeyi sınırlandırmaktadır.

Hayvan barınaklarının büyük kısmı kapalı ve sabit bağlamalı özelliklere sahiptir. Bu durum hayvan refahını ve hayvan sağlığını olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca üretimde yüksek miktarda hazır yeme bağımlılığın olması üretim maliyetlerini artırmaktadır. Maliyetleri düşürmek için Bölgede yem bitkilerinin ekiminin yaygınlaştırılması yararlı olacaktır. [51]

1991 yılında 96.409 olan yerli sığır sayısı çok büyük bir düşüş yaşamış ve 33.507'ye kadar gerilemiştir. İlginin zaten az olduğu manda sayısı ise 1991 yılında 516 iken 2006 yılında 38'e düşmüştür. Mandıracılığın, besiciliğin gelişmesiyle kültür sığırı sayısında 1991 yılından 2006 yılına kadar geçen sürede % 100'den fazla artış gerçekleşmiştir. Yerli ırklarla ithal ırkların birleştirilmesinden meydana gelen melez sığırlar 15 yıl önceki ezici üstünlüğünü günümüzde kültür ırklarına bırakmıştır.

1991-2006 yılları arasında Türkiye genelinde gerçekleşen manda sayısındaki düşüş, Antalya İli' ndeki düşüş ile karşılaştırıldığında, Antalya İli' nde daha fazla olmuştur. Türkiye genelinde 1991 yılında 366.150 manda var iken, 2006 yılında manda sayısı 100.516'ya düşmüştür. Antalya İli' nde primer faaliyet olarak turizmin ön plana çıkması, mandanın suyun bol olduğu yerlerde yetişmesi, süt veriminin sığıra göre daha az olması Antalya İli' nde manda sayısının düşmesinde ana nedenler olmuştur. Nitekim bu bağlamda, yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi melez sığırın dalgalı bir seyrin, kültür sığırının istikrarlı sayılabilecek bir yükselişin, yerli sığırın da yine devamlı sayılabilecek bir düşüşün içinde olduğunu görüyoruz.

Kumluca İlçesi'nde 90'lı yıllardan 2006 yılına kadar hem yerli sığır sayısında hem de kültür sığırı sayısında bir düşüş görülüyor. 1991 yılında 3.051 olan yerli sığır sayısı 2006 yılında 93'e düşmüştür. Yine 1991 yılında 493 olan kültür sığırı sayısı, 2006 yılında 240'a düşmüştür. Melez sığır sayıları da yıllara göre değişkenlik göstermektedir.

Kumluca ilçesinde kıl keçisinin %87' lik bir üstünlüğü vardır. Yerli koyun ise %13' lük bir yer tutmaktadır. İlçede küçükbaş hayvancılığın, büyükbaş hayvancılıkta olduğu gibi, genelde ilçenin engebeli arazilerden oluşan kuzey kesimlerinde yaygınlaştığı görülür. İklimin ve arazinin, ürün yetiştirmeye engel oluşturduğu bu köyler arasında, küçükbaş hayvancılık en fazla Büyükalan, Karacaören, Çayıçi ve Güzören köylerinde yapılmaktadır. İlçenin güneyindeki köyler ise, daha düz alanlardan oluştuğu ve daha ılıman hava şartlarına sahip olduğu için, buralarda birinci faaliyet olarak sebzeçilik yapılmaktadır. Kurbanlık küçükbaş hayvan yetiştiriciliği daha çok Büyükalan köyünde yapılmaktadır. İlçe merkezinde, çevresine nazaran fazla göçükmesinin sebebi, büyükbaş hayvancılıkta olduğu gibi, ortakçıların gelip gitmesi sonucunda hayvanlarının kayıt altına alınması sonucudur.[12]

5.5. Tarım Sektörü ve Analizi

Kaş

İlçe ekonomisi Turizmin yanında büyük ölçüde tarıma dayanmaktadır. Sanayi ve ticaretin ilçe ekonomisine katkısı yok denecek kadar az seviyededir. İlçemizde tarımsal gelirin büyük bir bölümü örtü altı sebze üretiminden sağlanmaktadır. İlçemizde 22.000 dekar örtü altı sera varlığı (Kınık, Ova, Yeşilköy, Çayköy, Çavdır, Dirgenler, Karadağ, Kasaba vb.) mevcut olup, örtü altında yetiştirilen en önemli ürünler domates ve biberdir. Meyve üretiminde ise zeytin (30.000 dekar) ve Gömbe bölgesinde ise elmacılık (12.000 dekar) gelişmiştir.

22.000 dekar örtü altı tarım alanı içerisinde %80 domates, %16 biber, %2 kabak, %1 salatalık, %1 patlıcan üretimi yapılmaktadır.

Tarımsal üretim değeri içinde tarla bitkilerinin ise önemli bir payı bulunmamaktadır. İlçemizde iki adet Su Ürünleri Kooperatifi, dört adet Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ve bir adet Tarımsal Sulama Kooperatifi bulunmaktadır.

- Hayvancılık ticareti bulunmamaktadır.
- Nüfusun 35.000 tarımdan gelir sağlamaktadır ve bu nüfusun 8.000 civarını aile işletmeciliği kapsamaktadır.

- Tarımda çalışan nüfus, kışlık işçi ve sera için hanesiyle gelenler olarak ayrılmaktadır.
- Kışlık işçi, 5.000 civarı nüfusu kapsayıp Adana ve Hatay şehirlerinden gelmektedir.
- Sera için hanesiyle gelen nüfus ise 7.000 kişi olup Burdur, Afyon ve Denizli şehirlerinden gelmektedir. [57]

Kaş İlçesi'nin arazi dağılımına bakıldığında 225.360 dekarlık alanın tarım, 95.156 dekarlık alanın çayır ve mera, 1.546.000 dekarlık alanın tarım dışı alanlardan oluştuğu görülmektedir. Tarım alanları %12 payla 2.sırada yer almasında rağmen turizmin gelişmesinden dolayı ilçedeki tarımsal faaliyetlerin gerilmesine neden olmuştur. Bu yüzden ilçede tarım çok gelişmemiştir.2011 yılında açılan Liman bunun sebeplerindendir. .[Bkz.Tablo 61]

Tablo 61: Kaş İlçesi 2011 Yılı Arazi Dağılımı [58]

Tarım Alanı	Miktar (da)	225,360
	Oran (%)	12
Çayır ve mera	Miktar (da)	95,156
	Oranı (%)	5
Orman ve Tarım Dış Arazi	Miktar (da)	1,546,484
	Oranı (%)	83
Toplam Yüzölçümü (da)		1,867,00

Tarım alanlarının kullanım amaçlarına göre dağılımının gösterildiği tabloda en yüksek orana sahip alan tarıma elverişli olup kullanılmayan alandır. (%34,3) İkinci sıralamada ise tarla bitkilerinin yetiştirildiği tarım alanı gelmektedir (%31,1).[Bkz.Tablo 62]

Tablo 62: Tarım Alanlarının Kullanım Amaçlarına Göre Dağılımı [58]

	MİKTAR (DA)	ORANI(%)
Tarla Bitkileri	58,821	26,1
Açık Tarla (Sebze)	905	0,4
Örtü altı (Sebze)	22,000	9,8
Süs Bitkileri	-	-
Meyvelikleri	43,403	19,3
Nadas	4,892	2,2
Tarıma elverişli olup kullanılmayan alan	95,339	42,3
Toplam	225,360	

Category	Percentage
Patlıca n %1	16%
Kabak %2	2%
Other (light blue)	80%
Other (very light blue)	1%

1 [59]

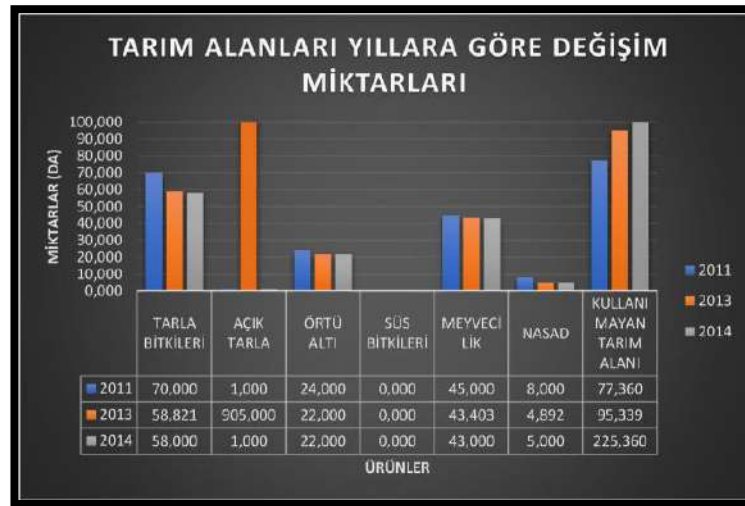
[51]

Toplam üretim değerinde %85 ile en fazla paya sahip olan sebzeçiliktir. Ondan sonra meyvecilik ve tarla bitkileri gelmektedir. Kaş ilçesinin genel olarak ekonomisi incelediğinde sebzeçiliğin bu kadar paya sahip olmasının sebebi kış aylarında kırsal alanlarda hala devam etmekte olan tarımsal faaliyetler. Üretim değerinin yüksek olması ilçe ekonomisine katkı sağlamaktadır.[Bkz.Tablo 63]

Tablo 63: Üretim Değerleri [59]

	ÜRETİM MİKTARI (TON)	ÜRETİM DEĞERİ (TL)	TOPLAM ÜRETİM İÇERİSİNDEKİ PAYI (%)
Sebzeçilik	300.000,00	350.000.000,00	85,0
Meyvecilik	45.000,00	30.000.000,00	7,3
Tarla Bitkileri	25.000,00	17.000.000,00	4,1
Hayvancılık	580.400 kg+7.100.00 lt	13.590.000,00	3,3
Su Ürünleri	161,65	1.345.247,00	0,3
Kesme Çiçek	-	-	-
Süs Bitkileri	-	-	-
Diğer	-	-	-
Toplam	370.161,65	411.935.247,00	-

Yıllar içerisinde kullanılmayan tarım alanları artmıştır. Tarım alanlarının yasal değişmelerinin başlıca sebebi ilçede turizmin ön plana çıkmasıdır. Artan turizm faaliyetleri ve liman varlığı tarım alanlarında gerilmeye yol açmıştır. Nadas alanları azalmış, süs bitkileri üretilmeyerek değişiklik göstermemiş, tarla bitkileri değişim miktarı azalmıştır. 2013 yılında açık tarla alanlarında büyük bir değişim yaşanmış 2014 yılında tekrar düşmüştür.[Bkz.Grafik 20]

Grafik 20: Tarım Alanlarının Yıllara Göre Değişim Miktarları

[60]

Demre

Demre'nin 35.687 ha olan yüzölçümünün yaklaşık %15' i tarım arazileri oluşturmaktadır. İlçenin iktisadi faal nüfusunun %79,2' sinin tarımla uğraştığı dikkate alındığında tarımsal arazinin ne kadar değerli olduğu ortaya çıkmaktadır. Demre Ziraat Odası 2016 verilerine göre odaya kayıtlı 15 işletme ve 3.846 çiftçi bulunmaktadır. Demre Çayı'nın getirdiği alüvyonlardan oluşan Demre Ovası tarımsal anlamda yüksek üretim potansiyeline sahiptir. İlçede 9.068 ha alanda meyvecilik ve cam, plastik seralardan oluşan 1.862 hektar alanda örtü altı tarım alanı bulunmaktadır. İlçe turfanda sebze meyve üretiminde, ülke genelinde ilk sırada yer alır. Örtü altı tarımda yoğun olarak turfanda sebzelerden domates, salatalık, biber ve patlıcan üretimi yapılmaktadır. Demre Türkiye' de en çok sivri biber üreten ilçedir. Demre Sivrisi adıyla isim patentli bulunan biber çeşidi mevcuttur. Meyve üretimi içerisinde portakal %94,4 ile birinci sırada gelmektedir. Türkiye genelinde %28,4' ü Antalya'da üretilen portakalın %1.25' i Demre'de yetişmektedir. Limon ve nar ilçede yetiştirilen diğer meyvelerdir. Türkiye yüksek tahıl üretimine sahip olmasına rağmen Antalya ve Demre'nin, Akdeniz iklimi ve toprak yapısının doğal sonucu olarak tahılda Türkiye içerisindeki payı oldukça düşüktür. Demre buğdayda, Antalya'nın %0,46' sını, arpada %0,36'sını ve fiğde %0,42'sini kapsarken bu üç ürün Türkiye genelinde %0,05' in altında kalan çok düşük oranlara sahiptir.

Demre İlçesi sınırları içerisinde 3573 sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkında Kanun Kapsamında edinilmiş arazilerin, Büyükkum Mahallesi, Karabucak Mahallesi (Boz Mevkii), Kapaklı Mahallesi (Kırcatepe ve Enişdibi Mevkii), Üçağz Mahallesi (Kamışlık ve Bucak Mevkii), Gürses Mahallesi, Köşkerler Mahallesi, Beymelek Mahallesi ve Kekova ada içerisinde bulunduğu Antalya İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün 13.04.2016 tarih ve 1298 sayılı görüşünde belirtilmiştir. [2]

Demre ilçesi örtü altı üretimde uzmanlaşmıştır. İlçede özellikle domates, biber, hıyar ve patlıcanda üretim yapmaktadır. %57,9'luk oranla ilçede biber en fazla üretilen sebzedir. %40,50 ile domates biberden sonra gelmektedir. Gayri safi üretim değerlerine bakıldığında en fazla ekonomik katkı sağlayan sebze biberdir.

Bu değerler incelendiğinde ilçenin ekonomik kaynağının tarım sektörü olduğunu anlaşılmaktadır. [Bkz.Tablo 64]

Tablo 64: Demre İlçesi Bitkisel retim Türü [61]

Bitkisel retim Türü	rn Adı	Ekili/Dikili Alan	Ortalama Verim(Ton/Yıl)	Yıllık Toplam retim(Ton)	Gayri Safı retim Değeri(TL)	Yüzde Oranı
Örtüaltı retim	Domates	7058	16.9	118,976	27,820,707,423.00	40.50%
	Biber	8199	9.1	74,655	39,760,802,314.00	57.89%
	Hıyar	242	13.5	3,255	6,762,499.23	0.98%
	Patlıcan	19	16.9	322	1,094,029.31	0.16%
	Kabak	63	20.4	1,284	3,081,537.06	0.45%
	Muz	0	1.5	19.5	136,500.00	0.02%
Örtüaltı Sebzeçilik Toplam		15581		198,512	68,688,966,296.00	96.25%
Meyvecilik	Zeytin	14540	0.003	44	139,581.22	1.25%

Kumluca

Türkiye tarım alanlarının %3' TR61 Bölgesinde yer almaktadır. Antalya ve Isparta ekilen alan oranında Türkiye ortalamasının altında kalırken Burdur Türkiye ortalamasının üzerindedir. TR61 Bölgesi 2012 yılında tahıllar ve diğer bitkisel ürünler grubunda 2,5 milyon tona yakın üretim gerçekleştirmiştir. Bu miktarın %39'u Antalya'da, %37'si Burdur'da, %24' Isparta'da üretilmiştir. TR61 Bölgesinde 2012 yılında yaklaşık 4,4 milyon ton sebze retilimi gerçekleştirilmiştir. Bu miktarın %92'lik kısmı Antalya, %8'lik kısmı Burdur ve Isparta'da üretilmiştir.

TR61 Bölgesinde rt altı sebze retilimi Antalya'nın kıyı ilçelerinde yoğunlaşmaktadır. Antalya Bölge rt altı sebze retiliminin %99'unu karşılamaktadır. Örtü altı sebze retiliminde Antalya'nın ön plana çıkmasının temel sebebi seracılık faaliyetinin ılıman iklim koşullarını gerektirmesi buna bağlı olarak sera iklimlendirme maliyetinin kıyı kesimlerde daha düşük olmasıdır. Ancak kıyı kesimlerde yaz aylarında hava sıcaklıkları ciddi şekilde artmakta, bu durum yaz aylarında örtü altı alanlarda üretim faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir. Artan sıcaklıklar örtü altı alanlarda çeşitli hastalık ve zararlıların

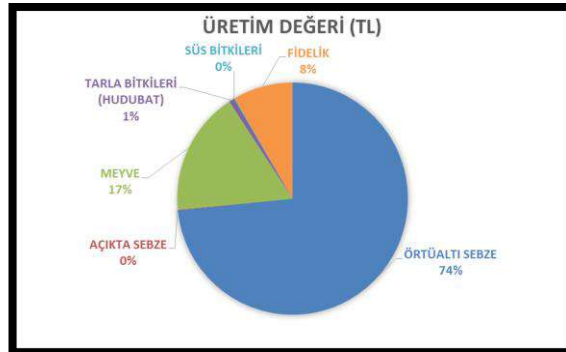
yapılmaktadır. Toros' lara çıkıldıkça rakımın 700 m üzerine çıkması ile oluşan bölge, bu bölgede de karasal iklimin hâkim olması nedeniyle; hububat, kiraz, elma, ceviz, fasulye gibi tarımsal ürünler yetiştirilmektedir. [56]

İlçenin arazi dağılımı incelendiğinde en fazla %48 oranında orman ve fundalık alan bulunmaktadır. Bunu takip eden %32 oranında tarım dışı bulunmaktadır. Tarım alanları %14 oranında 17.000 dekar alana sahiptir. Tarım alanlarının %35' i hububat tarla bitkilerinden oluşmaktadır. %34' ü meyve, %29' u örtü altı sebze ve geriye kalan açıkta sebzeler %2' lik bir bölümü oluşturmaktadır. Üretim değeri en fazla olan %74 ile örtü altı sebzedir. [Bkz.Grafik 21-22]

Grafik 21: Bitkisel Üretim Alanı (Da)

[56]

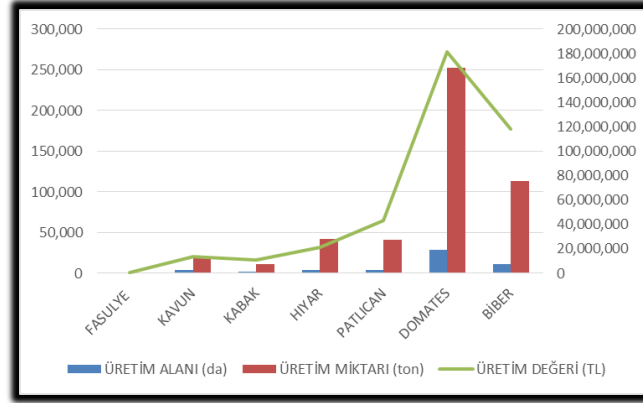

Grafik 22: Bitkisel Üretim Değerleri (TL)

[56]

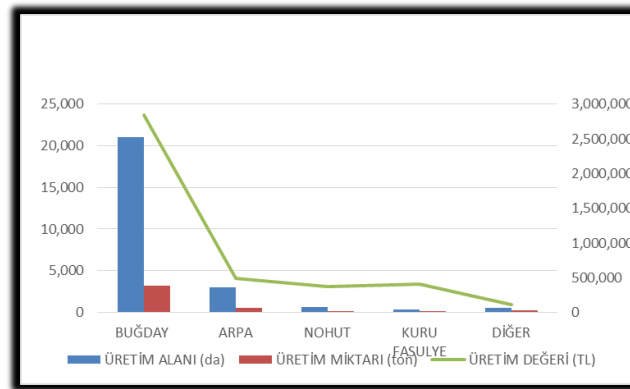
İlçede örtü altı tarımı önemli bir yer kaplamakta ve bu alanlar her geçen gün artmaktadır. Örtülü alanların %30' luk bölümünde yılda iki defa ekiliş yapılmaktadır. Örtü altı alanları aşağıdaki tabloda görülmektedir. İlçe merkezi dahil 19 köyde 12.500 aile örtü altı tarımı ile geçimlerini sağlamaktadır. [62]

Örtü altı tarımın yaygın olduğu ilçede en fazla üretim alanına sahip ürün domatestir. 252.000 ton üretimi yapılan domatesi 112.625 ton üretimi yapılan biber takip etmektedir. İlçe genelinde en fazla domates üretiminden gelir edilmiştir. Seracılık faaliyetlerinde çiftçiler her yıl aynı sebze yi üretmese de domates üretimi oldukça fazladır. Üretilen ürünler arz talep dengesinde değişmektedir.[Bkz.Grafik 23]

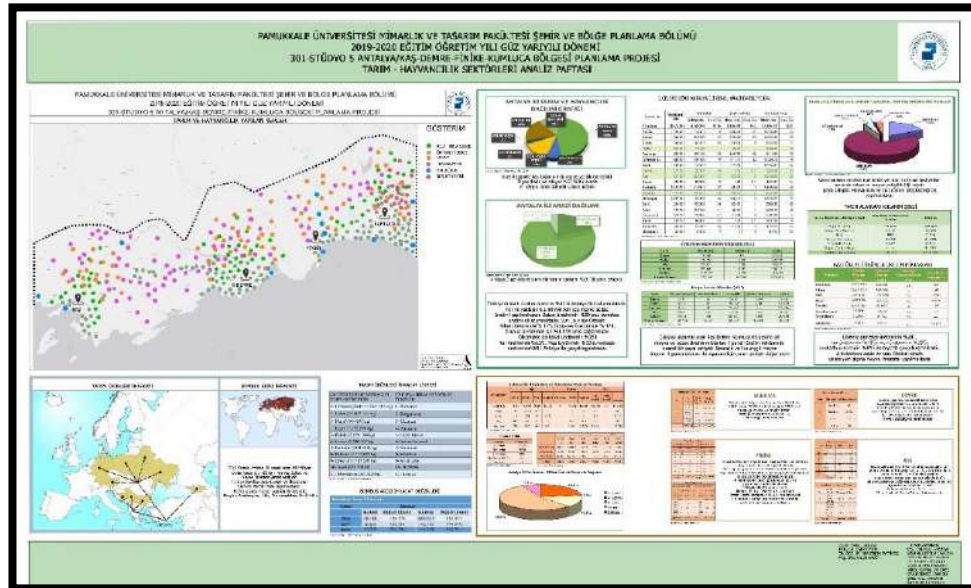
Grafik 23: Örtü Altı Üretim ve Üretim Değerleri
[62]

İlçede tara bitkilerinde en fazla buğday, örtü altı üretim alanlarında domates, meyve yetiştiriciliğinde en fazla portakal üretimi yapılmaktadır. Üretim alanları üretim değeri ile doğru orantılıdır. Buğday üretim alanının fazla olmasına rağmen üretim miktarı daha azdır ancak meyve yetiştiriciliğine bakıldığında portakal üretim alanına göre üretilen miktar çok daha fazladır. [Bkz.Grafik 24]

Grafik 24: Kumluca İlçesi 2019 Yılı Üretim Verileri (Tarla Bitkileri)
[62]

Kaş, Demre, Kumluca ilçelerine bakıldığında ilçelerde tarım sektörü aktif durumdadır. Kaş ilçesinde tarım topraklarında örtü altı tarım, zeytincilik ve açık tarla sebze yetiştiriciliği görülmekte ve kıyı kesimlerde balıkçılık faaliyetleri yapılmaktadır. Yoğun olarak Andifli mahallesinin güneydoğusunda örtü altı tarım yapıldığı gözlemlenmektedir. Kış aylarında devam etmekte olan tarım faaliyetleri ilçe ekonomisine katkı sağlamaktadır. Devam etmekte olan Kınıklı Toptancı Hali projesi ilçenin tarımsal kalkınmasında katkı sağlayabileceği güçlü yönlerinden birisidir. Tarım faaliyetleri için açılmış olan kooperatifler ve verilen krediler tarımın devamlılığı için önemli bir paya sahiptir. Demre ilçesinde örtü altı tarım sektörel olarak ön plandadır. İlçenin verimli toprakları tarım için elverişli olması aynı zamanda yapılaşmanın sonradan gelişmiş olması e örtü altı tarıma baskı oluşturmaması tarımı ön planda tutmaktadır. Kumluca ilçesinde lojistik sektörü ön planda olsa bile örtü altı tarımda ilçeye önemli ekonomik gelir sağlamaktadır.[Bkz.Şekil 116]

Şekil 116: Tarım-Hayvancılık Sektörel Analiz Paftası

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

5.6Turizm Sektörü ve Analizi

Kaş

Kaş ilçesinde turizm potansiyeli oldukça yüksektir. Halkın önemli gelir kaynağı turizmdir. İlçe merkezi, Kalkan ve Gelemiş (Patara), Saklıkent (Aklar) ve Gömbe Mahalleleri' nde son yıllarda turizm, hızlı bir şekilde gelişmektedir. İlçede yayla turizmi, Gökçesu ve Eşen Çayı' nda kanyon ve rafting turizmi ve günübirlik yat turizmi yapılmaktadır. Kaş Belediye Başkanlığınca her yıl 1 - 4 Eylül tarihleri arasında Kaş Likya Kültür ve Sanat Festivali düzenlenerek Kaş' ın tanıtım geleneği devam etmektedir. [51]

• **Yat Turizmi**

Kaş İlçesi' nde turizm potansiyeli oldukça yüksektir. Halkın önemli gelir kaynağı turizmdir. İlçe merkezi, Kalkan ve Gelemiş (Patara), Saklıkent (Aklar) ve Gömbe Mahalleleri' nde son yıllarda turizm, hızlı bir şekilde gelişmektedir. İlçede yayla turizmi, Gökçesu ve Eşen Çayı'nda kanyon ve rafting turizmi ve günübirlik yat turizmi yapılmaktadır. Kaş Belediye Başkanlığınca her yıl 1 - 4 Eylül tarihleri arasında Kaş Likya Kültür ve Sanat Festivali Düzenlenerek Kaş'ın tanıtım geleneği devam etmektedir. [URL 85]

• **Dalış Turizmi**

Kaş ilçesinin sahip olduğu deniz altı mirasları ve zengin deniz altı ekosistemi ile Türkiye' nin önde gelen dalış noktalarından biridir. Batıklar ve Denizaltı mağaraları hem dalış turizmi açısından müze görevi görmekte hem de balıklara yuva görevi görmektedir. Kaş ilçe merkezinde 34, Kalkan Mahallesi'nde 8 dalış noktası olmak üzere 42 noktada dalış yapılabiliyor. Kaş' ta 17, Kalkan' da 19 dalış okulu bulunuyor. Kaş ve Kalkan' da yıllık toplam 100 bine yakın dalış yapıyor. [63]

• **Kıyı Turizmi**

Kıyı turizminin gelişmesi bakımından elverişli olan alanımızda birçok mavi bayraklı plaj bulunması, denizaltı mağaralarının varlığı kıyı turizmini geliştirmektedir. Kano Turizmi, Yat Turizmi, Dalış Turizmi vb. turizmler kıyı

şeridindeki çekiciliği arttırmaktadır. Turistlerin büyük bir kısmı kıyıları tercih ettiği için önemli bir turizm türüdür. [63]

- **Kamp ve Karavan Turizmi**

Bölgemizin kıyıya yakın kesiminde önemli bir kamping potansiyeli bulunmaktadır. Ulaşım, konaklama için daha makul fiyatlarda tatil yapmak amacıyla karavanları ve çadırlarıyla uğradıkları ve konakladıkları bölgelerdir. [63]

- **Macera Turizmi**

Kaş Asas dağında yapılan yamaç paraşütü, başlangıç noktası Kaş olan Jeep Safari Turizmi, Hacıoğlu kanyonunda yapılan Canyoning macera turizmi açısından önem taşımaktadır. [63]

En fazla seyahat acentesinin Kalkan'da sonra Kaş' ta, Patara ve en az (1 adet olmak üzere) Saklıkent'te olduğunu görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerden biriside ilçede bulunan limandır. Yaz aylarında gelen turistleri alana daha fazla ilgi göstermesi için seyahat acenteleri ilçe için önemli alanlara geziler ve tURLar düzenlemektedir. Turist çekme potansiyeli oldukça yüksektir. Ekonomide önemli gelir kaynaklarındandır.[Bkz.Tablo 65]

Tablo 65: Turizm Seyahat Acenteleri [64]

MAHALLELER	ACENTE SAYISI
Kaş Merkez	17
Kalkan Mahallesi	19
Patara(Gelemiş)	4
Saklıkent	1
Toplam	41

5.6.1.1 Konaklama Yerleri ve Kapasiteleri

Planlama alanı içerisinde yaklaşık 84.91 hektarlık Turizm Tesis Alanı bulunmaktadır. Turizm yatırımı kapsamında bulunan veya turizm işletmesi faaliyetlerinin yapıldığı ve yapılacağı tesislerin ve bunların ayrıntıları ile tamamlayıcı unsURLarının yer aldığı veya alacağı alanlardır. Bu alanlarda 4957/2634 sayılı “Turizm Teşvik Kanunu” ve ilgili yönetmelikleri doğrultusunda uygulama yapılacaktır. Günübirlik tesis alanları planlama alanı içerisinde yaklaşık 3.11 hektarlık günübirlik tesis alanı bulunmaktadır. Bu alanlarda konaklama

tesisleri yapılamaz. Bu alanlarda yalnızca günübirlik kullanıma dönük; Lokanta, Gazino, Çay bahçesi, Plaj Kabini vb. tesisler yapılabilir. [65]

İlçede toplam 209 tane tesis 9290 tane yatak bulunmaktadır. Ama yaz aylarında gelen turistlerin sayısı fazla olduğu için kapasite yetersiz kalmaktadır. Turizm tesisleri çoğunlukla butik otel olmasından dolayı ilçeye gelen turist için yeterli sayıda hizmet alanı oluşturamamaktadır. [Bkz.Tablo 67]

Tablo 66: Kaş İlçesi Yatak Kapasitesi [64]

	BAKANLIK BELGELİ TESİSLER		MAHALLİ İDARE BELGELİ TESİSLER		TOPLAM	
MAHALLELER	TESİS SAYISI	YATAK SAYISI	TESİS SAYISI	YATAK SAYISI	TESİS SAYISI	YATAK SAYISI
Kaş	4	444	111	4123	115	4567
Kalkan	7	620	57	2152	64	2772
Patara	-	-	31	1668	31	1668
Gömrü	-	-	8	243	8	243
Saklıkent	-	-	1	40	1	40
Toplam	11	1064	198	8158	209	9290

5.6.1.2 Antalya'ya Gelen Ziyaretçi İstatistikleri

2017 yılının ilk 3 ayında ülkemize gelen ziyaretçilerin sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre %6,99 değerinde bir azalış ile 4.824.455 olmuştur. Türkiye'ye 12 ay için gelen toplam ziyaretçi sayısı 2014'te 41.627.411, 2015'te 41.114.069, 2016'da 30.906.680 kişi 2017 yılının 6 ayında ise 14.673.900 ziyaretçi olduğunu görülmektedir. 6 aylık toplam ziyaretçi sayısı değerlendirildiğinde gelen en yüksek ziyaretçi sayısının 2014 yılında olmuştur.[Bkz.Tablo 67]

Tablo 67: Türkiye'ye Gelen Ziyaretçilerin Yıllara Ve Aylara Göre Dağılımı [66]

	YILLAR				% DEĞİŞİM ORANI		
AYLAR	2014	2015	2016	2017(*)	2015/2014	2016/2015	2017/2016
Ocak	1.426.149	1.594.400	1.521.249	1.384.622	11,80	-4,59	-8,98
Şubat	1.708.255	1.751.380	1.631.277	1.494.891	2,52	-6,86	-8,36
Mart	2.197.885	2.269.962	2.034.471	1.944.942	3,28	-10,37	-4,40
Nisan	3.010.627	2.768.482	2.219.619	2.498.489	-8,04	-19,83	12,56
Mayıs	4.330.933	4.187.786	3.029.374	3.388.560	-3,31	-27,66	11,86
Haziran	4.794.562	4.482.621	2.902.139	3.962.416	-6,51	-35,26	36,53
Temmuz	5.829.607	6.131.213	4.211.530		5,17	-31,31	
Ağustos	5.816.977	5.656.083	3.709.503		-2,77	-34,42	
Eylül	4.773.251	4.708.032	3.412.154		-1,37	-27,52	
Ekim	3.821.286	3.688.684	2.853.430		-3,47	-22,64	
Kasım	2.025.739	2.055.549	1.699.949		1,47	-17,30	
Aralık	1.891.975	1.819.877	1.681.985		-3,81	-7,58	
Toplam	41.627.246	41.114.069	30.906.680		-1,23	-24,83	
6 ay toplam	17.468.411	17.054.631	13.338.129	14.673.900	-2,37	-21,79	10,01

2017 yılı mayıs ayında ülkemizi ziyaret eden yabancı sayısı, geçen yılın aynı ayına göre %16,27'lik bir artışla 2.889.873 olmuştur. Mayıs ayında ülkemize gelen 2.889.873 yabancı ziyaretçinin 47 720 (%1,65) günübirlik turizm için gelmektedir. Türkiye'ye 12 ay için gelen yabancı ziyaretçi sayısı 2014'te 36.837.900, 2015'te 36.244.632, 2016'da 25.352.213 kişi 2017 yılının 7 ayında ise 17.325.410 kişi olduğunu görülmektedir. 7 aylık toplam yerli ziyaretçi sayısı değerlendirildiğinde gelen en yüksek yerli ziyaretçi sayısının 2015 yılında olmuştur.[Bkz.Tablo 68]

Tablo 68: Türkiye'ye Gelen Yabancı Ziyaretçilerin Yıllara Ve Aylara Göre Dağılımı [66]

AYLAR	YILLAR				% DEĞİŞİM ORANI		
	2014	2015	2016	2017	2015/2014	2016/2015	2017/2016
Ocak	1.146.815	1.250.941	1.170.333	1.055.474	9,08	-6,44	-9,81
Şubat	1.352.184	1 383 343	1 240 633	1 159 833	2,3	-10,32	-6,51
Mart	1.851.980	1 895 940	1 652 511	1 587 007	2,37	-12,84	-3,96
Nisan	2.652.071	2 437 263	1 753 045	2 070 322	-8,1	-28,07	18,10
Mayıs	3.900.096	3 804 158	2 485 411	2 889 873	-2,46	-34,67	16,27
Haziran	4.335.075	4 123 109	2 438 293	3.486.940	-4,89	-40,86	43,01
Temmuz	5.214.519	5 480 502	3 468 202	5 075 961	5,1	-36,72	46,36
Ağustos	5.283.333	5 130 967	3 183 003		-2,88	-37,96	
Eylül	4.352.429	4 251 870	2 855 397		-2,31	-32,84	
Ekim	3.439.554	3 301 194	2 449 948		-4,02	-25,79	
Kasım	1.729.803	1 720 554	1 353 280		-0,53	-21,35	
Aralık	1.580.041	1 464 791	1 302 157		-7,29	-11,1	
Toplam	36.837.900	36.244.632	25.352.213		-1,61	-30,05	
7 Aylık toplam		20.375.256	14.208.428	17.325.410	-0,004	-30,27	21,94

5.6.1.3 Turist Profili

Bölgeye Paket Tur olarak gelen turistler, Antalya ve Dalaman Hava limanlarını tercih etmekte, bir ve iki haftalık konaklamalı tur programları ilgi çekmektedir. Ayrıca Ege ve Akdeniz Bölgeleri'nden başlayıp diğer bölgelere giden yerli ve yabancı turistlerin geçiş yolu üzerinde bulunması nedeniyle terli ve yabancı turistlerin birkaç gün konaklayarak bölgeyi gezdikleri gözde bir turizm bölgesidir. Bölgeye gelen turistlerin milletlerine göre dağılımı; İngiliz, Alman, Fransız, Hollanda, Belçika, Danimarka, İtalya, İspanya, İsrail, İsveç, Norveç, Finlandiya, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Japonya, Avustralya, Yeni Zelanda' dan oluşmaktadır. Turizm aktivitesinin çeşitliliği, sualtı dalışları ve diğer doğa sporları nedeniyle yerli turistler tarafından da tercih edilmektedir.[Bkz.Tablo 69]

Tablo 69: 2015 Yılı Ülkelere Göre Gelen Turist Sayıları [64]

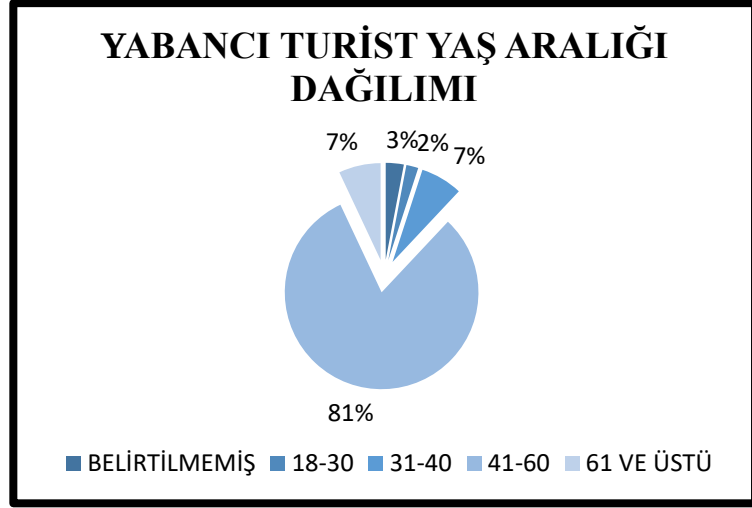
ÜLKELER	TURİST SAYILARI
İNGİLTERE	80
ALMANYA	70
FRANSA	40
HOLLANDA	20
BELÇİKA	7
İTALYA	5
İSPANYA	5
JAPONYA	6,5
AVUSTRALYA	3,2
AMERİKA	4,2
KANADA	3
DANİMARKA	3,8
İSVEÇ	2,5
NORVEÇ	1,6
İSVİÇRE	2,2
KORE	2
RUSYA	1,5

Kaş' a 2013' te en fazla Kore' den gelen turist olmuş, onu İngiltere, Almanya ve Fransa takip etmiştir. En az ise İsviçre ve Rusya' dan turist gelmiştir. 2015' te ise en fazla İngiltere' den sonra Almanya ve Fransa' dan turist gelmiş, en az İsviçre ve Avusturalya' dan turist gelmiştir.[Bkz.Grafik 25]

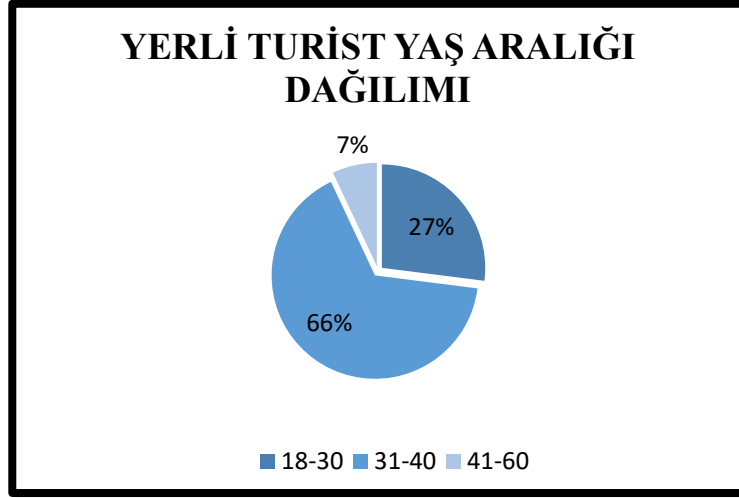
Grafik 25: Kaş İlçesine Gelen Turist Sayısı [57]

2017 yılındaki yabancı turist 41-60 yaş aralığında yabancı turist Kaş' ta bulunmuş, en az ise 18-30 yaş aralığındaki turistler Kaş' ı tercih etmiştir. 2017 yılındaki yabancı turist 31-40 yaş aralığında yerli turist Kaş' ta bulunmuş, en az ise 41-60 yaş aralığındaki yerli turistler Kaş' ı tercih etmiştir.[Bkz.Grafik 26-27]

Grafik 26: Yabancı Turist Yaş Aralığı Dağılımı

[57]

Grafik 27: Yerli Turist Yaş Aralığı Dağılımı

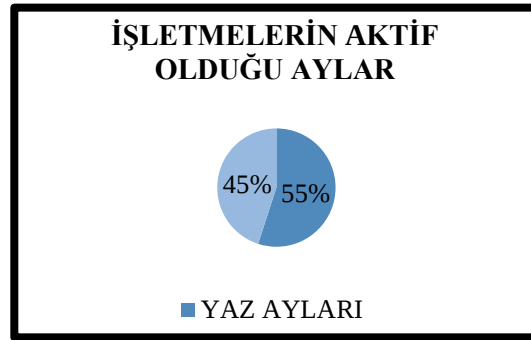
[57]

Kaş ilçesi turizm sektörü ile ön planda olan ilçedir. Bu yüzden 2015 yılının temmuz, ağustos ve eylül aylarında tesisler %100 dolarken; en az %4-%5 oranında ocak, şubat, kasım, aralık aylarında doluluk göstermiştir. [Bkz: Tablo 70]

Tablo 70: Tesislerin Doluluk Oranları [57]

AYLAR	ORAN
Ocak	4%
Şubat	5%
Mart	10%
Nisan	35%
Mayıs	40%
Haziran	70%
Temmuz	100%
Ağustos	100%
Eylül	100%
Ekim	90%
Kasım	5%
Aralık	4%

Düşük sezon ocak, şubat, kasım, aralık ayları doluluk oranı %4- %5 olup bölgenin turizm sezonu olan nisan, mayıs, haziran, temmuz, ağustos, eylül ve ekim ayları doluluk oranları ortalaması çok yüksektir.[Bkz.Grafik 28]

Grafik 28: İşletmelerin Aktif Olduğu Aylar

[57]

Kaş İlçesi'ne 2016 yılında gelen yolcu 26.330, giden yolcu sayısı 26.579'dur. 2017 yılında ise gelen yolcu sayısı 26.330, giden yolcu sayısı 26.579'dur. 2018 yılında gelen yolcu sayısı 27.277, giden yolcu sayısı 27.994'dür. 2019 yılında 9.324 yolcu girişi, 9.341 yolcu çıkışı gerçekleşmiştir. Bu veriler incelendiğinde 2019 yılında gelen giden yolcu sayısında ani bir düşüş gözlemlenmiştir. Tur şirketlerinden alınan bilgiye göre günlük yat tURLarında kişi başı ücret 100-150 TL arası değişirken grup halinde (4-6 kişi) günlük yat kiralanmak istendiğinde 500-600 TL arası ücret alınmaktadır.[Bkz.Tablo 71]

Tablo 71: Liman Verileri [67]

		Haz.19
GEMİ	Gelen	213
	Giden	213
YAT	Gelen	159
	Giden	159
YOLCU	Gelen	9.324
	Giden	9.341

Demre

Demre 47 km’lik kıyı şeridi ve geniş kumsalları ile en fazla talep gören turizm çeşidi olan deniz-kum-güneş turizminde potansiyel olarak değerlendirilebilecek birçok koy ve plaja sahiptir. Bunlardan bazıları; Taşdibi, Sülüklü, Çayağzı ve Beymelek Plajları ile Kekova koyudur. Demre’nin turizm potansiyelini daha üst düzeye çıkarmak amacıyla, denizde 400 yat, karada 300 yat kapasiteli Demre Yat Limanı inşaatı devam etmektedir. Ayrıca Çayağzı Limanında faaliyet gösteren Deniz Taşıyıcılar Kooperatifi bünyesinde 42, Üçağzı Mahallesi İskelesinde ise 60 tekne olmak üzere toplamda 102 tur teknesi ile günübirlik Kekova Yöresine gezinti düzenlenmektedir. İlçe için bir diğer turistik faktör antik yerleşimlerin varlığıdır. Myra, Simena, Andriake, Sura, Theimussa ve Kyaneai başta olmak üzere kültür turizmi açısından önemli pek çok antik yerleşim bulunmaktadır. Ayrıca Hristiyanlar için hac yeri olarak kabul edilen St. Nicholas (Noel Baba) Kilisesi’ni her sene birçok yerli yabancı turist ziyaret etmektedir. Buralara Antalya İl Merkezi başta olmak üzere çevre ilçelerden acentelerin günübirlik tURLarı ile turistler gelmektedir. Noel Baba Kilisesi Antalya’nın en fazla ziyaret edilen tarihi ören yeri konumundadır. Demre bozulmamış doğası ve zengin bitki örtüsü ile kırsal ve ekolojik turizm için büyük yatırım olanakları sağlamaktadır. İlçe bu özellikleri ile çeşitli ekoturizm faaliyetlerinin gerçekleştirilmesine zemin hazırlamaktadır. Bunlardan bazıları; dağ ve doğa yürüyüşü, yamaç paraşütü, tarım turizmi, bitki ve ornitürizmdir.

Demre ilçesi Çayağzı mevkiinde bulunan, yaklaşık 100 hektarlık alan üzerinde 159 kuş türüne ev sahipliği yapan Noel Baba Kuş Cennetinde binlerce küçük

batağan, karama, ördek, kıkuyruk, sakama, elmabaş ve balıkçıl türlerine rastlanmaktadır. Doğa yürüyüşü ile yürüyüş rotaları üzerinde kamp alanlarının belirlenmesi ve düzenlenmesi, yöre halkının bilgilendirilmesi ve pansiyonculuğun teşvik edilmesi, büyük yatırım gerektirmeyen basit ve doğru planlanmış altyapı desteğinin sağlanması ile bu faaliyetler gerçekleştirilebilir. Türkiye'nin en uzun yürüyüş parkuru olan Likya Yolu Demre İlçesi sınırlarından geçmektedir. Likya yolu 509 km uzunluğa sahip 3000 yıllık eski bir ticaret yoludur. Ayrıca Büyük İskender'in fetih rotası üzerindedir. Fethiye'den başlayarak Antalya'ya kadar uzanır ve Olimpos Dağına tırmanışı da içerir. Demre, birçok potansiyele sahip olmasına rağmen turizm tesis alanı sayı ve kapasitelerine bakıldığında yeteri kadar gelişmemiş olduğu görülmektedir. Belgeli turizm tesislerinin ilçelere göre dağılımı incelendiğinde, Alanya'nın 236 adet işletme belgeli ve 52 adet yatırım belgeli tesis ile birinci sırada yer aldığı, Demre'nin ise 2 adet işletme belgeli turizm tesisi ile diğer ilçelerin gerisinde kaldığı görülmektedir. Antalya geneli yatak kapasitesi olan 484.687 yatağın yaklaşık olarak %0.20'si Demre sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Kesin tahsisli taşınmazlardan 1 adedi üzerindeki turizm tesisi tamamlanarak işletmeye geçmiş olup, diğerleri yatırım aşamasındadır..." denilmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın, belediye ve işletme belgeli tesislere gelen toplam kişi sayısı verilerine bakıldığında; Antalya' nın, Türkiye geneli tesise giriş sayısının %26,5'ini kapsadığı görülmektedir. Türkiye genelinde, geceleminin %43,6'si Antalya'da yapılmaktadır. Ayrıca Antalya'da Türkiye geneline göre ortalama kalış süresi 1,4 kat daha fazladır. Bu durum Antalya'nın Türkiye turizmi içerisinde ne denli bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Antalya ilçeleri arasında, Alanya %26 ile il turizminde en yüksek paya sahip olan ilçedir. Alanya'yı %18 ile Manavgat, %16 ile Kemer ve %15 ile Serik ilçeleri izlemektedir. Genel olarak ilde kıyı turizmi gelişmiş ilçelerin ön planda yer aldığı görülmektedir. Demre İlçesi kıyı, kültür ve doğa turizmi potansiyeline sahip olmasına rağmen il içerisindeki payı oldukça düşüktür. Antalya'ya gelen yerli ve yabancı turistlerin sadece %0,1'i Demre'de konaklamaktadır. Demre'de turizm potansiyelinin gelişmemesinin başlıca nedeni; halkın, Demre'nin sahip olduğu

tarımsal verimlilik nedeniyle başlıca geçim kaynağı olarak tarımsal faaliyetleri belirlemesidir. Bu bağlamda yatırımlar da tarım sektörü üzerinde gelişmekte ve Demre, il içerisindeki turizm potansiyeli yüksek birçok ilçe ile turizm açısından rekabete girmemektedir. [2]

Demre’de turizm potansiyelinin gelişmemesinin başlıca nedeni; halkın, Demre’nin sahip olduğu tarımsal verimlilik nedeniyle başlıca geçim kaynağı olarak tarımsal faaliyetleri belirlemesidir. Bu bağlamda yatırımlar da tarım sektörü üzerinde gelişmekte ve Demre, il içerisindeki turizm potansiyeli yüksek birçok ilçe ile turizm açısından rekabete girmemektedir. Diğer Kaş ilçesine oranla Demre ilçesine gelen turist sayısı azdır.[Bkz.Tablo 72]

Tablo 72: Belediye ve İşletme Belgeli Tesislere Geliş, Geceleme, Ortalama Kalış Sürelerinin İllere ve İlçelere Göre Dağılımı [2]

Antalya İlçe	Tesis Giriş Sayısı			Geceleme Sayısı			Ortalama Kalış Süresi (Gün)		
	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam	Yabancı	Yerli	Toplam
Merkez	3901	265	4.166	15.763	743	16.506	2,6	1,4	2,6
Aksu	789.730	118.896	908.626	4.882.722	338.941	5.221.663	6,2	2,9	5,7
Akseki	2.219	287	2.506	11.595	509	12.104	5,2	1,8	4,8
Alanya	3.046.338	1.684.138	4.730.476	14.511.148	3.323.490	17.834.638	4,3	2,1	3,2
Elmalı	6	5.141	5.147	28	5143	5.171	4,7	1	1
Finike	28.684	101.349	130.033	142.067	116.588	258.655	4,3	2,8	3,6
Gazipaşa	245	11.370	11.615	305	15.995	16.300	1,2	1,4	1,4
Ibradı	4	2.112	2.116	48	2.112	2.160	12	1	1
Demre	9.664	6.561	16.225	11.182	8.899	20.081	1,4	1,7	1,3
Kaş	25.878	149.468	175.346	86.402	242.178	328.580	1,4	2,1	2,7
Kemer	25.878	801.035	2.841.489	9.907.171	1.798.425	11.705.596	3,5	2	3
Korkuteli	28	16.416	16.444	369	16.416	16.785	13,2	1	1
Kumluca	10.649	39.677	50.326	79.288	193.968	273.256	10,3	6	7
Manavgat	2.752.388	439.842	3.192.230	16.825.955	1.570.166	18.396.121	5,1	2,9	4,8
Serik	2.044.302	726.036	2.770.338	10.784.513	2.006.833	12.791.346	3,8	2,1	3,3
Muratpaşa	793.161	878.421	1.671.582	793.161	1.512.555	4.297.543	3,1	1,7	2,3
Konyaaltı	238.919	388.695	627.614	700.289	674.384	1.374.673	2,7	1,8	2
Kepez	82.991	46.828	129.819	147.289	81.380	228.669	1,7	1,9	1,8
Döşemealtı	9.363	1.231	10.594	20.395	1.586	21.981	2,2	1,3	2,1
Antalya	12.500.005	5.473.958	17.973.963	65.243.468	12.070.242	77.313.710	4,3	2,1	3,5
Türkiye	27.614.421	40.314.135	67.928.556	109.255.699	68.238.993	177.494.692	3,6	1,7	2,5

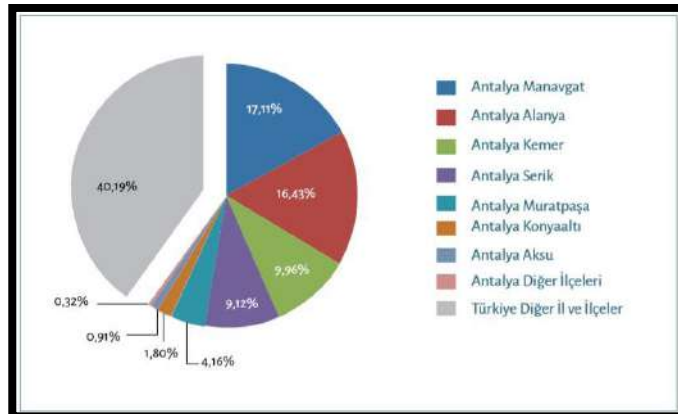
Kumluca

Türkiye, turizm sektöründe başta Antalya ve İstanbul olmak üzere marka haline gelmiş turizm destinasyonları ile uluslararası turizm pazarından daha fazla pay alabilmek için gelişmiş ülkeler ile rekabet halindedir. Türkiye 35,7 milyon

ziyaretçi ile tüm dünyada en çok ziyaret edilen altıncı ülke olmasına rağmen en çok turizm geliri elde eden ülkeler sıralamasında 25,7 milyar \$ gelir ile 10'uncu sırada yer almaktadır. Türkiye'nin elde ettiği turizm gelirinin diğer birçok ülkeye kıyasla görece düşük kalmasında temel neden turizm ürünlerinin düşük fiyatlarla pazarlanma politikasıdır. [51]

Antalya' da en fazla talep gören turizm ürününün deniz-kum-güneş turizmi olması turizm faaliyetlerinin mayıs ve ekim ayları arasında yoğunlaşmasına yol açmaktadır. Antalya' ya gelen yabancı ziyaretçilerin yaklaşık %85' i turizm sezonu olarak anılan bu dönemde giriş yapmaktadır. Geriye kalan altı ay ise sektör açısından, birçok tesisin kapandığı, çalışanların büyük bölümünün işsiz kaldığı ölü dönem halini almaktadır. Antalya turizm faaliyetlerindeki mevsimsel yığılma yalnızca ekonomik değil aynı zamanda büyük sosyal sorunların da kaynağı durumundadır. [51]

2003-2012 yılları arasında Antalya'ya gelen yabancı ziyaretçi sayısı %100'den fazla artış göstermiştir. Antalya 10 milyon yabancı ziyaretçi sayısını aşarak dünyanın en çok ziyaret edilen şehirler sıralamasında üçüncü sıraya yükselmiştir. 2012 yılında Antalya'ya gelen ziyaretçilerin %53'ünü Almanya ve Rusya Federasyonu vatandaşları, %42'sini ise diğer Avrupa ülkeleri vatandaşları oluşturmaktadır. Bölge turizm sektörü, yalnızca yakın coğrafyanın insanlarına hitap eder yapıda olmasından dolayı oldukça kırılgan bir yapıdadır. Turizm faaliyetlerinin yılın belli bir zamanında ve dar kıyı şeridinde sıkışması ise Bölge turizm sektörünün diğer büyük problemleridir.

Grafik 29: Türkiye’de Yapılan Yabancı Turist Gecelemelerinin Dağılımı

[51]

Antalya'nın görülmesi gereken yerlerinden biri de Kumluca ilçesidir. İlçe sınırları içerisinde zengin tarihi eserler ve el değmemiş doğal güzellikleri ile pırıl pırıl bir denizi bulunmaktadır. Deniz, orman ve dağların bir renk uyumu içinde birleştiği Kumluca, eşsiz bir doğal güzele sahiptir. Denizin maviliği, ormanların yeşilliği ile dağlar çok güzel bir manzara oluşturmaktadır. İlçe'nin en önemli kumsalları, Adrasan (Çavuş), Olimpos Koyu ve Kemer-Çıralı kumsalları olup; bunların kıyı bandı uzunluğu 10 km. dir. Adrasan kumsalının boyu 2 km olup, şehir merkezine uzaklığı 24 km' dir. Kemer-Çıralı kumsalı ise 3 km boyunda ve Kumluca şehir merkezine uzaklığı 30 km' dir. Adrasan, nefis koyu ve buradaki güzel bir kumsalı ile turizm potansiyelinin maksimum düzeye ulaştığı mükemmel bir turizm alanıdır. Buradaki tarihi Olympos kenti ve güzel koy, hem geçmişe uzanmak isteyen sanat meraklılarına hem de doğa güzelliklerini seyretmek hem denize girip kumsalda uzanmak isteyenler için ender bulunacak yurt köşelerinden biridir.[68]

İlçede; 664 odalı 5 turizm işletmesine sahip, 2573 odalı 122 mahalli idarelerden belgeli turizm tesisi bulunmaktadır. İlçe genelinde 1016 yatak kapasiteli 1 adet 5 yıldızlı turizm tesisi bulunmaktadır. İlçede 1 adet 5 yıldızlı turizm tesisi bulunmaktadır. 5 yıldızlı turizm tesisinde toplam 404 oda 1016 yata sayısı bulunmaktadır.[Bkz.Tablo 74-75]

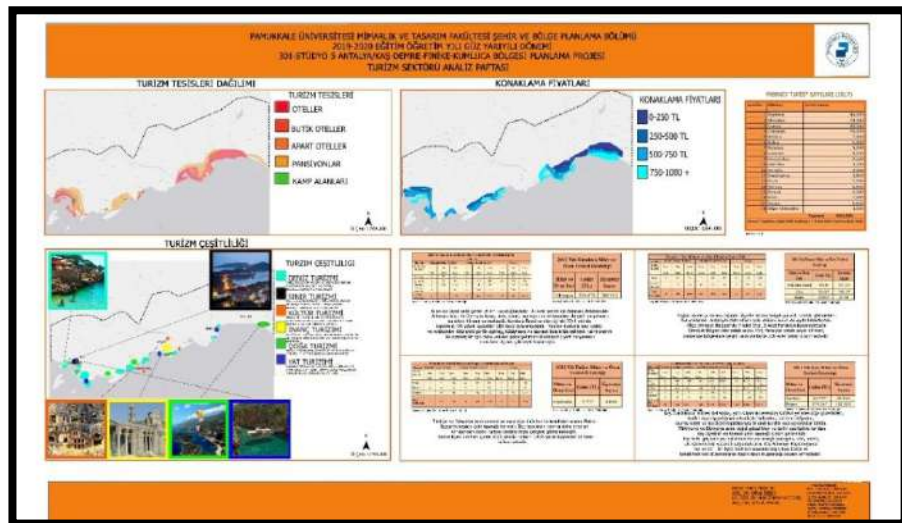
Tablo 73: Turizm Tesisleri Sayısı [51]

Belge Türü	Tesis Sayısı	Oda Sayısı	Yatak Sayısı
Turizm İşletmesi Belgeli	5	664	1453
Turizm Yatırımı Belgeli	-	-	-
Mahalli İdarelerden Belgeli	122	2573	6357

Tablo 74: Turizm Tesis Bilgileri [51]

5 Yıldızlı Tesis Bilgileri	Sayısı
Tesis Sayısı	1
Oda Sayısı	404
Yatak Sayısı	1016

Kaş, Demre ve Kumluca bölgesinde otel, apart, pansiyon, kamp alanı vb. konaklama tesis alanları mevcuttur. Oteller Kaş ve Kumluca merkezde yoğunluk gösterirken apart ve pansiyonlar Demre de yoğunluk gösterir. Konaklama fiyatları gecelik 0-1000 TL arasında değişiklik gösterir. 0-250 TL aralığındaki konaklama tesisleri deniz görmeyen yerlerde olduğu görülmektedir. 500-1000 TL aralığındaki tesislerin denize kıyısı olan bölgelerden bulunmaktadır. Denizin fiyat parametresi üzerindeki etkisi görülmektedir. Kaş, Demre ve Kumluca bölgesinde birden çok turizm çeşidi mevcuttur bunlar; Deniz turizmi, Sınır turizmi, kültür turizmi, inanç turizmi, doğa turizmi, yat turizmidir.[Bkz.Şekil 117]

Şekil 117: Turizm Sektörü Analiz Paftası

*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

5.7 Ticaret- Sanayi Sektörü

Kaş

• Ticaret

Kaş' ta ticari birimlerin çoğalmasında, turizmin ilçedeki gelişiminin etkisi olduğu gözlenmektedir. Ancak ticaretin turizme dayalı yapılması ve turizmin mevsimlere göre değişmesi ticaret sektörünü etkilemektedir. Kaş İlçesi' ndeki kafe ve bar türü işletmelerin sayısının yazın arttığı, kışın ise bu sayının oldukça düştüğü bilinmektedir. Ticari faaliyetin, turizme bağlı olarak gelişmesi bu sonucu ortaya

çıkarmaktadır. Ticaret tarımsal ürünlerin pazarlanması yanında turizmin gelişimiyle merkezde çeşitlilik göstermiş, hotel, motel, restoran, bar, kafe, hediyelik eşya satış üniteleri gibi çeşitlilik kazanmıştır. Ayrıca Yunanistan' ın Meis Adası' ndan yapılan haftalık ziyaretler Kaş Pazar Alanını canlandırmakta, ada yaşayanlarının temel gıda ihtiyacını karşılamaktadır. Yerel pazar cuma günleri müftülük altı zeytinliklerde kurulmaktadır. Yöre halkına bitkisel tarım ürünleri satışa sunulmaktadır. İlçenin en önemli gelir kaynaklarından biridir. İlçe ekonomisine büyük bir katkı sağlamaktadır. [62]

İlçede ticaret alanları dağılımında %71 oranında perakende %25 oranla toptan %4 oranla diğer ticaret türleri bulunmaktadır. İlçede lokantalar, kafeler, marketlerin olması perakende ticaret yüzdesinin bu kadar sağlam olmasını sağlamıştır.[Bkz.Grafik 30]

Grafik 30: Kaş İlçesi Ticaret Türleri

[60]

Kumluca Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı 2011 yılında Kaş İlçesi'nde faaliyet konusuna göre imalat sektöründe 8 firma yiyecek içecek üretimi, 1 firma madencilik ve mermer üretimi, 3 firma inşaat hafriyat malzemeleri üretimi ve toplam 12 üretici firma faaliyet göstermiştir.[Bkz.Tablo 75]

Tablo 75: Kaş İlçesi Üretim Yapan Firmalar Listesi [69]

Karakitaplar Tarım Gıda Taşımacılık Turizm İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.	Zeytinyağı İmalatı
Metamar Mermer Granit Madencilik Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi - Kaş Şubesi	Mermer Levha
Çiğdem Gıda Kuyumculuk İnşaat Turizm Tic. ve San. Ltd.Şti.	Unlu Mamuller İmalatı, Toptan ve Perakende Satış
Zeytuna Tarım Ürünleri ve Dış Ticaret Limited Şirketi	Zeytinyağı İmalatı
Yeşilköy Unlu Mamulleri Turizm Gıda Sanayi Ticaret Limited Şirketi	Ekmek
Hasan Tarhan	Zeytinyağı İmalatı
Albayrak İnşaat Ticaret ve Sanayi Limited Şirketi- Albayrak Yeşilköy Beton Şubesi	Hazır Beton İmalatı
Aklar Kum İnşaat Hafriyat Nakliyat Taahhüt Ticaret Limited Şirketi - Kaş Şubesi	Kum, Çakıl, Mıcır Üretimi
Tosunlar Zeytinyağı İmalatı Ticaret ve Sanayi Ltd.Şti	Zeytinyağı İmalatı
Yaba Un Yem Tarım Turizm Gıda Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi	Un-Kepek

- **Sanayi**

Kaş' ta sanayi yapısı incelendiğinde, ilçede temel ihtiyaç ve yan sektör imalathanesi düzeyinde bir sanayi gelişimi olduğu ve bununla sınırlı kaldığı görülmektedir. Çalışanların dağılımı incelendiğinde imalat sanayide çalışanların toplam çalışan nüfusun %5,6' sını, madencilik ve taşocaklarında çalışanların %0,2' sini, elektrik gaz ve su faaliyetinde çalışanların %0,4' ünü oluşturduğu görülmektedir. Küçük oto sanayi ile inşaata yönelik mobilya ve PVC imalathaneleri yer almaktadır. Kaş İlçesi içerisinde önemli maden rezervi bulunmamaktadır. Taş ocakları ve mermer ocakları yer almakta olup bu tesislerin hepsi de planlama alanı sınırı dışındadır. Bu nedenle Kaş İlçesi'nde sanayi sektörü aktif olmadığı için usta işçi sıkıntısı mevcuttur. [70]

Demre

- **Ticaret**

Antalya ve Demre sektörel dağılımları incelendiğinde; toptan ve perakende ticaret sektörü Antalya için %18,1' lik, Demre için ise %5,5' lik bir pay oluşturmaktadır. Bu oranın büyük bir çoğunluğu, tarımsal faaliyetler sonunda elde edilen ürünlerin

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

direk ya da işlenerek katma değer kazanıp piyasaya sürülmesiyle oluşan ticari hareketlilikten kaynaklanmaktadır. İlçede mevcut günübirlik turizm işletmeleri daha çok hediyelik eşya, ikon mağazaları ve restoranlar şeklindedir. Ayrıca Çayağzı Limanı'ndan ve Üçağzı İskelesi'nden günübirlik düzenlenen tURLardan yerel halk geçim sağlamaktadır. Demre genelinde ticari faaliyetler gerçekleştiren, kuruluş türlerine göre anonim, limited, kooperatif ve şahıs olmak üzere ayrılan birçok şirket yer almaktadır. 2010 yılında ilçede toplam şirket sayısı 400 iken 2011 yılında bu rakam %7,5'lik bir artışla 430'a yükselmiştir. [2]

Demre İlçesi'nde 2011 yılında faaliyet konusuna göre imalat sektöründe; 4 firma madencilik ve mermer üretimi, 1 firma inşaat ve hafriyat malzemeleri üretimi, 1 firma tarımsal aletler ve gübre imalatı olmak üzere toplam 6 firma faaliyet göstermektedir.[Bkz.Tablo 76]

Tablo 76: Demre'de İmalat Yapan Firma Sayısı [2]

İMALAT SEKTÖRÜ	SAYI
Madencilik ve Mermer Üretimi	4
İnşaat Hafriyat Malzemeleri	1
Tarımsal Aletler ve Gübre İmalatı	1
Toplam	6

- **Sanayi**

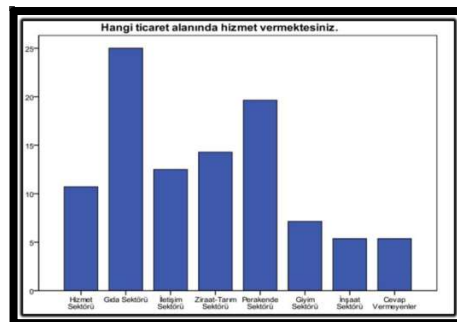
Demre ilçesinde de gelişmiş sanayi kolları bulunmamaktadır. Sadece küçük çaplı, yerel ihtiyaçlara cevap verecek tarzda atölyelerde otomotiv, tarım, mobilya ve inşaat sektörüne yönelik işler ile tekne imalatı yapılmaktadır. İlçe içerisinde, D-400 karayolu üzerinde bulunan Demre Küçük Sanayi Sitesi'nde toplam 83 işyeri bulunmakta olup, bu iş yerlerinde yaklaşık 250 esnaf ve sanatkâr çalışmaktadır. Küçük sanayi sitesi ilçe bütününe hizmet etmekte yetersiz kalmakta ve genişleme ihtiyacı bulunmaktadır. Fakat küçük sanayi sitesinin bulunduğu alan, 1. derece arkeolojik sit ve 1. derece doğal sit alanı ilan edildiği için başka bir alana taşınması gerekmektedir. İlçe bütününe hizmet edecek küçük sanayi sitesi ihtiyacının karşılanabilmesi için Beymelek Mahallesi sınırları içinde, Demre Çayı'nın doğusunda yaklaşık 2 hektarlık bir alanda küçük sanayi sitesi imar planı yaptırılmıştır. Sanayi sitesi içinde sektörel kullanımlar olarak ahşap işleri, motor

işleri, maden işleri ve mermer işleri yer alabilecektir. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü'nün 18.03.2016 tarih ve 1053 sayılı yazısında; Demre İlçesi içerisinde, mevcut, yer seçimi devam eden veya planlanan herhangi bir OSB projesinin bulunmadığı belirtilmiştir. Aynı zamanda ilgi yazıda; "... Antalya ili genelinde OSB'lerin doluluk oranı %70 olup, OSB'ler yeni yatırım taleplerini karşılayabilecek durumdadır. Bu itibarla, OSB'lerde yer alabilecek sanayi tesislerinin OSB'lerin tam doluluk oranına erişmesi önceliği gözetilerek OSB'lere yönlendirilmesi, OSB'leri atıl durumda bırakabilecek yeni sanayi alanları açılmaması, değerlendirilmenin il genelini kapsayan üst ölçekli plan ilke kararları doğrultusunda Bakanlığımızla koordinasyon halinde yapılması gerekmektedir." denilmiştir. [2]

Kumluca

- **Ticaret**

Kumluca ticaret ve sanayi odasının yaptığı 56 üyenin katıldığı ankete göre; cevap veren üyelerin %25' i Gıda sektörü alanında, %19,6' sı perakende sektöründe, %14,3' ü ziraat-tarım sektöründe, %12,5' u iletişim sektöründe, %10,7' si hizmet sektöründe, %7,1' i giyim sektöründe, %5,4' ü inşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Ankette bu soruya cevap vermeyenlerin oranı ise %5,4' tür. Bu dağılım Kumluca bölgesinin sahip olduğu işletme dağılımına uygun olduğundan anket sonuçlarının Kumluca bölgesinin beklentilerini yansıttığı söylenebilmektedir.[Bkz.Grafik 31] [71]

Grafik 31: Ticaret Borsası Anket Çalışması

[71]

- **Sanayi**

Kumluca ilçesinde 1 adet küçük sanayi sitesi bulunmaktadır. Sanayi alanında 157 kişi çalışmaktadır.[Bkz.Tablo 78]

Tablo 77: İlçenin Genel Sanayi Durumu [71]

Sanayi Göstergeleri	Sayısı
Organize Sanayi Bölgeleri	-
Küçük Sanayi Siteleri	1
Teknoloji Geliştirme Bölgeleri	-
Serbest Bölgeler	-
Sanayi Odaları	-
Sanayi Alanında Çalışan Sayısı	157

5.8. Proje ve Yatırımlar

Kaş

- **Karayolu Yatırımları**

Kalkan-Kaş-Finike Yolu

Başlama tarihi: 2017 (planlanan)

Bitiş tarihi: 2023

Proje bedeli: 1.532.030.000 TL

Yıllık ortalama günlük trafik: 11.356

Mevcut yolun uzunluğu 98 kilometredir. 11 km bitümlü sıcak karışım kaplamalı bölünmüş yol, 1 km sathi kaplamalı bölünmüş yol ve 36 kilometre sathi kaplama üzeri bitümlü sıcak karışım kaplamalı tek yol tamamlanmıştır. Kalkan-Kaş-Finike arasının proje çalışmaları devam etmektedir. Yapım çalışmaları tamamlandığında güzergahta 25 kilometre kısalma olacaktır.

Kıbrıs Barajı Röleasyon Yolu

Başlama tarihi: 2017

Planlanan bitiş tarihi: 2019

Proje bedeli: 32.524.000 TL

Kıbrıs barajı gölet alanı içerisinde kalacak olan yol toplam 11 kilometre uzunluğundadır. (Toprak işleri ve sanat yapılarında çalışılmıştır.

Kaş/Ağullu Otobüs Terminali

Yatırım bedeli: 9 milyon 735 bin TL

Kaş merkeze 7 km uzaklıktaki ve 4.726 m²'lik alana sahip Ağullu terminali projesi gerçekleştirilmiştir. Otogar içerisinde bilet satış birimi, danışma, bekleme holü, güvenlik, turist danışma ofisi, polis, zabıta, emanet birimleri, çocuk bakım odası, büfe, araç kiralama ofisi, ticari birim, gibi donatılar mevcuttur. Ayrıca terminalde servis araçları alanı, taksi ve araç bekleme cebi, peron ve yaya bandı ile 40 araçlık otopark bulunmaktadır. [URL 86]

Şekil 118:Kaş Ağullu Otobüs Terminali Projesi
[URL 86]

- **Liman Projeleri**

Kaş Yat Limanı

2003-2014 Yılında tamamlanan kaş yat limanı, turizm sektörünün hizmetine verilerek, turizme önemli katkılar sağlamaktadır. [URL 86]

Şekil 119:Kaş Yat Limanı
[URL 86]

- **Sosyal Altyapı Yatırımları**

İnceboğaz Mesire Alanı ve Sosyal Tesis

Çukurbağ yarımadasında yer alan İnceboğaz mevkiinde Orman’ dan kiralanan alana mesire alanı ve sosyal tesis yapılmıştır. İnceboğaz mesire alanı ve sosyal tesis, konuklarının denize girebilecekleri, piknik yapıp, günübirlik vakit geçirebilecekleri bir tesis olarak kullanıma sunulmuştur. Mevcut tüm ağaçlar korunurken 100 yeni ağaç dikilmiştir. 5000 m² alan yeşil alana dönüştürülmüştür.

Yatırım bedeli: 628.607,83 TL

Kapasite ve kullanımlar: 200 m²’ si kapalı,500 m²’ lik sosyal tesisi, mutfak, tuvalet, mescit, sahil büfesi, çocuk oyun alanı ve plaj düzenlemesi mevcuttur.

[URL 86]

Şekil 120:İnceboğaz Mesire Alanı ve Sosyal Tesis Yatırımları
[URL 86]

Şekil 121:İnceboğaz Mesire Alanı ve Sosyal Tesis Yatırımları
[URL 86]

- **Tarımsal Altyapı Yatırımları**

Kınık Toptancı Hali Projesi

Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından planlanan proje, Kaş ilçesinin Kınık mevkiinde yapılması düşünülmüştür. Kınık Ovalı ve Yeşilköy Hallerini tek bir

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

alandanda toplama düşüncesine dayalı aynı zamanda bir desantralizasyon çalışması denilebilmektedir. Yatırım bedeli 150 milyon TL olan proje içerisinde cami, sosyal tesisler ve soğuk hava depoları gibi kullanımlar da mevcut olacaktır.[URL 86]

Şekil 122:Kınık Toptancı Hali Projesi
[URL 86]

Kaş Kasaba Kıbrıs Barajı

Barajın temelden yüksekliği 68,7 metredir. 38,96 milyon metreküp su biriktirme hacmine sahip baraj, 35.170 dekar zirai arazinin sulanmasına hizmet edecektir. %42 Fiziki gerçekleşme sağlanmış olup barajla ilgili çalışmalar devam etmektedir.[URL 86]

Şekil 123: Kaş Kasaba Kıbrıs Barajı Projesi Çalışması
[URL 86]

Şekil 124:Kaş Kasaba Kıbrıs Barajı Projesi Çalışması
[URL 86]

- Kaş Sütleğen Göleti ve Sulaması

Barajın temelden yüksekliği 48 metredir. 3,16 milyon metreküp su biriktirme hacmine sahip baraj, 6.370 dekar zirai arazinin sulanmasına hizmet edecektir. Derivasyon kondüvisi kazı çalışmaları tamamlanmış olup grobeton imalatı ile rezervuar içi sıyırma kazıları tamamlanmış olup barajla ilgili çalışmalar devam etmektedir.[URL 86]

Teknik Altyapı Yatırımları

- 12 Milyon 918 bin TL yatırım bedeli ile 54 bin metre kanalizasyon hattı döşenmiştir.
- 13 milyon TL yatırım bedeli ile Atık Su Arıtma Tesisi yapılmıştır.
- 140 milyon TL yatırım bedeli ile 426 km hat döşenmiştir.
- Su taşkınlarını önlemek için 31 km' lik yağmur suyu kanalı yapılmıştır.
- 24 adet su deposu yapılmıştır.
- 819 metrelik sondaj kuyusu açılmıştır.
- 1 milyon TL yatırım bedeli ile bozulan yol ve kaldırımlardaki eksiklikleri gidermek için asfaltlama ve parke taşı düzenlenmiştir.
- Yamaç ve tepelik alanlarda 740 km karla mücadele ve 6 km heyelan önleme çalışmaları yapılmıştır.[URL 86]

Konut ve Turizm Yatırımları

- **Kaş İlçesi Çukurbağ Yarımadası Tescil İlanı**

Antalya ili Kaş ilçesi Çukurbağ Yarımadası Doğal Sit Alanı, Bakanlık Makamının 25.12.2018 tarihli ve 245278 sayılı Olur'u ile 'Doğal Sit-Sürdürülebilir Koruma ve Kontrollü Kullanım Alanı olarak tescil edilmiştir. Buna göre tescil edilen alanda düşük yoğunluklu konut ve turizm tesislerine yer verilebilecektir ve Çukurbağ Adası yeni bir yatırım alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapılacak yatırımların doğayı bozmayacak şekilde, sürdürülebilir turizme katkı sağlaması yönünde kırsal turizm destinasyonları planlanmaktadır.[URL 86]

Demre

• Demre Kruvaziyer Limanı

Kapasite: 2 büyük yolcu gemisi

Kruvaziyer limanının, Demre yat limanının ana dalgakıranının bitişiğinde yapılması planlanmaktadır. Kesin projeleri onaylanmıştır. Fizibilite raporu hazırlanmış olup, imar planı ve ÇED çalışmaları devam etmektedir. [URL 86]

Şekil 125: Demre Kruvaziyer Yat Limanı Projesi
[URL 86]

• Havayolu Yatırımları

Batı Antalya'nın yurtiçi ve yurtdışı turizm potansiyeli açısından önemli merkezlerinden olan Kaş, Kalkan, Demre, Finike ve Kumluca ilçelerinin aynı zamanda narenciye ve seracılık faaliyetleri yönünden de yurtiçi ve yurtdışı talebinin karşılanmasında büyük orana sahip olduğu bilinmektedir. Antalya havalimanına 194 km, dalaman havalimanına 153 km mesafede oluşu gerek bölgedeki turizm tesislerine ulaşımı gerekse de narenciye ve seracılık faaliyetlerinden elde edilen ürünün iç-dış piyasaya ulaştırılmasında zaman ve konfor açısından olumsuz yönde etkilemektedir. Bu sebeple bölgede yapılacak yeni bir havalimanı ile bu tür sorunların büyük ölçüde bertaraf edilebileceği, ulaşımın daha kısa zamanda ve konforlu olması ile birlikte bölgeye gelen konaklamacı sayısındaki artışa neden olarak turizmin büyümesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca bölgede elde edilen ürünün iç ve dış pazara kısa zamanda ve taze olarak ulaşımı da sağlanacak olup ülke ekonomisine büyük katkısı olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple; orta ve büyük gövdeli uçakların iniş kalkışına

müsait yurtiçi ve yurtdışı tarifeli seferlere de imkan veren yeni bir havalimanı yapımına yönelik yer seçimi ve etüt çalışmaları yapılmıştır. [URL 86]

Kumluca

• Karatepe Çok Amaçlı Stadyum Projesi

Kumluca Belediyesi tarafından mevcut Karatepe Stadı yerine yapılması planlanan Kumluca Karatepe Çok Amaçlı Stadyumu'nun yapımında kullanılacak parayı kredi olarak Ziraat Bankası verecek. Stadyumun yapımında kullanılacak gider için Kumluca Belediyesi ve Ziraat Bankası Kumluca Şube Müdürlüğü arasında anlaşma sağlandı. [URL 87]

Şekil 126: Karatepe Çok Amaçlı Stadyum Projesi
[URL 87]

Şekil 127:Karatepe Çok Amaçlı Stadyum Projesi
[URL 87]

- **Adrasan Baraj Projesi**

DSİ Genel Müdürlüğü olarak Antalya’ ya son 15 yılda 19 Baraj ve 3 Gölet yapılarak, 449.089 dekar arazi sulamaya açılmıştır ve 471 milyon TL zirai gelir artışı sağlanmıştır.

DSİ yatırımları yapılan Kumluca ilçesinde, 2003 - 2018 yılları arasında günümüz fiyatlarıyla toplam 75.805.104 TL yatırım yapılmıştır.

Son olarak Kumluca ilçesinde yapımı tamamlanarak su tutmaya başlanılan Adrasan Barajı’ nın Sulama inşaatı tamamlayarak 2018 yılı sulama sezonuna hazır hale getirilmiştir. 6.000 dekar tarım alanını sulayacak olan projede, toplam 28.963 metre boru döşenmiş olup, tüm sanat yapıları tamamlanmıştır.

Antalya Adrasan Barajı ve Sulaması işi kapsamında, 2018 yılı birim fiyatlarıyla dekar başına 2.614 TL gelir artışı, ülke ekonomisine yıllık 15.864.000 TL katkı sağlayarak, 247 kişiye istihdam alanı sağlaması hedeflenmektedir. [URL 88]

Şekil 128: Adrasan Baraj Projesi
[URL 88]

Şekil 129: Adrasan Baraj Projesi
URL 88]

- **Organik Gübre Fabrikası Projesi**

Kumluca ilçesinde sera atıklarından organik gübre üretilecek fabrikanın kurması için çalışmalara başlanmıştır. 15 bin metrekare alanda sera atıklarından üretilen Türkiye'nin ilk organik gübre üretim fabrikası olacaktır. Bertarafı büyük bir sorun olan sera atıklarının geri dönüşümünü sağlayarak ekonomiye kazandırmayı hedeflenmektedir. Kumluca ilçesindeki sebze atıklarının geri dönüşümünün sağlanması ilçe ekonomisine katkı sağlayacaktır. Tesiste üretilen organik gübrelerin kullanım önceliği bölgedeki çiftçilere aittir. [URL 87]

- **Antalya-Kemer-Tekirova-Finike Yolu**

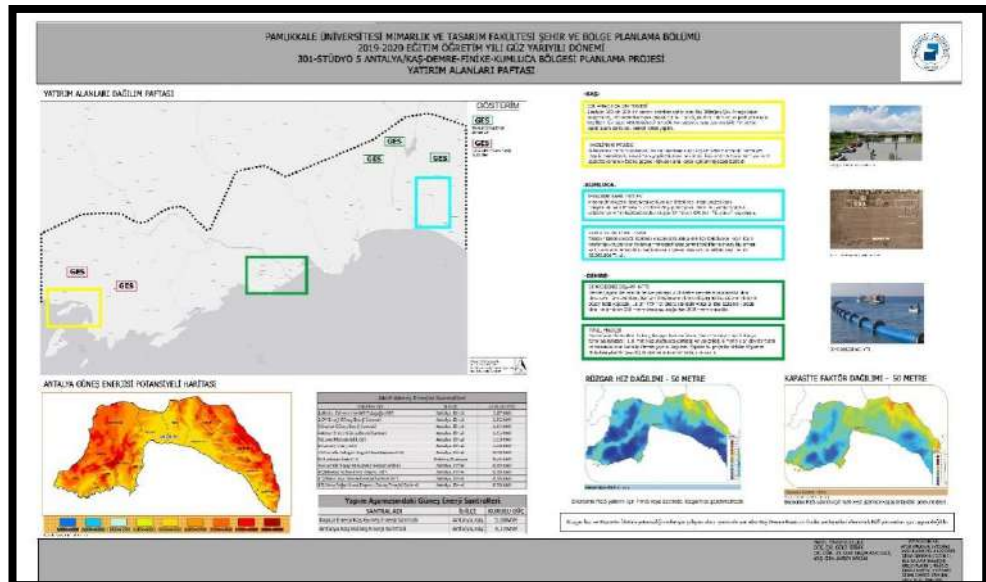
Uzunluğu 99 km olan projenin 65 kilometresi bitümlü sıcak karışım kaplamalı, 13 kilometresi sathi kaplamalı olmak üzere bölünmüş yol olarak tamamlanmıştır. Kemer, Kumluca arasında heyelan nedeniyle trafiğe kapatılan 7 km'lik kesim bitümlü sıcak karışım kaplamalı bölünmüş yol olarak tamamlanmıştır. [URL 87]

Şekil 130: Antalya-Kemer-Tekirova-Finike Yol Projesi
[URL 87]

Güneş enerji santrallerinin yer seçim kriterleri, santrallerin kurulum aşamasından işletme aşamasına kadar olan süreçleri ve elektrik üretim maliyetlerini doğrudan etkilemektedir. Yer seçimi verimlilik, yasal düzenlemeler ve çevresel etki değerlendirme kriterlerine göre belirlenmektedir. Antalya'nın yıllık global güneş radyasyonu veya güneş ışıınımı haritası ile ilçelere göre güneş enerjisi

potansiyeline baktığımızda Elmalı ve Kumluca'da yoğunlaştığını görülmektedir. Bu yüzden güneş enerjisi santralleri o bölgelerde yoğunluk göstermektedir. Kaş'ta da yapım aşamasında olan güneş enerjisi santralleri bulunmaktadır. Rüzgar hızı ve kapasitesi yetersizliği nedeniyle çalışma alanı içerisinde yer alan Kaş-Kumluca- Demre- Finike yerleşimleri ekonomik RES yatırımları için uygun değildir. Antalya'daki turizm bölgeleri genelde doğu ilçelerde konumlandığı için (Alanya, Serik, Kumduvar, Gazipaşa, Manavgat) arazi kullanımda doluluk oranları fazladır. Batı ilçeleri daha el değmemiş olduğu için yatırım potansiyeli taşımaktadır. Bu bölge için yapılacak önemli yatırımlar bulunmaktadır. Örneğin Kaş- Demre arası yapılacak olan havalimanı projesi için yer belirlenmiştir. Yine Kaş'taki çok Amaçlı Salon Projesi, Kumluca'daki Beykonak Sahil Projesi, Kumluca Katı Atık Entegre Tesisi, Demre Deniz Deşarj Hattı ve Demre Tünel Projesi örnek olarak gösterilebilir.[Bkz.Şekil 131]

Şekil 131: Yatırım Alanları Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir

5.9Arsa-Arazi Değerleri Analizi

Kaş, Demre, Kumluca ilçelerinde arsa değerleri değişmektedir. Kaş ilçesinde arsa değerleri 1000-1200 TL, Demre ilçesinde 400-500 TL, Kumluca ilçesinde ise 300-400 TL arasında değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Kaş, Demre, Kumluca bölgelerinde kıyından uzak ve engebeli ve denizi tam anlamıyla görmeyen kesimlerde fiyat aralığı düşük seviyede gözlemlenmektedir. Konut değerlerinde ki

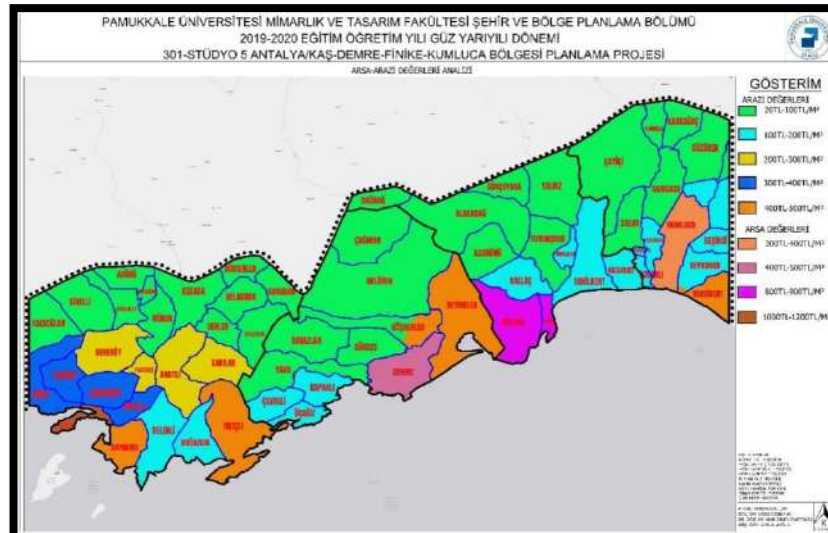
Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

parametreyi etkileyen en önemli etkenin deniz görebilme potansiyeli olduğu gözlemlenmiştir. Bunun yanı sıra denize olan yakınlığı da fiyata arttıran etkenler arasında yer almaktadır. Bu bölgeler 20-1200 TL aralığında değişkenlik göstermektedir. 0-100 TL aralığındaki bölgeler genellikle denize uzak 100-1200 TL aralığında bulunan yerler ise denize daha yakın olup çevresinde bulunan imkanlara göre değişkenlik göstermektedir. Arsa değerlerini etkileyen en önemli faktör denizi görebilme özelliğidir. Manzara faktörünün önemli olduğu kadar yerleşimin olduğu daha çok ihtiyaçların karşılanabildiği merkezlere yakınlaştıkça arsa m² fiyatları da artmaktadır.

Kaş ilçesinde fiyat aralığının bu kadar yüksek olmasının en önemli sebebi kıyı ile bağlantısıdır. Kaş ilçesinin turizm sektöründe olması, konutların manzara faktörünün fazla olmasından dolayı fiyat aralığı yüksektir. Kaş merkezin diğer ilçelere oranla daha gelişmiş olması, turist sayısının fazla olması da bu parametreyi etkilemektedir.

Demre ilçesinde turizm sektörü olsa da tarım sektörü ön plandadır. Örtü altı tarımda alanlarının konut alanları ile iç içe olması fiyat parametresini değiştirmektedir. Fiyat aralığının Kaş ilçesinden düşük olmasının sebeplerindendir. Kumluca ilçesinde ki fiyat aralığından fazla olmasının sebebi ilçede turizm sektörünün de olmasındandır. Demre ilçesinde ön planda olan inanç turizmi, dini amaçla gelen turistler için ilgi odağı durumunda olması fiyat parametresini etkilemektedir.

Kumluca ilçesinde fiyat aralığının bu kadar az olması yerleşim alanlarının kıyı kesiminden uzak olması manzara faktöründen etkilenememesi ve tarım sektöründe ön planda olmasındandır.[Bkz.Şekil 132]

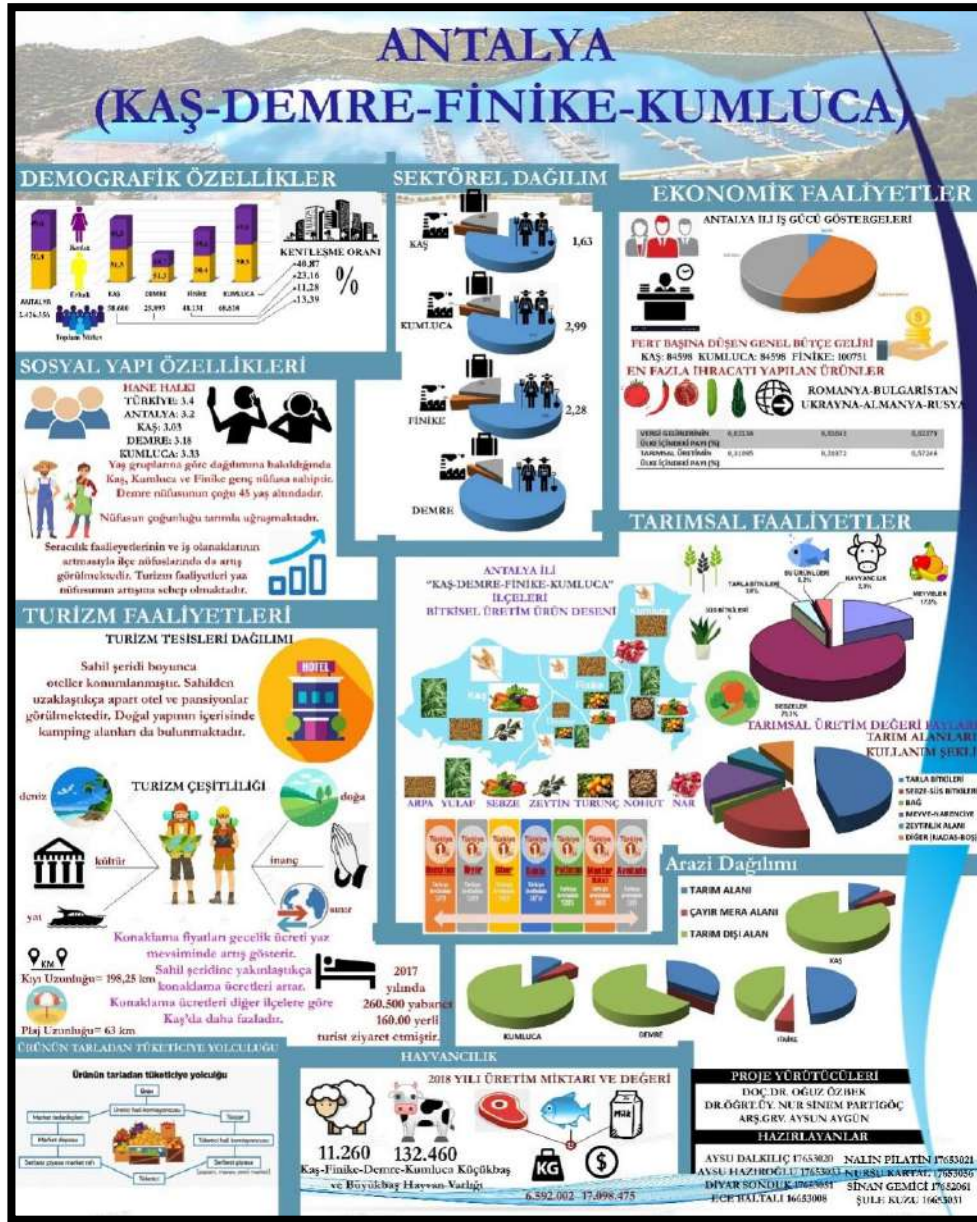
Şekil 132: Arsa- Arazi Değerleri Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

5.10 Poster Çalışması

İlçelerin kentleşme oranına bakıldığı zaman Kaş %13,39, Demre %11,28. Kumluca %40,87' dir. Kumluca ilçesinin diğer ilçelerden gelişmiş olmasının sebebi ilçenin lojistik anlamda güçlü olmasındandır. Kaş ve Demre ilçelerinden de Kumluca ilçesine lojistik anlamda destek gelmektedir.

Yaş gruplarına bakıldığında Kaş ve Kumluca ilçelerinde genç nüfus daha fazla, Demre ilçesinde yaşlı kesim daha fazladır. Kaş ilçesinde sektör olarak turizmin ön planda olması genç nüfus için istihdam sağlarken Demre ilçesinde ön planda olan tarım sektöründen dolayı istihdam sağlanmaktadır. Seracılık faaliyetlerinin ve iş olanaklarının artmasıyla nüfusta da artış görülmektedir. Bundan dolayı Demre ilçesinde yaşlı nüfus daha fazladır.

Kaş ve Demre ilçelerinde turizm etkin rol oynamaktadır. Sahil şeridi boyunca oteller konumlanmış durumdadır. Sahilden uzaklaştıkça apart otel ve pansiyonlar görülmektedir. Konaklama fiyatları yaz aylarında artmaktadır. Sahil şeridine yaklaştıkça da fiyatlarda artış yaşanmaktadır. Özellikle Kaş ilçesi birden fazla turizme olanak sağlarken Demre ilçesi inanç ve doğa turizmine olanak sağlar. Kaş ilçesi kıyı bandını etkin bir şekilde kullanırken, Demre ilçesi potansiyeli olduğunu inanç turizmini ön plana çıkartmaktadır.[Bkz. Şekil 133]

Şekil 133: Poster Çalışması
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

Pamukkale Üniversitesi Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılı Bahar Yarıyılında SBP 351 Kodlu Stüdyo 6 dersi kapsamında Proje Koordinatörleri Yürütücülüğünde 3. Sınıf öğrencileri tarafından hazırlanmıştır.

BÖLÜM ALTI

KURUMSAL YAPI

6.1. Yasal Değişimler ve Yönetmelik İlişkiler

6.1.1. Türkiye Büyükşehir Yasası

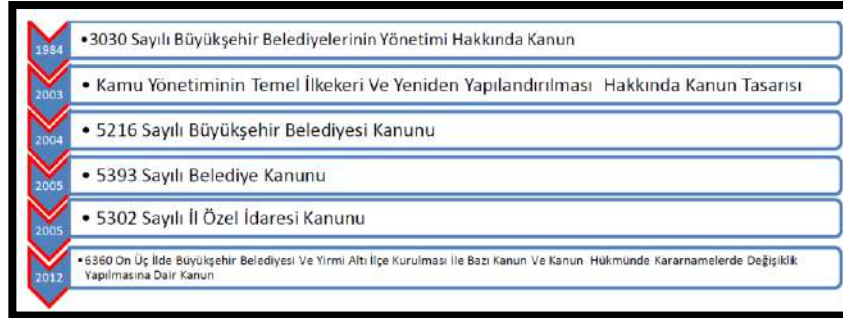
Türkiye’de ilk büyükşehir belediyeleri; şehir nüfusunun fazla ve şehirleşmenin yoğunlaştığı alanlarda belediye hizmetlerinin yürütülmesinde kolaylık sağlamak amacıyla 1984 yılından itibaren kurulmaya başlanmıştır. 27.06.1984 tarihli ve 3030 Büyükşehir Belediyelerinin Yönetimi Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Değişirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile İstanbul, Ankara ve İzmir Büyükşehir Belediyeleri, sonrasındaki tarihlerde eklenen Adana, Bursa, Gaziantep, Konya, Kayseri, Antalya, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İzmit, Mersin, Samsun ve Sakarya illeri ile toplam 16 ilde büyükşehir belediyesi kurulmuştur. [72]

3030 sayılı Kanun, büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi olmak üzere iki düzeyli ve merkezî bir anakent yönetim yapısı öngörmüştür. İdareler arası ilişkilerde büyükşehir belediye meclisine ve başkanına koordinasyon amaçlı vesayet yetkileri vermiştir. Belediyenin organları yine meclis, encümen ve başkandan oluşmaktadır. 3030 sayılı Kanun, belediye sınırları içinde birden çok ilçesi olan il merkez belediyelerinin büyükşehir belediyesi olmasını öngörmüştür. Ancak, 3030 sayılı Kanunla ek malî kaynaklar da sağlanmış olduğundan gelişmekte olan birçok kentte büyükşehir statüsü kazanma eğilimleri ortaya çıkmıştır. Bunun sonucunda daha sonra çıkarılan kanun hükmünde kararname veya kanunlarla bu niteliğe sahip olmayan belediyeler de büyükşehir belediyesi haline getirilmiştir.

Büyükşehir belediyesi uygulamasına tâbi alanlardaki mahallî müşterek hizmetler, iki düzeyli bir örgütlenme yapısıyla yerine getirilmektedir. Büyükşehir,

ilçe ve ilk kademe belediyelerinden oluşan iki düzeyli büyük kent yönetiminin yanında su, kanalizasyon ve ulaşım hizmetleri gibi alanlarda kurulan ve büyükşehir belediyesinin bağlı kuruluşu olan özel nitelikli örgütler bu hizmet yapısının diğer kısmını oluşturmaktadır. [73]

Türkiye’de yerel yönetimlerde ölçek, kapasite, model, kentsel ve kırsal altyapı, yerleşme ve yapılaşma sorunlarına katkı vereceği iddia edilen önemli bir değişiklik 12.11.2012 tarihinde kabul edilen 6360 sayılı “On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi Ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile gelmiştir. [73] 6360 sayılı Kanunun çıkarılmasından önce Ülkemizde 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu bulunmaktadır. [74] Yerel yönetim sisteminde köklü değişiklikler hedefleyen Kanunla büyükşehir belediyesi olmanın ana ölçütü il merkezinde asgari 750.000 nüfustan, il sınırlarında asgari 750.000 nüfusa değiştirilmiştir. 3030 ve 5216 sayılı kanunlara nazaran 6360 ile büyükşehir belediyesi statüsü elde etme kolaylaşmıştır ve Türkiye’de büyükşehir belediyesi sayısı 30’a çıkmıştır. İl Özel idareleri kaldırılarak Planlama ve Koordinasyon Birimlerine dönüştürülmüştür. Köyler de mahalleler haline getirilmiştir. [73]

Şekil 134: Yerel Yönetimler ve Yasal Düzenlemeler
[5]

• 6360 Sayılı Kanunun Kırsala Etkilerinin İncelenmesi

6360 sayılı yasanın getirdiği değişikliklerde özellikle kırsal alanları ilgilendiren önemli kararlar yer almaktadır. Yasa ile Türkiye’deki köylerin (34.395) yaklaşık

% 48'inin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. Kırsal alanları etkileyecek değişiklikler; sosyo-kültürel, hukuksal, ekonomik ve fiziksel açıdan ele alınmaktadır.

Sosyo-kültürel açıdan bakıldığında; yerel varlığın kaybı ve temsiliyetin kaybı söz konusu olduğu görülmektedir. Ayrıca kırsal yapının temel temsiliyet ilişkilerinde önemli bir yapılanma olan il özel idarelerinin ortadan kalkmasıyla da belirsizliklerin ortaya çıkacağı düşünülmektedir

Hukuksal sonuçları değerlendirildiğinde, en başından beri belirtilen Anayasa'daki mahalli (1982) idarelerden il özel idareleri ve köyler büyükşehirlerde kaldırılmıştır. Büyükşehir olmayan illerde il özel idare ve köy birimleri devam ederken büyükşehirlerdeki köylerin kentin bir mahallesinin olduğu görülmektedir. Hizmet alımı ve erişimi konusunda büyükşehir olan ve olmayan şehirlerde bir ayrılık söz konusudur.

Ekonomik sonuçları açısından bakıldığında, 6360 sayılı kanunu mali açılarını kırsal alanlar üzerinden değerlendirildiğinde mahalle olan köylere bazı kentsel yükümlülüklerin getirildiği görülmektedir. Kırsal alanlarda yaşayan insanların mali gücünün üzerinde, sunulan hizmet bedellerinin alınmasına yönelik eleştiriler yer almaktadır

Köylerde yaşayanların fiziksel mekan kullanım biçimleri ekonomik geçim kaynakları ile doğrudan ilişkilidir. Kanunla gelen değişiklikler neticesinde kent mahallesi olan köylerde hayvancılık ile geçinen köylünün ahır yapacağı yerlere söz konusu kanun sınırlama getirebilecektir. Büyükşehirlerde köylerdeki hayvancılığın tehlikeye gireceği, mera alanları dışında tarımsal faaliyetlerin söz konusu olduğu kırsal arazileri kentsel arazilere dönüşmesi gibi olası sorunlar ortaya çıkabilecektir. [75]

• Kırsala Özgü Yaklaşımların Gerekliliği

Kırsal alanlar sosyal yapısı, ekonomik geçim kaynakları gibi birçok özelliklerle kentlerden ayrılmaktadır. Doğa ve insanın iç içe olduğu bir yaşam sürdürülmeye çalışılırken, gelişmeler ve yatırımlar daha çok kentsel alanlarda yoğunlaşmaktadır. Kırın; teknik ve sosyal altyapı sorunları iyileştirilerek, kırsalda yaşayanların

Çalışma ve yaşam koşulları kalitesinin artırılması gerekmektedir. Planlama ve yönetim sisteminde köy kavramı ile karşılaşılan kırsal alanlara özgü çalışmalar yapılmalıdır. Kırsal alanlarla ilgili olarak; Türkiye’de kırsal alanlardaki kalkınma politikaları ve uygulamaları desteklemek amacı ile T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından hazırlanan Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejileri raporu yer almaktadır. Bu stratejilerin yer aldığı belgede;

- Kırsal ve kentsel alanlar arasındaki gelişmişlik farkını azaltmak,
- Göçlerin kırsal alanlar üzerindeki olumsuz etkileriyle mücadele etmek,
- Kırsal politika yönetişimini merkezi ve yerel düzeyde güçlendirmek,

Yerel yönetimler de kırsal alanlardaki yaşam ve çalışma hayatının iyileştirilmesine yönelik stratejiler geliştirmektedir. Kırsal alanlara yönelik olumlu çalışmalar yer alsa da 6360 Sayılı Kanun ile olası sorunların önüne geçilmesi gerekmektedir. Bu nedenle kırsal alanlara özgü bir ihtiyaç programı oluşturulmalı ve büyükşehirde olsun ya da olmasın bütün kırsal alanları kapsamalıdır. Kırsal alanların durumlarının incelendiği ve bilgilerin güncel olduğu bir ‘Kırsal Yapı Bilgi Sistemi’ oluşturulmalıdır. Ayrıca, planlama ve yönetim sisteminde yer edinen, yerel halkın görüşleri alınarak kararların geliştirildiği, kır geleneksel dokunun ve yaşamın korunduğu bir ihtiyaç programına yanıt veren gelişmeler olmalıdır. Bununla beraber kırsal alanların; kent merkezine uzaklıkları, hizmete erişimleri, doğal, sosyal, fiziksel ve ekonomik özellikleri kentlerden farklılaştığı gibi kendi içlerinde de farklılaşabilmektedir.öncelikle bütün kırsal yerleşmeler için benimsenmesi gereken temel ilkeler yer almalı, sonrasında yere özgü kararlar geliştirilmelidir. [75]

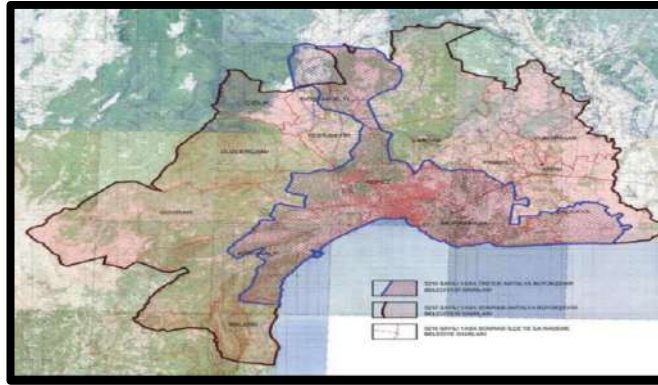
6.1.2. Antalya’da Yönetsel Yapı Ve Yasal Değişimler

Birinci Dünya Savaşı sonuna kadar Konya Vilayetinin bir sancağı olan Antalya, Cumhuriyet döneminde 20.04.1924 tarih ve 491 no’lu Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile Antalya Vilayeti adını almıştır. Antalya İli 1924 yılında Merkez, Akseki, Alanya, Elmalı, Finike, Kaş, Korkuteli, Manavgat ilçelerinden teşekkül etmiştir 1926 yılında kurulan Serik İlçesi, 1936 yılında Akseki’den ayrılarak kurulan

Gündoğmuş İlçesi, 1947 yılında 5071 Sayılı Kanunla kurulan Gazipaşa İlçesi, 1958 yılında 7033 Sayılı Kanunla kurulan Kumluca İlçesi, 1987 yılında 3392 Sayılı Kanunla kurulan Demre, 1990 yılında 3644 Sayılı Kanunla kurulan İbradı ve Kemer ilçeleri ile birlikte Antalya’da ilçe sayısı 14 olmuştur. Antalya, 2 Eylül 1993 tarihinde 504 sayılı kanun hükmünde kararname ile Büyükşehir olmuştur. 2008 yılında 5747 Sayılı Kanunla kurulan Aksu, Döşemealtı, Kepez, Konyaaltı ve Muratpaşa ilçeleriyle de Antalya’nın ilçe sayısı toplam 19 olmuştur.

5216 sayılı Yasa öncesinde, Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı Belediyelerinin oluşturduğu büyükşehir belediyesi alanı 42,000 hektarlık bir sahayı kapsarken, bu alan, Yasa’nın öngördüğü düzenleme ile 141,719 hektara çıkmıştır. (Valilik binasını merkez kabul eden ve yarıçapı 20 km olan daire ile tanımlanan) yeni sınırla, Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı Belediyelerine, Aksu, Beldibi, Çalkaya, Çıglık, Doyran, Döşemealtı, Düzlerçamı, Pınarlı, Varsak, Yeşilbayır ve Yurtpınar Belediyeleri de eklenmiştir. [176]

5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunla Konyaaltı, Kepez, Döşemealtı, Aksu ve Muratpaşa ilçe belediyesi olmak üzere 5 ilçe belediyesi kurulmuştur. 6360 sayılı kanunla 2014 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Genel Seçimlerinden sonra Antalya ili mülki sınır kabul edilmiş ve il içerisinde kalan toplam (20.749 km²) 19 ilçe Antalya Büyükşehir Belediyesi’nin İlçe belediyeleri olmuştur. Büyükşehir sınırı yaklaşık bir önceki sınırın 150 katı büyüklüğüne ulaşmıştır.[76]

Şekil 135: 5216 Sayılı Yasa Öncesi Ve Sonrası Antalya Büyükşehir Belediyesi Sınırları [77]

6.1.3. Kaş İlçesi Yönetmelik İlişkiler

6.1.3.1. Yönetmelik Tarih

Kaş'ın tarihi, M.Ö. 3000 yılı öncesine uzanan en eski Akdeniz uygarlığından birisi olan Likyalılara dayanır. Elmalı ve çevresindeki kazılarda bulunan eserler kalkolitik ve bronz çağında Teke Yarımadasında yerleşim bulunduğunu göstermiştir.

M.Ö. 2200 yıllarında Anadolu'ya göç eden kavimlerden Luwiler'in Ege ve Akdeniz kıyılarına yerleştirildiklerini, zaman içinde Antalya-Fethiye arasında kalan ve günümüzde Teke Yarımadası olarak geçen bölgede önce Lukka, daha sonra da Likya adıyla bilinen bir uygarlık kurdukları bilinmektedir. M.Ö. 2. yy. da Likya'daki kentler bir araya gelerek bir ilki gerçekleştirerek Likya Birliği adıyla bilinen dünyanın ilk birleşik Cumhuriyetini kurmuşlardır. M.Ö. 1. yy. da Mithridates isyanından sonra Roma, Likya üzerindeki otoritesini artırmıştır. Korsanlar bölge için ciddi bir problem olmaya başlayınca da Likyalıları bu durumdan kurtarmışlardır. Ancak daha sonra Roma imparatoru Brütüs, başkent Xanthos'u yağmaladığında Likyalılar yüzyıllar önce Persler'e yaptıkları gibi kentleri ateşe vererek yakmışlardır.

Sonraları Augustus, Traianus ve Hadrianus tarafından yeniden inşa edilen kent, bir canlanma dönemi yaşamıştır. Fakat M.S. 141 yılında Likya bölgesi çok büyük bir depremle yerle bir olmuştur. Zenginlerin ve Roma İmparatorluğu'nun yardımları sayesinde yeniden inşa edilmiştir. Yaklaşık 100 yıl sonra ki ikinci deprem de aynı yardımı göstermeyen Roma'nın bölge üzerindeki etkisi git gide azalmıştır. "Karanlık Dönem" diye adlandırılan Roma sonrası döneme ait yeterli bilgi bulunmamaktadır. M.S. 1071 yılında Türkler Malazgirt Zaferi ile Anadolu'nun kapılarını açmıştır.

Selçuklu Sultanı Gıyasüddin Keyhüsrev kuzey de Alexsios I Komnenos'u yenerek güneyde ise Antalya ve çevresini ele geçirerek 1207 yılında Antalya limanını donanmaya üs olarak açmıştır. İlhanlıların Anadolu'yu istila etmesinden ve Selçukluların parçalanmasından sonra Anadolu Türkmen Beylikleri ortaya çıkmış ve Likya bir süre İlhanlıların egemenliğinde kalmıştır. Bu yönde kurulan Teke Oğulları yaklaşık 113 yıl Antalya yöresinde hüküm sürmüş ve özellikle

Sultan Sehavil Emir Mubarizuddin Mehmet Bey zamanında Teke-Eli olarak tanınmaya başlanmıştır. Bu zamanlarda Teke Yarımadasının iç taraflarına Türkmen aşiretleri yerleşmeye başlamışlardır. Kınık'ta Çini cemaati, Teke Karahisarı'nda İsalu, Menteşe, İğdir, Gögez, Bayındır, Karakoyunlu ve İmreoğlu toplulukları, Antalya kazılarında Sarıhan Oğlu, Kızılca, Keçeli, Kaş Gelendos'ta Bozdoğan, Ozanlar, Oğuzhanlı ve Milli de Bayat toplulukları iskan edilmişlerdir. Bu topluluklar daha sonra yaşadıkları bu yerlere kendi isimlerini vermişlerdir. 13. yy. da bölge tamamen Türkmenleşmiştir. Kaş önce Selçukluların daha sonrada Osmanlıların yönetimi altına girmiştir.

Kurtuluş Savaşı'nın ardından 1923 yılında Türkiye ve Yunanistan arasında Lozan Barış antlaşmasına ek olarak, Türkiye-Yunanistan nüfus değişimi denen ve iki ülke yurttaşlarının din esaslı üzerine zorunlu göçe tabi tutulmasını öngören bir protokol imzalanmıştır. Bu antlaşma ile mübadele sonucunda Ortodoks Hristiyan Rumlar Anadolu'dan Yunanistan'a göç etmek zorunda kalmıştır. Buna karşılık da Yunanistan'da yaşayan Türk halkı da Türkiye'ye gelmiş ve ülkenin pek çok yöresinde olduğu gibi Akdeniz kıyılarına da yerleşmişlerdir.

Kaş'a kaş adının verilmesi ise; Teke Beyi zamanında olmuş ve sahilinin yarım ay şeklinde oluşu ve tıpkı kaşa benzemesi, hemen karşısında bulunan Meis adasının coğrafi konumu nedeniyle göze benzemesinden kaynaklandığı ileri sürülmektedir. Yine Kaş'a bağlı bir mahalle olan Gelemiş (Patara) antik dönemde önemli bir liman kenti olarak kullanılmıştır. Hristiyan dünyasında "Noel Baba" olarak adlandırılan, Saint Nicholas'ın Patara'da doğduğu sanılmaktadır. Patara, erken Hristiyanlık döneminde piskoposluk merkezi olmuş ve dünyada bilinen en eski Meclis Binası ile İmparator Neron döneminde yaptırıldığı sanılan en eski Deniz Feneri'nin yine burada olduğu yapılan kazılar sonucunda ortaya çıkarılmıştır.

Yine Kaş merkezine 45 km mesafe de bulunan Eşen Çayının doğu kıyısında bulunan Likya Birliğinin başkentliğini yapmış olan Xanthos'un tarihinin M.Ö. 8. yy.'a kadar uzandığı bilinmektedir. M.Ö. 168'de Likya birliğinin merkezi olur ve birçok defa bağımsızlıkları uğruna toplu intiharda bulundukları sanılmaktadır. Kaş'ın bu süreçten Cumhuriyet devrine kadarki süreçte Teke sancağına bağlı kaldığı bilinmektedir. İlçe merkezi 1903 yılından beri Andıflı'dır. 1. Dünya

savaşında Meis Rumları tarafından ilçe merkezinin işgal edilmesiyle devlet memURLarından birçoğunun esir alınarak Meis adasına götürülmeleri üzerine, ilçe merkezi boşaltılarak, tekrar eski ilçe merkezi olan Kasaba köyüne (mahallesi) taşınmıştır. Kasabadan ikinci defa 1922 yılında tekrar Kaş'a taşınmış ve o tarihten bu yana Kaş (Andifli) ilçe merkezi olmuştur.

Kaş Belediyesi 1923 yılında kurulmuştur. Kuruluşundan bu yana 19 belediye başkanı göreve gelmiştir.

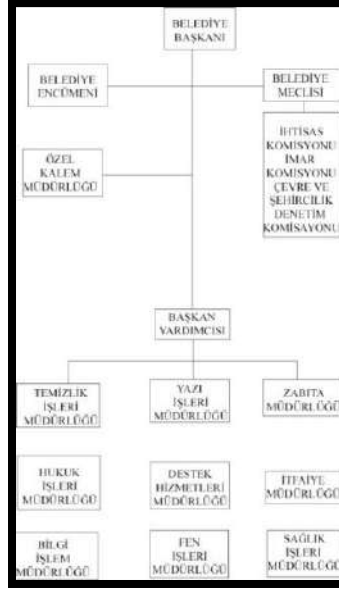

Şekil 136: Kaş İlçesi Yönetmel İlişkiler
[78]

6.1.4. Demre İlçesi Yönetmel İlişkiler

6.1.4.1. Yönetmel Tarih

1455 yılında yapılan tahrirde Kaş Nahiyesi'ne bağlı bir köy durumunda olan Demre'nin adı, 1928 tarihli kaynakta ise Temre olarak görölmektedir. 6 Haziran 1968 yılında Gökyazı, Alakent, Kum ve Yaylakaya köylerinin katılımıyla Zümrütkaya adıyla belediyelik yapılmıştır. Bu adın verilisinde Demre'nin doğal güzellikleri ve kaya mezarları etkili olmuştur. 4 Temmuz 1987 günü ise Kale adıyla ilçe olmuş, 2005'ten itibaren de tekrar Demre adıyla anılmaya başlanmıştır. [URL 88]

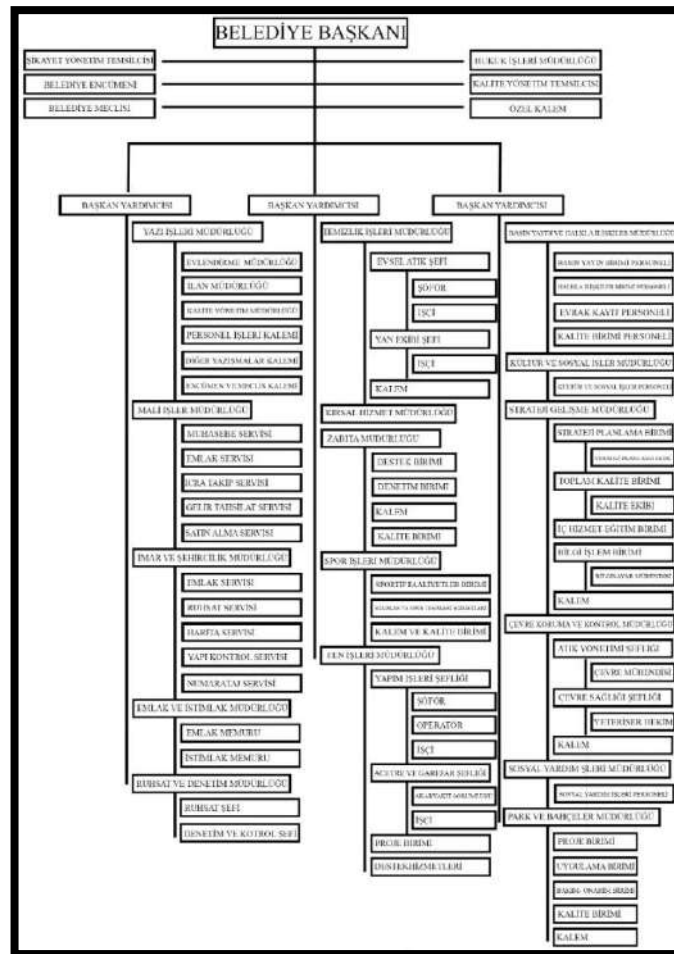

Şekil 137: Demre İlçesi Yönetmelik İlişkiler Şeması
[78]

6.1.5. Kumluca İlçesi Yönetmelik İlişkiler

6.1.5.1. Yönetmelik Tarih

Kumluca'da Belediye Teşkilatının Kuruluşu 1914 yılında yapılan idari düzenleme ile Finike kazasına bağlanan Kumluca nahiyesinde Dahiliye Vekaleti verilerine göre 1928 yılında belediye teşkilatı kurulmuştur. 813 nüfusa sahiptir. Kumluca Belediyesi'nin 1928 yılında herhangi bir müessesesi ve gayrimenkulu bulunmamaktadır. 122 Dahiliye Vekaleti Vilayetler İdaresi Umum Müdürlüğü'nün verilerine göre Kumluca'da belediye teşkilatının bir süre faaliyetine ara verdiği anlaşılmaktadır. 19. 06. 1957 tarihinde TBMM'de kabul edilen 7033 nolu "Yeniden (78) kaza kurulması ve İzmir Vilayetine bağlı Kuşadası kazasının Aydın vilayetine bağlanması hakkında Kanun" Resmi Gazete'de 27. 06. 1957 tarih ve 9644 sayı ile yayınlandı. Söz konusu Kanunun 1/A cetvelinde adı geçen Finike kazası Kumluca ve Gödene nahieleri 1 Nisan 1958 tarihinden geçerli olmak üzere merkezi Sarıkavak olan Kumluca adı altında ayrı bir kaza olmuştur. [68]

Şekil 138: Kumluca İlçesi Yönetmelik İlişkileri

[5]

6.2. Yerel Örgütlenme

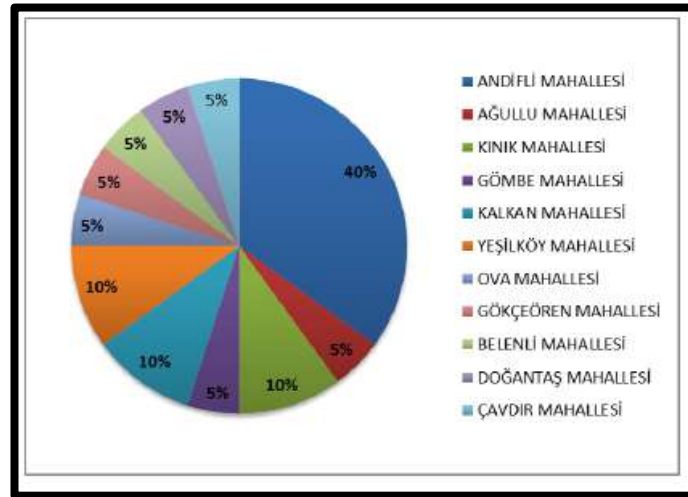
6.2.1. Sivil Toplum Kuruluşları

6.2.1.1. Kaş İlçesi

Sivil toplum kuruluşları incelendiğinde ise kayıtlı bulunan 62 kuruluştan sadece 20 tanesinin faaliyet gösterdiği tespit edilmiştir. Aktif olan 20 kuruluştan 9 tanesi çalışma alanı içerisinde olup bunların 8 tanesinin Andifli Mahallesi'nde, 1 tanesinin ise Ağullu Mahallesi'nde olduğu bilinmektedir.[Bkz.Tablo 78]

Tablo 78: Kaş İlçesinde Bulunan Sivil Toplum Kuruluşları [5]

	Sivil toplum kuruluşları	Mahalle isimleri
1	1923 Kaş spor kulübü derneği	Andiflimah.
2	Kaş zenciler ve atıcılar ve yaban hayatı koruma derneği	Andiflimah.
3	Kaş ilçesi güvenlik hizmetlerini destekleme derneği	Andiflimah.
4	Kaş Kalkan ve Patara turistik otelcilik ve işletmeciler derneği	Andiflimah.
5	Kaş sualtı derneği	Andiflimah.
6	Kaş üniversite kurma geliştirme ve yaşatma derneği	Andiflimah.
7	Kaş yelken kulübü derneği	Andiflimah.
8	Kaş eğitim kültür ve dayanışma derneği	Ağullamah.
9	Belenli mahallesi güzelleştirme yaşatma ve kalkındırma derneği	Belenli mah.
10	Kaş çavdır eğitim ve kültüre hizmet derneği	Çavdır mah.
11	Doğantaş mahallesi güzelleştirme ve kalkınma derneği	Doğantaşmah.
12	Gökçeören mahallesi kalkındırma ve dayanışma derneği	Gökçeörenmah.
13	Gömbe doğayı koruma yaşatma ve turizm derneği	Gömremah.
14	Atatürkçü düşünce derneği Kaş Kalkan şubesi	Kalkan mah.
15	Kalkan eğitim kültür ve turizm derneği	Kalkan mah.
16	Kınık sebze yetiştiricileri yardımlaşma ve dayanışma derneği	Kınık mah.
17	Kınık sosyal yaşamı destekleme derneği	Kınık mah.
18	Kaş ata spor kulübü derneği	Merkez mah.
19	Yeşilköy spor kulübü derneği	Yeşilköy mah.
20	Yeşilköy yeş sebze ve meyve komisyoncuları derneği	Yeşilköy mah.

Grafik 32:Sivil Toplum Kuruluşlarının Mahallelere Göre Dağılımı

[5]

6.2.1.2. Demre İlçesi

Demre Sivil Toplum Kurumları grafiğine bakıldığında; en fazla dernek kurumlarının ardından sivil toplum örgütü, en son olarak ise kooperatiflerin olduğu görülmektedir.[Bkz.Grafik 33]

Grafik 33: Demre Sivil Toplum Kurumları
[5]

6.2.1.3. Kumluca İlçesi

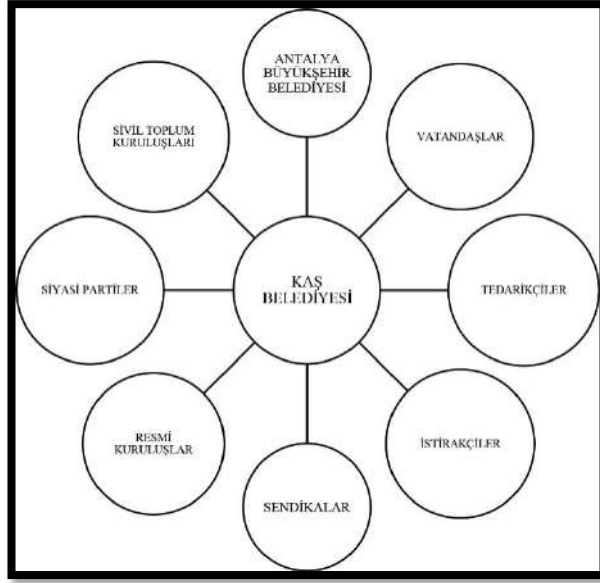
Kumluca sivil toplum kurumlarına bakıldığında en fazla derneklerin ardından sivil toplum örgütlerinin ve son olarak ise kooperatiflerin olduğunu görülmektedir. [Bkz. Grafik 34]

Grafik 34 : Kumluca Sivil Toplum Kurumları
[5]

6.2.2. Paydaşlar

Mahalli müşterek hizmetleri sunan belediye, içinde bulunduğu topluma yön verirken kentin gelişiminden etkin olan tüm unsURLarı dikkate almak zorundadır. Özellikle kurumsal yapılar başta olmak üzere kentin gelişimin etken olan tüm unsURLar belediyemizin doğal paydaşları olarak kabul edilmektedir. Doğal paydaşları belediyenin hizmet alanını ve süreçlerini de dolaylı olarak belirlemektedir. Paydaşların talepleri ve öncelikleri, belediyenin uzun vadeli politikalarını oluştururken problemleri ve fırsatları doğru algılamada ve yeni politikalar oluşturmada yönlendirici olacağı öngörülmektedir.

Şekil 139 :Kaş Belediyesi Paydaşları
[5]

6.3. Amaç Hedef ve Stratejiler

6.3.1. Kaş İlçesi

Kurumsallaşma ve Geliştirme: Yerel yönetimler 5393 sayılı Belediye Kanunu'ndan sonra birçok hizmet alanında faaliyet göstermeye, yeni ve çok önemli yetkilerle hareket etmeye ve geleneksel hizmet alanlarının yanı sıra birçok merkezi idare görevini de üstlenmeye başlamıştır. Belediyemizin 6360 sayılı yasanın uygulanması ile yetki ve sorumluluklarının artmasına paralel olarak kaynak ihtiyacı artmakta, bu kaynakların akılcı ve verimli kullanımına yönelik arayışlar belirginleşmekte, hesap verebilir bir bütçe sisteminin uygulaması gereksinimi doğmaktadır. Tüm bu yaklaşımların genel bir stratejik yönetim çerçevesi ile ilişkilendirilmesi de yaşamsal önem taşımaktadır. Bu hedefle belediyemizin örgütlenme, kaynak üretme, kullanma ve kullanılan kaynakların muhasebesi, raporlaması bütçeleştirilmesi gibi temel süreçlerinin kurumsallaşması amaçlanmaktadır. [79]

Kentleşme Altyapısının Güçlendirilmesi: 6360 sayılı yasanın 30 Mart 2014 yerel seçimleri ile uygulanması sonucu 5 belde Belediye ve 48 köyün katılımı ile hizmet alınılmış 5km² 'den 2231 km² çıkmıştır. Her Belde belediyesi kendi sınırları içerisinde, planlamalar yapmıştır. Köylerde ise parsel bazında yapılan sayılı planlar haricinde her hangi bir plan olmadığından tamamen plansız bir gelişme yaşanmıştır. Belediyemiz sınırları içerisinde öncelikli olarak 1/25000 ölçekli nazım imar planı yapılacak ve nazım imar planlarının bütünlüğü sağlanacaktır. İmar planları toplum ve kamu yararı gözetilerek bütüncül hedefler doğrultusunda, ülke ve bölge ölçeğinden yerele doğru, plan hiyerarşisine uygun şekilde hazırlanacaktır. Nazım imar ve uygulama imar planları yapılmadan önce hâlihazır haritalar, imara esas jeolojik rapor ve incelemeler yapılacak, planlama alanlarıyla ilgili kurum ve kuruluşlardan görüş ve öneriler alınacak, planlama alanlarıyla ilgili oluşturulacak analiz ve sentez çalışmalarından sonra üst ölçekli planlara uygun olarak nazım imar planları ve uygulama imar planları hazırlanacaktır. Plan lejantları Kaş genelinde sadeleştirilerek karmaşıklık önlenecektir. İmar planı hazırlanan alanlarda 18. madde uygulaması yapılarak vatandaşlara imar parselleri oluşturulacaktır. İmar Planı tamamlamış alanlarda öncelikle kentsel üst yapının standardının yükseltilmesi, park, bahçe düzenlemesi yapılması, her mahallenin ortak kullanım alanlarının parke taşı kaplaması ihtiyaçlarının giderilmesi ve altyapısı tamamlanmış yollarının asfaltlanması, yerleşim merkezlerinde otopark alanlarının düzenlenmesini amaçlanmıştır. [79]

Kültürel ve Sosyal Yaşamın Gelişmesinin Sağlanması: Kent kültürü ve yaşantısının gereği olan sosyal paylaşımcılık bilincinin oluşturulması için yeni kültür merkezleri yapılacak, mevcut kültür tesislerimizde halkımızla kaynaşmak için çeşitli etkinlikler düzenlenecek, vatandaşların kent kültürüne yönelik farkındalığı artırılmaya çalışılacaktır. Kaş'ın, kültürünün ve geleneklerinin tanıtılmasını ve geliştirilmesini sağlayarak, düzenlenen çeşitli etkinliklerle tanıtımı yapılacaktır. Halkın kullanımında olan kamusal alanlarda çevre temizliği yapılarak, evsel atıklar toplanacaktır. Bu konuda Büyükşehir Belediyesi ile ortak hareket edilecek ve eşgüdümlü olarak çalışılacaktır. [79]

Stratejik alan-1:Kurumsallaştırma ve Geliştirme

Stratejik Amaç 1.1:6360 sayılı gereğince oluşan yeni idari yapı nedeni ile koordinasyon düzeyi yüksek bir organizasyonla, vatandaşa en etkin şekilde hizmet edecek örgütsel yapılanmayı oluşturmak. [79]

Stratejik Hedef 1.1.1: Kentin, vatandaşların ve kurumun sorunlarının tespiti ve çözümünde başkan ve üst yönetime her türlü desteği sağlamak ve koordinasyonu gerçekleştirmek.

Stratejik Hedef 1.1.2: Belediye faaliyetlerinin duyurulması ve tanıtımı ile belediye vatandaş diyalogunu geliştirmek suretiyle, belediyenin kamuoyu tarafından tanınmasını sağlamak.

Stratejik Hedef 1.1.3: Kurum içi ve dışı yazılı iletişim, belediye organlarının faaliyetlerinin yürütülmesini sağlamak ve vatandaşlara yönelik olarak katılımcı uygulamalar gerçekleştirmek.

Stratejik Hedef 1.1.4: Belediye çalışanlarının kapasitesini, verimliliğini ve motivasyonunu arttırmak, insan kaynakları yönetimini geliştirmek.

Stratejik Hedef 1.1.5: Belediyemiz için gerekli kaynak ihtiyacının karşılanması amacıyla, mali yapıyı güçlendirici, belediye gelirlerini arttırıcı çalışmalara ağırlık vermek, mali kaynakların etkin, verimli ve yerinde kullanılmasını sağlamak.

Stratejik Hedef 1.1.6: Birimlerin verimli çalışmaları için gelişen bilgisayar teknolojilerinden azami olarak yararlanılması sağlayacak bir yapı kurmak ve geliştirmek.

Stratejik Hedef 1.1.7: Belediye hizmetlerinin daha etkin ve verimli olarak yürütülmesi için stratejik yönetim ilkeleri ve iç kontrol sistemini uygulamaya geçirmek.

Stratejik Hedef 1.1.8: Belediye hizmetlerinin karşılanmasında araç ve iş makinelerini sürekli çalışır halde bulundurmak ve yenilemek.

Stratejik Hedef 1.1.9: Belediyemiz birimlerinin ihtiyacı olan mal ve hizmetlerin kalite standardı çerçevesinde satın alınarak hizmetlerin gerçekleştirilmesini sağlamak. [80]

Stratejik Alan -2 Kentleşme Altyapısının Güçlendirilmesi

Stratejik Amaç 2.1: İlçemizin tarihi ve kültürel kimliğine, çağdaş ve modern kente yakışır yol, kaldırım çalışmalarını ile kentin ihtiyacını karşılamak ve ulaşımında yaşanan sıkıntıları çözümleyecek uygulamalar geliştirmek.

Stratejik Hedef 2.1.1: Belediyemizin sorumluluğunda olan yolların yapım, bakım ve onarım işlerini gerçekleştirmek, Pazar alanları ve meydan düzenlemesi yapmak.

Stratejik Hedef 2.1.2: Bölgemizdeki kamu binalarının bakım, onarımını gerçekleştirmek.

Stratejik Hedef 2.1.3: Kentsel gelişim çerçevesinde her türlü imar planlama çalışmaları ile taşınmaz mülkiyetinde yapılaşma kapsamındaki işlemleri gerçekleştirmek.

Stratejik Hedef 2.1.4: Ruhsatsız ve ruhsata aykırı yapılaşmayı engellemek.

Stratejik Hedef 2.1.5: Belediyeye ait taşınmazların envanterini tutmak, en iyi şekilde değerlendirmek ve kamulaştırma yapmak.[79]

Stratejik Alan -3 Kültürel ve Sosyal Yaşamın Gelişmesinin Sağlanması

Stratejik Amaç 3.1: Kültür merkezleri oluşturmak, Kaş'ın ulusal ve uluslar arası alanda bir cazibe merkezi haline gelmesini sağlamak, kamusal alanların korunması, evsel atıklarının toplanması.

Stratejik Hedef 3.1.1: Hayvanları korumak ve halk sağlığı için hayvanlardan kaynaklanan olumsuzlukları gidermek.

Stratejik Hedef 3.1.2: Düzen, esenlik ve gıda güvenliğini sağlamaya yönelik hizmetler gerçekleştirmek.

Stratejik Hedef 3.1.3: Kent halkının temiz, sağlıklı ve refah seviyesi yüksek bir çevrede yaşamasını sağlamak için üretilen atıkları bertaraf etmek.

Stratejik Hedef 3.1.4: Vatandaşların yeşil alan ihtiyacının karşılanması için yeni parklar inşa etmek, meyve bakımlarını yapmak, revize etmek, etkili ve rasyonel kullanmak.

Stratejik Hedef 3.1.5: Vatandaşların katılımına yönelik kültürel, sosyal ve sanatsal etkinlikler düzenlemek ve desteklemek. [79]

Stratejik Hedef 3.1.6: Sosyal yardım hizmetleri gerçekleştirmek ve yoksullukla mücadele etmek.

Stratejik Hedef 3.1.7: Vatandaşlara daha iyi ve uygun koşullarda hizmet verebilmek amacıyla kiralama yolu ile Belediyemizin mülkiyetinde bulunan plaj, mesire ve kamping gibi alanları işleterek vatandaşlarımızın daha uygun ekonomik koşullardan faydalanmasını sağlamak.[79]

6.3.2. Demre İlçesi

1-Demre Belediyesi'nin geleceğe yönelik bir belediye olmasını sağlamak

- Oto Galeriler Sitesi kurulması
- Plastik kasa ve karton kutu atölyelerinin kurulması
- Demre ilçesi için sürdürülebilir enerji projeleri oluşturulması
- Sanayi bölgesine destek hizmetlerin sağlanması

2- Demre'nin turizm gücünü arttırmak

- İlçeye ulaşımında kolaylıklar sağlamak
- Sportif etkinlikleri yaygınlaştırarak ilçeyi çekim merkezi haline getirmek

3- İlçede sürdürülebilir tarım ve hayvancılık hizmetini vermek

- Demre Orman Çiftliği'ni kurmak
- Balıkçılık faaliyetlerini arttırmak
- Eko tarım ve hayvancılığın yaygınlaştırılması

4-Demre'nin ticaret potansiyelini arttırmak

- Derneklere ve odalara destek olunması
- Eko ticaret projesini hayata geçirmek

5- Demre ilçesine tarihi yerleri gezmek amaçlı gelen turistleri karşılamak

- Antik kent turist karşılama merkezi projesini inşa etmek

6-Demre ilçesinde kültürel faaliyetleri arttırmak

- Sosyal, Kültür ve Sanat projeleri oluşturmak
- Hemşericilik projesini hayata geçirmek
- Kültürel geziler düzenlemek

7-Demre ilçesi spor ve eğitim faaliyetlerini güçlendirmek

- Yeni eğitim projeleri oluşturmak
- İlçeye atış poligonu yapmak

- Spor branşlarını arttırmak

8-Belediyenin sağlık hizmetlerini güçlendirmek

- Evde bakım hizmetlerinin sağlanması

9-Demre ilçesinin gelişimini sağlamak

- Engelsiz yaşam alanları oluşturmak
- Çocuk, kadın ve gençlere yönelik projeleri hayata geçirmek
- Sosyal gelişim alanları yaratmak
- Yerel demokrasi ve katılımcılığı desteklemek [2]

6.3.3. Kumluca İlçesi

1-Kumluca Belediyesi'nin üreten bir belediye olmasını sağlamak

- Kumluca okullarına sıcak ve ekonomik simit temin etmek
- Parke, bordür, mobilya ve demir atölyelerinin kurulması ve işletilmesi
- Oto Galerici Sitesi kurulması
- Plastik kasa ve karton kutu atölyelerinin kurulması
- Kumluca ilçesi için sürdürülebilir enerji projeleri oluşturulması
- Sanayi bölgesine destek hizmetlerin sağlanması

2- Kumluca'nın turizm gücünü arttırmak

- İlçeye ulaşımında kolaylıklar sağlamak
- Kumluca kültürünü tanıtmak
- Motor sporlarını yaygınlaştırarak ilçeyi çekim merkezi haline getirmek
- Av turizmini yaygınlaştırmak

3-İlçede sürdürülebilir tarım ve hayvancılık hizmetini vermek

- Kumluca Orman Çiftliği'ni kurmak
- Balıkçılık faaliyetlerini arttırmak
- Eko tarım ve hayvancılığın yaygınlaştırılması
- Kumluca ilçesinde kültürel faaliyetleri arttırmak
- Sosyal, Kültür ve Sanat projeleri oluşturmak
- Hemşehricilik projesini hayata geçirmek
- Adrasan Düğün Salonu yapmak

4-İlçede dayanışmayı arttırmak

- Aş evi projesini hayata geçirmek

5-Kumluca ilçesi spor ve eğitim faaliyetlerini güçlendirmek

- Kumluca Spor Kulübü projesini hayata geçirmek
- Yeni eğitim projeleri oluşturmak
- İlçeye atış poligonu yapmak
- Kumluca Karatepe Stadı yapımını gerçekleştirmek

6- Kumluca ilçesinin gelişimini sağlamak

- Engelsiz yaşam alanları oluşturmak
- Çocuk, kadın ve gençlere yönelik projeleri hayata geçirmek

7-Sosyal gelişim alanları yaratmak

- Yerel demokrasi ve katılımcılığı desteklemek

8- Kumluca ilçesinin vizyon turizmini güçlendirmek

- Vizyon turizm projelerini hayata geçirmek
- Kumluca NatURLand Eğitim Köyünü kurmak

9-Kumluca ilçesinin kent ve çevre düzenini geliştirmek

- Seyir terası ve teleferik yapmak
- Kumluca yaylalarını cazibe merkezi haline getirmek
- Yeni vizyon kent projesini hayata geçirmek
- Mahalle konakları kurmak
- Yaşam bulvarı ve meydanı projesini hayata geçirmek

10-Kumluca ilçesinin vizyon tarım hizmetlerini güçlendirmek

- Vizyon destek projesini hayata geçirmek
- Organik tarımı desteklemek

11-Kumluca ilçesinin vizyon gelişimini güçlendirmek

- Çocuk müze camisini hayata geçirmek
- Organik tarım merkezi inşa etmek

6.4. Plan Süreçleri

6.4.1. Üst Ölçekli Planlar

Antalya Kenti 1950'lere kadar büyük ölçüde tarımsal faaliyetlerin belirleyici olduğu bir merkez iken, 1950 sonrasında kent, turizm sektöründeki gelişmelere bağlı olarak önemli bir nüfus artışı yaşamış ve bu süreçte sosyal ve ekonomik açıdan köklü bir değişime uğramıştır. 1950'den 2000 yılına gelinceye kadar kentin nüfusu 22 kat artmıştır. Söz konusu dönem, hızlı nüfus artışının getirdiği sorunlarla birlikte bu sorunların çözümüne yönelik müdahalelerin de tartışıldığı bir süreçtir. 1957 yılında İller Bankası'nca kentin ilk imar planının üretilmesi ile başlayan planlama süreci, 1980 yılında gerçekleştirilen kapsamlı bir revizyon çalışması ile devam etmiştir. 1982 yılında Bakanlıkça onaylanan Çevre Düzeni Planı ise 1986 ve 1992 yıllarında revize edilen ve kenti yönlendirmekten çok, kente göre şekillenen bir plan çalışması olmaktan öteye geçememiştir. 1984 yılında yürürlüğe giren 3030 sayılı yasa'nın dayanak oluşturduğu yapılanma içerisinde, kentin yönetim statüsünün değiştiği 1993 yılı, yeni bir sürecin başlangıcı olmuş, 504 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Antalya Belediyesi, büyükşehir belediyesi statüsü almış ve Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı olmak üzere üç alt kademe belediyesi kurulmuştur. Antalya Kenti'nin büyükşehir statüsünü almasının ardından Antalya Büyükşehir Belediyesi'nce 1/25,000 ölçekli yeni bir planlama çalışması yapılmış ve 21.11.1995 tarihinde onanarak yürürlüğe girmiştir. Bu plan ile büyükşehir belediyesi sınırının kapsadığı alanlar yanında bazı çevre belediyesi ve yerleşmeler de plana dâhil edilmiştir. 1995 Çevre Düzeni Planı'nı esas alınarak hazırlanan ve Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırlarının tamamını kapsayan 1/5000 ölçekli nazım imar planı ise 08.11.1996 tarihinde onanmıştır. Ancak, 1998 yılında 1/5000 ölçekli nazım imar planı, 2002 yılında da 1/25.000 ölçekli plan mahkeme kararı ile iptal edilmesi sonrasında, iptale konu alanlar plandan çıkartılarak yeniden onanmıştır. Yapılan planların, planlamadan çok plansızlığı çağrıştırdığı bu süreçte, 03.03.2005 tarihinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nca onanan 1/50.000

Ölçekli Çevre Düzeni Planı, 15.07.2005 tarihinde de Antalya Büyükşehir Belediyesi'nce onanan 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı yürürlüğe girmiştir. Ancak, kentin yönetimi ve planlaması açısından köklü bir değişim ortaya çıkaran 5216 sayılı Yasa'nın, büyükşehirin yönetimsınırlarını düzenleyen hükmünün uygulanması ile son plan çalışmaları da güncelliğini yitirmiştir. Bu çalışmanın da çıkış noktasını oluşturan söz konusu düzenleme, Antalya Büyükşehir Belediyesi sınırları açısından ciddi bir değişim ortaya çıkarmıştır. 5216 sayılı Yasa öncesinde, Muratpaşa, Kepez ve Konyaaltı Belediyelerinin oluşturduğu büyükşehir belediyesi alanı 42,000 hektarlık bir sahayı kapsarken, bu alan, Yasa'nın öngördüğü düzenleme ile 141,719 hektara çıkmıştır. [77]

6.4.1.1. Demre İlçesi

İlçede temel sektör tarım sektörüdür. İlçede özellikle yüksek ve dağlık kesimlerde hayvancılık yapılmaktadır. Ayrıca ilçenin denize kıyısının olması da balıkçılık sektörünü geliştirmiştir. İlçede tarımdan sonra ikinci sektör hizmetler sektörüdür. Turizme bağlı olarak gelişen hizmetler sektörü Antalya ilinin diğer bölgelerinde olduğu gibi çok fazla gelişmemiştir. Bu durumun temel nedeni ise ilçede bulunan tarım alanlarının korunması amacıyla tarım topraklarının amaç dışı kullanılmasının plan kararları ile önlenmesindendir. Bu duruma bağlı olarak ilçede inşaat sektörü çok fazla gelişmemiştir. Bu sayede ilçede bulunan tarım alanları planlama bölgesindeki diğer alanlardan farklı olarak korunmuştur. Ayrıca tarım alanları dışındaki alanlarda bulunan orman ve fundalık alanlar ise eğimlerinin yerleşime uygun olmamasından dolayı yok olmaları önlenmiştir. Kale yerleşim dokusunu içine alan onaylı 1/25000 ölçekli ÇDP kararlarına uyulmamıştır. Çünkü Kale yerleşimi kompakt bir yapılaşma düzeni düşünülmüş ancak yerleşim yerinin kırsal nitelikte olması ve seraların yoğun bir şekilde bulunması nedeniyle yol boyu düşük emsalli yapılaşma planlanmıştır. Belediyesi tarafından yapılan 1/5000 ve 1/1000 ölçekli imar planının yerleşim dokusuna büyük ölçüde uygun olduğu ancak alanın batı kısmında kalan turizm tesis alanının bir kısmı 1.Derece Arkeolojik Sit alanı içinde yer almasından dolayı iptal edilmiş ve sit bölgesi korunmuştur.[78]

Şekil 140: Demre İlçesi 1/25000 Nazım İmar Planı
[80]

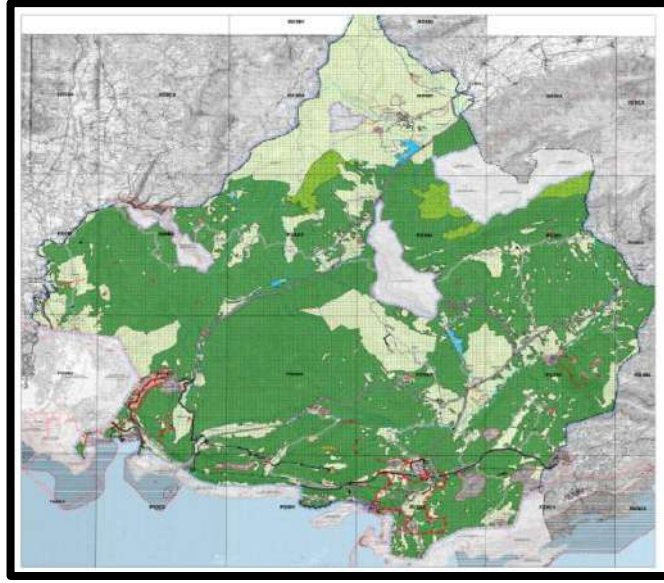
6.4.1.1.1. Planlama İlkeleri

- Planlama alanındaki çevresel değerlerin koruma-kullanma dengesi gözetilecek şekilde korunmasının sağlanması.
- Tarım arazilerinin ve sulama alanlarının korunması.
- Mera alanlarında koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi.
- Flora ve fauna açısından zengin lagün, göl vb. gibi ekolojik açıdan önemli alanların korunması.
- Bitkisel üretimde önemli paya sahip olan tarım toprakları ile su ürünleri üretim yerleri ve çevrelerinin korunması.
- Kıyı alanlarının korunması.
- Su kaynaklarının korunması, suyun dengeli ve verimli kullanımının sağlanması ve kirlenmesinin önlenmesi.
- Sit alanları ile kültür ve tabiat varlıklarının korunması.
- Korunacak alanlarda, kentsel gelişme baskılarını azaltacak tedbirlerin alınması.
- Planlama alanının mekansal gelişiminin, sosyal, ekonomik ve kültürel gelişimle koordineli bir şekilde oluşmasının sağlanması.
- Kamu yararı, kaynak kullanımında etkinlik, verimlilik ve saydamlığın sağlanması.

- Doğal, tarihi, kültürel ve sosyal kaynakların katma değerlerini artıracak planlama kararlarının geliştirilmesi.
- Yenilikçi, esnek ve rekabetçi bir ekonomik yapının oluşturulması için gerekli mekânsal düzenlemelerin yapılması.
- Sektörler arası tamamlayıcılık ve bütünsellik ilişkisinin kurulması.
- Mekansal gelişmenin, doğal kaynakların sürdürülmesini sağlayacak şekilde yönlendirilmesi
- Tüm yerleşmelerde, mevcut potansiyellerin desteklendiği ve sosyo-ekonomik yaşam kalitesinin artırıldığı bir gelişimin sağlanması.
- Bu plana göre yapılacak uygulamaların ve hazırlanacak alt ölçekli planların yönlendirilmesi.[2]

6.4.1.2. Kaş İlçesi

Kaş yerleşim planı için onaylı 1/25000 ölçekli ÇDP ve belediyesince onaylanmış imar planları bulunmaktadır. Bu çerçevede gerek imar planları gerekse de onaylı 1/25000 ölçekli ÇDP incelendiğinde planların yerleşim dokusuna ve kentin 2025 yılı nüfus projeksiyonlarına uygun olduğu tespit edilmiştir. Bu planlar ile uydu görüntüleri karşılaştırıldığında da kentin gelişim eğilimleri ile büyük ölçüde örtüşmesi sonucu 1/100000 ölçekli ÇDP’ da onaylı olan bu planlara uyulmuştur. Ancak Orman Genel Müdürlüğünden alınan orman verilerine göre kentin güneyinde, doğusunda ve batısında yer alan alanlar 2B alanları olarak yerleşime kapatılmış yeni gelişme alanı olarak kentin kuzeyinde yer alan marjinal tarım alanında kentsel gelişme konut alanı önerilmiştir.[182]

Şekil 141:Kaş İlçesi 1/25000 Nazım İmar Planı
[79]

6.4.1.2.1. Planlama Kapsam ve Hükümleri

Antalya ili Kaş İlçesi 1/25.000 ölçekli Nazım İmar Planı; Kaş idari sınırları içerisinde Antalya Büyükşehir Belediyesinin Nazım İmar Planı onay yetkisi dahilindeki alanları kapsamaktadır.

İlçe sınırı dahilindeki özel kanunlara tabii ve nazım imar planı onama yetkisi farklı idarelerde olan (Turizm merkezi, korunan alanlar,doğal sit alanları,tabiat alanları,özel çevre koruma planları, yaban hayatı geliştirme sahaları,tabiat koruma alanları, milli parklar,kentsel sit alanları vb.) alanlar bu planın onama sınırları haricindedir.

Bu plan hükümlerinde geçen alt ölçekli imar planları tabiri ile 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli uygulama imar planları ifade edilmektedir. [79]

6.4.1.3. Kumluca İlçesi

Kumluca ilçesinin temel sektörü tarım sektörüdür. İlçede bulunan tarım alanlarının %70'ini sulu tarım alanları oluşturmaktadır. İlçede bulunan tarım alanlarında narenciye bahçeleri ve seralar, yayla kesiminde ise elma bahçeleri ve zeytinlikler, yer yer kamelya tipi bağcılık yapılmaktadır. İlçede tarım sektörünün gelişmesinde narenciye bahçeleri ile sera alanları etkilidir. Antalya ilinde en fazla

örtü altı ürün yetiştiriciliği Kumluca İlçesinde yapılmaktadır. İlçede tarım sektörünün bir parçası olan hayvancılık da gelişmiş durumdadır. Ayrıca ilçede coğrafik yapıya bağlı olarak Akdeniz'e komşu olması balıkçılığın gelişmesini de sağlamıştır. İlçenin denize kıyısının olması ilçede turizm sektörünün gelişmesine yardımcı olmuştur. İlçenin bulunduğu özel konum nedeniyle inşaat sektörü gelişmeye de tarımsal alanlarda yapılan yanlış uygulamalar sonucunda II. konut baskısı ilçenin en büyük sorunlarından birisi durumundadır. İlçede inşaat sektörü ilçe merkezinde kalmış gibi görünse de ilçeye komşu diğer belediyelerde tarımsal amaçlı kullanılacak meyve bahçelerinde yapı kütleleri görülmektedir[81]

Şekil 142:Çevre Düzeni Planı'nda Kumluca İlçesi
[80]

6.4.1.4. Antalya-Burdur-Isparta Planlama Bölgesi 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Antalya Burdur Isparta planlama bölgesi 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı çalışması 2025 yılını hedef alarak; bölgenin tarihi, kültürel ve doğal değerlerini koruma - kullanma dengesini gözeterek sürdürülebilir kalkınmasını amaçlamaktadır. Çevre düzeni planı ile Antalya Burdur Isparta planlama bölgesinin ekonomik, sosyal ve fiziksel gelişmesi öngörülürken doğal, tarihi ve

kültürel değerler ile bölgenin ekolojik yapısının korunması esas alınmaktadır. Bunun yapılabilmesi için bölgenin sosyal, demografik, fiziksel ve ekonomik olarak düzenli ve dengeli gelişmesi sağlanması, kamu yatırımları bölgenin ekonomik ve sosyal yapısına göre dengeli bir şekilde dağıtılması sağlanmıştır. Çevre düzeni plan çalışması yapılırken bölgenin doğal kaynakları dengeli kullanılmış, bölgenin günümüze kadar olan gelişmesi göz önünde bulundurulmuş, arazi kullanım kararları dikkate alınmış, bölgenin kentsel ve kırsal kimliği korunmuş, ülke ve bölgenin kalkınma politikası, gelişim eğilimleri ile sektörel hedefleri göz önünde bulundurulmuştur. Sonuç olarak; çevre düzeni planı, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla doğal, tarih ve kültürel kaynakların rasyonel kullanımı, bölgenin ekolojik dengesinin korunması, konut, tarım, sanayi, turizm gibi arazi kullanım kararlarının düzenli ve dengeli gelişiminin sağlanması, bölgenin sosyokültürel kimliğinin korunması ve geliştirilmesi, bölgede bulunan çevre sorunlarının belirlenmesi ve çözüm kararlarının verilmesini amaçlamaktadır.[80]

Şekil 143:Antalya-Burdur-Isparta 1/100000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı
[80]

6.4.1.4.1. Planlama Kapsam Ve Hükümleri

Antalya – Burdur – Isparta Planlama Bölgesi 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Plan kararları üretilirken ; öncelikle yapılan çalışmanın ölçeği, niteliği, plan kararlarını etkileyecek veriler, bölgenin sosyo-ekonomik yapısı, daha önce verilmiş bölgeye ilişkin (müdahale edilebilecek ve edilemeyecek)plan kararları, diğer kurumlar tarafından üretilmiş kararlar/projeler, karar üretilen yerleşmelerin doğal-demografik-sosyal-ekonomik yapısı, yerleşmeye ait (her ölçekteki) eski planlar, yerleşmenin içerisinde yer aldığı alt bölgenin özellikleri, yerleşmenin bölge içerisindeki konumu/işlevi vb. açılardan değerlendirilmiştir. Yerleşimin gerek yoğunluk, gerekse de mekansal kararları verilirken öncelikle mevcut imar planları elde edilmiş, elde edilen planların yasalılığı test edildikten sonra plan kararları ile yerleşimin mevcut (özellikle mekansal) yapısı karşılaştırılarak planın uygulanma oranı elde edilmeye çalışılmıştır. Bu karşılaştırma yapılırken mevcut planlarla ve diğer dokümanlarla yetinilmemiş, yöreye ait uydu görüntülerinden yararlanılarak meskun / gelişme alan sınırları yeniden düzenlenmiştir. Bu bakımdan kentsel yerleşim alanlarının, mevcut durumunun değerlendirilerek, alan gereksinimi olup olmadığını ve varsa gelişme yönünü, alan büyüklüğünü belirlemek ve planda işaretlemek, ayrıca Çevre Düzeni Planı ile imar planı projeksiyon nüfuslarını ve hedef yıllarını eşitlemek için aşağıda açıklanan yöntem geliştirilmiştir. Bu yöntem uyarınca ve öncelikle Çevre Düzeni Planı araştırmaları kapsamında yapılan projeksiyonlarla il ve ilçe merkezleri için belirlenmiş olan nüfuslarla,mevcut imar planları için öngörülmüş olan nüfuslar karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmada, kentsel yerleşmelere ilkin imar planı projeksiyon nüfus değerlerinin, Çevre Düzeni Planı araştırmaları kapsamında elde edilmiş bulunan ve yorumlanarak alt üst değerleri belirlenmiş nüfus değerlerine eşit, bu değerlerin altında ya da üstünde değerler olduğu görülmektedir. Bu karşılaştırmada Çevre Düzeni Planı nüfus projeksiyonu ile imar planı nüfus projeksiyonu örtüşüyorsa, ya da her iki planın projeksiyon değerleri biri birine artı ya da eksi küçük değerlerle yaklaşıyorsa bu nüfusun kentsel yerleşim alanı içinde ve projeksiyon donemi sonuna kadar sınırlı bir yoğunlaşma ile emilebileceği varsayılmış; dolayısıyla alan gereksinimi olmadığı, mevcut imar planının Çevre Düzeni Planı'nın öngördüğü

2025 yılı projeksiyon nüfusuna eşit olduğu kabul edilmiştir. Bu noktada imar planı nüfus projeksiyon yılı ile Çevre Düzeni Planı projeksiyon yılının yakınlığı ile nüfusun artış hızı önemli bir değerlendirme ölçütü olarak kullanılmıştır. Bu durumda, nazım ve uygulama imar planlarının fiziksel deseninin değiştirilerek Çevre Düzeni Planı'na aktarılmasına gerek görülmemiştir. Bir baksa anlatımla mevcut imar planı fiziksel yapısı / makro formu aynen çevre düzeni planında yer almıştır. Ancak Çevre Düzeni Plan Hükümleri ile yerleşmenin mevcut nazım ve uygulama imar planlarının hükümlerinin uyumunun da – gerekirse – sağlanması zorunludur. Bu zorunluluğun ilgili belediyesince yerine getirilmesi ile ilgili yerleşmelerin mevcut nazım ve uygulama planları ile bu planlara ilksin plan hükümlerinin Çevre Düzeni Planı ve hükümleri ile uyumu sağlanmış olacaktır.

Çevre Düzeni Planı ile yerleşmenin imar planı arasında uyum sağlanması adına imar planının bir bölümünün yürürlükten kaldırılması yerine planın korunması, ancak kademeli olarak kullanışa açılması kullanım hakkının bir süre için ötelenmesi uygun görülmektedir. Bu karar sürecinde alan – nüfus – yoğunluk ilişkilerinin çok titiz olarak değerlendirilmesi ve bu değerlendirmenin revizyon imar planı açıklama raporunda ayrıntılı olarak yer alması gerekmektedir. Alt ölçekli planların revizyonu, geliştirilmesi; 3194 sayılı yasa ve yönetmeliklerince yapılmalıdır. Yapılan çalışmayla ulaşılan sonuçlar, kamu kurum ve kuruluşlardan alınan belgeler, dokümanlar vb. açısından da değerlendirilmiş, daha önce yapılan 2025 yılına yönelik nüfus projeksiyonları sonuçları doğrultusunda mekansal ve fiziksel kararlar üretilmiştir. Özellikle turizm ve yazlık (2. konut) konut gelişimini çok olan yerleşimlerle ilgili kararlar verilirken TÜİK tarafından yapılan Nüfus Sayımı sonuçlarıyla dikkate alındığı için yalnızca yerleşik nüfusla ilgili sonuçlara ulaşılabilmiş ve 2. konutlarda yaşayan ve yerleşik nüfus olmayanlarla ilgili kararlar üretilmemiştir. Turizm ve 2. konutta yaşayan nüfusu bulabilmek için belediyelerden su abone sayısı/ ruhsat sayıları vb. verilerle yerleşik olmayan nüfusu belirlemeye yarayacak verilerde toplanmıştır. Planlama bölgesinin özellikle Antalya ilinde turizm sektörünün gelişmiş olması ve gelişmeye devam etmesi bölgede konut ihtiyacını buna bağlı olarak alan ihtiyacını arttırmaktadır.

İlin verimli tarım topraklarına sahip olması, orman alanlarının ilin büyük bir kısmını kaplaması nedeni ve tarihi ve kültürel değerlerin bölgede yoğun olarak bulunması nedeni ile ilde yerleşim alanları sınırlı kalmaktadır. 1/100.000 ölçekli çevre düzeni plan çalışması yapılırken bölgede bulunan doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korumakullanma dengesi çerçevesinde korunmasına önem verilmiştir.[80]

Planlama İlkeleri

İlçe Merkezleri için belirlenmiş olan nüfus kabulleri uyarınca mevcut imar planlarının alan – nüfus ilişkileri irdelenecek, gerekirse plan revizyonu yapılacaktır. Planda belirlenmiş olan gelişme alanları gereksinime göre etaplar halinde kullanılacaktır.

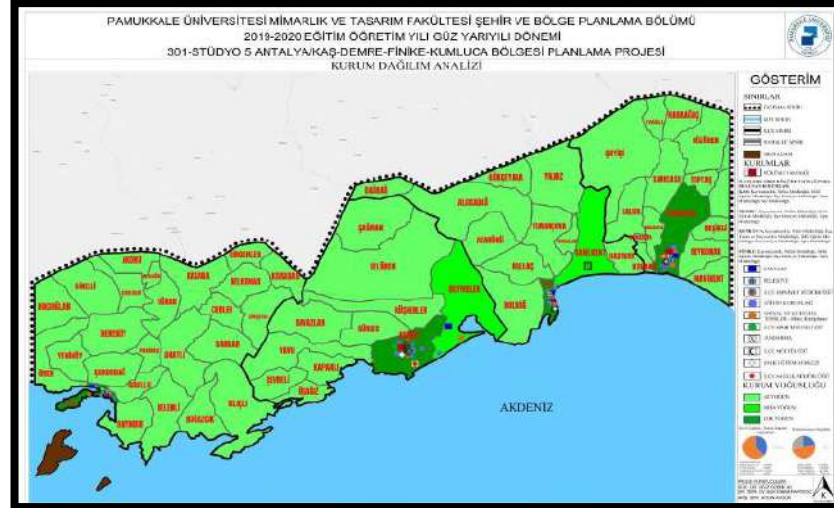
- Plan Açıklama Raporu’nda yer alan planlama kararları uyarınca ilçelerin ve ilçe merkezlerinin, il içindeki kimlikleri bağlamında, birbirleri ile olan işlevsel ilişkileri geliştirilecektir.
- Planlama Bölgesi’ndeki organize sanayi bölgelerinde çevre kirliliğini önlemek amacıyla ileri teknoloji kullanımı sağlanacaktır.
- Kentsel yerleşmeler içinde kalmış olan sanayi tesislerinin organize sanayi bölgelerine ve sanayi alanlarına taşınması sağlanacaktır.
- Bu planda belirlenen sanayi/OSB alanları dışında ihtiyaç duyulması halinde sanayi amaçlı kullanım alanları, marjinal tarım alanlarında organize sanayi bölgesi niteliğinde geliştirilecektir.
- Kent merkezlerinde var olan ya da olası yapısal ve işlevsel yoğunlukları merkezden uzaklaştırmak için yeni merkezler alt ölçekli planlarla oluşturulacaktır.
- Planlama Bölgesi’nde, tarım ve hayvancılık sektörünü geliştirmeye yönelik tesislerin oluşturulması yönünde alt ölçekli planlarla kararlar üretilecektir.
- Planlama bölgesinde dengeli kalkınmanın sağlanması için alt kademe merkezlerin gelişmesini destekleyecek plan kararları üretilecektir.

- Enerji kaynak alanlarının, su havzalarının, yeraltı ve yer üstü su kaynaklarının ilgili mevzuat uyarınca korunması ve kullanılması, bu doğrultuda alt ölçekli planların hazırlık aşamasında, ilgili kurumlardan alınacak görüşlere, planlarda ve plan hükümlerinde yer verilecektir.
- Planlama bölgesinde, kentsel sitler, kent kimliğinin korunması ve güçlendirilmesi bağlamında planlanarak etkinleştirilecektir.
- Alt ölçekli planlamalarda, hava kirlilikleri dikkate alınarak; hava akımının etkili olamayacağı bölgelerde, aşırı nüfus yığılmalarını önleyecek biçimde nüfus yerleştirilecek, yoğunluk bölgelemeleri yapılacak, yapı yoğunluğu ve kat adetlerine yönelik düzenlemeler yapılacaktır.
- Planda yer almamış Karma Organize Sanayi Bölgesi, İhtisas Organize Sanayi Bölgesi, Özel Organize Sanayi Bölgesi, Endüstri Bölgeleri ve Teknoloji Geliştirme Bölgeleri (Teknoparklar)'nin yapımı istemlerine ilişkin yer seçimleri; ilgili mevzuat uyarınca yapılacak ve ilgili kurum ve kuruluşlardan görüşler alınması koşuluyla 1/100 000 ölçekli Çevre Düzeni Planı kapsamına alınacaktır.
- Su havzalarının yeraltı ve yer üstü su kaynaklarının ilgili mevzuat uyarınca korunması ve kullanılması esastır. Bu doğrultuda, alt ölçekli plan hazırlık aşamasında ilgili kurumlardan alınacak görüşlere, plan hükümlerinde yer verilecektir[80]

6.5. Kurumsal Yapı Analizleri

6.5.1. Kurum Dağılımı Analizi

Kurumların ilçe merkezlerinde yoğunlaştığı görülmekte olup yoğunluk analizinde ise en yoğun olan yerleşimler Kaş, Demre, Kumluca ve Finike olduğu gözlemlenmiştir. Orta yoğun olan alanlar ise Beymelek ve Sahilkent olduğu görülmektedir. Az yoğun olan alanlar ise kırsal yerleşimler olarak gözlemlenmiştir. [Bkz.Şekil 144]

Şekil 144: Kurum Dağılımı Analiz Paftası
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

6.5.2. Mahalle Sınırları Analizi

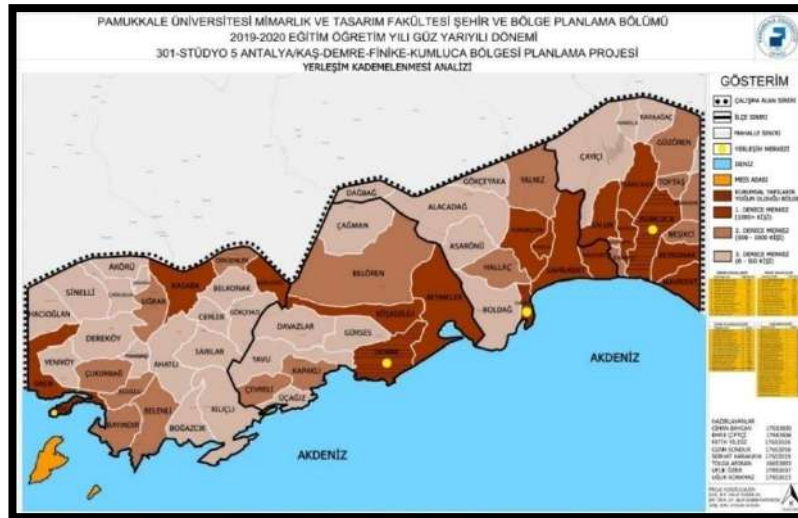
Mahalle sınırları analizine bakıldığında mahalle sayısı en fazla olan ilçe kaş ilçesi olarak görülmektedir.[Bkz.Şekil 145]

Şekil 145: Mahalle Sınırları Analizi
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

6.5.3. Yerleşim Kademelenmesi Analizi

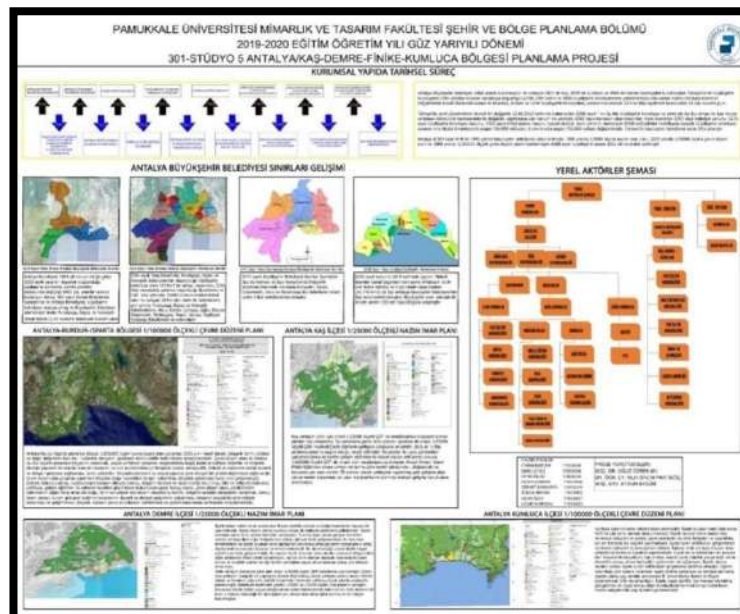
Yerleşim kademelenmesi paftasına bakıldığında birinci dereme merkez olarak Demre, Kumluca, Finike ve Kaş olduğu ve onun yakın çevresinde görüldüğü tespit edilmiştir. Üçüncü derece merkezler ise kırsal yerleşimler olduğu görülmektedir.[Bkz.Şekil 146]

Şekil 146: Yerleşim Kademelenmesi Analiz Paftası
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

6.5.4. Kurumsal Yapıda Tarihsel Süreç

Paftaya bakıldığında kurumsal yapıda tarihsel süreç, Antalya büyükşehir belediyesi sınırları gelişimi, yerel aktörler şeması ve Antalya ili ile ilgili yapılan 1/10000 çevre düzeni planı ve 1/25000 ölçekli nazım imar planı vurgulandığı görülmektedir.[Bkz.Şekil 147]

Şekil 147: Kurumsal Yapıda Tarihsel Süreç Paftası Poster Çalışması
*Stüdyo 5 Dersi Kapsamında Üretilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kaş ilçesi yüzlerce yıllık Likya Yolu üzerinde bulunması sebebi ile birçok kültürel değerleri, doğal güzellikleri ve mavi bayraklı plajları ile ülke genelinde popüler bir turizm kenti haline gelmiştir. İlçede bulunan Kshantos, Patara, Aperlai, Batık Şehir Kekova ve Antiphellos Antik Kentleri, Kral Mezarı, Dansözler Mezarı, Su Sarnıcı gibi yerler ilçenin sahip olduğu ve turistik yönden en çok ilgi gören yerleridir. Tarih boyunca kıyı bandına yakın yerlerde konumlanmış olan antik kentlerin deniz ticareti amacı ile, yüksek yerlerde olan antik kentlerin ise savunma amacı ile konumlanmış olduğu görülmektedir. İlçedeki bazı antik kentlerin yaklaşık 45 km Doğusunda bulunan Demre ilçesindeki antik kentler ile siyasi birlik kurup bölgenin savunmasını bu şekilde sağladıkları bilinmektedir. Günümüzde Kekova Antik Kentine, çevresindeki plajlara ve Yunan adalarına günübirlik tURLar düzenlenmektedir ve Fethiye'den başlayıp Antalya da son bulan 'Mavi Deniz Rotası' üzerinde bulunmaktadır.[URL 30]

Demre ilçesi genellikle sahip olduğu kültürel değerleri ile öne çıkarak özellikle tarihe ilgi duyan kişilerin cazibe merkezi haline gelmiştir. Likya yolu üzerinde bulunan Demre ilçesi Kyaneai, Simena, Andriake, Myra Antik Kentleri ve Aziz Nikolas Kilisesi Anıt Müzesi sahip olduğu tarihi değerleridir. Özellikle Myra Antik Kenti en çok ziyaret edilen antik kent olup, işlemeli kral mezarları ile dikkat çekmektedir. Andriake Antik kenti yakınlarında bulunan Likya Uygarlıklar Müzesi birçok tarihi ürünün sergilendiği yerdir. Burada Likya uygarlığı boyunca insanların kullandığı eşya ve materyalleri görmek mümkündür. Kent merkezinde bulunan Aziz Nikolas Kilisesi ise Ruslar için dini bir önem taşımakta ve yıl içerisinde binlerce turistin ziyaret etmesini sağlamaktadır. Demre ilçesi tarihi değerlerinin yanında doğal güzelliklere de sahip olan bir kenttir. Kıyısında kaplumbağa yuvalama alanları bulunur ve her yıl yüzlerce turist kaplumbağa yuvalama zamanında ilçeyi ziyaret eder. Kentin kıyı kısmına yapılması planlanan kruvaziyer yat limanı turizm açısından önem taşımaktadır. Günümüzde ilçeye günübirlik tURLar düzenlenmektedir.[2]

Kumluca ilçesi Likya Yolu üzerinde bulunması ile Rhodiapolis, Olympos, Opramoas, İdebessos, Akalissos, Korydalla, Kormos, Melannippe, Adrasan Antik Kentleri ve Anıt Mezarlarını bulundurmaktadır. Kıyı bölgede konumlanmış olan antik kentlerin deniz ticareti ile, yüksek tepelere konumlanmış olan antik kentlerin ise koruma amacı ile yapılmıştır. Özellikle Rhodiapolis Antik Kentinin savunma amacı ile yapılan önemli bir kent olduğu bilinmektedir. Batısında bulunan Finike ilçesinin sahip olduğu bazı antik kentler ile geçmişte siyasi birlik kurup bölge savunmasını sağladığı bilinmektedir. Günümüzde Olympos en çok ziyaret edilen antik kenttir. Kumluca ilçesi birçok tarihi değere sahip olup ziyaret edilen bir yer olmasının yanında özellikle meyve-sebze üretimi ile ülke içerisinde önemli bir ihracat merkezidir.[3]

Kaş Demre Kumluca alt bölgesinin kurumsal yapısı incelenmiş olup geçmişten günümüze bu bölgeye dair yapılan planlar ve plan süreçleri araştırılmış, bulunan planlar üst ölçek ve alt ölçek planlardır ve incelenmiştir. Bu alana dair amaç ve hedefler, kurumsal yasal değişimler, yatırım ve projeler araştırılmıştır. Ayı zamanda alanın coğrafi yapısı ve tarihi geçmişi de incelenmiş olup bu incelemeler ve araştırmalar doğrultusunda stüdyo 5 kapsamında analizler ve swot analizi yapılmıştır.

Yerleşim kademelenmesi analizine bakıldığında birinci derece merkez olarak Demre, Kumluca, Finike ve Kaş olduğu ve onun yakın çevresinde görüldüğü tespit edilmiştir. Üçüncü derece merkezler ise kırsal yerleşimler olduğu görülmektedir. Kurumların ise ilçe merkezlerinde yoğunlaştığı görülmekte olup yoğunluk analizinde ise en yoğun olan yerleşimler Kaş, Demre, Kumluca ve Finike olduğu gözlemlenmiştir. Orta yoğun olan alanlar ise Beymelek ve Sahilkent olduğu görülmektedir. Az yoğun olan alanlar ise kırsal yerleşimler olarak gözlemlenmiştir. Mahalle sınırları analizine bakıldığında mahalle sayısı en fazla olan ilçe Kaş ilçesi olarak görülmektedir. Kurumsal yapıda tarihsel süreç, Antalya büyükşehir belediyesi sınırları gelişimi, yerel aktörler şeması ve Antalya ili ile ilgili yapılan 1/10000 çevre düzeni planı ve 1/25000 ölçekli nazım imar planı vurgulandığı görülmektedir. Çalışma alanında ve çevresinde birçok plan yapıldığı görülmekte olup bu planlar: Antalya- Burdur-Isparta Planlama Bölgesi

1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, Kumluca İlçesi 1/1000000 Çevre Düzen planı, Kaş İlçesi 1/25000 Nazım İmar Planı, Demre İlçesi 1/25000 Nazım İmar Planı olduğu görülmektedir. Çalışma alanındaki Kaş Demre Kumluca ilçeleri 1958 yılında 7033 Sayılı kanunla kurulan Kumluca İlçesi, 1987 yılında 3392 Sayılı Kanunla kurulan Demre, ilçeleri Antalya ilçeier arasına girmiştir. Kaş ilçesi 1. Dünya savaşında Meis Rumları tarafından ilçe merkezinin işgal edilmesiyle devlet memURLarından birçoğunun esir alınarak Meis adasına götürülmeleri üzerine, ilçe merkezi boşaltılarak, tekrar eski ilçe merkezi olan Kasaba köyüne taşınmıştır. Kasabadan ikinci defa 1922 yılında tekrar Kaş'a taşınmış ve o tarihten bu yana Kaş (Andifli) ilçe merkezi olmuştur.(URL6)Belediye1923 yılında kurulmuştur. 13 ilde Büyükşehir Belediyesi ve 26 ilçe kurulması ile bazı kanun hükümlerinde ve kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair 6360 sayılı kanun ile 30 Mart 2014 yerel seçimleri ile uygulanması sonucu 5 belde Belediyesi (Ova, Kınık, Yeşilköy, Kalkan, Gömbe) ve 48 köyün katılımı ile hizmet alanımız 5 km2 'den 2231 km2 çıkmıştır.(URL7) aynı zamanda Çalışma alanı içerisinde 3 lise, iki tane ilkokul ve 1 tane halk eğitim merkezi bulunmaktadır.1 adet kültür merkezi, bir adet sanat merkezi mevcuttur. [79-80]

Bu sosyal tesisler aktif olarak çalışmaktadır. İlçede düzenlenen etkinliklerin birçoğu bu sosyal tesislerde gerçekleşmektedir. Kurum ve kuruluşların Andifli Mahallesi'nde Kaş Marina'nın üst bölgesinde yoğunlaşması sebebiyle çoğu kurum birbirine yakındır ancak Kaş (Yeni) İlçe Otogarı ile Kaş Devlet Hastanesi'nin D400 karayolu üzerinde bulunması orada yaşayanlara uzak gelmekte ve (halkla yaptığımız görüşmelere göre) özellikle bu iki kuruma ulaşım sıkıntısı çekilmektedir. Demre ilçesi ise 4 Temmuz 1987 günü ise Kale adıyla ilçe olmuş, 2005'ten itibaren de tekrar Demre adıyla anılmaya başlanmıştır. Yapılan grafikler incelendiğinde Demre Sivil Toplum Kurumlarından olan en fazla dernek kurumlarının ardından sivil toplum örgütü, en son olarak ise kooperatiflerin olduğunu görmekteyiz.[5]

Kumluca ilçesi 1 Nisan 1958 tarihinden geçerli olmak üzere merkezi Sarıkavak olan Kumluca adı altında ayrı bir kaza oldu. Kumluca kazasının merkez nahiyesine Adrasan, Belen, Beşikçi, Çayıçi, Gerçen, Hacıveliler, Hazırkahya,

Kağaz, Kumluca-Yazırı, Örtökiz, Salur, Sarıcasu, Savrun, Toptaş ve Yenice adlarında on beş köy, Gödene nahiyesine Gödene (Nahiye merkezi), Dereköy, Gölcük, Karacağağaç, Karacaören ve Kuzca adlarında altı köy bağlı idi.(Kumluca Stratejik Planı 2020-2024)Kumluca sivil toplum kurumlarına bakıldığında en fazla derneklerin ardından sivil toplum örgütlerinin ve son olarak ise kooperatiflerin olduğunu görmekteyiz. Aynı zamanda Kumluca Belediyesi , Siyasi partiler, sivil toplum kuruluşları, vatandaşlar, tedarikçiler, istirakçiler, resmi kuruluşlar, sendikalar gibi kurum paydaşlarından oluşmaktadır. [68]

Çalışma alanı 144.689,52 hektardır, genel olarak engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Yerleşim bölgeleri eğimin az olduğu yerlerde yoğunlaşmakta ve topoğrafik eşik oluşturmaktadır. Yerleşimin olduğu bölgelerde doğu bakı yönü belirleyici olmuştur. Topoğrafyaya göre eğimin yüksek olduğu bölgeler bakı açısından doğu ve batı olmak üzere ayrılmaktadır.[11]

Çalışma alanında Akdeniz iklimi hakimdir. Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı olarak ifade edilen iklim tipi diğer bir deyişle mutedil deniz ve sıcak deniz iklim sınıfına girer, daha iç kesimlerde ise soğuk ve yarı-kara iklim tipi görülmektedir. Yazın ortalama sıcaklık 30-34 derece arasındadır. Ocak ayında ise sıcaklık ortalama 9-15 derece arasında değişir. Şehirde kar yağması ve don gibi meteorolojik olaylar hemen hemen hiç olmaz.[URL 62]

Çalışma alandaki toprak grupları incelendiğinde bölgede; Neritik Beydağ Kireçtaşı, Alüvyon Toprak, Ofiyolitli Melanj, Algli Kireç Taşı, Kil Taşı, Killi Kireç Taşı ve Neritik Kireç Taşından oluştuğu gözlemlenmiştir. Çalışma alanı sınırları içerisinde 41 % ' ini Neritik Beydağ Kireç Taşı, %24'ünü Alüvyon Toprak 19% 'unu Ofiyalitli Melanj, 9% ' unu Algli Kireç Taşı, 4%'ünü Kil Taşı, 2%'sini Killi Kireç Taşı, 1%'ini Killi Kireç Taşı ve 1%'den daha az bir kısmında Neritik Kireç Taşı bulunmaktadır.[URL 66]

Alanının genelinde iklim ve toprak yapısının örtü altı tarıma elverişli olması bölgede büyük örtü altı tarım alanlarını olmasına neden olmuştur. Demre ve Kumluca ilçelerinde seracılık faaliyetleri ve yerleşimin neredeyse iç içe bulunduğu görülmektedir. Örtü altı tarımın her mevsim aktif olmasından dolayı,

geçmişte daha fazla alan kaplayan narenciye üretimi gittikçe azalmakta, yerini seralara bırakmaktadır. Demre ve Kumluca ilçelerinde hakim olan tarım sektörü Kaş ilçesinde turizm sektörünün altında kalmıştır.[2] [URL 66]

Bölge flora ve fauna bakımından oldukça zengindir. Bölge birçok endemik türe ev sahipliği yapmaktadır. Özellikle Kaş ilçesinde Likya Kaş Orkidesi ve Kumluca ilçesinde bulunan belen bezelyesi marka değer oluşturmaktadır. Demre ve Kumluca ilçesinde bulunan deniz kaplumbağaları koruma altına alınan endemik türlerdendir. Endemik türlerin artması, türlerin sayılarının azalmasından ve yok olma tehlikesi ile karşı karşıya gelmesinden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple türler daha fazla korunmalı ve doğanın yok olması engellenmelidir.

Alan içerisinde özel çevre koruma bölgesi ve birçok sit alanı bulunmaktadır. Bölgede bulunan kültürel ve tarihi değerler, mavi bayraklı plajlar bölgenin çekiciliğini artırmakta ve turizm sektörünün gelişmesini sağlamaktadır. Akarsuların deniz ile buluştuğu, mineral bakımından zengin olan Demre ve Kumluca kıyılarında yuvalama yapan deniz kaplumbağaları, bölgede oldukça fazla görülmektedir. Bu alanlar kaplumbağaların zarar görmemesi ve türlerinin devamlılığının sağlanması amacı ile koruma altına alınmıştır. Deniz kaplumbağalarının yanı sıra bölgede yaban hayatı da koruma altına alınarak av yasakları ile bölgede yaşayan türler korunmaktadır. Bu durum ekolojik dengenin sağlanması ve doğanın korunması açısından oldukça önem arz etmektedir.[URL 67] [2]

Antalya ili Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerine ait sosyo-kültürel yapı başlığı altında ilçelerin demografik yapısı, geçmiş ve günümüze süregelen kültürel yaşamı ve kırılma noktaları, gelenek ve görenekleri, ekonomik yapıya dayalı sosyal ayrışmanın varlığı, üst ölçekli karara dayalı sosyal ve kültürel değişimler gibi birçok konu araştırılmış, yerinde gözlemin yanı sıra Antalya Büyükşehir Belediyesi, İlçe belediyesi ve kaymakamlığı gibi birçok kurumdan yazılı ve sözlü bilgi toplanmıştır. Toplanan bu bilgiler dahilinde grafik, tablo ve sosyo-kültürel yapıya ilişkin analizler oluşturulmuştur.

Araştırmalar sonucunda elde edilen bilgiler dahilinde nüfusun en çok olduğu ilçe Kumluca- Kaş- Demre olarak sıralanmaktadır. Bu ilçelerde kent, kır ayrımı

yapıldığında Kaş ve Demre ilçelerinde kentsel alanlara göçün artması ile kent nüfusu artmakta, Kumluca ilçesinde ise kırsal alanlara göçün artması ile kır nüfusu artmaktadır. Kaş ilçesinde kentsel nüfusun artmasının sebebi olarak gelişen turizm ve hizmet sektörü gösterilirken, Demre ilçesi içinde bu sebep kabul edilebilir. Kumluca ilçesinde artan kırsal nüfusun sebebi ise ilçenin sahip olduğu verimli tarım arazileri gösterilebilir.[44] [29]

Elde edilen bilgiler dahilinde hazırlanan analiz çalışmalarında ve oluşturulan tablolarda işlenmiş olan sosyal donatı alanları ilçelerde geniş ölçek üzerinden incelendiğinde yeterli düzeyde olmadığı, erişim mesafelerinin kent çeperine ulaşmadığı gibi sorunlar olduğu görülmektedir. İlçelerin sosyo-kültürel yapısı alt başlığında eğitim düzeyi, okur yazarlık oranları incelendiğinde sırasıyla en yüksek orana sahip Demre- Kaş- Kumluca ilçeleridir. İlçelerin sosyo-ekonomik statü düzeyi incelendiğinde (A+, A) sırasıyla en çok Kaş- Demre- Kumluca ilçeleridir.[34]

Kaş, Demre ve Kumluca ilçelerinde yapılan Sektörel Uzmanlaşma Analizi, TarımHayvancılık Sektörel Analizi, Turizm Sektörü Analiz, Yatırım Alanları Analizi ve Arsa- Arazi Değerleri Analizi sonucunda;

1980’li yıllara kadar ekonomisi tarım, hayvancılık ve meyveciliğe dayanan Kaş ilçesi bu yıllardan sonra gelişen turizm faaliyetleri sonucunda ilçenin ekonomisi turizm sektörüne doğru kaymaya başlamıştır. Turizm sektörü özellikle genç nüfusun istihdamında ve hizmet sektöründe önemli rol oynamıştır. 1980’li yıllarda gelişen turizm faaliyetleri ve buna bağlı tesis üretimi sonucunda Kaş ilçesini etki alanı yerine etkileyen konum haline getirmiştir. Daha sonralarda ilçede dalış noktalarının oluşması ve dalış eğitimi veren kurumlar sayesinde dalış turizmi potansiyelini ortaya çıkarmıştır. 1990’lı yıllarda sahil yolunun da açılması sonucunda yakın çevresini turizm hizmetleri açısından etkileyen alt bölge konumuna getirmiştir. Kaş 2011 yılında Kaş Yat limanı sayesinde ilçede turizm sektöründe önemli gelişmelere yaşanmaya başlamış ilçenin ekonomisini turizmden sağlamıştır. Kaş ilçesinin ekonomisi yaz aylarında turizmden sağlasa da kış aylarında kırsal alanlarda tarım faaliyetleri hala devam etmektedir. 2016 yılından sonra istikrarlı bir şekilde yabancı turistlerin uğrak noktası haline

gelmiştir. Kaş ilçesinde fiyat aralığının bu kadar yüksek olmasının en önemli sebebi kıyı ile bağlantısıdır. Kaş ilçesinin turizm sektöründe olması, konutların manzara faktörünün fazla olmasından dolayı fiyat aralığı yüksektir. Kaş merkezin diğer ilçelere oranla daha gelişmiş olması, turist sayısının fazla olması da bu parametreyi etkilemektedir.[51]

1970’li yıllarda nüfusun yaklaşık %75’i tarıma bağlı sektörlerden geçiniyorken bu oran 2000’li yıllara gelindiğinde, turizm sektörünün hızlı gelişmesi nedeniyle %50’lere düşmüştür. Gerek iklim şartlarıyla, gerek coğrafi özellikleriyle ve gerekse toprak yapısıyla tarıma, özellikle seracılığa uygun olan Demre’nin ekonomisi için de Antalya’da olduğu gibi ana sektör tarımdır. Demre ilçesinde 2000’li yıllarda turizm sektöründe artış yaşanmasının sebebi Aziz Nicholoas kilisesinin varlığıdır. İlçede bu dönemden sonra önemli bir konumda olan inanç turizmi sayesinde turizm sektörü de ekonomiye girdi sağlamaya başlamıştır. Kaş ilçesine yazın gelen turistlerinin çoğunluğunun Demre ilçesine dini inançlarını yerine getirmek için gitmesi ilçenin turizm sektörü açısından kalkınması sağlamıştır. Buna rağmen ilçede tarım sektörü hala ön plandadır. Tarım alanlarının içine sonradan yapılaşan Demre ilçesi tarım alanları üzerinde bir baskı oluşturmamıştır tarım sektörünü devam etmesini sağlamışlardır. Demre ilçesinde turizm sektörü olsa da tarım sektörü ön plandadır. Örtü altı tarımda alanlarının konut alanları ile iç içe olması fiyat parametresini değiştirmektedir. Fiyat aralığının Kaş ilçesinden düşük olmasının sebeplerindendir. Kumluca ilçesinde ki fiyat aralığından fazla olmasının sebebi ilçede turizm sektörünün de olmasındandır. Demre ilçesinde ön planda olan inanç turizmi, dini amaçla gelen turistler için ilgi odağı durumunda olması fiyat parametresini etkilemektedir.[2]

Kumluca tarım sektörünün ön planda olduğu bir ilçedir. Kumluca ilçesinin en önemli gelir kaynağı örtü altı tarımı (seracılık) ve narenciyedir. İlçenin güneyinde yer alan sahil kesiminde örtü altı tarımı ve narenciyecilik faaliyetleri yoğun şekilde yapılmaktadır. İlçenin kuzeyinde yer alan yüksek kesimlerde ise elma, armut gibi çeşitli meyve türleri ile birlikte tahıl ürünleri de yetiştirilmektedir. İlçe merkezinde hizmetler sektörünün yoğunlaştığı görülmektedir. Kumluca ilçesinin diğer bir önemli sektörü lojistikdir. Lojistik anlamda 3 ilçe arasından en gelişmiş

ilçe Kumluca'dır. Kumluca ilçesinden bulunan hal sayesinde Demre ve Kaş ilçesinden gelen tarımsal ürünlerin Antalya merkeze ulaşması açısından arada köprü görevi görmektedir. Kumluca ilçesinde diğer ilçelere göre turizm sektörü gelişmemiştir. Kumluca ilçesinde fiyat aralığının bu kadar az olması yerleşim alanlarının kıyı kesiminden uzak olması manzara faktöründen etkilenememesi ve tarım sektöründe ön planda olmasındandır.[12]

2020 Yılı Kaş Demre ve Kumluca ilçeleri Stüdyo-5 analitik etüt raporu kapsamında; yerinde tespit gözlem araştırmaları sonucunda plana altlık hazırlaması amacıyla elde edilen bilgiler mekansallaştırılmış ve analiz paftaları hazırlanmıştır. Alanın mekansal ve kurumsal açıdan incelenmesine ilişkin hazırlanan bu raporda;

Alanın genel değerlendirilmesi yapılmıştır :

Kaş Merkez İlçenin hâlihazır makro formunun oluşumunda bazı yapay ve doğal etşikler etkili olmuştur. Bu etkenler arasında yerleşmenin genel konumu, topoğrafik yapısı, orman alanları dağılımı, kıyı formu önemli olmuştur. Arazi etütlerinde arazi eğimi ve mülkiyet dokusu, çalışma fonksiyonu odaklı eski kent merkezini saran ve yamaçlara dağılan konut alanları ile bu merkez çevresinde yaklaşık 7-10 km uzaklıklarda yer alan sıçrama alanları diyebileceğimiz yerleşim alanları oluşmuştur.[11]

Doğal yaşam açısından hassas ve tarihi-kültürel açısından önemli alanlar için koruma statüleri bulunmaktadır. Geleneksel dokunun varlığı ilçede geçmişin izlerinin görülmesi açısından avantaj sağlamaktadır. Kıyı bölgesinin doğal yapısı ve morfolojisi uluslararası düzeyde cazibe merkezi olmasını sağlamaktadır. Kaş'ın turizme elverişli olması, turizmin dallanması ve hizmet sektörünün gelişmesini sağlamaktadır. Bölgede yat turizmi, kıyı turizmi, kültür turizmi, dalış, paraşütle atlama yapılmaktadır. Tarım topraklarının verimli olması bölgede tarımın gelişerek kaş ekonomisine katkı sağlamaktadır. Kaş yat limanı ile yat turizmi açısından büyük potansiyel taşımaktadır. Verimli tarım toraklarının bulunması ürün çeşitliğinde çeşitliliği sağlayarak tarımın gelişmesini sağlamaktadır. Türkiye'de endemik türler bakımından zengin olan bölgede bulunmaktadır. Nesli tükenmekte olan caretta caretta türünün doğal yaşam ve yuvalama alanı olup

koruma altındadır. Geniş bir coğrafyayı birbirine bağlayan likya yolu rotası uluslararası düzeyde kültür turizmini tanıtmaktadır. Düzenlenen uluslararası festival ve yarışmalar entelektüel yaşamın canlı kalmasını sağlamaktadır. Alanda olanak sağlanabilen yamaç paraşütü ve dalış noktaları ile sosyal hayatı zenginleşmiştir.[URL 66-67]

Demre İlçesi'nin makroformunun oluşumunda; topoğrafik yapı, tarım alanları, orman vb. fiziksel etmenler yönlendirici olmuştur. İlçenin arazi yapısını ovalar, nehirler, dağlık alanlar, vadiler, su yüzeyleri ve çok çeşitli bitki örtüsü oluşturmaktadır. [11]

Yerleşim alanları fiziksel ve beşeri eşiklere göre konumlanmışlardır. Mevcut yerleşim topoğrafyanın müsait olduğu Demre Ovası'nın kıyı ve kuzeye uzanan bölümlerinde gelişmiştir. Nüfus yoğunluğunu oluşturan mahalleler bu alanlarda yer almaktadır. En yüksek nüfus yoğunluğu merkeze bağlı olan Alakent, Gökyazı, Karabucak, Yaylakaya, Büyükkum ve Küçükkum mahallelerindedir.

Kumluca, 1 Nisan 1958 tarihinde Finike'den ayrılarak ilçe olmuştur. İlçenin kuruluş yıllarında ekonomisi hububat, hayvancılık ve az miktarda da meyvecilik gelirlerine dayanmaktaydı. 1952 yılında pamuk üreticileri birliği olarak kurulan Antalya Birlik (AntBirlik)'in 1969 yılında Kumluca kooperatifinin açılmasıyla birlikte ilçede pamuk ekimi yaygınlaşmıştır (Kumluca kooperatifi, ilçede pamuk üretiminin azalmasıyla birlikte 1992 yılında kapatılmıştır). İlçede 1960'lı yıllardan sonra narenciye tarımı da rağbet görmeye başlamıştır. 1970'li yıllardan itibaren plastiğin örtü materyali olarak kullanılması ile örtü altı tarımı hızla yayılmış ve seracılık önemli gelir kaynaklarından biri halini almıştır.[68]

Günümüzde de ilçenin en önemli gelir kaynağı örtü altı tarımı (seracılık) ve narenciyedir. İlçenin güneyinde yer alan sahil kesiminde örtü altı tarımı ve narenciyecilik faaliyetleri yoğun şekilde yapılmaktadır. İlçenin kuzeyinde yer alan yüksek kesimlerde ise elma, armut gibi çeşitli meyve türleri ile birlikte tahıl ürünleri de yetiştirilmektedir.[51]

Kaynakça

- [1]Atılğan, A. Kerim (2010), Dünden Bugüne Antalya, Cilt 1, Kaş (S.343-351)
Erişim Tarihi: 13.10.2019
- [2] Demre İlçesi Planlama Bölgesi 1-25.000 Nazım İmar Planı Açıklama Raporu (2018) Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar Ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı Nazım Plan Şube Müdürlüğü.
- [3] Çevik, N. (2008). Arkeolojisi Tarihi Doğası Ve Tarımlarıyla Kumluca, Kumluca Belediyesi.
- [4] Çevik, N. (2015). Liykia Kitabı, Suna Ve İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri, İstanbul.
- [5] Pamukkale Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Şehir Ve Bölge Planlama Bölümü 3.Sınıf Stüdyosu Analiz Çalışmaları, Eylül – Aralık 2019.
- [6] Likya Uygarlıklar Müzesi, Arkeolojik Kazılar Hakkında Alınan Sözlü Bilgiler Ve Kaynaklar, Erişim Tarihi: 04.10.2019
- [7] Clow, K., The Lycian Way, Upcountry (Turkey) Ltd, 2014.
- [8] Likya Uygarlıklar Müzesi, Likya Yolu Hakkında Bilgi Ve Kaynaklar. Antalya. Erişim Tarihi : 04.10.201
- [9] Tarihi Sarnıç Bilgilendirme Tabelası, Kaş/Antalya, Erişim Tarihi: 02.10.2019
- [10] Koruma Amaçlı İmar Planları Ve Çevre Düzenleme Projelerinin Hazırlanması, Gösterimi Uygulaması Denetimi Ve Müelliflerine İlişkin Usul Ve Esaslara Ait Yönetmelik
- [11] T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı,-Antalya İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü, Demre Hakkında Genel Bilgiler 2019, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [12] Korkmaz M.,(2009) Kumluca İlçesi Tarım Coğrafyası (Yüksek Lisans Tezi) Isparta, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [13] Kaş Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [14] Demre İlçe Tarım Ve Hayvancılık, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [15] Parlak B.,(2016) Antalya Kumluca Bölgesi Örtü Altı Sebze Yetiştiriciliğinde Toprak Analizinin Önemi (Yüksek Lisans Tezi) Tekirdağ, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [16] Finike Meteoroloji Müdürlüğü, Erişim Tarihi: Ekim 2019

- [17] Antalya İl Çevre Durum Raporu (2011), Antalya Valiliği Çevre Ve Şehircilik İl Müdürlüğü Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [18] Kaş- Kalkan Planlama Alt Bölgesi Kaş İlçe Merkezi(Antalya) 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Araştırma Raporu,
- [19] T.C. İçişleri Bakanlığı Afet Ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı Deprem Dairesi Başkanlığı, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [20] Antalya'nın Jeolojisi Ve Depremselliği (2019) , Tmmob İnşaat Mühendisleri Odası Antalya Şubesi, Erişim Tarihi; Ekim 2019
- [21] Acar M.H., Budak G., Kılıcı R.E., Antalya Yöresinin Deprem Riski Açısından Değerlendirilmesi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [22] Yılmaz F., (2019) Antalya'nın Günlük Yağış Özellikleri Ve Şiddetli Yağışların Doğal Afetler Üzerine Etkisi , Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [23] Demre Belediyesi İlçe Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü, Ekim 2019
- [24] Antalya Endemik Ve Nadir Çiçekler (2016) Antalya Orkidelerini Ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Derneği, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [25] Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, Güneş Enerji Sektör Raporu (Şubat 2011), Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [26] Antalya İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü, Müze Ve Antik Kentler Kaş, Erişim Tarih: Ekim 2019
- [27] Türkiye Cumhuriyeti Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [28] Türkiye İstatistik Kurumu, Cinsiyet Ve Yaş Aralıkları, Ekim 2019
- [29] Türkiye İstatistik Kurumu, Kent Ve Kırsal Dağılımları, Ekim 2019
- [30] Türkiye İstatistik Kurumu, Doğum Ve Ölüm Verileri, Ekim 2019
- [31] Türkiye İstatistik Kurumu, Nüfus Artış Hızları, Ekim 2019
- [32] Türkiye İstatistik Kurumu, Hane Halkı Büyüklükleri, Ekim 2019
- [33] Türkiye İstatistik Kurumu, Medeni Durum Verileri, Ekim 2019
- [34] Türkiye İstatistik Kurumu, Okuma-Yazma Verileri, Ekim 2019

- [35] T.C. Kaş Kaymakamlığı, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Görüşme, Antalya, 03.10.2019
- [36] T.C. Demre Kaymakamlığı, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Görüşme, Antalya, 02.10.2019
- [37] T.C. Kumluca Kaymakamlığı, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, Görüşme, Antalya, 02.10.2019
- [38] T.C. Sağlık Bakanlığı, Antalya İl Sağlık Müdürlüğü, Kumluca İlçe Sağlık Müdürlüğü, Görüşme, Antalya, 02.10.2019
- [39] T.C. Kumluca Kaymakamlığı, İlçe Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Vakfı, Görüşme, Antalya, 02.10.2019
- [40] Türkiye İstatistik Kurumu, İşgücü Oranları, Ekim 2019
- [41] Türkiye İstatistik Kurumu, Bağımlı Nüfus Oranları, Ekim 2019
- [42] Türkiye İstatistik Kurumu, Sosyo Gelişmişlik Düzeyi, Ekim 2019
- [43] Konya Teknik Üniversitesi, Öğrenci Çalışmaları, Antalya,2016, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [44] Türkiye İstatistik Kurumu, Göç Verileri, Ekim 2019
- [45]Kasapoğlu M.,(2018) Türkiye’de İstihdam, İşsizlik Ve İstihdam Politikalarında Yerelleşme, Cilt-7, s.250 ,Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [46]Sertkaya D. Doğu Coğrafya Dergisi, (Haziran 2019) s.78, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [47]Sosyo-Ekonomik Veri Analizi (2006-2007) Erişim Tarihi:Şubat 2020
- [48]Aydemir C. ,(2013) Türkiye’de İşgücü Yapısı, İşsizlik Ve Kırsal Alan, Atatürk Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 1 Erişim Tarihi:Şubat 2020
- [49]Soyak M.,(Ekim 2007) Rant ve Rant Aramanın Ekonomi Polisiği: Eleştirel Bir Yaklaşım Bilim Ve Ütopya Dergisi, Sayı: 160, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [50] Balmumcu Ö., , Ekonominin İlkeleri I , Adnan Menderes Üniversitesi Söke İşletme Fakültesi Ekonomi Bölümü, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [51] Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı, Tr61 Raporu(2013-2024)Erişim Tarihi: Şubat 2020

- [52] Antalya İl Kültür Ve Turizm Müdürlüğü, Demre, Genel Bilgiler, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [53] Antalya'nın Türkler Tarafından Fethinin 800.Yıl Dönümü Anısına (5 Mart 1207-5 Mart 2007) Selçuklulardan Cumhuriyet'e Kumluca (Antalya) Bölgesi, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [54] Kaş Belediyesi Revizyon Uygulama İmar Planı Plan Raporu (2017) s.36, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [55] Kaş Belediye Başkanlığı Stratejik Plan, Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [56] Kaş İlçe Gıda Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [57] T.C. Kaş Belediye Başkanlığı Stratejik Plan (2017-2019) Strateji Geliştirme Müdürlüğü, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [58] Kaş Belediyesi, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [59] Tarım Ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü, Erişim Tarihi:Şubat 2020
- [60] İl Tarım Kırsal Kalkınma Master Planlarının Hazırlanmasına Destek Projesi, Antalya Tarım Master Planı, Erişim Tarihi: Mart 2020
- [61] Demre Belediyesi İlçe Tarım Ve Hayvancılık Müdürlüğü, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [62] Kumluca Ticaret Borsası 2016 Ekonomi Raporu, s. 40, Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [63] Tarımsal Amaçlı Kooperatifler Rehberi-1 Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [64] Kaş Belediyesi 2015-2019 Strateji Planı Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [65] Kaş Stratejik Plan Raporu, Otellerin Doluluk Oranları, 2013 Yılı Gelen Turist Profili Ve Sayısı, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [66] T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı, Yatırım Ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, 2017-Haziran Bülteni, Erişim Tarihi: Mart 2020
- [67] Kaş Gümrük Başkanlığı, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [68] Kumluca İlçesi 2020-2024 Stratejik Plan, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [69] Kumluca Ticaret Ve Sanayi Odası, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [70] Kaş Belediyesi Revizyon Uygulama İmar Planı Plan Raporu (2017) s. 36, Erişim Tarihi: Şubat 2019

- [71] Kumluca Ticaret Borsası 2017 Yılı Ekonomik Raporu, Erişim Tarihi: Şubat 2020
- [72] Görgün K., (2016) 6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Sonrası Kırsal Alanları Yeniden Düşünmek-İzmir Örneği, Erişim Tarihi: Mart 2020
- [73] Özgür H., (2016) Türkiye'nin Büyükşehir Belediyesi Sistemi: 1982-2015, Erişim Tarihi: Mart 2020
- [74] Kalağan, G. (2018) Türkiye'de 6360 Sayılı Büyükşehir Yasası Kapsamında Büyükşehirler/Bütünşehirler: Yönetmelik Yapı, Mali/İktisadi Boyut Ve Gelecek Vizyonu Üzerine Bir Tartışma. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 593-594, Erişim Tarihi: Mart 2020
- [75] Görgün K.E. , (2017) 6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Sonrası Kırsal Yerleşimlerin Planlanmasında Köy Tasarım Rehberlerinin Geliştirilmesi: Ödemiş İzmir Örneği (Yüksek Lisans Tezi), s. 23, İzmir, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [76] Hansu L. (2015), Antalya Büyükşehir Belediyesi Plan Kararlarının 6360 Sayılı Büyükşehir Kanunu Kapsamında Değerlendirilmesi, Erişim Tarihi: Mart 2020
- [77] Özdemir, S. (2011). 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Yasasının Belde Belediyelerinin Planlama Süreçlerinde Yarattığı Etkiler. Megaron, s. 171-176, Erişim Tarihi: Mart 2020
- [78] Kaş Belediyesi Resmi İnternet Sitesi, Strateji Geliştirme Müdürlüğü, Kaş Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı, Erişim Tarihi: Mart 2020
- [79] Antalya Büyükşehir Belediyesi, İmar Ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, Nazım Plan Şube Müdürlüğü, Antalya İli Kaş İlçesi 1/25.000 Ölçekli Nazım İmar Planı Plan Açıklama Raporu (2018), Antalya, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [80] T.C. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı, Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü, Antalya- Burdur-Isparta Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Plan Açıklama Raporu, Erişim Tarihi: Ekim 2019
- [81] Antalya İli, Kumluca İlçesi, Göksu Çayı Kıyı Koruma Yapısı (Mahmuz) Amaçlı 1/5000 Ölçekli Nazım İmar Planı Plan Açıklama Raporu, Erişim Tarihi: Mart 2020

[82] Akman D.A., Turizm Gelişmesinin Yarattığı Doğal ve Kültürel Değişimler: Kaş Örneği (Yüksek Lisans Tezi) 2007, Ankara, Erişim Tarihi: 21.09.2019

[83] Karabaşa S., (2019) Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesindeki Geleneksel Kültürün Kültür- Çevre İlişkileri Açısından Değerlendirilmesi, Folklor/Edebiyat, Cilt:25 Sayı:97, Erişim Tarihi: 21.09.2019

[84] Keskinok Ç.,Özgönül N. , Güçhan N. , (2005) Kalkan'ın Gelişme ve Koruma Sorunları: Tehditler, Olanaklar ve Çözüm Önerileri, Planlama TMMOB Şehir Plancıları Odası Yayını, Sayı:31 , s. 87-104, Ankara Erişim Tarihi: 21.09.2019

[URL1] Metropolis Nedir, [https://tr.wikipedia.org/wiki/Metropolis_\(%C5%9Fehir\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Metropolis_(%C5%9Fehir)), Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL2] Lahit Nedir, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Lahit>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL3] Kaya Mezarı Nedir, https://tr.wikipedia.org/wiki/Kaya_mezar%C4%B1, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL4] Psikoposluk Merkezi Nedir, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Piskoposluk>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL5] Garnizon Nedir, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Garnizon>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL6] Eksedra Nedir, <https://en.wikipedia.org/wiki/Exedra>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL7] Stoa Nedir, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Stoa>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL8] Kehanet Nedir, <https://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%A2hinlik>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL9] Epikrosçu Felsefe Nedir, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Epik%C3%BCrc%C3%BCl%C3%BCk>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL10] Nekropolis Nedir, <https://en.wikipedia.org/wiki/Necropolis>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL11] Akropolis Nedir, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Akropolis>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL12] Sarnıç Nedir, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Sarn%C4%B1%C3%A7>, Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL13] Amfora Nedir, <https://tr.wikipedia.org/wiki/Amfora> Erişim Tarihi: 09.04.2020

[URL14] Öztürk, Özkan, Antalya İlçeleri ve Tarihi Değerleri, <https://ozhanozturk.com/2018/06/28/antalya/> Erişim Tarihi: 11.10.2019

[URL15] Antalya İle İlgili Harita, https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/61/Antalya_in_Turkey.svg/440px-Antalya_in_Turkey.svg.png, Erişim Tarihi:13.10.2019

[URL16] Vikipedi Ansiklopedik Sözlük İnternet Sitesi,Antalya İli İlçeleri, https://tr.wikipedia.org/wiki/Antalya%27n%C4%B1n_il%C3%A7eleri, Erişim Tarihi: 11.04.2020

[URL17] Kaş İlçesi Konum, https://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/Ka%C5%9F,_Antalya#/Media/Dosya:Antalya_Location_Ka%C5%9F.Svg, Erişim Tarihi: 12.03.2020

[URL18] Antalya İli İlçeleri, https://tr.wikipedia.org/wiki/Antalya%27n%C4%B1n_il%C3%A7eleri, Erişim Tarihi: 11.04.2020

[URL19] Türkiye Cumhuriyeti Kùltür ve Turizm Bakanlığı, Demre Hakkında Genel Bilgiler, <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-67849/genel-bilgiler.html>, Erişim Tarihi: 13.10.19

[URL20]Demre İlçesi Konumu, <http://Dunyacamileri.Blogspot.Com/2012/01/Antalyanin-Demre-IlcesindekiCamiiler.Html>, Erişim Tarihi: 12.03.2020

[URL21] Demre İlçesi İlçeleri, Erişim Adresi: <http://Dunyacamileri.Blogspot.Com/2012/01/Antalyanin-Demre-IlcesindekiCamiiler.Html>, Erişim Tarihi: 12.03.2020

[URL 22] Kumluca Belediyesi, Kumluca'nın Coğrafik Özellikleri, <http://www.kumluca-bld.gov.tr/19/COGRAFYA.html>, Erişim Tarihi: 13.10.2019

- [URL23] Kumluca İlçesi konumu, Erişim Adresi: [Http://Dunyacamileri.Blogspot.Com/2012/02/Antalyanin-Kumluca-İlcesindekiCamiler.Html](http://Dunyacamileri.Blogspot.Com/2012/02/Antalyanin-Kumluca-İlcesindekiCamiler.Html), Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [URL24] Kumluca İlçesi ilçeleri, Erişim Adresi: [Http://Dunyacamileri.Blogspot.Com/2012/02/Antalyanin-Kumluca-İlcesindekiCamiler.Html](http://Dunyacamileri.Blogspot.Com/2012/02/Antalyanin-Kumluca-İlcesindekiCamiler.Html), Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [URL25] Phellos Antik Kenti Etimolojik Kökeni, <https://www.fidorento.com/phellos-antik-kenti/>, Erişim Tarihi: 11.10.2019
- [URL26] Likya Yolu, <https://www.villadanismani.com/likya-yolu-yuruyusu>, Erişim Tarihi : 10.04.2020
- [URL27] Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kaş Hakkında Genel Bilgiler, <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-68033/genel-bilgiler.html>, Erişim Tarihi: 09.04.2020
- [URL28] Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı, Demre Hakkında Genel Bilgiler, <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-67849/genel-bilgiler.html>, Erişim Tarihi: 12.10.2019
- [URL29] Likya Uygarlıklar Müzesi, Arkeoloji Kazıları Hakkında Bilgi Ve Kaynaklar - <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-67528/antalya-muzesine-bagli-antik-kentler.html>, Erişim Tarihi: 12.10.2019
- [URL30] Kültür ve Turizm Bakanlığı, Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-112740/aziz-nikolaos.html>, Erişim Tarihi: 10.04.2020
- [URL31] Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Resmi İnternet Sitesi ,Kekova Batık Şehri, <https://antalya.ktb.gov.tr/TR-67852/batik-sehir.html>, Erişim Tarihi: 11.04.2020
- [URL32] Jeomorfoloji nedir, <https://www.hurriyet.com.tr/gundem/jeomorfolojinedir-40969239>, Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL33] Koy nedir? Türkçe Bilgi, <https://www.turkcebilgi.com/koy>, Erişim Tarihi: 11.03.2020

- [URL34] Liman, Coğrafya Dünyası, Coğrafya Terimleri Sözlüğü, <http://www.cografya.gen.tr/sozluk/cayir.htm>, Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL35] Marina? Merriam Webster, <https://www.merriamwebster.com/dictionary/marina>, Erişim Tarih: 11.03.2020
- [URL36] Plaj nedir? One Sözlük, <https://www.sozluk.one/plaj>, Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL37] Tabiat Koruma Alanları, Tarım ve Orman Bakanlığı 9. Bölge Müdürlüğü, Tabiat Koruma Alanları, <http://bolge9.ormansu.gov.tr/9bolge/AnaSayfa/falliyetlerimiz/tabiakorumaalanlari.aspx?sflang=tr>, Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL38] Antiklinal, <https://cografyahocasi.com/sozluk/antiklinal-ve-senklinel.html>, Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL39] Paket Tur? Dersimiz.com, Paket Tur Hakkında Bilgiler, <https://www.dersimiz.com/terimler-sozlugu/paket-tur-nedir-ne-demek-29083>, Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL40] Gezilmesi Gereken Yerler, Patara Plajı, <https://gezilmesigerekenyerler.com/patara-plaji>, Erişim Tarihi: 23.03.2020
- [URL41] Kaş rehberi, Akçagerme Plajı, <https://www.kasgezirehberi.com/plaj/akcagerme/>, Erişim Tarihi: 23.03.2020
- [URL42] Gezilmesi Gereken Yerler, Seyrek Çakıl Plajı, <https://gezilmesigerekenyerler.com/seyrekcakil-plaji> Erişim Tarihi: 23.03.2020
- [URL43] Gezilmesi Gereken Yerler Kaputaş Plajı, <https://gezilmesigerekenyerler.com/kaputas-plaji> Erişim Tarihi: 23.03.2020
- [URL44] Kaş Rehber, 07.04.2019 <https://www.kasrehber.com/haberler/kas-plajlarikas-koylari-kasta-nerede-denize-girilir/> Erişim Tarihi: 20.03.2020
- [URL45] Online Bileti Kaş'ın En Güzel Plaj ve Koyları, <https://onlinebilet.com/bilgi/kas/kas-koylari-ve-plajlari> Erişim Tarihi: 23.03.2020
- [URL46] Gezi Rehberi, 24 Ocak 2020, <https://yoldaolmak.com/kas-gorulecekyerler.html> Erişim Tarihi: 11.03.2020

- [URL47] Gezi Rehberi, Kekova Nerede , 18 Ağustos 2019, <https://yoldaolmak.com/kekova-nerede-kekovaya-nasil-gidilir.html> Erişim Tarihi: 23.03.2020
- [URL48] Vikipedi Özgür Ansiklopedi, Beymelek Lagünü, 19 Eylül 2019, https://tr.wikipedia.org/wiki/Beymelek_Lag%C3%BCn%C3%BC Erişim Tarihi: 23.03.2020]
- [URL49] Turizmin Sesi, Sağlık, 26.08.2012 <https://www.turizminsesi.com/haber/turistler-camurda-saglik-ariyor-13218.htm> Erişim Tarihi: 23.03.2020
- [URL50] Antalya Gezi Rehberi, Patara Antik Kenti, <https://www.antalyagezirehberi.net/patara-antik-kenti.html> Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL51] Gezip Gördüm, Kaş Gezilecek Yerler Listesi, 11 Nisan 2019, <https://gezipgordum.com/kas-gezilecek-yerler/> Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL52] Phaselis Plajı ?<https://kesfetsek.com/phaselis-plaji-antalya/> Erişim Tarihi: 27.03.2020
- [URL53] Trip Advisor, Antalya İli, https://www.tripadvisor.com.tr/Tourismg297960-Antalya_Province_Turkish_Mediterranean_CoastVacations.html?fid=d5f422ac-b1bb-4f2b-9873-68ee749374ef Erişim Tarihi: 20.03.2020
- [URL54] Ekoloji nedir? <https://tr.wikipedia.org/wiki/Ekoloji> Erişim Tarihi 09.04.2020
- [URL55] Jeoloji nedir? <https://tr.wikipedia.org/wiki/Jeoloji> Erişim Tarihi 09.04.2020
- [URL56] Doğal Sit, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, <https://csb.gov.tr/sss/dogalsit> Erişim Tarihi 09.04.2020
- [URL57] Hidroloji? https://tr.wikipedia.org/wiki/Su_bilimi Erişim Tarihi 09.04.2020
- [URL58] Endemik Tür? [https://tr.wikipedia.org/wiki/Endemik_\(biyoloji\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Endemik_(biyoloji)) Erişim Tarihi 09.04.2020

- [URL59] Flora? [https://tr.wikipedia.org/wiki/Flora_\(botanik\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Flora_(botanik)) Erişim Tarihi 09.04.2020
- [URL 60] Fauna? <https://tr.wikipedia.org/wiki/Fauna> Erişim Tarihi 09.04.2020
- [URL61] 2B Orman Arazisi, Hazine Arazileri, https://tr.wikipedia.org/wiki/Orman_vasf%C4%B1n%C4%B1_kaybetmi%C5%9F_hazine_arazileri Erişim Tarihi 09.04.2020
- [URL62] [Http://Www.Antalya.Bel.Tr/I/Cografya](http://www.Antalya.bel.tr/I/Cografya) Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL63] Ofiyolitli Melanj [Http://Www.Kursatozcan.Com/Ders_Notlari/Ofiyolit/1Ofiyolit.Pdf](http://www.kursatozcan.com/Ders_Notlari/Ofiyolit/1Ofiyolit.Pdf) Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL64] Konglomera, [Https://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/Konglomera](https://tr.wikipedia.org/wiki/Konglomera) Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL65] Alüvyon, [Https://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/Al%C3%Bcvyon](https://tr.wikipedia.org/wiki/Al%C3%Bcvyon) Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL66] [Http://Www.Marbleport.Com/Dogal-Kaynaklar/47/Kiretasi](http://www.marbleport.com/Dogal-Kaynaklar/47/Kiretasi) Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL67] [Http://Www.Kasportal.Com/Content.php?Sid=4&Catid=81&Cid=416](http://www.kasportal.com/Content.php?Sid=4&Catid=81&Cid=416) Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL68] [Https://Www.Dogadernegi.Org/Kas-Kalkan-Kiyilari/](https://www.dogadernegi.org/Kas-Kalkan-Kiyilari/) Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL69] [Https://Www.Dogadernegi.Org/Beydaglari/](https://www.dogadernegi.org/Beydaglari/) Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL70] [Https://Www.Enerjiatlasi.Com/Sehir/Antalya/](https://www.enerjiatlasi.com/Sehir/Antalya/) Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL71] Antalya İl Kùltür ve Turizm Müdürlüğü Resmi İnternet Sitesi, Müze ve Antik Kentler Demre-Diğer Kùltür Varlıkları, <https://antalya.ktb.gov.tr/TR67582/demre.html>, Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL72] Antalya İlçesi Antik Kentleri ve Resimleri, <https://www.geziantalya.com/rehber/antik-kentler/> Erişim Tarihi: 13.10.2019
- [URL73] Antalya İl Kùltür ve Turizm Müdürlüğü Resmi İnternet Sitesi, Müze ve Antik Kentler Demre-Diğer Kùltür Varlıkları, <https://antalya.ktb.gov.tr/TR67591/kumluca.html>, Erişim Tarihi, Ekim 2019

- [URL74] https://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/Al%C3%Bcvyon_Yelpazesi, Erişim Tarihi, Ekim 2019
- [URL75] T.C. Cumhurbaşkanlığı Diyanet İşleri Başkanlığı, Camiler Müftülüğü, Camilerimiz, <https://camiler.diyanet.gov.tr/> 13.10.2019
- [URL76] Endeksa, Sosyo Ekonomik Düzey, [Endeksawww.endeksa.com](https://www.endeksa.com) Erişim Tarihi: 12.10.2019
- [URL77] Bulurum.com, Kaş Birlikler Vakıflar ve Dernekler, Kaş Birlikler Vakıflar ve Dernekler Antalya Kaş Birlikler Vakıflar ve Dernekler, <https://www.bulurum.com/dir/birlikler-vakiflar-ve-dernekler/kas/>, Erişim Tarihi:11.10.2019
- [URL78] Bulurum.com, Demre Birlikler Vakıflar ve Dernekler, Demre Birlikler Vakıflar ve Dernekler, Antalya Demre Birlikler Vakıflar ve Dernekler, <https://www.bulurum.com/search/Birlikler-Vak%C4%B1flar-veDernekler/demreAntalya/>, Erişim Adresi:11.10.2019
- [URL79] Bulurum.com, Kumluca Birlikler Vakıflar ve Dernekler, İnternet Erişim Adresi: Kumluca Birlikler Vakıflar ve Dernekler Antalya Kumluca Birlikler Vakıflar ve Dernekler Bulurum.comwww.bulurum.com, Erişim Tarihi: 11.10.2019
- [URL80] Ekonomi, Makaleler, <https://www.makaleler.com/ithalat-ve-ihracatnedir>,Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [URL81] Arıcılık, <https://Www.Aricilik.Com.Tr/Arilarda-Kislatma-Donemi/>, Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [URL82] <https://Www.Nedirmedemek.Com/Toptanc%C4%B1-Hali-Ne-Demek>, Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [URL83] Narenciye, <https://Tr.Wikipedia.Org/Wiki/Narenciye>, Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [URL84] Tufanda Nedir, <https://Kelimeler.Gen.Tr/Turfanda-Sebzecilik-Nedir-NeDemek309178>, Erişim Tarihi: 12.03.2020
- [URL85] Kaş İlçesi Ekonomik Yapısı, <http://www.kas.gov.tr/ekonomik-yapi>, Erişim Tarihi: 12.03.2020

- [URL86] Kaş ilçesi Yatırım ve Projeler, <http://www.seturmarinas.com/Marina/Detail?marinaId=27&type=contact>, Erişim Tarihi:11.03.2020
- [URL87] Kumluca İlçesi Yatırım Ve Projeler, Karatepe Projesi, <https://www.hurriyet.com.tr/Karatepe-Stadinin-Parasi-Hazir-40836406>, Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL88] Kumluca İlçesi Yatırım Ve Projeler, Andarsan Projesi, <http://www.dsi.gov.tr/Haberler/2018/03/15/Antalya-Kumluca-AdrasanBaraj%C4%B1Sulamas%C4%B1-Tamamland%C4%B1>, Erişim Tarihi: 11.03.2020
- [URL89] Antalya Cityzone, 7 Şehir Efsanesi, İnternet Erişim Adresi: Antalya'nın Mutlaka Bilmeniz Gereken 7 Şehir Efsanesi Antalya Cityzoneantalyacityzone.com, Erişim Tarihi: 14.10.2019
- [URL90] Antalya Gezi Rehberi, Antalya'nın Müzeleri, www.antalyagezirehberi.net, Erişim Tarihi: 16.10.2019
- [URL91] Antalya Gezi Rehberi, Olimpos Antik Kenti ,İnternet www.antalyagezirehberi.net, Erişim Tarihi: 16.10.2019
- [URL92] Demre Belediyesi, Demre Belediyesi Faaliyet Raporu (2015), <http://demre.bel.tr/Resimler/9f2e9268902015%20Y%C4%B1l%C4%B1%20Faaliyet%20Raporu.pdf>, Erişim Tarihi: 15.10.2019
- [URL93] Kaş Belediyesi, 21. Kaş-Likya Kültür ve Sanat Festivali, 21. KAŞ-LİKYA KÜLTÜR SANAT FESTİVALİ | Kaş Belediyesi www.kas.bel.tr, Erişim Tarihi: 15.10.2019
- [URL94] Kaş Belediyesi, Müzeler, Müzeler | Kaş Belediyesi www.kas.bel.tr Erişim Tarihi:15.10.2019
- [URL95] Likya Yolu Üzerindeki Antik Kentler, Türkiye'nin En Güzel Rotası Likya Yolu'nda Görmek Gereken 11 Antik Kent | Blog | Elite World Hotels ,www.eliteworldhotels.com.tr Erişim Tarihi: 16.10.2019
- [URL96] Momondo, Likya Yolu Yürüyüşü 2019, Dünyanın En Güzel Yürüyüş Rotası | momondo.com.tr, Erişim Tarihi: 16.10.2019

- [URL97] Nüfusu.com, Antalya İlçe Nüfusları, <https://www.nufusu.com/ilceleri/antalya-ilceleri-nufusu>, Erişim Tarihi:11.10.2019
- [URL98] Nüfusu.com, Antalya Nüfusu, <https://www.nufusu.com/il/antalya-nufusu>, Erişim Tarihi:11.10.2019
- [URL99] Olympos Antik Kenti, Antalya Gezi Rehberi, yoldaolmak.com/yoldaolmak.com, Erişim Tarihi: 16.10.2019
- [URL100] Tatilvillam, Tekke Köyü ve Abdal Musa Efsanesi, Tekke Köyü ve Abdal Musa Efsanesi TatilVillamwww.tatilvillam.com, Erişim Tarihi: 14.10.2019
- [URL101] T.C. Antalya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Likya Yolları Haritaları Ve Yürüyüş Rehberi, Antalya, Erişim Tarihi: 02.10.2019
- [URL102] T.C. Antalya Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları, Dünden Bugüne Antalya, 1.Cilt/6.Bölüm/Demre-Kaş-Kumluca, <http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/DundenBuguneAntalya/DBA-Cilt-1/files/web-c%C4%B1lt1.pdf>, Erişim Tarihi: 21.09.2019
- [URL103] T.C. İçişleri Bakanlığı,Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, 1408540013-9.Sosyoekonomik_Haritalama.pdfwww.tepav.org.tr, Erişim Tarihi: 16.10.2019
- [URL104] T.C. Kalkınma Bakanlığı, Sosyal Sektörler ve Koodinasyon Genel Müdürlüğü (Ekim 2011), Türkiye'nin İnsani Gelişme Endeksi ve Endeks Sıralamasını Analizi, [:http://www3.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/13562/Turkiyenin_Insani_Gelisme_EndeksiveEndeksSiralamasininAnalizi.pdf](http://www3.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/13562/Turkiyenin_Insani_Gelisme_EndeksiveEndeksSiralamasininAnalizi.pdf), Erişim Tarihi 15.10.2019
- [URL105] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, antalya.ktb.gov.tr, Erişim Tarihi 14.10.2019
- [URL106] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı,Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Müzeler ve Ören Yerleriantalya.ktb.gov.tr, Erişim Tarihi: 16.10.2019
- [URL107] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı-Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü,Likya Uygarlığı Antik Kentleri, Likya Uygarlığı Antik Kentleri (Antalya ve Muğla)kvmgm.ktb.gov.tr, Erişim Tarihi: 16.10.2019

- [URL108] T.C. Kùltür ve Turizm Bakanlığı,Muğla İl Kùltür ve Turizm Mùdùrlùđù, Pınara Antik Kenti, mugla.ktb.gov.tr, Erişim Tarihi:16.10.2019
- [URL109] T.C.Sağlık Bakanlığı, Antalya İl Sağlık Mùdùrlùđù, Antalya Demre Devlet Hastanesi, Demre Devlet Hastanesi - Ana Sayfademredh.saglik.gov.tr, Erişim Tarihi:14.10.2019
- [URL110] T.C.Sağlık Bakanlığı, Antalya İl Sağlık Mùdùrlùđù, Aile Hekimliđi Birimi, Antalya İl Sağlık Mùdùrlùđù | AİLE HEKİMLİĞİ BİRİMİ (HSHB) Detaywww.antalyasm.gov.tr, Erişim Tarihi:14.10.2019
- [URL111] T.C.SağlıkBakanlığı,Antalya İl Sağlık Mùdùrlùđù,Antalya Kaş Devlet Hastanesi,: Antalya Kaş Devlet Hastanesi - Ana Sayfakasdh.saglik.gov.tr, Erişim Tarihi:14.10.2019
- [URL112] T.C.Sağlık Bakanlığı, Antalya İl Sağlık Mùdùrlùđù,Antalya Kumluca Devlet Hastanesi, Antalya Kumluca Devlet Hastanesi - Ana Sayfakumlucadh.saglik.gov.tr, Erişim Tarihi: 14.10.2019
- [URL113] T.C.SağlıkBakanlığı,Antalya İl Sağlık Mùdùrlùđù, Kamu Hastaneleri,: Antalya İl Sağlık Mùdùrlùđù | Tùm Kamu Hastaneleriwww.antalyasm.gov.tr, Erişim Tarihi:14.10.2019
- [URL114] T.C.Sağlık Bakanlığı, Antalya İl Sağlık Mùdùrlùđù, Tùm Özel Hastaneler, Antalya İl Sağlık Mùdùrlùđù | Tùm Özel Hastanelerwww.antalyasm.gov.tr, Erişim Tarihi:14.10.2019
- [URL115] TÜİK, Adrese Dayalı Nùfus Kayıt Sistemi Sonuçları, İller Arası Aldığı-Verdiği Göç Bilgileri, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=trbiruni.tuik.gov.tr>, Erişim Tarihi:14.10.2019
- [URL116] TÜİK,İřgücù İstatistikleri Bölgesel Sonuçlar,Antalya İli İş Gücüne Katılma Oranı-İşsizlik Oranı-İstihdam Oranı,:<https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=102&locale=trbiruni.tuik.gov.tr>, Erişim Tarihi: 13.10.2019
- [URL117] Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, Sosyal Gelişme Endeksi,14037002506.Sosyal_Gelisme_Endeksi_Turkiye_Icin_Ne_Ifade_Ediyor. pdfwww.tepav.org.tr, Erişim Tarihi: 15.10.2019

- [URL118] Türkiye Kùltür Portalı, Halk Bilim-Antalya, <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/antalya/kulturatlası/zekir--oyunlari>, Erişim Tarihi:14.10.2019
- [URL119] Türkiye Kùltür Portalı, Trysa Antik Kenti, TRYSA | Kùltür Portalı www.kulturportali.gov.tr, Erişim Tarihi 15.10.2019
- [URL120] Türkiye Rehberi, Antalya İl Haritası, <https://www.turkiye-rehberi.net/antalya-haritasi.asp>, Erişim Tarihi 09.10.2019
- [URL121] TÜİK,Ulusal Eğitim İstatistikleri,Okuma Yazma Durumu (2018), <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=130&locale=trbiruni.tuik.gov.tr>, Erişim Tarihi 12.10.2019
- [URL122] TÜİK,Ulusal Eğitim İstatistikleri, Bitirilen Eğitim Düzeyi (2018), <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=130&locale=trbiruni.tuik.gov.tr>, Erişim Tarihi: 12.10.2019
- [URL123] Yoldaolmak, Yüzyıllardır Yanan Alev:Yanartaş, Yüzyıllardır Yanan Alev: Yanartaş | Kemer Gezi Rehberi @yoldaolmakyoldaolmak.com, , Erişim Tarihi 14.10.2019
- [URL124] Wikiwand, Tarihçe ,: <https://www.wikiwand.com/tr/Demre>, , Erişim Tarihi 15.10.2019

EKLER

Ek -1: Tarihsel Grup GZFT Analizi

	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
K A Ş İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	Kaş-Kalkan Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Alt Bölgesi mevcuttur	Coğrafi faktörler nedeniyle ilçeye ulaşımın zor olması.	Kentin akdeniz iklimini yaşaması sebebi ile yaz sezonunun uzun olması ve turizm faaliyetlerinin uzun süreli yapılabiliyor oluşu.	Kentin üzerindeki yamaçlarda meydana gelen geleneksel doku ile uyumsuz ikincil konut dokusunun meydana gelmesi
	Mavi Bayraklı Deniz bulunması sebebi ile turistler için çekici bir etken olması	Yılda binlerce turistin ziyaret etmesi sebebi ile, Antik Kentlerin insan sirkülasyonu titreşimlerinden olumsuz etkilenmesi	Denize yakın yüksek tepelerin vista faktörü dolayısıyla gözlem yeri olabilme fırsatı	Eski balıkçı barınağının yat limanına dönüşmesi ile, limanın ölçeği kaçmış, görsel ve çevresel sorunlar meydana gelmesi
	Likya yolu üzerinde bulunan Antik Kentlerin varlığının Kültür Turizmne katkı sağlaması.	Phellos Antik Kentlere ulaşımın zor olması	Çukurbağ yarımadası arasındaki koya yapılacak olan yat limanı, uluslararası yat turizmine önemli bir güzergah belirleyici olacak ve ilçeye önemli bir ekonomik gelir kaynağı sağlayacaktır	Kentte bulunan yerleşik konut alanlarının tarım alanlarına olan baskısı.
	Su batıklarının olması; Kekova Antik Kenti'ni yılda binlerce turistin ziyaret etmesi ve böylece turizme katkı sağlanması			

Ek -2: Tarihsel Grup GZFT Analizi

	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
D E M R E İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	Uluburundan başlayan ve Demre Ovasında biten, kıyı boyunca uzanan adalardan oluşan "Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi" bulunması	Mevcut durumda bulunan Küçük Sanayi Sitesinin ilçe bütününe hizmet etmekte yetersiz kalması ve gelişmesi ihtiyacının duyulması	Taşdibi Yarımadası burnunda yapılacak olan Yat limanı ve proje aşamasında olan kruvaziyer yat limanının, turizmi arttırmaya yönelik çalışmalar olması	Finike-Kaş ulaşımını sağlayan D-400 karayolunun Demre çayı ve Beymelek Lagünü arasındaki kumul ekosistemi her yıl olumsuz etkilemesi
	Demre ilçesinde yuvalama alanları bulunan deniz kaplumbağalarının, ilçe kumsallarında yuvalama alanları olması sebebi ile gelen turistler için çekici bir bölge olması.	İlçenin Hava Alanlarına olan uzaklığı sebebi ile seracılık faaliyetlerinden elde edilen ürünün iç-dış piyasaya ulaştırılmasının zaman ve konfor açısından yetersiz kalması.	Aiz Nicholas Kilisesinin varlığı, özellikle Rusların dini inancı nedeniyle "İnanç Turizmi" için bir odak niteliği taşıması	Mevcutta bulunan Küçük Sanayi Sitesinin I. Derece Arkeolojik Sit ve I. Derece Doğal Sit içerisinde inşaa edilmiş olması sebebi ile sit alanlarına tahribin olması
	İlçede yedi Antik Kent bulunması nedeniyle dinamik bir turizm bölgesi olması ve dolayısıyla ekonomisine büyük ölçüde katkı sağlaması.	Kentin en önemli Antik Kentlerinden biri olan Myra Antik Kentine ulaşımın zor olması.	149 kuş türüne ev sahipliği yapan, her yıl yerli ve yabancı pek çok kuş gözlemcisi ve turistler tarafından ziyaret edilen bu alanın insanlar için cazibe merkezi olması	Kıyı kumullarında yetişen Kum Zambacı bitkisinin, kıyı bölgelerdeki yapılaşmalar sebebi ile tehdit altında oluşu
	Alacadağ Tabiatı Koruma Alanının doğa turizmi ile entegre olmuş olması	Birçok turizm potansiyeli olduğu halde tarımsal verimlilik nedeniyle turizmin yeterince önem kazanamaması	Kentte bulunan Aziz Nikolas Kilisesi'nin varlığının Kültür Turizmine olan katkısı	İlçenin Hava Alanlarına olan uzaklığı sebebi ile seracılık faaliyetlerinden elde edilen ürünün iç-dış piyasaya ulaştırılmasının zaman ve konfor açısından yetersiz kalması
	Demre Çayı ile Çayağzı Plajı arasındaki sahil boyunca "Demre Kıyı Bandı Turizm Merkezi" bulundurulması	Kent siuliyetini olumsuz etkileyen seraların kentin merkezi etrafında dağınık bir biçimde konumlanmış olması ve estetik durmaması.		Kentte bulunan yerleşik konut alanlarının tarım alanlarına olan baskısı.
	Taşdibi Yarımadasında Doğal Sit/Kesin Korunacak Hassas Alan ve Doğal Sit/Nitelikli Doğal Koruma Alanlarının bulunması.	Gelen turistlerin barınma ihtiyacını karşılayacak yeterli sayıda turizm tesisinin olmaması		

Ek -3: Tarihsel Grup GZFT Analizi

K U M L U C A İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Kaplumbağa Yuvalama ve Koruma Alanlarının bulunuyor olmasından dolayı gelen turistler için çekim noktası olması	Önemli bir konumda olmasına ve birçok antik kente sahip olmasına rağmen turizm sektörünün Kaş ve Demre ilçeleri kadar gelişmemiş olması	Konumu ve sahip olduğu değerler sebebi ile turizme yönelik gelişmelere elverişli bir yer olması.	Tarımsal verimlilik nedeniyle turizmin yeterince önem kazanamaması
	Mavi Bayraklı Deniz bulunması sebebi ile turistler için çekici bir etken olması	Rhodiapolis Antik Kentine ulaşımın zor olması		Kentte bulunan yerleşik konut alanlarının tarım alanlarına olan baskısı.
	Yöreye özgü ürünlerin üretildiği bölgelerde ürünlerin kalitesi bakımından il ve ülke genelinde duyulmuş olması ilçenin güçlü yönlerindendir.	Kumluca da bulunan Sura Antik Kentinin yeterince korunmaması.		İlçede bulunan tarihi eserlerin tarihi eser kaçakçılığı sebebiyle yok olma tehlikesi altında bulunması

Ek-4: Mekansal Grup GZFT Analizleri

K A Ş İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GUÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Yat limanının bulunması, bölgede günübirlik turizm faaliyetlerini artırmakta ve ekonomik açıdan bölgeye katkı sunmaktadır.	Maden kaynaklarının/sahalarının fazla olması, doğal yapının bozulmasına neden olmaktadır.	Zengin orman varlığı ve bitki örtüsü, bölgenin doğal güzelliğini/cazibesini artırmakta ve doğa turizminin gelişmesine fırsat sağlamaktadır.	Bütüncül planlarının olmaması hassas koruma alanlarını tehdit etmektedir.
	Tarım ürünlerinin çeşitliliği ve tarım arazilerinin verimliliği bölgede tarımın gelişmesine olanak vermekte, kırsal alandan dışarıya göçü azaltmaktadır.	Tanıtımının yetersiz olması daha çok bölgeye mevcut gelişim trendi ile bilenlerin gelmesine yol açmakta bu da ikinci konut oranını her gün artırmaktadır.	Arkeolojik ve tarihi eser, antik kent gibi kültürel değerlerin çokluğu, bölgenin cazibesini artırmakta ve kültür turizminin gelişmesine fırsat sağlamaktadır.	Ülke bütününde turizm planlamasının yapılmaması bölgede turizmin gelişimini doğal akışına bırakılmasına yol açmaktadır.
	Arkeolojik ve tarihi eser, antik kent gibi kültürel değerlerin çokluğu, bölgenin cazibesini artırmakta ve kültür turizminin gelişmesini sağlamaktadır.		Havayolu ve karayolu ile erişilebilirliğinin zayıf olması, bölgede otellerde markalaşmayı zorlaştırmakta ve butik otelciliğin ve ekoturizmin gelişmesine fırsat sağlamaktadır.	Planlanan havalimanı ile ulaşılabilirliğin artacak olması, alanda yapılaşma baskısını dolayısı ile sağlıksız yapılaşmayı artıracak, dolaylı olarak çevrenin ve ekosistemin bozulmasına yol açacaktır.
	Doğal yaşam açısından hassas ve önemli alanların yer alması yasal statüleri açısından bu değerlerinin korunmasını zorunlu kılmakta dolayısı ile yapılaşma baskısının minimize edilmesine olanak vermektedir.			Kurumsal ve içerik olarak birbirinden farklı koruma statülerin çok sayıda olması nedeniyle karar almayı zorlaştırmakta buda kaçak yapılaşmaya yol açmaktadır.
	Engebeli topoğrafik yapı, bölgede yapılaşmayı zorlaştırmakta ve ulaşımı güçleştirmesinden dolayı büyük ölçekli turizm yatırımlarının yerine butik otelciliğin gelişmesini sağlamaktadır.			

Ek-5: Mekansal Grup GZFT Analizleri

D E M E İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Tarım sektörünün gelişmiş olması ve demre'nin türkiye'de biber üretiminde en üst seviyede olması	Pazar alanlarının yetersiz olması	Ulaşım altyapısının gelişmesi için devlet yatırımlarının var olması	Karayolu ve demiryolu yatırımları için topoğrafyanın eşik oluşturması
	Ekonomik girdi sağlayacak tarih kültür ve turizm değerlerinin bulunması	Kültürel bölgelere ulaşım yetersizliği	Kruvaziyer limanla turizm için bölge demiryolu ulaşımını güçlendirecek olması	Antalya merkez, alanya ve finike gibi güçlü limanların yanında taşdibi limanının ikinci planda kalması
	Yat ve kruvaziyer liman projelerinin bulunması	Sosyal donatı alanlarının altyapı ve kapasite yetersizliği	İkincil konut kullanımının az olması sebebiyle mevsimlik nüfus artışının yaşanmaması	Düzensiz depolanan atıkların yaz aylarında gaz sıkışması sonucu patlama ve yangınlara yol açması
	Bölgenin sakin yapısı ve bozulmamış doğası nedeniyle ikincil konuta elverişli olması	Halkın büyük bir kısmının tarımla uğraşması nedeniyle turizmin ikinci planda kalması ve yeterli önemin verilmemesi	Bölgede düzenli atık depolama ve bertaraf tesisi projesinin başlatılması	İlçedeki araç sayısının artışına oranla merkezdeki karayolu altyapısının yetersiz kalacak olması
	İlçe içerisinde arkeolojik ve doğal sit alanlarının bulunması	Katı atıkların vahşi depolanması	Otopark sorununu çözümlenebilecek fiziksel olanakların bulunması	Kıyıda yuvalama yapan kamplumbağaların yaşamının çeşitli olumsuz etmenler nedeniyle etkilenme tehlikesi
	Katı atık depolama alanının bulunması	Turistik tesislerin ve ticaret alanlarının çevresinde otopark alanlarının yetersiz oluşu	Çıkarılan mermerlerin marka değerinin yüksek olması	
	Kent içi ulaşım ve trafik sorunlarının olmaması	Mermer ocaklarının yeterli sayıda olmaması	Üst ölçek planlarda kıyıların doğru kullanımı için politikalar geliştirilmesi	
	İlçenin mermer açısından zengin olması		Tarım alanlarının yapılaşma baskısından etkilenmemesi	

D E M R E İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	Kıyı alanlarının sakin ve turizme elverişli olması			
	Kentte örtü altı tarım alanlarının bulunuyor olması			
	Demre kuş cenneti ve kekova adası gibi zengin ekosistemlerin varlığı			
	Hassas alanların birçoğunun koruma statüsünde olması			
	Tarım altyapısının güçlü olması ve yapılaşma baskısından etkilenmemesi			

Ek-6: Mekansal Grup GZFT Analizleri

K U M L U C A İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Kumluca yaylalarının ilçenin en önemli yazlık sayfiye merkezi konumunda olması; Kumluca'nın nemli havasından kaçılan yer olma özelliğindedir	Sahil denetiminin ve bakımının az olmasından dolayı deniz canlıların ve insanların olumsuz yönde etkilenmesi	Kent merkezinin kompakt olması ve sera alanlarında sera sahiplerinin yaşaması sonucu tarım alanlarının yapılaşma baskısından etkilenmemesi	Narenciye ekili verimli topraklarının, daha fazla ekonomik gelir getirmesi sebebiyle sera alanlarına dönüşmesi
	Modern araç ve gereçlerle cam ve plastik seralarda sebze üretimi yapılmakta ve bu üretimler ilçe ekonomisinin can damarını oluşturmaktadır.	Narenciye ekili verimli topraklarının, daha fazla ekonomik gelir getirmesi sebebiyle sera alanlarına dönüşmesi	Örtü altı tarımı için kredi desteğinin sağlanması	D-400 karayolu çevresinde gerçekleşen heyelanlar sebebi ile D-400 karayolunun çökmesi ve trafiğin oluşması
	Atıksu arıtma tesisinin varlığı	Alanın kumul ve sulak alan ekosistemlerinin kıyıdaki ilçe ve beldelerdeki yapılaşma nedeniyle büyük ölçüde tahrip olması		
	Bombus arısı üretimi yapılarak örtü altı tarımda tozlaşma için kullanılması gereken iş gücünü azaltarak işçi alım maliyetinin düşürülmesi			

Ek-7: Çevresel Grup GZFT Analizi

K A Ş İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Etkin olarak çalışan atık su arıtma tesislerinin varlığı ile, çevreye verilen zarar en aza indirilmektedir.	Katı atık bertaraf tesislerinin yetersiz olmasından dolayı; düzensiz depolama tesisleri kullanılmakta ve bu da çevre kirliliği oluşturmaktadır.	Katı atık bertaraf tesisi projesinin başlatılması sürdürülebilir çevre bakımından önemli bir adımdır.	Zamanla turistik tesislerin artmasıyla deniz kirliliği artmaktadır.
	Koruma alanlarının varlığı ile sürdürülebilir çevre sağlanmaktadır.	Mevsimlik aşırı nüfus artışına bağlı olarak ekolojik denge bozulmaktadır.	Deniz, orman ve dağ ekosistemlerinin bir arada bulunması; canlı çeşitliliğini arttırmakta ve bu da turizm açısından avantaj sağlamaktadır.	Deprem bölgesinde bulunmaktadır.
	Örtü altı tarım sayesinde kışın da tarım yapılmakta ve ekonomik getiri sağlanmaktadır.	Arazi yapısının marjinal tarıma uygun olmaması nedeniyle sadece örtü altı tarım yapılmaktadır.	Engelibeli topoğrafya; manzara faktörü ile fotoğrafçılık turizmine katkı sunmaktadır.	Engelibeli topoğrafya; toprak erozyonu riskini arttırmaktadır.
	Kekova (batık şehir) çok sayıda deniz canlısına ev sahipliği yapmaktadır.	Topoğrafyanın engebeli olması; yol ve inşaat yapım maliyetlerini arttırmakta ve yerleşimlerin teknik altyapı bakımından eksik kalmasına neden olmaktadır.	Bölgenin; küresel, bölgesel ve yerel ölçekte endemik tür varlığı ile ulusal ve uluslararası bağlamda tanınırlığı artmaktadır.	Balık çiftlikleri ekolojik dengeye zarar vermektedir.
	Endemik tür varlığı flora ve fauna çeşitliliği açısından önem taşımaktadır.	Yer yer kaçak yapılaşmaların yapılması nedeniyle doğal alanlar zarar görmektedir.	Örtü altı tarım için kredi desteği sağlanması tarımsal üretim faaliyetleri açısından potansiyel oluşturmaktadır.	Artan turizm faaliyetleri ile örtü altı tarım alanlarının zamanla kaybolma bulunmaktadır.
	Topoğrafyanın engebeli olmasından dolayı yapılaşma zorlaşmakta, dolayısıyla yapılaşma ile doğaya verilen zarar en aza indirilmektedir.	Doğalgaz olmaması nedeniyle ısınma ihtiyacı kömür ile giderilmekte bu da hava kirliliğine neden olmaktadır.		Artan turizm faaliyetleri ile yerleşim dokusu bozulmamış doğal alanlara doğru kaymakta ve doğal alanlar açısından risk oluşturmaktadır.

K A Ş İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	Geniş bir kıyı şeridinin bulunmasından dolayı çok sayıda deniz canlısına ev sahipliği yapmaktadır.	Yoğun turizm faaliyetlerinden dolayı gürültü kirliliği meydana gelmektedir.		verimli tarım arazilerinin üzerine örtü altı tarım faaliyetleri yürütülmesinden dolayı zamanla verimli tarım alanlarının kaybolma riski bulunmaktadır.
		Yaz aylarında artan nüfus nedeniyle içme suyu sorunu ortaya çıkmaktadır.		
		Yaz aylarında artan nüfus nedeniyle atık su arıtma tesisi yetersiz kalmaktadır.		
		Artan turizm ile birlikte gelen yoğun yapılaşma hava koridorlarını engellemektedir.		
		Limanın varlığı doğal ekosistemi olumsuz yönde etkilemektedir.		
		Balık çiftlikleri doğal deniz ekosistemini olumsuz yönde etkilemektedir.		

Ek-8: Çevresel Grup GZFT Analizi

D E M R E İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Koruma alanlarının varlığı ile sürdürülebilir çevre sağlanmaktadır.	Katı atık bertaraf tesisi bulunmamasından dolayı vahşi depolama tesisleri kullanılmakta; ve bu da çevreye daha fazla zarar vermektedir.	Örtü altı tarımı için kredi desteği sağlanmaktadır.	Düzensiz depolanan atıkların birikerek patlamalara neden olması
	Geniş bir kıyı şeridinin bulunmasından dolayı çok sayıda deniz canlısına ev sahipliği yapmaktadır.	Sahillerin bakımının az olmasından dolayı deniz canlıları ve insanlar olumsuz yönde etkilenmektedir.	Tarım alanlarının yapılaşma baskısından etkilenmemesi	Mermer ocaklarının çevreyi tahrip etmesi
	Örtü altı tarım sayesinde kışında tarım yapılmakta ve ekonomik getiri sağlanmaktadır.	Zirai atıklar topraktaki verim düşürmekte ve bu da canlı çeşitliliği olumsuz yönde etkilemektedir.	Deniz, orman ve dağ ekosistemlerinin bir arada bulunması.	Tarımda kullanılan kimyasal gübrelerin toprağa zarar verme riski vardır
	Endemik tür varlığı flora ve fauna çeşitliliği açısından önem taşımaktadır	Topografyanın engebeli olması toprak erozyonu riskini arttırmaktadır	Ges için uygun arazi ve iklim yapısına sahiptir	Fırtına olma ihtimalinin yüksek olması örtülü tarım alanları için tehdit oluşturmaktadır.
		Mevsimlik nüfus artışından dolayı çevre kirliliğinin ortaya çıkması	HES için uygun arazi ve iklim yapısına sahiptir	Seracılığın artmasıyla bitki atıklarının miktarı buna paralel artmaktadır.
		Arazi yapısı marjinal tarıma uygun değildir.	Örtü altı tarımın yapılması ürün çeşitlerini sağlamaktadır	Deprem bölgesinde bulunması
		Res için uygun arazi ve iklim yapısına sahip değildir.		

Ek-9: Çevresel Grup GZFT Analizi

K U M L U C A İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Koruma alanlarının varlığı ile sürdürülebilir çevrenin oluşmasına katkı sağlanması	Sahil denetiminin ve bakımının az olmasından dolayı deniz canlıların ve insanların olumsuz yönde etkilenmesi	Katı atık bertaraf tesisi projesinin başlatılması ile çevre kirliliğinin en aza indirilecek olması	Örtü altı tarımda kullanılan kimyasal gübrelerin toprağa zarar verme riskinin bulunması
	Atıksu arıtma tesislerinin varlığı ile çevreye verilen zararın en aza indirgenmesi	RES için uygun arazi ve iklim yapısına sahip olmaması	Kent merkezinin kompakt olması ve sera alanlarında sera sahiplerinin yaşaması sonucu tarım alanlarının yapılaşma baskısından etkilenmemesi	Sel, fırtına, heyelan, hortum ve şiddetli yağış ihtimalinin yüksek olmasının örtülü tarım alanları için tehdit oluşturması
	Örtü altı tarım sayesinde kışında tarımın yapılarak ekonomik gelir sağlaması	Narenciye ekili verimli topraklarının, daha fazla ekonomik gelir getirmesi sebebiyle sera alanlarına dönüşmesi	Deniz orman ve dağ ekosistemlerinin bir arada bulunması	Deprem bölgesinde bulunması
	Endemik tür varlığının bulunmasının Flora ve Fauna çeşitliliği açısından önemi olması	Kumluca Çevresi (Ova hariç) karstik bir yapıda olduğu için zengin karstik su kaynaklarına sahiptir. Karstik yapı suyun toprak tarafından emilimini hızlandırdığı için toprak çoğu vakit kurudur. Bundan dolayı ilçe kırsalında daha ziyade kuru tarım yöntemlerinin hakim olması	GES için uygun arazi ve iklim yapısına sahip olması	Turistik tesislerin bilinçsiz artması, deniz kirliliğine neden olarak Caretta Caretta kaplumbağlarının üreme alanlarını tehdit etmesi
	Geniş bir kıyı şeridinin bulunmasından dolayı çok sayıda deniz canlısına ev sahipliği yapması	D-400 karayolu çevresinde gerçekleşen heyelanlar sebebi ile D-400 karayolunun çökmesi ve trafiğin oluşması	HES için uygun arazi ve iklim yapısına sahip olması	
	Belirli zamanlarda Kumluca Belediyesi'ne bağlı araçlar İlçe'deki seraları gezerek sera atıklarını toplayarak sera atıklarının oluşturduğu çevre kirliliği en aza indirgenmesi	Yaz mevsiminde sıcaklığın 35°C'ye çıkması sebebi ile orman yangınlarının artması	Örtü altı tarımın yapılması ile ürün çeşitliliğinin sağlanabilecek olması	

K U M U L U C A İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Örtü altı tarımda ilaçlamaya dair yılda 4 kez Halk Eğitim tarafından kursların verilmesi ile çiftçilerin bilinçlendirilmesi ve ilaçlama yapabilmek için ilaçlama belgesi alması	Kıyıdaki yapılaşma kaplumbağa yuvalama alanlarının tahrip edilmesine yol açmaktadır. Yollardan ve binalardan gelen ışıklar yumurtadan çıkan yavruları etkilemekte ve onları denizden uzaklaştırmaktadır. Kumsallardaki araç trafiği kumları sıkılaştırmakta ve yuva yapmalarını engellemektedir.	Örtü altı tarımı için kredi desteğinin sağlanması	
	Örtü altı tarımda kullanılan ilaçların İlçe Tarım Müdürlüğü tarafından kayıt altına alınması ve denetimi ile ilaçlamaların kontrollü yapılmasının sağlanması	İklim şartları sebebiyle yoğun yağış sonrası derelerin taşması ile birlikte çevresindeki portakal ağaçları, evler ve yollar zarar görmektedir.	Kumluca İlçesi 102.702 dekar orman alanına sahiptir. Bu alanların ormancılık faaliyetlerine olanak sağlaması	
	Bombus arısı üretimi yapılarak örtü altı tarımda tozlaşma için kullanılması iş gücünü azaltarak işçi alım maliyetini düşürmesi			
	Taşkın tehlikesi bulunduran Baysı Deresi'nde yapılan ıslah çalışması sonucunda taşkınların önlenmesi			

Ek-10: Sosyo-Kültürel Grup GZFT Analizleri

K A Ş İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSAT	TEHTİD
	Tarihi ve Doğal Kaynak Değerlerine Sahip Olması	HES (hidroelektrik santrali) Projelerinin Planlaması	Turizm Gelişme Potansiyeli	Tarımsal Faaliyetlere ve Yayla Turizmine Olumsuz Etkisi
	Tarihi ve Doğal Kaynak Değerlerini İçine Alan Tur Güzergahlarının Bulunması	Kıyı Kesimde Yapılaşma	Doğal ve Tarihi Alanlarının Bütünlüğünün Sağlanması	Doğal ve Kültürel Değerlerin Varlığını Tahliye Atması
	Doğal Kaynak Değerlerinin (Uçarsu Şelalesi, Yeşil Göl, Sedir Ormanları) Dağcılık ve Trekking Amaçlı Kullanılması	Kentleşme Oranının Düşük Olması	Rekreasyonel Kullanımın Artması, Gününbirlik Turizme Katkı Sağlaması	Sosyal, Ekonomik ve Mekansal Anlamda Sağlıksız Kentleşme Sürecinin Oluşması
	Kadın Çalışanlarının Ülke Ortalamasının Üstünde Olması	Kentin Geleneksel Dokusuna Uyumsuz Yeni Yerleşme Deseninin Oluşması	Kadına Bağlı İşgücünün Artması ve Ev Ekonomisinde Etkin Olması	Kentin İmajına Zarar Vermesi
	Belde ve Köy Nüfuslarında Azalma Görülmemesi	Çevre Köy ve Beldelerde İşsizlik Problemi	Örtülü ve Sulu Tarım Faaliyetlerin Yoğun Yapılması, Ekonomik Avantaj Sağlaması	Göç Oluşması ve Düzensiz Yapılaşma Tehlikesi
	Balıkçılık Faaliyetlerinin Gelişmesi	Nüfus Artış Oranının Yüksek Olması	Yeni Yapılabilecek Olan Sosyal Donatılar İçin Alternatif Eğitim Kollarına Olanak Sağlaması	Kaçak Yapılaşma Eğiliminin Artması
	Okur-Yazar Oranının Yüksek Olması	1. Derece Deprem Bölgesinde Bulunması	İstihdam Olanağı Sağlaması	Sağlık Hizmetlerinin Yetersiz Olması
	Halk Eğitim Merkezinin Her Yaş Kesimine Hitap Eden Kurs Faaliyetleri ile Hobi ve iş imkanı Sağlaması	Yaz Dönemlerinde Nüfusun Çok Fazla Artması	Kültürel ve Sosyal Etkileşimin Sağlanabileceği (Yaya Odaklı Olabilecek) Sahil Yolu Varlığı	Doğal ve Tarihi Kaynakların Zarar Görme/ Tahrip Olma Riski, Can ve Mal Kaybı

Ek-11: Sosyo-Kültürel Grup GZFT Analizi

	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSAT	TEHTİD
D E M R E İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	Tarih Boyunca Kültür Havzası Olması ve Bu Özelliğini Günümüzde Muhafaza Etmesi	Coğrafi Faktörler Nedeniyle İlçeye Ulaşımın Zor Olması	Yerel Halkın Sosyo-Kültürel Yapısının Korunması	Turistler Tarafından Daha Az İlgi Görmesi, Turizmin Gelişmemesi
	Myra’ Da Antik Tiyatronun Varlığı	Kıyıda Rekreatif Kullanımın Bulunmaması	Yerel Halkın Geçimine Katkı Sağlaması ve İstihdam Olanağı	Turizm Olgusunun Gelişmemesi
	Okur-Yazar Oranının Yüksek Olması	Yerel Halkın Kent Bilincini Yeterince Kavrayamaması	Festivaller ile Kentin Tanınırlığının Artması	Doğal ve Kültürel Kaynakların Tahrip Olma Tehlikesi
	İkincil Konut Yoğunluğunun Bulunmaması ve Sosyo- Ekonomik Seviyenin Dengeli Dağılımı	Kültürel ve Tarihi Bölgelere Ulaşım Yetersizliği	Doğa Yürüyüşü ile Yürüyüş Rotaları Üzerine Kamp Alanlarının Belirlenmesinin Kentin tanınırlığını artırması	Kıyı Alanlarında Gerekli Düzenlemelerin Bulunmaması Ve İşlevsiz Kalma Tehlikesi
	Hac Merkezi Olan Aziz Nicholas Kilisesi’nin Varlığı	1. Derece Deprem Bölgesinde Bulunması	Festival, Etkinlik ve Oyunlar İçin Kullanılıyor Olması, Alanın İşlev Kazanması	Doğal ve Tarihi Kaynakların Zarar Görme/ Tahrip Olma Riski
	Likya Yolunun Demre Sınırlarından Geçmesi	-	Turizm Potansiyelinin Artması	-
	Doğal Liman Konumunda Olan (Çayağzı ve Uçağzı) Alanlarda Günübirlik Turizm Tesislerinin Bulunması	-	Yeni Yapılabilecek Olan Sosyal Donatılar İçin Alternatif Eğitim Kollarına Olanak Sağlaması	-
	Taşımali Eğitimin Varlığı	-	Gelen Turistlerin Sosyal Yapıdan olumlu Etkilenmesi	-
	Yerele Özgü Etkinliklerin Düzenleniyor Olması	-	El Sanatlarının Devam Etmesi (El Dokumacılığı, Demircilik vb)	-
	Yerel Halkın Genel Anlamda Misafirperver Tutumu	-	Okul Bulunmayan Bölgedeki Öğrencilerin Eğitim Görmelerinin Sağlanması	-
	Demre Yat Limanının Varlığı (400 Denizde, 300 Karada Toplam 700 Kapasiteli)	-	Antik Liman Kentlerinin Canlılığını Artırması ve Turist Çekme Potansiyeli	-
	Halk Eğitim Merkezinin Her Yaş Kesimine Hitap Eden Kurs Faaliyetlerinin olması	-	Kültürel ve Sosyal Etkileşimin Sağlanabileceği (Yaya Odaklı Olabilecek) Sahil Yolu Varlığı	-

Ek-12: Sosyo-Kültürel Grup GZFT Analizi

	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSAT	TEHTİD
K U M L U C A İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	İlçe Merkezinde Hizmet Sektörünün Gelişmesi	1. Derece Deprem Bölgesinde Bulunması	Turizm Gelişme Potansiyeli	Kentin Tanınırlığını Azaltması ve Turizmin Gelişmemesi
	Tarihi ve Doğal Değerlere Sahip Olması	Kentin Yeteri Kadar İlgi Görmemesi, Turist Sayısının Az Olması	Yayla Turizminin Gelişme Potansiyeli	Kentin Gelişmemesi
	Çok Sayıda Yaylalara (Altınkaya, Göllü, Kırkpınar, Beydağı Gibi) Sahip Olması	Yerel Halkın Kent Bilincini Yeterince Kavrayamaması	Festival, Şenlik ve Etkinlik Potansiyeli	Turistler Tarafından Daha Az İlgi Görmesi, Turizmin Gelişmemesi
	Gelenek- Göreneklerin (Deve Güreşi ve Yağlı Güreş), Yörük Kültürünün Devam Ediyor Olması	Kentin Tanıtımına Yönelik Faaliyetlerin Yetersiz Kalması	Kültürel ve Sanatsal Etkinliklerin Yapılması, Kamunun Vakit Geçirebileceği Potansiyel Alan Oluşturması	Doğal ve Tarihi Kaynakların Zarar Görme/ Tahrip Olma Riski, Can Ve Mal Kaybı
	Kültür Parkın Bulunması	-	Köydeki İnsanların İhtiyaçlarını Karşılatabilmesi (Eğitim, Kültür ve Sağlık Anlamında)	-
	Şenlik ve Festivallerin Varlığı	-	Kentin Tanınırlığını, Bilinirliğini Arttırması	-
	Halk Eğitim Merkezinin Her Yaş Kesimine Hitap Eden Kurs Faaliyetleri ile Hobi ve İş İmkânı Sağlaması	-	Kültürel ve Sosyal Etkileşimin Sağlanabileceği (Yaya Odaklı Olabilecek) Sahil Yolu Varlığı	-

Ek-13: Ekonomi Grubu GZFT Analizi

	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
K A Ş İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	Kümelenme faaliyetlerinin turizm de ivme kazanması otel, hotel ve apart vb. Turizm tesisleri, kaş ilçe merkezinin doğu ve batı olmak üzere kıyı kesimlerinde kümelenme göstermiştir	Hizmet maliyetlerinin uygun olmaması	2023 Türkiye turizm stratejisinde bölgede ekoturizmin geliştirilmesinin önerilmesi ve göller bölgesi ekoturizm coğrafyası olarak stratejide bölgeye yer verilmesi.	Küresel piyasalarda yaşanan ekonomik krizler
	Turizme yönelik finansal desteklerin bulunması.	Gıda ilaçlarını üretimi yapılan sanayi bulunmadığı için ilaçların başka illerden mal edilmesi tarımdaki maliyeti arttırmaktadır.	Patara antik kenti'nin 2020 yılı olarak ilan edilmesi: tanıtım ve çekicilik açısından fırsattır.	İlçede turizmin gelişmesinden yapıların değişim değerinin ön plana çıkması
	Güneşlenme süresinin fazla olması, turizm hareketliliğinin daha uzun olmasına katkı sağlamaktadır.	Coğrafi eşikler sebebiyle lojistik açıdan gelişememesi	Likya yolunda yürüyüş yapmaya gelen turist sayısında artış gözlenmektedir. Likya yolunun ilçe sınırları içerisinde kalan kısımda yaklaşık 30.000 yerli ve yabancı konuk yürüyüş yapmıştır. Likya yolu bu anlamda turizm sektörüne katkı sağlaması açısından bir fırsat yaratır.	Tarım alanlarının amaç dışı kullanılması
	Tarım kooperatiflerinin bulunması, tarım sektörünün gelişmesine yol açmaktadır.		Kınık toptancı hali projesinin gerçekleşmesi, tarımsal kalkınmada fırsat yaratmaktadır	
	2012 yılında tamamlanan Kaş yat limanı projesi turizme büyük katkılar sağlamaktadır.			

Ek-14: Ekonomi Grubu GZFT Analizi

D E M R E İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Demrede bulunan Aziz Nicholas kilisesinin odak niteliği taşıması.	Tarımın gelişmiş olması turizm sektörünü 2. Planda bırakmaktadır	Tarımsal desteklerin sağlanarak tarımın gelişmesi	Örtü altı tarımın fazla olmasından dolayı oluşan atıkların çevreye zarar vermesi
	Yapılaşmaların tarım alanlarına baskı yapmaması	Tarıma dayalı bir ilçe olmasından dolayı tarımın ve pazarın canlı (karlı) olmaması	Örtü altı tarım ürünleri uluslararası pazarda ilgi görmekte ve bölgeye ekonomik getiri sağlamaktadır	Artan turizm faaliyetleri ile örtü altı tarım alanlarının zamanla kaybolma riski bulunmaktadır
	Örtü altı tarım sayesinde kışın da tarım yapılmakta ve ekonomik getiri sağlanmaktadır.	İlçe gelirinin seracılık üzerinden olması sebebiyle gelirlerin dönemsel olması		
	Örtü altı tarım sayesinde tarımda ürün çeşitliliği sağlanmaktadır.			
	Örtü altı tarımın gelişmiş olması kışın tarım yapılmasını sağlamakta ve ekonomik getiri sağlaması açısından devamlılık sağlamaktadır			

Ek-15: Ekonomi Grubu GZFT Analizi

K U M L U C A İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Tarımsal ürünlerin ithalat ve ihracatının sağlandığı hal bulunması	Sera alanlarının plansız dağılım göstermesi	Tarımsal desteklerin sağlanarak tarımın gelişmesi	Örtü altı tarımın fazla olmasından dolayı oluşan atıkların çevreye zarar vermesi
	Tarım arazilerinin narenciye üretimine elverişli olması	Tarımın gelişmiş olması turizm sektörünü ikinci planda bırakmaktadır.	Organik tarımın desteklenmesi	Doğal afetlere karşı seraların fazla zarar görmesi ve çiftçilerin genelinde sigorta olmamasından dolayı maddi kayıpların yaşanması
	Sera atıklarının değerlendirilerek ekonomiye katkı sağlaması amacı ile kurulması planlanan Türkiye'nin ilk organik gübre fabrikası projesi	Narenciye üretiminin örtü altı tarım kadar kazanç sağlamamasından dolayı azalan narenciye üretimi alanları.	İklim koşullarının tarımsal üretime elverişli olması	Tarım sektörünün gelişmiş olması nedeni ile mevsimlik işçi göçlerinin olması

Ek-16: Kurumsal Grup GZFT Analizi

K A Ş İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Kıyı alanlarının varlığı	Mevsimsel işgücü yığılmaları	Deniz-kum-güneş eksenli kıyı turizminin yanı sıra eko turizm gibi alternatif turizm potansiyelinin yüksek olması	Yapılması planlanan havalimanı ve gelişen diğer ulaşım bağlantılarının bölgede yoğun baskı oluşturulacak olması
	Kaş yat limanı ile bölgenin yat turizmi açısından büyük potansiyel taşınması	Turizm sektörünün ve yatırımcıların yoğun talepleri ve eğilimleri	Alternatif turizm türleri gelişmesine yönelik doğal ve kültürel pek çok değer olması	Bazı yatırım, planlama ve bütçe kurgusunun ilçede sürekli ikamet eden nüfus üzerinden yapılması nedeniyle ortaya çıkan sorunlar
	Turizm açısından sahip olduğu olanaklar; iklim yapısı, doğal, kültürel, tarihi değerler	Doğal ve tarımsal alanların yerleşme baskısı altında kalması	Geçmişten bu yana çok kültürlü toplumların yaşadığı bir yerleşim olması	İlgili paydaşların (resmi kurum/kuruluş, yerel yönetimler, arazi/mülk sahipleri ve yatırımcılar vb.) sürekli çatışma ve rekabet halinde olması
	Ulusal ve uluslararası ölçekte tanınır bir ilçe olması	Kıt bir kaynak ve hassas bir eko sisteme sahip kıyı alanlarının yoğun gelişme ve yapılanma sonucu risk altında olması	Zengin doğal varlıklar ve su kaynaklarının bulunması	Kıyı bölgesinde turizm gelişimine bağlı oluşan yüksek rantın diğer kullanım türlerini baskı altına alması ve diğer sektörlerin turizm ile yarışmaması
	Eğimli topoğrafik yapısı		Arazi ve iklim şartlarının arıcılık, zeytincilik, narenciye, seracılık alanlarında faaliyete elverişli olması	Kent ve bölge ekonomisinin turizme çok bağlı olmasının getirdiği riskler, ulusal ve bölgesel politik süreçlerin turizm hareketliliğini yıldan yıla değişmesi
	Kıyı bölgesinin doğal yapısı, morfolojisi ve geri bölgesinde yer alan doğal ve kültürel değerlerle uluslararası düzeyde bir cazibe merkezi olması			
	Doğal yaşam açısından hassas ve önemli alanların ve bu alanlarla ilgili koruma statülerinin bulunması			

Ek-17: Kurumsal Grup GZFT Analizi

	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
D E M R E İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	Tarım sektörünün gelişmiş olması	Pazar alanının yetersiz olması	Tarım altyapısının güçlü olması ve yapılaşma baskısından etkilenmemesi	Tarımsal ürünlerin işlenip katma değer elde edilmemesi
	Demre'nin Türkiye'de biber üretiminde üst seviyede olması	Biber üretiminin katma değerini arttıracak çalışmaların olmaması	Biber ürünü için işleme ve çeşitlendirme olanaklarının bulunması	Çevre bilincinin yeterli derecede gelişmemesi nedeniyle doğal ve kültürel kaynakların tahrip olma tehlikesi
	Ekonomik girdi sağlayacak tarihi kültür ve turizm değerlerinin bulunması	Mevcut değerlerin tanıtımının yetersizliği	Ulaşım altyapısının gelişmesi için devlet yatırımlarının var olması	Karayolu ve demir yolu yatırımları için topoğrafyanın eşik oluşturması
	Yat ve kruvaziyer liman projesinin bulunması	Kültürel bölgelere ulaşım yetersizliği	Dünya genelinde doğa ve kültür turizmindeki artış nedeniyle ve iyi bir tanıtımla turistlerin ilgisinin kolayca çekilebilecek olması	Antalya merkez alanya v Finike gibi güçlü limanların yanında taşdıbi limanının ikinci plana kalması
	İşsizlik oranının Türkiye ortalamasından düşük olması	Liman yapımı için geç kalınmış olması	Kruvaziyer limanda birlikte turizm için bölge demiryolu ulaşımını güçlendirecek olması	Mevcut iş sahasının genç nüfusu kent içinde tutamıyor olması
	Okuryazar oranının Türkiye ortalamasından fazla olması	Çalışabilir nüfusun az olması	Genç nüfusun istihdamı için yatırım olanakları bulunması	Mevcutta yükseköğretim ve lisansüstü seviyesinde hizmet veren bir kurum bulunmaması
	Yerle özgü etkinliklerin düzenleniyor oluşu	Sosyal donatı alanlarının altyapı ve kapasite yetersizliği	Yeni yapılacak sosyal donatı alanları için alternatif eğitim kollarının bulunması	Diğer ilçelerdeki festivallerin de eşzamanlı yapılıyor olması
	Bölgenin sakin yapısı ve bozulmamış doğası nedeniyle ikincil konuta elverişli olması	Yöre halkının festivallere ilgisinin az olması	Festivallerin her geçen yıl bilinirliğinin artması	İldeki diğer ilçelerin turistler tarafından daha çok ilgi göstermesi
	Yöre halkının olumlu imajı(sıcakkanlılık, misafirperverlik)	İlçe halkının çevre duyarlılığının ve kentlilik bilincinin oluşmuş olması	İkincil konut kullanımının az olması sebebiyle mevsimlik nüfus artışının yaşanmaması	Türkiye'nin jeopolitik yönden hassas bir bölgede bulunması nedeniyle çevre ülkelerde bitmeyen savaşlar ve terörizm faaliyetlerinin olması
	İlçe içerisinde arkeolojik ve doğal sit alanlarının bulunması	Halkın büyük bir kısmının tarımla uğraşması nedeniyle turizmin ikinci planda kalması ve yeterli önemin verilmemesi	Gelen turistlerin bölge doğasından ve sosyal yapısından etkilenmemesi	Çevre bilincinin yeterli gelişmemesi, doğal ve kültürel kaynakların tahrip olma tehlikesi
	Katı atık depolama alanının bulunması	Kültürel bölgelere ulaşım yetersizliği	Genellikle dünya doğa ve kültür turizmindeki artış	Düzensiz depolanan atıkların yaz aylarında gaz sıkışması sonucu

D E M R E İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	Kent içi ulaşım ve trafik sorunlarının olmaması	Katı atıkların vahşi depolanması	Bölgede düzenli atık depolama ve bertaraf tesis projesinin başlatılması	İlçedeki araç sayısının artışına oranla alanlarda yapılan çalışmaların çevrede yüksek tahribat oluşturulması
	İlçenin mermer açısından zengin olması	Turistik tesislerin ve ticaret alanlarının çevresinde otopark alanlarının yetersiz oluşu	Otopark sorununu çözümlenebilecek fiziksel olanakların bulunması	Kıyıda yuvalama yapan kaplumbağaların yaşamının çeşitli olumsuz etkenler nedeniyle etkilenme tehlikesi
	Kıyı alanının sakin ve turizme elverişli olması	Mermer ocaklarının yeterli sayıda olmaması	Çıkarılan mermerlerin marka değerinin yüksek olması	GDO ve zehirli gübre gibi kimyasal etkenlerin toprağın verimliliğini düşürmesi
	Kentte örtü altı tarım alanlarının bulunuyor olması	Sahillerin bakımsız ve atıl görünmesi	Üst ölçek planlarda kıyıların doğru kullanımı için politikalar geliştirilmesi	Bakımsız ve çevresel kirliliğin bu alanların doğal yapısını olumsuz etkilemesi
	Demre kuş cenneti ve Kekova adası gibi hassas ekosistemlerin varlığı	Hassas ekosistemlerin fiziksel bakımlarının yeterli düzeyde yapılmaması	Tarım alanlarının yapılaşma baskısından etkilenmemesi	Patlama ve yangınlara yol açması
		Zirai atıkların çevre kirliliği yaratması	Hassas alanların birçoğunun koruma statüsünde olması	

Ek-18: Kurumsal Grup GZFT Analizi

K U M U L U C A İ L Ç E S İ G Z F T A N A L İ Z İ	GÜÇLÜ YÖNLER	ZAYIF YÖNLER	FIRSATLAR	TEHDİTLER
	Turizm potansiyeli yüksek bir bölge olması	Kurum içi eğitim eksikliği	Geliştirilebilir turizm potansiyeli	Tarımda girdi maliyetlerinin yüksekliği
	Tarım potansiyeli yüksek bir bölgede bulunması	Kurum içi sosyal faaliyet eksikliği	Geliştirilebilir tarım potansiyeli	6360 sayılı yasa ile artan gider ve azalan gelir kalemleri
	Kurumun şeffaf ve güçlü bir yapıya sahip olması	Tarihi ve kültürel potansiyelinin etkin bir şekilde değerlendirilmemesi	İklim yapısı	Ekonomimizin daralma trendi içine girmesi
	Gençler için meslek edinme faaliyetlerinin olması	Sosyal ve kültürel tesis eksikliği	Her yıl düzenlenen tarım fuarı	Yüksek finansman taahhütlerine bağlı dış kaynak bağımlılığının artması
	Diğer ilçe belediyeler ile güçlü iletişim halinde olması	Dijital arşiv bulunmaması	Merkezi yönetim ve belediye yönetiminin uyum içinde çalışması	Deprem bölgesinin olması
	Kurum içi katılımcı anlayış ve tecrübeli personel	İlçede düzensiz göç artışı	Kumluca Tekirova bölünmüş yol çalışmalarına başlanmış olması	Göçle gelenlerin şehire uyum zorlukları
	Sportif sosyal faaliyetlerinde güçlü olması	İlçe sahilinin etkin bir şekilde değerlendirilememesi	6360 sayılı yasa ile hizmet alanının genişlemesi	Artmakta olan şehir içi trafik sorunu
	Tarihi geçmişinin zengin olması	Şehir içi otopark sorunu	Sera atıkları için bertaraf tesisleri kurulacak olması	Orman alanlarının çok olması nedeniyle yangın riskinin olması
	İçme suyu kaynaklarının yeterli olması			Küresel ısınma ve kuraklık
	Sosyal belediyecilik anlayışı			Tarım nedeniyle dönemsel göçlerin getirdiği sorunlar
	Hizmet birimlerinin bir arada olması			Kumluca ilçesinde çarpık kentleşme görülmektedir
	Farklı kamu kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapabilmesi			İlçedeki altyapı ve arıtma tesisi eksikliği

"...Beni bulamazsan üzülme,

Eşyalarımızı bulacaksın.

Hestiğim taşları, açtığım yolları,

İşlediğim heykelleri bulacaksın.

Ve göreceksin ki binlerce yıl öleden,

Parmak izlerimiz değecek birbirine..."

Xanthos Kil Tabletleri

